

วารสาร

มหาวิทยาลัย สังคมศาสตร์ และการสื่อสาร

INTERDISCIPLINARY SOCIAL SCIENCES AND COMMUNICATION JOURNAL

ปีที่ 7

ฉบับที่ 2

เมษายน - มิถุนายน
2567

ISSN 2985-248X [Online]

วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร

INTERDISCIPLINARY SOCIAL SCIENCES AND COMMUNICATION JOURNAL (ISSC)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน 2567

ISSN 2985-248X (Online)

วัตถุประสงค์ วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสารมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานทางวิชาการวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร รับผิดชอบต่อสังคม บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ให้กับนักศึกษา อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. เพื่อเป็นการส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างนักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นักนวัตกรรม ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ขอบเขต วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) รับผิดชอบต่อสังคม บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ ได้แก่ นิเทศศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ครุศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ทักษะศิลป์ การท่องเที่ยวและการโรงแรม และจิตวิทยา

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สันติสุขธิ์ บัณฑิตตระกูล

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวรัชชนก แพทย์นิมิตร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.กรกฎ ทองไชย

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย tokorakod@tsu.ac.th

ศาสตราจารย์ นาวาอากาศโท ดร.สมิตรี สุวรรณ

คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ประเทศไทย sumit.s@ku.ac.th

ศาสตราจารย์ ดร.ปิยะ พงศาพิทักษ์สันติ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ประเทศไทย piyatom@yahoo.com

ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์

คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ประเทศไทย Singyabuth@gmail.com

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนพันธ์ ไส้ประกอบทรัพย์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประเทศไทย tlaiprakobsup@hotmail.com

รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญปวีณ์ รัตนพงศ์พร

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ประเทศไทย Natha2517@gmail.com

รองศาสตราจารย์ ดร.อภิวรรณ ศิรินันทนา
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ประเทศไทย apiwannarak@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วงธรรม สรณะ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ประเทศไทย wongtham.s@rbru.ac.th

อาจารย์ ดร.ภานนท์ คุ่มสุภา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ประเทศไทย bhanond@gmail.com

อาจารย์ ดร.สมพงษ์ เส้งมณี
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ประเทศไทย sompong.s@rbru.ac.th

รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประเทศไทย monthira_tig@hotmail.com

กองบรรณาธิการพิจารณาตรวจสอบภาษาอังกฤษ

อาจารย์อังศุมารินทร์ สุขย์รัตนโชค
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ประเทศไทย aungsumarin.s@rbru.ac.th

จัดหน้า

นายณจักร วงษ์ยัม

ออกแบบปก

อาจารย์ ดร.ภานนท์ คุ่มสุภา

วาระการตีพิมพ์ ปีละ 4 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม
ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน
ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน
ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม

การเผยแพร่ฉบับ on-line

www.tci-thaijo.org/index.php/ISSC

การส่งต้นฉบับ

เว็บไซต์ www.tci-thaijo.org/index.php/ISSC
โทรศัพท์ 081 374 3100, 081 590 3639

หน่วยงาน

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 41 หมู่ที่ 5 ถนนรักศักดิ์ชุมูล ตำบลท่าช้าง
อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000

คำชี้แจง

บทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสารนั้นต้องผ่านการพิจารณาให้ความคิดเห็นรวมทั้งตรวจแก้ไขทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์ และ ผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Double BlindPeer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องที่กองบรรณาธิการวารสารฯ คัดสรรก่อนลงพิมพ์อย่างน้อย 2- 3 ท่าน

**** ข้อความ ข้อคิดเห็น หรือข้อค้นพบ ในวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร
เป็นของผู้เขียน ซึ่งจะต้องรับผิดชอบต่อผลทางกฎหมายใด ๆ
ที่อาจเกิดขึ้นจากบทความและงานวิจัยนั้น ๆ โดยมิใช่ความรับผิดชอบ
ของคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ****

บทบรรณาธิการ

วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร

วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (เมษายน - มิถุนายน 2567) มีบทความรวมทั้งหมด 19 บทความ แต่ละบทความก็มีความหลากหลายสาขาวิชา มีความองค์ความรู้ใหม่สามารถที่จะนำความรู้ไปต่อยอดได้ นอกจากนี้บทความในฉบับนี้ยังมีเนื้อหาเกี่ยวกับความเท่าเทียมทางเพศซึ่งตรงกับเดือน Pride Month ทุกท่านสามารถอ่านบทความฉบับเต็มได้

กองบรรณาธิการวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร ต้องขอขอบคุณผู้สนับสนุนบทความทุกท่านที่ได้ส่งผลงานเข้ารับการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้เกียรติประเมินบทความในวารสารฉบับนี้ทุกท่าน

(อาจารย์ ดร.สันดุสิตธี บรวิงษ์ตระกูล)

บรรณาธิการ

บทความวิจัย

1	ศักยภาพของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขัน ของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี	1
	กฤษณา ธนอมธีระนันท์, ปัญญาณัฐ ศิลาลาย, ณรงค์ อนุพันธ์, ธนาภ จิตรแจ้ง, อีรวุฒิ สุทธิประภา	
2	แนวทางการพัฒนาสมรรถนะและพฤติกรรมด้านการสอนต่อประสิทธิภาพการสอน ของอาจารย์พิเศษทางคลินิกกายภาพบำบัดในประเทศไทย	16
	นันท์ อุดมเฉลิมภัทร, อธิธิกร ขำเดช	
3	กลยุทธ์การจัดจำหน่ายเสาวรสในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์	31
	ภาคภูมิ สายโสภ, ณัฐวัฒน์ แสงภูเขียว, ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร	
4	การปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเข้าสู่สังคมออนไลน์	42
	พิสิษฐ์ ชาญเจริญ, ภูมิพัฒน์ แก้วตาธนาวัฒนา , จำเริญ คังคะศรี , นิสากกร ยินดีจันทร์	
5	การรับรู้ของเยาวชนผู้ชมรายการแดร์ก เรซ ไทยแลนด์ ต่อภาพตัวแทน ความเท่าเทียมทางเพศ และสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศ	58
	วัฒน์ ภูวทิศ	
6	มาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมการประมงที่ยั่งยืน : กรณีศึกษาประมง ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก	70
	อาทิตยา โภคสุทธิ, ขวัญศิริ เจริญทรัพย์, พิมุข สุกิลัมพันธ์, วิชา มหาคุณ	
7	แนวทางในการจัดการของผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 กลวิธีทางภาษาในโฆษณา	83
	ลพรัฐ ทักษ์ศิริ, จักรชัย สือประเสริฐสิทธิ์, อนุรัตน์ อนันทนาธร, พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต	
8	การศึกษาสมณานามที่สื่อมวลชนตั้งให้ตำรวจ	97
	ทรงยศ บัวเฟื่อน	
9	ปัญหาทางกฎหมายในการสอบสวนเปรียบเทียบตามมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน	108
	เรวัต พลรักษา, สุระทิน ชัยทองคำ	
10	การพัฒนารูปแบบการป้องกันและการแก้ไขการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง	121
	ฐิตชา ผ่องไพบูลย์, พีระพงษ์ ภักศิริ, กล้าหาญ ณ น่าน, วิจิตรา ศรีสอน	

สารบัญ

11	ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 ศึกษากรณีโทษปรับทางอาญา <i>กฤษฎี รักษาทรัพย์</i>	133
12	LEGAL MEASURES TO PROTECT FOREIGN WORKERS: A CASE STUDY OF WORKERS IN THE CHANTHABURI FRUIT PROCESSING INDUSTRY <i>Kulapranee Gonvitit, Visitsak Nueangnong , Thitirat Itthimechai , Songporn Pramarn</i>	147
13	แนวทางการพัฒนาระบบประกันสุขภาพเอกชนที่เป็นธรรม : กรณีศึกษากลุ่มผู้มีรายได้ส่วนเสียในจังหวัดจันทบุรี <i>ประทีพย์ จันทร์แจ่มศรี, ธันวาท จิตต์สงวน, อติศร กุลวิทิต, ขวัญศิริ เจริญทรัพย์</i>	158
14	รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เชื่อมโยงความรับผิดชอบต่อสังคม ชื่อเสียงองค์กรคุณภาพชีวิตในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีมุมมองของพนักงานองค์กรธุรกิจอุตสาหกรรมยาแผนปัจจุบัน ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของประเทศไทย <i>สุนิรัตน์ นาสมชัย, สุรสิทธิ์ บุญชูนนท์, อนุวัตร แจ่มชัด</i>	174
15	ความพึงพอใจของนักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรีที่มีต่อการจัด การเรียนการสอนออนไลน์ของคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี <i>เมธีวัฒน์ วัฒนศิริ , สุกัญญา บุรณเดชาชัย, ขจรศักดิ์ กันไใช้, วรินทร์ แจ่มโรจน์, ชนณเกษม โคตรบัวศรี</i>	184
16	การดัดแปลงตัวละครจากวรรณคดีไทยเพื่อสร้างสรรค์บทละครสะท้อนปัญหาสังคม เรื่อง Night at the library the ชะเอียงเงย <i>กษาปณ์ ปัทมสุต, พิมพ์ภริดา ปัทมสุต</i>	197
17	คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม <i>กิตติอำพล สุดประเสริฐ, ฉัตรรวี อภิวงค์พงศ์, บุญฤดี ถึงถิ่น</i>	206
18	DIAGNOSING ENGLISH READING ABILITY IN CAMBODIAN LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS <i>Kakada Sem, Natthaphon Santhi</i>	217
บทความวิชาการ		
19	วิธีโอสตริมมิ่ง : การวิเคราะห์กระบวนการสื่อสารของธุรกิจสื่อบันเทิงออนไลน์ กับการเปลี่ยนแปลงหลังยุคโควิด-19 <i>สุเทพ เดชะชีพ, บริรักษ์ บุญยรัตน์, พิณทิพย์ สัตย์เพริศพราย, วรเชษฐ์ มุขัมหมัดสลิด</i>	235

ศักยภาพของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของ
ธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี
Entrepreneurial Potential Affecting the Competitiveness of
Gem and Jewelry Businesses in Chanthaburi Province

กฤษฎา ถานอมธีระนันท์¹ ปญญาณัฐ ศีลาelay² ณรงค์ อนุพนธ์³ ธนภ จิตรแจ้ง⁴ และ ชีรวุฒิ สุทธิประภา⁵

Krissana Thanomtheeranant, Panyanat Silalai, Narong Anuphan, Thanop Jitcheang
and Teeravut Suthiprabha

Article History

Received: 27-03-2024; Revised: 08-05-2024; Accepted: 11-05-2024

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.20>

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้ประกอบการ ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ และเพื่อศึกษาศักยภาพของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ประกอบการอัญมณีและเครื่องประดับจังหวัดจันทบุรีที่จดทะเบียนกับพาณิชย์จังหวัดจันทบุรีจำนวน 212 คน โดยมีวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม นำข้อมูลมาวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ

ผลการวิจัยพบว่า

ผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 30,001-50,000 บาท มีระดับศักยภาพของผู้ประกอบการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะศักยภาพแห่งความสำเร็จ และระดับความสามารถในการแข่งขันโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าตัวแปรศักยภาพผู้ประกอบการอัญมณีและเครื่องประดับในจังหวัดจันทบุรีที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจมี 3 ปัจจัยคือ ศักยภาพแห่งอำนาจ ศักยภาพแห่งการวางแผน และศักยภาพแห่งความสำเร็จ

คำสำคัญ: ศักยภาพของผู้ประกอบการ, การแข่งขัน, ธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ

¹⁻⁴อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Lecturer, Department of Management, Faculty of Management Science, Rambhai Barni Rajabhat University

E-mail: Krissana.t@rbu.ac.th *Corresponding Author

⁵อาจารย์ คณะอัญมณี มหาวิทยาลัยบูรพา

Lecturer, Department of Gems and Jewelry Business, Faculty of Gems, Burapha University

ABSTRACT

The objective of this research was to study the entrepreneurial potential and business competitiveness as well as the entrepreneurial potential affecting the competitiveness of gem and jewelry businesses in Chanthaburi Province, Thailand. The population and the sample included 212 gem and jewelry entrepreneurs registered with the Office of Provincial Commercial Affairs, Chanthaburi, obtained through multi-stage sampling. Data were collected using a questionnaire, and then analyzed for various issues.

The results of the research found that:

The most gem and jewelry entrepreneurs were female, aged 31–40 years, graduated with a bachelor's degree, and received a monthly income of 30,001–50,000 baht on average. Their overall entrepreneurial potential was at the highest level, particularly in the aspect of success potential. Also, their overall competitiveness was at the highest level. As for the hypothesis testing, it was found that there were three variables of the potential of the gem and jewelry entrepreneurs in Chanthaburi Province affecting their business competitiveness, i.e., power potential, planning potential, and success potential.

Keywords: Entrepreneurial potential, Competitiveness, Gems and jewelry businesses

1. บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรด้านอัญมณีที่มีค่าและสวยงาม ก่อให้เกิดอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างชื่อเสียงและเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ สามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศไทยจำนวนมาก (ชลีวรรณ โชติวงษ์ และจุฑารัตน์ ปิ่นทะแพทย์, 2563) ทั้งนี้อุตสาหกรรมฯ ยังคงต้องพึ่งพาการนำเข้าทั้งในส่วนของโลหะมีค่าต่าง ๆ เช่น ทองคำและเงิน เป็นต้น รวมไปถึงอัญมณีบางประเภท โดยเฉพาะเพชร เนื่องจากไม่มีวัตถุดิบภายในประเทศ ประกอบกับวัตถุดิบพลอยที่ขุดพบภายในประเทศเริ่มมีจำนวนน้อยลง รวมถึงค่าจ้างแรงงานฝีมือที่สูงขึ้น ส่งผลให้รายได้เปรียบทางด้านต้นทุนการผลิตของไทยลดลง ดังนั้นอุตสาหกรรมฯ จำเป็นต้องเร่งพัฒนาฝีมือแรงงานและเทคโนโลยีในการผลิต เพื่อก่อให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์อัญมณีและเครื่องประดับได้มากขึ้น และสร้างความเชื่อมโยงไปสู่อุตสาหกรรมต่อเนื่องต่าง ๆ ให้มีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดระดับโลก (พิรพงษ์ กนกเลิศวงศ์ และวรเดช จันทรศร, 2560) ซึ่งจังหวัดจันทบุรี เป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีชื่อเสียงด้านอัญมณีและเครื่องประดับ มีทั้งช่างฝีมือ ด้านเจียรไน การฝังอัญมณี การขึ้นตัวเรือนเครื่องประดับ และยังมีตลาดพลอย สำหรับภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวจันทบุรีประกอบกับช่างเจียรไนที่มีประสบการณ์มีความรู้ ความชำนาญในการทำให้พลอยแต่ละเม็ดนั้นให้มีความงดงาม เมื่อนำมาประกอบตกแต่งเข้ากับตัวเรือน พลอยเม็ดนั้นจะกลายเป็นเครื่องประดับอัญมณีที่สวยงามได้รับการยอมรับและสามารถส่งจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการอัญมณีและเครื่องประดับของจังหวัดจันทบุรีเป็นอย่างมาก (อัครเดช ฐิตุภกร และคณะ, 2564) อย่างไรก็ตาม อัญมณีและเครื่องประดับยังเป็นสินค้าที่ลูกค้าให้ความสำคัญแม้จะเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย แต่อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะแวดล้อมภายในและต่างประเทศ นอกจากนี้รัฐบาลมีเป้าหมายให้จังหวัดจันทบุรีเป็นศูนย์กลางการค้าอัญมณีและเครื่องประดับโลก ผู้ประกอบการจึงควรมีการวางแผนการพัฒนาให้ธุรกิจปรับตัวเพื่อให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศ (รสตา เวชภูพานธุ์, 2563)

จากรายงานของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (กสศ. สัตย์พานิช และคณะ, 2563) พบว่า ผู้ประกอบการที่ไม่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจ จะขาดทักษะและประสบการณ์เชิงธุรกิจหลายด้าน เช่น ความกล้าเสี่ยง ความ

กระตือรือร้น ความเป็นผู้นำ และการวางแผน เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของดิม มณีนาค (2560) พบว่า ผู้ประกอบการขาดจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการ ความสามารถในการจัดการที่ไม่ดี และการขาดแรงงานที่มีฝีมือ เป็นต้น สาเหตุเหล่านี้ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อความล้มเหลวของธุรกิจค่อนข้างสูง ดังนั้นผู้ประกอบการควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อสร้างโอกาสและความสำเร็จในประกอบธุรกิจ ซึ่ง Cunningham and Lischeron (1991) กล่าวว่าแนวคิดด้านศักยภาพของผู้ประกอบการเป็นสมรรถนะของบุคคลที่มีความสามารถที่แตกต่างจากบุคคลอื่น ซึ่งผ่านประสบการณ์ทางธุรกิจ ความรู้ที่สั่งสมมาทุนเดิมทางสังคม แนวคิดในการทำงานเครือข่ายธุรกิจและปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ประกอบการต้องแบกรับความเสี่ยง และมีความสามารถด้านการจัดการธุรกิจสำหรับศักยภาพของการเป็นผู้ประกอบการ เป็นแนวคิดที่ครอบคลุมหลายมิติของศักยภาพของการเป็นผู้ประกอบการ ทั้งนี้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะความรู้ และความสามารถในหลาย ๆ ด้านเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ซึ่งจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ศักยภาพแห่งความสำเร็จ ศักยภาพแห่งอำนาจ และศักยภาพแห่งการวางแผน (Kabatiere et al., 2007) ดังจะเห็นได้ว่า คุณลักษณะและขีดความสามารถของผู้ประกอบการเป็นองค์ประกอบหลักในการสนับสนุนให้ธุรกิจประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคการแข่งขันอย่างเสรี

การศึกษานี้ คณะผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาศักยภาพของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งคาดหวังว่าผลการศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางการวางแผนธุรกิจในอนาคตของผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันในยุคการแข่งขันเสรีที่มีผู้แข่งขันทั้งไทยและชาวต่างชาติในจังหวัดจันทบุรี

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี

3. การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎีดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) มาจากคำว่า “Entreprendre” ซึ่งเป็นภาษาฝรั่งเศสโดยใช้กันมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 12 ส่วนประเทศอังกฤษในช่วงศตวรรษที่ 14 ใช้คำว่า “Adventurer” และ “Undertaker” ต่อมาใช้คำว่า “Projector” และ “Contractor” หมายถึง คนที่มีหน้าที่และคุณลักษณะที่มีประสบการณ์ที่ท้าทายเสี่ยงในการทำงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในศตวรรษที่ 18 แนวคิดเกี่ยวกับผู้ประกอบการก็เปลี่ยนไปตามลักษณะการปฏิวัติอุตสาหกรรม โดยที่ Frese (2000) กล่าวว่า ผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งริเริ่มก่อตั้งกิจการเป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนและการดำเนินกิจการ โดยยอมรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ในการดำเนินธุรกิจเพื่อหวังผลกำไรและความพอใจ ส่วนความเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลที่ก่อให้เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม ซึ่งแตกต่างไปจากช่วงก่อนหน้านี้ ที่ผู้ประกอบการจะเป็นผู้ประสานการจัดหาทุนและทรัพยากรเพื่อการผลิตและจัดจำหน่ายสินค้า โดยการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาธุรกิจที่รวดเร็วในสมัยนั้น (ปริยานันท์ โพธิ์ศิริวัฒน์, 2565)

แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของผู้ประกอบการ

Lohaus and Kleinmann (2002) กล่าวว่า ศักยภาพ หมายถึง กำลังหรือความสามารถทั้งหมดของบุคคลที่ทำงานบรรลุความสำเร็จตามที่กำหนดและใช้เป็นสิ่งบ่งชี้ความสามารถสูงสุดของบุคคลในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย

ดังนั้น ศักยภาพ เป็นความพร้อมหรือแนวโน้มที่จะแสดงความสามารถที่มีอยู่ให้ปรากฏเมื่อมีโอกาสที่จะกระทำได้ในระดับบุคคล ส่วนการพัฒนาศักยภาพ คือ การพัฒนาความสามารถที่ทำให้บุคคลทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้ประกอบการเป็นผู้ที่จะต้องเผชิญกับความเสี่ยงการประกอบการ จึงไม่ใช่เรื่องของโชคแต่เป็นเรื่องที่บุคคลจะต้องเตรียมการเตรียมความพร้อมและแสวงหาโอกาสที่จะก้าวเข้าสู่การประกอบธุรกิจ ดังนั้น ผู้ประกอบการ รวมถึงผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับจำเป็นต้องมีศักยภาพให้พร้อมรับกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน Cunningham and Lischeron (1991) กล่าวว่า แนวคิดด้านศักยภาพผู้ประกอบการเป็นสมรรถนะของบุคคลที่มีความสามารถที่แตกต่างจากบุคคลอื่น ซึ่งผ่านประสบการณ์ทางธุรกิจ ความรู้ที่สั่งสมมา ทักษะทางสังคม แนวคิดในการทำงานเครือข่ายธุรกิจ และปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ประกอบการต้องแบกรับความเสี่ยง และมีความสามารถด้านการจัดการธุรกิจ สำหรับศักยภาพของผู้ประกอบการ เป็นแนวคิดที่ครอบคลุมหลายมิติจำแนกเป็น 3 ด้าน 10 คุณลักษณะ (Kabatire et al., 2007)

1. ศักยภาพแห่งความสำเร็จ (Achievement competencies)

1.1 การแสวงหาโอกาส (Opportunity seeking) หมายถึง ความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ หรือประยุกต์ใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับเพื่อสร้างสรรค์หาโอกาสหรือต่อยอดแนวคิดใหม่ ๆ ทางธุรกิจ

1.2 ความมุ่งมั่น (Persistence) หมายถึง ผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับมีความมุ่งมั่นที่จะใช้สติปัญญาความสามารถที่ตนเองมีอยู่ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ

1.3 ความมีพันธะต่องาน ความผูกพัน ความรับผิดชอบในงาน (Commitment to work contact) หมายถึง การที่ผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับได้ตั้งเป้าหมายเมื่อประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ก็มักจะแสวงหาความต้องการประสบความสำเร็จแก่ตนเองและแก่บุคคลอื่นที่อยู่รอบตัว

1.4 ความต้องการไฝ่หาทางด้านคุณภาพ และประสิทธิภาพ (Demand quality and efficiency) หมายถึง การที่ผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับทำงานอย่างกระตือรือร้น มองเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นโอกาสที่จะได้เรียนรู้อดีตเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ

1.5 ความกล้าเสี่ยง (Risk taking) หมายถึง ผู้ประกอบการมีความเต็มใจในการเข้าไปดำเนินธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับที่ไม่สามารถคาดการณ์ ได้ โดยมีการประเมินความเสี่ยง เพื่อหาความเสี่ยงในระดับที่สามารถรับได้ และต้องกล้าเผชิญกับความเสี่ยงอย่างไม่ย่อท้อ โดยมีเป้าหมายเพื่อมุ่งหวังผลกำไรทางธุรกิจจนนำไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจในอนาคต

2. ศักยภาพแห่งการวางแผน (planning competencies)

2.1. การตั้งเป้าหมาย (Goal setting) หมายถึง การกำหนดสิ่งที่ผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับต้องการจะได้มา หรือต้องการกระทำให้สำเร็จประสบความสำเร็จในธุรกิจ

2.2. การวางแผน ติดตาม ประเมินอย่างมีระบบ (Systematic Planning and Monitoring) หมายถึง การวิเคราะห์และตัดสินใจของผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับที่จะกำหนดวิธีการไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ การตรวจสอบการปฏิบัติงาน และเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานให้ตรงตามแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของธุรกิจ

2.3. การแสวงหาข้อมูล (Information seeking) หมายถึง การค้นหาและแสวงหาข้อมูลทั่วไปด้านเศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย รวมถึงการแสวงหาความรู้จากบุคคลอื่น ๆ เช่น การอบรมสัมมนา การปรึกษาจากผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ได้ถูกต้อง

3. ศักยภาพแห่งอำนาจ (power competencies)

3.1 การชักชวน การชักชวน การมีเครือข่าย (Persuasion networking) หมายถึง ผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับมีสมารถที่จะชักจูง โนมน้าวจิตใจผู้อื่นให้เข้ามาช่วยเหลือร่วมมือด้วยดี รู้จักใช้ความสามารถในการบริหารงาน สร้างแรงจูงใจต่อผู้ร่วมงาน

3.2 ความเชื่อมั่นในตนเอง (self confidence) หมายถึง ผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับที่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง รักอิสระ และพึ่งตนเอง เข้มแข็ง มีภาวะผู้นำ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ

Dess et al. (2005) กล่าวว่า ความสามารถในการแข่งขัน คือ ความพยายามที่จะพัฒนาความสามารถเพื่อแข่งขันกับคู่แข่งในอุตสาหกรรมเดียวกัน เพื่อครองตำแหน่งในตลาดโดยใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ อาทิ การลดราคาสินค้า การสร้างความแตกต่างเพื่อไม่ให้คู่แข่งรายใหม่เข้ามาตลาดเดียวกันได้ง่าย และการพัฒนาความสามารถในกำลังการผลิตเพื่อให้ได้ต้นทุนต่ำ ส่วน Porter (1980) กล่าวว่า ความได้เปรียบในการแข่งขัน เป็นกลยุทธ์ที่ทำให้องค์กรอยู่ในตำแหน่งที่เหนือหรือได้เปรียบกว่าคู่แข่ง ด้วยวิธีการนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีคุณภาพดีที่สุดในขณะที่มีต้นทุนต่ำหรือจุดเด่นอื่น ๆ ที่เหนือกว่าคู่แข่ง ทั้งนี้องค์กรจะมีความได้เปรียบในการแข่งขันได้นั้น จะต้องสร้างความแตกต่าง 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. การเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน (Cost Leadership) เป็นกลยุทธ์ซึ่งผู้ประกอบการมุ่งการผลิตสินค้าที่มีมาตรฐานเน้นที่การสร้างกำไร ได้เปรียบทางด้านต้นทุนการผลิตและดำเนินงานต่อหน่วยที่ต่ำ จึงสามารถนำเสนอราคาสินค้าหรือบริการได้ต่ำกว่าคู่แข่ง ทำให้ผู้ประกอบการมีความได้เปรียบในการแข่งขัน และมีส่วนแบ่งตลาดที่เพิ่มมากขึ้น

2. การสร้างความแตกต่าง (Differentiation) เป็นกลยุทธ์ที่นำเสนอสินค้าและบริการที่มุ่งเน้นให้ลูกค้ารู้สึกถึงคุณค่าและความแตกต่างที่ไม่มีในผู้ประกอบการรายอื่นในธุรกิจเดียวกัน สร้างความภักดีในตราสินค้าให้เกิดขึ้น และทำให้สามารถตั้งราคาได้ค่อนข้างสูงกว่า

3. การมุ่งตลาดเฉพาะส่วน (Focus) เป็นการมุ่งกลุ่มเป้าหมายเฉพาะหรือกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้แคบ เพื่อให้องค์กรสามารถศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคกลุ่มนี้ได้อย่างชัดเจน และสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มนี้ได้อย่างสูงสุดจนเกิดความภักดี มีความถี่ในการซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้ประกอบการสามารถจำหน่ายสินค้าหรือบริการให้แก่ลูกค้ากลุ่มนี้ได้อย่างต่อเนื่องในอนาคต

สรุปได้ว่า ความได้เปรียบในการแข่งขัน เป็นความได้เปรียบที่เหนือคู่แข่งที่กิจการสามารถสร้างได้ โดยการนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการให้แก่ลูกค้าได้อย่างเหนือความคาดหมาย หรือการนำเสนอคุณค่าแก่ลูกค้าที่คู่แข่งไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ ซึ่งผู้ประกอบการสามารถสร้างคุณค่านั้นได้ด้วยการเป็นผู้นำด้านต้นทุน การสร้างความแตกต่าง และการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน โดยความได้เปรียบในการแข่งขันมีส่วนสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จได้ ซึ่งการมีความได้เปรียบที่โดดเด่นเหนือกว่าคู่แข่งในตลาดจะทำให้ธุรกิจมีความก้าวหน้าเจริญเติบโตและยั่งยืน

ธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับในจังหวัดจันทบุรี

ธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ หมายถึง การประกอบการธุรกิจที่ต้องใช้ปัจจัยการผลิตอัญมณีและเครื่องประดับภายในสถานประกอบการหรือครัวเรือน โดยนำอัญมณีมาปรับปรุงคุณภาพและประกอบเข้าตัวเรือนที่ทำจากโลหะมีค่าประกอบด้วยทอง ทองคำขาว และเงิน เป็นต้น ซึ่งเป็นเครื่องตกแต่ง ได้แก่ สร้อย แหวน กำไล สร้อยข้อมือ ต่างหู จี้ เข็มกลัด ที่ผลิตในจังหวัดจันทบุรี

จังหวัดจันทบุรี มีชื่อเสียงในด้านอัญมณีและเครื่องประดับเป็นเวลานาน มีทั้งช่างฝีมือ ด้านเจียรไนการฝังอัญมณี การขึ้นตัวเรือนเครื่องประดับ และยังมีตลาดพลอยซึ่งเป็นแหล่งซื้อขายพลอยโดยมีผู้ซื้อผู้ขายทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติการซื้อขายพลอย

ในตลาดแห่งนี้มีพลอยหลากหลายชนิด ทั้งพลอยก้อน (คือพลอยที่ยังไม่ได้เจียรไน) พลอยที่เจียรไนแล้ว เช่น ทับทิม บุษราคัม ไพลิน เขียวส่อง เป็นต้น (อัศเรศ ฐิติภกร และคณะ, 2564) แต่ในปัจจุบันมีการจำหน่ายทั้งพลอยรวบเนื้อแข็งและเนื้ออ่อน รวมถึงเครื่องประดับอัญมณีเพิ่มขึ้นมาก อย่างไรก็ตาม ลักษณะหรือรูปแบบ (Design) เครื่องประดับที่จำหน่ายส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 90 มีลักษณะหรือรูปแบบเหมือนกันทั้งสิ้น แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) เครื่องประดับทองคำและอัญมณีเนื้อแข็ง ได้แก่ เพชร ทับทิม ไพลิน บุษราคัม เขียวส่อง ซึ่งเป็นอัญมณีราคาแพง รวมกับเนื้อทองคำ และค่าแรงของช่างฝีมือแรงงาน ทำให้มีราคาจำหน่ายสูงมาก เนื่องจากเดิมกลุ่มคนวัยทำงานหรือเกษียณอายุนิยมซื้อ และ 2) เครื่องประดับเงินกับพลอยเนื้ออ่อน ซึ่งมีราคาจำหน่ายถูกลงหลักพัน เนื่องจากส่วนใหญ่พลอยเนื้ออ่อนที่หาง่ายทั่วไปมีราคาต่ำกว่าเนื้อแข็งมาก และราคาตัวเรือนเงินที่มักทำด้วยกระบวนการหล่อจากเครื่องจักรอุตสาหกรรมครั้งละปริมาณมาก มีราคาไม่สูง ทำให้ราคาจำหน่ายต่ำ อีกทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนจันทบุรี ประกอบกับช่างเจียรไนที่มีประสบการณ์มีความรู้ ความชำนาญในการทำพลอยแต่ละเม็ดนั้นให้มีความงดงาม เมื่อได้นำมาประกอบตกแต่งเข้ากับตัวเรือนแล้ว พลอยเม็ดนั้นจะกลายเป็นเครื่องประดับอัญมณีที่สวยงามได้รับการยอมรับและสามารถส่งจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการอัญมณีในจังหวัดเป็นอย่างมาก

จากการทบทวนทฤษฎี/วรรณกรรม/แนวคิด

การทบทวนวรรณกรรม งานวิจัย และแนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของผู้ประกอบการซึ่งเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการของ Frese (2000), Hodgetts and Kuratko (2001), Hisrich (2002) และ Lambing and Kuehl (2003) คัดเลือกคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จมากที่สุด 10 อันดับแรกจากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น มาใช้ในงานวิจัย ดังต่อไปนี้ 1) การแสวงหาโอกาส 2) ความมุ่งมั่น 3) ความกล้าเสี่ยง 4) ความรับผิดชอบในงาน 5) ความต้องการไฝหาด้านคุณภาพ 6) การตั้งเป้าหมาย 7) กาวางแผน ติดตาม และประเมินผลอย่างมีระบบ 8) การแสวงหาข้อมูล 9) การชี้ชวนชักนำ การมีเครือข่าย และ 10) ความเชื่อมั่นในตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของกฤตติยา สัตย์พานิช และคณะ (2561) เรื่อง การศึกษาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตการค้าชายแดนภาคตะวันออกเพื่อเพิ่มความสามารถการแข่งขัน พบว่า ศักยภาพผู้ประกอบการประกอบด้วย 3 ศักยภาพ 11 คุณลักษณะ คือ 1) ศักยภาพแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วยคุณลักษณะ ได้แก่ การแสวงหาโอกาส ความมั่นคง ความมีพันธะต่องาน ความต้องการไฝหาด้านคุณภาพและประสิทธิภาพ และความกล้าเสี่ยง 2) ศักยภาพแห่งการวางแผน ประกอบด้วยคุณลักษณะ ได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย การแสวงหาข้อมูลข่าวสาร และการวางแผนและประเมินผล และ 3) ศักยภาพแห่งอำนาจ ประกอบด้วยคุณลักษณะ ได้แก่ การชี้ชวนชักจูงใจ การสร้างเครือข่าย และความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันต่อไป

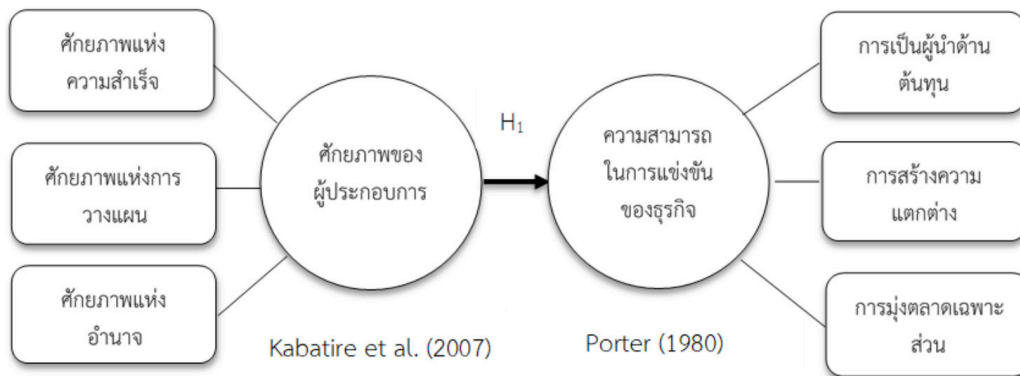
ส่วนการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัย และแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ จากผลการศึกษาของ วสุธิดา นักเกษม และประสพชัย พสุนนท์ (2561) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจบริการในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจบริการในเขตกรุงเทพมหานครที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็วรองลงมาคือ ด้านกลยุทธ์ต้นทุน และด้านการสร้างความแตกต่าง ตามลำดับ 2) ปัจจัยด้านความสามารถของผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจบริการในเขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 88 ($R^2 = 0.880$) สอดคล้องกับการศึกษาของ Lechner and Gudmundsson (2014) เรื่อง คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ กลยุทธ์องค์กร และประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร พบว่า คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน และปัจจัยความได้เปรียบในการแข่งขันด้านการสร้างความแตกต่าง และการเป็นผู้นำด้านต้นทุนมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของผู้ประกอบการ Kabatire et al. (2007) มาปรับใช้ พร้อมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการแข่งขันของ Porter (1980) สร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยนี้

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

H_0 ศักยภาพของผู้ประกอบการไม่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี

H_1 ศักยภาพของผู้ประกอบการส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี

5. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ซึ่งพื้นที่วิจัย คือ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นแหล่งจำหน่ายอัญมณีและเครื่องประดับที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก โดยมีการวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่สนใจศึกษานี้ คือ ผู้ประกอบการอัญมณีและเครื่องประดับจังหวัดจันทบุรีที่จดทะเบียนกับพาณิชย์จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ 1) สมาคมผู้ค้าอัญมณีและเครื่องประดับ 2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอัญมณีและของดีเมืองจันท 3) กลุ่มสมาคมผู้ผลิตอัญมณีและเครื่องประดับ 4) กลุ่มคัลสเตอร์อัญมณีและเครื่องประดับจันทบุรี และผู้ประกอบการที่ขึ้นทะเบียนกับสถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ (องค์การมหาชน) จำนวน 447 คน คณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 212 คน (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2560) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตร Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) โดยขั้นตอนที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งประชากรตามประเภทธุรกิจได้ 3 ธุรกิจ คือ ธุรกิจอัญมณี ธุรกิจเครื่องประดับ และธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ ขั้นตอนที่ 2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยคำนึงถึงสัดส่วนองค์ประกอบของประชากร เช่น เมื่อต้องการกลุ่มตัวอย่าง 212 คน แบ่งเป็นตัวแทนผู้ประกอบการของแต่ละธุรกิจ ขั้นตอนที่ 3 การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากสถานที่จำหน่ายอัญมณีและเครื่องประดับในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ ตลาดพลอย เคพี จิวเวลรี่ เซ็นเตอร์ และศูนย์ส่งเสริมอัญมณีและเครื่องประดับจันทบุรี และขั้นตอนที่ 4 การสุ่มตัวอย่างโดยอาสาสมัคร (Volunteer sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการอัญมณีและเครื่องประดับในแต่ละสถานที่

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดนิยามและโครงสร้างของตัวแปร ทั้งนี้โครงสร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการอัญมณีและเครื่องประดับ จำนวน 4 ข้อ ซึ่งทั้งหมดเป็นข้อคำถามแบบปลายปิดให้เลือกตอบ ตอนที่ 2 ศักยภาพของผู้ประกอบการอัญมณีและเครื่องประดับ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งปรับปรุงจากงานวิจัย Kabatire et al. (2007) เป็นคำถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประเมินค่าแบบลิเคิร์ท (Likert scales) 5 ระดับ ตอนที่ 3 ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 15 ข้อ เป็นคำถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประเมินค่าแบบลิเคิร์ท 5 ระดับ และตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด สำหรับทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Index of item Objective Congruence) ได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 -1.00 จากนั้นหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน แล้วนำผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติด้วยเทคนิคสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach, 1984) และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.868 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่ามากกว่า 0.70 สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้ (Nunnally, 1978)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยคณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามแก่ผู้ประกอบการอัญมณีและเครื่องประดับ จำนวน 212 คน จะแจกแบบสอบถามตามสถานที่จำหน่ายอัญมณีและเครื่องประดับ จำนวน 3 พื้นที่ ได้แก่ ตลาดพลอย จำนวน 165 คน เคพี จิวเวลรี่ เซ็นเตอร์ จำนวน 12 คน และศูนย์ส่งเสริมอัญมณีและเครื่องประดับจันทบุรี จำนวน 35 คน ในวันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี ตั้งแต่เวลา 9.00-15.00 น. รวมเป็นระยะเวลา 30 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ประกอบด้วยค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้ในการจำแนกและแปลความหมายของข้อมูลต่าง ๆ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อแสดงลักษณะการกระจายของข้อมูลของข้อมูลศักยภาพของผู้ประกอบการอัญมณีและเครื่องประดับ และความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับในจังหวัดจันทบุรี สำหรับทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) เพื่อค้นหาปัจจัยที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการทำนายจากตัวแปรนำเข้า

6. ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการศึกษา คณะผู้วิจัยได้ยึดตามกรอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการอัญมณีและเครื่องประดับ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 152 คน ร้อยละ 71.69 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 84 คน ร้อยละ 39.62 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 163 คน ร้อยละ 76.89 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 30,001-50,000 บาท จำนวน 97 คน ร้อยละ 45.75

วัตถุประสงค์ที่ 1 การศึกษาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพผู้ประกอบการอัญมณีและเครื่องประดับในจังหวัดจันทบุรี

ศักยภาพผู้ประกอบการอัญมณีและเครื่องประดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ศักยภาพแห่งความสำเร็จ				
1.1 การแสวงหาโอกาส	4.50	0.57	มากที่สุด	3
1.2 ความมุ่งมั่น	4.23	0.49	มากที่สุด	5
1.3 ความกล้าเสี่ยง	4.32	0.58	มากที่สุด	4
1.4 ความรับผิดชอบในงาน	4.53	0.61	มากที่สุด	2
1.5 ความต้องการไฝหาด้านคุณภาพ	4.57	0.59	มากที่สุด	1
รวม	4.43	0.46	มาก	
2. ศักยภาพแห่งการวางแผน				
2.1 การตั้งเป้าหมาย	4.50	0.58	มากที่สุด	1
2.2 การวางแผน ติดตาม และประเมินผลอย่างมีระบบ	4.50	0.61	มากที่สุด	1
2.3 การแสวงหาข้อมูล	4.13	0.61	มากที่สุด	2
รวม	4.37	0.50	มากที่สุด	
3. ศักยภาพแห่งอำนาจ				
3.1 การชักชวน ชักนำ การมีเครือข่าย	4.28	0.67	มากที่สุด	2
3.2 ความเชื่อมั่นในตนเอง	4.37	0.54	มากที่สุด	1
รวม	4.32	0.55	มากที่สุด	
รวมทั้งหมด	4.37	0.46	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับจังหวัดจันทบุรีมีระดับศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.46) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับมีระดับศักยภาพอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุด คือ ศักยภาพแห่งความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.46) ศักยภาพแห่งการวางแผน ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.50) และศักยภาพแห่งอำนาจ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.46) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 การศึกษาความสามารถในการแข่งขันของของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ ในจังหวัดจันทบุรี

ความสามารถในการแข่งขันของ ธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. การเป็นผู้นำด้านต้นทุน	4.26	0.62	มากที่สุด	3
2. การสร้างความแตกต่าง	4.54	0.49	มากที่สุด	1
3. การมุ่งตลาดเฉพาะส่วน	4.49	0.61	มากที่สุด	2
รวม	4.43	0.51	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับจังหวัดจันทบุรีมีระดับความสามารถในการแข่งขันโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.51) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับมีระดับศักยภาพอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ การสร้างความแตกต่าง ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.49) การมุ่งตลาดเฉพาะส่วน ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.61) และการเป็นผู้นำด้านต้นทุน ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.62) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 3 ศักยภาพของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เนื่องจากข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ คือ ตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามต้องมีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรง และความสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรอิสระต้องไม่มีความสัมพันธ์กันสูงจนเกินไป (Multicollinearity) โดยข้อตกลงดังกล่าวสามารถตรวจสอบได้จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) จึงนำค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยทั้ง 3 ด้าน ศึกษาโดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาค่าการพยากรณ์การทำนายตัวแปร ได้แก่

X_1 คือ ศักยภาพแห่งความสำเร็จ

X_2 คือ ศักยภาพแห่งการวางแผน

X_3 คือ ศักยภาพแห่งอำนาจ

ตารางที่ 3

ผลการทดสอบภาวะ Multicollinearity โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพของผู้ประกอบการกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี

ศักยภาพของผู้ประกอบการ	ศักยภาพแห่ง ความสำเร็จ (X_1)	ศักยภาพแห่งการ วางแผน (X_2)	ศักยภาพแห่งอำนาจ (X_3)
ศักยภาพแห่งความสำเร็จ (X_1)		0.56**	0.56**
ศักยภาพแห่งการวางแผน (X_2)			0.63**
ศักยภาพแห่งอำนาจ (X_3)			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาจากค่า Sig (2-tailed) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และทำการทดสอบปัญหา Multicollinearity โดยใช้ค่า Correlation Matrix เพื่อหาค่าขนาดของความสัมพันธเฉพาะตัวแปรอิสระเท่านั้น โดยจะวิเคราะห์จากค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมด ถ้าค่าสหสัมพันธ์มีค่ามากกว่า 0.08 ขึ้นไปถือว่าตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์กันมาก เรียกว่า Multicollinearity (Berry and Feldman, 1985) ซึ่งผลการทดสอบพบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าสหสัมพันธ์ไม่เกิน 0.80

ตารางที่ 4

ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุเพื่อทดสอบศักยภาพของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรีโดยใช้วิธี Stepwise

ศักยภาพของผู้ประกอบการ	B	S.E.	β	t	p
ค่าคงที่ (Constant)	1.19	0.12		9.34	0.00**
ศักยภาพแห่งอำนาจ	0.27	0.04	0.34	7.72	0.00**
ศักยภาพแห่งการวางแผน	0.22	0.03	0.29	7.12	0.00**
ศักยภาพแห่งความสำเร็จ	0.13	0.034	0.15	3.57	0.00**

$R^2 = 0.623$, $F = 165.929$, $\text{Sig.} = 0.000^{**}$

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรปัจจัยศักยภาพของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรีมี 3 ปัจจัย ซึ่งเรียงลำดับการส่งผล ดังนี้ ศักยภาพแห่งอำนาจ ($B = 0.271$, $t = 7.728$) ศักยภาพแห่งการวางแผน ($B = 0.222$, $t = 7.123$) และศักยภาพแห่งความสำเร็จ ($B = 0.128$, $t = 3.577$) โดยปัจจัยดังกล่าวนี้มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ หมายความว่า ถ้าผู้ประกอบการมีศักยภาพเพิ่มขึ้น จะทำให้ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจเพิ่มขึ้นเช่นกัน ดังนั้น ความแปรปรวนของความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจได้ร้อยละ 62.3 จากการวิเคราะห์ข้างต้นสามารถนำมาเขียนเป็นสมการถดถอยพหุคูณได้ดังนี้

$$Y = 0.271X_1 + 0.22 X_2 + 0.13 X_3$$

โดย	Y	คือ ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ
	X_1	คือ ศักยภาพแห่งอำนาจ
	X_2	คือ ศักยภาพแห่งการวางแผน
	X_3	คือ ศักยภาพแห่งความสำเร็จ

7. อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 การศึกษาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในด้านศักยภาพแห่งความสำเร็จ อาจเป็นเพราะการประกอบธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีความเชื่อมั่นและความกระตือรือร้นต่องานที่ทำและสามารถแก้ไขปัญหาในการทำงานเพื่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rotter (1996) กล่าวว่า ความเชื่ออำนาจในตนคือ ความคิดที่เชื่อว่าความสำเร็จความล้มเหลวหรือความเป็นไปได้จริงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตน

เป็นผลมาจากความสามารถทักษะหรือการกระทำของตนเองบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตนเป็นบุคคลที่มีความกระตือรือร้น และเมื่อประสบความล้มเหลวจะมีความพยายามปรับปรุงพัฒนาความสามารถและการกระทำของตนอยู่เสมอเพื่อให้ประสบความสำเร็จ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 การศึกษาความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความสามารถในการแข่งขันโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะการสร้างความแตกต่าง อาจเป็นเพราะธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับมีการเปลี่ยนแปลงของตลาดอย่างรวดเร็ว รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เข้ามา ซึ่งแนวคิด Barney (1991) ทฤษฎีฐานทรัพยากรทางธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่างๆ ในการขับเคลื่อนธุรกิจให้มีความแตกต่างจากคู่แข่งนั้น การสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ ความมีนวัตกรรมหรือการบริการทำให้เกิดศักยภาพต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน อีกทั้งการสร้างแตกต่างจะให้ความสำคัญการสร้างผลิตภัณฑ์ของอินทิมมีความแตกต่างอย่างมีคุณค่า การสร้างผลิตภัณฑ์ที่ลอกเลียนแบบได้ยาก และผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นเหนือคู่แข่ง (นิตยา สุภาภรณ์, 2564)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 ศักยภาพของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี พบว่า

1. ศักยภาพแห่งอำนาจส่งผลต่อความสามารถการแข่งขันของธุรกิจเครื่องประดับอัญมณีจังหวัดในจันทบุรี อาจเป็นเพราะปัจจุบันธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับต่างพยายามส่งเสริมและยกระดับการค้า ตลอดจนกระบวนการผลิตอัญมณีและเครื่องประดับตลอดห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งการรวมกลุ่มทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนและเสริมเติมเต็มกัน เป็นตัวช่วยขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาเครือข่าย โดยการใช้พลังข้อมูลความรู้ช่วยในการสร้างและพัฒนาเครือข่าย ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแนวคิดของ Maiese (2011) ที่อธิบายว่า เครือข่ายเป็นแหล่งสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยผ่านการติดต่อโดยตรงระหว่างบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ ที่ร่วมเป็นเครือข่ายและผ่านสื่อต่าง ๆ รวมทั้งการเชื่อมโยงทางสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสมาชิกที่มีทักษะการสื่อสารที่ดีและมีความรู้ที่ดีเกี่ยวกับช่องทางการสื่อสารจะเป็นตัวช่วยทำให้เครือข่ายมีการเชื่อมโยงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การศึกษาของ Ryan and Haslam (2005) กล่าวว่า ผู้ประกอบการที่มีเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นผู้ที่มีความกล้าใจให้กับตนเองสูง ไม่เกรงกลัวที่จะต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคหรือสิ่งท้าทายจึงมีโอกาสสูงที่จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และการศึกษาของ Delmar (1996) พบว่า พฤติกรรมการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการแบบมืออาชีพมีอิทธิพลต่อการเติบโตของธุรกิจ

2. ศักยภาพแห่งการวางแผนส่งผลต่อความสามารถการแข่งขันของธุรกิจเครื่องประดับอัญมณีจังหวัดในจันทบุรี อาจเป็นเพราะผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับต้องกำหนดราคา การเจียระไน การขึ้นรูปตัวเรือนเครื่องประดับให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับในด้านต่าง ๆ ดังนั้นผู้ประกอบการจึงต้องมีตั้งเป้าหมายสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าและเป้าหมายนั้น ผู้ประกอบการได้ประเมินตนเองแล้วว่าใกล้เคียงกับความเป็นจริงและมีความสามารถที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในงานนั้น ๆ นอกจากนี้ ผู้ประกอบการคอยหมั่นหาข้อมูลด้านราคาอัญมณีและเครื่องประดับขึ้นลงตามราคาตลาดกลางแจ้งกับลูกค้า (ชลีวรรณ โชติวงษ์และจุฑารัตน์ ปินทะแพทย์, 2563) สอดคล้องกับการศึกษาของพีรพงษ์ กนกเลิศวงศ์ และวรเดช จันทรศร (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารกิจการอัญมณีและเครื่องประดับไทย พบว่า ความสำเร็จของการบริหารกิจการอัญมณีและเครื่องประดับไทยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการอัญมณีและเครื่องประดับไทย ดังนั้นในด้านการบริหารอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับจำเป็นต้องเพิ่มศักยภาพให้สามารถเป็นผู้ประกอบการให้เป็นผู้มืออาชีพเพื่อป้องกันความเสี่ยงด้วย

3. ศักยภาพแห่งความสำเร็จส่งผลต่อความสามารถการแข่งขันของธุรกิจเครื่องประดับอัญมณีจังหวัดในจันทบุรี อาจเป็นเพราะการประกอบธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับในปัจจุบันมีอุปสรรคค่อนข้างมากทั้งในเรื่องของพฤติกรรมของผู้บริโภค การเปลี่ยนแปลง

ของเทคโนโลยี ซึ่งผู้ประกอบการจึงต้องมีความพยายามทำงานทุกอย่างให้เกิดความสำเร็จและติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพิจารณาข้อบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมทบ แก้วเชื้อ และสมศักดิ์ คล้ายสังข์ (2562) กล่าวว่า ความมุ่งมั่นในความสำเร็จ คือ ผู้ประกอบการจะเป็นผู้กระหายในความสำเร็จมุ่งมั่นที่จะทุ่มเทสติปัญญาพลังความสามารถ ความ มุมานะทั้งหมด เพื่อทำงานทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จ

8. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การวิจัยนี้ค้นพบว่า ศักยภาพผู้ประกอบการอัญมณีและเครื่องประดับในจังหวัดจันทบุรีส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ โดยผู้ประกอบการที่มีศักยภาพด้านการสร้างเครือข่ายและศักยภาพด้านการวางแผนสูง จะมีความสามารถในการแข่งขันสูงด้วย หากผู้ประกอบการสามารถวิเคราะห์ศักยภาพของตนเอง อย่างรอบด้านทั้งปัจจัยภายในตัวตนผู้ประกอบการและปัจจัยภายนอกของผู้ประกอบการ โอกาสและอุปสรรคในการประกอบธุรกิจการค้าได้มากและถูกต้องแม่นยำ ยิ่งทำให้ผู้ประกอบการรู้จักตนเองได้ดียิ่งขึ้น

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านศักยภาพแห่งอำนาจนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและสนิทแนบแน่นให้เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในกลุ่มมากยิ่งขึ้นด้วยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในกิจกรรมที่หลากหลายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ กลุ่มผู้ประกอบการอัญมณีและเครื่องประดับจังหวัดจันทบุรีควรมีการเชื่อมโยงเครือข่าย และภาคี หนุนเสริมทั้งภายในจังหวัดและเครือข่ายนอกที่ครอบคลุมกระบวนการผลิตอัญมณีและเครื่องประดับตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน เพื่อการจัดกรอย่างยั่งยืน

2. ด้านศักยภาพแห่งการวางแผนนั้น ผู้ประกอบการอัญมณีและเครื่องประดับควรนำเทคโนโลยี/นวัตกรรมมาใช้ในการเพิ่ม ศักยภาพการบริหารจัดการในองค์กรเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากในปัจจุบันธุรกิจที่นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ มักจะมีความได้เปรียบในการแข่งขันมากกว่าคู่แข่งที่ไม่ได้ใช้การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพของธุรกิจตั้งแต่กิจกรรมต้นน้ำไปจนถึงกิจกรรม ปลายน้ำ

3. ด้านศักยภาพแห่งความสำเร็จนั้น ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ คือ ศักยภาพของผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้ประกอบการของตนให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะคุณลักษณะของการต้องการไฝหาคุณภาพ และการแสวงหาโอกาส

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบศักยภาพของผู้ประกอบการอัญมณีและเครื่องประดับในเชิงปฏิบัติการ
2. ควรเพิ่มเติมรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพไม่จะเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมระดมความคิด หรือการวิเคราะห์ เอกสาร เพื่อให้ข้อมูลที่หลากหลายมุมมองและประเด็นของปัญหาชัดเจนมากขึ้น

รายการอ้างอิง

- กฤตติยา สัตย์พานิช, ทศนัย ชัดติยวงษ์ และธีรภูมิ สุทธิประภา. (2563). การศึกษาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตการค้าชายแดนภาคตะวันออกเพื่อเพิ่มความสามารถการแข่งขัน. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 14(3), 128-135.
- ชูลีวรรณ โชติวงษ์ และจุฑารัตน์ ปิณฑะแพทย์. (2563). การพัฒนารูปแบบศักยภาพของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมพลอยในยุคดีดิจิทัล. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 30(4), 707-716.
- ติมม มณีคำ. (2560, 21 ธันวาคม). ศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการธุรกิจ กรณีศึกษา : กิจกรรมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในแขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐ. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jms_ubu/article/view/85796/68239.
- นิตยา สุภาภรณ์. (2564). ความสามารถและความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 7(2), 43-52.
- ปริญนันท์ โพธิ์ศรีวัฒน์ พิชชา วิสิทธิ์พานิช และ ภัทรพร ดีกขาว. (2565). แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารรามคำแหง*, 5(3), 75-91.
- พิรพงษ์ กนกเลิศวงศ์ และวรเดช จันทรร. (2560). การบริหารกิจการอัญมณีและเครื่องประดับไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*, 7(3), 331-340.
- รศดา เวชฎาพันธุ์. (2563). การวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันและแนวทางการพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทย. ใน *การประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 58* (183-193 น.). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วสุธิดา นักเกษม และประสพชัย พสุนนท์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจบริการในเขตกรุงเทพมหานคร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 11(1), 2148-2167.
- สมทบ แก้วเชื้อ และสมศักดิ์ คล้ายสังข์. (2562). ความสำเร็จของการขายสินค้าออนไลน์ประเภทเครื่องสำอางของนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. *วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร*, 4(2), 26-33.
- อัครเดช ฐิติสุภกร, สยมภู หาญภักดีสกุล และศิริประภา เจริญวงศ์ ช้องเลิศ. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อผู้ประกอบการในการตัดสินใจซื้ออัญมณี ตลาดพลอยจันทบุรี. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติวิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 8* (670-667 น.). นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage, *Journal of Management*, 17(1), 99-120.
- Cunningham, J. B. and Lischeron, J. (1991). Defining entrepreneurship. *Journal of Small Business Management*, 29, 45-61.
- Dess, G. G., Lumpkin, G. T., and Taylor, M. L. (2005). *Strategic management: Creating competitive advantage*. McGraw-Hill.
- Delmar, F. (1996). *Entrepreneurial behavior and business performance*. Dissertation for the Doctor's Degree in Philosophy. Stockholm School of Economics.
- Frese, M. (2000). *Success and failure of Mechlien Owners in Africa*. Greenwood.
- Hisrich, M. P. (2002). *Entrepreneurship* (5th ed.). Mc Graw-Hill
- Hodgetts, R. M. and Kuratko, D. F. (2001). *Effective small business management* (2nd ed.). Harcourt Brace Jovanovich Inc.

- Kabatire, I. S., Mutyaba, S. V. and Mbay, B. W. (2007). *Entrepreneurship skills*. Netsoft.
- Lambing, A. and Kuehl, C. R. (2003). *Entrepreneurship* (3rd Ed.). Pearson Education Inc.
- Lechner, C., and Gudmundsson, S. V. (2014). Entrepreneurial orientation, firm strategy and small firm performance. *International Small Business Journal*, 32(1), 36-60.
- Lohaus, D. and Kleinmann, M. (2002). *Analysis of Performance Potential*. Wiley.
- Maiese, M. (2011). *Embodiment, emotion, and cognition*. Palgrave Macmillan.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric Theory*. McGraw-Hill.
- Porter, M. E. (1980). *Competitive strategy: techniques for analyzing industries and competitor*. Free Press.
- Rotter, J. B. (1996). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs: General and Applied*, 80, 1-28.
- Ryan, M. K. and Haslam, S. A. (2005). The Glass Cliff: Evidence that Women are Over-Represented in Precarious Leadership Positions. *British Journal of Management*, 16(2), 81-90.
- Yamane, T. (1973). *Statistics : An introductory analysis* (2nd ed). Harper and Row.

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะและพฤติกรรมด้านการสอนต่อประสิทธิผลการสอน
ของอาจารย์พิเศษทางคลินิกกายภาพบำบัดในประเทศไทย
THE DEVELOPMENT OF COMPETENCY AND TEACHING BEHAVIOR ON CLINICAL
TEACHING EFFECTIVENESS OF PHYSICAL THERAPY CLINICAL INSTRUCTOR
IN THAILAND

นันท์ อุดมเฉลิมภัทร¹ และ อิทธิกร ขำเดช²

Nun Udomchalernpat and Itthikorn Kamdech

Article History

Received: 28-07-2023; Revised: 14-10-2023; Accepted: 17-10-2023

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.21>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยสมรรถนะและพฤติกรรมด้านการสอนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการสอนของอาจารย์พิเศษทางคลินิกกายภาพบำบัด 2) หาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะและพฤติกรรมด้านการสอนของอาจารย์พิเศษทางคลินิกกายภาพบำบัด โดยมีรูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธีรูปแบบขั้นตอนเชิงอธิบาย ซึ่งใช้การวิจัยเชิงปริมาณด้วยการเก็บแบบสอบถามกับอาจารย์พิเศษทางคลินิกกายภาพบำบัด จำนวน 268 คน วิเคราะห์ด้วยสถิติ Multiple Regression Analysis ตามด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการสอนทางคลินิก คือ สมรรถนะของอาจารย์พิเศษทางคลินิกด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ด้านภาวะผู้นำ และพฤติกรรมด้านการสอนช่วงก่อนปฏิบัติงานทางคลินิก ระหว่างปฏิบัติงานทางคลินิก และหลังปฏิบัติงานทางคลินิก

2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพโดยการเข้ารับการอบรมเพิ่มความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านร่วมกับการพัฒนาทักษะด้านการวิจัย ด้านภาวะผู้นำโดยการพัฒนาตามที่หน่วยงานวางแผน และการพัฒนาพฤติกรรมด้านการสอนผ่านหลักสูตรการพัฒนาอาจารย์พิเศษทางคลินิกขั้นต้น ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากหน่วยงานต้นสังกัดของอาจารย์

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Doctor's degree, Public Policy and Management Program, Kasem Bundit University

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์, ดร., หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

²Advisor, Ph.D., Public Policy and Management Program, Kasem Bundit University

E-mail: nunkonte@gmail.com *Corresponding Author

พิเศษทางคลินิก องค์การวิชาชีพ และสถาบันการศึกษาเพื่อให้มีแนวทางการควบคุมการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน

คำสำคัญ: อาจารย์พิเศษทางคลินิก; สมรรถนะ; พฤติกรรมด้านการสอน; ประสิทธิภาพการสอนทางคลินิก

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to find the competency factors and teaching behavior affecting clinical teaching effectiveness, 2) to find guidelines for developing the competency and teaching behavior of physical therapy clinical instructors. The study was a mixed research method with an explanatory sequential design. The quantitative research was conducted by collecting questionnaires with 268 physical therapy clinical instructors, and analyzed by multiple regression analysis. This was followed by qualitative research with in-depth interviews with 12 experts and analyzed by content analysis.

The results of the research found that:

1) The factors affecting the clinical teaching effectiveness were the competencies of the clinical instructors in knowledge and professional skills, leadership, and teaching behavior.

2) Guidelines would be needed for developing the competency in knowledge and professional skills through training, leadership by developing according to the planning agencies, and the development of teaching behavior through the early clinical instructor development program. The clinical instructor development plan would require cooperation from the department, professional organizations, and educational institutions in order to have appropriate and standardized guidelines for controlling the clinical practice.

Keywords: Clinical Instructor; Competency; Teaching Behavior; Clinical Teaching Effectiveness

1. บทนำ

นักร่างกายบำบัดเป็นวิชาชีพเฉพาะทางด้านสุขภาพที่มีความสำคัญต่อระบบสาธารณสุขของไทยมายาวนานกว่า 50 ปี ทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการป้องกัน ด้านการรักษา และด้านการฟื้นฟูให้กับประชาชนได้มีการเคลื่อนไหวที่มีคุณภาพตลอดช่วงเวลาของชีวิต (พระราชบัญญัติวิชาชีพกายภาพบำบัด พ.ศ. 2547, 2547) เป็นกำลังคนทางด้านสุขภาพ(Health Workforce) ที่มีความสำคัญท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ส่งผลให้มีความต้องการกำลังคนด้านสุขภาพของประเทศเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการสร้างประสิทธิภาพของระบบบริการสุขภาพที่ดีได้ (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2561) ภาพรวมของประเทศนั้นสามารถผลิตนักร่างกายบำบัดได้ประมาณ 800-900 คนต่อปี จาก 17 สถาบันการศึกษาทั่วประเทศ นอกเหนือจากการเรียนภาคทฤษฎีและปฏิบัติภายในสถาบันการศึกษาแล้ว นักศึกษากายภาพบำบัดต้องผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกในสถานการณ์จริงไม่น้อยกว่า 1,000 ชั่วโมง (สภากายภาพบำบัด, 2561) อาจารย์พิเศษทางคลินิกกายภาพบำบัด (Clinical Instructor) ถือเป็นหัวใจที่สำคัญในการถ่ายทอดประสบการณ์ตรงในการดูแลผู้ป่วยให้กับนักศึกษา

กายภาพบำบัดเพื่อให้สามารถพัฒนาทักษะและสมรรถนะต่าง ๆ ทางวิชาชีพ ได้ตรงตามมาตรฐานและเป็นนักกายภาพบำบัดที่ดีในอนาคต

อาจารย์พิเศษทางคลินิกต้องมีประสบการณ์ทำงานไม่ต่ำกว่า 2 ปี และได้รับการแต่งตั้งจากสถาบันการศึกษา แต่จากการศึกษาของชวภาพ เยาว์เจริญสุข และทักษ์ อุดมรัตน์ (2560) พบว่า ปัจจุบันการอบรมเพื่อพัฒนาการสอนทางคลินิกยังไม่เพียงพอ ขาดการอบรมหรือมีหลักสูตรที่ชัดเจนในการพัฒนาทักษะเพื่อเป็นอาจารย์พิเศษทางคลินิก ขาดการเรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลการสอนได้ตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ (ประกาศสภากายภาพบำบัด เรื่อง มาตรฐานบริการกายภาพบำบัด พ.ศ. 2553, 2554) ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 7 การบริการทางกายภาพบำบัด และมาตรฐานที่ 8 กระบวนการทางกายภาพบำบัด ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ของอาจารย์พิเศษทางคลินิกนั้นน่าจะเป็นตัวกำหนดประสิทธิผลการสอนที่เกิดขึ้น ซึ่งการพัฒนาส่วนบุคคลากรในปัจจุบันได้พยายามกำหนดสมรรถนะที่พึงประสงค์เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สำหรับสมรรถนะของนักกายภาพบำบัดอ้างอิงตามประกาศสภากายภาพบำบัด (2563) (2565) ประกอบด้วย ด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ด้านความเป็นมืออาชีพ ด้านความเป็นนักวิชาการและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และด้านภาวะผู้นำ

อาจารย์พิเศษทางคลินิกควรมีพฤติกรรมการสอนเชิงบวกเพราะส่งผลที่ดีต่อประสิทธิผลการสอนทางคลินิก Mukherjee S. & Guha K. (2022) เสนอว่า ควรให้นักศึกษาเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทางคลินิกด้วยตนเอง โดยคอยให้การกำกับดูแลไม่มากจนเกินไป ให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นตามหลักฐานเชิงประจักษ์มากกว่าการสอนแบบบอกทุกอย่าง ควรหาเทคนิคการสอนเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความสามารถในการเรียนรู้ Aziz K. et al. (2018) พบว่านักศึกษาจะเกิดการเรียนรู้และมีประสิทธิผลผ่านการใช้สิ่งแวดล้อมในการสอนที่นักศึกษาไม่กดดันจนเกินไปและตรงตามกับความต้องการของเขา นักศึกษาได้รับอิสระทางความคิดในการดูแลจัดการกับปัญหาของผู้ป่วยและได้รับข้อเสนอแนะที่เหมาะสมจากอาจารย์พิเศษทางคลินิก นอกจากนี้การสอนทักษะต่าง ๆ สามารถแบ่งพฤติกรรมการสอนออกเป็น 3 ช่วง ประกอบด้วย ก่อนการสอน ระหว่างการสอน และหลังการสอนตามแนวทางของการสอนงาน (อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์, 2558)

จากการศึกษาที่ผ่านมาทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยสมรรถนะและพฤติกรรมด้านการสอนของอาจารย์พิเศษทางคลินิกที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการสอนทางคลินิกกายภาพบำบัด รวมถึงแนวทางการพัฒนาทักษะเหล่านี้เพราะยังขาดหลักฐานที่ชัดเจน เพื่อนำไปพัฒนาอาจารย์พิเศษทางคลินิกกายภาพบำบัดและสร้างมาตรฐานการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกที่ดีขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยสมรรถนะและพฤติกรรมด้านการสอนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการสอนของอาจารย์พิเศษทางคลินิกกายภาพบำบัด
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะและพฤติกรรมด้านการสอนของอาจารย์พิเศษทางคลินิกกายภาพบำบัด

3. การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

สมรรถนะของอาจารย์พิเศษทางคลินิก

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะเกิดขึ้นโดยนักวิชาการชื่อคุณ David McClelland ซึ่งทำการศึกษาว่าเหตุใดคนที่ทำงานในตำแหน่งลักษณะงานเดียวกันจึงมีผลปฏิบัติงานที่แตกต่างกันออกไป โดยสรุปทำให้ค้นพบว่าคนที่ทำงานได้ดีจะมีสิ่งหนึ่ง คือ ชีตความสามารถหรือสมรรถนะ หากพนักงานมีสมรรถนะที่เหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบจะส่งผลให้ผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นไปด้วยการพัฒนาสมรรถนะสามารถทำได้หลากหลายวิธี ได้แก่ การสร้างเส้นทางสมรรถนะซึ่งเป็นกระบวนการระบุขีดความสามารถของ

5. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method) รูปแบบขั้นตอนเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Design) ด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณตามด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณกำหนดผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอาจารย์พิเศษทางคลินิกกายภาพบำบัด ชั้นปีที่ 3-4 โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง $n \geq 50 + 8m$ (power=0.8, alpha=0.05) ตามแนวทางของ Samuel B Green เมื่อกำหนดค่าตัวแปรเท่ากับ 8 คำนวณได้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ จำนวน 114 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพกำหนดผู้เข้ารับการสัมภาษณ์เชิงลึกให้ครอบคลุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแนวทางการพัฒนาอาจารย์พิเศษทางคลินิก ประกอบด้วย กรรมการสภากายภาพบำบัดวาระปัจจุบันหรือวาระก่อนหน้า อาจารย์ภายในสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก อาจารย์พิเศษทางคลินิกกายภาพบำบัดที่มีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงร่วมกับวิธีการสุ่มแบบสายใยเชื่อมโยง (Snowball sampling) จำนวน 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 8 ข้อ โดยใช้แบบสำรวจรายการ (Checklist) ส่วนที่ 2 ปัจจัยสมรรถนะ จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วย ด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ด้านความเป็นมืออาชีพ ด้านความเป็นนักวิชาการและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และด้านภาวะผู้นำ โดยใช้มาตรวัดระดับการปฏิบัติ (Rating Scale) 5 ระดับ ส่วนที่ 3 ปัจจัยพฤติกรรมด้านการสอน จำนวน 12 ข้อ ประกอบด้วย ก่อนการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก ระหว่างการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก และหลังการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก โดยใช้มาตรวัดระดับการปฏิบัติ (Rating Scale) 5 ระดับ ส่วนที่ 4 ปัจจัยประสิทธิผลการสอนทางคลินิก จำนวน 10 ข้อ โดยใช้มาตรวัดระดับความคิดเห็น (Rating Scale) 5 ระดับ ส่วนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ จำนวน 2 ข้อ โดยใช้คำถามปลายเปิด

การวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง คำถามครอบคลุมแนวทางการพัฒนาสมรรถนะ พฤติกรรมด้านการสอน การฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์พิเศษทางคลินิก

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โดยพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ด้วยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective-Item Congruence; IOC) ได้ค่า IOC ของแบบสอบถาม 0.7-1.00 และค่า IOC ของแบบสัมภาษณ์ 1.00 และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงไปทดสอบจำนวน 30 ชุด กับนักกายภาพบำบัดที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของปัจจัยสมรรถนะ 0.71-0.83 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของปัจจัยพฤติกรรมด้านการสอน 0.72-0.79 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของปัจจัยประสิทธิผลการสอนทางคลินิก 0.89

การวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เลขที่รับรอง T002/66P ตั้งแต่วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2566 ถึงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2567

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณรวบรวมข้อมูลโดยการส่งเอกสารขอความร่วมมือเอกสารชี้แจงข้อมูลการวิจัยไปยังโรงพยาบาลศูนย์ (A) โรงพยาบาลทั่วไปขนาดใหญ่ (S) โรงพยาบาลทั่วไปขนาดเล็ก (M1) โรงพยาบาลชุมชนเพื่อรับส่งต่อผู้ป่วย (M2) โรงพยาบาลชุมชนขนาด

ใหญ่ (F1) โรงพยาบาลและคลินิกของมหาวิทยาลัย สถาบันเฉพาะทางที่มีบริการด้านกายภาพบำบัด รวมทั้งสิ้น 362 โรงพยาบาลทั่วประเทศ ได้รับข้อมูลตอบกลับ จำนวน 268 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยส่งเอกสารเพื่อขอความร่วมมือและนัดหมายวัน-เวลาที่ผู้ให้ข้อมูลสะดวก ใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 60-90 นาทีต่อคน โดยสัมภาษณ์ตามแนวทางคำถามในแบบสัมภาษณ์ ระหว่างการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลด้วยการบันทึกเสียงและจดบันทึกข้อมูล หากพบว่าข้อมูลมีการอิ่มตัว (Data Saturation) จึงยุติการรวบรวมข้อมูล โดยพิจารณาจากข้อมูลที่วิเคราะห์ในแต่ละครั้งเริ่มซ้ำซ้อนและไม่พบชุดข้อมูลหรือประเด็นใหม่

5.การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับสถิติเชิงพรรณนาใช้การนำเสนอข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมานของปัจจัยสมรรถนะ ปัจจัยพฤติกรรมด้านการสอน และปัจจัยประสิทธิภาพการสอนทางคลินิก วิเคราะห์ด้วย Multiple Regression Analysis โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

การวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกทุกครั้งโดยการถอดเนื้อความจากเครื่องบันทึกเสียงแบบคำต่อคำ เรียบเรียงในรูปแบบของข้อความแต่ละท่านที่ทำการสัมภาษณ์ จากนั้นอ่านข้อมูลที่ได้โดยละเอียดหลายรอบทั้งฉบับและทำการแยกประเด็นจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้ ทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สกัดสาระสำคัญโดยการตีความเปรียบเทียบที่ละประเด็นเพื่อสรุปรายละเอียดและตีความหมาย เพื่อสร้างคำอธิบายและข้อสรุปให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

6.ผลการวิจัย

1.ปัจจัยสมรรถนะและพฤติกรรมด้านการสอนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอน (ผลการวิจัยเชิงปริมาณ)

อาจารย์พิเศษทางคลินิกตอบแบบสอบถาม จำนวน 268 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (78%) ช่วงอายุ 31-40 ปี (40.3%) ระดับการศึกษาปริญญาตรี (78%) รายได้ 15,000-25,000 บาท (39.2%) รับราชการ (83.2%) ทำงานในสถานพยาบาลตติยภูมิ (49.3%) ประสบการณ์สอนทางคลินิกมากกว่า 12 ปี (31%) เคยรับการอบรมด้านการสอน (57.5%)

สมรรถนะของอาจารย์พิเศษทางคลินิกภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสมรรถนะด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพควรพัฒนาความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยและสถิติพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.46$) และติดตามความก้าวหน้าของวิชาชีพผ่านงานวิจัย ($\bar{X} = 3.52$) ด้านความเป็นมืออาชีพควรพัฒนาแผนความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.33$) และมีความยืดหยุ่นสามารถปรับตัวได้ตามสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปรวมถึงยอมรับความแตกต่างของบุคคลได้ ($\bar{X} = 4.50$) ด้านความเป็นนักวิชาการและการเรียนรู้ตลอดชีวิตควรพัฒนาการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาชีพของตนเอง เช่น มีส่วนร่วมในการผลิตงานวิจัย บทความวิชาการหรือคู่มือการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.66$) และมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นโดยการใช้ทักษะการถ่ายทอดที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.79$) ด้านภาวะผู้นำควรพัฒนาความสามารถจูงใจให้ผู้อื่นร่วมทำงานเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จได้ ($\bar{X} = 3.93$) และมีส่วนร่วมสำคัญในการวางแผนการทำงานต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.17$)

พฤติกรรมด้านการสอนของอาจารย์พิเศษทางคลินิกภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพฤติกรรมด้านการสอนก่อนการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกควรพัฒนาการประเมินศักยภาพของนักศึกษาก่อนให้การดูแลผู้ป่วยเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนสถานการณ์จริง ($\bar{X} = 4.19$) และเตรียมประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักศึกษาด้วยผู้ป่วยที่มีความหลากหลาย ($\bar{X} = 4.32$) พฤติกรรมด้านการสอนระหว่างการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกควรพัฒนาการมอบหมายงานเพิ่มเติมให้กับนักศึกษาในเนื้อหาที่ยังไม่ทราบ ($\bar{X} = 4.22$) และสร้างบรรยากาศเชิงบวกในการเรียนรู้ไม่กดดันหรือสร้างความเครียดให้กับนักศึกษา ($\bar{X} = 4.37$) พฤติกรรมด้านการสอนหลังการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกควรพัฒนาการให้นักศึกษาประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ก่อนฝึกปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.97$) และสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้รับกับนักศึกษา ($\bar{X} = 4.30$)

ประสิทธิผลการสอนทางคลินิกของอาจารย์พิเศษทางคลินิกภาพรวมอยู่ในระดับมาก ควรพัฒนาให้นักศึกษาทบทวนการวินิจฉัยและวางแผนการดูแลเป็นระยะเพื่อตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพของผู้รับบริการ ($\bar{X} = 3.99$) และพัฒนานักศึกษาให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้รับบริการหรือครอบครัวเกี่ยวกับอาการของโรคและข้อควรปฏิบัติระหว่างการรักษา ($\bar{X} = 4.04$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะ พฤติกรรมด้านการสอน และประสิทธิผลการสอน

ปัจจัยที่ทำการวิจัย	Mean	S.D.	ระดับ
สมรรถนะของอาจารย์พิเศษทางคลินิก			
ด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพ	4.35	.37	มากที่สุด
ด้านความเป็นมืออาชีพ	4.54	.40	มากที่สุด
ด้านความเป็นนักวิชาการและการเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.99	.62	มาก
ด้านภาวะผู้นำ	4.21	.52	มากที่สุด
สมรรถนะภาพรวม	4.28	.42	มากที่สุด
พฤติกรรมด้านการสอนของอาจารย์พิเศษทางคลินิก			
ก่อนการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก	4.29	.58	มากที่สุด
ระหว่างการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก	4.48	.44	มากที่สุด
หลังการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก	4.36	.50	มากที่สุด
พฤติกรรมด้านการสอนภาพรวม	4.37	.45	มากที่สุด
ประสิทธิผลการสอนของอาจารย์พิเศษทางคลินิก			
ประสิทธิผลการสอนภาพรวม	4.18	.52	มาก

ข้อมูลส่วนคำถามปลายเปิดปัญหาและอุปสรรคของอาจารย์พิเศษทางคลินิกมีผู้ตอบคำถาม 125 คน (46.64%) พบว่า 5 ลำดับที่มีความถี่มากที่สุด คือ นักศึกษาขาดความพร้อมทางด้านความรู้ ขาดการทบทวนพื้นฐานที่เรียนมาในระบบต่าง ๆ ก่อนมาฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก ($f=27$) นักศึกษาขาดการประยุกต์ความรู้มาใช้ทางคลินิก ขาดทักษะทางคลินิกทำให้ขาดการเชื่อมโยง เช่น การเลือกการรักษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพยาธิสภาพ การใช้เหตุผลทางคลินิก การตรวจเพื่อแยกโรค และการเปลี่ยนแปลงของค่าผลแล็บที่ควรทราบ ($f=26$) นักศึกษาไม่ค้นหาคำตอบในสิ่งที่ตนเองไม่ทราบ ขาดความกระตือรือร้นในการค้นคว้า ขาดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ($f=9$) นักศึกษาขาดความมั่นใจทำให้บางครั้งมีความตื่นตระหนกในสถานการณ์จริงเวลาเจอผู้ป่วย กัดดันตนเองคิดว่าตนเองทำได้ไม่ดีกว่าทำผิดจึงไม่กล้าแสดงออกทางความคิด ($f=9$) อาจารย์พิเศษทางคลินิกต้องใช้เวลาทบทวนความรู้ให้นักศึกษามากจึงได้ลงมือปฏิบัติจริงช้ากว่าที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะทักษะการทำหัตถการต่าง ๆ ในแต่ละระบบ ($f=8$)

ข้อมูลส่วนคำถามปลายเปิดข้อเสนอแนะของอาจารย์พิเศษทางคลินิกมีผู้ตอบคำถาม 91 คน (33.96%) พบว่า 5 ลำดับที่มีความถี่มากที่สุด คือ นักศึกษาควรทบทวนความรู้ให้ครอบคลุมก่อนการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกทุกครั้ง มีความมั่นใจและเตรียมพร้อมที่จะเรียนรู้ ($f=12$) ระยะเวลาฝึกงานทางคลินิกควรมีระยะเวลาอย่างน้อย 1-2 เดือน ($f=12$) ควรให้อาจารย์พิเศษทางคลินิกได้รับการอบรมเพิ่มพูนทักษะหลักสูตรการเป็นอาจารย์พิเศษทางคลินิกหลักสูตรเดียวกันเพื่อเป็นมาตรฐานและมีแนวทางการปฏิบัติ ($f=7$) ควร

มีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาในทุกด้านก่อนฝึกงานทางคลินิกรวมถึงสถานที่ฝึกงานทางคลินิก เช่น รูปแบบผู้ป่วยส่วนใหญ่ที่จะพบ การยอมรับความหลากหลายทางความคิด ($f=6$) สถาบันการศึกษาควรประเมินและทบทวนความพร้อมของนักศึกษาด้านความรู้ก่อนการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก ($f=4$)

ตารางที่ 2

แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านสมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนทางคลินิก

สมรรถนะของอาจารย์พิเศษทางคลินิก	B	SE	Beta	t	Sig
ค่าคงที่	1.211	.315		3.840	.000*
ด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพ	.409	.102	.294	4.002	.000*
ด้านภาวะผู้นำ	.284	.074	.283	3.853	.000*

Adjusted $R^2=.278$, $R=.533$, $F=52.466$, *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านสมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนทางคลินิกกายภาพบำบัดด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณด้วยวิธี Stepwise เพื่อค้นหาปัจจัยที่ดีที่สุดพบว่า สมรรถนะด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพ และด้านภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์แบบพหุคูณกับประสิทธิภาพการสอนที่ระดับ 0.000 สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 27.8 (Adjust R^2) ดังตารางที่ 2 ส่วนปัจจัยด้านพฤติกรรมด้านการสอนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนทางคลินิกกายภาพบำบัดด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณด้วยวิธี Enter พบว่าพฤติกรรมด้านการสอนก่อนการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก ระหว่างการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก และหลังการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกมีความสัมพันธ์แบบพหุคูณกับประสิทธิภาพการสอนที่ระดับ 0.000 สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 32.8 (Adjust R^2) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมด้านการสอนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนทางคลินิก

พฤติกรรมด้านการสอน	B	SE	Beta	t	Sig
ค่าคงที่	1.156	.273		4.235	.000*
ก่อนการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก	.147	.063	.165	2.348	.020*
ระหว่างการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก	.281	.091	.237	3.081	.002*
หลังการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก	.260	.078	.252	3.339	.001*

Adjusted $R^2=.328$, $R=.579$, $F=44.440$, *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.แนวทางการพัฒนาสมรรถนะและพฤติกรรมด้านการสอน (ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ)

การพัฒนาสมรรถนะ

อาจารย์พิเศษทางคลินิกจะมีการพัฒนาความรู้อย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง เพราะเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของภาครัฐ และถูกกำกับด้วยการต้องเก็บคะแนนการศึกษาต่อเนื่องภายในระยะเวลา 5 ปี เพื่อต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพกายภาพบำบัด เนื้อหาการอบรมที่อาจารย์พิเศษทางคลินิกสนใจส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่ตรงกับระบบที่ทำงานอยู่ ปัจจุบันจะมีการอบรมที่จัดโดยสถาบันการศึกษาให้กับอาจารย์

พิเศษทางคลินิกโดยเฉพาะและโครงการอบรมของสถาบันการศึกษาประจำปี ในส่วนของสภากายภาพบำบัดจะเน้นอบรมด้านมาตรฐานและกฎหมายต่าง ๆ นอกเหนือจากนั้นการอบรมในปัจจุบันจะมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นจากการมีสถาบันสมทบที่สามารถจัดการอบรมความรู้ให้กับนักกายภาพบำบัดได้ รวมถึงการอบรมที่เชิญวิทยากรจากสถาบันต่างประเทศเพื่อมาอัปเดตความรู้หรือเทคนิคใหม่ ๆ แต่ก็ตามมาด้วยค่าอบรมที่มีราคาสูง ซึ่งเป็นข้อจำกัดส่วนหนึ่งของอาจารย์พิเศษทางคลินิก สำหรับภาวะผู้นำเป็นเรื่องที่สำคัญสังเกตได้ว่านักศึกษาที่ทำการจรรยาบรรณจะมีภาวะผู้นำที่ดี คือ รู้ว่าเมื่อไหร่ควรนำเมื่อไหร่ควรตาม เมื่อนักกายภาพบำบัดเข้าทำงานก็จะได้รับการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับบทบาทความรับผิดชอบในองค์กรของตนเอง อาจารย์พิเศษทางคลินิกหากอยู่ในองค์กรที่มีแผนพัฒนาสมรรถนะรายบุคคลอย่างชัดเจน และมีการประเมินทักษะที่ยังขาดก็จะทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะเหล่านั้นขึ้นมาได้เรื่อย ๆ โดยผู้ที่เป็นบุคคลสำคัญ คือ หัวหน้าหน่วยงานกายภาพบำบัดที่เป็นผู้วางแผนและมีวิสัยทัศน์ครอบคลุมส่วนนี้หรือไม่ และหน่วยงานที่มีหน้าที่พัฒนาบุคลากรในสถานพยาบาลนั้น ซึ่งพบว่าบางที่มีการจัดการพัฒนาภายในบ้าง สำหรับอาจารย์พิเศษทางคลินิกบางท่านจะเคยเข้ารับการอบรมทักษะเหล่านี้จากองค์กรอื่น ๆ ที่มีการจัดและสนใจเข้าร่วมการอบรม สำหรับการพัฒนาศักยภาพการวิจัยเป็นสิ่งสำคัญเพราะต่อยอดในการขอตำแหน่งที่สูงขึ้น และทำให้วิชาชีพมีความก้าวหน้า แต่ก็ยังเป็นข้อจำกัดเป็นอย่างมาก หลายท่านไม่ทราบว่าควรเริ่มต้นอย่างไร บางทีจะมีหน่วยงานด้านวิจัยภายในเป็นส่วนผลักดัน บางส่วนหากศึกษาต่อในระดับปริญญาโทก็จะพัฒนาทักษะทางด้านนี้โดยตรง นอกจากนั้นยังมีการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะทางการวิจัยจากหน่วยงานเฉพาะภายนอกก็สามารถที่จะเข้าร่วมได้ ซึ่งสภากายภาพบำบัดก็พยายามที่จะเข้ามาพัฒนาทักษะด้านนี้โดยผลักดันให้มีการอบรมรวมกลุ่มในแต่ละเขตสุขภาพรวมทั้งมีการจัดการที่ปรึกษาที่เป็นอาจารย์จากสถาบันการศึกษามาประกบช่วยดูกระบวนการวิจัยให้สามารถดำเนินได้อย่างราบรื่น แต่ส่วนนี้ยังขาดการประชาสัมพันธ์ทำให้ไม่ทราบและส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงได้ ในส่วนสถาบันการศึกษาบางแห่งก็มีการพัฒนาความร่วมมือกับแหล่งฝึกงานในทักษะด้านนี้ และคาดว่าจะมีการต่อยอดพัฒนาความร่วมมือมากขึ้นในอนาคต

การพัฒนาพฤติกรรมด้านการสอน

อาจารย์พิเศษทางคลินิกจะได้รับการอบรมด้านการสอนบ้างซึ่งจัดโดยสถาบันการศึกษา โดยแต่ละสถาบันการศึกษาในช่วงแรกจะเน้นเนื้อหาการอบรมที่เข้าไปแก้ไขปัญหาที่พบ เช่น การประเมินนักศึกษา อาจารย์พิเศษทางคลินิกขาดการเข้าใจหลักเกณฑ์การประเมินนักศึกษา ในปัจจุบันทางสภากายภาพบำบัดร่วมกับสภาสถาบันการศึกษาได้พัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาอาจารย์พิเศษทางคลินิกด้านการสอนขั้นต้น 14 ชั่วโมง โดยแบ่งเนื้อหาที่สำคัญออกเป็นเรื่องย่อย ๆ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และได้ดำเนินการให้แต่ละสถาบันใช้เป็นแนวทางในการจัดพัฒนาอาจารย์พิเศษทางคลินิกของตนเอง ซึ่งโดยส่วนใหญ่สถาบันการศึกษาจะจัดอบรมด้านการสอนแทรกลงไปในการอบรมด้านความรู้ปกติ เพราะหากจัดการอบรมด้านการสอนขึ้นมาโดยเฉพาะเลยมักจะมีผู้เข้าร่วมการอบรมที่น้อยกว่าที่คาดหวัง อาจารย์พิเศษทางคลินิกบางแห่งเมื่อได้รับการอบรมก็จะนำมาถ่ายทอดผ่านกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ในแผนก รวมทั้งอาจารย์พิเศษทางคลินิกเองบางส่วนยังไม่เข้าใจว่าการสอนทางคลินิกมีทฤษฎีที่ควรทราบรวมถึงสำคัญอย่างไรถึงต้องเข้ารับการอบรม แม้แต่อาจารย์ในสถาบันการศึกษาเองหากไม่เคยศึกษาหรือเข้าใจกระบวนการเหล่านี้ก็อาจจะมีส่วนที่ไม่สามารถมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการสอนทางคลินิก รวมทั้งอาจจะมีความจำกัดหากต้องไปถ่ายทอดตามที่ได้รับการกิจให้พัฒนาการสอนกับอาจารย์พิเศษทางคลินิก นอกจากนี้หากอาจารย์พิเศษทางคลินิกได้รับการอบรมด้านการสอนครบทุกเรื่องตามที่กำหนดแล้วจะมีแนวทางไปสู่การได้รับการรับรองการเป็นอาจารย์พิเศษทางคลินิกจากสภากายภาพบำบัดต่อไป

การเตรียมความพร้อมการเป็นอาจารย์พิเศษทางคลินิก

เมื่อนักกายภาพบำบัดในแหล่งฝึกงานมีประสบการณ์ทำงานครบ 2 ปี จะสามารถเป็นอาจารย์พิเศษทางคลินิกได้ตามเกณฑ์ของสภากายภาพบำบัด สำหรับการเตรียมความพร้อมส่วนใหญ่ไม่มีแบบแผนที่ชัดเจน บางที่ใช้วิธีการเตรียมโดยให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนำเสนอรายงานผู้ป่วยของนักศึกษาหรือการนำเสนองานวิจัย ส่วนใหญ่เมื่อเป็นอาจารย์พิเศษทางคลินิกก็ใช้วิธีการสอนทางคลินิกโดยเลียนแบบจากรุ่นพี่หรือประสบการณ์ในอดีตสมัยที่เคยได้รับการฝึกงานทางคลินิก เพราะประสบการณ์ที่ทำงานหลัก คือ การดูแลผู้ป่วยด้วย

กระบวนการทางกายภาพบำบัดตามมาตรฐานวิชาชีพซึ่งถือว่ามีความรู้ที่เพียงพอ แต่ในส่วนการสอนนั้นยังถือว่าไม่มีประสบการณ์ จึงควรมีแนวทางการเตรียมความพร้อมที่ชัดเจนให้กับอาจารย์พิเศษทางคลินิกก่อนรับนักศึกษาฝึกงานจริง

การฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก

อาจารย์จากสถาบันการศึกษามีการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาให้ครอบคลุมทุกมิติ บางแห่งมีการประเมินความพร้อมทางด้านจิตใจร่วมด้วย ก่อนที่จะเข้ารับการฝึกงานทางคลินิกจริง ข้อมูลส่วนที่สำคัญสถาบันจะมีการแจ้งให้อาจารย์พิเศษทางคลินิกทราบ และมีเอกสารชี้แจงให้กับอาจารย์พิเศษทางคลินิกโดยละเอียดก่อนฝึกงานทางคลินิก ซึ่งพบว่ามีทั้งที่ศึกษาและไม่ศึกษาเอกสารเหล่านี้ แหล่งฝึกงานที่ทางสถาบันการศึกษาส่งนักศึกษาก็จะพัฒนาไปในแต่ละระบบโดยคำนึงถึงความยากง่ายของการดูแล ความซับซ้อนในมิติต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้ได้รับการฝึกในชุมชนด้วย ปัญหาที่พบระหว่างการฝึกงานส่วนมากเป็นเรื่องปัจเจกบุคคลไม่เกี่ยวข้องกับแหล่งฝึกงาน เช่น การคุกคาม การใช้อารมณ์ ความไม่ยืดหยุ่น เป็นต้น ทางสถาบันการศึกษาใช้กระบวนการนิเทศน์เป็นส่วนที่สำคัญช่วงนักศึกษาลงฝึกงานทางคลินิก เพราะทำให้เข้าไปดูและรวมทั้งสอบถามและทราบปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น แต่ด้วยทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดทั้งบุคลากร เวลา งบประมาณ ทำให้ไม่สามารถไปนิเทศน์ได้ครบทุกแหล่งฝึกงาน จึงต้องอาศัยรูปแบบการโทรสอบถาม หรือรูปแบบออนไลน์ร่วมมากขึ้น เมื่อจบกระบวนการฝึกงานทางคลินิกแล้ว อาจารย์พิเศษทางคลินิกจะได้รับการประเมินและการให้ข้อมูลจากนักศึกษา หากพบว่ามีปัญหาก็จะให้ข้อมูลกลับไปยังแหล่งฝึกงานรวมถึงสถาบันการศึกษาก็จะประสานงานเพื่อพูดคุยแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว แต่หากได้รับการประเมินจากนักศึกษาและยังพบปัญหาเดิมทางสถาบันการศึกษาก็จะแจ้งการส่งฝึกงานกับอาจารย์พิเศษท่านนั้น ซึ่งสิ่งสำคัญของอาจารย์พิเศษทางคลินิก คือ ต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครู ความรู้สึกของการเป็นผู้ให้ การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักศึกษา เพราะพบว่า หากนักศึกษาไปเจอการฝึกงานทางคลินิกที่อาจารย์พิเศษทางคลินิกมีพฤติกรรมเชิงลบก็จะไม่เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่รวมทั้งบางกรณีขอย้ายหรือยุติการฝึกงานทางคลินิกจนไปถึงการออกนอกวิชาชีพ ดังนั้นหากระหว่างการฝึกงานอาจารย์พิเศษทางคลินิกและนักศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีก็จะทำให้การฝึกงานนั้นราบรื่นและเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ดี

7. อภิปรายผล

การพัฒนาตามสมรรถนะ

สมรรถนะด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนทางคลินิก เนื่องจากเป็นทักษะที่สำคัญในการประกอบวิชาชีพกายภาพบำบัด ซึ่งต้องนำความรู้และทักษะเหล่านี้มาถ่ายทอดให้กับนักศึกษา กายภาพบำบัดที่เข้ารับการฝึกงานทางคลินิก โดยสภากายภาพบำบัดให้ความสำคัญกำหนดเป็นเกณฑ์ในการเก็บคะแนนการศึกษาต่อเนื่องเพื่อต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพกายภาพบำบัดในรอบ 5 ปี สอดคล้องกับการศึกษาของ Kimberly CF. et al. (2019) และ Nazari R. & Mohammadi E. (2015) พบว่า ความรู้และทักษะทางคลินิกเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และ Ghobad R. (2022) พบว่า ระดับความรู้ความสามารถของอาจารย์พิเศษทางคลินิกเป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นการเรียนรู้ต่อนักศึกษา เพราะหากอาจารย์พิเศษทางคลินิกมีสมรรถนะทางคลินิกที่ดีจะส่งผลให้มีความเป็นนามธรรม ขาดความรู้ความสามารถทางด้านทฤษฎี ขาดประสบการณ์ทางคลินิกที่เพียงพอ ไม่สนใจต่อเป้าหมายและความต้องการการเรียนรู้ในการฝึกงาน สนใจต่องานทักษะที่เป็นงานประจำ ไม่พัฒนาตนเอง และการเรียนรู้ (Amir S. et al., 2019)

สมรรถนะด้านภาวะผู้นำเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนทางคลินิก Ghobad R. (2022) พบว่า ภาวะผู้นำของอาจารย์พิเศษทางคลินิกเป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้ของนักศึกษา สำหรับการพัฒนาศักยภาพด้านนี้ขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่ทำงานเป็นหลัก ว่ามีการวิเคราะห์และจัดทำแผนหรือมีหน่วยงานรับผิดชอบภายในหรือไม่ นอกเหนือจากนี้การฝึกงานทางคลินิกหากขาดภาวะผู้นำโดยไม่สามารถมีสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์พิเศษทางคลินิกและนักศึกษาก็จะทำให้เกิดปัญหาขึ้นระหว่างการฝึกงานทางคลินิก Helberget LK. et al. (2021) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์พิเศษทางคลินิกต้องมีการสื่อสารเข้าใจกันจะทำให้

นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่ดี และนักศึกษาสามารถที่จะติดต่อหรือขอความช่วยเหลือได้หากเกิดปัญหาระหว่างฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก ซึ่งหากมีการขอความช่วยเหลือกลับมาที่อาจารย์ทางสถาบันแสดงถึงความสัมพันธ์ที่อาจจะไม่ค่อยดีกับอาจารย์พิเศษทางคลินิก ในทางกลับกันหากความสัมพันธ์กับอาจารย์พิเศษทางคลินิกไปในทิศทางที่ดี นักศึกษามักจะมีการติดต่อกลับมาทางสถาบันที่น้อยด้วย สอดคล้องกับ Collier AD. (2017) พบว่า การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะเป็นทักษะที่สำคัญในการเป็นอาจารย์พิเศษทางคลินิกที่มีประสิทธิผลที่ดี

การพัฒนาสมรรถนะด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความรู้และทักษะทางวิชาชีพ หรือภาวะผู้นำจะเห็นได้ว่าขึ้นอยู่กับ การให้ความสำคัญรวมถึงการมีแผนการพัฒนาสมรรถนะเป็นเรื่องที่สำคัญที่ต้องอาศัยบทบาทของหัวหน้างานในการกำหนดแนวทางและสมรรถนะที่ต้องได้รับการพัฒนา สิริวิทย์ ชูเชิด (2565) พบว่า การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรภายในองค์กรเป็นสิ่งที่องค์กรควรให้ความสำคัญ เพื่อให้สามารถผลักดันองค์กรให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถพัฒนาได้หลายรูปแบบ เช่น การฝึกอบรม การศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ การเปลี่ยนงานที่รับผิดชอบ การสอนงาน การทำงานที่มีความท้าทายมากขึ้น เป็นต้น ซึ่งแนวทางพัฒนาสมรรถนะเหล่านั้นจะส่งผลให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้องค์กรยังนำประสิทธิภาพมาใช้เป็นเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในองค์กร

การพัฒนาพฤติกรรมด้านการสอน

พฤติกรรมด้านการสอนทางคลินิกมีความสำคัญต่อประสิทธิผลการสอนทางคลินิกสอดคล้องกับ Kimberly CF et al. (2019) และ Nazari R. & Mohammadi E. (2015) พบว่า ทักษะการสอนส่งผลต่อปัจจัยความสำเร็จในการฝึกงานทางคลินิก หลักสูตรการสอนต้องมีหลายหมวดที่สำคัญ จากการศึกษายังพบว่าช่วงระหว่างการสอนทางคลินิก ถือว่ามีส่วนสำคัญมากที่สุด สอดคล้องกับ Mukherjee S. & Guha K. (2022) เสนอว่า อาจารย์พิเศษทางคลินิกควรให้นักศึกษาเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทางคลินิกด้วยตนเองโดยคอยให้การกำกับดูแลไม่มากเกินไป ให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นตามหลักฐานเชิงประจักษ์ มากกว่าการสอนแบบบอกทุกอย่าง ควรหาเทคนิคการสอนเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความสามารถในการเรียนรู้ ควรมีการอธิบายถึงเป้าหมายและภารกิจของการฝึกทางคลินิกนั้น ควรให้นักศึกษาได้พบกับความหลากหลายในการฝึกจะทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่สำคัญ คือ ควรสร้างความมั่นใจและกระตุ้นให้นักศึกษาสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ Akram AS. et al. (2018) อาจารย์พิเศษทางคลินิกเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยปัจจัยที่สำคัญ คือ การสร้างสิ่งแวดล้อมหรือบรรยากาศเชิงบวกต่อการเรียนรู้ ดังนั้นทางสถาบันการศึกษาเองควรให้ความสำคัญกับอาจารย์พิเศษทางคลินิกถึงรูปแบบหน้าที่ การสอนรวมถึงมีกลยุทธ์ในการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นด้วย Aziz K. et al.(2018) พบว่า นักศึกษาจะเกิดการเรียนรู้และมีประสิทธิภาพ ผ่านการมีสิ่งแวดล้อมในการสอนที่นักศึกษาไม่กดดันเกินไปและตรงตามกับความต้องการ นักศึกษาได้รับอิสระทางความคิดในการดูแลจัดการกับปัญหาของผู้ป่วยและได้รับข้อเสนอแนะที่เหมาะสมจากอาจารย์พิเศษทางคลินิก ซึ่งกระบวนการสะท้อนความคิดเป็นสิ่งที่สำคัญที่อาจารย์พิเศษทางคลินิกต้องกระตุ้นให้นักศึกษาทำและให้เขารู้จักการประเมินตนเองเพื่อปรับปรุงจุดอ่อน และพัฒนาจุดแข็งต่อไปโดยอาจผ่านการพูดคุยกลุ่มย่อย Soroush A. et al. (2021) พบว่า การสร้างแรงจูงใจภายในซึ่งอาจารย์พิเศษทางคลินิกจะสร้างการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาด้วยความสนุก เปิดโอกาสให้นักศึกษาในการแสดงบทบาท D'Costa MP. & Swarnadas GS. (2016) ศึกษาถึงการรับรู้ของนักศึกษาในเรื่องทักษะการสอนทางคลินิกและพฤติกรรมด้านการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้ พบว่า ทักษะการสอนที่มีผลมาก ประกอบด้วย การกระตุ้นให้มีความร่วมมือที่ดีกับทีมสหสาขาวิชาชีพ ให้ข้อมูลย้อนกลับกับนักศึกษาถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ แจ้งวัตถุประสงค์พร้อมทั้งตั้งเป้าหมายในการฝึกปฏิบัติงาน มีการแสดงความรู้และทักษะทางวิชาชีพระหว่างการฝึก มีการมอบหมายงานเพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น ให้โอกาสในการฝึกและลงมือปฏิบัติจริง คอยติดตามสังเกตทักษะทางคลินิกของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ สำหรับด้านพฤติกรรมการสอนที่สำคัญ ประกอบด้วย เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น มีเวลาว่างให้กับนักศึกษา เปิดโอกาสให้

นักศึกษาปฏิบัติงานด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีเชิงบวกกับนักศึกษา เป็นแบบอย่างที่ดี มีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้ฟังที่ดี รวมถึงมีการควบคุมนักศึกษาที่ดีและเป็นระบบ Wafaa Gmeel MA. (2012) พบว่า คุณลักษณะของการมีพฤติกรรมด้านการสอนที่มีประสิทธิภาพที่สำคัญประกอบด้วย อยู่ด้วยกับนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติงานเสมอ ถามคำถามที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทางคลินิก มีประสบการณ์การฝึกปฏิบัติงานมาก่อนหน้า ให้ข้อมูลที่สำคัญในการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกกับนักศึกษา มีการสาธิตให้ดูในทางสิ่งที่เหมาะสมต่อการฝึก ให้งานเพิ่มเติมที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการฝึกปฏิบัติ มีการประเมินอย่างต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะ นอกเหนือจากนั้น คือ ให้ความเคารพซึ่งกันและกัน ให้ความเชื่อมั่นและทำให้นักศึกษารู้สึกถึงความสำเร็จ

ผู้ที่เคยได้รับการอบรมด้านการสอน พบว่า มีร้อยละ 57.5 ซึ่งถือว่ายังน้อยทั้งที่ทุกสถาบันพยายามจัดการอบรมด้านการสอนมาเรื่อย ๆ ให้กับอาจารย์พิเศษทางคลินิก อาจเป็นเพราะขาดความเข้าใจถึงความสำคัญว่าทำไมต้องเรียนรู้การสอนทางคลินิก การพัฒนาหลักสูตรการสอนจึงเป็นเรื่องที่สำคัญสอดคล้องกับ Barlow SJ. et al. (2022) พบว่า เมื่อให้การอบรมการเป็นอาจารย์พิเศษทางคลินิก เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ การเตรียมความพร้อม และเทคนิคการสอนนักศึกษาจะทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์พิเศษทางคลินิก Ghobad R. (2022) เสนอว่า สถาบันต้องมีการเพิ่มเติมหัวข้อการสอนและวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้อาจารย์พิเศษทางคลินิกได้มีเครื่องมือในการนำไปใช้เพิ่มเติม หรือควรจัดให้มีสถาบันกลางในการรับผิดชอบจัดการอบรมและเรียนรู้ในส่วนนี้เพิ่มเติมด้วย ปัจจุบันมีการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาอาจารย์พิเศษทางคลินิกเป็นกลไกที่สำคัญที่จะทำให้เกิดมาตรฐานนี้ โดยความร่วมมือของสถาบันการศึกษากายภาพบำบัดและสภากายภาพบำบัด นอกจากนี้ต้องสามารถต่อยอดอย่างเป็นลำดับขั้น เพื่อให้อาจารย์พิเศษทางคลินิกได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ และกระตุ้นเชิงบวกให้อยากเป็นอาจารย์พิเศษทางคลินิก รวมถึงมีความภาคภูมิใจต่อหน้าที่นี้

การฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก

แหล่งฝึกงานที่ทางสถาบันการศึกษาส่งนักศึกษาไปสอดคล้องกับ Wijbenga MH. et al. (2019) แนะนำให้มีความหลากหลายของสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน หากนักศึกษาได้เรียนรู้คนไข้ที่มีความหลากหลายก็จะทำให้การเรียนรู้ที่ดีได้ประสบการณ์ที่มากขึ้น นอกจากนั้นอาจารย์พิเศษทางคลินิกที่ขาดการให้กำลังใจและไม่ตอบคำถามกับนักศึกษาเมื่อเกิดข้อสงสัยโดยมีการตั้งคำถามกลับ มักจะกระตุ้นในนักศึกษาเกิดความเครียด และไม่รู้ว่สิ่งที่ตนเองทำถูกต้องหรือไม่จะนำไปสู่การเรียนรู้ที่ไม่ก้าวหน้า ปัญหาที่พบระหว่างการฝึกงานส่วนมากเป็นเรื่องปัจเจกบุคคลไม่เกี่ยวข้องกับแหล่งฝึกงาน เช่น การคุกคาม การใช้อารมณ์ ความไม่ยืดหยุ่น เป็นต้น ทางสถาบันการศึกษาใช้กระบวนการนิเทศน์เป็นส่วนที่สำคัญช่วงนักศึกษาลงฝึกงานทางคลินิก เพราะทำให้เข้าไปดูแลรวมทั้งสอบถามและทราบปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น สอดคล้องกับ Amir S. et al. (2019) ได้อธิบายคุณลักษณะของอาจารย์พิเศษทางคลินิกที่ส่งผลต่อการยับยั้งการเรียนรู้ของนักศึกษา ได้แก่ มีความเผด็จการ ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นยึดถือตนเองเป็นที่ตั้ง ว่ากล่าวนักศึกษาต่อหน้าผู้อื่น สร้างความหวาดกลัวแก่นักศึกษา ลดโอกาสการเรียนรู้ประสบการณ์ทางคลินิก และ Ghobad R. (2022) พบว่า การเป็นแบบอย่าง (Role model) เป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรมและต้องกระตุ้นให้นักศึกษาทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองด้วย

8. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การพัฒนาสมรรถนะและพฤติกรรมด้านการสอนต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากหน่วยงานต้นสังกัดของอาจารย์พิเศษทางคลินิก องค์กรวิชาชีพ รวมทั้งสถาบันการศึกษาเพื่อให้มีแนวทางการควบคุมการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน นอกจากนี้ยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปนักศึกษาจะมีแนวทางการเรียนรู้รวมถึงการแสดงออกด้านพฤติกรรมรวมทั้งวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต อาจารย์พิเศษทางคลินิกต้องเห็นความสำคัญของการพัฒนาเพื่อเป็นอาจารย์พิเศษทางคลินิกในการถ่ายทอดให้กับนักศึกษาได้ออกมาเป็นนักกายภาพบำบัดที่ดีและมีความภูมิใจในวิชาชีพ หลักสูตรพัฒนาอาจารย์พิเศษทางคลินิกเป็นกลไกที่สำคัญที่จะทำให้เกิดมาตรฐานนี้และควรสามารถต่อยอดอย่างเป็นลำดับขั้นเพื่อให้อาจารย์พิเศษทางคลินิกได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ รวม

ทั้งมีกลไกที่สามารถพัฒนาต่อ ยอดเป็นผู้เชี่ยวชาญตามแนวทางที่สภากายภาพบำบัดกำหนดไว้ อาจารย์พิเศษทางคลินิกที่รักในการถ่ายทอดจะมีความภาคภูมิใจในฐานะของอาจารย์พิเศษทางคลินิกรวมทั้งการได้รับการรับรองจากสภากายภาพบำบัด นอกจากนี้ สภาสถาบันการศึกษาเองก็พยายามผลักดันกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะสร้างความภาคภูมิใจและเพิ่มเติมคุณค่าให้กับอาจารย์พิเศษทางคลินิกเพิ่มขึ้นด้วย

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จัดทำนโยบายโดยมีรายละเอียดเพิ่มเติมเกณฑ์การเป็นอาจารย์พิเศษทางคลินิกกายภาพบำบัดนอกจากเงื่อนไขประสบการณ์การทำงาน 2 ปี ควรมีทักษะด้านการสอนทางคลินิกโดยผ่านการอบรมหลักสูตรพัฒนาอาจารย์พิเศษทางคลินิกขั้นต้นของสภาสถาบันการศึกษา โดยกำหนดตัวชี้วัดภายใน 4 ปี อาจารย์พิเศษทางคลินิกต้องได้รับรองจากสภากายภาพบำบัดทุกคนถึงคุณฝักงานทางคลินิกได้ และสร้างฐานข้อมูลที่สำคัญของอาจารย์พิเศษทางคลินิกทุกสถาบันการศึกษารวมกัน เชื่อมโยงกับทะเบียนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพกายภาพบำบัด ใบรับรองการเป็นอาจารย์พิเศษทางคลินิกขั้นต้น รวมถึงพัฒนาคู่มือการเป็นอาจารย์พิเศษทางคลินิกเพื่อเข้าใจขอบเขตบทบาทหน้าที่ และวิธีการที่สำคัญทางคลินิก โดยอาจเพิ่มช่องทางการเรียนรู้หลักสูตรได้ด้วยตนเองเมื่อสะดวก เช่น ระบบ E-Learning ในเว็บไซต์สภากายภาพบำบัด

2. สร้างสิทธิประโยชน์เพื่อกระตุ้นเชิงบวกให้อาจารย์พิเศษโดยความร่วมมือของสถาบันการศึกษาและองค์กรวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาความร่วมมือในงานวิจัย นอกจากนั้นทำเส้นทางพัฒนาให้อาจารย์พิเศษทางคลินิกได้รับอนุมัติบัตรเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา รวมทั้งการสร้างคอร์สอบรมพัฒนาทักษะด้านภาวะผู้นำ คอรัสระเบียบวิธีวิจัยและแนวทางการพัฒนาการวิจัยให้กับอาจารย์พิเศษทางคลินิก

3. สร้างระบบการตรวจประเมินคุณภาพอาจารย์พิเศษทางคลินิกโดยจัดตั้งอนุกรรมการด้านการตรวจสอบคุณภาพอาจารย์พิเศษทางคลินิกเพื่อพัฒนาเป็นอาจารย์พิเศษทางคลินิกขั้นสูง เพื่อพัฒนาเป็นวิทยากรอบรมในหลักสูตรพัฒนาอาจารย์พิเศษทางคลินิก รวมถึงเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพอาจารย์พิเศษทางคลินิกเป็นเครือข่ายเขตสุขภาพรายภาค

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาผลการพัฒนาอาจารย์พิเศษทางคลินิกกายภาพบำบัดหลักจากที่มีการปรับใช้หลักสูตรพัฒนาอาจารย์พิเศษทางคลินิก รวมทั้งศึกษาความเป็นไปได้ของสิทธิประโยชน์หรือลำดับขั้นบันไดการเป็นอาจารย์พิเศษทางคลินิก

2. ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ของนักศึกษาที่จะมีผลต่อการฝึกงานทางคลินิก เช่น ยุคสมัยรุ่นใหม่ ภาวะด้านจิตใจ และการปรับตัว เป็นต้น รวมถึงปัจจัยด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนทางคลินิก

รายการอ้างอิง

กล้าหาญ ณ น่าน. (2559). *การจัดการผลการปฏิบัติงาน*. ซีเอ็ดยูเคชั่น.

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2561). *แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ.2560-2579) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2 (พ.ศ.2561)*.

ชญาพร เยาว์เจริญสุข และทักษ์ อุดมรัตน์. (2560). การพัฒนาชุดฝึกอบรมการสอนทางคลินิกกายภาพบำบัด. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 19(4), 78-94.

- ประกาศสภากายภาพบำบัด เรื่อง มาตรฐานบริการกายภาพบำบัด พ.ศ. 2553. (8 ธันวาคม 2553). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 128 ตอนพิเศษ 7 ง หน้า 82-88.
- พระราชบัญญัติวิชาชีพกายภาพบำบัด พ.ศ. 2547. (22 ตุลาคม 2547). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 121 ตอนพิเศษ 65ก หน้า 52-70.
- สภากายภาพบำบัด. (2561). (กรกฎาคม 2561). *ประกาศสภากายภาพบำบัด เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาวิชาชีพกายภาพบำบัด พ.ศ. 2561*. หน้า 1-9.
- สภากายภาพบำบัด. (2563). (พฤษภาคม 2563). *ประกาศสภากายภาพบำบัด เรื่อง สมรรถนะนักกายภาพบำบัด*. หน้า 1-2.
- สภากายภาพบำบัด. (2565). (มิถุนายน 2565). *ประกาศสภากายภาพบำบัด เรื่อง รายละเอียดสมรรถนะนักกายภาพบำบัด*. หน้า 1-7.
- อาภรณ์ ภูวพิณธุ์. (2558). *การบริหารบุคลากรแบบ 360 องศา: เทคนิคการสร้างองค์กรสู่ Happy Workplace*. เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- Akram, AS., Mohamad, A., & Akram, S. (2018). The Role of Clinical Instructor in Bridging the Gap between Theory and Practice in Nursing Education. *International Journal of Caring Sciences*, 11(2), 876-882.
- Amir, S., Khodayar, O., & Yaser, M. (2019). Explaining the Inhibitory Characteristics of Clinical Instructors in the Process of Developing Clinical Competence of Nursing Students: a Qualitative Study. *Journal of Family Medicine and Primary Care*, 8(5), 1664-1670.
- Aziz, K., Asif, M., Arif, A., Shahid, G., & Fahim, MF. (2018). Perceptive of Physical Therapy Student Regarding Effectiveness of Clinical Teaching in Physical Therapy Education at Karachi. *Biometrics & Biostatistics International Journal*, 7(3), 212-216.
- Barlow, SJ., Elam PS., Elam, SW., & Eagler, LA. (2022). A Feasibility Study for Utilizing a Peer-teaching Experiential Learning Activity to Alter Student Perceptions of Attributes Present in Effective Clinical Instructors. *Internet Journal of Allied Health Science and Practice*, 20(2), 33-45.
- Collier, AD. (2017). Characteristics of an Effective Nursing Clinical Instructor: The State of the Science. *Journal of Clinical Nursing*, 27(1-2), 363-374.
- D'Costa MP., & Swarnadas, GS. (2016). Students' Perceptions of Effective Clinical Teaching Skills and Teacher Behaviours on Learning. *Manipal Journal of Nursing and Health Sciences*, 2(2), 1-8.
- Ghobad, R., Akram, H., Ghadir, P., Azam, N., Forouzan, K., & Zohreh, H. (2022). Explaining Internal Medicine and Surgery Residents' Perceptions of Mentor as a Role Model: A Qualitative Study. *Med J Islam Repub Iran*, 20(6), 36:88.
- Helberget, LK., Frilund, ML., & Molnes, SI. (2021). A Model for Guidance and Reflection in Practice Studies for Nursing Students. *International Journal of Educational Research Open*, 10(6), 1-7.
- Kimberly CF., Melissa T., Shari RA., & Aaron R. (2019). Achieving Clinical Instructor Competence: A Phenomenological Study of Clinical Instructors' Perspectives. *Journal of Physical Therapy Education*, 33(3), 224-235.
- Mukherjee, S. & Guha, K. (2022). Effectiveness of Clinical Instructors During Clinical Training for Physiotherapy Student: Online Pilot Survey. *International Journal for research Trends and Innovation*, 7(8), 346-356.
- Nazari, R., & Mohammadi, E. (2015). Characteristics of Competent Clinical Instructor: A Review of the Experiences of Nursing Students and Instructors. *Journal of Nursing and Midwifery Science*, 2(2), 11-22.

- Soroush, A., Andaieshgar, B., Vahdat, A. & Katony, A. (2021). *The Characteristics of an Effective Clinical Instructor from the Perspective of Nursing Students: Qualitative Descriptive Study in Iran*. BMC Nursing, 20:36, <https://doi.org/10.1186/s12912-021-00556-9>.
- Wafaa Gmeel, MA. (2012). Caring and Effective Teaching Behavior of Clinical Nursing Instructor in Clinical Area as Perceived by Their Students. *Journal of Education and Practice*, 3(7), 15-26.
- Wijbenga MH., Bovend'Eerd, TJH., & Driessen, EW. (2019). Physiotherapy Students' Experiences with Clinical Reasoning During Clinical Placements: A Qualitative Study. *Health Professions Education* 5(2), 126-135.

กลยุทธ์การจัดจำหน่ายเสาวรส ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์
DISTRIBUTION STRATEGIES FOR PASSION FRUIT PRODUCTS
IN KHAO KHO DISTRICT, PHETCHABUN PROVINCE

ภาควิทยา สาส์สภา¹ ณัฐวัฒน์ แซงภูเขียว² และ ณัฐพัชร วรพงศ์พัชร³

Phakpoom Saisopha Nattawat Zangphukieo and Ntapat Worapongpa

Article History

Received: 02-10-2023; Revised: 16-02-2024; Accepted: 27-03-2024

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.22>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาปัญหาการจัดจำหน่ายเสาวรส ในอำเภอเขาค้อจังหวัดเพชรบูรณ์ 2. เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดจำหน่ายเสาวรส ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ 3. เพื่อวิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาดการจัดจำหน่ายเสาวรส ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพยากรณ์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 30 – 39 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อาชีพลูกจ้างบริษัทเอกชน ส่วนมากมีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท
2. ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด (7Ps) กลยุทธ์การจัดจำหน่ายเสาวรส มีระดับการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการ ด้านราคา ด้านส่งเสริมการตลาด มีด้านบุคลากร ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านลักษณะทางกายภาพ ตามลำดับ
3. ผลวิเคราะห์ข้อมูลการกระจายสินค้าเสาวรส ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ การกระจายสินค้าเสาวรส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทางสรรพสินค้า ทางโทรศัพท์ ร้านขายของที่ระลึกในจังหวัดเพชรบูรณ์ ทางอินเทอร์เน็ต

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
Master's Degree, Master of Business Administration, Program in Business Administration, Faculty of Management Science
Phetchaboon Rajabhat University

E-mail: Nattawat@cas.ac.th *Corresponding Author

²⁻³อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
Advisor, Master of Business Administration, Program in Business Administration, Faculty of Management Science
Phetchaboon Rajabhat University

สถานีขนส่งจังหวัดเพชรบูรณ์ ศูนย์ผลิตของที่ระลึก งานแสดงสินค้าในจังหวัดเพชรบูรณ์ ศูนย์จำหน่ายสินค้าโอท็อป และถนนคนเดินในจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามลำดับ

4. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการจัดจำหน่ายเสาวรส ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ Sig. เท่ากับ .030 ด้านราคา Sig. เท่ากับ .000 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย Sig. เท่ากับ .000 ด้านบุคคล Sig. เท่ากับ .043 ด้านกระบวนการ Sig. เท่ากับ .033 ด้านลักษณะทางกายภาพ Sig. เท่ากับ .020 มีผลต่อการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เสาวรส ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

5. การกระจายสินค้าเสาวรส ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ศูนย์จำหน่ายสินค้าโอท็อป Sig. เท่ากับ .000 งานแสดงสินค้าในจังหวัดเพชรบูรณ์ Sig. เท่ากับ .000 Sig. เท่ากับ .0001 ทางโทรศัพท์ Sig. เท่ากับ .000 ทางอินเทอร์เน็ต Sig. เท่ากับ .000 ถนนคนเดินในจังหวัดเพชรบูรณ์ Sig. เท่ากับ .0001 ห้างสรรพสินค้า Sig. เท่ากับ .000 มีผลต่อการกระจายสินค้าเสาวรส ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

คำสำคัญ: กลยุทธ์; การจัดจำหน่าย; ผลิตภัณฑ์

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the distribution problem of passion fruit products in Khao Kho District, Phetchabun Province. Additionally, the study aimed to investigate the distribution factors and strategies of passion fruit products in the same district. The researchers used a questionnaire to collect data from a sample of 400 sets. The statistical analysis methods used included percentage, mean, standard deviation, statistical hypothesis testing, and multiple regression analysis.

The results of the study indicated that;

1. the majority of respondents were females aged between 30 and 39 years old. They had attained a high school education or vocational training and were employed in private companies, earning mostly between 20,001 – 30,000 baht.

2. The Marketing Ingredient Factors (7Ps) Distribution Strategy of Passion Fruit Products had an overall high decision-making level. The distribution channels that were ranked highest included process, price, marketing promotion, personnel, product, and physical characteristics, respectively.

3. The distribution of passion fruit products in Khao Kho District, Phetchabun Province, showed an overall high level. Specifically, department stores, phone shops, souvenir shops, Phetchabun Bus Terminal, souvenir manufacturing center Fairs in Phetchabun Province, OTOP distribution center, and walking streets in Phetchabun province were ranked highest.

4. The distribution of passion fruit products in Khao Kho district, Phetchabun province, is influenced by various factors, as evidenced by statistical significance levels. Among these factors, product significance has a significance level of 0.030, price significance is 0.000, place significance is 0.00, personal significance is 0.04, process significance is 0.033, and physical significance is 0.020.

5. Additionally, the significance of distribution channels such as the OTOP distribution center, Phetchabun expo exhibition, phone calls, internet, Phetchabun walking street, and shopping mall, also play a significant role in the distribution of passion fruit products in Khao Kho district, Phetchabun province. The significance level of these distribution channels ranges from 0.000 to .0001. Of note, the Phetchabun expo exhibition holds a higher level of significance at 0.000, which is equivalent to a significance level of .0001. Similarly, phone calls have a significance level of .0001, which is equivalent to a significance level of 0.00. The distribution of passion fruit products in Khao Kho district, Phetchabun province, is thus affected by multiple factors, and utilizing effective distribution channels can help improve the distribution and sales of passion fruit products in the region.

Keywords: Strategy; Distribution; Products

1. บทนำ

สำหรับในประเทศไทยนั้นได้นำเสาวรสเข้ามาปลูกครั้งแรกในปี พ.ศ. 2498 โดยเป็นพันธุ์สีม่วง ต่อมาได้มีผู้นำเข้ามาปลูกอีกในอีกหลายพื้นที่ ทั้งพันธุ์ผลสีม่วงและผลสีเหลือง จนกระทั่งได้มีการปลูกเป็นการค้ากันทั่วไป แต่ก็ปลูกเพื่อส่งโรงงานแปรรูปเท่านั้น โดยมีแหล่งปลูกที่สำคัญได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย น่าน ระยอง ตราด ปราจีนบุรี บุรีรัมย์ ประจวบคีรีขันธ์ กาญจนบุรี ชุมพร นราธิวาสและสุราษฎร์ธานี เป็นต้น ปัญหาในการผลิตเสาวรสหวานของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการผลิตเสาวรสอยู่ใน ระดับปานกลาง (ร้อยละ 54) โดยปัญหาที่ประสบมากที่สุด คือ โรคแมลงและศัตรูพืชต่าง ๆ ของเสาวรสหวาน (ร้อยละ 86) รองลงมา ได้แก่ ไม่สามารถผลิต/เพาะพันธุ์เองได้ (ร้อยละ 69) ขาดแคลนแหล่งน้ำ (ร้อยละ 37) จังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอเขาค้อ มีเกษตรกรจำนวนมากปลูกเสาวรส เนื่องจากเป็นผลไม้ที่นิยมของนักท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้กับเกษตรกร อีกทั้งลักษณะภูมิประเทศของอำเภอเขาค้อมีความเหมาะสม เป็นพืชที่ปลูกง่าย สามารถปลูกได้ทุกฤดูใช้เวลาในการเพาะปลูกประมาณ 60 วันให้ผลผลิต เนื่องจากเสาวรสให้ผลผลิตสูงเมื่ออยู่จากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,000 เมตร ชอบแดดจัด และน้ำ ไม่ท่วมขัง อำเภอเขาค้อจึงเป็นแหล่งผลิตเสาวรสที่มีคุณภาพและส่งออกจำหน่ายทั่วประเทศ พบว่า ปีพ.ศ. 2559 อำเภอเขาค้อ มีผลผลิตเสาวรสที่เก็บเกี่ยวได้ 3,413,905 กิโลกรัม โดยใช้เนื้อที่เพาะปลูก จำนวน 3,694 ไร่ มากที่สุดในจังหวัดเพชรบูรณ์ (สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์. 2560) เสาวรสเป็นผลไม้อุตสาหกรรม คือปลูกเพื่อนำผลผลิตไปแปรรูปเป็นน้ำผลไม้เนื่องจากเป็นผลไม้ที่มีน้ำเป็นส่วนประกอบมาก มีรสเปรี้ยว และมีกลิ่นหอม แต่ก็สามารถรับประทานผลสดได้ โดยเฉพาะบางพันธุ์ที่ผลมีรสชาติค่อนข้างหวาน ส่วนผลผลิตที่จำหน่ายเพื่อบริโภคสดนั้นไม่ใช่พันธุ์สำหรับรับประทานผลสดโดยตรง แต่เป็นการคัดเอาผลผลิตเสาวรสพันธุ์สำหรับแปรรูปบางพันธุ์ที่มีรสชาติค่อนข้างดี เช่น พันธุ์ผลสีม่วงมาจำหน่ายเป็นเสาวรสรับประทานสดแทน ปัจจุบันเกษตรกรในอำเภอเขาค้อปลูกเสาวรสจำนวนมากส่งผลให้แหล่งรับซื้อไม่เพียงพอทำให้เกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสประสบปัญหาเสาวรสราคาตกต่ำ จากการใช้แนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยอย่างมากในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งกระบวนการของความเปลี่ยนแปลงมีความสลับซับซ้อนจนยากจะอธิบาย ในเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่างเป็นผลเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ดังนั้นผลการพัฒนาในด้านบวก ได้แก่การเพิ่มของอัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุ และสาธารณูปโภคต่าง ๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัย การขยายปริมาณ และการกระจายการศึกษาอย่างทั่วถึง มีผลในด้านบวกและส่วนใหญ่กระจายไปถึงชนบท ซึ่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้มีผลลบติดตามมาด้วย เช่น การขยายตัวของรัฐเข้าไปในชนบท ส่งผลให้ชนบทเกิดความอ่อนแอในหลายด้าน ทั้งการต้องพึ่งพิงการตลาดและพ่อค้าคนกลางในการส่งสินค้าทุน และการรวม

กลุ่มกันตามประเพณีเพื่อการจัดการทรัพยากรที่เคยมีอยู่แต่เดิมแตกสลายลง ภูมิความรู้ที่เคยใช้แก้ปัญหาและสั่งสมปรับเปลี่ยนถูกลืมเลือนและสูญหายไป สิ่งสำคัญคือการนำกลยุทธ์และการสร้างมูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่เป็นขั้นตอนมาใช้สร้างรายได้ในเกษตรกร (แปลงสาธิตทฤษฎีใหม่ของมูลนิธิชัยพัฒนา)

จากข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรในอำเภอเขาค้อ ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญที่ควรมีการสร้างกลยุทธ์ให้เกษตรกรได้พัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าเสาวรสร และหาช่องทางการจัดจำหน่ายมาใช้เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสร มีการแก้ไขปัญหาเสาวรสรได้อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้จัดจำหน่ายเสาวรสร ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเสาวรสร ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการจัดจำหน่ายเสาวรสร ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

3. สมมติฐานการวิจัย

การจัดจำหน่ายเสาวรสร ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

4. การทบทวนวรรณกรรม

สุชาติ ธรรมสอน (2560) ช่องทางการจัดจำหน่ายเสาวรสรในระบบ GAP ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ การปลูกเสาวรสรในระบบ GAP ด้วยพื้นที่ 1ไร่ทำการปลูกมาแล้ว 2-4 ปี ปลูกเสาวรสรในช่วงเดือน มกราคม – มีนาคม ได้ผลผลิตต่อเดือน ต่ำกว่า 500 กิโลกรัม เกษตรกรทั้งหมดจัดจำหน่ายเสาวรสรผ่านทางโครงการหลวงด้วยตนเอง ได้รับเงินค่าสินค้าเป็นเงินเชื่อใช้เวลาประมาณ 7 – 14 วัน/ครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่จำหน่ายเสาวรสรให้กับโครงการหลวงเฉลี่ยต่ำกว่า 100 กิโลกรัมต่อวัน

ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดจำหน่ายของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ปัจจัยที่ประสบปัญหาสูงสุด ได้แก่ด้านปริมาณเสาวรสร โดยปัจจัยย่อยที่ประสบปัญหาสูงสุดได้แก่ เสาวรสรไม่เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งประสบปัญหาการจัดจำหน่ายอยู่ในระดับสูง ซึ่งที่เหลือนคือ ช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการขนส่งและการคมนาคมประสบปัญหาการจัดจำหน่ายอยู่ในระดับน้อยที่สุด

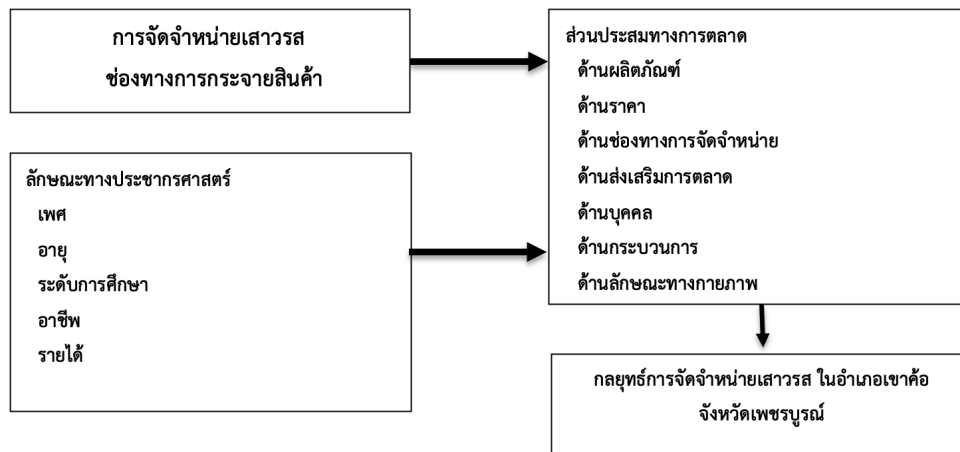
รัชนิกร อุตตมา (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ช่องทางการจัดจำหน่ายผักปลอดสารพิษของเกษตรกร ในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการ ขนส่งสินค้าจะใช้รถยนต์ เนื่องจากมีความคล่องตัว สะดวกและรวดเร็ว ในการเลือกช่องทางการกระจายสินค้า ในการขายผลผลิตให้ผู้บริโภคโดยตรง พบว่า ผู้ประกอบการให้ความสำคัญในระดับมาก เช่น ความสามารถทางการขายในการเข้าถึงลูกค้า มี ประสบการณ์ความชำนาญในการหาตลาด ทำเลที่ตั้งที่ใช้ในการจัดจำหน่ายผลผลิต ปริมาณของสินค้า เกษตรเพียงพอกับความต้องการของตลาด การครอบคลุมตลาด มีตลาดที่กว้างขวาง มีช่องทางการสื่อสารที่สะดวกรวดเร็ว มีแหล่งเงินทุนสำหรับการขายสินค้าเกษตร ผักและผลไม้ปลอดภัยจาก สารพิษ ชื่อเสียงการมีภาพพจน์ที่ดีและเป็นที่ยอมรับ และมีเครือข่ายทางการค้า (รู้จักผู้บริโภคที่ หลากหลาย)

เสรี วงษ์มณฑา (2542) อ้างถึงแนวคิดส่วนประสมทางการตลาดของ Philip Kotler ว่าการมีสินค้าที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าหรือกลุ่มเป้าหมายโดยสามารถขาย ในราคาที่ผู้บริโภค ยอมรับได้ และผู้บริโภคยินดีจ่ายเพราะมองเห็นว่าคุ้มค่า รวมถึงมีการจัดจำหน่าย และกระจาย สินค้าให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคหาเพื่อให้ความสะดวกแก่ลูกค้า ด้วยความพยายาม จูงใจ ให้เกิดความชอบในสินค้า และเกิดพฤติกรรมอย่างถูกต้อง โดยส่วนประสมทางการตลาดสำหรับ ธุรกิจบริการแบ่งออกเป็น 7 ปัจจัย (7Ps)

5. กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

6. ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่วิจัยในครั้งนี้คือ ประชากรในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งจำนวนประชากรในงานวิจัยครั้งนี้ไม่ได้มีการเก็บบันทึกข้อมูลทางสถิติไว้จากหน่วยงานต่างๆ จึงไม่สามารถหาจำนวนประชากรที่แท้จริงได้ ดังนั้นการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ คือ 400 ตัวอย่าง โดยการเทียบจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จของ Taro Yamane โดยกำหนดให้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% (0.05) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552: 47)

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จะกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดจำหน่ายเสาวรส ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด และการกระจายสินค้าเสาวรส เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ที่มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด
ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดจำหน่ายเสาวรสใน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร (อ้างถึงในฤเดช เกิดวิชัย, 2549, 173-174)

$$IOC = \sum R/N$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยที่ค่า +1 หมายความว่า ข้อคำถามสามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้ และค่า -1 หมายความว่า ข้อคำถามไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

N หมายถึง จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป มาใช้เป็นข้อคำถาม

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษา จำนวน 30 คน และหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) โดยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทำการสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดจำนวน 400 ตัวอย่าง และตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วน เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้รับแบบสอบถามคืนครบ 400 ฉบับ คิดเป็น 100 %

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ใช้ในการนำเสนอ และอธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการอธิบาย มีการนำเสนอความคิดเห็นการสร้างมูลค่าเพิ่มการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เสาวรส 3. ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Anova) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และเมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Different : LSD

7. ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 เป็นเพศชาย 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75 โดยมีอายุ 30 – 39 ปี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 30.75 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.25 มีอาชีพลูกจ้างบริษัทเอกชน จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 31.75 มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49.00

ตอนที่ 2 ผลวิเคราะห์ข้อมูลช่องทางการจัดจำหน่ายเสาวร (7Ps)

การจัดจำหน่ายเสาวร ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีระดับการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.53 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.17 ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ย 3.99 มีด้านราคา มีค่าเฉลี่ย 3.58 ด้านส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ย 3.53 มีด้านบุคลากร 3.26 ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 3.09 และด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.06 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลวิเคราะห์ข้อมูลการกระจายสินค้าเสาวร ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

การกระจายสินค้าเสาวร ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีระดับการตัดสินใจ การกระจายสินค้าเสาวร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.18 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทางสรรพสินค้า มีค่าเฉลี่ย 4.27 ทางโทรศัพท์ มีค่าเฉลี่ย 4.26 ร้านขายของที่ระลึกในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.25 ทางอินเทอร์เน็ต มีค่าเฉลี่ย 4.20 สถานีขนส่งจังหวัดเพชรบูรณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.19 ศูนย์ผลิตของที่ระลึก มีค่าเฉลี่ย 4.14 งานแสดงสินค้าในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.11 ศูนย์จำหน่ายสินค้าโอท็อป มีค่าเฉลี่ย 4.09 และถนนคนเดินในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.06 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ทดสอบสมมติฐาน แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ ค่าคงที่ และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานโดยวิเคราะห์การพยากรณ์ถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการจัดจำหน่าย เสาวรส ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ Sig. เท่ากับ .030 ด้านราคา Sig. เท่ากับ .000 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย Sig. เท่ากับ .000 ด้านบุคคล Sig. เท่ากับ .043 ด้านกระบวนการ Sig. เท่ากับ .033 ด้านลักษณะทางกายภาพ Sig. เท่ากับ .020 มีผลต่อการจัดจำหน่ายเสาวร ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ แสดงค่าสัมประสิทธิ์ การถดถอยพหุคูณ ค่าคงที่ และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการกระจายสินค้าเสาวร ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการทดสอบสมมติฐานโดยวิเคราะห์การพยากรณ์ถดถอยพหุคูณ พบว่า การกระจายสินค้าเสาวร ในอำเภอเขาค้อ จังหวัด เพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ศูนย์จำหน่ายสินค้าโอท็อป Sig. เท่ากับ .000 งานแสดงสินค้าในจังหวัด เพชรบูรณ์ Sig. เท่ากับ .000 Sig. เท่ากับ .001 ทางโทรศัพท์ Sig. เท่ากับ .000 ทางอินเทอร์เน็ต Sig. เท่ากับ .000 ถนนคนเดินใน จังหวัดเพชรบูรณ์ Sig. เท่ากับ .001 ห้างสรรพสินค้า Sig. เท่ากับ .000 มีผลต่อการกระจายสินค้าเสาวร ในอำเภอเขาค้อ จังหวัด เพชรบูรณ์

8. อภิปรายผล

8.1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

8.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 30 – 39 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อาชีพ ลูกจ้างบริษัทเอกชน ส่วนมากมีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท

8.1.2 ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด (7Ps) กลยุทธ์การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เสาวร มีระดับการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการ ด้านราคา ด้านส่งเสริมการตลาด มีด้านบุคลากร ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านลักษณะทางกายภาพ ตามลำดับ

8.1.3 ผลวิเคราะห์ข้อมูลการกระจายสินค้าผลิตภัณฑ์เสาวร ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์การกระจายสินค้าผลิตภัณฑ์ เสาวร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า .ห้างสรรพสินค้า ทางโทรศัพท์ ร้านขายของที่ระลึกในจังหวัด เพชรบูรณ์ ทางอินเทอร์เน็ต สถานีขนส่งจังหวัดเพชรบูรณ์ ศูนย์ผลิตของที่ระลึก งานแสดงสินค้าในจังหวัดเพชรบูรณ์ ศูนย์จำหน่าย สินค้าโอท็อป และถนนคนเดินในจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามลำดับ

8.2 ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดกลยุทธ์การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เสาวร ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

8.2.1 ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ได้แก่ มีบรรจุภัณฑ์ที่มีความทันสมัยสวยงาม คุณภาพ ของวัตถุดิบที่ใช้บรรจุผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ภาชนะมีความสะอาดสวยงามทันสมัย มีความหลากหลายของชนิดเสาวรให้เลือกซื้อ และมีเครื่องหมายรับรองมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รูชีตา แซ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัย ส่วนประสมทางการตลาดและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการซื้ออาหารเสริมเพื่อสุขภาพในพื้นที่จังหวัดยะลา ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์มากที่สุด ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเกี่ยวข้องกับสินค้ามีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ มากกว่า รองลงมา คุณภาพของสินค้า สินค้ามีคุณสมบัติ ความมีชื่อเสียงของยี่ห้อ/ตราสินค้า รูปแบบของบรรจุภัณฑ์ มีขนาดบรรจุที่พกพาได้ สะดวก และสุดท้ายแสดงข้อมูลด้านโภชนาการครบถ้วน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวดี พรหมปัญญา (2556) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริม ของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์เป็นที่น่าสนใจ มากกว่า รองลงมา ชื่อเสียงของตราผลิตภัณฑ์เป็นที่น่าสนใจ ประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์เป็นที่น่าสนใจ ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์สามารถเลือกได้ บรรจุภัณฑ์มีความสวยงาม รายละเอียดส่วนผสมและฉลากที่ชัดเจน และ รสชาติของผลิตภัณฑ์เป็นที่น่าสนใจ ตามลำดับ

8.2.2 ด้านราคา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีวิธีชำระเงินที่หลากหลาย รองลงมา มีความหลากหลายของราคาให้เลือกตามขนาดของบรรจุภัณฑ์ ราคาเหมาะสมกับคุณภาพ และมีป้ายบอกราคาสินค้าอย่างชัดเจน ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ จตุพรพิมล (2550) ซึ่งทำการศึกษาปัจจัยด้านร้านค้า พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับความ สะอาดของร้าน รองลงมา คือการมีสินค้าให้เลือกหลากหลาย วางสินค้าให้เป็นระเบียบง่ายต่อการ ค้นหา การตกแต่งร้านที่ทันสมัยสวยงาม และการมีขนาดของร้านที่กว้างขวางเพียงพอ

8.2.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การเข้าถึงบริการทำได้จากหลายช่องทาง ช่องทางที่เปิดให้บริการมีความน่าเชื่อถือไว้วางใจ อาคารสถานที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ที่ตั้งมีความสะดวกต่อการเดินทาง และที่ตั้งสามารถค้นหาได้สะดวก ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัย ญัฐวดี พรหมปัญญา (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ด้านการจัดจำหน่าย ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริการจัดส่งสินค้ารวดเร็วทันใจ มากกว่า รองลงมา สถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวยงามเป็นที่ดึงดูดการพบเห็น และเข้าใช้บริการ สั่งซื้อสินค้าผ่านช่องทาง E - Commerce และแหล่งซื้อหาได้ง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัญชา สมบูรณ์สุข และคณะ (2556) ได้ ศึกษาาระบบตลาดผักและผลไม้ไทยในประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า ภาพรวมช่องทางการจัดจำหน่ายการส่งออกผลไม้ไทยไปยังต่างประเทศ โดยผ่านพ่อค้าคนกลาง ผู้รวบรวมสินค้าซึ่งเป็นคนในพื้นที่ นายหน้าติดต่อต่างประเทศในตลาดท้องถิ่นซึ่งมีทั้งคนต่างพื้นที่ที่ทำการจัดส่งผลไม้ชาวไทยไปยังตลาดต่างประเทศ เช่น ประเทศทางยุโรป จีน ญี่ปุ่น และประเทศในกลุ่มอาเซียน และผู้ส่งออกในตลาดท้องถิ่นซึ่งมีทั้งคนในพื้นที่และต่างจังหวัดเป็นผู้รวบรวมสินค้า เกษตรเพื่อส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ โดยมีกิจกรรมระบบโลจิสติกส์ในการขนส่งสินค้าเกษตรด้วย เช่น มีห้องเย็น โรงอบสินค้า ลานรวบรวมและคัดเกรดสินค้าและติดต่อกับผู้ค้าในต่างประเทศเองโดย กระจายสินค้าสู่ตลาดกลางผัก ผลไม้ในต่างประเทศ

8.2.4 ด้านส่งเสริมการตลาด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีประชาสัมพันธ์สินค้าผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ หรือสื่ออื่น มีส่วนลดให้กับลูกค้า ตามปริมาณการซื้อ มีสินค้าตัวอย่างให้ทดลอง มีการแนะนำสินค้าใหม่ๆ อยู่เสมอ และมีการจัดส่งสินค้าฟรีตามยอดสั่งซื้อ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาวี สุริโย (2548) เรื่องปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อน้ำผัก-น้ำผลไม้พร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับโฆษณาทางโทรทัศน์เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ การให้ทดลองชิม การโฆษณาทางสื่อสิ่งพิมพ์หรือนิตยสาร และการเพิ่มปริมาณแต่ราคาเท่าเดิม เช่นเดียวกันกับ ภัณฑุรา บุญสุวรรณโชติ (2555) ด้านการส่งเสริมการตลาดโดยรวม พบว่า ปัจจัยย่อยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ได้แก่ การใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงมาเป็นคนแนะนำช่วยให้เข้าใจสินค้าร้านโครงการหลวง การขายในรูปแบบให้ส่วนลดแก่สมาชิก และการให้ส่วนลดสำหรับสินค้าที่ใกล้หมดอายุ

8.2.5 ด้านบุคลากร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้ขายสินค้าหรือพนักงานให้บริการมีไหวพริบและสามารถแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ผู้ขายสินค้าหรือพนักงานมีความใส่ใจในการให้บริการลูกค้า ผู้ขายสินค้าหรือพนักงานให้บริการมีมนุษยสัมพันธ์ และมารยาทที่ดี ผู้ขายสินค้าหรือพนักงานมีความกระตือรือร้นและเต็มใจให้บริการ และผู้ขายสินค้าหรือพนักงานมีกิริยา มารยาท และการแต่งกายเหมาะสม ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ จตุพรพิมล (2550) ทำการศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติของผู้บริโภคที่ซื้อ สินค้าจากสถานที่จัดจำหน่ายผลผลิตมูลนิธิโครงการหลวงในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้บริโภค สินค้าร้านดอยคำให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อยด้านพนักงานของร้านมีมารยาทสุภาพสูงสุด และมี พนักงานคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับประโยชน์ของสินค้า นอกจากนี้ พรทิพย์ จตุพรพิมล (2550) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการตลาดของผลิตภัณฑ์ประเภทแปรรูปและอาหารเสริมพบว่า การให้ข้อมูล สินค้าเช่นวิธีการบริโภคและแหล่งที่มาของส่วนประกอบเป็นปัจจัยที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญด้วย เช่นเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัณฑุรา บุญสุวรรณโชติ (2555) ทำการศึกษาพฤติกรรมการซื้อ สินค้าของลูกค้าร้านโครงการหลวงในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยด้าน บุคลากรอยู่ในระดับมาก โดยมีปัจจัยย่อย ได้แก่ พนักงานของร้านแต่งกายเรียบร้อย พนักงาน

ขายมี การแสดงสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส พนักงานต้อนรับเป็นอย่างดีเมื่อเข้าร้าน และการดูแลเอาใจใส่ของ พนักงานมีความเหมาะสมคือ มีการให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับสินค้า

8.2.6 ด้านกระบวนการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมีบริการรถส่งสินค้า ที่ตั้งอยู่ไม่ไกลหรือไม่ไกลจากแหล่งชุมชน มีความเอาใจใส่ต่อลูกค้าทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการมีความรวดเร็ว ในการส่งสินค้า ที่ตั้งอยู่ไม่ไกลหรือไม่ไกลจากแหล่งชุมชน และมีบริการรับเปลี่ยนสินค้าในกรณีสินค้า เสียหาย ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ จตุพรพิมล (2550) ทำการศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติของ ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าจากสถานที่จัดจำหน่ายผลผลิตมูลนิธิโครงการหลวงในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคต้องการมีสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ มีจำนวนตะกร้าเพียงพอ และจำนวนพนักงานเก็บเงิน มีเพียงพอ ไม่ต้องเสียเวลานานในการชำระเงิน สอดคล้องกับจากงานวิจัยของ ภัฏชรา บุญสุวรรณโชติ (2555) ทำการศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าของลูกค้าร้านโครงการหลวงในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการอยู่ในระดับมาก โดยมีปัจจัยย่อย ได้แก่ ขั้นตอนในการชำระเงินมีความรวดเร็ว ระบบการจัดคิวในการเข้ารับบริการมีความเหมาะสม และพนักงานมีความสม่ำเสมอในการให้บริการแก่ลูกค้า

8.2.7 ด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีบริการด้านสถานที่จอดรถอย่างเพียงพอ ร้านมีจุดให้บริการกว้างขวาง สะดวก ทันสมัย มีการจัดสรรที่นั่งในระหว่างรอรับบริการ ภายในร้านมีความสะอาด สวยงาม มีทัศนียภาพที่ดี มีบริการห้องสุขาที่สะอาด แยกชายหญิง และมีบริการ Wi-Fi สำหรับลูกค้า ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัฏชรา บุญสุวรรณโชติ(2555) ทำการศึกษาพฤติกรรม การซื้อสินค้าของลูกค้าร้านโครงการหลวงในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับ ปัจจัยด้านกายภาพอยู่ในระดับมาก โดยมีปัจจัยย่อย ได้แก่ ในร้านโครงการหลวงมีความสะอาด ความสว่างและอุณหภูมิภายในร้านมีความเหมาะสม และบรรยากาศภายในร้านมีความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องพฤติกรรม การซื้อผลิตภัณฑ์ในร้านกาแฟเขตกรุงเทพมหานคร

8.3 การกระจายสินค้าเสาวรส ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

การกระจายสินค้าเสาวรส พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายสินค้าไปยัง ห้างสรรพสินค้า ทางโทรศัพท์ ร้านขายของที่ระลึกในจังหวัดเพชรบูรณ์ ทางอินเทอร์เน็ต สถานีขนส่งจังหวัดเพชรบูรณ์ ศูนย์ผลิตของที่ระลึก งานแสดงสินค้าในจังหวัดเพชรบูรณ์ ศูนย์จำหน่ายสินค้าโอท็อป และถนนคนเดินในจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัย รัชนิกร อุตตมา (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ช่องทางการจัดจำหน่ายผักปลอดสารพิษของเกษตรกร ในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการ ขนส่งสินค้าจะใช้รถยนต์ เนื่องจากมีความคล่องตัว สะดวกและรวดเร็ว ในการเลือกช่องทางการกระจายสินค้าในการขายผลผลิตให้ผู้บริโภคโดยตรง พบว่า ผู้ประกอบการให้ความสำคัญในระดับมาก เช่น ความสามารถทางการขายในการเข้าถึงลูกค้า มี ประสิทธิภาพความชำนาญในการหาตลาด ทำเลที่ตั้งที่ใช้ในการจัดจำหน่ายผลผลิต ปริมาณของสินค้า เกษตรเพียงพอกับความต้องการของตลาด การครอบคลุมตลาด มีตลาดที่กว้างขวาง มีช่องทางการ สื่อสารที่สะดวกรวดเร็ว มีแหล่งเงินทุนสำหรับการขายสินค้าเกษตร ผักและผลไม้ปลอดภัยจากสารพิษ ชื่อเสียงการมีภาพพจน์ที่ดีและเป็นที่ยอมรับ และมีเครือข่ายทางการค้า (รู้จักผู้บริโภคที่ หลากหลาย)

9. องค์ความรู้ใหม่

เพิ่มประสิทธิภาพในการคัดคุณภาพ เพิ่มกำลังการผลิต ลดระยะเวลาและต้นทุนในการจัดจำหน่าย นำไปสู่นโยบายการผลิตผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพสูง สร้างความไว้วางใจแก่ผู้บริโภค มีศักยภาพในการปลูกเสาวรส ซึ่งจะเป็แนวทางและมาตรการ ในการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตตั้งแต่ต้นทางต่อไป

10. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลผู้วิจัยไปใช้ประโยชน์

1. องค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำชุมชนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการผลักดัน ส่งเสริม ช่องทางการจัดจำหน่ายเสาวรสในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

2. เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือโปสเตอร์ โดยใช้กระบวนการสื่อสารให้เหมาะสมกับกลุ่มประชาชน

3. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องต้องคอยให้การสนับสนุน ส่งเสริม จัดสรรงบประมาณในการหาแนวทางการจัดจำหน่ายเสาวรสนในอำเภอเขาค้อ และจัดจ้างวิทยากร หรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถโดยตรงเพื่อให้ความรู้เรื่องช่องทางการจัดจำหน่ายเสาวรสน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. กลยุทธ์การจัดจำหน่ายเสาวรสนในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ควรทำการศึกษาและวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ควบคู่ไปกับการแจกแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเฉพาะเจาะจงและมีความละเอียดมากยิ่งขึ้น สามารถนำไปวิเคราะห์และนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการผู้บริโภคได้อย่างแท้จริง

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม เกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายเสาวรสนมากขึ้นเพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์และใช้ผลการวิจัยไป ประกอบการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดและขยายฐานลูกค้าได้ต่อไปในอนาคต

รายการอ้างอิง

- กัญชรา บุญสุวรรณโชติ. (2555). พฤติกรรมการซื้อสินค้าของลูกค้าร้านโครงการหลวงในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 4(1), 169-180.
- ฉัตยาพร เสมอใจ และมัทนียา สมมิ. (2548). *การจัดการและการตลาดบริการ*. ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- ณัฐวดี พรหมปัญญา. (2556). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่. [การค้นคว้าแบบอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บัญชา สมบูรณ์สุข, วันชัย ธรรมสังการ, ศศิวิมล สุขบท, อังคณา ธรรมสังการ, อธิศักดิ์ จินดาบถ, ศรัณยู กาญจนสุวรรณ, และ พิไลวรรณ ประพฤติ. (2556). *โครงการระบบตลาดผักและผลไม้ไทยในประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. รายงานฉบับสมบูรณ์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- พรทิพย์ จตุพรพิมล. (2550). *พฤติกรรมและทัศนคติของผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าจากสถานที่จัดจำหน่ายผลผลิตมูลนิธิโครงการหลวงในเขตกรุงเทพมหานคร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัชนิกร อุตตมา. (2553). *ช่องทางการจัดจำหน่ายผักปลอดสารพิษของเกษตรกร ในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่*. [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์] มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รุชีตา แซ. (2555). *ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการซื้ออาหารเสริมเพื่อสุขภาพในเขตพื้นที่จังหวัดยะลา*. [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วิภาวี สุริโย. (2548). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อผัก-ผลไม้พร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- สุชาดา ธรรมสอน. (2560). *ช่องทางการจัดจำหน่ายเสาวรสในระบบ GAP ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่*. [การค้นคว้าอิสระปริญญา
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2542). *กลยุทธ์การตลาด การวางแผนการตลาด. ซีรี่ย์ฟิล์ม และโซเชียลมีเดีย*.

การปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเข้าสู่สังคมออนไลน์ THE ADAPTATION OF LOCAL MASS MEDIA INTO ONLINE SOCIAL MEDIA IN NORTHEAST THAILAND

พิสิษฐ์ ชาญเจริญ¹ ภูริพัฒน์ แก้วตารณวัฒนา² จำเริญ คังคะศรี³ และ นิสากร ยินดีจันทร์⁴

Pisit Chancharoen, Phuriphat Kaewtatanawattana, Chamroen Khangkhasri

and Nisakorn Yindeechan

Article History

Received: 04-01-2024; Revised: 13-03-2024; Accepted: 13-03-2024

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.24>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเข้าสู่สังคมออนไลน์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สื่อมวลชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 10 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น สถานีวิทยุชุมชน และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านงบประมาณขาดทุนในการดำเนินการ ปัญหาด้านเทคโนโลยีขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยี มีปัญหาในการใช้แพลตฟอร์มบนสื่อออนไลน์ ปัญหาด้านระบบการทำงาน การทำงานยังไม่เป็นระบบ และปัญหาด้านลักษณะเนื้อหาที่เน้นข่าวสารในท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีปัญหาในการใช้ถ้อยคำใช้ภาษาไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม ส่วนของสถานีวิทยุชุมชนมีปัญหาการโฆษณาพูดเกินจริง

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Doctor of Philosophy Program, Faculty of Communication Arts, Rambhai Barni Rajabhat University

Email: thaiaaree@gmail.com *Corresponding author

²อาจารย์, ดร., คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Lecturer, Ph.D., Faculty of Communication Arts, Rambhai Barni Rajabhat University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร., คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Asst. Prof., Ph.D., Faculty of Communication Arts, Rambhai Barni Rajabhat University

⁴อาจารย์ ดร., คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Lecturer, Ph.D., Faculty of Communication Arts, Rambhai Barni Rajabhat University

2. การใช้สื่อสังคมออนไลน์และการเข้าสู่สังคมออนไลน์ของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การใช้สื่อออนไลน์ สื่อมวลชนท้องถิ่นยึดถือจริยธรรมของวิชาชีพสื่อมวลชนเป็นหลัก มีมาตรฐานและเกณฑ์ในการตัดสินใจคัดเลือกและตรวจสอบข้อมูล ก่อนการนำเสนอข่าว และมีการใช้เครื่องมือสื่อออนไลน์อย่างเหมาะสม

3. การปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ทิศทางการปรับตัวของสื่อมวลชน คือ การเป็นต้นแบบที่ดีในการนำเสนอข้อมูล เป็นผู้นำเสนอความจริง การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลส่งผลให้สื่อออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลดึงดูดความสนใจ ผู้รับสารได้มาก การทำงานของสื่อมวลชนเปลี่ยนไปตามพฤติกรรม的开รับสื่อสังคมออนไลน์ สื่อมวลชนจึงต้องเพิ่มช่องทางการสื่อสารในสังคมออนไลน์และต้องผลิตเนื้อหาข่าวสารให้สามารถเข้าถึงความสนใจของผู้รับสารด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ: การปรับตัว; สื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ; สื่อสังคมออนไลน์

ABSTRACT

This research aimed to study The Adaptation of Local Mass Media into Online in Northeast of Thailand. This research was qualitative research by deep interviewing method. Significant information group were 10 local media in the northeast.

The results were found:

1. The problem conditions of mass media in northern of Thailand were budget, Local newspaper, community radio station and outdoor movies problems. Most of that was operating budget problems which was operating loss, technology problem that was lacking technology knowledge, problems about online media platform use, work system problems that lacking systematic operation. And content problems that were focused only on local information. Local newspaper had messages problem to presentation, wrong and unsuitable words. Community radio station had content problems that exaggerated advertising.

2. To use online social media and the northeast local mass media to online. Local mass media adheres to mass media profession ethics, had standardize and criteria to choose information before releasing them and had suitable online media tools.

3. Adaptation of local mass media in the Northern: direction of local mass media adaptation was good model for data information and fact presenter. Digital differentiation resulted in online media influence and attracted recipients much. Mass media works changed according to online social media open behavior, so mass media must add up online social media channel and produce contents and news to access recipient interest also.

Keywords: Adaptation; Local mass media in northeast; Social media

1. บทนำ

สื่อมวลชน (Mass media) เป็นสื่อหรือช่องทางที่สามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความคิดเห็นต่างๆ ไปยังคนจำนวนมากในสังคมได้ ดังนั้น สื่อมวลชนจึงมีความเป็นสื่อสาธารณะหรือเป็นสื่อที่มีบทบาทหน้าที่ในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาทั้งในด้านการรับรู้ ความคิดเห็น และพฤติกรรมของคนในสังคม (Lasswell, 1948) สื่อมวลชนแม้จะอยู่ในระบบหรือโครงสร้างแบบใด สื่อสารมวลชนก็ยังคงมีหน้าที่สำคัญอยู่ 4 ประการ ประการแรก คือ หน้าที่รายงานเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้แก่ประชาชนได้ทราบ ประการที่สอง คือ หน้าที่ประสานสัมพันธ์ให้ส่วนต่างๆ ในสังคมเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ประการที่สาม คือ หน้าที่ในการแสดงออกหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อโน้มน้าวใจให้เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในประเด็นปัญหาต่าง และประการสุดท้าย คือ หน้าที่ให้ความบันเทิง (เกษม ศิริสัมพันธ์, 2513) สื่อมวลชนมีความสำคัญต่อสังคม ได้แก่ การทำหน้าที่ตรวจสอบตรวจสอบข่าวสาร เชื่อมโยงสังคม อบรมบ่มเพาะสังคม เสริมสร้างสติปัญญาและให้ความบันเทิงแก่สมาชิกในสังคม ส่วนความสำคัญต่อปัจเจกบุคคล คือ การเป็นผู้ส่งสารไปยังสมาชิกในสังคม ก่อให้เกิดการรับรู้ข่าวสารอย่างกว้างขวาง การให้ความเพลิดเพลิน การใช้ประโยชน์เพื่อการเข้าสังคม และการใช้สื่อมวลชนเพื่อการหลีกเลี่ยงสังคม (จิราภรณ์ สุวรรณจากกลกิจ, 2550)

สื่อสังคมออนไลน์ (Social media) มีบทบาทกับสังคมปัจจุบัน ข้อมูลข่าวสารบนสื่อสังคมออนไลน์มีทั้งข้อมูลจริง ข่าวลือ และข่าวลวง เนื่องจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถทำหน้าที่ได้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร และยังมีบทบาทในการกำหนดประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม (นิรมล ประสารสุข, 2553) ซึ่งปัจจุบันได้กลายเป็นแหล่งแห่งการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ใหญ่ที่สุดในโลก โดยมีบทบาทต่อการรับรู้และนำเสนอข้อมูลข่าวสารของประชาชนอย่างกว้างขวาง และรวดเร็ว เทคโนโลยีการสื่อสารทำให้อินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของผู้คนจำนวนมาก และได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย นำไปสู่การใช้อินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile internet) มากขึ้น

สื่อมวลชนท้องถิ่น (Local mass media) เป็นสื่อมวลชนที่ทำการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับถิ่นที่อยู่ในท้องถิ่นภูมิภาคของตนเอง เป็นการสื่อสารภายในชุมชน เพื่อตอบสนองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ มีทั้งสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และเคเบิลทีวี สื่อมวลชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ดำเนินบทบาทหน้าที่ในการสะท้อนภาพเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวของสังคมและชุมชนมิติต่างๆ ด้วยความตั้งมั่นและซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพของตนเองมาโดยตลอด รวมไปถึงยังมีบทบาทสำคัญในการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในสังคมในหลายๆ เหตุการณ์ อันเกิดจากการทำหน้าที่อย่างเข้มแข็งของสื่อมวลชนเอง สื่อมวลชนจึงอยู่ในฐานะตัวกลางที่ทำให้คนในสังคมเกิดความเข้าใจดีต่อกันและเกิดการรับรู้ข่าวสารเหตุการณ์ต่างๆ ส่งผลต่อการพัฒนาทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ สื่อมวลชนท้องถิ่นจัดว่าเป็นกิจการขนาดเล็ก มีทุนประกอบกิจการอย่างจำกัด บางแห่งสามารถปรับตัวไปสู่การเป็นสื่อแบบหลอมรวมเพื่อความอยู่รอดได้ สื่อมวลชนท้องถิ่นก็ยังสามารถปรับตัวทั้งทางด้านเทคโนโลยีและกระบวนการทำงานให้พัฒนาสอดคล้องไปกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสื่อสารและสังคมท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สื่อแบบหลอมรวมอันเป็นแนวโน้มของสื่อมวลชนทั้งหลายที่เกิดขึ้นพร้อมกับการขยายตัวของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงไปสู่ท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศ อย่างไรก็ตามการตอบสนองด้านเทคโนโลยียังมีค่าใช้จ่ายเดียวของความอยู่รอดของสื่อมวลชนท้องถิ่น แต่อยู่ที่การตอบสนองความต้องการด้านเนื้อหาข่าวสารของคนในท้องถิ่นอันเป็นช่องว่างที่สื่อมวลชนอย่างสื่อมวลชนระดับชาติไม่สามารถตอบสนองได้ (สุกัลยา คงประดิษฐ์, 2557)

การวิจัยครั้งนี้เกิดขึ้นเพื่อศึกษาการปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเข้าสู่สังคมออนไลน์ โดยศึกษาถึงสภาพปัญหาของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือและการปรับตัวในการใช้สื่อของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาให้ทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สื่อแบบหลอมรวมอันเป็นแนวโน้มของสื่อมวลชนทั้งหลายในยุคปัจจุบัน ที่เกิดขึ้นพร้อมกับการขยายตัวของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงไปสู่ท้องถิ่นต่างๆ ผลจากการศึกษาวิจัยนี้จะช่วยให้นักสื่อสารมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เล็งเห็นถึงทิศทางและแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น เพื่อไปสู่การพัฒนารูปแบบและใช้แนวทางให้เกิดประโยชน์ต่อสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือและสื่อมวลชนท้องถิ่นอื่น ๆ

โดยทั่วไป สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบดิจิทัล ในอันที่จะนำไปประยุกต์ใช้รูปแบบและการปรับตัวในการเข้าสู่สังคมออนไลน์ ส่งผลให้เกิดประโยชน์กับสื่อมวลชนท้องถิ่น ประชาชน ผู้ประกอบการ ชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาการใช้สื่อสังคมออนไลน์และการเข้าสู่สังคมออนไลน์ของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาการปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับตัวของรอย (Roy's adaptation model)

ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy's adaptation model) (Roy and Andrews, 1999) กล่าวถึงการปรับตัวและการใช้ความช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหาในการปรับตัวเมื่อมีเหตุการณ์หรือการเปลี่ยนแปลงเข้ามาในชีวิต โดยการปรับตัวเป็นกระบวนการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีความคิดและความรู้สึก จากการใช้ความตระหนักรู้ทางปัญญา และการสร้างสรรค์ในการบูรณาการระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมให้กลมกลืน รอยใช้แนวคิดจากทฤษฎีระบบมาอธิบายระบบการปรับตัวของบุคคลว่า บุคคลเป็นเหมือนเป็นเหมือนระบบการปรับตัวที่มีความเป็นองค์รวม (Holistic adaptive system) และเป็นระบบเปิด ประกอบด้วยสิ่งนำเข้า (Input) กระบวนการเผชิญปัญหา (Coping process) สิ่งนำออก (Output) และกระบวนการป้อนกลับ (Feedback process) แต่ละส่วนนี้จะทำงานสัมพันธ์กันเป็นหนึ่งเดียว โดยเมื่อสิ่งเร้าที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในผ่านเข้าสู่ระบบการปรับตัว จะกระตุ้นให้บุคคลมีการปรับตัวตอบสนองต่อสิ่งเร้า นั้น โดยใช้กระบวนการเผชิญปัญหา 2 กลไก คือ กลไกการควบคุม และกลไกการคิดรู้ กลไกทั้งสองนี้จะทำงานควบคู่กันเสมอ ส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมปรับตัวออกมา 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านการพึ่งพาพึ่งพาระหว่างกัน ผลลัพธ์การปรับตัวมี 2 ลักษณะคือ ปรับตัวได้และปรับตัวไม่ได้ ประสิทธิภาพ โดยสิ่งนำออกจากระบบนี้จะป้อนกลับไปเป็นสิ่งที่นำเข้าระบบเพื่อการปรับตัวที่เหมาะสมต่อไป

การปรับตัวของสื่อมวลชนในยุคดิจิทัล ดิสรัปชัน (Digital disruption)

ยุค Disruption คือ การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย เน้นพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ รอบตัว และมองหาสิ่งที่จะสามารถด้อยอดได้ในอนาคต ซึ่งหากเปรียบเทียบในวงการสื่อมวลชน ก็เหมือนเป็นการฉีกกฎในการนำเสนอข่าวสารแบบเดิม ๆ คิดรูปแบบการวางแผนใหม่ทั้งหมด เพื่อให้ตรงกับยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนไปอยู่ตลอดเวลา และถ้าสื่อไหนไม่ปรับตัวตาม ก็มีโอกาสร่วงที่จะต้องปิดตัวเอง (Boonyen, 2020)

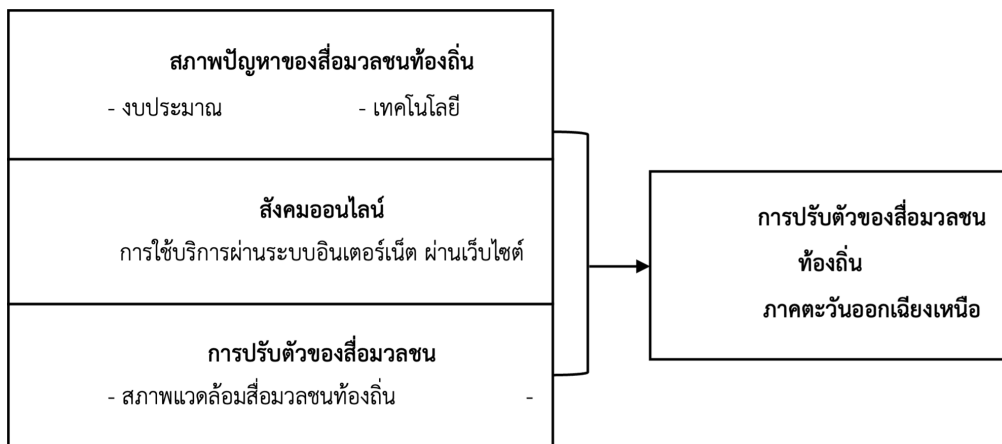
การปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่น

การเกิดขึ้นของสื่อใหม่ (New media) เช่น อินเทอร์เน็ต หรือ สื่อสังคมออนไลน์ (Social media) ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหลายประการ เช่น ปรับเปลี่ยนจากการสื่อสารทางเดียวสู่การสื่อสารสองทาง ผู้รับสารสามารถเป็นผู้ผลิตสารได้ในเวลาเดียวกัน การปรับเปลี่ยนเนื้อหาสารก็ทำได้โดยผู้รับสาร ไม่ได้เป็นกระบวนการเฉพาะผู้ผลิตเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป นอกจากนี้สื่อใหม่ยังมีลักษณะหลอมรวม (Media convergence) ทั้งข้อความ เสียง ภาพเคลื่อนไหว รูปภาพ หรืองาน กราฟิก ส่งผลให้สื่อหนึ่งสื่อพิมพ์ต้องปรับตัวอย่างมากเพื่อให้อยู่รอดได้ในยุคที่สื่อใหม่กำลังเติบโต ซึ่งใน ปัจจุบันจะเห็นได้ว่า หนังสือพิมพ์หลายฉบับเพิ่มช่องทางการนำเสนอข่าวสารผ่านเว็บไซต์และสื่อสังคม ออนไลน์ต่างๆ และมีหนังสือพิมพ์บางฉบับที่ทำการสื่อสารประเภทอื่นนอกเหนือจากหนังสือพิมพ์ เช่น หันมา ลงทุนทำช่องโทรทัศน์ดิจิทัล เป็นต้น (กาญจนา แก้วเทพ และนิคม ชัยขุนพล, 2555 ; มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2559)

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเข้าสู่สังคมออนไลน์” การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยนี้เป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ตัวแทนสื่อมวลชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เป็นผู้บริหารของแต่ละองค์กร จำนวน 10 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิจารณาเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ตามเกณฑ์ที่กำหนดจากตัวแทนสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ สื่อของรัฐ สื่อเอกชน และสื่อชุมชน (หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและวิทยุชุมชน) โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 1) สื่อมวลชนผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2564 ถึง 30 พฤศจิกายน 2565
- 2) สื่อมวลชนผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องมีตำแหน่งเป็นผู้บริหารขององค์กรทางด้านสื่อสารมวลชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2564 ถึง 30 พฤศจิกายน 2565

2. ขอบเขตการวิจัย

ทำการศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเข้าสู่สังคมออนไลน์ในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาสภาพปัญหา ศึกษาการใช้สื่อสังคมออนไลน์และการเข้าสู่สังคมออนไลน์ และศึกษาการปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ (In-Depth interview) โดยมีโครงสร้างแบบคำถามที่สร้างขึ้น เพื่อใช้สัมภาษณ์

แบบเชิงลึกที่ได้วางแบบคำถามการสัมภาษณ์เป็นแบบแนวคำถาม เพื่อช่วยให้ผู้สัมภาษณ์สามารถซักถามได้อย่างละเอียด ถูกต้อง และครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในมิติต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย จากตัวแทนสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาสรุปรวบรวมประเด็นสำคัญและทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อจำแนกตีความข้อมูล (Interpretation) การเปรียบเทียบข้อมูล (Constant comparison) การสังเคราะห์ข้อมูล (Data synthesis) และสรุปตามวัตถุประสงค์และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

6. ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.1 ปัญหาด้านงบประมาณ พบว่า สื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น สถานีวิทยุชุมชน และหนังสือกลางแปลง ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านทุนในการดำเนินงาน งบประมาณมีน้อย ได้รับค่าโฆษณาและสปอนเซอร์ที่ให้การสนับสนุนน้อยลง ศูนย์ข่าวเคลื่อนที่ ภาคอีสาน ได้รับงบประมาณหลักจากบริษัท เนชั่น กรุ๊ป (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน) ในการดำเนินการ และสำนักประชาสัมพันธ์ เขต 1 ขอนแก่น เป็นสื่อมวลชนที่เป็นราชการบริหารส่วนกลาง สังกัดกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้รับการจัดสรรงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย จากรัฐบาล

1.2 ปัญหาด้านเทคโนโลยี พบว่า สื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่ขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยี เมื่อเข้าสู่ยุคสื่อสังคมออนไลน์ การนำเสนอข่าวข่าวเปลี่ยนรูปแบบเป็นการนำเสนอผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ซึ่งในปัจจุบันมีแอปพลิเคชันที่อำนวยความสะดวกที่หลากหลาย เทคโนโลยีของโทรศัพท์มือถือมีการพัฒนาและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ตามเทคโนโลยีใหม่ๆ ไม่ทันเกิดอุปสรรคในการใช้โทรศัพท์มือถือในการส่งข้อมูลข่าวสาร ปัจจุบันวิทยุออนไลน์มีหลายแพลตฟอร์ม ทั้งทางหน้าเพจ เฟซบุ๊ก เว็บไซต์ เมื่อเทคโนโลยีพัฒนาไปเป็นวิทยุออนไลน์ วิทยุดิจิทัล ซึ่งมีการพัฒนาให้เข้ากับยุคและทันสมัย

1.3 ปัญหาด้านระบบการทำงาน พบว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ส่วนใหญ่ทำงานเป็นระบบครอบครัว ไม่มีการแบ่งฝ่ายทำงานที่ชัดเจน สถานีวิทยุชุมชนส่วนใหญ่มีระบบการบริหารงานจะไม่ใช่เป็นโครงสร้าง แต่เป็นระบบครอบครัว

1.4 ปัญหาด้านลักษณะเนื้อหาที่เน้นข่าวสารในท้องถิ่น พบว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีปัญหาในการนำเสนอข่าว ซึ่ง มักเป็นการนำเสนอด้วยถ้อยคำ ภาษาที่ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม ในส่วนของสถานีวิทยุชุมชน เมื่อนำเสนอข่าวออกอากาศไปแล้ว ไม่สามารถย้อนกลับมาฟังได้อีก ปัญหาของการนำเสนอเนื้อหาของวิทยุส่วนใหญ่ที่เจอ คือ ปัญหาการโฆษณาพูดเกินจริง

2. การใช้สื่อสังคมออนไลน์และการเข้าสู่สังคมออนไลน์ของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1 ด้านการบริหารองค์กร

1) การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งฝ่ายการทำงานที่ชัดเจน พบว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นโดยส่วนใหญ่มีการบริหารงานแบบเจ้าของคนเดียว สถานีวิทยุชุมชนเจ้าของมักทำทุกหน้าที่ด้วยตนเอง สื่อหนังสือกลางแปลงมีการบริหารงานแบบเจ้าของคนเดียว ศูนย์ข่าวเคลื่อนที่ ภาคอีสาน เป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นในเครือบริษัท เนชั่น กรุ๊ป (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน) มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีโครงสร้างกลุ่มธุรกิจ มีโครงสร้างองค์กร มีโครงสร้างสายการบังคับบัญชา โดยมีขอบข่าย

ความรับผิดชอบของส่วนงาน และตำแหน่งงานอย่างชัดเจน สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 1 ขอนแก่น เป็นราชการบริหารส่วนกลาง สังกัดกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งฝ่ายการทำงานที่ชัดเจน และมีการกำหนดโครงสร้างองค์กร

2) การจัดบุคลากรให้ตรงกับงานและความถนัด พบว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ส่วนใหญ่เจ้าของหนังสือพิมพ์มักทำหน้าที่เป็นนักข่าวเอง มีเพียงหนังสือพิมพ์อีสานบิซนิค ที่มีการจ้างบุคลากรและมีการจัดบุคลากรให้ตรงกับงานและความถนัด สถานีวิทยุชุมชน ส่วนใหญ่เจ้าของสถานีทำหน้าที่ทุกอย่างเองเพียงคนเดียว ศูนย์ข่าวเครือเนชั่น ภาคอีสาน มีการจ้างงานตามคุณวุฒิ ประสบการณ์ มีความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งงาน และมีคุณสมบัติตามระเบียบข้อบังคับของบริษัทฯ สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 1 ขอนแก่น ในการรับบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงาน จะมีการกำหนดคุณสมบัติของแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน และจะรับบุคคลที่สามารถสอบผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์เข้ามาปฏิบัติงานตามตำแหน่งที่กำหนดไว้

3) การวางแผนการผลิตสื่อออนไลน์ที่ชัดเจน เหมาะสม พบว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดการวางแผนการผลิตสื่อออนไลน์ที่ชัดเจน มีบางฉบับที่มีการเตรียมพร้อมรับมือกับการเป็นสื่อออนไลน์ สถานีวิทยุชุมชน แม้ว่าจะยังไม่มีวางแผนการผลิตสื่อออนไลน์ที่ชัดเจนและเหมาะสม แต่มีบางสถานีมีการพัฒนาเพื่อให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการออกอากาศ ศูนย์ข่าวเครือเนชั่น ภาคอีสาน มีการวางแผนรับมือและดำเนินการภายใต้สื่อออนไลน์ มีนโยบายที่ชัดเจนในการเป็นสื่อดิจิทัล สื่อออนไลน์ สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 1 ขอนแก่น มีนโยบาย มีการวางแผนการผลิตสื่อออนไลน์ที่เหมาะสม นอกจากนี้ กรมประชาสัมพันธ์ ยังมีแผนพัฒนาดิจิทัล

4) การกำหนดกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน พบว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน โดยมุ่งเน้นคนในชุมชนในท้องถิ่นเป็นหลัก สถานีวิทยุในการจัดและผลิตรายการวิทยุจะมีการกำหนดกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายที่ชัดเจน ศูนย์ข่าวเครือเนชั่น ภาคอีสาน รับผิดชอบกลุ่มเป้าหมายในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 1 ขอนแก่น รับผิดชอบเพื่อกระจายโอกาสการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สาระความรู้ ความบันเทิงและพัฒนาองค์ความรู้กับพี่น้องประชาชน องค์การภาครัฐ เอกชน รวมทั้งสถาบันต่างๆ ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 11 จังหวัด

2.2 ด้านการใช้สื่อออนไลน์

1) มาตรฐานในการใช้งานข้อมูลจากสื่อออนไลน์อย่างมีจริยธรรมและเหมาะสม พบว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นยึดถือจริยธรรมของหนังสือพิมพ์เป็นหลัก เพื่อการรายงานข่าว นำเสนอเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2541 ผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ มีสิทธิและเสรีภาพในการนำเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็น โดยปราศจากการแทรกแซงจากผู้บริหารเจ้าของกิจการ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มเคลื่อนไหวกดดันทางการเมืองหรือสังคม มีบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย อาศัยความตามข้อ 18(4) แห่งธรรมนูญสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2552 หมวด 2 จริยธรรมของวิทยุและโทรทัศน์

2) การตัดสินใจอย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนำเสนอข้อมูลข่าวสาร พบว่า การนำเสนอข้อมูลข่าวสารถือเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชน โดยข่าว คือ สิ่งที่ถูกต้องดีที่เหมาะสมในการนำเสนอจากสื่อมวลชน ซึ่งมีใช้การรายงานเพียงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ต้องมีการรายงานถึงสาระสำคัญของข่าว รวมถึงสถานการณ์ที่ผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการมีความเห็นพ้องกันว่ามีความสำคัญและน่าสนใจที่ประชาชนควรรับรู้เหตุการณ์หรือเรื่องราวตามหลักการประเมินคุณค่าข่าว ในการคัดเลือกเหตุการณ์เพื่อนำเสนอเป็นข่าว สื่อมวลชนจะต้องทำการกลั่นกรองข่าวสารก่อนที่จะมีการนำเสนอ

3) มาตรฐานและเกณฑ์ในการตัดสินใจคัดเลือกและตรวจสอบข้อมูลก่อนการนำเสนอ พบว่า การพิจารณาตัดสินใจนำเสนอข่าวจำเป็นต้องมีหลักการในการพิจารณาหรือประเมินความสำคัญของเหตุการณ์ เนื่องด้วยข้อจำกัดในด้านพื้นที่และเวลาของสื่อมวลชน

การรายงานข่าวจึงต้องมีกระบวนการคัดเลือก โดยมาตรฐานและเกณฑ์ในการตัดสินใจคัดเลือกและตรวจสอบข้อมูลส่วนใหญ่จะอ้างอิงตามพระราชบัญญัติและระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของสื่อมวลชน รวมถึงจรรยาบรรณในการเป็นสื่อมวลชน การสร้างมาตรฐานในการตรวจสอบข้อมูลจากสื่อออนไลน์ คือ มีเกณฑ์ในการตัดสินใจต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูล และกระบวนการในการตรวจสอบข้อมูลเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการนำข้อมูลมาใช้นำเสนอในการรายงานข่าว

4) มีระบบการจัดการข้อมูลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด พบว่า สื่อมวลชนทุกแขนงล้วนแต่มีระบบการจัดการข้อมูลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของตนเอง ซึ่งมีการจัดการข้อมูลที่แตกต่างกันไปตามที่แต่ละสื่อเห็นว่าเหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินงานของตนเอง

5) มีการนำเสนอข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา ถูกต้องและเหมาะสม พบว่า การนำเสนอข้อมูลของสื่อมีประเด็นทางจริยธรรมและจรรยาบรรณที่ต้องให้ความสำคัญ โดยเฉพาะเรื่องการรักษาความถูกต้อง การตรวจสอบข้อมูล การรักษามาตรฐานของการรายงานข่าว ท่ามกลางความรวดเร็ว และจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการหาข่าว และการรายงานข่าว การนำเสนอข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา ถูกต้องและเหมาะสม ควรเป็นเป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

6) มีการใช้เครื่องมือสื่อออนไลน์อย่างเหมาะสม พบว่า ปัจจุบันกระแสการใช้สื่อสังคม และเครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก จึงควรมีการใช้เครื่องมือสื่อออนไลน์อย่างเหมาะสมและปลอดภัย

2.3 ด้านการใช้บุคลากรที่มีแนวคิดสร้างสรรค์

1) บุคลากรที่มีความคิดเชิงบวกในการทำงาน พบว่า การที่บุคลากรมีความคิดเชิงบวกในการทำงานเป็นสิ่งที่หลายองค์กรให้ความสำคัญ หากบุคลากรมีความคิดเชิงบวกจะช่วยให้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กรลดน้อยลงได้ และยังมีส่วนช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน บุคลากรที่มีความคิดเชิงบวกในการทำงาน จะมีสุขภาพจิตที่ดีช่วยให้สามารถผ่านอุปสรรคในการทำงานได้ มีแรงบันดาลใจและแรงจูงใจในการทำงาน

2) บุคลากรมีฝีมือและประสบการณ์เพียงพอต่อการผลิตสื่อออนไลน์ พบว่า สื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและสถานวิทยุชุมชนส่วนใหญ่มีการจัดหาบุคลากรที่มีฝีมือและประสบการณ์ในการผลิตสื่อออนไลน์น้อย ส่วนศูนย์ข่าวเครือเนชั่น ภาคอีสาน มีนโยบายจ้างงานและบรรจุพนักงานตามความจำเป็นและความเหมาะสมของงาน จึงมีบุคลากรที่มีฝีมือและประสบการณ์เพียงพอต่อการผลิตสื่อออนไลน์ ศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 1 ขอนแก่น มีบุคลากรกลุ่มปฏิบัติการสื่อดิจิทัลโดยเฉพาะ

3) คุณภาพและรับผิดชอบงานในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ พบว่า สื่อทุกแขนงมีบุคลากรที่มีคุณภาพและรับผิดชอบงานในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอตามเกณฑ์ของสื่อนั้นๆ

4) มีการพัฒนาฝีมือและศักยภาพของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับการผลิตสื่อออนไลน์ พบว่า สื่อมวลชนท้องถิ่นมีการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือและศักยภาพของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับการผลิตสื่อออนไลน์ เพื่อให้บุคลากรสามารถใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีในการผลิตสื่อออนไลน์ การพัฒนาทักษะการทำงานเพื่อให้เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็น

5) บุคลากรยินดีรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการทำงาน พบว่า การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นสิ่งที่สำคัญ เปรียบเหมือนเสียงสะท้อนสำคัญที่จะทำให้เกิดการสื่อสารสองทาง ได้รับรู้ข้อมูลหลากหลายมิติ นำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดให้ดีขึ้น หรือพัฒนาจุดแข็งให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งการเสนอแนะในเชิงบวก การแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาและสามารถนำไปปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

2.4 ด้านการปรับเปลี่ยนความคิดในการผลิตสื่อ

1) แนวคิดในการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการผลิตสื่อให้ได้มาตรฐาน พบว่า สื่อต่างๆ มีแนวคิดในการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการผลิตสื่อเพื่อให้สามารถแข่งขันและเป็นการยกระดับการผลิตสื่อออนไลน์ให้ได้มาตรฐานสามารถตอบสนองการรับข่าวสารของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว ข่าวมีการนำเสนอที่น่าสนใจ เนื้อหาของข่าวถูกต้อง ชัดเจน จากแนวคิดในการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการ

ผลิตสื่อให้ได้มาตรฐานนั้นส่งผลให้เกิดการพัฒนา การเรียนรู้ และเกิดการรับเทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผลิตสื่อได้มาตรฐานที่ตั้งไว้

2) การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตสื่อออนไลน์เพิ่มมากขึ้น พบว่า สื่อมวลชนมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตสื่อออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ทำให้กระแสของข้อมูลข่าวสารหลังไหลไปได้อย่างอิสระ ในยุคนี้มีเทคโนโลยีในการสื่อสารที่ทันสมัย สะดวกและง่ายต่อการใช้งาน ช่วยให้การผลิตเนื้อหาต่างๆ สามารถทำได้ง่าย ในขณะที่สื่อมวลชนมีกรอบจรรยาบรรณและจริยธรรมทางวิชาชีพในการดำเนินงาน การที่คนในสังคมใช้พื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ เป็นช่องทางในการนำเสนอข้อมูลนั้น จะเพิ่มความท้าทายในการทำงานให้กับสื่อมวลชนมากยิ่งขึ้น

3) ได้รับการช่วยเหลือในการพัฒนาช่องทางการผลิตสื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก พบว่า การได้รับการช่วยเหลือของสื่อมวลชนท้องถิ่นในการพัฒนาช่องทางการผลิตสื่อออนไลน์ถือได้ว่าเป็นการเปิดรับสื่อในการแสวงหาข้อมูล เปิดรับข้อมูล เปิดรับประสบการณ์ เพื่อการรับรู้ และสามารถพัฒนาการผลิตสื่อออนไลน์ได้ ซึ่งสื่อมวลชนท้องถิ่นจะได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะและยกระดับการผลิตข่าวออนไลน์หรือการผลิตสื่อออนไลน์รวมถึงได้รับความรู้ใหม่ในยุคดิจิทัล และสามารถนำไปปรับใช้ได้ทันกับเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร

4) แนวคิดใหม่ๆ ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ พบว่า ปัจจุบันประชากรมีความพร้อมด้านเครื่องมือสื่อสารต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอินเทอร์เน็ตหรือสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Fanpage, Website, Instagram, Line, Youtube, Tiktok นับว่ามีความพร้อมในการเข้าถึงช่องทางที่สะดวก รวดเร็ว ดังนั้น จึงเกิดเป็นแนวคิดใหม่ๆ ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ของสื่อมวลชน เพื่อให้เกิดความสะดวก ความแปลกใหม่และน่าสนใจขึ้น

2.5 ด้านการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับสื่อออนไลน์

1) การพัฒนาทักษะ ความรู้ ความชำนาญ ในการนำเสนอข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ พบว่า มีความสำคัญต่อสื่อมวลชนและการนำเสนอข่าวผ่านสื่อออนไลน์ ช่วยให้สื่อมวลชนมีทักษะ ความรู้ ความชำนาญในการผลิตและนำเสนอข่าวผ่านสื่อออนไลน์ การทำงานของผู้สื่อข่าวในปัจจุบันจึงต้องมีทั้งความรู้และทักษะที่ทันสมัย สามารถผลิตเนื้อหาที่น่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์การสื่อสารมวลชนในการนำเสนอข่าวผ่านสื่อออนไลน์ได้ตลอดเวลา

2) การพัฒนาการผลิตสื่อประเภทสื่อออนไลน์ให้มีความน่าสนใจและดึงดูดให้ผู้ชมมากขึ้น พบว่า จุดเด่นของการนำเสนอข่าวผ่านสื่อออนไลน์ คือ การเล่าเรื่องเป็น (Storytelling) การทำวิดีโอข่าวออนไลน์ ต้องมีความตื่นเต้น กระชับ มีดนตรี มีตัวอักษร และคอนเทนต์

3) การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการผลิตสื่อออนไลน์ พบว่า ปัจจุบันเป็นยุคของดิจิทัลมีเดีย ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการสื่อสารของคนในสังคม ผ่านเครื่องมือสื่อสารที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างคอมพิวเตอร์ ทั้งแบบตั้งโต๊ะและแบบพกพา รวมถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน การเปลี่ยนแปลงกระบวนการการสื่อสารมวลชนที่เห็นได้ชัดเจน คือ เนื้อหาสื่อมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีดิจิทัล เนื้อหาที่มีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา และการมีส่วนร่วมในการสร้างและผลิตเนื้อหาของผู้รับสาร

3. การปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1 ด้านสภาพแวดล้อมสื่อมวลชนท้องถิ่น พบว่า ผลกระทบจากวิกฤตโรคระบาดส่งผลให้ประชาชนรับข่าวสารเสพคอนเทนต์ผ่านจอคอมพิวเตอร์ มือถือ อุปกรณ์การสื่อสารกันมากขึ้น ดังนั้น สื่อสิ่งพิมพ์จึงต้องมีการปรับตัว โดยเฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ต้องปรับตัวเองให้ทันโลก ทันยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ต้องปรับเปลี่ยนเพื่อความอยู่รอด โดยเปลี่ยนรูปแบบของสื่อหนังสือพิมพ์ไปเป็น “สื่อออนไลน์ สื่อดิจิทัล สื่อโซเชียลมีเดีย” สื่อวิทยุกระจายเสียงพยายามปรับบทบาท โดยเฉพาะอย่าง

ยังการเปลี่ยนผ่านสู่การกระจายเสียงวิทยุดิจิทัล รวมถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้สื่อวิทยุต้องตระหนักและปรับตัวเพื่อเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เมื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเกิดการเปลี่ยนแปลง อุตสาหกรรมสื่อโทรทัศน์ดิจิทัลจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อรับมือกับสังคมสื่อออนไลน์ ลักษณะการเปลี่ยนแปลงในเชิงเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมโทรทัศน์ไทย ได้พัฒนาไปใช้ระบบการส่งผ่านของคลื่นเสียงและภาพโดยใช้สัญญาณดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพสูงทั้งความคมชัดของภาพและเสียงและสามารถส่งข้อมูลได้มากกว่าแบบอนาล็อกในหนึ่งช่องสัญญาณ

3.2 ด้านระบบการทำงาน พบว่า เป็นการปรับตัวด้านการบริหาร ด้านการผลิต และด้านบุคลากร มีการขยายแพลตฟอร์มและนำสื่อโซเชียลมาปรับใช้ให้เกิดความชัดเจนและสอดคล้องกับบริบททางสังคมในยุคดิจิทัล ยุคสื่อออนไลน์ การปรับตัวของสื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเป็นการปรับโครงสร้างการทำงานให้รองรับการรายงานบนแพลตฟอร์มออนไลน์ ปรับตัวด้านงานข่าวโดยรายงานข่าวหลากหลายรูปแบบหลายแพลตฟอร์มเชื่อมโยงกัน สื่อวิทยุยังคงเน้นมาตรฐานของความสามารถทางวิชาชีพของนักจัดรายการที่มีคุณภาพ ด้านเนื้อหารายการควรมีการคัดสรรเนื้อหาที่น่าสนใจให้ผู้ฟังนั้นควรเลือกนำเสนอเรื่องราวใกล้ตัวผู้ฟัง ส่วนสื่อโทรทัศน์มีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีจากระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล ให้มีความสอดคล้องกับกระบวนการผลิตที่ทันสมัย เพื่อตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภคข่าวสารให้สามารถปฏิสัมพันธ์กับสื่อในช่วงเวลาเดียวกันได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง ซึ่งผู้รับสารสามารถรับสารจากโทรทัศน์ผ่านเครื่องมือสื่อสารได้อย่างไม่จำกัด โดยใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเครือข่ายคอมพิวเตอร์และการสื่อสารโทรคมนาคม

3.3 ด้านเทคโนโลยี พบว่า สื่อสังคม (Social media) ในปัจจุบัน มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการสื่อข่าว ส่งผลให้สำนักข่าว กองบรรณาธิการและผู้สื่อข่าวหันมาใช้แอปพลิเคชันต่างๆ ที่เป็นเครื่องมือที่อยู่ในอินเทอร์เน็ตมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีส่งผลให้กระบวนการในการสื่อข่าวต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบในการรวบรวมข้อมูลและการเผยแพร่ข่าวสาร โดยมีการนำสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Twitter, Instagram, Youtube มาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการนำเสนอข่าวมากขึ้น หันมาใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอข่าวมากขึ้น ส่งผลให้สื่อมวลชนต่างต้องการเทคโนโลยีที่ทันสมัยไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก สมาร์ทโฟน สื่อที่อยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมถึงแอปพลิเคชันต่างๆ

3.4 ด้านการใช้สื่อ-ผู้รับข้อมูลข่าวสาร พบว่า ทิศทางการปรับตัวของสื่อมวลชน คือ การเป็นต้นแบบที่ดี (Role model) ในการนำเสนอข้อมูล การเป็นผู้นำเสนอความจริง ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลเพื่อประโยชน์ของประชาชน และการระมัดระวังบทบาทการนำเสนอข่าวสารข้อมูลไม่ให้เป็นการสร้างกระแส เพื่อดึงความสนใจของผู้รับสาร การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลส่งผลให้สื่อออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลดึงดูดความสนใจผู้รับสาร เนื่องจากผู้รับสารมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มมากขึ้น สื่อมวลชนจึงต้องเพิ่มช่องทางการสื่อสารในสังคมออนไลน์และต้องผลิตเนื้อหาข่าวสารให้สามารถเข้าถึงความสนใจของผู้รับสารด้วยเช่นกัน สำหรับการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร พบว่า ประชาชนในปัจจุบันเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด และยังแสวงหาข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ด้วย

จากผลการวิจัยการปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเข้าสู่สังคมออนไลน์สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 1

สรุปผลการศึกษาการปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเข้าสู่สังคมออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย	สื่อของรัฐ	สื่อเอกชน	สื่อชุมชน
1. สภาพปัญหาของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
1.1 ปัญหาด้านงบประมาณ	ไม่มีปัญหา	ไม่มีปัญหา	มีปัญหา
1.2 ปัญหาด้านเทคโนโลยี	ไม่มีปัญหา	ไม่มีปัญหา	มีปัญหา
1.3 ปัญหาด้านระบบการทำงาน	ไม่มีปัญหา	ไม่มีปัญหา	มีปัญหา
1.4 ปัญหาด้านลักษณะเนื้อหาที่เน้นข่าวสารในท้องถิ่น	ไม่มีปัญหา	ไม่มีปัญหา	มีปัญหา
2. การใช้สื่อสังคมออนไลน์และการเข้าสู่สังคมออนไลน์ของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
2.1 ด้านการบริหารองค์กร			
1) การบริหารจัดการ การแบ่งฝ่ายการทำงาน	มีระบบ	มีระบบ	ไม่มีระบบ
2) การจัดบุคลากรให้ตรงกับงานและความถนัด	มีการจัดการ	มีการจัดการ	มีการจัดการ
3) การวางแผนการผลิตสื่อออนไลน์	มีการวางแผน	มีการวางแผน	ขาดการวางแผน
4) การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย	ชัดเจน	ชัดเจน	ชัดเจน
2.2 ด้านการใช้สื่อออนไลน์			
1) มาตรฐานการใช้งานข้อมูลจากสื่อออนไลน์อย่างมีจริยธรรม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม
2) การตัดสินใจอย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม
3) มาตรฐานและเกณฑ์ในการตัดสินใจคัดเลือกและตรวจสอบข้อมูล	น่าเชื่อถือ	น่าเชื่อถือ	น่าเชื่อถือ
4) ระบบการจัดการข้อมูลเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด	มีระบบ	มีระบบ	มีระบบ
5) การนำเสนอข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม
6) การใช้เครื่องมือสื่อออนไลน์	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม
2.3 ด้านการใช้บุคลากรที่มีแนวคิดสร้างสรรค์			
1) บุคลากรที่มีความคิดเชิงบวกในการทำงาน	คิดเชิงบวก	คิดเชิงบวก	คิดเชิงบวก
2) บุคลากรที่มีฝีมือและประสบการณ์เพียงพอต่อการผลิตสื่อออนไลน์	เพียงพอ	เพียงพอ	เพียงพอ
3) คุณภาพและรับผิดชอบงานในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ	พอเพียง	พอเพียง	พอเพียง
4) มีการพัฒนาฝีมือและศักยภาพของบุคลากรเกี่ยวกับการผลิตสื่อออนไลน์	มีการพัฒนา	มีการพัฒนา	มีการพัฒนา
5) บุคลากรยินดีรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการทำงาน	รับฟังความคิดเห็น	รับฟังความคิดเห็น	รับฟังความคิดเห็น
2.4 ด้านการปรับเปลี่ยนความคิดในการผลิตสื่อ			
1) แนวคิดในการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการผลิตสื่อให้ได้มาตรฐาน	ใช้เทคโนโลยี	ใช้เทคโนโลยี	ใช้เทคโนโลยี
2) การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตสื่อออนไลน์	รับข้อมูล	รับข้อมูล	รับข้อมูล
3) รับการช่วยเหลือในการพัฒนาช่องทางการผลิตสื่อออนไลน์	รับการช่วยเหลือ	รับการช่วยเหลือ	รับการช่วยเหลือ
4) แนวคิดใหม่ๆ ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์	มีแนวคิดใหม่	มีแนวคิดใหม่	มีแนวคิดใหม่
2.5 ด้านการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับสื่อออนไลน์			
1) การพัฒนาทักษะ ความรู้ ความชำนาญ ในการนำเสนอข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์	มีการพัฒนา	มีการพัฒนา	มีการพัฒนา
2) การพัฒนาการผลิตสื่อประเภทสื่อออนไลน์	มีการพัฒนา	มีการพัฒนา	มีการพัฒนา
3) การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการผลิตสื่อออนไลน์	ใช้เทคโนโลยี	ใช้เทคโนโลยี	ใช้เทคโนโลยี
3. การปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
3.1 ด้านสภาพแวดล้อมสื่อมวลชนท้องถิ่น	มีการปรับตัว	มีการปรับตัว	มีการปรับตัว
3.2 ด้านระบบการทำงาน	มีการปรับตัว	มีการปรับตัว	มีการปรับตัว
3.3 ด้านเทคโนโลยี	มีการปรับตัว	มีการปรับตัว	มีการปรับตัว
3.4 ด้านการใช้สื่อ-ผู้รับข้อมูลข่าวสาร	มีการปรับตัว	มีการปรับตัว	มีการปรับตัว

7. อภิปรายผล

สภาพปัญหาของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจะเห็นได้ว่าสื่อของรัฐและสื่อเอกชน ไม่พบปัญหาหรือมีปัญหาน้อยมาก เนื่องจากมีความพร้อมมากกว่า สื่อชุมชน ซึ่งสื่อชุมชนที่เป็นหนังสือพิมพ์และวิทยุชุมชน ประสบปัญหาด้านงบประมาณ ส่วนใหญ่มีเงินทุนน้อย จึงต้องหาผู้สนับสนุน โฆษณา ปัญหาด้านเทคโนโลยีส่วนใหญ่ขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยี ปัญหาด้านระบบการทำงาน พบว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และวิทยุชุมชนยังทำงานแบบระบบครอบครัว การทำงานไม่มีโครงสร้าง ไม่มีการแบ่งฝ่ายทำงานที่ชัดเจน รวมถึงปัญหาด้านลักษณะเนื้อหาที่เน้นข่าวสารในท้องถิ่น พบว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีปัญหาในการใช้ถ้อยคำภาษาที่ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม และวิทยุชุมชนมีปัญหาการโฆษณาพูดเกินจริง ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นหากมีการปรับเปลี่ยนมาเป็นการนำเสนอข่าวผ่านสื่อออนไลน์จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหามาก โดยเฉพาะปัญหาด้านเงินทุนและงบประมาณ จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับการศึกษาของ บิรญา ชูรัตน์ และอริน เจียจันทร์พงษ์ (2565) ที่ศึกษา เรื่อง การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดทางธุรกิจและบริการข่าวสารในยุคดิจิทัลของสื่อท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีการควบคุมต้นทุนและพยายามหารายได้จากแหล่งใหม่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตเนื้อหา คือ เป้าหมายและการบริหารขององค์กรที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสัมพันธ์กับการหารายได้และความเป็นอิสระในการทำงานในฐานะสื่อวารสารศาสตร์ความไม่มั่นคงทางด้านรายได้ที่สัมพันธ์กับการขยายงานเพื่อรองรับกับพฤติกรรมผู้อ่านในยุคดิจิทัลที่ติดตามข่าวทางสื่อออนไลน์เป็นหลัก

การใช้สื่อสังคมออนไลน์และการเข้าสู่สังคมออนไลน์ของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การปรับเปลี่ยนมาใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนท้องถิ่น จะช่วยให้การบริหารจัดการองค์กรในด้านต่างๆ มีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น การบริหารองค์กรเป็นระบบมากขึ้น มีการการจัดบุคลากรให้ตรงกับงานและความถนัด มีแนวทางในการวางแผนการผลิตสื่อออนไลน์ที่ชัดเจน เหมาะสมมากขึ้น นอกจากนี้ ยังสามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน เมื่อมีการใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น สิ่งที่เราควรคำนึงถึง คือ คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการเป็นสื่อมวลชน ในการตัดสินใจนำเสนอข่าวที่เหมาะสม และต้องมีการตรวจสอบข้อมูลก่อนการนำเสนอข่าวเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการนำเสนอข้อมูลมาใช้นำเสนอในการรายงานข่าว มีการนำเสนอข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา ถูกต้องและเหมาะสม รวมถึงการใช้เครื่องมือสื่อออนไลน์อย่างเหมาะสม ปลอดภัย นอกจากนี้ ต้องมีความรับผิดชอบในงานที่ทำให้มีคุณภาพ และองค์กรควรให้การสนับสนุนบุคลากรในการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับสื่อออนไลน์ มีการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความชำนาญ ในการนำเสนอข่าวผ่านสื่อออนไลน์ มีการพัฒนาฝีมือและศักยภาพเกี่ยวกับการผลิตสื่อออนไลน์ เพื่อให้บุคลากรสามารถใช้เครื่องมือ เทคโนโลยีในการผลิตสื่อออนไลน์ได้อย่างต่อเนื่อง สนับสนุนแนวคิดในการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการผลิตสื่อเพื่อให้สามารถแข่งขันและเป็นการยกระดับการผลิตสื่อออนไลน์ให้ได้มาตรฐานสามารถตอบสนองการรับข่าวสารของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว สื่อมวลชนต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อเทคโนโลยีเพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้การผลิตสื่อได้มาตรฐานที่ตั้งไว้ การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการผลิตสื่อออนไลน์ ยุคของดิจิทัลมีเดีย เป็นยุคของการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการสื่อสารของคนในสังคม ผ่านเครื่องมือสื่อสารที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างคอมพิวเตอร์ ทั้งแบบตั้งโต๊ะและแบบพกพา รวมถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน

การใช้สื่อสังคมออนไลน์และการเข้าสู่สังคมออนไลน์ของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกับการศึกษาของชนิดา รอดอยู่ (2563) ที่ศึกษา เรื่อง ข่าวในยุคสื่อดิจิทัล News in digital media era พบว่า ข่าว คือ เนื้อหาหลักของสื่อมวลชน หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นข้อเท็จจริง และมีองค์ประกอบของเหตุการณ์ที่สามารถพิจารณาได้ว่ามีคุณค่า มีความสำคัญและผลกระทบต่อประชาชนควรจะได้รับทราบข้อมูล แต่ด้วยเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สื่ออินเทอร์เน็ตได้เข้ามาบีบคั้นต่อสังคมมากขึ้น ประชาชนหรือผู้รับสารนิยมบริโภคข่าวสารบนสื่อประเภทนี้มากขึ้นด้วยเช่นกัน การพิจารณาองค์ประกอบของเหตุการณ์ที่จะนำเสนอเป็นข่าวก็มีความแตกต่างไปจากหลักวารสารศาสตร์ในยุคดั้งเดิม องค์ประกอบในการนำเสนอรายงานข่าวก็มีความหลากหลายและซับซ้อนขึ้น และรูปแบบในการนำเสนอข่าวมีความทันสมัยและน่าสนใจขึ้น การนำเสนอข่าวในยุคสื่อดิจิทัลจึง

ควรใช้เทคนิค และหลักการที่เหมาะสมกับธรรมชาติของสื่อ ตลอดจนธรรมชาติของผู้รับสารที่เปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยี และสอดคล้องกับการศึกษาของใหม่ นาทองคำ (2561) ที่ศึกษา เรื่อง การปรับตัวของสื่อมวลชนในยุคทีวีดิจิทัล กรณีศึกษา สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ พบว่า สถานีฯ ยังมีการปรับตัวด้านการพัฒนาความสามารถและการทำงานของบุคลากร และให้โอกาสได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น โดยได้มีการจัดอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตรายการ และพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ ในยุคทีวีดิจิทัล ด้านของ งบประมาณ ทางสถานีฯ มีการควบคุมต้นทุนและจัดสรรงบประมาณในการผลิตรายการให้มีความเหมาะสมต่อรายได้ที่ได้รับ พร้อมทั้งยังมีนโยบายในด้านการประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น และยังสอดคล้องกับการศึกษาของขจร ฝ่ายเทศ (2560) ที่ศึกษา เรื่อง การหลอมรวมสื่อของสื่อมวลชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์เอทีวี่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์เอทีวี่ได้หลอมรวมสื่อท้องถิ่นหลายชนิดเข้าด้วยกัน ได้แก่ รายการโทรทัศน์เคเบิล วิทยุชุมชน หนังสือพิมพ์แจกฟรี และการจัดกิจกรรมพิเศษ และหลอมรวมกับสื่อใหม่ในการทำงานผลิตรายการข่าวทั้งหมด ได้แก่ การใช้แอปพลิเคชันไลน์สื่อสารในฝ่ายข่าว การเผยแพร่รายการข่าวโทรทัศน์ทางเฟซบุ๊กและยูทูบ รวมถึงสอดคล้องกับการศึกษาของสกุลศรี ศรีสารคาม (2554) ที่ศึกษา เรื่อง สังคม (Social media) กับการเปลี่ยนแปลงกระบวนสื่อข่าว พบว่า รูปแบบการใช้สื่อสังคมในกระบวนการสื่อสารมีความโดดเด่นในเรื่องความรวดเร็วในการรายงานข่าวให้ทันต่อเหตุการณ์และจากสถานที่เกิดเหตุการณ์ ซึ่งสื่อสังคมถูกนำไปใช้ทั้งในกระบวนการข่าว และเผยแพร่ข่าวที่มีเครือข่ายของข้อมูลเพิ่มมากขึ้นมีแหล่งข่าวใหม่มากขึ้น สร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้รับสาร สร้างเครือข่ายชุมชนออนไลน์ของตัวเอง จากการนำสื่อสังคมมาใช้ในกระบวนการสื่อสารทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ รูปแบบการสื่อสารที่ต้องทำหน้าที่เป็นนายข่าวในการคัดกรองข้อมูลและตัดสินใจเลือกข่าวที่จะเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมด้วยตัวเองนำไปสู่คำถามเรื่องความรอบคอบและจริยธรรม จรรยาบรรณที่ต้องเน้นหนักมากขึ้น และความสัมพันธ์กับผู้รับสารที่เปลี่ยนไปสู่การสื่อสารสองทางแบบเรียลไทม์ นำไปสู่การแลกเปลี่ยนข้อมูล การร่วมกันทำงานในกระบวนการข่าวซึ่งเป็นการเปิดมุมมองใหม่ของการทำข่าวสู่ความหลากหลายที่ต่างกระบวนการสื่อสารแบบดั้งเดิม

การปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การปรับตัวด้านสภาพแวดล้อมสื่อมวลชนท้องถิ่น พบว่า พฤติกรรมในการรับข่าวสารของประชาชนเปลี่ยนไป โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ ความนิยมในการอ่านหนังสือพิมพ์ลดลงไปอย่างมาก ประชาชนรับข่าวสารเสพคอนเทนต์ผ่านจอมพิวเตอร์ มือถือ อุปกรณ์การสื่อสารกันมากขึ้น ดังนั้น สื่อมวลชนจึงต้องมีการปรับตัว เพื่อเข้าสู่การเป็น “สื่อออนไลน์ สื่อดิจิทัล สื่อโซเชียลมีเดีย”

ด้านระบบการทำงาน เป็นการปรับตัวด้านการบริหาร ด้านการผลิต และด้านบุคลากร สื่อมวลชนท้องถิ่น มีการใช้บุคลากรภายในองค์กรที่จำกัด มีการขยายแพลตฟอร์มและนำโซเชียลมีเดียมาปรับใช้ แนวทางการอยู่รอดของสื่อมวลชนท้องถิ่นขึ้นอยู่กับ การปรับตัวให้ทันกับสื่อออนไลน์ มีความเข้าใจบริบทชุมชนและสังคมท้องถิ่นที่อาศัยอยู่และรู้จักใช้จุดแข็งของสื่อมวลชนท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ มีการปรับเปลี่ยนการนำเสนอเนื้อหาข่าวให้เป็นข่าวที่ความเจาะลึก เป็นข่าวเฉพาะของท้องถิ่นที่สื่อหลักไม่เคยนำเสนอ รักษาความเป็น Community Newspaper หรือสื่อท้องถิ่นที่ประชาชนในพื้นที่ยังต้องพึ่งพิง

ด้านเทคโนโลยี พบว่า การผลิตสื่อออนไลน์ เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่บ่งบอกถึงการแข่งขันเพื่อให้รวดเร็วทันเวลาและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย อาจต้องมีการสร้างแพลตฟอร์ม (Platform) ใหม่เข้ามาเช่น การสร้างยูทูบแชนแนลของหนังสือพิมพ์ขึ้นมา ซึ่งจะมีการนำเสนอข่าวในรูปแบบของคลิปวิดีโอข่าว ที่จะทำให้อ่านได้มีตัวเลือกในการรับข่าวสารเพิ่มขึ้น จะเห็นได้ว่าสื่อออนไลน์ทำให้กลุ่มผู้ผลิตหนังสือพิมพ์พยายามที่จะสร้างรูปแบบของการทำข่าวหลากหลายมากขึ้น สาเหตุอันเกิดจากเพื่อแข่งขันกับเวลาและปรับเปลี่ยนไปตามพฤติกรรมในการรับข่าวสารของกลุ่มคนอ่านที่เปลี่ยนไปจากเดิม สื่อออนไลน์ได้เข้ามาเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอข่าวจากเดิม เคยทำแค่หนังสือพิมพ์ที่เป็นหน้าหนังสือธรรมดาเข้าสู่ออนไลน์มากขึ้น และมีเงื่อนไขของเวลาเข้ามาสัมพันธ์กัน ใน

อดีตหนังสือพิมพ์ฉบับเล่มจะมีการผลิตออกเป็นรายเดือนและรายปักษ์ แต่เมื่อมีเงื่อนไขของเวลาเข้ามาทำให้ต้องปรับตัวอยู่สองประเด็นหลัก ๆ คือ สถานการณ์ของหนังสือพิมพ์ที่ต้องคงตัวตนของหนังสือพิมพ์เอาไว้ มีเนื้อหาที่มีความนุ่มลึกเนื่องจากมีเวลาในการค้นหาข้อมูล มีเวลาในการเขียน แต่เมื่อต้องมานำเสนอในแพลตฟอร์มอื่น ยกตัวอย่างเช่น เฟซบุ๊ก หรือ เว็บไซต์ ไลน์ (Line) อินสตาแกรม (Instagram) ทวิตเตอร์ (Twitter) เป็นต้น ซึ่งต้องมีการนำเสนอข่าวที่รวดเร็วทำให้มีโอกาสเกิดความผิดพลาดจากเงื่อนไขของเวลา ซึ่งคือสิ่งที่เปลี่ยนเมื่อสื่อออนไลน์เข้ามา

ด้านการใช้สื่อ-ผู้รับข้อมูลข่าวสาร พบว่า ทิศทางการปรับตัวของสื่อมวลชน คือ การเป็นต้นแบบที่ดี (Role Model) ในการนำเสนอข้อมูล การคงไว้ซึ่งบทบาทของการเป็นผู้นำเสนอความจริง ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลเพื่อประโยชน์ของประชาชน และการมีกระบวนการนำเสนอข่าวสารข้อมูล การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลส่งผลให้สื่อออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลดึงดูดความสนใจผู้รับสารได้มากกว่าสื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์และสิ่งพิมพ์ รวมถึงการทำงานของสื่อมวลชนที่เปลี่ยน เนื่องจากผู้รับสารมีพฤติกรรมเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มมากขึ้น สื่อมวลชนจึงต้องเพิ่มช่องทางการสื่อสารในสังคมออนไลน์และต้องผลิตเนื้อหาข่าวสารให้สามารถเข้าถึงความสนใจของผู้รับสารด้วยเช่นกัน

การปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านสภาพแวดล้อมสื่อมวลชนท้องถิ่น ด้านระบบการทำงาน ด้านเทคโนโลยี และด้านการใช้สื่อ-ผู้รับข้อมูลข่าวสาร สอดคล้องกับการศึกษาของปวีณา ชูรัตน์ และอริน เจียจันทร์พงษ์ (2565) ที่ศึกษา เรื่อง การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดทางธุรกิจและบริการข่าวสารในยุคดิจิทัลของสื่อท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีการปรับตัว 3 ด้าน คือ 1) ปรับโครงสร้างการทำงานให้รองรับการรายงานบนแพลตฟอร์มออนไลน์ 2) ปรับตัวด้านงานข่าวโดยรายงานข่าวหลากหลายรูปแบบ หลายแพลตฟอร์มอย่างเชื่อมโยงกัน และ 3) ปรับตัวด้านธุรกิจ โดยควบคุมต้นทุนและพยายามหารายได้จากแหล่งใหม่ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของอุษณีย์ ศิริสุนทรไพบูลย์ (2563) ที่ศึกษา เรื่อง การปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ พบว่า การปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ ด้านการบริหารหน่วยงานที่ชัดเจนที่สุดคือ การลดจำนวนบุคลากร เพื่อลดต้นทุนการผลิต ด้านการผลิตงาน สื่อดั้งเดิมได้เพิ่มแพลตฟอร์มสื่อใหม่ เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ยูทูบ ไลน์ เพื่อเผยแพร่ข่าวและเป็นช่องทางโฆษณา นักสื่อสารมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ต ควรมีทักษะการสื่อสารที่หลากหลาย และสามารถปรับตัวเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ และสอดคล้องกับการศึกษาของใหม่ นาทองคำ (2561) ที่ศึกษา เรื่อง การปรับตัวของสื่อมวลชนในยุคทีวีดิจิทัล กรณีศึกษา สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ พบว่า การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนจากระบบทีวีแอนะล็อกเป็นทีวีดิจิทัล สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ มีการเปลี่ยนแปลงเครื่องมือที่ต้องใช้ในการสลับหน้าจอ (switching) ในการควบคุมสัญญาณภาพ เสียง ที่จะเกิดขึ้นในการออกอากาศ อุปกรณ์ที่ใช้ในการบันทึกข้อมูลที่ปรับรูปแบบจากเทปเปลี่ยนเป็นการดบันทึกในรูปแบบไฟล์ที่มีขนาดเล็ก สามารถบรรจุข้อมูลได้จำนวนมาก คงความละเอียดคมชัดทั้งภาพและเสียง พร้อมกับเครื่องมือที่ใช้ในการตัดต่อสามารถรองรับระบบดิจิทัลได้ ทางด้านผู้ชมเปลี่ยนแปลงเครื่องรับโทรทัศน์และกล่องรับสัญญาณในรุ่นที่รองรับสัญญาณดิจิทัลได้ สามารถรับชมภาพและเสียงได้อย่างคมชัด พร้อมรับชมช่องรายการทีวีที่มีมากขึ้น และแนวทางการปรับตัวของสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ (ช่อง 9 MCOT HD) ในยุคทีวีดิจิทัล พบว่า มีการปรับตัวด้านการผลิตรายการ โดยมีการนำเสนอ เนื้อหาที่มีสาระนำความบันเทิง ภายใต้แนวคิดหลักในการเป็นสังคมอุดมปัญญา มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอเนื้อหารายการให้มีความบันเทิงเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับความคาดหวังของกลุ่มผู้ชม ที่ต้องการให้ทางสถานีฯ สร้างสรรค์รูปแบบและนำเสนอรายการที่ให้ความบันเทิงในหลากหลายรูปแบบ เช่น รายการประกวดแข่งขันร้องเพลงที่เป็นลิขสิทธิ์ต่างประเทศ รายการเกมโชว์ที่ให้ความสนุกสนานและความตื่นเต้น แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีกลุ่มผู้ชมที่คาดหวังเนื้อหาที่ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ สร้างแรงบันดาลใจ ให้แนวคิดและมุมมองต่อเรื่องที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งแต่ละรายการหลังจากที่ออกอากาศแล้ว จะมีประเมินผลความนิยมจากผู้ชมและลูกค้าว่าเป็นอย่างไร เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ตอบสนองความต้องการผู้ชมให้มากที่สุด

8. องค์ความรู้ใหม่

1. สามารถนำไปใช้กำหนดรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารผ่านแพลตฟอร์มต่างๆ ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ สื่อมวลชนจึงต้องผลิตเนื้อหาข่าวสารให้สามารถดึงดูดความสนใจผู้รับสารและสามารถเข้าถึงความสนใจของผู้รับสารได้มากขึ้น
2. สามารถนำไปใช้กำหนดกรอบทิศทาง กำหนดแผนงานในการปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นในการเข้าสู่สังคมออนไลน์ได้อย่างเป็นระบบ
3. สามารถแบ่งกลุ่มของสื่อมวลชนท้องถิ่นออกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ สื่อมวลชนที่สังกัดหน่วยงานของรัฐ สื่อมวลชนเอกชนในรูปแบบของบริษัท และสื่อชุมชนที่บุคคลเป็นเจ้าของ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้ สื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการใช้สื่อสังคมออนไลน์และการปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเข้าสู่สังคมออนไลน์ ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารองค์กร ด้านการใช้สื่อออนไลน์ ด้านการใช้บุคลากรที่มีแนวคิดสร้างสรรค์ ด้านการปรับเปลี่ยนความคิดในการผลิตสื่อและด้านการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับสื่อออนไลน์
2. จากผลการวิจัยครั้งนี้ สื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการรับมือและแนวทางในการปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมสื่อมวลชนท้องถิ่น ด้านระบบการทำงาน ด้านเทคโนโลยี และด้านการใช้สื่อ-ผู้รับข้อมูลข่าวสาร เพื่อสามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมออนไลน์ได้ และสามารถดำเนินงานภายใต้แพลตฟอร์มออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในงานวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษารูปแบบการปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนสื่อมวลชนท้องถิ่น จำนวน 10 คน ซึ่งไม่ครอบคลุมสื่อมวลชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 20 จังหวัด ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างให้ครบทั้ง 20 จังหวัด เนื่องจากแต่ละจังหวัดมีบริบททางสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้ประชาชนในแต่ละจังหวัดมีพฤติกรรมในการรับข่าวสารข้อมูลแตกต่างกัน เพื่อให้สามารถได้ข้อมูลที่ครบถ้วนทั้ง 20 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้ได้ภาพรวมของการปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด

รายการอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ และนิคม ชัยขุนพล. (2555). *คู่มือสื่อใหม่ศึกษา*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เกษม ศิริสัมพันธ์. (ผู้แปล). (2513). *ทฤษฎีสื่อสารมวลชน*. เพรด เอส ซีเบอร์ท, เรอดอร์ พีเตอร์สัน และวิลเบอร์ แชรรม (ผู้แต่ง).
- โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- ขจร ฝ่ายเทศ. (2560). “การหลอมรวมสื่อของสื่อมวลชนท้องถิ่น : กรณีศึกษาฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์เอทีวี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, ใน *การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 55*. (31 มกราคม – 3 กุมภาพันธ์ 2560). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- จิราภรณ์ สุวรรณวาจกกสิกิจ. (2550). เอกสารชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพนิเทศศาสตร์ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช. สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชนิดา รอดหุ่ย. (2563). ข่าวในยุคสื่อดิจิทัล. วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 33(2), 16-33.
- นิรมล ประสารสุข. (2553). เมื่อโซเชียลมีเดียเข้าจ่อสื่อหลัก.. ใน รายงานประจำปี 2553 สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย.
(น. 112). สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย.
- ปวีณา ชูรัตน์ และอริน เจียจันทร์พงษ์. (2565). การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดทางธุรกิจและบริการข่าวสารในยุคดิจิทัลของสื่อท้องถิ่น
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม. 10(1), 84-100.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2559). โครงการศึกษาวิจัยการปฏิรูปสื่อ เล่ม 1 “วิวัฒนาการและสถานภาพปัจจุบัน
ของสื่อ โครงสร้างตลาดสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และสื่อใหม่ (New Media), วิวัฒนาการเทคโนโลยีของสื่อ. สำนักงาน
คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.).
- สกุลศรี ศรีสารคาม. (2554). สื่อสังคม (Social Media) กับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการสื่อข่าว. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต.
- สุกัลยา คงประดิษฐ์. (2557). การปรับตัวของหนังสือพิมพ์ขนาดกลางในประเทศไทยภายใต้ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
กรณีศึกษา: หนังสือพิมพ์สยามรัฐ บ้านเมือง แนวหน้า และ ไทยโพสต์. สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สถาบันอิสรာ มูลนิธิ
พัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย สำนักงานกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- ใหม่ นาทองคำ. (2561). การปรับตัวของสื่อมวลชนในยุคทีวีดิจิทัล กรณีศึกษา สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์. [สารนิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุษณีย์ ศิริสุนทรไพบูลย์. (2563). การปรับตัวของสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตในยุคหลอมรวมสื่อ. วารสารชุมชนวิจัยมหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครราชสีมา, 14(3), 43-57.
- Boonyen. K. (2020). ยุค Disruption คืออะไร? สำคัญอย่างไร? ไขทุกข้อข้องใจของผู้คนที่อยากรู้. <http://www.bizpromptinfo.com/ยุค-disruption-คืออะไร-สำคัญอย่างไร/>
- Lasswell, H.D. (1948). The structure and function of communication in society. In L. Bryson (Ed.), *The communication of ideas* (pp. 37-51). Harper and Row.
- Roy, Sr. C., & Andrews, H. (1999). *The Roy adaptation model* (2nd ed). Appleton and Lange.

การรับรู้ของเยาวชนผู้ชมรายการแดร็ก เรซ ไทยแลนด์ ต่อภาพตัวแทน
ความเท่าเทียมทางเพศ และสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศPERCEPTION OF YOUTH VIEWERS OF DRAG RACE THAILAND ON REPRESENTATION,
GENDER EQUALITY AND RIGHTS OF LGBTQ PEOPLEวัฒน์ ภูวทิศ¹

Wattanee Phoovatis

Article History

Received: 02-10-2023; Revised: 27-11-2023; Accepted: 02-12-2023

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.25>

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการรับรู้ของเยาวชนผู้ชมรายการแดร็ก เรซ ไทยแลนด์ ต่อภาพตัวแทน ความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นเยาวชนผู้ชม จำนวน 36 คน ใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) และแบบการแนะนำต่อ ๆ กัน (Snowball sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิเคราะห์เอกสารทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีเนื้อหาสาระและการตรวจสอบสามเส้า

ผลการวิจัยพบว่า

การรับรู้ของเยาวชนผู้ชมรายการแดร็ก เรซ ไทยแลนด์ต่อภาพตัวแทนของผู้มีความหลากหลายทางเพศเป็นเชิงบวกคือเป็นผู้ที่มีความสามารถด้านการให้ความบันเทิง มีความคิดสร้างสรรค์ การยอมรับจากครอบครัว เป็นกลุ่มบุคคลที่ปกติและเกิดการตระหนักถึงสิทธิทางเพศเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันเยาวชนรับรู้ภาพตัวแทนมีความบิดเบือนไม่ตรงกับความจริง ความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศลดลง เนื่องจากการขาดความเข้าใจที่ลึกซึ้งของสื่อและผลประโยชน์ทางธุรกิจของผู้ผลิตรายการ ปัจจัยของกระแสโลกที่มีต่อประเด็นความหลากหลายทางเพศและการพัฒนาของสื่อที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การรับรู้ของเยาวชนต่อความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: การรับรู้; ภาพตัวแทน; ความเท่าเทียมทางเพศ; ผู้มีความหลากหลายทางเพศ

¹รองศาสตราจารย์ สาขาการสื่อสารและสื่อใหม่ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

Assoc. Prof., Communication and New Media, Faculty of Communication, Bangkok University

E-mail: wattanee.p@bu.ac.th *Corresponding Author

ABSTRACT

The objective of this research is to investigate the perception of youth viewers of “Drag Race Thailand” towards the representation of gender equality and the rights of LGBTQ people. This study adopts a qualitative research approach, with key informant group comprising 36 youth viewers. Purposive sampling and snowball sampling techniques were employed to select the sample group, and data was collected through in-depth interviews and the analysis of documents from governmental and non-governmental organizations. Data analysis was conducted using thematic analysis and data triangulation.

Finding are found that there were:

The research findings reveal that the perception of youth viewers of “Drag Race Thailand” towards the representation of LGBTQ people is mainly positive. They perceive such individuals as creative, entertaining, accepting of their families, and as individuals who promote gender equality. Simultaneously, youths also recognize that the representation of LGBTQ people in the media may not always align with reality, and the perception of gender equality and the rights of gender-diverse individuals can be diminished due to a lack of deep understanding of media and the business interests of program producers. Global trends and rapid changes in the media landscape have also influenced the perception of youths regarding gender equality and the rights of LGBTQ people.

Keywords: perception; representation, gender equality, LGBTQ people

1. บทนำ

แดร์ก (Drag) มาจากคำว่า “Dressed Resembling As Girl” แปลว่า แต่งตัวเป็นผู้หญิง ก่อนจะพัฒนามาเป็นศิลปะแขนงหนึ่ง ที่สวมใส่เสื้อผ้าของเพศตรงกันข้ามเพื่อใช้ในการแสดง ลักษณะสำคัญของแดร์กคือ จะต้องมีความเหนือจริงทั้งการแต่งกาย การแต่งหน้า หรือการแสดง ถ้าแต่งกายเป็นผู้หญิงจะเรียก “แดร์ก คิวีน” (Drag Queen) ขณะที่แต่งตัวเป็นชายจะเรียก “แดร์ก คิง” การจะเป็นแดร์กนั้น แม้ว่าจะนิยามว่าเป็นเพศอะไร หรือมีรสนิยมแบบใด ก็สามารถเป็นแดร์กได้ทั้งสิ้น (กฤตพล สุธิภัทรกุล, 2565) อีกทั้งแดร์ก คือแนวการแสดงที่มีหลายมิติฝังอยู่ในวิธีการขยายภาพความเป็นตัวตนของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (Korntein, 2020; Horowitz, 2019) ขณะเดียวกัน Rupp et al. (2010) กล่าวว่า ในบริบทที่แตกต่างกันในบางสังคม แดร์กอาจมีความเกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของบุคคลข้ามเพศ ซึ่ง Engelman (2018) กล่าวแย้งว่า มีกลุ่มคนตรงเพศ (Cisgender) ร่วมอยู่ในชุมชนของแดร์กด้วย ดังนั้นแดร์กทั่วโลกมักถูกนำไปใช้ในชุมชนคนตรงเพศและกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศได้ทั้งสิ้น (Dougherty, 2017)

Reilly & Barry (2020) กล่าวว่า ความเชื่อมโยงระหว่างการแสดงและการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศผ่านทางแดร์ก ยังไม่มีข้อสันนิษฐานว่า แนวคิดนี้ในหลายประเทศจะเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาหรือบรรทัดฐานทางสังคมและวัฒนธรรม แม้แต่ในประเทศไทย ซึ่งมีภูมิหลังของวัฒนธรรมแดร์กที่ก้าวหน้าเพียงเล็กน้อย เนื่องจากเป็นประเทศหนึ่งที่มีความอนุรักษนิยมซึ่งปลูกฝังและยึดถือกรอบการทำงานทางสังคมที่ต่างกันอย่างเหนียวแน่น (ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ (2555); Itthipongmaetee, 2020)

ขณะที่รายงานวิจัยของยูเอ็นดีพี ประเทศไทย (UNDP Thailand, 2019) ระบุถึงหลายสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงอยู่ของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ ซึ่งต้องเผชิญอุปสรรคต่าง ๆ เช่น การกีดกันทางสังคม การเลือกปฏิบัติ การขาดการยอมรับจากสังคม การนำเสนอภาพตัวตนที่ผิดในสื่อ รวมทั้งมิติอื่น ๆ ของการละเมิดสิทธิมนุษยชนและประเด็นเฉพาะทางเพศในภาพตัวตนของสื่อ

ซึ่ง Charuvastra (2015) กล่าวว่าสื่อท้องถิ่นในประเทศไทยพยายามต่อสู้กับการเหมารวมที่ลำเอียงและดูถูกของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ กลุ่มชายขอบ เช่น การระบุชื่อเรียกที่ไม่เหมาะสม การสร้างภาพตัวแทนสื่อที่ผิดพลาดเพื่อสร้างความขบขัน หรือบทบาทการแสดงที่โลดโผนหรือเร้าอารมณ์

เยาวชนเป็นช่วงวัยบุคคลที่กำลังค้นหาตนเอง ทั้งความชอบ ความสนใจและพัฒนาอัตลักษณ์ของตนเอง (Ryan, Toomey, Diaz & Sanchez, 2011) อีกทั้งยังมีพฤติกรรมเปิดรับข่าวสารที่มีความหลากหลายผ่านทางแพลตฟอร์มออนไลน์จากกระแสของการพัฒนาสื่อที่เป็นแบบหลอมรวม ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศที่เปลี่ยนแปลงจากในยุคอดีต จึงสามารถเป็นกลุ่มพลังที่มีส่วนในการขับเคลื่อนความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในสังคมได้ แม้ปัจจุบันประเทศไทยและต่างประเทศให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศโดยกำหนดเป็นกฎหมายคุ้มครองสิทธิของบุคคลกลุ่มเหล่านี้ เช่น การออกกฎหมายเกี่ยวกับอัตลักษณ์และการแสดงออกในประเทศไทย แต่หลายประเทศยังไม่ยอมรับการแสดงออกทางเพศของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ยิ่งกว่านั้นหลายประเทศในทวีปแอฟริกา ยุโรปตะวันตก รวมทั้งเอเชียตะวันออก ก็มีกฎหมายคัดค้านสิทธิของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (Wikipedia, 2021) ดังนั้นการเปิดกว้างทางสังคมจึงส่งผลต่อการยอมรับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศด้วย

แดร์ริก เรซ ไทยแลนด์ ซีซั่น 1-2 รายการเรียลลิตีโชว์ประกวดหาไทยแลนด์แดร์ริกซูเปอร์สตาร์ ที่เปิดโอกาสให้ผู้แข่งขันได้แสดงทั้งการเต้น ลิปซิงค์ การแต่งหน้าทำผม และการตัดเย็บเสื้อผ้า โดยบริษัทกันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ได้ซื้อลิขสิทธิ์รายการ “เรพอลส์’ส แดร์ริก เรซ” (RePaul’s Drag Race) จากประเทศสหรัฐอเมริกา มาดัดแปลงและออกอากาศผ่านทางไลน์ทีวี กำหนดให้ผู้เข้าแข่งขันมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งไม่จำกัดเพศและสัญชาติ ทั้งนี้ยังไม่มีรายการใดในสื่อที่ถ่ายทอดค่านิยมไทยที่เฉพาะเจาะจง จึงกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมแดร์ริกเป็นวัฒนธรรมใหม่ในประเทศไทย (วียอนออนไลน์, 2564; Youngmatter, 2018)

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงการรับรู้ของเยาวชนต่อภาพตัวแทน ความเท่าเทียมทางเพศ และสิทธิของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ ผ่านรายการแดร์ริก เรซ ไทยแลนด์ ซึ่งเป็นรายการเรียลลิตีที่วียอนออนไลน์ เพื่อได้รับข้อมูลเชิงลึกอันจะนำไปสู่การตระหนักและมองเห็นถึงสิทธิของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในสังคมไทย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้เพื่อศึกษาการรับรู้ของเยาวชนผู้ชมต่อภาพตัวแทน ความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศในรายการแดร์ริก เรซ ไทยแลนด์

3. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการรับรู้

การรับรู้คือกระบวนการที่บุคคลจะเข้าใจสิ่งเร้าหนึ่งที่ปรากฏกับประสาทสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งของตนเอง การรับสัมผัสเป็นเพียงข้อมูลดิบ แต่ข้อสรุปที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจากอวัยวะรับสัมผัสเข้าด้วยกันนั้นเป็นการรับรู้ นอกจากนี้การรับรู้ยังกำหนดความต้องการ แรงจูงใจและทัศนคติของผู้รับสารได้อีกด้วย (ปิยะนันท์ บุญญะโยไทย, 2556) ขณะทีนวนลศรี เปาโรหิตย์ (2551) ให้ความหมายของการรับรู้ คือกระบวนการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่มากระทบกับประสาทสัมผัสต่าง ๆ ของบุคคลและแปลความหมายอย่างไรรัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์โดยตรงในอดีตและสภาพจิตใจในปัจจุบัน เป็นการสร้างความหมายเกี่ยวกับโลกภายนอกให้กับตนเอง ดังนั้นการรับรู้คือการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นในจิตใจของแต่ละคน โดยผ่านกระบวนการตีความและแปลความหมายของข้อมูลสิ่งเร้าจากอวัยวะรับความรู้สึกแล้วจึงแสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจจากการตีความนั้นอันจะนำไปสู่การตอบสนองต่อไป ทั้งนี้การรับรู้ของบุคคลเป็นผลมาจากสภาพร่างกายหรือความสามารถทางกายภาพ

2158715
2
มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์
และการสื่อสาร

สัญญาะหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องที่กล่าวถึงสิทธิมนุษยชนของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศคือ หลักการ Yogyakarta Principles (Yogyakarta principles) ว่าด้วยการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ รวมทั้งแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งจำแนกออกเป็นแผนสิทธิมนุษยชนรายด้าน 5 ด้าน คือ การเมืองการปกครอง กระบวนการยุติธรรม สาธารณสุข การศึกษา เศรษฐกิจและธุรกิจ และยังครอบคลุมการคุ้มครองสิทธิรายกลุ่ม 11 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มผู้เสียหายและเหยื่อในกระบวนการยุติธรรม กลุ่มเด็กและสตรี กลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้เสพยาเสพติด กลุ่มความหลากหลายทางเพศ กลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนและกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มคนพิการ กลุ่มผู้ต้องหาผู้ต้องขังและผู้พ้นโทษ กลุ่มผู้ป่วยเอดส์ (ทูเดย์, 2566) อย่างไรก็ตามสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยยังเป็นการยอมรับแบบมีเงื่อนไข โดยเฉพาะการขับเคลื่อนในประเด็นสิทธิทางเพศ ทั้งที่ประเทศไทยขึ้นชื่อว่าเป็นประเทศที่ให้สิทธิและเสรีภาพแก่ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ (ชุนนิภา เป็ดโลกนิมิต, 2562)

4. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นเยาวชนที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้วยวิธีการคัดเลือกแบบแนะนำต่อ ๆ กัน (Snowball Sampling) และการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นบุคคลที่ตรงเพศ (Cisgender) และกลุ่มความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) ที่เป็นผู้ชมรายการแดร์ก เรซ ไทยแลนด์ ซีซั่น 1-2 ผ่านทางไลน์ทีวี จำนวน 36 คน

2. เครื่องมือวิจัย

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) เพื่อสอบถามข้อมูลภูมิหลังของบุคคล การเปิดรับข่าวสาร สถานการณ์สิทธิของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในประเทศไทย การรับรู้เกี่ยวกับสื่อและเพศสภาพ การรับรู้ภาพตัวตน ความเท่าเทียมทางเพศ และการตระหนักถึงสิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในรายการแดร์ก เรซ ไทยแลนด์

2. แบบวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis form) เพื่อบันทึกเนื้อหาหรือวาทกรรมเกี่ยวกับภาพตัวตน ความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิของผู้หลากหลายทางเพศ ในรายการแดร์ก เรซ ไทยแลนด์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาบทวนและวิเคราะห์เอกสาร รายงานการวิจัยจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนเป็นหลักในการศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกทางโทรศัพท์ผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์และแอสเซนเจอร์ ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้อธิบายรายละเอียดของการวิจัย พร้อมได้รับความยินยอมในการบันทึกเสียงจากกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบแก่นสาระ (thematic analysis) และการตรวจสอบแบบสามเส้า (triangulation)

5. ผลการวิจัย

เยาวชนผู้ชมรายการแดร์ก เรซ ไทยแลนด์ เป็นกลุ่มรักร่วมเพศ (Homosexual) มากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มรักต่างเพศ (Heterosexual) ตามมาด้วยกลุ่มเพศทางเลือก (Pansexual, Asexual, Androsexual) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุโดยส่วนใหญ่ 18-22 ปี และมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านทางเฟซบุ๊กและไลน์เป็นส่วนใหญ่

ภาพรวมการรับรู้ของเยาวชนต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ พบว่า มีความคล้ายกันในหลายประเด็นคือ การเลือกปฏิบัติ (Discrimination) ในที่ทำงาน การตีตรา การแต่งกายและรูปลักษณ์ภายนอก ขณะเดียวกับการรับรู้เกี่ยวกับทัศนคติทางสังคมของผู้หลากหลายทางเพศยังไม่ได้การยอมรับ เนื่องจากการยึดติดกับบรรทัดฐานรักต่างเพศ (Heteronormativity) และระบบเพศสอง

ซ้ำ (Gender binary system) ทั้งนี้ศาสนาและโครงสร้างทางสังคมมีความเกี่ยวข้องกับการรับรู้เชิงลบหรือเกิดทัศนคติทางสังคมที่แตกต่างกับผู้มีหลากหลายทางเพศ นอกจากนั้นยังพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของเยาวชน ได้แก่ อายุ การศึกษา ภูมิหลังของอาชีพ สื่อบันเทิงที่ชื่นชอบ ประสบการณ์ส่วนตัว พฤติกรรมการบริโภคสื่อ และปัจจัยของสื่อมวลชนต่อการขาดความเข้าใจถึงสิทธิและความเท่าเทียมทางเพศของผู้หลากหลายทางเพศ มีผลทำให้การรับรู้บุคลิกลักษณะของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศเป็นทิศทางเชิงลบมากกว่าเชิงบวก แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ 1. ภาพตัวแทนและสิทธิของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ 2. การตระหนักถึงความเท่าเทียมทางเพศในสื่อ

ทั้งนี้การรับรู้ภาพตัวแทนของผู้มีความหลากหลายทางเพศที่ยอมรับในสังคมของเยาวชนมีความแตกต่างกัน โดยระบุว่าสื่อมักนำเสนอความสำเร็จในระดับบุคคล (Individual) ไม่ใช่เป็นระดับชุมชน (Community) โดยมุ่งที่กลุ่มสตรีข้ามเพศ (Transgender women) มากกว่ากลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศทั้งหมด ยกเว้นกรณีที่มีผู้มีความหลากหลายทางเพศมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการผลิตเนื้อหาในสื่อโดยตรง ซึ่งจะคำนึงถึงความเท่าเทียมทางเพศเป็นสิ่งสำคัญ จนนำไปสู่การสร้างละครและการยอมรับทางสังคมเพิ่มขึ้น เช่น รายการ เดอะเฟซ ไทยแลนด์ ซีซั่น 5 ที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อกระแสหลัก โดยปรับเปลี่ยนผู้มีความหลากหลายทางเพศให้มีบทบาทหลักในการแสดงหรือได้มีโอกาสเข้าร่วมการแข่งขัน อีกทั้งเยาวชนยังกล่าวว่า การพัฒนาสื่อในยุคหลอมรวม (Media convergence) ส่งผลให้เกิดแพลตฟอร์มสื่อสังคมที่หลากหลายและมีพลัง ได้แก่ เฟซบุ๊กและยูทูบ ทำให้ผู้มีความหลากหลายทางเพศมีพื้นที่แสดงออกและได้รับการยอมรับด้านความสามารถมากขึ้น ในฐานะบุคคลที่มีทักษะเฉพาะด้านการสร้างความบันเทิงและมีความคิดสร้างสรรค์

ขณะที่การรับรู้ของเยาวชนต่อภาพตัวแทนของผู้มีความหลากหลายทางเพศในเชิงลบ พบว่ามีความเชื่อมโยงกับวาทกรรมบรรทัดฐานรักทางเพศที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความเข้าใจต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ เป็นผู้ที่มีความก้าวร้าว รักความรุนแรง หมุ่นทางเพศ และเป็นตัวตลก โดยเฉพาะสื่อที่มุ่งเน้นผลประโยชน์ทางธุรกิจ ที่ทำให้ผู้มีความหลากหลายต้องเผชิญกับการตีตรา การเหมารวม และขาดการยอมรับทางเพศ เช่น ในซีรีส์วายและซีรีส์เกย์ โอเค แบงค็อก (Gay Ok Bangkok)

ข้อค้นพบสุดท้ายสำหรับการเพิ่มความตระหนักถึงสิทธิและภาพตัวแทนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ พบว่าเยาวชนระบุถึงสองปัจจัยที่ชัดเจนคือ ปัจจัยที่หนึ่งกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไปและพลังของคนรุ่นใหม่ที่มีความสนใจต่อประเด็นความหลากหลายทางเพศ ปัจจัยที่สองคือความก้าวหน้าของสื่อสังคมและวิธีการเคลื่อนไหวทางสังคมในการสนับสนุนบทบาทหลักในโครงการรณรงค์ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ที่มีการแบ่งปันข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในสื่อสังคมเพื่อให้คนทั่วไปเกิดความสนใจและเข้าใจผู้มีความหลากหลายทางเพศ

อย่างไรก็ตาม เยาวชนเพียงส่วนน้อยที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศและรักต่างเพศ มีความคิดเห็นพ้องกันว่าทั้งฝ่ายผลิตและทีมผู้บริหารสื่อยังขาดความเข้าใจถึงสิทธิและความเท่าเทียมทางเพศอย่างแท้จริงของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งเป็นเหตุผลหลักที่นำไปสู่การนำเสนอภาพตัวแทนที่บิดเบี้ยวและไม่ถูกต้อง และเกิดการกลั่นแกล้งผู้หลากหลายทางเพศ ผ่านทางเฟซบุ๊กและอินสตาแกรม

6. อภิปรายผล

การรับรู้ของเยาวชนต่อภาพตัวแทนผู้มีความหลากหลายทางเพศเชิงลบที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุดคือ การเหมารวมทางเพศ ที่แสดงให้เห็นว่าผู้มีความหลากหลายทางเพศมีลักษณะก้าวร้าว รุนแรง พยาบาท เบี่ยงเบนทางเพศ รวมทั้งบทบาททางเพศอื่นที่ถูกกำหนดจากบรรทัดฐานรักต่างเพศในสังคมไทย ซึ่งภาพเหมารวมของผู้มีความหลากหลายทางเพศที่ปรากฏในหลายสื่อ เช่น รายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือเวทีการแสดง ถูกเสนอในฐานะผู้สร้างความสุขขบขันหรือตัวตลกเท่านั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Jackson (1995); Sinnot (2004); Behm-Morawitz & Ortiz (2013); Singhakowinta (2014); Tukachinsky, Mastro, & Yarchi (2015) ที่กล่าวว่า ภาพตัวแทนเชิงลบในสื่อมวลชนส่งผลต่อการเลือกปฏิบัติและการตีตราของผู้มีความหลากหลายทางเพศมักถูกมองเป็นผู้ที่

มีจิตใจไม่ปกติ หมกหมุ่นเรื่องเพศและมีชีวิตที่น่าเศร้า ทั้งนี้การบิดเบือนความจริงและการเหมารวมทั้งหมด ส่งผลอย่างมากต่อภาพตัวแทนเชิงลบของผู้หลากหลายทางเพศในที่สาธารณะ ขณะเดียวกันการรับรู้ของเยาวชนต่อภาพตัวแทนเชิงบวกของผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะสตรีข้ามเพศ (Transgender) เป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดที่ได้รับประโยชน์จากเปลี่ยนแปลงทางความคิดในสังคม ซึ่งกลุ่มสตรีข้ามเพศแสดงให้เห็นจากการประสบความสำเร็จในชีวิต แม้ว่าการได้รับความชื่นชมจะเกิดขึ้นกับแต่ละบุคคล และไม่ส่งผลไปยังกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศทั้งหมดก็ตาม แต่ข้อค้นพบที่สำคัญคือ เมื่อสื่อมีการนำเสนอเรื่องราวของผู้หลากหลายทางเพศมากขึ้น เยาวชนที่รับชมรายการแดรีก เรซ จึงเปรียบเป็นตัวแทนที่สร้างแนวโน้มการรับรู้และตระหนักถึงอัตลักษณ์ทางเพศเพิ่มขึ้นจนได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งการรับรู้ของเยาวชนต่อภาพตัวแทนเชิงบวกของผู้มีความหลากหลายทางเพศที่เด่นชัดคือ ผู้มีความคิดสร้างสรรค์ มีพรสวรรค์ มีความสามารถในการสร้างความบันเทิงให้กับผู้คน

สำหรับการรับรู้ของการเยาวชนต่อการส่งเสริมสิทธิและความเท่าเทียมทางเพศของผู้มีความหลากหลายทางเพศ พบว่าเยาวชนเห็นพ้องร่วมกับทั้งหมดว่า รายการแดรีก เรซ ไทยแลนด์ เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าร่วมได้โดยไม่คำนึงถึงเพศ อายุ และสัญชาติ ซึ่งผู้แข่งขันมาจากหลายประเทศ ทั้งฟิลิปปินส์ สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ เป็นต้น อีกทั้งรายการยังทำให้ความหลากหลายทางเพศเป็นสิ่งปกติ ที่นำไปสู่ความเท่าเทียมทางเพศ เมื่อผู้มีความหลากหลายทางเพศไม่ได้ถูกมองว่ามีความแตกต่างจากกลุ่มผู้รักต่างเพศ ทั้งนี้เยาวชนส่วนใหญ่เห็นพ้องว่า แดรีก เรซ ไทยแลนด์ เป็นหนึ่งของการขับเคลื่อนที่สำคัญที่สุดเพื่อสร้างความตระหนักและส่งเสริมสิทธิความเท่าเทียมทางเพศของผู้หลากหลายทางเพศผ่านทางรายการด้วยเหตุผลของการแสดงศักยภาพทางความสามารถสร้างสรรค์ของแดรีกควีนที่ปรากฏต่อสาธารณชน รวมทั้งยังพบว่า พลังกรอบแนวคิดบรรทัดฐานรักต่างเพศและภาพตัวแทน ส่งผลกระทบบ่อยมากต่อการฉายภาพของผู้มีความหลากหลายทางเพศในสื่อมวลชนไทย อย่างไรก็ตาม เยาวชนรับรู้ว่าการเสริมสร้างการเหมารวมทางเพศเป็นสิ่งสำคัญในแดรีก เรซ ไทยแลนด์ เนื่องจากรายการสร้างขึ้นเพื่อความบันเทิงผ่านการแสดงออกของผู้เข้าร่วมแข่งขัน ซึ่งการเหมารวมทางเพศจะขึ้นให้ผู้ชมเกิดการรับรู้ต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศเป็นเพียงผู้ที่มีความสามารถสร้างความสนุกสนานและถูกจำกัดอยู่ในสื่อมวลชนเท่านั้น ขณะเดียวกันการรับรู้ของเยาวชนต่อภาพตัวแทนเชิงลบยังเชื่อมโยงกับวิธีการแสดงภาพของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศจากคนกลุ่มอื่นในสังคม รวมทั้งพลังของกรอบแนวคิดบรรทัดฐานรักต่างเพศของประเทศไทยและวาทกรรมภาพตัวแทนในสื่อ ที่มักให้พื้นที่การแสดงออกและเข้าร่วมแข่งขันเฉพาะในรายการเรียลลิตี้ ซึ่งเป็นธุรกิจบันเทิงสำหรับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศเท่านั้น

ทั้งนี้การรับรู้ของเยาวชนต่อภาพตัวแทน ความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศเพิ่มมากขึ้นด้วยเหตุที่แดรีก เรซ ไทยแลนด์ (Drag Race Thailand) เป็นเรียลลิตี้โชว์รายการแรกที่เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ ทำให้ประเด็นและชุมชนกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยปรากฏสู่สายตาสาธารณชนเพิ่มขึ้น อีกทั้งวัตถุประสงค์หลักของรายการคือ การให้ความบันเทิงแก่ผู้ชมผ่านความท้าทายด้วยไหวพริบปฏิภาณ จิตวิญญาณที่สร้างสรรค์และความคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เข้าร่วมแข่งขัน ทำให้เกิดการรับรู้ของเยาวชนเป็นเชิงบวกมากกว่าการรับรู้เชิงลบต่อผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ดังเห็นจาก เลดี้ สิตา 2040 (Lady Sita 2040) ผู้เข้าร่วมแข่งขันข้ามเพศคนแรกที่น่าเสนอแนวคิดการผสมผสานวรรณกรรมไทยผ่านการต่อสู้ดิ้นรนของชีวิตคนข้ามเพศในวัฒนธรรมไทย กลายเป็นการแสดงที่โดดเด่น สอดคล้องกับการแสดงของแดรีก เป็นความสามารถที่หลากหลายสะท้อนทักษะการแต่งหน้า สไตส์การออกแบบที่เหมาะสม (Young matter, 2018) รวมทั้งแดรีกคือ ศิลปะการแสดงที่ผู้แสดงสามารถใช้ร่างกายเพื่อแสดงออกทางศิลปะสู่สายตาของผู้ชมทั่วโลก ยิ่งกว่านั้นการรับรู้ของเยาวชนต่อภาพตัวแทน ความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศในรายการแดรีก เรซ ไทยแลนด์ที่สำคัญคือ การบรรยายภาพความเป็นครอบครัว (Family depiction) โดยผู้เข้าร่วมแข่งขันจะได้รับเวลาในการกล่าวถึงความสัมพันธ์ของตนเองกับครอบครัว เป็นการจุดประกายความคิดเพื่อสร้างความเข้าใจและการยอมรับสมาชิกภายในครอบครัวผู้หลากหลายทางเพศ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัวน้อยลง สอดคล้องกับข้อมูลในโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP, 2020) พบว่าระดับการสนับสนุนจาก

ครอบครัวต่อการทำงานของผู้หลากหลายทางเพศจะลดน้อยลง โดยเฉพาะเมื่อบุคคลนั้นเป็นสมาชิกของครอบครัว ทั้งนี้การรับรู้ภาพตัวแทนเชิงลบมีความเชื่อมโยงกับการฉายภาพผู้หลากหลายทางเพศในสื่อที่มีผลจากพลังแนวคิดบรรทัดฐานรักต่างเพศและวาทกรรมภาพตัวแทนของสื่อ (Media representation discourse) ที่ให้พื้นที่การแสดงความสามารถกับผู้มีหลากหลายทางเพศอยู่ในธุรกิจบันเทิงเท่านั้น อีกทั้งแดร็ก เรซ ไทยแลนด์ คือรายการเรียลลิตีของกลุ่มผู้มีหลากหลายทางเพศที่เข้าร่วมแข่งขันในธุรกิจการแสดงเพื่อความบันเทิง นอกจากนี้ ยังพบว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลอย่างมากต่อการรับรู้ของเยาวชนในประเด็นที่หลากหลายของผู้มีหลากหลายทางเพศผ่านจากการบริโภคเนื้อหาข่าวสารในแต่ละวัน โดยเฉพาะเยาวชนยอมรับผู้มีหลากหลายทางเพศและความหลากหลายทางเพศ (Gender diversity) มากกว่าคนรุ่นอื่นในอดีต สอดคล้องตามแนวคิดของ UNESCO (2020); Hobbs (2008); Saleem & Ramasubramanina (2019); Iserhienrhien (2014) ที่ระบุว่า การรับรู้หรือการยอมรับเป็นผลจากพลังแนวคิดบรรทัดฐานรักต่างเพศและภาพตัวแทนในสื่อที่ฝังลึกอยู่ในแต่ละสังคม

ยิ่งกว่านั้น ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ของเยาวชนต่อภาพตัวแทน ความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ มาจากการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์และกระแสโลก รวมทั้งพลังของเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีความสำคัญกับประเด็นผู้หลากหลายทางเพศ ผลักดันให้สื่อมวลชนคำนึงถึงการนำเสนอภาพตัวแทนและการเหมารวมที่ถูกต้อง เพื่อส่งเสริมสิทธิและความเท่าเทียมทางเพศของผู้มีหลากหลายทางเพศ นอกจากนี้ผู้มีหลากหลายทางเพศใช้เฟซบุ๊กเป็นอีกช่องทางหลักเผยแพร่ข่าวสารและความรู้เพื่อรณรงค์เรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมและความเคารพในความหลากหลายทางเพศ

นอกจากนี้การรับรู้ของเยาวชนต่อภาพตัวแทนของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในเชิงลบ มาจากการขาดความเข้าใจที่ถูกต้องนำไปสู่การนำเสนอภาพตัวแทนของผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อผู้ชมที่ผิดจากความเป็นจริง ซึ่งประเด็นดังกล่าวมีรากเหง้ามาจากการขาดการศึกษาสิทธิและความเท่าเทียมทางเพศ ส่วนหนึ่งเพราะการขาดแคลนความเข้าใจภาพตัวแทนที่ถูกต้องของสื่อมวลชน สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า การใช้ภาษาในการนำเสนอข่าวของสื่อออนไลน์สะท้อนถึงการเลือกปฏิบัติทางเพศและการเหมารวมทางเพศเชิงลบที่ขัดกับหลักยกย่องการตาในหลักการที่ 1 และหลักการที่ 2 โดยเฉพาะการพาดหัวข่าวในข่าวบันเทิงและข่าวอาชญากรรม ที่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ มาจากที่สื่อมวลชนขาดการศึกษาค่านิยมทางเพศที่หลากหลาย ทัศนคติเชิงลบเรื่องเพศและการรับรู้ทางเพศที่ไม่ถูกต้อง (Phoovatis, 2019) รวมทั้งโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP, 2019) และองค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (UNDP & USAID, 2014) ยังระบุว่าสื่อมวลชนไทยยังคลุมเครือกับวิธีการนำเสนอภาพตัวแทนและลักษณะของกลุ่มผู้มีหลากหลายทางเพศเป็นเชิงลบ โดยเฉพาะในรายการโทรทัศน์ที่แทบไม่ได้ถ่ายทอดหรือแสดงให้เห็นถึงเพศวิถีและภูมิหลังทางเพศของกลุ่มผู้มีหลากหลายทางเพศ ทั้งนี้การบิดเบือนความจริงทำให้สื่อมวลชนไทยขาดการนำเสนอภาพตัวแทนเชิงบวกของชนกลุ่มน้อยทางเพศ ที่เชื่อมโยงกับการละเมิดสิทธิความเท่าเทียมทางเพศ ซึ่งขัดแย้งกับประชาไท (2562) ที่ระบุว่า แดร็กควีนมักจะทำนายและแยกออกจากความแตกต่างระหว่างเพศ โดยแยกโครงสร้างของระบบเพศสองขั้ว (Gender binary system) และบรรทัดฐานทางเพศ (Gender norm) ไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น การรับรู้ของเยาวชนผู้ชมรายการแดร็ก เรซ ไทยแลนด์ ไม่เพียงสะท้อนการรับรู้ภาพตัวแทนของกลุ่มผู้มีหลากหลายทางเพศทั้งเชิงบวกและเชิงลบเท่านั้น แต่ยังสนับสนุนสิทธิความเท่าเทียมทางเพศ โดยเปิดโอกาสด้วยการให้พื้นที่ในการแสดงออกทางความสามารถสำหรับผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยอีกด้วย

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาพบเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดข้อท้าทายในการส่งเสริมภาพตัวแทนของกลุ่มผู้มีหลากหลายทางเพศผ่านสื่อ การส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิมนุษยชน โดยภายใต้กรอบชนบทธรรมนิยมวัฒนธรรมไทยที่สะท้อนให้เห็นภาพของกลุ่มคนที่เป็นรักต่างเพศ (Heteronormative framework) ที่ฝังกรงลึกในสังคมไทยซึ่งส่งผลต่อการสร้างการรับรู้ การสร้างความตระหนักรู้ของ

เยาวชนไทยต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในปัจจุบันกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศจะได้รับการยอมรับจากสังคมในวงกว้าง แต่ก็เป็น การเปิดใจยอมรับแบบมีเงื่อนไขที่ทำให้กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศรู้สึกได้ถึงความไม่เท่าเทียมอย่างสมบูรณ์ ดังนั้น การสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องความอ่อนไหวทางเพศ (Gender sensitivity) ในองค์กรสื่อเพื่อส่งเสริมการสร้างเนื้อหาหรือรายงานข่าวเชิงสร้างสรรค์ก็จะเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญเพื่อขับเคลื่อนในการฉายภาพตัวแทนผู้มีความหลากหลายทางเพศดีขึ้น

8. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. รัฐบาล ซึ่งมีอำนาจในการตัดสินใจเชิงนโยบาย ควรให้การสนับสนุนและพิจารณาผลักดันกฎหมายที่มีสวัสดิการและสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศที่เท่าเทียมกับกลุ่มอื่นในสังคม รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ควรจัดแคมเปญ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและส่งเสริมทัศนคติที่เป็นมิตรกับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ตลอดจนการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ผ่านการส่งเสริมและดูแลด้านสวัสดิการสังคม ด้านสาธารณสุข และด้านอื่น ๆ ในฐานะที่เป็นพลเมืองอย่างเท่าเทียมกัน

2. องค์กรวิชาชีพสื่อ ควรกำหนดแนวทางในการลดเนื้อหาที่สร้างความเสื่อมเสียหรือหมิ่นประมาทในสื่อมวลชน และควรส่งเสริมการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตและประสบการณ์ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศที่ถูกต้อง รวมทั้งองค์กรสื่อควรสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับบรรณนิยามทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ การแสดงออกทางเพศ และสิทธิความเท่าเทียมทางเพศ เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ผลิตรายการและสื่อมวลชน ในฐานะตัวแทนการบอกเล่าหรือรายงานปัญหาของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศอย่างสร้างสรรค์ให้สังคมรับทราบในวงกว้าง

3. สถาบันการศึกษา นักศึกษาที่เรียนด้านสื่อสารมวลชน นิเทศศาสตร์และสาขาอื่น ควรมีการจัดการเรียนการสอนในประเด็นอัตลักษณ์ทางเพศ การแสดงออกทางเพศ และสิทธิมนุษยชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญและตัวแทนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ เมื่อก้าวสู่วิชาชีพสื่อมวลชนจะได้มีความเข้าใจในการนำเสนอภาพตัวแทนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศได้อย่างถูกต้อง

4. เยาวชน ในฐานะผู้บริโภคข่าวสาร จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ และพัฒนาการของเยาวชน อันจะไปสู่การรับรู้ เจตคติในเชิงบวก การให้การยอมรับและการปฏิบัติที่ถูกต้องต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ขณะเดียวกันในครอบครัวหรือสถาบันการศึกษา ซึ่งมีสมาชิกเป็นเยาวชนที่มีความหลากหลายทางเพศ พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูหรืออาจารย์ ควรสนับสนุนให้เยาวชนพัฒนาตนเองตามความสามารถและความถนัด เพื่อให้เยาวชนเกิดการนับถือตนเอง ความภาคภูมิใจและมีความมั่นใจในตนเอง รวมทั้งช่วยเหลือและสนับสนุนเมื่อเยาวชนมีปัญหการปรับตัวในด้านต่าง ๆ เพื่อลดโอกาสเสี่ยงของปัญหา และส่งเสริมให้เยาวชนที่มีความหลากหลายทางเพศได้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการออกแบบการวิจัย (research design) ครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยกับเยาวชนในต่างจังหวัด เพื่อครอบคลุมถึงการรับรู้เกี่ยวกับการฉายภาพตัวแทนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศและการรับรู้ของกลุ่มเยาวชนไทยที่สะท้อนผ่านประเด็นความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิมนุษยชนว่ามีแนวโน้มหรือทัศนคติเป็นอย่างไร

รายการอ้างอิง

- กฤตพล สุธีภัทรกุล. (2565, 18 มกราคม). ส่องปรากฏการณ์ “RuPaul’s Drag Race” ที่ไม่ได้มีแค่เกย์อีกต่อไป. <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/983191>
- กาญจนา แก้วเทพ. (2545). สื่อและวัฒนธรรมศึกษากับสังคมไทย. *รัฐศาสตร์สาร*, 23(3), 50-97.
- ชุนิกา เป็ดโลกนิมิต. (2562). การขับเคลื่อนในประเด็นสิทธิความหลากหลายทางเพศผ่านทางเพชบุรีเพจของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทูเดย์. (2566, 7 กุมภาพันธ์). คณะรัฐมนตรีเห็นชอบแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ 5 ครอบคลุมกลุ่มหลากหลายทางเพศ. <https://workpointtoday.com/politics-five0702/>
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2551). จิตวิทยาสังคมเบื้องต้น. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปิยะนันท์ บุญธะโยไทย. (2556). การรับรู้และทัศนคติของผู้บริโภคต่อสื่อกิจกรรมการพัฒนายั่งยืนของบริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน). [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. <https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/148539.pdf>
- ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ. (2555, 17 มิถุนายน). ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของคนข้ามเพศ. [วิทยานิพนธ์ดุสิตมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. <https://shorturl.at/DOQW7>
- ประชาไท. (2563, 14 เมษายน). เปิดโลก Drag Queen. <https://prachatai.com/journal/2019/04/82066>
- วรภรณ์ อินทนนท์. (2552). การรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานแก่ปัจเจกชนบนพื้นฐานของความหลากหลายทางเพศ. [วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วอยออนไลน์. (2564, 26 เมษายน). Drag Queen คือศิลปะ ฉันไม่ต้องการเป็นผู้หญิง. <https://voicetv.co.th/read/BkZ2VaC3M>
- วอยซ์ทีวี. (2019, 8 มกราคม). Drag Race Thailand Season 2 เปิดรับทุกเพศร่วมแข่งขัน. <https://voicetv.co.th/read/w6ohAkOFC>
- ศิริพร รักดีผาสุก. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอัตลักษณ์และแนวทางการนำมาศึกษาภาษาไทย. โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Behm-Morawitz, E., & Ortiz, M. (2013). Race, ethnicity, and the media, In K. E. Dill (Ed.), *The Oxford handbook of media psychology* (pp., 252-266). Oxford University Press.
- Charuvastra, T. (2015, December 2). Mainstream media trades in worse LGBTQ stereotypes review finds. <https://www.kaosodenglish.com/life/2015/12/02/1449059474/>
- Engelmo, E. A. (2018). Gender identity in drag culture: A transitivity analysis of the discourse of drag queens. [Master Thesis]. Universidad de Valladolid, Valladolid, Spain. https://uvadoc.uva.es/bitstream/handle/10324/33214/TFG_F_2018_2.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Saleem, M., & Ramasubramanina, S. (2019). Muslim American’s responses to social identity threats: Effects of media representations and experiences of discrimination. *Media Psychology*, 22(3), 373-393.
- Dougherty, C. (2017). *Drag performance and femininity: Redefining drag culture through identity performance of transgender women drag queens*. [Master’s Thesis]. Minnesota State University. <https://cornerstone.lib.mnsu.edu/etds/730/>.

- Hall, S. (2003). *Representation: Culture representation and signifying practice*. SAGE Publications Ltd.
- Hobbs, M. (2008, December 2-5). On discourse and representation: Reflections on Michel Foucault's contribution to the study of the mass media. In *Annual Conference of the Australian Sociological Association*. University of Melbourne.
- Horowitz, K. (2019). *Drag, interperformance, and the trouble with queerness*. Routledge.
- Iserhienrhien, A. (2014). *Gender, race, and the media representation of women in the Canadian 41st Parliament: A critical discourse analysis*. [Unpublished doctoral]. University of Saskatchewan
- Itthipongmaetee, C. (2020, December 29). *Send in the queens: Thai queer culture gets drag makeover*. <https://www.khaosodenlish.com/featured/2018/02/15/send-queens-thai-queer-culture-gets-drag-makeover/>.
- Jackson, P. A. (1995). *Dear uncle go: Male. homosexuality in Thailand*. Bua Luang Books.
- Kornstein, H. (2020). *Drag performance on screen. The international encyclopedia of gender, media, communication*. John Wiley & Sons, Inc.
- Phoovatis, W. (2019). Effect of language usage in news reports of sexuality in Thai media: Gender identity conflict. *Kaseam Bundit Journal*, 20(2), 72-87.
- Reilly, A., & Barry, B. (Eds.). (2020). *Crossing gender boundaries: Fashion to create, disrupt and transcend*. Intellect Books.
- Rupp, L. J., Taylor, V., & Shapiro, E. I. (2010). Drag queens and drag kings: The difference gender makes. *Sexualities*, 13(3), 275-294.
- Singhakowinta, J. (2016). Reinventing sexual identities: Thai gay men's pursuit of social acceptance. *Journal of Language and Communication*, 21(2), 18-40.
- Sinnott, M. (2004). *Toms and dees: Transgender identity and female same-sex relationships in Thailand*. University of Hawaii Press.
- Toomey, R. B., Ryan, C., Diaz, R. M., Card, N. A., & Russell, S. T. (2013, July 21). Gender-nonconforming lesbian, gay, bisexual, and transgender youth: School victimization and young adult Psychosocial Adjustment. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*. 1(5), 71-80. <https://doi.org/10.1037/2329-0382.1.5.71>
- Tukachinsky, R., Mastro, D., & Yarchi, M. (2015). Documenting portrayals of race/ethnicity on primetime television over a 20-year span and their association with national-level racial/ethnic attitudes. *Journal of Social Issues*, 7(1), 17-38.
- UNDP Thailand. (2019). *Tolerance but not inclusion: A national survey on experience of discrimination and social attitudes towards LGBT people in Thailand*. [Research report]. Bangkok.
- UNESCO. (2020, April 17). *Media diversity and gender equality*. <https://www.unesco.org/en/gender-equality/media-gender-equality>.
- UNDP & UNSAID. (2014). *Being LGBT in Asia: Thailand country report*.

Wikipedia. (2021, November 25). *Human right of LGBT people*. <http://surl.li/nnrzb>.

Yong Matter. (2018, February 18). *Drag queen is not cabaret show: Talking with Panpan Nakprasert, the co-host the Drag Race Thailand*. <https://thematter.co/entertainment/drag-race-thailandinterview/45986>.

มาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมการประมงที่ยั่งยืน :

กรณีศึกษาประมงชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก

LEGAL MEASURES TO PROMOTE SUSTAINABLE FISHERIES :

A CASE STUDY OF EASTERN COASTAL FISHERIES

อาทิตยา โภคสุทธิ์¹ ขวัญศิริ เจริญทรัพย์² พิมุข สุศีลสัมพันธ์³ และ วิชา มหาคุณ⁴

Athidtya Pokasut, Kwansiri Charoensup, Pimuk Suseensumpun and Vicha Mahakun

Article History

Received: 21-06-2023; Revised: 08-10-2023; Accepted: 08-10-2023

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.26>

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้คือ 1) เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรการการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุมต่อการทำประมงของไทย และ 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนามาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมการประมงที่ยั่งยืนของไทย วิธีวิทยาการวิจัยใช้การศึกษาแนวสหวิทยาการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประมง เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการประมงประจำจังหวัด และชาวประมงในพื้นที่

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และแก้ไขเพิ่มเติม ทำให้การทำประมงชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกประสบปัญหาในเชิงปฏิบัติการของการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากมีความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติ มีข้อ

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Ph.D. (Candidate). Doctor of Philosophy Program in Interdisciplinarity of Sustainable Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University

E-mail: athidtya.p@rbru.ac.th *Corresponding author

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Asst. Prof., Ph.D., Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Asst. Prof., Ph.D., Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

⁴ศาสตราจารย์พิเศษ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Adjunct Prof., Faculty of Law, Rangsit University

กำหนดการทำประมงที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวประมง ไม่มีการแจ้งล่วงหน้าเพื่อให้มีเวลาในการเตรียมการ และไม่มีการช่วยเหลือทางการเงินตามแนวคิดการชดเชยในกรณีที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของรัฐ

2) การพัฒนามาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมการประมงที่ยั่งยืนของไทย ควรมีเป้าหมายหลักคือเพื่อการส่งเสริมการทำประมงของไทยให้มีประสิทธิภาพ มีความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคมและรักษาทรัพยากรสัตว์น้ำและสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม ป้องกันมิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยเจตนา ส่งเสริมสนับสนุนผู้ทำการประมงให้ได้รับความสะดวก และได้รับการคุ้มครองในการประกอบอาชีพ ได้รับการชดเชยในกรณีที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของรัฐ มีการจัดระเบียบการประมงให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบด้วย การบริหารจัดการด้านการประมง การทำการประมงในน่านน้ำไทย มาตรการอนุรักษ์และบริหารจัดการ การควบคุมเฝ้าระวัง สืบค้นและตรวจสอบ พนักงานเจ้าหน้าที่ มาตรการทางปกครอง และบทกำหนดโทษ

คำสำคัญ: มาตรการทางกฎหมาย; การประมงที่ยั่งยืน; ประมงชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก

ABSTRACT

This research aims 1) to investigate the impacts on Thailand's fisheries caused by the law enforcement under Illegal Unreported and Unregulated Fishing (IUU Fishing), and 2) to develop the legal measures to promote sustainable fisheries in Thailand. A qualitative research methodology based on a interdisciplinary research approach was used in this study. The documentary research study and fieldwork in-depth interviews with the key informants were used as the data collection techniques. Key informants include fisheries experts, government officials, executives of local government organizations, provincial fisheries committee members and fishermen in the area.

The results of the research found that:

1) the impacts of the enforcement of Royal Ordinance on Fisheries B.E. 2558 (2015) and its amendments has caused eastern coastal fisheries to face obstacles in law enforcement operations due to unclear provisions of the laws. Other difficulties include some fishing regulations that do not correspond to the fishermen's way of life, no advance notice provided for preparation, no financial aid based on the compensation concept in case of being adversely affected by an act of government, , and 2) the main goal of legal measures development for sustainable development in Thailand's fisheries should focus on promoting effective fisheries in Thailand, having sustainable economic growth and society, appropriately sustaining natural aquatic resources and environment, preventing intentionally wrongful fisheries, facilitating and creating convenience to fishermen, providing career protection, receiving compensation in case of being adversely affected by an act of government, conforming Thailand's fisheries with international fisheries obligations and the Constitution of the Kingdom of Thailand consisting of fisheries management, fishery activities within Thailand's territorial seas and Exclusive Economic Zone waters, preventive measures and

management, controlling monitoring investigating and conducting inspections of authorities, administrative measures, and penalties.

Keywords: Legal Measures; Sustainable Fisheries; Eastern Coastal Fisheries

1. บทนำ

เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2558 คณะกรรมาธิการยุโรปได้ออกเอกสารแจ้งให้ประเทศไทยรับทราบความเป็นไปได้ที่จะถูกระบุว่าเป็นประเทศที่สามที่ไม่ให้ความร่วมมือในการต่อต้านการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุมหรือ “ใบเหลือง” อันเนื่องมาจากประเทศไทยไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกรณีระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและยับยั้งการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal Unreported and Unregulated Fishing : IUU Fishing) รวมทั้งไม่สามารถติดตาม ควบคุม ดูแลกระบวนการตรวจสอบย้อนกลับสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ ตามกฎระเบียบสหภาพยุโรปที่ (EC) No. 1005/2008 ว่าด้วยการจัดตั้งระบบของประชาคมยุโรปเพื่อป้องกัน ยับยั้ง และการกำจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ภายหลังจากการได้รับ “ใบเหลือง” รัฐบาลโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติได้ดำเนินการมีการออกกฎหมายที่สำคัญ 2 ฉบับคือ พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และพระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 เพื่อควบคุมการทำประมงอย่างเร่งด่วน เข้มงวดและจริงจัง ต่อมาสหภาพยุโรปจึงได้ปลด “ใบเหลือง” เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2562 ทั้งนี้ภายใต้การบังคับใช้พระราชกำหนด 2 ฉบับรวมถึงกฎหมายลำดับรองต่าง ๆ กว่า 200 ฉบับ จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์การประมงในพื้นที่ภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด พบว่าได้เกิดปรากฏการณ์ที่แสดงให้เห็นว่า ภาคการประมงทั้งประมงพาณิชย์ ประมงพื้นบ้านและธุรกิจต่อเนื่องประสบปัญหาและผลกระทบเชิงลบทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมที่อาจเรียกได้ว่าเป็นการล่มสลายของภาคการประมงไทย ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงจะเป็นการศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนามาตรการทางกฎหมาย โดยมีฐานคิดว่าการออกกฎหมายมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำองค์ความรู้และบริบททางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงหลักการการมีส่วนร่วมมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดทำกฎหมายหรือนโยบาย เพื่อให้การบริหารจัดการการประมงของประเทศไทยมีทิศทางที่เหมาะสมเกิดความยุติธรรมระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ขณะเดียวกันก็จะเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างคุ้มค่าและส่งเสริมการประมงที่ยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรการการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุมต่อการทำประมงของไทย
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนามาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมการประมงที่ยั่งยืนของไทย

3. การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดการประมงที่ยั่งยืน

แนวคิดการประมงที่ยั่งยืนเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ เป้าหมายที่ 14 ชีวิตใต้น้ำ (Life Below Water) ซึ่งนับเป็นครั้งแรกของโลกที่ประเทศต่าง ๆ ให้การยอมรับถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และ

ใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน มีข้อกำหนดในภาพรวมคือ มุ่งให้มีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเลเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ภายในปี พ.ศ. 2573 เน้นการแก้ไขและป้องกันปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรที่มีชีวิตในระบบนิเวศทางทะเลอันเกิดจากการจับสัตว์น้ำที่เกินศักยภาพ การประมงแบบ IUU Fishing ภาวะมลพิษ และสถานะความเป็นกรดในน้ำทะเล เป้าหมายนี้ยังกำหนดให้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศทางทะเลชายฝั่งตามแนวทางการบริหารจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ การเพิ่มพื้นที่อนุรักษ์ทางทะเลและชายฝั่ง การพัฒนาขีดความสามารถและถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมถึงองค์ความรู้ด้านการวิจัยทางทะเล การส่งเสริมประมงพื้นบ้านและการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง (อำไพ หรรณารักษ์ และ กาญจนา ย่าเสน, 2560 : ก)

แนวคิดการประมงที่ยั่งยืนได้รับการบรรจุอยู่ในเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ เป้าหมายที่ 14 ชีวิตใต้น้ำ มุ่งให้มีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน ภายในปี พ.ศ. 2573 โดยมีหลักการบริหารจัดการที่ต้องคำนึงถึงทั้งความยั่งยืนของระบบนิเวศ การใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และสิทธิของประมงพื้นบ้านในการเข้าถึงทรัพยากร ดังนั้นจึงต้องมีการบริหารจัดการประมงทั้งในระดับระหว่างประเทศ ระดับประเทศ และระดับชุมชน บนฐานของข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2. แนวคิดการประเมินผลกระทบของกฎหมาย

การประเมินผลกระทบของกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment : RIA) การทำ RIA มีเป้าประสงค์หลัก 2 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนากระบวนการในการกำหนดกฎกติกาในการกำกับดูแลของภาครัฐ และ 2) เพื่อปรับปรุงคุณภาพของกฎระเบียบของภาครัฐให้มีคุณภาพ เนื่องจากกระบวนการในการจัดทำ RIA ให้มีความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่จะจัดทำกฎหมายขึ้นมาและกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นในการออกกฎหมาย ตลอดจนผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งทำให้กระบวนการพัฒนามีความโปร่งใสและรอบคอบมากขึ้น ในขณะที่กระบวนการดังกล่าวสามารถช่วยให้กฎหมายที่ภาครัฐกำหนดขึ้นมานั้นมีคุณภาพที่ดีขึ้นเพราะได้ผ่านการซักถาม ชี้แจง ถกเถียง ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลจากหลายภาคส่วนแล้ว ดังนั้นร่างกฎหมายที่ผ่านการทำ RIA ที่สมบูรณ์แบบจะมีแรงต้านน้อย เนื่องจากได้รับการยอมรับจากกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องแล้วในระดับหนึ่ง (สถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2557)

แนวคิดการประเมินผลกระทบของกฎหมาย เป็นแนวคิดที่แสดงให้เห็นถึงหลักการสำคัญในกระบวนการจัดทำกฎหมายเพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของระเบียบภาครัฐซึ่งเป็นต้นทางในการที่จะทำให้นโยบายและการบริหารจัดการภาครัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการประเมินผลกระทบของกฎหมายให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูล ภาครัฐต้องชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นในการออกกฎหมาย ตลอดจนผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น การดำเนินการนี้เป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ประชาชนผู้เกี่ยวข้องได้รับความเป็นธรรมจากกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายของรัฐ รวมถึงสามารถสร้างแรงจูงใจเพื่อที่จะให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ

3. ตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม

IUU Fishing เป็นแนวคิดที่มีต้นกำเนิดมาจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 (United Nations Convention on the Law Of the Sea : UNCLOS 1982) อนุสัญญาฯ ได้ให้สิทธิแก่รัฐชายฝั่งในการขยายเขตทะเลของตนหรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะออกไปเป็นระยะทาง 200 ไมล์ทะเล กำหนดให้รัฐชายฝั่งมีหน้าที่ในการอนุรักษ์และจัดการการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมีชีวิตที่อยู่ในเขตทะเลดังกล่าวให้เกิดความยั่งยืน โดยระบุไว้ในข้อ 61 ว่าด้วยการอนุรักษ์ทรัพยากรมีชีวิต และข้อ 62 ว่าด้วยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมีชีวิต ต่อมาในปี ค.ศ. 1995 องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization : FAO) ได้จัดทำจรรยาบรรณในการทำประมงอย่างรับผิดชอบ (Code of Conduct for Responsible Fisheries :

CCRF) เพื่อเป็นมาตรการความร่วมมือให้ประเทศสมาชิก FAO นำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการด้านการประมงของแต่ละประเทศตามความสมัครใจเพื่อให้สอดคล้องกับ UNCLOS 1982 และได้กำหนดลักษณะของการประมงที่ไม่สอดคล้องกับ CCRF คือ การประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม

หลังจากที่ FAO ได้กำหนดลักษณะของ IUU Fishing เมื่อ พ.ศ. 2538 แล้ว ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 FAO ได้จัดทำแผนปฏิบัติการสากลว่าด้วยการป้องกัน ลด และเลิกทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (International Plan of Action on Prevent, Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing : IPOA-IUU) เป็นมาตรการความร่วมมือที่ให้ประเทศสมาชิกของ FAO นำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการประมงตามที่กำหนดใน UNCLOS 1982 และ CCRF โดย IPOA-IUU มีสาระสำคัญคือ กำหนดมาตรการในการดำเนินการเพื่อป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำประมง IUU ของรัฐในสถานะของรัฐเจ้าของธง (Flag State) รัฐเจ้าของท่า (Port State) รัฐชายฝั่ง (Coastal State) และรัฐเจ้าของตลาด (Market State) และกำหนดให้ประเทศสมาชิกลำดับต่อไปใช้เป็นแนวทางอ้างอิงในการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ลด และเลิกทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (National Plan of Action on Prevent, Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing : NPOA-IUU ของแต่ละประเทศ

4. กฎหมายหลักของไทยที่เกี่ยวข้องกับการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม

กฎหมายหลักด้านการประมงของไทย ได้แก่ พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และพระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มีเนื้อหาสำคัญ ดังนี้ (อัศวิน แก้วพิทักษ์, 2561)

1) เนื้อหาที่มุ่งแก้ปัญหาเรือประมงที่ผิดกฎหมาย เช่น กำหนดให้ผู้ที่จะกระทำการประมงใช้เรือประมงหรือเครื่องมือที่มีขนาดหรือลักษณะตามที่อธิบดีกรมประมงประกาศกำหนดต้องได้รับอนุญาตทำการประมง และกำหนดเขตพื้นที่ทำการประมง

2) เนื้อหาที่มุ่งแก้ปัญหาการขาดการรายงานของการทำประมง เช่น กำหนดให้กรมประมงดำเนินการรวบรวมและประมวลข้อมูลที่ได้ออกใบอนุญาต ออกใบอนุญาต จดทะเบียนหรือที่มีผู้แจ้งตามพระราชกำหนดนี้และจัดทำสถิติการประมงให้เป็นปัจจุบัน กำหนดหน้าที่ให้เจ้าของเรือดำเนินการ เช่น ให้ติดตั้งระบบติดตามเรือประมง การกำหนดหลักเกณฑ์ในการรวบรวมและจัดทำหลักฐานเพื่อประกอบการตรวจสอบเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ได้จากการประมง

3) เนื้อหาที่มุ่งแก้ปัญหาในการไร้การควบคุมในเรือประมง เช่น กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดใช้เรือไร้สัญชาติทำการประมง กำหนดให้กรมประมงดำเนินการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนชุมชนประมงท้องถิ่นในการจัดการการบำรุงรักษา การอนุรักษ์การฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจากทรัพยากรสัตว์น้ำภายในที่จับสัตว์น้ำ การกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดใช้หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้ซึ่งเครื่องมือทำการประมงบางประเภท เช่น โพงพาง ลอบพับได้

4) เนื้อหาที่มุ่งคุ้มครองแรงงานหรือแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ในเรือประมง เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคนประจำเรือ การจ้างแรงงานต่างด้าว และกำหนดห้ามมิให้เจ้าของเรือหรือผู้ควบคุมเรือรับคนประจำเรือของเรือลำอื่นมาทำงานระหว่างนำเรือประมงออกไปทำการประมงในทะเล

5. สิทธิชุมชนที่เชื่อมโยงกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการรับรองสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประกอบด้วย มาตรา 43 รับรองว่าบุคคลและชุมชนมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างสมดุลและยั่งยืน ตามวิธีการที่กฎหมาย มาตรา 57 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการต่าง ๆ เพื่อปกป้องและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้ประโยชน์ ตามที่กฎหมายบัญญัติ มาตรา 58 กำหนดให้รัฐต้องประกันสิทธิของประชาชนและชุมชนที่จะได้รับการปกป้องจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพซึ่งเกิดจากการดำเนินการของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมทั้งมาตรา

51 ซึ่งกำหนดให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิติดตาม เฝ้าระวังให้รัฐดำเนินการและฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐให้ทำหน้าที่ดังกล่าวได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

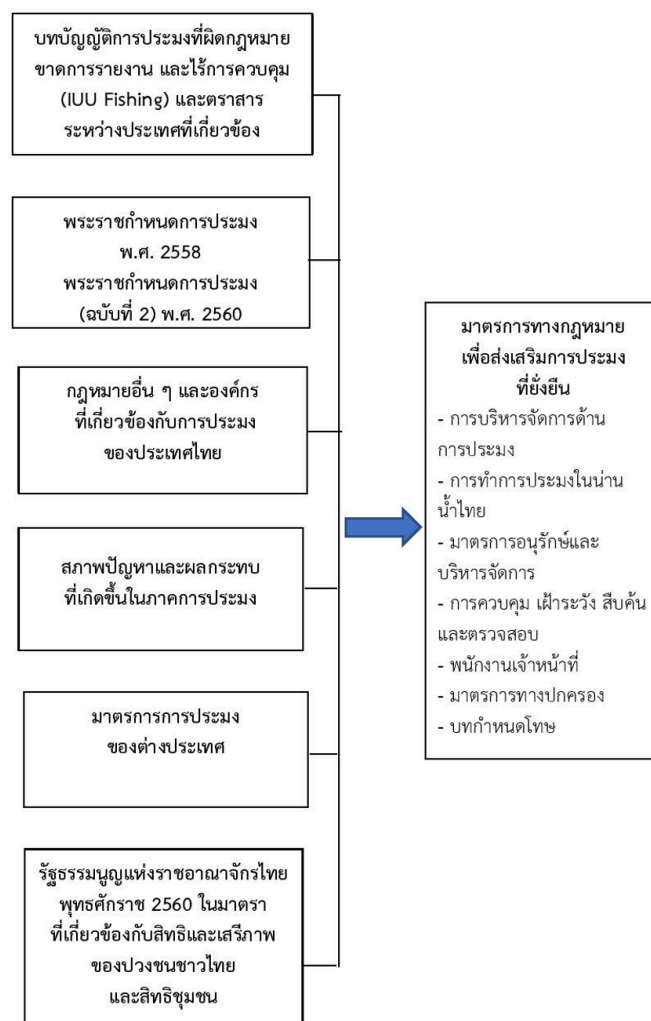
6. สำนักคิดมานุษยวิทยาทางกฎหมาย

การศึกษากฎหมายในมิติมานุษยวิทยามีแนวคิดว่าการศึกษากฎหมายตามกระแสหลักคือมองกฎหมายในฐานะที่เป็นกฎเกณฑ์แบบแผนของสังคมจึงศึกษาเฉพาะเนื้อหาสาระของกฎหมายและนิติวิธีเท่านั้น ซึ่งเป็นการศึกษาที่ยังขาดมิติของบริบทชุมชน ได้แก่ วิถีชีวิต วัฒนธรรม สังคม การเมือง รวมถึงภูมิภาติกาของชุมชนในการจัดการทรัพยากรและจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นของแต่ละชุมชนซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง ดังนั้น ในบางกรณีกฎหมายที่เกิดจากภาครัฐจึงไม่สามารถใช้เป็นกลไกในการจัดการทรัพยากรหรือการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่นได้ การศึกษากฎหมายในมิติทางมานุษยวิทยาจึงทำให้การออกกฎหมายการบังคับใช้กฎหมายสัมพันธ์กับบริบทของสังคมมากขึ้น

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยแนวสหวิทยาการ (Interdisciplinary Research) โดยเป็นการศึกษาโดยมีฐานคิดว่าปรากฏการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไม่ได้แยกออกจากกัน ดังนั้นจึงต้องมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของแต่ละสาขาวิชาหรือการศึกษาแบบบูรณาการศาสตร์ (Integrated Science) เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ที่สามารถอธิบาย วิเคราะห์ปรากฏการณ์ และนำไปสู่การสร้างข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาที่ตรงกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม จึงบูรณาการ 2 สาขาวิชา ได้แก่ นิติศาสตร์และมานุษยวิทยา โดยองค์ความรู้ด้านนิติศาสตร์ใช้ในการศึกษาเนื้อหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประมงทั้งในระดับสากล ต่างประเทศและประเทศไทย องค์ความรู้ด้านมานุษยวิทยาใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาบริบทและผลกระทบด้านวิถีชีวิต สังคม และวัฒนธรรมที่ผู้ทำการประมงได้รับจากการบังคับใช้กฎหมายของภาครัฐ รวมถึงแนวทางการพัฒนามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของการทำประมงไทย

วิธีการวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประมง เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการประมงประจำจังหวัด และชาวประมงในพื้นที่ เลือกกรณีศึกษาลักษณะการประมงที่ทำการประมงในน่านน้ำไทย 2 ประเภท คือ 1) ประมงพาณิชย์ ใช้พื้นที่ศึกษาคือ ชุมชนประมงสมุทรสาคร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี และชุมชนประมงตำบลตะกาดแก้ว อำเภอกาบัง จังหวัดกาญจนบุรี 2) ประมงพื้นบ้าน ใช้พื้นที่ศึกษาคือ ชุมชนบางขัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

6. ผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย นำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลกระทบที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรการการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุมต่อการทำประมงของไทย

สถานการณ์และผลกระทบของกฎหมายประมงต่อการทำประมงพาณิชย์ของชุมชนสมุทรสาครจากบทบัญญัติตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และแก้ไขเพิ่มเติม พบประเด็นปัญหาหลักในการทำประมง ได้แก่ การจัดเตรียมเอกสารก่อนนำเรือประมงออกจากท่าเทียบเรือประมง การติดตั้งระบบติดตามเรือประมง ใบอนุญาตให้ทำงานตามกฎหมาย ว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว บทกำหนดโทษ และมาตรการการช่วยเหลือผู้ประกอบการอาชีพประมง ทำให้ชาวประมงพาณิชย์เกิดความยากลำบากในการปฏิบัติตามข้อกำหนดตามระบบราชการที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวประมงและบริบทของการทำประมง เกิดผลกระทบทางลบต่อด้านเศรษฐกิจทำให้ชาวประมงหลายรายหมดเนื้อหมดตัวและเป็นหนี้เป็นสิน ทำให้ความภูมิใจของความเป็น “เจ้าของเรือ” ที่ได้จากการต่อสู้ด้วยความพากเพียรของคนในครอบครัวกลับกลายเป็นความท้อแท้ ความสิ้นหวัง ชาวสมุทรสาครดั้งเดิมและผู้ที่ย้ายมาตั้งถิ่นฐานในสมุทรสาครจึงต้องดิ้นรนปรับเปลี่ยนอาชีพเพื่อความอยู่รอดด้านสังคมและวัฒนธรรม เกิดการล่มสลายของชุมชนประมง ความห่างเหินในความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในชุมชน และการมีทัศนคติในเชิงลบต่อรัฐบาล ระบบราชการและเจ้าหน้าที่รัฐ

สถานการณ์และผลกระทบของกฎหมายประมงต่อการทำประมงพาณิชย์ของชุมชนตะกาดแก้วจากบทบัญญัติตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และแก้ไขเพิ่มเติม พบประเด็นปัญหาหลักในการทำประมงเช่นเดียวกันกับชุมชนสมุทรสาคร ส่วนเกิดผลกระทบทางลบต่อด้านเศรษฐกิจ ทำให้ชาวประมงขาดรายได้ รายได้ลดน้อยลง มีภาวะหนี้สิน ชาวประมงบางส่วนที่ยังพอมีสู่ทางอื่นจึงปรับเปลี่ยนอาชีพด้านสังคมและวัฒนธรรม เกิดการหยุดชะงักของการเติบโตของการเป็นชุมชนประมงในระยะยาว ซึ่งมีสาเหตุสำคัญจากข้อกำหนดทางกฎหมายที่ไม่เอื้อต่อสถานะการทำประมงตามวิถีชีวิตจริง

ผลกระทบของกฎหมายประมงต่อการทำประมงของชุมชนตำบลบางชันนั้น บทบัญญัติตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และแก้ไขเพิ่มเติม ทำให้ชาวประมงในตำบลบางชันประสบปัญหาเกี่ยวกับใบอนุญาตทำการประมงพื้นบ้าน พื้นที่ทำการประมง และเครื่องมือทำการประมงเป็นข้อกำหนดที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนทั้งในด้านวิถีชีวิต เศรษฐกิจ ภูมิโนศ สิทธิชุมชน ทำให้ชาวประมงพื้นบ้านถูกจำกัดสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ และมีบทกำหนดโทษที่รุนแรงมากไม่สอดคล้องกับรายได้ของชาวประมงพื้นบ้านที่พออยู่พอกิน มีรายได้ไม่แน่นอนหรือบางครั้งอยู่ในฐานะยากจนและมีภาระหนี้สิน ส่งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจคือทำให้ชาวประมงพื้นบ้านตำบลบางชันอยู่ในภาวะความไม่มั่นคงทางอาชีพด้านสังคมและวัฒนธรรม ทำให้เกิดทัศนคติในเชิงลบต่อภาครัฐทั้งในเรื่องการออกกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย

สรุปได้ว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และแก้ไขเพิ่มเติม กรณีศึกษาชุมชนประมงพาณิชย์และชุมชนประมงพื้นบ้านคือ ทำให้การทำประมงประสบปัญหาในเชิงปฏิบัติการของการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากมีความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติ มีกฎหมายเป็นจำนวนมาก ต้องใช้เงินทุนจำนวนมากสำหรับการปฏิบัติตามกฎหมายการออกเรือ มีภาระด้านเอกสารเป็นจำนวนมาก มีโทษปรับเป็นจำนวนเงินที่สูงเกินกว่าฐานะทางเศรษฐกิจของชาวประมง มีข้อกำหนดการทำประมงที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวประมง และไม่มีการช่วยเหลือทางการเงินตามแนวความคิดการชดเชยในกรณีที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของรัฐ

2. มาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมการประมงที่ยั่งยืนของไทย

ผลการศึกษาพบว่า มาตรการทางกฎหมายควรมีเป้าหมายหลักคือเพื่อการส่งเสริมการทำประมงของไทยให้มีประสิทธิภาพ มีความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคมและรักษาทรัพยากรสัตว์น้ำและสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม ป้องกันมิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยเจตนา ส่งเสริมสนับสนุนผู้ทำการประมงให้ได้รับความสะดวกและได้รับการคุ้มครองในการประกอบอาชีพ ได้รับการชดเชยในกรณีที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของรัฐ มีการจัดระเบียบการประมงสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยนำหลักการพื้นฐานดังกล่าวมาใช้ในการจัดทำพระราชบัญญัติฉบับใหม่ในเรื่องและประเด็นดังนี้ 1) การบริหารจัดการด้านการประมง ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ และคณะกรรมการประมงประจำจังหวัด 2) การทำการประมงในน่านน้ำไทย ได้แก่ การกำหนดประเภทการประมง พื้นที่ทำการประมง ขนาดเรือ ขนาดเครื่องยนต์ เครื่องมือประมง 3) มาตรการอนุรักษ์และบริหารจัดการ ได้แก่ การกำหนดขนาดสัตว์น้ำขนาดเล็ก เครื่องมือทำการประมง 4) การควบคุม เฝ้าระวัง สืบค้นและตรวจสอบ ได้แก่ การติดตั้งระบบติดตามเรือและการดูแลรักษาให้ระบบใช้งานได้ตลอดเวลา การจัดทำสมุดบันทึกการทำประมง การแจ้งเข้าออกท่าเทียบเรือ 5) พนักงานเจ้าหน้าที่ ได้แก่ ปริมาณและคุณภาพของพนักงานเจ้าหน้าที่ การใช้ดุลพินิจ 6) มาตรการทางปกครอง ได้แก่ การกำหนดหลักเกณฑ์ในการอุทธรณ์คำสั่งเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ไม่ได้เจตนาในการกระทำความผิด หลักเกณฑ์ในการดำเนินการกับเครื่องมือทำการประมง สิ่งปลูกสร้างที่ไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต หรือในกรณีที่ใบอนุญาต และ 7) บทกำหนดโทษ ได้แก่ การกำหนดบทลงโทษควรต้องสมควรแก่เหตุ ไม่ควรมีการลงโทษที่ซ้ำซ้อน กำหนดบทลงโทษทางอาญาให้เหมาะสมกับความผิดและสภาวะทางเศรษฐกิจ กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาโทษให้เป็นธรรมตามความรุนแรงของการกระทำความผิดสภาพการกระทำความผิด เจตนาในการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดและการกระทำความผิดซ้ำ

7. อภิปรายผล

การอภิปรายผล นำเสนอใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) สภาพปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในภาคการประมงตามมาตรการของภาครัฐต่อการประมงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย 2) ความสำคัญของหลักการประเมินผลกระทบของกฎหมาย และ 3) ความสำคัญของการศึกษากฎหมายในมิติมนุษยวิทยาเพื่อพัฒนามาตรการทางกฎหมาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในภาคการประมงตามมาตรการของภาครัฐต่อการประมงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การได้รับใบเหลืองจากสหภาพยุโรป ทำให้รัฐบาลใช้อำนาจเบ็ดเสร็จในการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน แสดงความเอาใจจริงเอาใจในการแก้ไขปัญหา โดยจัดตั้งศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) และออกกฎหมายจำนวนมากที่ภาครัฐเห็นว่าสอดคล้องกับตราสารระหว่างประเทศและข้อเสนอแนะของสหภาพยุโรปทำให้ชาวประมงต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์มากมายที่ไม่เปิดโอกาสให้มีเวลาเตรียมการปฏิบัติ มีการเปลี่ยนกฎเกณฑ์แบบรายวัน มีบทลงโทษรุนแรงเกินกว่าเหตุในหลายเรื่อง ส่งผลเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคมต่อการทำประมงและกิจการต่อเนื่อง

ผลกระทบที่เกิดขึ้นในภาคการประมงตามมาตรการของภาครัฐจากกรณีศึกษาในงานวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่มีการศึกษามาก่อนหน้านี้ อาทิ

1) งานศึกษาของ อัศวิน แก้วพิทักษ์ (2563) ศึกษาเรื่องผลกระทบของโลกาภิวัตน์และบทบาทของรัฐที่มีต่อการพัฒนาทุนนิยมประมงไทยในภาคตะวันออก ผลการศึกษา พบว่าในกระบวนการการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นลักษณะของรัฐที่เรียกว่า รัฐอำนาจนิยม โดยระบบราชการมีลักษณะของการบังคับชาวประมงโดยการออกกฎหมายและมีบทลงโทษที่มีความเข้มงวดและรุนแรงและไม่เหมาะสมกับบริบทของการประมง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงถดถอยและความเดือดร้อนต่อการประกอบอาชีพประมงในทุกประเภท

2) งานศึกษาของ ชุมสิน ชมชูชื่น (2561) ศึกษาเรื่องนโยบายการแก้ไขการทำประมงผิดกฎหมาย (IUU Fishing) ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตชาวประมง ตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่าความไม่เข้าใจของชาวประมงต่อปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งชาวประมงมองแค่เพียงว่าสิ่งที่รัฐได้กำหนดนโยบายขึ้นมานั้นขัดต่อวิถีชีวิตของตนเอง นอกจากนั้นรัฐไม่มีการแก้ไขปัญหที่เป็นแบบแผนหรือระยะเวลาที่ชัดเจน ทำให้ประชาชนหรือชาวประมงปรับตัวเองไม่ทันหรือเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตตัวเองไม่ทันต่อนโยบายที่ถูกกำหนดขึ้น โดยที่ชาวประมงต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดโดยขัดต่อวิถีชีวิตการประกอบอาชีพประมงของตัวเอง นอกจากนั้นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่อเอกสาร เครื่องมือ ค่าขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าว ชาวประมงต้องดำเนินการโดยที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมายซึ่งบางอย่างมีราคาสูง ซึ่งในส่วนนี้ภาครัฐจะต้องให้ความช่วยเหลือในราคาที่เหมาะสม

3) งานศึกษาของ พิมพ์ประไพ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และคณะ (2561) ศึกษาเรื่องปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการแก้ไขการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน ไร้การควบคุม : กรณีศึกษาพื้นที่ภูมินิเวศอ่าวตราด จังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่ามาตรการกฎหมายเหล่านี้บางประเด็นได้สร้างปัญหาและส่งผลกระทบต่อชาวประมงพื้นบ้าน เช่น ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับใบอนุญาตให้ใช้เครื่องมือทำการประมงหรืออาชญาบัตรการทำประมง ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนิยามเรือประมงพื้นบ้าน ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการนิยามเรือไร้สัญชาติ เป็นต้น สภาพปัญหารวมถึงผลกระทบเช่นนี้ดำรงอยู่พร้อมกับขาดมาตรฐานที่ชัดเจน เพื่อรองรับหรือเยียวยาชาวประมงพื้นบ้านที่ได้รับผลกระทบจากการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

4) งานศึกษาของ ภรมาภา อุดมวัฒน์ทวี (2559) ศึกษาเรื่องโทษทางอาญาตามพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558 ผลการศึกษา พบว่าพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มีบทบัญญัติที่ไม่ชัดเจน และโทษปรับที่สูงเกินไป จึงควรมีการบัญญัติความผิดให้ชัดเจนและแก้บทกำหนดโทษปรับให้สมเหตุสมผลเพื่อให้เหมาะสมกับความผิดต่อไป

2. ความสำคัญของหลักการประเมินผลกระทบของกฎหมาย

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2557 : 2-6) การประเมินผลกระทบของกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment : RIA) เป็นกระบวนการที่ใช้ในการตรวจสอบและประเมินผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการออกกฎหมายซึ่งเป็นสิ่งที่มีผลกระทบในวงกว้างต่อการบริหารจัดการของภาครัฐเอง ภาคเอกชน และภาคประชาชน การทำ RIA มีเป้าประสงค์หลัก 2 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนากระบวนการในการกำหนดกฎกติกาในการกำกับดูแลของภาครัฐ และ 2) เพื่อปรับปรุงคุณภาพของกฎระเบียบของภาครัฐให้มีคุณภาพ

จากผลการวิจัยในส่วนของผลกระทบในภาคการประมงของไทยที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมาย โดยมีกฎหมายหลัก คือ พระราชกำหนดประมง พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม สรุปได้ว่าพระราชกำหนดประมง พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นกฎหมายที่ไม่ได้รับการยอมรับจากชาวประมงซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียสำคัญ เพราะก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อการประกอบอาชีพและต่อเศรษฐกิจ สังคม ของภาคการประมงของไทย ทำให้กฎหมายนี้ไม่สามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนา การประมงที่ยั่งยืนได้ สาเหตุสำคัญเพราะไม่มีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่จะจัดทำกฎหมายขึ้นมา

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการประเมินผลกระทบของกฎหมาย ดังนั้นการจัดทำกฎหมายประมงในอนาคต ควรนำเกณฑ์การตรวจสอบสำคัญดังต่อไปนี้มาพิจารณา ได้แก่

- 1) มีการประเมินผลกระทบต่อกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในเศรษฐกิจและสังคมที่โปร่งใสหรือไม่ ทั้งนี้กฎระเบียบของภาครัฐย่อมส่งผลกระทบต่อกลุ่มบุคคลหรือธุรกิจ บางกลุ่มได้ประโยชน์ในขณะที่บางกลุ่มเสียประโยชน์ จึงควรที่จะมีการเปิดเผยรายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มบุคคลหรือธุรกิจที่ได้หรือเสียประโยชน์จากกฎระเบียบต่อสาธารณชน
- 2) ข้อบัญญัติของกฎหมายมีความชัดเจน สอดคล้องกัน เข้าใจง่ายสำหรับผู้ใช้กฎหมายและประชาชนหรือไม่ ซึ่งหน่วยงานที่เสนอกฎระเบียบควรประเมินด้วยว่าผู้ใช้กฎหมายมีความเข้าใจในข้อบัญญัติของกฎหมายหรือไม่
- 3) ผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายนั้นหรือไม่ ข้อบัญญัติของกฎหมายควรได้รับการพัฒนาอย่างโปร่งใสจากการมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อาทิ ภาคธุรกิจ สหภาพการค้า หน่วยงานราชการในระดับต่าง ๆ เป็นต้น
- 4) กลยุทธ์และขั้นตอนที่จะบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างไร หน่วยงานที่เสนอกฎระเบียบควรศึกษาวิเคราะห์ถึงการใช้ประโยชน์จากองค์กรที่เกี่ยวข้องและกลไกที่สร้างแรงจูงใจเพื่อที่จะให้การบังคับใช้กฎระเบียบมีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ

จะเห็นได้ว่าแนวคิดการประเมินผลกระทบของกฎหมาย แสดงให้เห็นถึงหลักการสำคัญในกระบวนการจัดทำกฎหมายซึ่งเป็นสิ่งที่ภาครัฐควรให้ตระหนักเพราะจะเป็นสิ่งที่ทำให้อนโยบายและการบริหารจัดการภาครัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญคือทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับความเป็นธรรมจากกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายของรัฐ

3. ความสำคัญของการศึกษากฎหมายในมิติมนุษยวิทยาเพื่อพัฒนามาตรการทางกฎหมาย

การศึกษากฎหมายในมิติมนุษยวิทยามีแนวคิดว่าการศึกษาดังกล่าวคือมองกฎหมายในฐานะที่เป็นกฎเกณฑ์แบบแผนของสังคมจึงศึกษาเฉพาะเนื้อหาสาระของกฎหมายและนิติวิธีเท่านั้น ซึ่งเป็นการศึกษาที่ยังขาดมิติของบริบทชุมชน ได้แก่ วิถีชีวิต วัฒนธรรม สังคม การเมือง รวมถึงกฎกติกาของชุมชนในการจัดการทรัพยากร และจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นของแต่ละชุมชน ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นหรือชุมชนมีประวัติความเป็นมาที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง ดังนั้นในบางกรณีกฎหมายที่เกิดจากภาครัฐจึงไม่สามารถใช้เป็นกลไกในการจัดการทรัพยากรหรือการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่นได้

ในการบริหารจัดการการประมงเพื่อก่อให้เกิดการประมงที่ยั่งยืนมีการดำเนินการตั้งแต่ระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับชาติ รวมถึงระดับท้องถิ่น ซึ่งในระดับท้องถิ่นจะมีการทำการประมงและการจัดการการประมงที่แตกต่างหลากหลาย เนื่องจากชุมชนที่เป็นประมงพื้นบ้านมีลักษณะเฉพาะตามวิถีชีวิตที่สืบทอดมาแต่อดีตโดยใช้แรงงานภายในครัวเรือน ใช้เครื่องมือประมงพื้นบ้านที่เกิดจากการเรียนรู้ สร้างขึ้น ใช้งานและดัดแปลงให้เหมาะสมกับลักษณะทางสภาพแวดล้อมที่ต่างกันไป รวมถึงระบบจัดการโดยชุมชนโดยใช้กฎกติกาของชุมชนในการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการทำการประมงระหว่างคนในชุมชนด้วยกันเอง ความขัดแย้งกับชาวประมงต่างถิ่น หรือความขัดแย้งกับภาครัฐ

กรณีประมงพื้นบ้านตำบลบางชัน อำเภอลำลูก จังหวัดจันทบุรี มีลักษณะเด่น คือ การทำประมงที่ใช้เครื่องมือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่คนในชุมชนยึดเป็นอาชีพหลักในการดำรงชีพสืบทอดมาอย่างยาวนานนับร้อยปี โดยเครื่องมือโพงพางที่ถูกกำหนดว่าเป็นเครื่องมือที่กฎหมายห้ามไม่ให้ใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2521 โดยมีเหตุผลว่าเป็นเครื่องมือที่ทำลายสัตว์น้ำวัยอ่อน แต่จากประสบการณ์และความคิดเห็นของชาวประมงบางชันมีข้อโต้แย้งโดยมีเหตุผลในเชิงประจักษ์ว่า เครื่องมือโพงพางนั้นชาวบางชันใช้กันมานานนับร้อยปี หากเป็นเครื่องมือที่ทำลายสัตว์น้ำจริง คงไม่มีสัตว์น้ำคงเหลือให้จับอย่างต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน ในชุมชนเองมีภูมิปัญญาของการทำประมง รวมถึงสภาพทางธรรมชาติที่เป็นข้อกำหนดที่ไม่สามารถวางเครื่องมือได้เป็นจำนวนมากหรือตลอดทั้งปีเพื่อจับสัตว์น้ำให้ได้โดยไม่มีข้อจำกัดจึงเป็นกรณีศึกษาในการอธิบายกฎหมายในบริบทที่มาจากวิถีชีวิตจารีตประเพณี และวัฒนธรรมชุมชน ดังนั้น การศึกษากฎหมายในมิติมานุษยวิทยาจึงให้ความสำคัญกับการให้คุณค่าของข้อบังคับหรือกฎหมายชุมชนว่ามีความสำคัญไม่น้อยกว่ากฎหมายที่มาจากอำนาจรัฐตามแนวคิดกระแสหลักของสำนักกฎหมายบ้านเมือง ดังนั้นการรับรองคุณค่าและอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นจึงเป็นมิติสำคัญหนึ่งของการพัฒนามาตรการทางกฎหมายระดับประเทศ โดยอาจแยกความสำคัญของการศึกษากฎหมายในมิติมานุษยวิทยาเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญหนึ่งในการทำให้มีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีความละเอียด ชัดเจน เป็นระบบเพื่อสนับสนุนใน 2 ประเด็น ได้แก่ สิทธิการมีส่วนร่วมและสิทธิชุมชนของประมงพื้นบ้าน ดังนี้

1) สิทธิการมีส่วนร่วม จากการศึกษาของอุดมศักดิ์ สนิธิพงษ์ (2559) ศึกษาเรื่องปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรประมง พบว่าประเทศไทยยังขาดแคลนกฎหมายที่รองรับสิทธิการมีส่วนร่วม โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องจะกำหนดหน้าที่ให้กับรัฐและราชการส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวแต่เพียงลำพัง ตั้งแต่การควบคุม ดูแล การใช้ประโยชน์ และการอนุมัติ อนุญาต พร้อมทั้งกำหนดข้อห้ามและบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน เฉพาะหน่วยงานของรัฐเท่านั้นที่มีอำนาจหน้าที่เช่นนั้น ไม่อนุญาตให้ชุมชนหรือประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการแต่อย่างใด ทำให้การมีส่วนร่วมเป็นเพียงการมีส่วนร่วมในทางรูปแบบพิธี

2) สิทธิชุมชน ในมิติของแนวปฏิบัติในการรับรองสิทธิชุมชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (คณิศร ศรีบัวเอี่ยม และคณะ, 2561 : 5-18) เสนอไว้ว่า ต้องมีเงื่อนไขเชิงข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะการจัดการโดยชุมชน ซึ่งจะเป็นเงื่อนไขสำคัญที่นำมาสู่การยอมรับให้สิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามนัยของกฎหมาย

8. องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย พบประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) ความสำคัญของหลักการประเมินผลกระทบของกฎหมายในกระบวนการจัดทำกฎหมายประมงและกฎหมายใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ควรนำเกณฑ์การประเมินผลกระทบของกฎหมายโดยเฉพาะการให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างกฎหมาย เพื่อให้การบังคับใช้กฎระเบียบมีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์และบริบทของพื้นที่ และ 2) ความสำคัญของการศึกษากฎหมายในมิติมานุษยวิทยาเพื่อพัฒนามาตรการทางกฎหมาย เนื่องจากในระดับชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นการประมงพื้นบ้านที่มีลักษณะเฉพาะตามวิถีชีวิตที่สืบทอดมาแต่อดีต มีการใช้เครื่องมือประมงพื้นบ้าน การดูแลรักษาทรัพยากร และภูมิปัญญาของชุมชนในการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการทำประมงระหว่างคนในชุมชนด้วยกันเองหรือความขัดแย้งกับชาวประมงต่างถิ่น การศึกษากฎหมายในมิติมานุษยวิทยาจะทำให้ภาครัฐมีข้อมูลที่รอบด้านซึ่งมีฐานในการเคารพต่อสิทธิการมีส่วนร่วมและสิทธิชุมชนของประมงพื้นบ้าน

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สิ่งแวดล้อมในทะเลต้องไม่ถูกทำลายและได้รับการฟื้นฟูรัฐบาลและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องมีการเร่งบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมกับบริบทในปัจจุบัน จัดตั้งกองทุนหรืองบประมาณให้เพียงพอในการฟื้นฟู ดูแลรักษาและอนุรักษ์ โดยให้ชาวประมงในท้องถิ่นมีส่วนร่วม อาทิ การทำธนาคารปูม้า ปะการังเทียม

2. สัตว์น้ำอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน

(1) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งต้องจัดให้มีการศึกษาข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นปัจจุบันเกี่ยวกับชนิด ประเภท ฤดูกาล แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำและอนุญาตให้จับเฉพาะในชนิด เวลา พื้นที่ที่เหมาะสม รวมถึงการให้ความสำคัญกับการเก็บและการนำข้อมูลสถิติการประมงเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยและการบริหารจัดการด้านการประมง โดยในส่วนการวิจัยนี้ได้ถูกกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม พ.ศ. 2558 – 2562 แต่ยังไม่รับดำเนินการอย่างเพียงพอในทางปฏิบัติ

(2) กรมประมงต้องกำหนดปริมาณสัตว์น้ำอนุญาตให้จับ ประเภท ฤดูกาล พื้นที่ และเครื่องมือ โดยใช้ข้อมูลจากการวิจัยประมงทะเล อาทิ การประเมินผลผลิตสูงสุดที่ยั่งยืน (Maximum Sustainable Yield : MYS) ของทรัพยากรสัตว์น้ำในน่านน้ำไทย เพื่อหาจุดอ้างอิงของทรัพยากรสัตว์น้ำซึ่งเป็นระดับที่สัตว์น้ำในน่านน้ำสามารถนำมาใช้ประโยชน์โดยไม่มีผลกระทบต่อทรัพยากร และมีความสมดุลกับการผลิตของสัตว์น้ำตามธรรมชาติ

(3) รัฐบาลและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต้องจัดตั้งกรมประมงทะเลมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลและบริหารจัดการการประมงอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

(4) รัฐบาลต้องจัดตั้งกองทุนพัฒนาการประมง เพื่อเป็นกลไกด้านงบประมาณในการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรประมง การฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับปริมาณที่สามารถผลิตทดแทนได้อย่างยั่งยืน อาทิ การจ่ายเงินชดเชยกรณีได้รับผลกระทบจากมาตรการของรัฐที่ทำให้ต้องเปลี่ยนอาชีพหรือถูกจำกัดปริมาณการจับสัตว์น้ำ การลดจำนวนเรือโดยการซื้อเรือจากชาวประมง เป็นต้น

3. การกำหนดนโยบายให้หลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกระบวนการกำหนดนโยบายควรต้องรับฟังความคิดเห็นอย่างหลากหลายของผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบโดยตรง เพื่อให้การกำหนดนโยบายสอดคล้องกับบริบทประเภทและพื้นที่การประมง เป็นกฎเกณฑ์ที่ได้ในทางปฏิบัติ ป้องกันความขัดแย้งและมีทิศทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการประมงของไทย รวมถึงสอดคล้องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะการทำการประมงในน่านน้ำไทย ได้แก่ การประมงในเขตทะเลชายฝั่ง แนวชายฝั่งทะเล และทะเลนอกชายฝั่ง เพื่อให้มีข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับการประมงไทยที่ครบถ้วน ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาการทำการประมงทะเลนอกน่านน้ำไทย ซึ่งมีกฎหมาย กติกาเกี่ยวกับการทำประมงระหว่างประเทศอีกชุดหนึ่ง

2. เพื่อให้การพัฒนาการประมงพื้นบ้านซึ่งเป็นอาชีพของชาวประมงที่มีทุนทรัพย์น้อยให้เกิดความยั่งยืนบนฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรมีการทำวิจัยทางประมงเกี่ยวกับชนิด จำนวน รูปแบบ วิธีการทำประมงของเครื่องมือประมงพื้นบ้าน แหล่งทำการประมง ความถี่ในการทำการประมง ฤดูกาลทำการประมง อัตราการจับ องค์ประกอบชนิด ขนาดของสัตว์น้ำจากเครื่องมือประมงหลัก และกำหนดกฎหมายหรือนโยบายของรัฐให้สอดคล้องกับข้อมูลทางวิชาการที่ครบถ้วนและทันสมัยเพื่อทำให้ข้อขัดแย้งในความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือประมงพื้นบ้านที่ถูกระบุว่าผิดกฎหมายมีข้อยุติโดยใช้ข้อมูลที่เป็นวิทยาศาสตร์ที่เชื่อถือได้

3. ประเด็นการศึกษาและเนื้อหาที่นำเสนอในงานวิจัยนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งขององค์ความรู้เกี่ยวกับภาคการประมงของประเทศไทย โดยในการแก้ไขปัญหาและกำหนดนโยบายการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ที่อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ ครอบคลุมในมิติหลากหลายที่เกี่ยวข้องกับภาคการประมง อาทิ มิติทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพและกายภาพ ภูมิศาสตร์ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเติมเต็มองค์ความรู้เพื่อการส่งเสริมการประมงที่ยั่งยืนต่อไป

รายการอ้างอิง

- กรมประมง. (2558). แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม พ.ศ. 2558 – 2562. <https://www4.fisheries.go.th/doffile/fkey/ref17314>.
- กรมประมง. (2561). จรรยาบรรณในการทำประมงอย่างรับผิดชอบ. <https://www.fisheries.go.th/law/web2/images/international/>.
- คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. (2561). เอกสารประกอบการอธิบายแนวปฏิบัติในการรองรับสิทธิชุมชนที่เชื่อมโยงกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุมสิน ชมชูชื่น. (2561). นโยบายการแก้ไขการทำประมงผิดกฎหมาย (IUU Fishing) ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตชาวประมง ตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. วารสารรวมคำแห่งฉบับรัฐประศาสนศาสตร์, 1(1), 27-48.
- พิมพ์ประไพ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และคณะ. (2561). รายงานวิจัยเรื่องปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการแก้ไขการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน ไร้การควบคุม : กรณีศึกษาพื้นที่ภูมิโนแคว่นอ่าวตราด จังหวัดตราด. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภรมาภา อุดมวัฒน์ทวี. (2559). โทษทางอาญาตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์. (2563). EU-IUU หลุมพรางการพัฒนาการทำประมงอย่างยั่งยืน : กรณีประเทศไทย. <https://thaipublica.org/2020/12/wicharn-eu-iuu01/>
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2557). โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ผลกระทบในการออกกฎหมาย (Regulatory Impact Analysis). สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- อัศวิน แก้วพิทักษ์. (2563). ผลกระทบของโลกาภิวัตน์และบทบาทของรัฐที่มีต่อการพัฒนาทุนนิยมประมงไทยในภาคตะวันออก. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อำไพ หรรณารักษ์ และกาญจนา ยาเสน. (2560). รายงานวิจัยโครงการสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย เป้าหมายที่ 14 ชีวิตใต้น้ำ (Life Below Water). กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

แนวทางในการจัดการของผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด
ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

THE MANAGEMENT GUIDELINE OF HOTEL ENTREPRENEURS IN KOH CHANG DISTRICT, TRAT PROVINCE DURING THE EPIDEMIC OF COVID-19

สหารัฐ ทักษิรี¹ จักรชัย สื่อประเสริฐสิทธิ² อนูรัตน์ อนันตนาธร³ และ พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต⁴

Saharat Takkhiree, Chakchai Sueprasertsitthi, Anurat Anantanatorn and Pongsatean Luengalongkot

Article History

Received: 02-07-2023; Revised: 01-11-2023; Accepted: 02-11-2023

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.27>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการ 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการของผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ใช้รูปแบบการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยทำการศึกษาจากผู้ประกอบการโรงแรมในพื้นที่ อ.เกาะช้าง จำนวน 12 คน คัดเลือกด้วยการเจาะจงและมีการปรึกษากันระหว่างผู้วิจัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้มาสรุปความตามประเด็นสำคัญ (Content Analysis) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการโรงแรม ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

ผลการวิจัยพบว่า

1. เมื่อไวรัสโควิด-19 แพร่ระบาดในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ผู้ประกอบการโรงแรมทุกระดับได้รับผลกระทบกันอย่างถ้วนหน้า เนื่องจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของรัฐบาลและความหวาดวิตกของนักท่องเที่ยวส่งผลให้ผู้ประกอบการ

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Master's degree, Faculty of Political Science and Law, Burapha University

E-mail: Saharat1202@gmail.com *First author

²อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Adviser, Faculty of Political Science and Law, Burapha University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Asst. Prof., Dr., Faculty of Political Science and Law, Burapha University *Essentially Intellectual Contributor

⁴รองศาสตราจารย์ ดร. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Assoc. Prof., Faculty of Political Science and Law, Burapha University *Essentially Intellectual Contributor

หลายแห่งต้องปิดกิจการและอีกหลายแห่งต้องปรับกลยุทธ์ในการจัดการ โดยเฉพาะการบริการ การตลาด และการสร้างความเชื่อมั่น รวมถึงด้านราคา

2. การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้ผู้ประกอบการทั้งหมดเกิดปัญหาและอุปสรรคในการจัดการกับโรงแรม เมื่อไวรัสโควิด-19 ได้มีการแพร่ระบาดในพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ทำให้ผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง ได้รับผลกระทบกันอย่างถ้วนหน้า เนื่องจากการแพร่ระบาดนั้นมีหลายระลอกและมีการออกมาตรการที่ล่าช้าจากภาครัฐ ทำให้เกิดการวิตกกังวลที่มาจากนักท่องเที่ยวและมาจากทั้งตัวผู้ประกอบการเอง ทำให้เกิดเป็นปัญหาและอุปสรรคในการจัดการโรงแรม แต่ทางผู้ประกอบการก็ได้มีการปรับตัวให้เข้ากับปัญหาและอุปสรรคให้เข้ากับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

3. เมื่อไวรัสโควิด-19 แพร่ระบาดในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ผู้ประกอบการโรงแรมทุกระดับได้รับผลกระทบกันอย่างถ้วนหน้า เนื่องจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของรัฐบาลทำให้ผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง ต้องมีการพัฒนาแนวทางในการจัดการกับวิกฤติโควิด-19 ไปด้วยกัน เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านราคา การจัดการ การตลาด และการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การจัดการ; โควิด-19; ผู้ประกอบการ

ABSTRACT

The purpose of this study were: 1) to study management approaches, 2) to examine problems and challenges in management. and 3) to explore strategies for developing hotel management practices in the Koh Chang district, Trat province, under the circumstances of the COVID-19 pandemic. The research methodology employed a qualitative research approach, conducting interviews with a selected sample of 12 hotel operators in the Koh Chang area. The data collected from the interviews were analyzed using content analysis to identify key findings. The purpose of this study is to investigate strategies for developing hotel management practices in the context of the COVID-19 pandemic.

The results of the research found that:

1. When the COVID-19 virus spread in the Koh Chang district, Trat province, hotel operators at all levels were significantly affected. This was due to government prevention measures and the hesitancy of tourists, which resulted in many operators having to close their businesses, while others had to adjust their management strategies, particularly in terms of service, marketing, building confidence, and pricing.

2. The outbreak of the COVID-19 virus has presented numerous challenges and obstacles for hotel operators in the Koh Chang district, Trat province. The impact on hotel operators in the area has been significant, as the spread of the virus has taken various forms and the government measures to address it have been implemented with delays. This has caused concerns and anxieties among both tourists and hotel operators themselves. As a result, managing hotels has become problematic and challenging. However, hotel operators have made adjustments to adapt to the problems and obstacles posed by the COVID-19 pandemic.

3. With the spread of the COVID-19 virus in the Koh Chang district, Trat province, hotel operators at all levels have been significantly impacted. Due to the government's preventive measures, hotel operators in the Koh Chang area have had to develop strategies to manage the COVID-19 crisis collectively. This includes the development of pricing, management approaches, marketing techniques, and building confidence among tourists. The objective is to foster improvements in these areas and effectively deal with the challenges posed by the COVID-19 pandemic.

Keywords: management; Covid-19; entrepreneurs

1. บทนำ

โควิด-19 หรือ ไวรัสโคโรนา เป็นไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่เป็นสาเหตุของโรคทั้งในคนและในสัตว์ ซึ่งเป็นไวรัสที่ทำให้เกิดโรคกับระบบทางเดินหายใจตั้งแต่ใช้หวัดธรรมดาไปจนถึงที่มีอาการรุนแรง โดยในปี 2019 มีการค้นพบเชื้อไวรัสโคโรนาชนิดล่าสุด ในตอนแรกเชื้อไวรัสชนิดนี้ยังไม่เป็นที่รู้จัก ก่อนที่จะมีการระบาดในเมืองอู่ฮั่นประเทศจีน และในปัจจุบันโควิด-19 มีการระบาดไปทั่วโลก โดยอาการหลักๆ ที่พบมากที่สุด คือ มีไข้ ไอ อ่อนเพลีย รวมไปถึงอาการปวดเมื่อย คัดจมูก น้ำมูกไหล เจ็บคอ ท้องเสีย ลิ้นไม่สัมผัสรส และจมูกไม่ได้กลิ่น

จังหวัดตราดเป็นจังหวัดชายฝั่งทางภาคตะวันออกของประเทศไทย มีเนื้อที่ประมาณ 2,819 ตารางกิโลเมตร มีเกาะทั้งหมด 52 เกาะ กระจายอยู่รอบ ๆ มีเกาะที่มีชื่อเสียงอยู่หลายเกาะ ซึ่งมีเกาะช้างเป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุด รองลงมาคือเกาะกูด ซึ่งในปัจจุบันพื้นที่ของเกาะช้างและเกาะกูดได้รับความนิยมในการไปเที่ยวของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ อีกหนึ่งสิ่งที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวก็คือ ผลไม้ประจำท้องถิ่น เช่น ทุเรียน เงาะ มังคุด และอื่น ๆ นอกจากเกาะช้างและเกาะกูดแล้ว ยังมีหมู่เกาะที่นิยมเที่ยวกันอีกหลายเกาะ เช่น เกาะหมาก เกาะขาม เกาะเหลายา เกาะหวาย เป็นต้น (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2562)

จากข้อมูลดังกล่าวมาในข้างต้น ยังไม่สามารถทราบถึงแนวทางในการจัดการของผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้ทางผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการทำการศึกษาแนวทางในการจัดการของผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้จัดทำเป็นแนวทางในแก้ไขปัญหาและเพื่อรับมือกับสภาวะวิกฤตไวรัสโควิด-19 กับสถานประกอบการในภาคส่วนอื่น ๆ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการของผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการของผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19
3. เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดการโรงแรมของผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

3. การทบทวนวรรณกรรม

หากพิจารณาฐานคิด (Assumption) ที่อยู่เบื้องหลังแนวทางในการจัดการของผู้ประกอบการโรงแรมในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ผู้วิจัยพบว่า ประกอบด้วย 3 ฐานคิดใหญ่ ๆ คือ หนึ่ง แนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หรือ 4P's ซึ่งประกอบด้วย สินค้าและบริการ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและด้านการส่งเสริมการตลาด ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้จัดการด้านการบริการก็ว่าได้ สอง 4E's กับแนวคิดปรับธุรกิจให้อยู่รอดในยุค New Normal ผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์เพื่อให้ธุรกิจอยู่ดำเนินต่อไปได้ จากแต่เดิมใช้กลยุทธ์ในการวางแผนทางการตลาดที่เรียกว่า Marketing Mix หรือ 4P ผู้ประกอบการจำนวนมากจึงได้นำแนวคิด 4E's มาปรับใช้ในธุรกิจด้วย เนื่องจากกลยุทธ์ทางการตลาดแบบเก่า 4P อาจจะเพียงพอในช่วงของ New normal ที่เกิดขึ้นภายหลังการแพร่ระบาดของไวรัส เพราะผู้คนคุ้นชินกับการใช้เทคโนโลยีและใช้โซเชียลมีเดียเป็นช่องทางหลักเพื่อรับข่าวสารมากขึ้น สาม แนวคิดและทฤษฎีการบริหารงานแบบ POLC ในการบริหารงานท่ามกลางภูมิทัศน์ของการแข่งขันใหม่ที่ของการบริหารตาม POLC ยังคงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organization) การนำ (Leadership) การควบคุม (Control)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.ทิตาพร รุ่งสถาพร (20563) งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมผู้บริโภคต่อการซื้อสินค้าบนช่องทางออนไลน์ในภาวะวิกฤตโควิด-19 ในเขตกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และพิษณุโลก การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนช่องทางออนไลน์และระดับความคิดเห็นในการตัดสินใจซื้อสินค้าบนช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในภาวะวิกฤตโควิด-19 ในเขตกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และ พิษณุโลก

2.สุนีย์ ธีระกิจมานันท์ชัย (2563) งานวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของการสื่อสารผ่านอินสตาแกรมและเฟซบุ๊กที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าบนออนไลน์ของผู้บริโภคในช่วงโควิด-19 : กรณีศึกษาร้าน YogaAum

3.ณอมพงษ์ พานิชและศิริพงษ์ เจริญสุข (2560) ศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจโรงแรมในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา หลังผ่านวิกฤตการณ์มหาอุทกภัยน้ำท่วม ปี พ.ศ. 2554

4.มะลิวรรณ ช่องงาม (2562) ศึกษาส่วนผสมทางการตลาดบริการของธุรกิจรีสอร์ทขนาดเล็กในจังหวัด นครนายก

5.บุหลันฉาย สมรรถนเรศวร์และสุรพงษ์ วัชรจิต (2562) ศึกษากลยุทธ์ความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงแรมและที่พักขนาดกลางและขนาดย่อมในกรุงเทพมหานคร

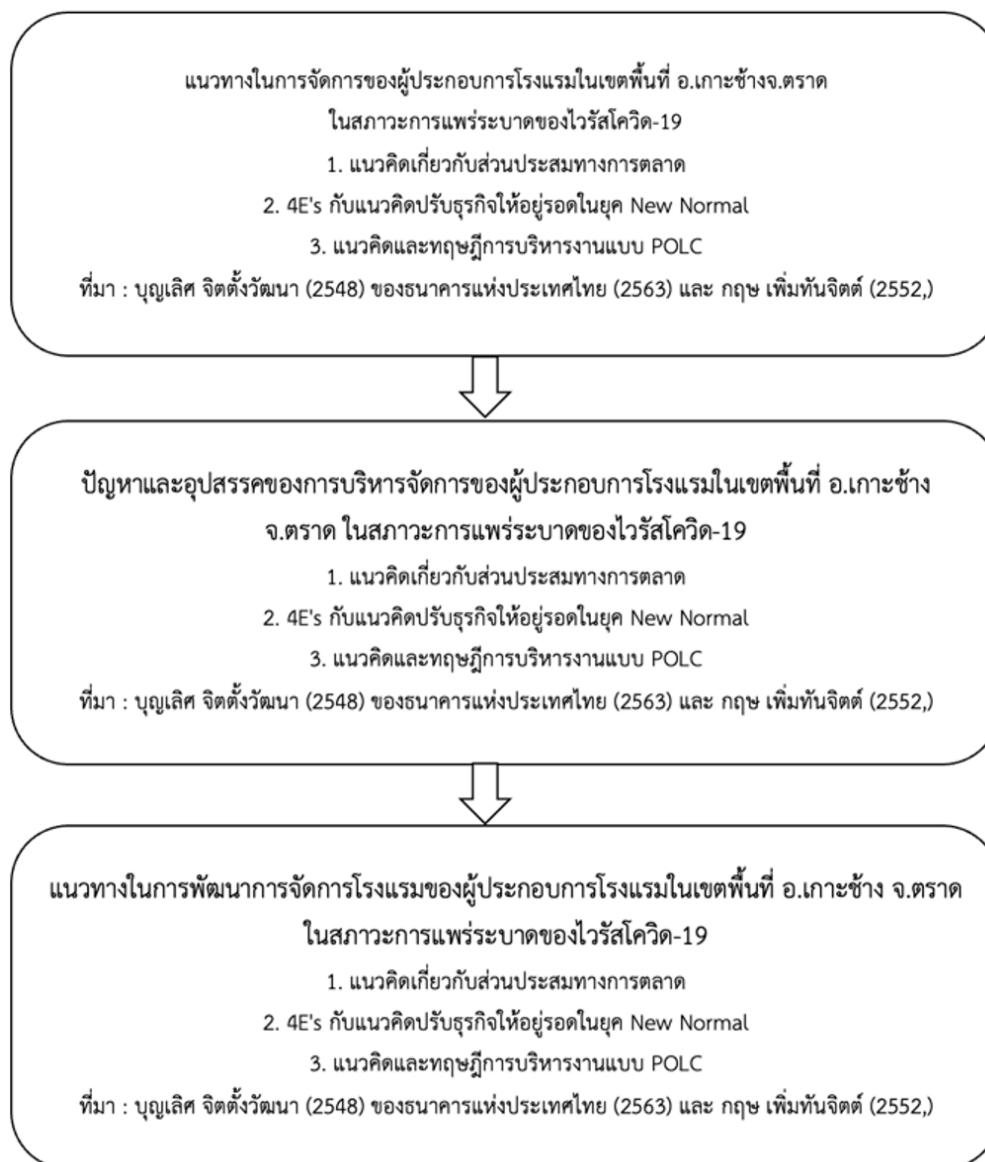
6.นางสาวลลิตาพิทย์ กิจจันทร์ (2563) ทำการศึกษาเรื่อง โควิด-19 กับกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดเล็กในจังหวัดนครนายก

7.บัวขาว จารุจินดา (2546) ได้จัดการศึกษาแนวทางการจัดการธุรกิจ สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ด้านการเตรียมการก่อนดำเนินการ ด้านการดำเนินการ ผลที่ได้รับจากการดำเนินงาน ตลอดจนศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

4. กรอบแนวทางในการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิด

5. ระเบียบวิธีวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เข้าถึงผู้ให้ข้อมูลโดยตรงในเวลาเก็บข้อมูล (Obtrusive method) ข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลปฐมภูมิและผู้วิจัยไม่จำเป็นต้องเข้าถึงตัวผู้ให้ข้อมูล โดยตรง (Unobtrusive method) ข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลทุติยภูมิ โดยการเก็บข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัย ได้ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกควบคู่ไปกับการบันทึกข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มีการกำหนดประเด็นการซักถามไว้ล่วงหน้า โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยประสานกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ รายละเอียดการทำวิจัย และนัดหมายวัน เวลา ที่จะเข้าสัมภาษณ์ ซึ่งหากผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านใดไม่ประสงค์ให้ข้อมูล สามารถปฏิเสธการให้ข้อมูลได้ โดยที่ผู้วิจัยจะไม่นำมาเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้

จัดส่งหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย โดยได้รับบอกกล่าวและเต็มใจให้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญศึกษารายละเอียดล่วงหน้า

ผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบตัวต่อตัว เพื่อเปิดเผย ความคิดเห็น ความเชื่อ ทศนคติของผู้ตอบ โดยเตรียมคำถามแบบมีโครงสร้าง (Structure interview) ลักษณะการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยมีการกำหนดคำถามออกเป็นประเด็นให้ครอบคลุมและ สอดคล้องกับเรื่องที่ทำการวิจัย ทั้งนี้ ก่อนเริ่มการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียด วัตถุประสงค์ ระยะเวลาการสัมภาษณ์ที่ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง เพื่อย้ำให้ผู้สัมภาษณ์เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะให้ความสำคัญกับข้อมูลที่อาจได้มานอกเหนือจากประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ และเปิดโอกาสให้ผู้รับการสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างอิสระ เนื่องจากข้อมูลที่ได้น่าจะนำมาเสริมให้ประเด็นที่ต้องการศึกษาให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

มีการขออนุญาตผู้วิจัยในการจัดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาบันทึกและถอดเทป เพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลที่ไม่ชัดเจนหรือไม่ครบถ้วน ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บเป็นความลับ และไม่เผยแพร่แหล่งข้อมูล ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยจะทำการแปลผลและนำเสนอในภาพรวมของวัตถุประสงค์การวิจัยเท่านั้น

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ (Documentary research) โดยบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในแบบบันทึกข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อำเภอกะชัง จังหวัดตราด โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้ ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนทั้งสิ้น 12 คน โดยมีการคัดเลือกตามขนาดของโรงแรม ได้แก่ ขนาดเล็ก (รายได้ 1 ล้านบาท ถึง 3 ล้านบาท ต่อปี) ขนาดกลาง (รายได้ 3 ล้านบาท ถึง 5 ล้านบาท ต่อปี) ขนาดใหญ่ (รายได้มากกว่า 5 ล้านบาท ต่อปี) โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มละ 4 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 คน คัดเลือกโดยการเจาะจงและมีการปรึกษากันระหว่างผู้วิจัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

2. ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

จากการศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาแนวทางในการจัดการของผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.กะชัง จ.ตราด ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยที่ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดทฤษฎีและเอกสารต่าง ๆ โดยประยุกต์จากแนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด (4P) แนวคิดการจัดการกับแนวคิดปรับธุรกิจให้อยู่รอดในยุค New Normal (4E's) และแนวคิดและทฤษฎีการบริหารงานแบบ POLC

2. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มตั้งแต่ช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2564 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ.2566 โดยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่าง เดือนสิงหาคม พ.ศ.2565 ถึง เดือนกันยายน พ.ศ.2565

3.ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลเกาะช้าง มี 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านคลองนนทรี บ้านด่านใหม่ บ้านคลองสน บ้านคลองพร้าว และตำบลเกาะช้างใต้ มี 5 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านบางเบ้า บ้านสลักเพชร บ้านเจ๊กแบ๋ บ้านสลักคอก บ้านสลักเพชรเหนือ

3.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล (Recording form) และแบบสัมภาษณ์ (In-depth interview guideline) โดยนำทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาใช้ในการสร้างคำถาม เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างครบถ้วนและครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดที่จะศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้ แบบบันทึกข้อมูล (Recording form) และแบบสัมภาษณ์ (In-depth interview guideline) เกี่ยวกับแนวทางในการจัดการของผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการของผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เข้าถึงผู้ให้ข้อมูลโดยตรงในเวลาเก็บข้อมูล (Obtrusive method) ข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลปฐมภูมิและผู้วิจัยไม่จำเป็นต้องเข้าถึงตัวผู้ให้ข้อมูลโดยตรง (Unobtrusive method) ข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลทุติยภูมิ โดยการเก็บข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัย ได้ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกควบคู่ไปกับการบันทึกข้อมูลมีรายละเอียด

5.การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาสรุปความตามประเด็นสำคัญและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล แบบสามเส้าโดยมีรายละเอียด ดังนี้ ด้วยวิธีการแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) ได้แก่ บุคคล เวลา และสถานที่ โดยนำข้อมูลในรูปแบบเอกสาร ผลการสังเกต ผลการสัมภาษณ์ ที่บันทึกและเก็บรวบรวมมาจากแหล่งต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกันทั้งในด้าน บุคคล เวลาและสถานที่ โดยตรวจสอบว่าข้อมูลเรื่องเดียวกันแต่ต่างสถานที่กัน ต่างตัวบุคคลและต่างเวลา จะเหมือนกันหรือไม่ เพื่อมาสรุปเปรียบเทียบความสอดคล้อง รวมทั้งเพิ่มเติมประเด็นที่สำคัญให้มีเนื้อหาสาระที่สมบูรณ์และครอบคลุมประเด็นวิเคราะห์ที่กำหนด เพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบความเรียงเชิงพรรณนาภายใต้วิธีการแบบอุปนัย (Analytic induction) เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

6. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาดอนที่ 1 ศึกษาแนวทางในการจัดการของผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่ง

ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวและการประกอบกิจการด้านการท่องเที่ยว ของผู้ประกอบการ ในพื้นที่เกาะช้างก่อนที่ไวรัสโควิด-19 ก่อนจะเกิดการแพร่ระบาด การท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด มีความเติบโตสูงและมีการแข่งขันของผู้ประกอบการโรงแรมอย่างเข้มข้น ในเรื่องราคา การตลาด และการแข่งขันชิงลูกค้า การดำเนินกิจการขาดความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ

เมื่อไวรัสโควิด-19 แพร่ระบาดในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ผู้ประกอบการโรงแรมทุกระดับได้รับผลกระทบกันอย่างถ้วนหน้า เนื่องจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของรัฐและมีความหวาดวิตกของนักท่องเที่ยวส่งผลให้ผู้ประกอบการหลายแห่งต้องปิดกิจการและอีกหลายแห่งต้องปรับกลยุทธ์ในการจัดการ โดยเฉพาะการบริการ การตลาด และการสร้างความเชื่อมั่นรวมถึงด้านราคา

ผลการศึกษาตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการของผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่สอง

ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์ของการจัดการโรงแรมในช่วงวิกฤติโควิด-19 ของผู้ประกอบการในพื้นที่เกาะช้าง ก่อนที่ไวรัสโควิด-19 จะเกิดการแพร่ระบาด จะมีปัญหาหลักที่เกิดขึ้น คือ การแข่งขันในด้านราคา ด้านห้องพัก และด้านการส่งเสริมการขาย ซึ่งจะมีการได้เปรียบจากผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีกำลังทรัพย์มากกว่าผู้ประกอบการรายเล็ก ซึ่งทำให้เกิดการแย่งชิงลูกค้ากันระหว่างผู้ประกอบการโรงแรมขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก แต่พอประสบกับการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้ผู้ประกอบการทั้งหมดเกิดปัญหาและอุปสรรคในการจัดการกับโรงแรม

เมื่อไวรัสโควิด-19 ได้มีการแพร่ระบาดในพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ทำให้ผู้ประกอบการโรงแรมในพื้นที่ อ.เกาะช้าง ได้รับผลกระทบกันอย่างถ้วนหน้า เนื่องจากการแพร่ระบาดนั้นมีหลายระลอกและมีการออกมาตรการที่ล่าช้าจากภาครัฐ ทำให้เกิดการวิตกกังวลที่มาจากนักท่องเที่ยวและมาจากทั้งตัวผู้ประกอบการเอง ทำให้เกิดเป็นปัญหาและอุปสรรคในการจัดการโรงแรม แต่ทางผู้ประกอบการก็ได้มีการปรับตัวให้เข้ากับปัญหาและอุปสรรคให้เข้ากับสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

ผลการศึกษาตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาการจัดการโรงแรมของผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่สาม

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาการจัดการโรงแรม ของผู้ประกอบการในพื้นที่ อ.เกาะช้าง ก่อนที่จะเกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 แนวทางในการพัฒนาของผู้ประกอบการโรงแรมนั้นจะมีการพัฒนาแบบตัวใครตัวมัน เนื่องจากการเติบโตสูงและมีการแข่งขันของผู้ประกอบการโรงแรมอย่างเข้มข้นในเรื่องราคา การตลาด และการแย่งชิงลูกค้า แนวทางในการพัฒนาการจัดการโรงแรมในพื้นที่ อ.เกาะช้าง ก่อนการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 จึงขาดความบูรณาการกันระหว่างผู้ประกอบการ

เมื่อไวรัสโควิด-19 แพร่ระบาดในพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ผู้ประกอบการโรงแรมทุกระดับได้รับผลกระทบกันอย่างถ้วนหน้า เนื่องจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของรัฐบาลทำให้ผู้ประกอบการโรงแรมในพื้นที่ อ.เกาะช้าง ต้องมีการพัฒนาแนวทางในการจัดการกับวิกฤติโควิด-19 ไปด้วยกัน เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านราคา การจัดการ การตลาด และการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยว

7. อภิปรายผล

อภิปรายผลการวิจัยผลการศึกษาตอนที่ 1 ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการโรงแรมของผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

1.ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ผลการวิจัยพบว่า การควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโรค และการให้บริการที่ปลอดภัยและมีคุณภาพสูง ยังสามารถเพิ่มความพึงพอใจให้กับลูกค้า และให้บริการที่เหมาะสมต่อความต้องการของลูกค้า ส่งเสริมการขาย และนำเสนอโปรโมชั่นพิเศษ และสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งผลจากการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ นิติและจิตดาภรณ์ (2559 : 118) ที่ได้ศึกษากลยุทธ์ในการรับมือกับความไม่แน่นอนของอัตราว่างในช่วงนอกฤดูกาลการเดินทางในธุรกิจโรงแรมกล่าวถึงการทำการกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ในระยะยาวที่นำไปใช้เพื่อควบคุมอัตราว่างในตลอดช่วงเวลาที่ทั้งนอกและในฤดูกาลท่องเที่ยวในช่วงระหว่างทางเลือกที่ตั้งและทำเลและออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมและสามารถตอบสนอง ความต้องการของคนที่เข้าพักได้ รวมถึงการหาตลาดใหม่หรือกลุ่มการบริการเฉพาะ เป็นกลยุทธ์ที่สามารถทำได้ระยะยาวและเป็นกลยุทธ์ธุรกิจที่ไม่สามารถลอกเลียนแบบได้

2.ด้านราคา (Price) ผลการวิจัยพบว่า เราได้พบว่าโรงแรมที่มีการจัดการราคาที่ดีที่สุดในช่วงวิกฤติโควิด-19 ปรากฏว่า เมื่อการจัดการราคาของโรงแรมได้ถูกปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในช่วงวิกฤติโควิด-19 แล้ว จะสามารถเพิ่มความแข็งแกร่งของธุรกิจในอนาคตได้ นอกจากนี้ การปรับราคาของโรงแรมให้เป็นไปตามสถานการณ์ในช่วงวิกฤติโควิด-19 ยังสามารถช่วยให้โรงแรมได้รับการ

ตัดสินใจในการบริหารจัดการราคาต่าง ๆ ของห้องพักและบริการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของศศิพิมล (2560 : 125) ที่ศึกษาเรื่อง ของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กในเขตภาคตะวันออกของประเทศไทยพบว่าราคาห้องพักที่ผู้ประกอบการ นิยมตั้งราคาต่อคืน 81% อยู่ที่ 1,000-1,500 บาท ซึ่งเป็นราคาที่ตั้งไว้สูงที่สุดกับธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กในภาคตะวันออกเพื่อใช้ในการลดราคาและต่อรองกับลูกค้าที่เข้าพักในช่วงเวลาที่แตกต่างกันออกไป

3.ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ผลการวิจัยพบว่า โรงแรมต้องใช้วิธีการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย นอกจากนี้ การใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายออนไลน์ ยังช่วยให้ผู้ใช้บริการมีความปลอดภัยจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในปัจจุบัน การใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายออนไลน์ยังช่วยให้โรงแรมสามารถปรับปรุงการจัดจำหน่ายได้อย่างรวดเร็ว และมีการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนผู้ใช้งานในแต่ละช่วงเวลา ทำให้โรงแรมสามารถเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้งานได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และนำมาใช้ในการปรับปรุงบริการ และการปรับปรุงการจัดจำหน่าย เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้งาน และให้ประสบความสำเร็จอย่างมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของวัฒนา (2559 : 242) ทำการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กเขตพื้นที่จังหวัดตราด โดยกล่าวว่า ช่องทางการจัดจำหน่ายที่ลูกค้าใช้ในการจองมาก ที่สุดภายใน 1 -2 ชั่วโมงก่อนการเข้าพักคือการโทรศัพท์จองห้องพักโดยตรงเพื่อตกลงราคาในทันที

4.ด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) ผลการวิจัยพบว่า ในช่วงวิกฤติโควิด-19 ผู้ใช้บริการโรงแรมเปลี่ยนไปเน้นความปลอดภัย และความสะดวกสบาย ในการเลือกใช้บริการ โรงแรมจึงต้องเพิ่มความปลอดภัยและความสะดวกสบาย โดยวิธีต่าง ๆ การใช้สื่อออนไลน์ในการโปรโมชัน การใช้การโปรโมชันบนแอปพลิเคชันของโรงแรม การใช้การโปรโมชันผ่านช่องทางการตลาดแบบดิจิทัล และการใช้การโปรโมชันในโซเชียลมีเดีย เพื่อให้โรงแรมสามารถแสดงให้ผู้ใช้บริการเห็นถึงการโปรโมชัน และสามารถเข้าถึงการโปรโมชันได้ง่าย ๆ อย่างสะดวกสบาย สอดคล้องกับ ถนอมและศิริพงษ์ (2560 : 53) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่องกลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาหลัง ผ่านวิกฤตการณ์มหาอุทกภัยน้ำท่วม ปี พ.ศ. 2554 ระบุว่ากลยุทธ์ด้านส่งเสริมการขายที่ผู้ใช้บริการ เห็นว่าเหมาะสมคือการจัดทำแผ่นพับเพื่อแสดงกิจกรรมและทำให้ลูกค้าทราบถึงบริการเสริมของทางสถานประกอบการรวมถึงข้อมูลการท่องเที่ยวทั่วถึง

5.ด้านประสบการณ์ของผู้ซื้อ (Product to Experience) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ซื้อที่มีประสบการณ์ที่ดีในโรงแรม จะมีความพึงพอใจสูงกว่า และมีโอกาสจะกลับมาใช้บริการในอนาคต ในช่วงวิกฤติโควิด-19 การจัดการโรงแรมสามารถเปลี่ยนแปลงแนวทางจากแบบจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (Product-based) เป็นแบบเน้นประสบการณ์ (Experience-based) โดยในด้านประสบการณ์ผู้ซื้อสามารถมีประสบการณ์เหนือระดับ โดยใช้วิธีการอื่น ๆ สอดคล้องกับแนวความคิดของ Ha & Perks (2005) กล่าวว่า ความคุ้นเคยกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มากกว่าเดิม ที่ไม่ใช่แค่พฤติกรรมแต่หมายรวมถึงเรื่องของความรู้สึก การวัดประสบการณ์ลูกค้าสามารถทำได้จากการชี้วัดในเรื่องของคุณภาพของเนื้อหา (Content Quality) ซึ่งหมายรวมถึงทุกสิ่งเกี่ยวกับตราสินค้าตั้งแต่ ภาพ ข้อความ ข่าวสาร วิดีโอ รีวิว

6.ด้านการเข้าถึงของลูกค้า (Place to Everyplace) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการของโรงแรมในช่วงวิกฤติโควิด-19 ที่เน้นการให้บริการผ่านทางอุปกรณ์เพื่อถือได้ เพื่อลดการสัมผัสติดเชื้จากการติดต่อจริง อีกทั้งยังเน้นในการให้บริการต่อลูกค้าให้ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปรับปรุงระบบสิ่งอำนวยความสะดวกและป้องกันการติดเชื้อ โดยเน้นการให้บริการต่อลูกค้าผ่านทางอุปกรณ์ที่ถือถือได้ รวมถึงการปรับปรุงระบบสิ่งอำนวยความสะดวกและป้องกันการติดเชื้อด้วยการล้างมือ การปิดปรับปรุงห้อง และการปรับปรุงระบบสุขาภิบาล นอกจากนี้ ผู้ประกอบการยังใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการโรงแรม และการให้บริการที่มีคุณภาพสูงและสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวความคิดของ Konhäusner, et al. (2021) กล่าวว่า กระบวนการแลกเปลี่ยนทางคุณค่าประกอบไปด้วย ต้นทุนเวลาที่ลูกค้าต้อง เสียไป (Time Cost) ความเป็นธรรมหรือราคาที่เป็นธรรม (Conscience)

7. ความคุ้มค่าของราคา (Price to Exchange) ผลการวิจัยพบว่า โรงแรมได้ใช้วิธีการจัดของแบบใหม่เพื่อเพิ่มความคุ้มค่าของราคา โดยการลดราคาสำหรับสิ่งของที่ต้องการต่ออย่างเต็มประสิทธิภาพ หรือจัดโปรโมชั่นใหม่ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน อีกทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงประเภทของสิ่งของให้เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้า อีกทั้งยังควรติดตามสถานการณ์ การเพิ่มความคุ้มค่าของราคายังสามารถทำได้โดยการตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการทำงานภายในโรงแรม สอดคล้องกับแนวคิดของ Epuran, et al. (2015) กล่าวว่า ความสะดวกสบายทุกที่ทุกเวลา ซึ่งจากการค้นคว้าพบว่าเป็นผลสะท้อนมาจากความสามารถเข้าถึงได้ง่าย (Ability to Access Product) ความซับซ้อนของขั้นตอน (Complex Stage of Engagement) และการสามารถซื้อขายได้ง่าย (Commercial Transaction)

8. ความมีส่วนร่วมของลูกค้า (Promotion to Evangelism) ผลการวิจัยพบว่า การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 มีผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรม จำเป็นต้องมีแนวทางในการจัดของเพื่อเพิ่มโอกาสในการดึงดูดลูกค้าและสร้างความมั่นใจในการใช้บริการของโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ซึ่งจะมีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางออนไลน์นั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ต้องทำในสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้ประกอบการโรงแรมควรใช้ช่องทางออนไลน์ โรงแรมควรสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้าโดยการให้บริการที่ดีและเป็นมิตร โดยการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและแก้ไขปัญหาของลูกค้าอย่างรวดเร็ว การใช้โปรโมชั่นเพื่อดึงดูดลูกค้า โรงแรมควรใช้โปรโมชั่นเพื่อดึงดูดลูกค้าโดยการให้ส่วนลดพิเศษหรือแนะนำโปรโมชั่นพิเศษเมื่อลูกค้าติดต่อจองห้องพักโรงแรม สอดคล้องกับแนวคิดของ Epuran, et al. (2015) กล่าวว่า ข่าวสารที่ดีที่ถูกปล่อยออกไปโดยผู้ที่ชื่นชอบสินค้านั้น กล่าวคือ กลยุทธ์แบบปากต่อปากทั้งทางออนไลน์ รวมถึงการเป็นผู้เผยแพร่เพราะมีความคลั่งไคล้ในตราสินค้านั้น

9. ด้านการวางแผน (Planning) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการวางแผนสำคัญอย่างหนึ่ง คือ การวางแผนการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของเชื้อโรค ด้วยการล้างมือ สนับสนุนการสวมหน้ากากและถุงมือ ปรับเปลี่ยนแผนการให้บริการห้องพักและสร้างแผนปฏิบัติในกรณีติดเชื้อโรคแพร่ระบาดในโรงแรม และการเผยแพร่ผลการวิจัยและแชร์ให้สมาชิกภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้ทุกคนรู้ถึงการจัดการและมีความมั่นใจในการใช้บริการห้องพักในโรงแรม นอกจากนี้แนวทางการวางแผนยังควรปรึกษากับองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมควบคุมโรค และคณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในการจัดการโรค เพื่อประสานงานและสร้างแนวทางการจัดการที่เหมาะสม และประหยักระบบที่เชื่อถือได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 80) ในเรื่องของพฤติกรรมของผู้บริการโรค ที่พบว่าผู้บริโภคมีพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

10. ด้านการจัดการองค์กร (Organizing) ผลการวิจัยพบว่า การจัดการองค์กรในช่วงวิกฤติโควิด-19 ควรเริ่มจากการประเมินผลการดำเนินงานในปัจจุบัน และการวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในอนาคต รวมถึงการประเมินความเสี่ยงและการวิเคราะห์ความสำคัญของปัจจัยในการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังต้องมีการจัดการความรู้และมีส่วนร่วมของพนักงาน โดยมีการสร้างทีมงานในการจัดการองค์กร รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานและการสื่อสารระหว่างทีม รวมถึงการปรับปรุงระบบของโรงแรมให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ความปลอดภัยของประเทศ และการปรับปรุงระบบการจองและการจัดการลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ กรกนก ทิพรส (2548 : 79) กล่าวว่า ลักษณะการจัดโครงสร้างตามหน้าที่ ซึ่งบุคคลที่ทำหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ต้องมีความรู้ความชำนาญ โดยโครงสร้างแบบหน้าที่เฉพาะการจัดโครงสร้างประเภทที่เป็นการแยกงานออกไปตามลักษณะของงานนั้น ๆ ซึ่งผู้ปฏิบัติต้องมีความรู้ความชำนาญเฉพาะงานนั้น ๆ จึงสามารถปฏิบัติงานได้ตามความ รับผิดชอบอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

11. ด้านภาวะการเป็นผู้นำ (Leading) ผลการวิจัยของเราแสดงให้เห็นว่าการจัดการและการบริหารของโรงแรมในช่วงวิกฤติโควิด-19 เพื่อให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการเน้นการบริหารของบุคลากรภายในโรงแรม เช่น การฝึกฝนและปรับปรุงความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคภัยร้ายแรง การใช้เครื่องป้องกันและการทำความสะอาดในโรงแรมให้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้แก้ไขปัญหาในช่วงวิกฤติโควิด-19 นอกจากนี้ในการจัดการและบริหารโรงแรม ยังควรใช้วิธีการและเทคโนโลยีใหม่ที่มีประสิทธิภาพซึ่งจะช่วยลดการใช้กระดาษและสามารถเช็คอิน/เช็คเอาท์ได้ในที่สุดของโรงแรม ดังนั้นการจัดการโรงแรมในช่วงวิกฤติโค

วิด-19 นั้น ควรมีการวิจัยและปรับปรุงการจัดการให้เหมาะสมกับภาวะแวดล้อมในปัจจุบัน และควรใช้วิธีการที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บัวขาว จารุจินดา (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการธุรกิจสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ผู้ประกอบการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับพนักงาน เพื่อให้พนักงานรู้สึกที่มีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของธุรกิจ

12.ด้านการควบคุม (Controlling) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะการควบคุมเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้โรงแรมสามารถดำเนินงานในช่วงวิกฤติโควิด-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การจัดการโรงแรมในช่วงวิกฤติโควิด-19 ต้องใช้แนวทางการจัดการภาวะการควบคุม เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย ป้องกันภาวะและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับวิกฤติโควิด-19 และสามารถประหยัดเวลาและทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการธุรกิจ โดยใช้วิธีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ และควบคุมปัจจัยและภาวะต่างๆ ในช่วงวิกฤติโควิด-19 และยังช่วยให้โรงแรมสามารถดำเนินธุรกิจอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธีรภัทร เกื้อชู, ยุทธชัย ฮาริบิน (2564 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางกำหนดกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของอุตสาหกรรมโรงแรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พื้นที่ตำบลปาดทอง จังหวัดภูเก็ต พบว่า เป็นตัวแปรที่สำคัญในการดำเนินการดูแลเอาใจใส่ของผู้บริหารต่อพนักงานตลอดจนการทำงานต่าง ๆ ในองค์กรให้เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ตลอดจนเป็นการประเมินผลของบุคลากรว่าสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จได้ล่วงหน้าหรือไม่ มีวัตถุประสงค์ของงานตรงหรือไม่ มีความสำเร็จในหน้าที่การงานมากน้อยเพียงใด ซึ่งในความหมายของการควบคุมนั้นยังเป็นการจัดการกับปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินงานให้น้อยที่สุดโดยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ทางผู้บริหารที่มีความสามารถในการขับเคลื่อนองค์กรต้องควบคุมสถานการณ์ให้เป็นที่ยอมรับ และไม่ซับซ้อน

อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 และ 3 ในหัวข้อ ปัญหา อุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาของผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

1.ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ผู้บริโภคจะมองหาและให้ความสำคัญต่อสินค้าหรือบริการ โดยจะเปรียบเทียบข้อมูลผลิตภัณฑ์ในข้อดีข้อเสีย มีการเทียบราคาจากหลายแหล่ง เช่น ดูเรตติ้ง ดูรีวิว เปรียบเทียบสินค้าจากเว็บต่าง ๆ ก่อนที่จะตัดสินใจซื้อที่ตรงกับความต้องการมากที่สุด มีความต้องการรู้ถึงข้อมูลและแหล่งที่มาของสินค้าที่ชัดเจน โดยจะมองหาสินค้าจากความน่าเชื่อถือและสุขอนามย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิตาพร รุ่งสถาพร (2020) ที่กล่าวว่าในช่วงภาวะวิกฤติโควิด-19 ผู้บริโภคมีการใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง หรือมีการซื้อเท่าที่จำเป็น โดยจะเลือกจากความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการ

2.ด้านราคา (Price) จากปัญหาการขาดรายได้และมีกำลังซื้อที่จำกัดของผู้บริโภค เหตุจูงใจในการซื้อจึงให้ความสำคัญในด้านคุณภาพ คุณค่าและสินค้าที่จะต้องมีความคุ้มค่าต่อเงินที่ต้องจ่ายไป โดยจะมองหาข้อเสนอที่ถูกใจในราคาที่ย่อมเยาสอดคล้องกับผลสำรวจของบริษัท Advanis (marketingoops, 2020) ที่ระบุถึง ปัจจัยที่ทำให้การตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการของลูกค้าง่ายขึ้น

3.ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ในช่วงก่อนสถานการณ์การระบาดผู้บริโภคจะนิยมซื้อ สินค้าผ่านทางหน้าร้านหรือออฟไลน์มากกว่าช่องทางออนไลน์ แต่เมื่อเกิดการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 พบว่าผู้บริโภคเปลี่ยนพฤติกรรมในการซื้อผลิตภัณฑ์ที่ต้องการจากช่องทางออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับ ชิตาพร รุ่งสถาพร (2020) ที่กล่าวว่า ภาวะวิกฤติโควิด-19 มีแนวโน้มที่ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าออนไลน์ต่อไปเพราะมีความสะดวก

4.ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) จากผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคจะมองหาช่องทาง การตลาดที่มีบริการในด้านความสะดวก ได้แก่ ช่องทางการชำระเงินที่สะดวก เช่น การชำระเงินผ่านดิจิทัลเพย์เมนต์ ชำระผ่านการสแกน QR code เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตลาด 5A ของ Philip Kotler ที่กล่าวว่า การชำระเงิน การจัดส่งสินค้าจนถึงการบริการหลังการขายต้องเป็นเรื่องง่าย และต้องมีความสะดวกต่อลูกค้ามากที่สุดเพราะ “ความยืดหยุ่นและทางเลือก”

5.ด้านประสบการณ์ของผู้ซื้อ (Product to Experience) ส่งผลต่อผู้บริโภคในการเข้าพักโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ผู้บริโภคมี ประสบการณ์ที่ดีตรงกับความต้องการของผู้บริโภค สอดคล้องกับ

แนวความคิดของ Ha & Perks (2005) กล่าวว่า ความคุ้นเคยกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีมากกว่าเดิม ที่ไม่ใช่แค่พฤติกรรมแต่หมายรวมถึงเรื่องของการความรู้สึก

6.ด้านการเข้าถึงของลูกค้า (Place to Everyplace) ส่งผลต่อผู้บริโภคในการเข้าพักโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เงินที่ผู้บริโภคจ่ายไปและตรงกับความต้องการของผู้บริโภคและยังสร้างความคุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป สอดคล้องกับแนวความคิดของ Konhäusner, et al. (2021)

7.ความคุ้มค่าของราคา (Price to Exchange) ส่งผลต่อผู้บริโภคในการเข้าพักโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 การเข้าถึงผู้บริโภคโดยการที่มี ช่องทางการขาย เข้าถึงง่าย ช่องทางการชำระเงินสร้างความสะดวกสบายให้กับผู้บริโภค ตอบโจทย์กับความต้องการของผู้บริโภคในการเข้าพักโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด สอดคล้องกับแนวคิดของ Epuran, et al. (2015) กล่าวว่า ความสะดวกสบายทุกที่ทุกเวลา ซึ่งจากการค้นคว้าพบว่าเป็นผลสะท้อนมาจากความสามารถเข้าถึงได้ง่าย (Ability to Access Product)

8.ด้านความร่วมมือของลูกค้า (Promotion to Evangelism) ส่งผลต่อ ผู้บริโภคในการเข้าพักโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ในสภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19การสร้างแบรนด์ให้มีความภาพจนทำให้มีการสื่อสารปากต่อปากโดยการสร้างแบรนด์ให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทำให้เกิดการเข้ามาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ Epuran, et al. (2015)

9.ด้านการวางแผน (Planning) เนื่องจากโรงแรมเป็นลักษณะของธุรกิจบริการ ที่เน้นความการให้บริการและความพึงพอใจของ ผู้บริโภคเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541) ในเรื่องของพฤติกรรม ของผู้บริโภค ที่พบว่าผู้บริโภคมีพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

10.ด้านการจัดการองค์กร (Organizing) ธุรกิจโรงแรมบริหารงานโดยมีเจ้าของคนเดียว ดังนั้น การจัดโครงสร้างจึงจำเป็นต้องมีลักษณะที่ง่ายและสั้น มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบแต่ละคนไปโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ กรรณก ทิพรส (2548)

11.ด้านภาวะการเป็นผู้นำ (Leading) ผู้ประกอบการมีการตัดสินใจเพื่อสั่งการทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมอบให้ผู้จัดการร้านเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารมีลักษณะเป็นธุรกิจเจ้าของคนเดียว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปาริชาติ ดีฝึกแว่น (2547)

12.ด้านการควบคุม (Controlling) ผู้ประกอบการมีกระบวนการควบคุมคุณภาพการบริการ โดยเน้นทางด้านการบริการ ดังนี้ การบริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส การบริการด้วยความเป็นมิตร การบริการรวดเร็ว ทันใจ มีความจริงใจ บริการที่ดี มีคุณภาพ เน้นสร้างความพอใจให้ลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของธีรภัทร เกื้อชู, ยุทธชัย ฮารีสิน (2564)

8. องค์ความรู้ที่ได้รับ

1.การปรับราคาบริการให้เหมาะสมและมีความเป็นไปได้กับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยพิจารณาจากต้นทุนที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากการใช้อุปกรณ์เพิ่มเติมเพื่อสร้างความมั่นคงและปลอดภัยให้กับลูกค้า

2.ผู้ประกอบการโรงแรมมีการให้บริการที่ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมปัจจุบัน เช่น การให้บริการอาหารแบบ take-away หรือการจัดห้องประชุมออนไลน์เพื่อลดการสัมผัสกันของผู้เข้าพัก

3.ผู้ประกอบการโรงแรมมีการเตรียมพื้นที่และการให้บริการที่เหมาะสมสำหรับผู้เข้าพักที่มาด้วยรถยนต์ เช่น การจัดที่จอดรถอย่างเพียงพอและการให้บริการรถรับส่งลูกค้า

4.ผู้ประกอบการโรงแรมสร้างความมีส่วนร่วมของลูกค้าโดยการเปิดโอกาสให้ลูกค้าแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการบริการ และการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาองค์กร

5.ผู้ประกอบการโรงแรมมีการวางแผนเพื่อให้การบริการโรงแรมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประหยัดทรัพยากร โดยใช้ข้อมูลจากศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยว เพื่อวางแผนการจัดการและติดตามเป้าหมายการขาย

6.ผู้ประกอบการโรงแรมมีการจัดระบบการควบคุมการทำงานให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมายการดำเนินงานของ โรงแรม โดยการติดตามและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของโรงแรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานะที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 มีการจัดเตรียมระบบการควบคุมการรักษาความสะอาด การควบคุมการเข้าใช้บริการในพื้นที่ส่วนกลาง และป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคในโรงแรม

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.ผู้ประกอบการโรงแรมในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ควรพัฒนาสินค้าและบริการให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการของลูกค้าในช่วงเวลานี้ โดยควรให้ความสำคัญกับมาตรการเฝ้าระวังและความสะอาดภายในโรงแรม รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการลดการสัมผัสภายในโรงแรม เช่น การใช้ห้องพักแบบ self-check in ที่ไม่ต้องมีการติดต่อกับพนักงาน การใช้ระบบอาหารแบบ online ordering หรือการใช้ระบบการชำระเงินแบบไม่ต้องสัมผัส นอกจากนี้ ผู้ประกอบการโรงแรมควรมีการปรับปรุงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกภายในโรงแรม

2.ผู้ประกอบการโรงแรมควรพิจารณาการกำหนดราคาโดยใช้แนวทางกำหนดราคาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยควรพิจารณาค่าใช้จ่ายในการจัดการโรงแรมและต้นทุนในการทำความสะดวกและเฝ้าระวัง รวมถึงความต้องการของลูกค้าในช่วงเวลานี้ ซึ่งอาจต้องพิจารณาลดราคาหรือมีแพ็คเกจส่งเสริมการเข้าพัก เช่น แพ็คเกจพักผ่อนยาวนานในราคาสุดคุ้ม หรือ การรวมบริการ

3.ช่องทางการจัดจำหน่าย(Place) ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 การจัดการสถานที่เป็นสำคัญอย่างมาก เพื่อให้ลูกค้ามีความมั่นใจในความปลอดภัยของโรงแรม ผู้ประกอบการควรทำการตรวจสอบความเหมาะสมของสถานที่ในการใช้งาน และดำเนินการปรับปรุงและทำความสะอาดสถานที่เพื่อให้เป็นสถานที่ที่ปลอดภัยสำหรับลูกค้าและพนักงาน

4.การพัฒนาประสบการณ์การเข้าพักของลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากผู้ประกอบการโรงแรมต้องเน้นการสร้างประสบการณ์การเข้าพักที่ดีและน่าจดจำ โดยคำนึงถึงความสะดวกสบายและความพึงพอใจของลูกค้าในการเข้าพัก ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้ ผู้ประกอบการโรงแรมควรเน้นการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

5.การสร้างมีส่วนร่วมของลูกค้าในการพัฒนานโยบายในการจัดการโรงแรมนั้นเป็นสิ่งสำคัญอีกด้วย ผู้ประกอบการโรงแรมควรสร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจในการเข้าพักของลูกค้า โดยการให้บริการที่มีคุณภาพสูง การให้บริการอย่างมืออาชีพ และการเข้าใจความต้องการของลูกค้า

6.ผู้ประกอบการโรงแรมควรวางแผนก่อนที่จะดำเนินการ โดยพิจารณาถึงสถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้นจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 และส่วนตัวผู้เข้าพักในโรงแรมที่สนใจในการเข้าพักในระยะสั้นและระยะยาว โดยต้องคำนึงถึงการดูแลสุขภาพของผู้เข้าพักและพนักงานโรงแรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรมีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เข้ามาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด เพื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์กับข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.ควรมีการขยายการวิจัยไปยังประเภทของธุรกิจหรือผู้ประกอบการในกลุ่มต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ อ.เกาะช้าง จ.ตราด

3.ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการในด้านความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐในกรณีเกิดการระบาดของโควิด-19 ระลอกใหม่ หรือการเกิดของโรคอุบัติใหม่ในอนาคต

รายการอ้างอิง

- กรกนก ทิพรส. (2548). *องค์การและการจัดการ*. อภิชาติการพิมพ์.
- จิตาพร รุ่งสถาพร. (2563). พฤติกรรมผู้บริโภคต่อการซื้อสินค้าบนช่องทาง ออนไลน์ ในภาวะวิกฤตโควิด-19 ในเขตกรุงเทพมหานคร ปริณมทและพิษณุโลก. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- ธีรภัทร เกื้อชู และยุทธชัย ฮารีสิน. (2564). แนวทางการกำหนดกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของอุตสาหกรรมโรงแรมใน สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019(COVID-19) พื้นที่ตำบลป่าตอง จังหวัดภูเก็ต. การประชุมนำเสนอ ผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ครั้งที่ 14 ประจำปีการศึกษา 2564
- นิตี รัตปรีชาเวชและจิตตาภรณ์ ศรีบุญจิตต์. (2559). ศึกษากลยุทธ์การรับมือกับความไม่แน่นอน ของอัตราว่างในช่วงนอกฤดูกาล การเดินทางในธุรกิจโรงแรม. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 38(150), 23-34.
- บัวขาว จารุจินดา. (2546). *แนวทางการจัดการธุรกิจสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนด้านการเตรียมการก่อนดำเนินการ*. เชียงใหม่. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปาริชาติ ดีฝึกვნ. (2547). *การบริหารจัดการการธุรกิจเครื่องปั้นดินเผา ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา*. [การศึกษานิพนธ์พิเศษปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศศิพิมล แสงจันทร์. (2560). *การจัดการเพื่อเสริมสร้างการเติบโตของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). *กลยุทธ์ทางการตลาดและการบริหารการตลาด*. ชีระฟิล์มและไซเท็กซ์,
- Epuran, G., Ivasciuc, I. S., & Micu, A. (2015). From 4P's to 4 E's-How to avoid the risk of unbalancing the marketing mix in today hotel businesses. *Annals of Dunarea de Jos University of Galati Fascicle Economics and Applied Informatics*, 21(2), 78-85.
- Ha, Y. H., & Perks, H. (2005). Effects of consumer perceptions of brand experience on the web: Brand familiarity, satisfaction and brand trust. *Journal of Consumer Behavior*, 4(6), 438-452.
- Konhäusner, P., Shang, B., & Dabija, D.-C. (2021). Application of the 4Es in online crowdfunding platforms: A comparative perspective of Germany and China. *Journal of Risk and Financial Management*, 14(2), 1-19.
- Kotler, Philip. (1997). *Marketing management : analysis, planning, implementation and control* (9th ed). A Simon & Schuster Company.
- Marketingoops. (2563). *Highlight: ผลสำรวจ 'Adobe' แนะนำกลยุทธ์ฟื้นฟูธุรกิจหลัง COVID-19 เน้นสื่อสารระดับพอเหมาะ - ใช้ data วิเคราะห์ CX strategy*.

การศึกษาสมญานามที่สื่อมวลชนตั้งให้ตำรวจ

ANALYSIS OF NICKNAMES GIVEN TO POLICE OFFICERS BY THE MEDIA

ทรงยศ บัวเพื่อน¹

Songyot Buaphuen

Article History

Received: 17-01-2024; Revised: 14-02-2024; Accepted: 18-02-2024

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.28>

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาสมญานามที่สื่อมวลชนตั้งให้ตำรวจ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมญานามที่สื่อมวลชนตั้งให้ตำรวจ และเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบในการตั้งสมญานามให้ตำรวจในปี พ.ศ. 2566 เป็นการวิจัยเอกสาร (Document Research) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน 2 ฉบับ ได้แก่ ไทยโพสต์ และ ไทยรัฐ โดยศึกษาช่วงระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2566 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2566

ผลการวิจัยพบว่า

องค์ประกอบในการสร้างสมญานาม 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบแรก ชื่อเล่น ประกอบด้วย 6 สมญานาม ได้แก่ 1) “ต่อ เฟรนลี่” 2) “โจ๊ก รอดได้” 3) “หลวงโตดปราบยา” 4) “บ๊องรอกัดไม่ปล่อย” 5) “ที่สุดของแจ้” และ 6) “เซอร์ลือคนพ” องค์ประกอบที่สอง คือ พฤติกรรม ประกอบด้วย 5 สมญานาม ได้แก่ 1) “เพชรฆาตโจรไซเบอร์” 2) “มือปราบกังฉิน” 3) “โคนันนครบาล” 4) “สุภาพบุรุษสีกาก็” และ 5) “จ้าว แข็งโป๊ก”

คำสำคัญ: สมญานาม; สื่อมวลชน; ตำรวจ

ABSTRACT

This research, titled ‘Studying of Nicknames Given to Police Officers by the Media,’ with the objectives of examining the nicknames given to police officers by the media and analyzing the elements involved in naming these officers in 2023. It is Document Research, The researcher collected data from two Thai daily newspapers, Thai Post and Thai Rath, covering the period from December 1, 2023, to December 31, 2023.

¹รศ.ดร. ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Assoc.Prof.Dr., Department of Communication Arts, Faculty of Humanities and Social Sciences Burapha University.

E-mail: songyot_b@yahoo.com *First Author

The study's results:

Revealed two elements commonly used in creating these nicknames. The first element involves the use of the officers' familial nicknames, encompassing six specific nicknames: 'ต่อ เฟรนด์ลี่' (Tor Friendly), 'โจ๊ก รอได้' (Jok Waitable), 'หลวงโดดปราบยา' (Luang Dod Drug Buster), 'บิ๊กอรรถกั๊ตไม่ปล่อย' (Big Auth Never Let Go), 'ที่สุดของแจ้' (The Best of the Jae), and 'เชอร์ล็อกคนพ' (Sherlock Nop). The second element involves the officers' behaviors, and the corresponding nicknames include 'เพชฌฆาตโจรไซเบอร์' (Cyber Criminal Assassin), 'มือปราบกังฉิน' (Corrupt Cop Buster), 'โคนันนครบาล' (Metropolitan Conan), 'สุภาพบุรุษสีกากี' (Gentleman in Khaki), and 'จ้าว แข็งโป๊ก' (Chao Hard Boiled)."

Keywords: Nicknames; Media; Police office

1. บทนำ

“สมญานาม” เป็นชื่อที่ตั้งให้กับบุคคล หรือคณะบุคคลโดยไม่ใช้ชื่อจริง ผู้ตั้งสมญานามอาจตั้งมาจากบุคลิกลักษณะของบุคคลนั้น หรือตั้งจากการแสดงออกของบุคคลที่ถูกตั้งสมญานาม ส่วนใหญ่สื่อมวลชนจะตั้งสมญานามให้กับบุคคลที่มีชื่อเสียง มีอำนาจ ซึ่งส่วนมากบุคคลเหล่านั้นจะอยู่ในสถานภาพที่สูงกว่าคนทั่วไป เช่น การตั้งสมญานามให้กับนักการเมือง การตั้งสมญานามให้กับนักกีฬา การตั้งสมญานามให้ศิลปินดาราศาและบุคคลในแวดวงบันเทิง เป็นต้น สมญานามที่ตั้งให้บุคคลใดนั้นมักจะเกี่ยวข้องกับ “บุคลิกลักษณะ” หรือการแสดงบทบาทของบุคคลนั้น ผู้ตั้งสมญานามอาจนำเอา “ชื่อจริง” หรือ “ชื่อเล่น” ของบุคคลนั้นมารวมเข้ากับพฤติกรรมและการแสดงบทบาทของผู้ถูกตั้งสมญานามก็ได้ โดยเลือกสรรถ้อยคำมาประกอบกัน

ในแต่ละปี สมาคมผู้สื่อข่าวและช่างภาพอาชญากรรมแห่งประเทศไทยจะตั้งสมญานามให้กับตำรวจ โดยเฉพาะผู้บริหารสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้สื่อข่าวและช่างภาพอาชญากรรมเป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทรายงานข่าวสารสู่สาธารณชน โดยเฉพาะข่าวสารเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวและการแสดงบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ข่าวสารที่นำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์รายวันจึงมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของประชาชน ดังที่ ทรงยศ บัวเพื่อน (2553) ระบุว่า สื่อมวลชนมีบทบาทนำเสนอข่าวสาร (To Provide Information) ให้กับคนในสังคม นอกจากบทบาทในการนำเสนอข่าวสารแล้ว สื่อมวลชนยังมีบทบาทนำเสนอความคิดเห็น หรืออธิบายความหมายของเหตุการณ์ที่ปรากฏเป็นข่าวในรูปแบบต่าง ๆ อีกด้วย เช่น บทความ บทบรรณาธิการ บทวิจารณ์ สกู๊ป เป็นต้น การที่สื่อมวลชนตั้งสมญานามให้ตำรวจถือเป็นกลวิธีการใช้ภาษาในการนำเสนอข่าวสารที่สร้างความเข้าใจ สนุกสนาน ให้แก่ผู้รับสาร ซึ่งสื่อมวลชนจะคัดเลือกตำรวจที่มีผลงานโดดเด่นในแต่ละปีมาตั้งสมญานามและเผยแพร่สู่สาธารณชน การตั้งสมญานามให้กับตำรวจจึงเป็นสีสันวาทีกรรมที่สื่อมวลชนเล่นกับภาษา โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างสีสันในการรายงานข่าวเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวในวงการตำรวจให้สาธารณชนได้รับรู้ในรูปแบบที่น่าสนใจกว่าการรายงานข่าวทั่วไป

ศิริรัตน์ ศิริเพ็ญ (2559) ระบุว่า นักวิชาการด้านภาษาศาสตร์ต่างประเทศ คือ โซซูร์ (Saussure, 1986, p. 10) กล่าวว่า เมื่อผู้รับสารรับรู้ “คำ” หรือ “ข้อความ” จากผู้ส่งสารแล้ว ผู้รับสารบุคคลนั้นจะเชื่อมโยง “คำ” หรือ “ข้อความ” ที่รับรู้เข้ากับ “มโนทัศน์” ของเขา ทำให้เกิดความหมายของ “คำ” ตามความเข้าใจของผู้รับสารบุคคลนั้น นั่นหมายความว่า เมื่อผู้รับสารแต่ละคนรับรู้ “คำ” หรือ “ข้อความ” ใด ๆ ก็จะมีตีความหมาย “คำ” หรือ “ข้อความ” นั้นแตกต่างกันไป คำกล่าวนี้อสอดคล้องกับ ออเดิน และ ริชาร์ด (Orden and Richards, 1989, p. 11) ที่ระบุว่า “คำ” หรือ “ข้อความ” นั่นก็คือ “สัญลักษณ์ทางภาษา” (Symbol) ประการหนึ่งที่ผู้ใช้ภาษากล่าวถึง เมื่อบุคคลได้รับรู้ “คำ” ๆ หนึ่ง บุคคลนั้นจะโยง “คำ” ไปยังความคิดของเขา เพื่อสร้างความหมายขึ้นมาตามทัศนะของเขา

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาสมณานามที่สื่อมวลชนตั้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยศึกษาจากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย กล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นการศึกษาการสร้าง “คำ” และ “ข้อความ” ที่สมาคมผู้สื่อข่าวและช่างภาพอาชญากรรมแห่งประเทศไทย ตั้งสมณานามให้กับนายตำรวจ ซึ่งการนำเสนอข่าวสารในประเด็นนี้จะเกี่ยวข้องกับ “การรับรู้” และ “การตีความหมาย” ของคนในสังคม ทำให้ผู้รับสารเข้าใจการแสดงบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้งระดับบุคคลและเข้าใจบทบาทของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่าในปี พ.ศ. 2566 นั้น สมาคมผู้สื่อข่าวและช่างภาพอาชญากรรมแห่งประเทศไทย ตั้งสมณานามให้กับตำรวจบุคคลใดบ้าง แต่ละบุคคลนั้นได้รับสมณานามว่าอย่างไร แบ่งออกตามหมวดหมู่องค์ประกอบการจัดตั้งสมณานามอย่างไร และสื่อมวลชนอธิบายความหมายหรือบอกที่มาของสมณานามของตำรวจแต่ละคนว่าอย่างไร

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมณานามที่สื่อมวลชนตั้งให้ตำรวจในปี พ.ศ.2566 ที่นำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์รายวัน
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบในการตั้งสมณานามให้ตำรวจในปี พ.ศ. 2566

3. การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมซึ่งเป็นงานวิจัยและบทความวิจัยเกี่ยวกับการแสดงบทบาทของสื่อมวลชนที่ตั้งสมณานามให้กับบุคคลที่มีชื่อเสียงว่ามีดังต่อไปนี้

งานชิ้นแรกเป็นของศราวุธ หล่อดี และ พิภูล แก้ว ภาษร (2013) ศึกษาเรื่อง “ประเภทที่มาและรูปแบบการสร้างฉายาดาราไทย พ.ศ. 2553-2561” คณะผู้ศึกษากำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาไว้ เพื่อวิเคราะห์ประเภทที่มาและรูปแบบการสร้างฉายาดาราไทย ในปี พ.ศ.2553-2561 ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ฉายาของดาราไทยที่ศึกษามีทั้งหมด 8 ประเภท ได้แก่ 1) พหุติกรรม 2) การแสดงหรืออาชีพ 3) คำบอกลักษณะ 4) ชื่อ 5) ผลงาน 6) ภูมิลำเนา 7) สถานภาพ และ 8) อวัยวะ ด้านประเภทของที่มาของฉายาที่พบมากที่สุดคือ พหุติกรรม แสดงให้เห็นว่าฉายาของดาราไทยส่วนใหญ่มาจากพหุติกรรมของผู้ที่เป็นดาราเอง รองลงมาคือ มาจากคำบอกลักษณะของดาราแต่ละคน ลำดับถัดมาคือ มาจากการแสดงหรือบทบาทการแสดงของดาราบุคคลนั้น ส่วนประเภทที่มาของฉายาที่พบน้อยที่สุดคือ การตั้งฉายาจากภูมิลำเนาและอวัยวะ

งานชิ้นต่อมาเป็นของ ทรงยศ บัวเผื่อน และ นนทชา คัยนันท์ (2562) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์สมณานามที่สื่อมวลชนตั้งให้กับคนกีฬา” ผู้ศึกษากำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาไว้ เพื่อศึกษาสมณานามของคนกีฬาที่สื่อมวลชนนำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์รายวัน และ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบในการสร้างสมณานามคนกีฬาในปี พ.ศ. 2561 ที่สื่อมวลชนนำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์รายวัน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า สื่อมวลชนตั้งสมณานามให้กับคนกีฬา จำนวน 11 คน แบ่งตามองค์ประกอบในการสร้างสมณานามได้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชื่อเล่น มี 1 สมณานาม คือ “เจ็บบจอมแฉ” 2. พหุติกรรม มี 4 สมณานาม ได้แก่ 1) “ฮีโร่ของชาวโลก” 2) “ไชด์ไลน์ไม่ยอใคร” 3) “ปิดทองหลังเวที” และ 4) “สังเวียนใหม่ไฉไลกว่าเดิม” 3. ลักษณะเฉพาะตัว มี 6 สมณานาม ได้แก่ 1) “ก้านเหล็กร้อยล้าน” 2) “IOCหญิงแกร่งแรงจริง” 3) “ม้าคะนองก้องหัวหมาก” 4) “ยกล้อผงดแชมป์” 5) “ลิ่งน้อยสอยรางวัล” และ 6) “ยอดมวยไทยไร้พ่าย”

งานชิ้นต่อมาเป็นของ วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ (2559) ศึกษาเรื่อง “หยิกแถมหยอก: สมณานามดาราไทยกับการเล่นทางภาษาของสื่อมวลชน” ผู้ศึกษากำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาไว้ เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้ตั้งสมณานามดาราไทย และบทบาทหน้าที่ของสมณานามดาราไทย ในช่วง พ.ศ. 2553-2557 ผลการศึกษาสรุปได้ว่า สมาคมผู้สื่อข่าวบันเทิงแห่งประเทศไทย มีกลวิธีทางภาษาที่ใช้ตั้งสมณานามให้ดาราไทย แบ่งได้ 3 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีแรก การเล่นเสียงสัมผัส กลวิธีที่สอง การเล่นคำและสำนวน และกลวิธีที่สาม คือ การเล่นคำกับความหมาย ส่วนบทบาทหน้าที่ของสมณานามที่ผู้สื่อข่าวบันเทิงตั้งให้กับดาราไทยนั้น สรุปได้ 3 บทบาท ได้แก่

บทบาทแรก สมณานามที่มีบทบาทใช้อธิบายลักษณะเด่นของดาราที่ถูกตั้งสมณานามโดยใช้ถ้อยคำน้อยแต่กินความมาก บทบาทที่สอง สมณานามที่มีบทบาทวิพากษ์วิจารณ์ดาราทางอ้อมทั้งทางด้านรูปลักษณ์ ภาพลักษณ์ พฤติกรรม และ บทบาทที่สาม สมณานามที่มีบทบาทสร้างอารมณ์ขันและสร้างความบันเทิง

งานชิ้นต่อมาเป็นของ พิรตณั บัญมา (2560) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์สัญลักษณ์ของนักกีฬาในภาพยนตร์โฆษณาไทย” ผู้ศึกษา กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ เพื่อศึกษาสัญลักษณ์ และวิเคราะห์การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ของนักกีฬาในภาพยนตร์โฆษณาไทย ผลการศึกษาพบว่า ภาพยนตร์โฆษณาแต่ละเรื่องจะใช้รูปแบบเนื้อหาโฆษณามากกว่า 1 รูปแบบ บุคลิกภาพเฉพาะบุคคลของนักกีฬา ถูกนำมาใช้ในการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์มากที่สุด โดยนำมาเชื่อมโยงกับ “ผลิตภัณฑ์” หรือ “บริการ” ที่นำมาโฆษณา โดยเฉพาะในการสื่อสารถ่ายทอดความหมายด้านประโยชน์การใช้งานของผลิตภัณฑ์ ส่วนบุคลิกภาพของนักกีฬา และท่าทางในการเล่นกีฬา ถูกนำมาใช้ประโยชน์ให้สอดคล้องกับประเภทของสินค้าและบริการ ในการคัดเลือกนักกีฬามาโฆษณาสินค้าและบริการ จะคัดเลือก เอนักกีฬาที่มีชื่อเสียง ประสบความสำเร็จในกีฬาประเภทนั้น ๆ มาเป็นผู้แสดงหลัก ส่วนการสื่อความหมายโดยนัยนั้น สื่อให้เห็นถึงความแข็งแรง ความมุ่งมั่นทุ่มเทให้กับการฝึกซ้อมกีฬา การเล่นกีฬา ความพยายามที่จะประสบความสำเร็จ รวมถึงความมีเสน่ห์ทางเพศที่ถูกนำมาใช้ในการสื่อความหมาย

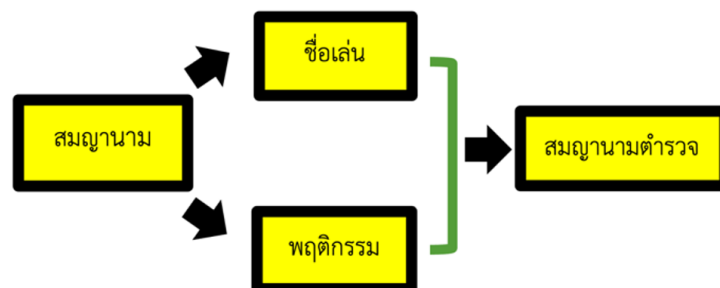
บทสังเคราะห์จากการทบทวนวรรณกรรม

งานของศรารุช และ พิภูลแก้ว (2019) ศึกษาประเภทที่มาและรูปแบบการสร้างฉายาดาราไทย ผลการศึกษาพบที่มาของฉายา ได้แก่ พฤติกรรม การแสดงหรืออาชีพ คำบอกลักษณะ ชื่อ ผลงาน ภูมิปัญญา สถานภาพ อวัยวะ ที่มาของฉายาที่พบมากที่สุด คือ ฉายาที่มาจากพฤติกรรมของดาราเอง ส่วนงานของ ทรงยศ และ นนทชา (2562) เป็นการวิเคราะห์สมณานามที่สื่อมวลชนตั้งให้กับคนกีฬา โดยกำหนดตัวแปรการศึกษาไว้ 3 ประการ ได้แก่ 1) ชื่อเล่น 2) พฤติกรรม และ 3) ลักษณะเฉพาะตัว งานของวุฒินันท์ (2559) ศึกษาบทบาทหน้าที่ของสมณานามที่ผู้สื่อข่าวบันเทิงตั้งให้กับดาราไทย บทบาทที่พบได้แก่ บทบาทอธิบายลักษณะเด่นของดารา บทบาทวิพากษ์วิจารณ์ดาราทางอ้อมในด้าน พฤติกรรม รูปลักษณ์ ภาพลักษณ์ และบทบาทสร้างอารมณ์ขัน ส่วนงานของ พิรตณั บัญมา (2560) กล่าวถึงการนำบุคลิกภาพของนักกีฬามาใช้ในการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่สอดคล้องกับ “ผลิตภัณฑ์” ที่นำมาโฆษณา ด้วยการสื่อความหมายในด้านประโยชน์การใช้งานของผลิตภัณฑ์ โดยสื่อให้เห็นถึงความแข็งแรง ความมุ่งมั่นทุ่มเทให้กับการฝึกซ้อม กีฬานำมาสู่ความสำเร็จ ผู้วิจัยได้นำเอาองค์ประกอบในการสร้างสมณานามของนักวิชาการดังกล่าวมากำหนดเป็นตัวแปรในการศึกษา ประกอบด้วย “ชื่อเล่น” และ “พฤติกรรม” ดังกรอบแนวคิดการวิจัย

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิด

จากภาพที่ 2 สมาคมผู้สื่อข่าวและช่างภาพข่าวอาชญากรรมแห่งประเทศไทย ตั้งสมณานามให้กับตำรวจในปี พ.ศ.2566 ไว้ 11 ท่าน แบ่งตามองค์ประกอบการสร้างสมณานามได้ 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก ชื่อเล่น ประเด็นที่สอง พฤติกรรม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ชื่อเล่น

สื่อมวลชนตั้งสมณานามตามองค์ประกอบ “ชื่อเล่น” ของตำรวจ จำนวน 6 ท่าน พร้อมอธิบายที่มาของสมณานามดังกล่าวประกอบด้วย

1.1.1 “ต่อ เฟรนด์ลี”

พล.ต.อ. ต่อศักดิ์ สุขวิมล ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ได้รับสมณานาม “ต่อ เฟรนด์ลี” เนื่องจากเป็นนายตำรวจที่มีอุปนิสัยเรียบง่าย ไม่ถือเนื้อถือตัว คนทั่วไปสามารถเข้าพบได้ง่าย วางตัวเป็นกันเองกับลูกน้อง บ่อยครั้งที่เห็น พล.ต.อ. ต่อศักดิ์ นั่งร่วมวงกินข้าว กินก๋วยเตี๋ยวกับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะเมื่อออกตรวจเยี่ยมกำลังพลตามโรงพักที่อยู่ห่างไกล พล.ต.อ. ต่อศักดิ์ เป็นนายตำรวจที่มุ่งเน้นสร้างสวัสดิการให้กับลูกน้อง เป็นคนที่เสมอต้นเสมอปลาย จึงเป็นที่รักของลูกน้อง

1.1.2 “โจ๊ก รอดได้”

พล.ต.อ. สุรเชษฐ์ หักพาล ได้รับสมณานามว่า “โจ๊ก รอดได้” หากเอ่ยถึงชื่อ พล.ต.อ. สุรเชษฐ์ หักพาล หรือ “บ๊ิวก๊อ” น้อยคนนักที่จะไม่รู้จัก ด้วยฝีมือการทำงานที่ปรากฏต่อสายตาประชาชน ประกอบกับอายุราชการที่ยังเหลืออีกหลายปี ทำให้ถูกคาดการณ์ว่านายตำรวจคนนี้มีสิทธิ์จะก้าวขึ้นเป็นผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ สื่อมวลชนสายตำรวจวิเคราะห์ว่าหากไม่มีอะไรสะดุด ในปี พ.ศ. 2567 พล.ต.อ. สุรเชษฐ์ จะกลายเป็นผู้อาวุโสอันดับ 1 ทันที อีกทั้งเจ้าตัวก็เคยให้สัมภาษณ์กับสื่อมวลชนว่าตนเองรอดได้ใครอยากเป็นผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติก็ไปก่อน จึงเป็นที่มาของสมณานาม “โจ๊ก รอดได้”

1.1.3 “หลวงโตดปราบยา”

พล.ต.ท. ภาณุรัตน์ หลักบุญ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจ ได้รับสมณานามว่า “หลวงโตดปราบยา” เนื่องจากท่านมีชื่อเล่นว่า “หลวง” เป็นนายตำรวจที่เก่งทั้งงานบู๊และงานบุ๋น ท่านเป็นนายตำรวจคนเดียวในระดับผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ที่ได้รับความไว้วางใจจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ให้ดูแลงานครบทุกหน้างานและทุกมิติ ทั้งงานด้านสืบสวน สอบสวน งานป้องกันและปราบปราม งานด้านความมั่นคงและกิจการพิเศษ ที่ผ่านมา พล.ต.ท. ภาณุรัตน์ ได้นำกำลังตำรวจระดมกวาดล้างอาชญากรรมและยาเสพติด ขยายผลจับกุมผู้ซื้อและผู้จำหน่ายยาได้จำนวนมาก จนได้รับการเสนอชื่อกระโดดข้ามห้วยเป็นข้าราชการพลเรือน ตำแหน่ง เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จึงเป็นที่มาของสมณานาม “หลวงโตดปราบยา”

1.1.4 “บ๊ิกรรกกัดไม่ปล่อย”

พล.ต.ท. ไตรรงค์ ผิวพรรณ ผู้ช่วยผู้บัญชาการสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ (ผบช.สพฐ.ตร) ได้รับสมณานามว่า “บ๊ิกรรกกัดไม่ปล่อย” เนื่องจากท่านมีชื่อเล่นว่า “อรรถ” ที่ผ่านมามีเคยเป็นหัวหน้าทีมคลี่คลายคดี “ปริญญ์ พานิชภักดิ์” อดีตรองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ที่ตกเป็นผู้ต้องหาคดีกระทำอนาจารบุคคลอายุเกินกว่า 15 ปี 2 คดี และคดีข่มขืนกระทำชำเราอีก 1 คดี พล.ต.ท. ไตรรงค์ ทำคดีอย่างตรงไปตรงมา ไม่เลือกปฏิบัติ ถึงแม้ผู้ถูกกล่าวหาจะมีตำแหน่งใหญ่ก็ตาม ช่วงในรอบปีที่ผ่านมาท่านทำผลงานไว้มากมาย โดยเฉพาะการแกะคดีไล่ล่าเครือข่ายพนันออนไลน์แบบถอนรากถอนโคน จากผลงานของท่าน สื่อมวลชนจึงตั้งสมณานามให้ว่า “บ๊ิกรรกกัดไม่ปล่อย”

1.1.5 “ที่สุดของแจ้”

พล.ต.ท. จิรสันต์ แก้วแสงเอก ผู้บังคับบัญชาตำรวจภูธรภาค 1 (ผบช. ภ.1) ได้รับสมณานามว่า “ที่สุดของแจ้” เนื่องจากท่านมีชื่อเล่นว่า “แจ้” เป็นนายตำรวจที่มีบุคลิกภาพสุ่ม นุ่มลึก มีรอยยิ้มและสมองเป็นอาวุธ ประกอบกับสไตล์การทำงานที่ท่านคลุกคลีตีฝุ่นเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา ยามว่างท่านมักจะลงพื้นที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชน เป็นรองผู้บัญชาการ

ตำรวจนครบาล (ผบ.น.) ยาวนานถึง 5 ปี ทุกครั้งที่มีการแต่งตั้งนายตำรวจ พล.ต.ท. จิรสันต์ ถูกคาดหวังว่าจะได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้บัญชาการตำรวจ เนื่องจากท่านจะเกษียณอายุราชการในปี พ.ศ. 2567 ในที่สุดท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 1 จึงเป็นที่มาของสมญานาม “ที่สุดของแจ้”

1.1.6 “เซอร์ลือคนพ”

พล.ต.ต. นพศิษฐ์ พูลสวัสดิ์ รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล (รอง ผบ.น.) ได้รับสมญานามว่า “เซอร์ลือคนพ” ท่านเป็นนักสืบยุค 5 จี มีประสบการณ์ในการทำงานเส้นทางนักสืบมายาวนาน มีผลงานเป็นที่ยอมรับจากประชาชน ท่านได้ถ่ายทอดวิชานักสืบให้กับนักสืบรุ่นหลังมาโดยตลอด ที่ผ่านมากลางคืนมาอยู่ในชุดทีมคลีคลายคดี “น้องชมพู” เพื่อสืบหาตัวผู้ก่อเหตุจนนำมาสู่ศาลชั้นต้นสั่งจำคุกนายไชยพล วิชา หรือ “ลุงพล” เป็นเวลา 20 ปี ด้วยฝีมือลายมือเป็นที่ประจักษ์ ทำให้ชื่อของ พล.ต.ต. นพศิษฐ์ ติดทำเนียบเป็นนักสืบชั้นครูของวงการตำรวจไทย เทียบคลายนักสืบชื่อดังในภาพยนตร์ “เซอร์ลือโฮล์ม” สื่อมวลชนจึงตั้งสมญานามให้ พล.ต.ต. นพศิษฐ์ ว่า “เซอร์ลือคนพ”

1.2 พฤติกรรม

สื่อมวลชนตั้งสมญานามให้ตำรวจ โดยตั้งตามองค์ประกอบ “พฤติกรรม” จำนวน 5 ท่าน พร้อมอธิบายที่มาของสมญานามดังกล่าว ประกอบด้วย

1.2.1 “เพชรฆาตโจรไซเบอร์”

พล.ต.ท. วรวัฒน์ วัฒนนครบัญชา ผู้บัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ผบ.สอท.) เรียกกันทั่วไปว่า “ตำรวจไซเบอร์” ได้รับสมญานามว่า “เพชรฆาตโจรไซเบอร์” เนื่องจากเป็นนายตำรวจที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับจากคนในสังคม ที่ผ่านมามีนำกำลังขุนพลไซเบอร์ออกปราบปรามเหล่าคนร้ายที่หลอกลวงคนอื่นผ่านสื่อออนไลน์ จับกุมกลุ่มแก๊งคอลเซ็นเตอร์ รวมถึงบุกเข้าจับกุมคนที่เปิดเว็บพนันออนไลน์ที่กำลังสร้างปัญหาให้กับสังคม ทุกครั้งที่มีการปฏิบัติการ พล.ต.ท. วรวัฒน์ จะลงพื้นที่คุมงานด้วยตนเอง ขณะเดียวกันได้มุ่งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้เท่าทันกลโกงต่าง ๆ ที่คนร้ายใช้หลอกลวงคนในสังคม จึงเป็นที่มาของฉายา “เพชรฆาตโจรไซเบอร์”

1.2.2 “มือปราบกังฉิน”

พล.ต.ต. จรูญเกียรติ ปานแก้ว รองผู้บัญชาการสอบสวนกลาง ได้รับสมญานามว่า “มือปราบกังฉิน” มีที่มาจากท่านได้ชื่อว่าเป็นมือปราบที่ไม่เคยเกรงกลัวอิทธิพลใด ๆ ที่ผ่านมามีได้แสดงให้เห็นถึงการทำงานที่ตรงไปตรงมา จับข้าราชการระดับสูงที่ประพฤติทุจริต เรียกรับสินบนมาดำเนินคดีหลายราย ล่าสุดเป็นผู้นำทีมเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าจับกุมนายกเทศมนตรีตลิ่งชัน จักรภัฏฐกุล อดีตนายก อบจ. เชียงใหม่ นาย ชาดา ไทยเศรษฐ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในข้อหาร่วมกันเป็นเจ้าพนักงานเรียกรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยมิชอบ และร่วมกันเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต สื่อมวลชนจึงตั้งสมญานามให้ท่านว่า “มือปราบกังฉิน”

1.2.3 “โคนันนครบาล”

พล.ต.ต. ชีรเดช ธรรมสุธีร์ ผู้บังคับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล (ผบก.สส.บ.น.) ได้รับสมญานามว่า “โคนันนครบาล” เป็นนายตำรวจที่มีฝีมือระดับตำนานในด้านการสืบสวนสอบสวน ผ่านการฝึกฝนงานด้านสืบสวนสอบสวนมากมาย มีผลงานโดดเด่นด้านการสืบสวนเทียบชั้นครู ที่ผ่านมามีท่านตามเช็กบิลปิดคดีสำคัญมาแล้วหลายคดี ล่าสุดนำกำลังตำรวจเข้าจับกุมคนร้ายก่อเหตุยิงครูเจี๊ยะ – น้องหยอด ได้สำเร็จ สื่อมวลชนจึงตั้งสมญานามให้ท่านว่า “โคนันนครบาล”

1.2.4 “สุภาพบุรุษสีกาก็”

พล.ต.อ. รอย ینگไฟโรจน์ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ได้รับสมญานามว่า “สุภาพบุรุษสีกาก็” ท่านเป็นนายตำรวจที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับ มีฝีมือลายมือในการทำงาน ผ่านงานตำรวจมาทุกระดับงาน ไม่ว่าจะเป็นงานปราบปราม งานสืบสวน งานด้านความมั่นคง ท่านเป็นรองผู้บัญชาการตำรวจที่อาวุโสอันดับ 1 ในการแต่งตั้งผู้บัญชาการตำรวจ คนที่ 13 และคนที่ 14 (ผบ.ตร. คนที่

14 คือ พล.ต.อ.ต่อศักดิ์ สุขวิมล) ที่ผ่านมา พล.ต.อ. รอย มีลุ้นเป็นตัวเต็งนั่งเก้าอี้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ถึง 2 ครั้ง แต่สุดท้ายก็ต้องผิดหวัง เมื่อไม่ได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้บัญชาการตำรวจ ท่านก็ก้มหน้าก้มตาทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ไม่มีแม้แต่จะฟ้องร้องหรือทวงสิทธิ์แต่อย่างใด สื่อมวลชนจึงตั้งสมญานามให้ท่านว่า “สุภาพบุรุษสีากี้”

1.2.5 “จ้าว แข็งโป๊ก”

พล.ต.ท. ธิติ แสงสว่าง ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ได้รับสมญานามว่า “จ้าว แข็งโป๊ก” มีที่มาจากท่านเป็นนายตำรวจที่มีฝีมือลายมือเป็นที่ยอมรับจากคนในสังคม ได้ชื่อว่าเป็นตำรวจตงฉิน ยอมหักไม่ยอมงอ และไม่ยอมรามือให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาที่ประพฤติตัวออกนอกกลุ่มนอกทาง เครื่องคิดเรื่องการปราบยาเสพติด บ่อนการพนัน สถานบริการที่ผิดกฎหมาย จากการแต่งตั้งผู้บัญชาการตำรวจที่ผ่านมา หลายคนคาดว่า พล.ต.ท. ธิติ อาจต้องถูกย้าย หรือถูกขยับขึ้นไปเป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ทว่าท่านยังสามารถรักษาเก้าอี้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล (น. 1) ไว้ได้อย่างเหนียวแน่น จึงเป็นที่มาของสมญานาม “จ้าว แข็งโป๊ก”

7. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง “การศึกษาสมญานามที่สื่อมวลชนตั้งให้ตำรวจ” ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ผู้สื่อข่าวและช่างภาพข่าวอาชญากรรมตั้งสมญานามให้ตำรวจในปี พ.ศ. 2566 โดยแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบแรก การตั้งสมญานามจาก “ชื่อเล่น” ของตำรวจ พบ 6 สมญานาม ได้แก่ 1) “ต่อ เฟรนลี่” 2) “โจ๊ก รอดได้” 3) “หลวงโตดปราบยา” 4) “บิกอร์รถกั๊ตไม่ปล่อย” 5) “ที่สุดของแจ้” และ 6) “เซอร์ลือคนพ” องค์ประกอบที่สอง ผู้สื่อข่าวและช่างภาพข่าวอาชญากรรมนำ “พฤติกรรม” ของตำรวจมาตั้งสมญานาม พบ 5 สมญานาม ได้แก่ 1) “เพชรฆาตโจรไซเบอร์” 2) “มือปราบกังฉิน” 3) “โค่นนนครบาล” 4. สุภาพบุรุษสีากี้ และ 5) “จ้าว แข็งโป๊ก” ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศราวุธ หล่อดี และ พิกุลแก้ว กวาช (2562) ที่ศึกษาเรื่อง “ประเภทที่มาและรูปแบบการสร้างฉายาดาราไทย พ.ศ. 2553-2561” ซึ่ง ศราวุธ และ พิกุลแก้ว พบว่า สมาคมผู้สื่อข่าวบันเทิงได้ตั้งฉายาให้กับดารไทย แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบแรก ตั้งจากพฤติกรรมการแสดงออกของดารา รูปแบบที่สอง ตั้งจากบทบาทการแสดงของดารา นอกจากนี้ ผลจากงานวิจัยชิ้นนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ (2559) ที่ศึกษาเรื่อง “หยิกแถมหยอก: สมญานามดารไทยกับการเล่นทางภาษาของสื่อมวลชน” ซึ่ง วุฒินันท์ พบว่า ผู้สื่อข่าวบันเทิงได้ตั้งสมญานามให้กับดารไทย แบ่งออกได้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบแรก ตั้งจากลักษณะเด่นของดารา องค์ประกอบที่สอง ตั้งจากพฤติกรรมและภาพลักษณ์ของดารา องค์ประกอบที่สาม ตั้งจากบทบาทที่ดาราบุคคลนั้นสร้างความบันเทิงให้กับผู้ชม จากผลการวิจัยของนักวิชาการที่ระบุข้างต้น จะเห็นได้ว่าการตั้งสมญานามให้กับบุคคลสำคัญนั้น ส่วนใหญ่ผู้ตั้งสมญานามจะนำเอาองค์ประกอบ “พฤติกรรม” หรือ “การแสดงออกของบุคคล” มาตั้งสมญานาม ทว่า ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้สื่อข่าวและช่างภาพข่าวอาชญากรรมใช้ “ชื่อเล่น” ของตำรวจมาตั้งเป็นสมญานาม ในขณะเดียวกัน ได้ใช้ “พฤติกรรม” ของเจ้าหน้าที่ตำรวจมาตั้งสมญานามด้วย กล่าวได้ว่า เป็นการนำเอาทั้งชื่อเล่นและพฤติกรรมมารวมเข้าด้วยกัน จากนั้นนำมาตั้งสมญานามให้กับตำรวจ เช่น สมญานาม “ต่อ เฟรนลี่” ที่กล่าวถึงชื่อเล่นของ พล.ต.อ. ต่อศักดิ์ สุขวิมล และพฤติกรรมการแสดงออกของท่านที่เป็นคนไม่ถือเนื้อถือตัว วางตัวเป็นกันเองกับลูกน้อง เป็นต้น

2. เมื่อพิจารณาจากสมญานามที่ผู้สื่อข่าวและช่างภาพข่าวอาชญากรรมตั้งให้กับตำรวจในปี พ.ศ. 2566 จะพบว่า สื่อมวลชนตั้งสมญานามจาก “ชื่อเล่น” 6 สมญานาม เป็นที่น่าสังเกตว่าทั้ง 6 สมญานามมีความหมายในทิศทางบวกทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่าผู้สื่อข่าวและช่างภาพข่าวอาชญากรรมมีทัศนคติต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในทิศทางที่ดี มองการทำงานของตำรวจในทางชื่นชม ไม่ว่าจะเป็น “ต่อ เฟรนลี่” สื่อความหมายถึง พล.ต.อ. ต่อศักดิ์ สุขวิมล ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ที่มีอุปนิสัยไม่ถือเนื้อถือตัว เป็นกันเองกับลูกน้องและบุคคลอื่น หรือ สมญานาม “โจ๊ก รอดได้” สื่อความหมายถึง พล.ต.อ. สุรเชษฐ์ หักพาล ที่หลายคนคาดว่าในอนาคตมีโอกาสจะก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ และยังมีอายุราชการอีกหลายปี ซึ่ง พล.ต.อ. สุรเชษฐ์

เคยให้สัมภาษณ์ว่าใครต้องการจะเป็นผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ก็ให้เป็นไปก่อน ส่วนตนนั้นไม่เร่งรีบที่จะเป็นผู้บัญชาการองค์กรแห่งนี้ สามารถรอได้ จึงเป็นที่มาของสมญานาม “โจ๊ก รอได้” หากพิจารณาสมญานามนี้จะเห็นว่าเป็นสมญานามที่มีความหมายในทิศทางบวก ไม่ได้แฝงไปด้วยทัศนคติด้านลบใด พ.ต.อ. สุรเชษฐ์ หักพาล แต่อย่างใด หรือ สมญานาม “บิกอร์รถักไม่ปล่อย” ที่สื่อมวลชนตั้งให้กับ พ.ต.ท. ไตรรงค์ ผิวพรรณ เป็นสมญานามที่มีความหมายในทิศทางบวกเช่นเดียวกัน กล่าวได้ว่าการตั้งสมญานามให้กับตำรวจในทิศทางบวกเป็นการสร้างคุณค่าให้กับตำรวจที่ถูกตั้งสมญานาม

ความข้างต้นนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ ฟิชก์ (Fiske, 1982) ที่ระบุว่า “การสื่อสาร” กับ “การสร้างความหมาย” นั้นมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ซึ่ง ฟิชก์ อธิบายว่า การที่ผู้ส่งสารได้ส่ง “สาร” ไปยังบุคคลอื่น เขาได้สร้างความหมายบางประการแฝงไปกับ “สาร” นั้นด้วย นอกจากนี้ “การสร้างความหมาย” ยังเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ “วัฒนธรรม” (Culture) ของแต่ละสังคมอีกด้วย ฟิชก์กล่าวว่า ในการส่งสารนั้นผู้ส่งสารจะใส่รหัส (Encode) “ภาษา” พร้อมทั้งให้ความหมาย “ภาษา” ที่ตนเองสื่อลงไปในสารนั้น ผู้รับสารที่อยู่ในวัฒนธรรมเดียวกับผู้ส่งสารจะสามารถ “ถอดรหัส” (Decode) และตีความหมายของภาษานั้นในทิศทางเดียวกัน จะเห็นได้ว่า การที่ผู้สื่อข่าวและช่างภาพข่าวอาชญากรรมตั้งสมญานามให้ตำรวจนั้นเป็นการ “สื่อความหมาย” ให้สาธารณชนมีทัศนคติที่ดีต่อนายตำรวจที่ถูกตั้งสมญานาม คำถามคือ เพราะเหตุใดผู้สื่อข่าวและช่างภาพข่าวอาชญากรรมจึงตั้งสมญานามในทิศทางบวกให้กับนายตำรวจ ทำไมไม่ตั้งสมญานามที่แสดงให้เห็นถึงความบกพร่องในการกำกับดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งที่ผ่านมาสื่อมวลชนหลายสำนักนำเสนอข่าวความต่างพร้อม มีมติเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างต่อเนื่อง ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากผู้สื่อข่าวและช่างภาพข่าวอาชญากรรมส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่านายตำรวจที่ถูกตั้งสมญานาม มีค่านิยมในการนับถือผู้อาวุโสเป็นทุนเดิมอยู่ โดยเฉพาะผู้อาวุโสที่มีอำนาจ มีบารมีในองค์กรตำรวจ การให้ความเคารพในความอาวุโสของข้าราชการตำรวจ และความสนิทสนมคุ้นเคยที่มีต่อกันจากการติดตามทำข่าวเกี่ยวกับองค์กรตำรวจมาต่อเนื่องยาวนาน จึงทำให้ผู้สื่อข่าวและช่างภาพข่าวอาชญากรรมตั้งสมญานามให้กับนายตำรวจในทิศทางบวกมากกว่าที่จะตั้งสมญานามให้ในทิศทางลบ

การที่ผู้สื่อข่าวและช่างภาพข่าวอาชญากรรมตั้งสมญานามให้ตำรวจในปี พ.ศ. 2566 ในทิศทางบวกนั้น ย่อมทำให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารที่สื่อมวลชนนำเสนอสู่สาธารณชน สิ่งที่จะติดตามมาคือ ประชาชนมีแนวโน้มที่จะมองนายตำรวจที่ถูกตั้งสมญานามในทิศทางที่ดีตามไปด้วย ที่เป็นเช่นนี้เพราะสื่อมวลชนได้ใช้ภาษาสร้างความหมายให้กับนายตำรวจแต่ละคนในทิศทางที่ชื่นชมมากกว่าด้านลบใดเลย ไม่ว่าจะเป็น “หลวงโหดปราบยา” ที่สื่อมวลชนตั้งให้กับ พ.ต.ท. ภาณุรัตน์ หลักบุญ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจที่มีผลงานด้านการจับกุมผู้ผลิตและผู้ค้ายาเสพติดมาดำเนินคดีได้จำนวนมาก หรือสมญานาม “เซอร์ล็อกนพ” ที่สื่อมวลชนตั้งให้กับ พ.ต.ต. นพศิลป์ พูลสวัสดิ์ เป็นสมญานามที่ผู้รับสารเข้าใจถึงความสามารถในการสืบสวนของ พ.ต.ต. นพศิลป์ ที่คนในวงการตำรวจยกให้เป็นนักสืบชั้นครูเทียบเท่า “เซอร์ล็อกโฮม” ตัวละครจากนวนิยายและภาพยนตร์แนวสืบสวนที่มีความสามารถในการสืบหาตัวคนร้ายได้เก่งกาจชนิดที่เรียกได้ว่าปราดเปรื่อง เหนือกว่าคนทั่วไป สมญานาม “เซอร์ล็อกนพ” จึงเป็นสมญานามที่ชื่นชม พ.ต.ต. นพศิลป์ ซึ่งประชาชนรับรู้ได้จากข่าว ผู้วิจัยสรุปว่า การที่สมาคมผู้สื่อข่าวและช่างภาพข่าวอาชญากรรมแห่งประเทศไทย ตั้งสมญานามให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในปี พ.ศ. 2566 นั้น ส่งผลดีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ถูกตั้งสมญานาม ถึงแม้ว่าในช่วงปี พ.ศ. 2566 จะมีข่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมในฉันทานของตำรวจหลายเหตุการณ์ถูกนำเสนอผ่านสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่องก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นข่าวตำรวจหลายนายที่เข้าไปร่วมรับประทานอาหารที่บ้านของนายประวิณ จันทร์คล้าย หรือที่ชาวบ้านจังหวัดนครปฐมเรียกกันทั่วไปว่า “ก้านนง” ซึ่งต่อมาเกิดเหตุการณ์ลูกน้องคนสนิทของก้านนงคนดังกล่าวใช้อาวุธปืนยิง พ.ต.ต. ศิวกร สายบัว เสียชีวิตภายในบริเวณบ้านของเจ้าภาพงานเลี้ยง ถือเป็นเหตุการณ์ที่สังคมวิพากษ์วิจารณ์ดำเนินการแสดงบทบาทของตำรวจอย่างกว้างขวาง หรือกรณีเว็บไซต์ เว็บค็อพยี้ททุเดย์ (1 กุมภาพันธ์ 2566) พาดหัวข่าวว่า “ตำรวจไทยท็อปฟอร์ม ฉาวตั้งแต่ต้นปี 66” เนื้อหาระบุว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2566 เป็นต้นมา มีข่าวฉาวในวงการตำรวจไทยเกิดขึ้นหลากหลายกรณี เช่น ตำรวจไทยรับจ้างขับรถนำขบวนในหนักท้องเที่ยวเงินแลกกับเงินที่หนักท้องเที่ยวจ่ายให้ 7,000 บาท และข่าวตำรวจไทยรีดไถเงินดาราสาวชาวไต้หวัน จำนวน 27,000 บาท กรณีดาราสาวพุกหรีไฟฟ้าเข้ามาในประเทศไทย และเหตุการณ์

อื้อฉาวเกี่ยวกับตำรวจไทยอีกหลายกรณีที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2566 กล่าวได้ว่าถึงแม้จะมีเหตุการณ์อื้อฉาวในวงการตำรวจถูกเผยแพร่สู่สาธารณชนอย่างต่อเนื่องก็ตาม ทว่า สมณานามของนายตำรวจที่สมาคมผู้สื่อข่าวและช่างภาพข่าวอาชญากรรมแห่งประเทศไทย ตั้งให้กับตำรวจ 11 นายในปี พ.ศ. 2566 นั้นล้วนเป็นสมณานามที่ชื่นชมทั้งสิ้น

8. องค์กรความรู้ใหม่

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าผู้สื่อข่าวและช่างภาพข่าวอาชญากรรมตั้งสมณานามให้กับตำรวจโดยใช้ “ชื่อเล่น” รวมเข้ากับ “พฤติกรรม” นั้น จะเห็นได้ว่าแตกต่างจากองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมที่วรรณกรรมก่อนหน้านี้พบว่าการตั้งสมณานามให้กับบุคคลอื่นนั้น ตั้งจาก “ชื่อเล่น” บ้างก็ตั้งจาก “บทบาทการแสดง” บ้างก็ตั้งจาก “การแสดงออก” ของผู้ถูกตั้งสมณานาม ทว่าการวิจัยครั้งนี้สื่อมวลชนตั้งสมณานามให้ตำรวจด้วยการนำเอา “ชื่อเล่น” และ “พฤติกรรม” มาผนวกรวมเข้าด้วยกัน ดังเช่นสมณานาม “ต่อ เฟรนด์” และ “จ้าว แซ่โป๊ก”

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า สื่อมวลชนตั้งสมณานามให้ พล.ต.ท. ภาณุรัตน์ หลักบุญ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจว่า “หลวงโหดปราบยา” เนื่องจากท่านได้สร้างผลงานกวาดล้างบุคคล กลุ่มบุคคลที่ก่ออาชญากรรมในสังคมมาแล้วมากมาย อีกทั้งยังจับกุมเครือข่ายยาเสพติดมาดำเนินคดีได้จำนวนมาก จนกระทั่งท่านได้รับการเสนอชื่อให้เป็นข้าราชการพลเรือน ตำแหน่ง “เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด” ตำแหน่งนี้มีนายกรัฐมนตรียเป็นประธาน อยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ผู้บริหารหน่วยงานนี้คือ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งก็คือ พล.ต.ท. ภาณุรัตน์ หลักบุญ ที่ได้รับสมณานามจากสื่อมวลชนว่า “หลวงโหดปราบยา” นั่นเอง

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

สื่อมวลชนที่มีบทบาทตั้งสมณานามให้กับบุคคลอื่น อาทิ ผู้สื่อข่าวสายบันเทิง ผู้สื่อข่าวที่มีภารกิจติดตามข่าวเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้สื่อข่าวประจำรัฐสภา และผู้สื่อข่าวประจำทำเนียบรัฐบาล สามารถนำเอาผลการวิจัยนี้ไปเป็นแนวทาง หรือเป็น “ข้อคิด” ในการตั้งสมณานามให้กับบุคคลอื่นในอนาคต ดังเช่น ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าสื่อมวลชนตั้งสมณานามให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในทิศทางบวกทั้งสิ้น ทั้งที่นายตำรวจที่ถูกตั้งสมณานามเหล่านี้เป็นผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีพฤติกรรมต่างพริ้วตามที่เป็นข่าวอยู่เป็นระยะ นอกจากนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้สื่อมวลชนตั้งสมณานามให้กับ “ส่วนงาน” ภายใน “องค์กรตำรวจ” เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดส่วนงานต่าง ๆ มีความประพฤติแตกต่างกันไป มีทั้งพฤติกรรมที่สมควรได้รับการชื่นชม และพฤติกรรมที่สังคมตำหนิตติเตียนตามที่ปรากฏเป็นข่าว นอกเหนือจากการตั้งสมณานามให้กับผู้บริหารตำรวจ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรตำรวจใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนาสำนักงานตำรวจแห่งชาติต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้ที่สนใจจะทำวิจัยเกี่ยวกับการแสดงบทบาทของตำรวจ สามารถศึกษาจากการรายงานข่าวสารของหนังสือพิมพ์รายวันได้ โดยดูจากข่าว บทความ บทบรรณาธิการ สกู๊ป ในประเด็นการแสดงบทบาทของตำรวจไทยในปี พ.ศ. 2566 หรืออาจกำหนดช่วงเวลาการศึกษาได้ เช่น ศึกษาระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2560 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2566 หรือศึกษาระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2566 เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- ทรงยศ บัวเฟื่อน และ นนทชา คัยนันท์. (2562). การวิเคราะห์สมุญานามที่สื่อมวลชนตั้งให้กับคนกีฬา. *วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร*, 2(1), 1-13.
- พริตต์ บัญมา. (2560). การวิเคราะห์สัญลักษณ์ของนักกีฬาในภาพยนตร์โฆษณาไทย. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ. (2559). หยิกแกมหยอก: สมุญานามดารไทยกับการเล่นทางภาษาของสื่อมวลชน. *วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 38(1), 41-55.
- ศราวุธ หล่อดี พิภูลแก้ว กษร. (2562). ประเพณีที่มาและรูปแบบการสร้างฉายาดาราไทย พ.ศ. 2553-2561. *วารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยแม่โจ้*, 7(2), 62-80.
- ศิริรัตน์ ศิริเพ็ญ. (2559). กลวิธีการสื่อความหมายและการสร้างอัตลักษณ์ของผู้บริโภคในบทโฆษณาที่อยู่อาศัยทางโทรทัศน์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริรัตน์ ศิริเพ็ญ. (2566, 1 กุมภาพันธ์). ข่าว: ดำรงใจไทยที่ออฟฟิศ ฉาวตั้งแต่ต้นปี 66. *เวิร์คพอยท์ทูเดย์*, 1.
- Fiske John. (1982). *Introduction to communication study*. Routledge.
- Orden, C.K. & Richard, I. A. (1989). *The Meaning of Meaning*. Orlando: Harcourt Brace Jovanovich, Inc.
- Saussure. (1986). *Course in General Linguistics. Translation of Cours de Linguistique Generale*. Translated by Harris, R. Peru: Open Court Publishing Company.

ปัญหาทางกฎหมายในการสอบสวนเปรียบเทียบตามมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน LEGAL PROBLEMS IN INVESTIGATION AND COMPARING ACCORDING TO SECTION 60 OF THE LAND CODE

เรวัต พลรักษา¹ และ สุระทิน ชัยทองคำ²

Rawat Pholraksa and Surathin Chaithongkam

Article History

Received: 15-06-2023; Revised: 11-01-2024; Accepted: 18-04-2024

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.29>

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1.) เพื่อศึกษาถึงความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และความสำคัญของการสอบสวนเปรียบเทียบตามมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน 2.) เพื่อศึกษาถึงกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขต่างๆ เกี่ยวกับการสอบสวนเปรียบเทียบ 3.) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาในการสอบสวนเปรียบเทียบ 4.) เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหากับการสอบสวนเปรียบเทียบ

ผลการวิจัยพบว่า

การสอบสวนเปรียบเทียบตามมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินยังมีปัญหาและความไม่ชัดเจนในการดำเนินการ ได้แก่ ขอบเขตของการสอบสวนเปรียบเทียบซึ่งไม่มีการให้ความหมายของการสอบสวนเปรียบเทียบไว้ ระยะเวลาในการสอบสวนเปรียบเทียบที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของเจ้าพนักงานที่ดินผู้ทำการสอบสวนเปรียบเทียบให้ชัดเจน ข้อเสนอแนะของงานวิจัยนี้ได้เสนอแนะเพิ่มเติม โดยกำหนดความหมายของการสอบสวนเปรียบเทียบให้มีความชัดเจน กำหนดระยะเวลาดำเนินการ และกำหนดคุณสมบัติของเจ้าพนักงานที่ดินผู้ดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบให้มีความเหมาะสมและชัดเจนยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: สอบสวนเปรียบเทียบ; สิทธิในที่ดิน; เจ้าพนักงานที่ดิน; ประมวลกฎหมายที่ดิน

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Master' Degree, Master of Laws Program, Faculty of Law, Sripatum university Chonburi Campus

²รองศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Assoc.Prof. Dr., Master of Laws Program, Faculty of Law, Sripatum university Chonburi Campus

ABSTRACT

This research has four objectives as follows: 1) To study the background, concept, theory, and importance of investigation and comparing according to Section 60 of the Land Code; 2) To study on the Thai laws and foreign laws, criteria, method, and conditions related to investigation and comparing; 3) To study and analyze on the problems of investigation and comparing; 4) To search for guidelines to solve problems relating with investigation and comparing.

The finding from this research:

it is that investigation and comparing under Section 60 of the Land Code have problems and unclearness in implementation including the scope of investigation and comparing which there is no giving of meaning of investigation and comparing, the period of investigation and comparing which is not suitable and there is no determining of qualifications of land officer who investigates and compares clearly.

The recommendation of this research, there should be recommendation additionally be determining the meaning of investigation and comparing clearly, specifying the time for implementation, specifying the qualifications of land officers in the investigation and comparing process to have suitability and clearness increasingly.

Keywords: Investigation and comparing; right in land; land officer; the Land Code

1. บทนำ

การออกโฉนดที่ดิน กฎหมายได้กำหนดให้มีการประกาศหาผู้คัดค้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบถึงสิทธิในที่ดินของผู้ขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน หากผู้ใดเห็นว่าตนเองมีสิทธิในที่ดินดีกว่าผู้ขอออกโฉนดที่ดินก็สามารถที่จะคัดค้านได้ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ประมวลกฎหมายที่ดินจึงได้กำหนดวิธีการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการในกรณีมีการโต้แย้งคัดค้านเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไว้ คือ “การสอบสวนเปรียบเทียบ” ตามมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยมีเจตนารมณ์ที่จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ระงับข้อพิพาทในเรื่องการโต้แย้งคัดค้านเพื่อแก้ไขปัญหาไม่ให้เกิดการนำข้อพิพาทขึ้นสู่การพิจารณาของศาลโดยไม่จำเป็น ซึ่งถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถระงับข้อพิพาทได้ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน เป็นผลดีต่อทางราชการเป็นอย่างยิ่ง (กรมที่ดิน, 2553) ไม่เกิดเป็นภาระแก่ประชาชนที่จะต้องนำข้อพิพาทขึ้นสู่ศาล

การที่กฎหมายกำหนดให้มีการสอบสวนเปรียบเทียบในกรณีที่มีการโต้แย้งคัดค้านการออกโฉนดที่ดินและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ก็เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ต่อไปได้ตามนโยบายของรัฐที่ประสงค์จะออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้แก่ประชาชนให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว กรมที่ดินซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์จึงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการสอบสวนเปรียบเทียบการออกโฉนดที่ดินและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในกรณีที่มีผู้คัดค้านว่า เมื่อมีข้อโต้แย้งคัดค้านเกิดขึ้นพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ชอบที่จะสั่งว่าฝ่ายหนึ่งมีสิทธิ ให้ฝ่ายที่ไม่พอใจไปฟ้องภายในกำหนดเวลา ถ้าฝ่ายที่ไม่พอใจคำสั่งนั้นไม่ไปฟ้องศาลภายในกำหนดก็เท่ากับเห็นชอบหรือไม่คัดค้าน พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ย่อมจะดำเนินการต่อไปได้ และอีกประการหนึ่งถ้าสั่งให้ทั้งสองฝ่ายไปฟ้องโดยไม่พิจารณาว่าฝ่ายใดมีสิทธิในที่ดินดีกว่ากันแล้วก็เท่ากับพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่มีความเห็นเลย ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบ

การดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบนั้น กฎหมายได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานที่ดินมีอำนาจสอบสวนเปรียบเทียบว่า ฝ่ายใดมีสิทธิในที่ดินดีกว่ากัน และพิจารณาออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้แก่ฝ่ายที่มีสิทธิดีกว่า แต่หากคู่กรณีสามารถทำความเข้าใจกันได้ก็ไม่ต้องมีคำสั่งสอบสวนเปรียบเทียบ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่สามารถดำเนินการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามที่คู่กรณีตกลงกันได้ แต่ทั้งนี้ ข้อตกลงดังกล่าวต้องไม่เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย และการที่กฎหมายได้วางหลักเกณฑ์และเงื่อนไขไว้หลายประการ จึงเป็นการกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขอย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายจะได้ออกหลักเกณฑ์และเงื่อนไขไว้หลายประการ โดยจุดประสงค์เพื่อระงับข้อพิพาทและสามารถออกเอกสารสิทธิได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น แต่ที่ผ่านมากลับพบปัญหาในทางปฏิบัติ ซึ่งทำให้ไม่สามารถระบุหรือลดข้อโต้แย้งคัดค้านในการออกเอกสารสิทธิได้และนำไปสู่การฟ้องร้องเป็นคดีในเวลาต่อมา โดยในปัจจุบันรัฐมนตรีนโยบายมุ่งเน้นไปที่การออกโฉนดที่ดินซึ่งเป็นเอกสารสิทธิ์แสดงกรรมสิทธิ์ ผู้วิจัยจึงกำหนดเฉพาะในเรื่องการสอบสวนเปรียบเทียบในกรณีการโต้แย้งสิทธิในการออกโฉนดที่ดินเท่านั้น โดยเห็นว่า ยังคงมีปัญหาในการดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบ อันได้แก่ ปัญหาความไม่ชัดเจนของขอบเขตในการสอบสวนเปรียบเทียบ ปัญหาเรื่องระยะเวลาในการดำเนินการ และปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำการสอบสวนเปรียบเทียบ

ประเด็นปัญหาความไม่ชัดเจนของขอบเขตการสอบสวนเปรียบเทียบ คำว่า “สอบสวนเปรียบเทียบ” ประมวลกฎหมายที่ดินไม่ได้กำหนดคำนิยามให้ความหมายไว้ ส่งผลให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการไม่อาจทราบขอบเขตของการสอบสวนเปรียบเทียบว่า มีขอบเขตในการดำเนินการครอบคลุมเพียงใด ซึ่งนอกจากจะไม่ได้ให้ความหมายไว้แล้ว ยังไม่ปรากฏว่า ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไข ในรูปแบบของกฎกระทรวงหรือระเบียบ อันจะถือเป็นหลักในการปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีดังกล่าวไว้ คงมีแต่แนวทางปฏิบัติที่กรมที่ดินให้แจ้งเป็นหนังสือเวียนให้ยึดถือปฏิบัติเท่านั้น ซึ่งก็ยังคงไม่ทราบขอบเขตหรือรายละเอียดที่ชัดเจน ส่งผลให้การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินการ เนื่องจากในการออกโฉนดที่ดินนั้นค่อนข้างใช้ระยะเวลาค่อนข้างยาวนาน เพราะกฎหมายได้กำหนดขั้นตอนไว้หลายขั้นตอน อีกทั้งเมื่อมีเหตุขัดข้องต่างๆ เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ ก็ส่งผลให้ระยะเวลาล่าช้าออกไปอีก ซึ่งในกรณีที่มีการโต้แย้งคัดค้านการออกโฉนดที่ดินนี้ก็ถือเป็นเหตุขัดข้องอย่างหนึ่งที่ทำให้การออกโฉนดที่ดินต้องล่าช้าออกไป โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบและทำความเข้าใจภายใน 7 วัน เสนอต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา เพื่อมีคำสั่งว่าฝ่ายใดมีสิทธิในที่ดินดีกว่ากัน ซึ่งกำหนดระยะเวลาดังกล่าวถือว่าน้อยมาก ส่งผลให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการสอบสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งอาจทำให้ได้ข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกต้องครบถ้วนหรือคลาดเคลื่อนไป

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบ โดยกฎหมายไม่ได้กำหนดเป็นการเฉพาะว่า พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานที่ดินผู้ทำการสอบสวนเปรียบเทียบนั้น ต้องมีคุณสมบัติหรือประสบการณ์ทำงานระดับใด โดยในการดำเนินการนั้นจะต้องใช้ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญตลอดจนประสบการณ์ของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นสำคัญ ซึ่งหากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานที่ดินไม่มีความรู้หรือประสบการณ์ที่เพียงพอ อาจทำให้การสอบสวนนั้นได้ข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกต้องหรือผิดพลาดคลาดเคลื่อน อันอาจส่งผลให้คำสั่งสอบสวนเปรียบเทียบนั้นไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย

จากประเด็นปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การสอบสวนเปรียบเทียบตามมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินนั้น ยังคงไม่มีความชัดเจนและมีช่องว่างที่อาจทำให้กระบวนการสอบสวนเปรียบเทียบนั้น ไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และส่งผลให้ไม่อาจระงับข้อพิพาทการโต้แย้งคัดค้านสิทธิในที่ดินในการออกโฉนดที่ดินได้ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและทำการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข ประมวลกฎหมายที่ดิน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และความสำคัญของการสอบสวนเปรียบเทียบตามมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
2. เพื่อศึกษาถึงกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขต่างๆ เกี่ยวกับการสอบสวนเปรียบเทียบ
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาในการสอบสวนเปรียบเทียบ
4. เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการสอบสวนเปรียบเทียบ

3. การทบทวนวรรณกรรม

หลักนิติรัฐ รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ วิศรุตพิชญ์ ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า หลักนิติรัฐ (rechtsstaat) หรือหลักนิติธรรม (the rule of law) ว่าเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของราษฎรจากการใช้อำนาจตามอำเภอใจขององค์กรฝ่ายบริหาร อันได้แก่ รัฐบาล หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาหรือภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล (วราภรณ์ วิศรุตพิชญ์, 2543)

การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีมาจากบทบัญญัติของกฎหมายเป็นพื้นฐานสำคัญ เมื่อใดที่กฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิได้กำหนดองค์ประกอบหรือเงื่อนไขการใช้อำนาจไว้อย่างชัดเจนแล้ว ในการบังคับใช้กฎหมายย่อมจะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในการใช้อำนาจในเรื่องนั้น ๆ ดังนั้น ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงเกิดขึ้นจากการที่ตัวบทกฎหมายเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้กฎหมายได้อย่างยืดหยุ่นและสอดคล้องกับข้อเท็จจริงเป็นการเฉพาะเรื่องเฉพาะราย เพื่อมิให้การใช้บทบัญญัติของกฎหมายแข็งกระด้างและเพื่อมุ่งหมายให้เกิดความยุติธรรมขึ้นแก่เฉพาะเรื่องเฉพาะรายนั้น ๆ อำนาจดุลพินิจสามารถแบ่งออกได้หลายประเภทตามการกระทำด้านต่าง ๆ ของรัฐ แต่ยังคงมีลักษณะร่วมกัน ได้แก่ การที่กฎหมายกำหนดให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยกำหนดถ้อยคำที่มีลักษณะไม่แน่นอนตายตัว หรือให้ทางเลือกในการใช้อำนาจหรือมาตรการได้หลายทางในขอบเขตที่กำหนด ซึ่งการยอมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในเรื่องนั้น ๆ เพื่อให้มีการบริหารกฎหมายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และมีให้เกิดการหยุดชะงักในการปฏิบัติหน้าที่หรือขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย จึงเห็นได้ว่า “อำนาจดุลพินิจ” มีลักษณะตรงกันข้ามกับ “อำนาจผูกพัน”

เมื่อพิจารณาความหมายตามถ้อยคำแล้ว “ดุลพินิจ” ประกอบด้วยคำว่า “ดุล” ซึ่งแปลว่า เท่ากัน เสมอกัน และเท่าเทียมกัน และคำว่า “พินิจ” ซึ่งแปลว่า พิจารณา ดังนั้น “ดุลพินิจ” จึงมีความหมายว่า การวินิจฉัยที่เห็นสมควร

นอกจากนี้ นักวิชาการทางกฎหมายหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า “อำนาจดุลพินิจ” ไว้สรุปความได้ว่า อำนาจดุลพินิจเป็นอำนาจที่กฎหมายบัญญัติเปิดช่องให้ฝ่ายปกครองสามารถเลือกตัดสินใจและเลือกปฏิบัติด้วยตนเองอย่างอิสระเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และความรับผิดชอบของตน ภายในขอบเขตแห่งกฎหมาย ซึ่งอาจมีการปฏิบัติและการตัดสินใจได้หลายอย่างและแต่ละอย่างก็ชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกัน (กมลชัย รัตนสากววงศ์, 2532)

ดุลพินิจตัดสินใจ เป็นดุลพินิจที่จะเลือกตัดสินใจวินิจฉัยในส่วนที่เป็นผลทางกฎหมาย เป็นส่วนที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะตัดสินใจใช้อำนาจโดยพิจารณาว่ากฎหมายที่ให้อำนาจกำหนดผลของการใช้อำนาจไว้เช่นไร เมื่อมีข้อเท็จจริงเกิดขึ้นครบองค์ประกอบตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถที่จะเลือกผลในทางกฎหมายหรือมาตรการในการดำเนินการตามที่ฝ่ายนิติบัญญัติกำหนดไว้ได้ ดุลพินิจที่ปรากฏในส่วนของผลทางกฎหมายนี้อาจเรียกว่า “ดุลพินิจตัดสินใจ” ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะตัดสินใจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กฎหมายกำหนดเปิดช่องไว้ให้ โดยจะต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 กรณี ได้แก่ ดุลพินิจตัดสินใจว่าจะดำเนินการหรือไม่ดำเนินการและดุลพินิจเลือกวิธีในการดำเนินการ (วรเจตน์ ภาคีรัตน์, 2554)

ทฤษฎีว่าด้วยการครอบครองในระบบคอมมอนลอว์ ครอบครองกับกรรมสิทธิ์มีลักษณะคล้ายคลึงกันอย่างมาก เพราะผู้ครอบครองได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแม้จะโต้แย้งสิทธิกับผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของที่แท้จริงก็ตาม เพียงแต่ในระบบคอมมอนลอว์ กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ตั้งอยู่บนรากฐานของการครอบครองทรัพย์สินในทางกายภาพมากกว่าจะตั้งอยู่บนหลักการกรรมสิทธิ์ในทางนามธรรม และยังมีนักวิชาการในระบบคอมมอนลอว์ที่แยกความแตกต่างระหว่าง “ครอบครองในทางข้อเท็จจริง (de facto possession)” กับ “ครอบครองในทางกฎหมาย (legal possession)” ออกจากกัน โดยการครอบครองในทางข้อเท็จจริงเป็นเรื่องอำนาจควบคุมทางกายภาพที่มีผลใช้ได้จริงหรือเป็นเพียงอำนาจควบคุมทางข้อเท็จจริงเท่านั้น และเป็นสิ่งที่เทียบเท่าเรื่องการยึดถือ (detention) ในระบบชีวิตลอว์นั่นเอง ส่วนการครอบครองในทางกฎหมายเป็นการครอบครองที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองโดยกฎหมาย นอกจากนี้ กรรมสิทธิ์ในระบบคอมมอนลอว์มักจะให้สิทธิที่ดีกว่าครอบครอง ครอบครองมีลักษณะคล้ายกับกรรมสิทธิ์ตรงที่ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมาย แต่เป็นไปในลักษณะที่อาจใช้ยื่นได้กับทุกคนยกเว้นผู้ทรงกรรมสิทธิ์ ในขณะที่กรรมสิทธิ์อาจใช้ได้กับทุกคน บางท่านอธิบายว่าครอบครองเป็นกรรมสิทธิ์ประเภทหนึ่ง แต่ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ที่สมบูรณ์เด็ดขาด เป็นกรรมสิทธิ์สัมพัทธ์เพราะใช้ยื่นได้กับทุกคนยกเว้นกับเจ้าของทรัพย์สิน อย่างไรก็ตามด้วยอิทธิพลของนักคิดในศตวรรษที่ 20 โดยเฉพาะ Salmond และ Holmes ที่ได้แยกความแตกต่างระหว่างกรรมสิทธิ์กับการครอบครองออกจากกัน นักนิติศาสตร์ส่วนใหญ่ในระบบคอมมอนลอว์ในยุคปัจจุบันจึงไม่เห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าสองสิ่งนี้สามารถใช้แทนหรือสลับแทนที่กันได้อีกต่อไป กล่าวกันว่า กรรมสิทธิ์เป็นที่รวมของสิทธิต่าง ๆ เหนือทรัพย์สิน ส่วนครอบครองเป็นที่รวมของการกระทำในทางข้อเท็จจริง ครอบครองเป็นเรื่องความสัมพันธ์ทางข้อเท็จจริง ส่วนกรรมสิทธิ์เป็นสิ่งที่เป็นามธรรมมากกว่า ครอบครองเป็นเรื่องนิติสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนกับทรัพย์สินที่ต่างไปจากเรื่องกรรมสิทธิ์และบุคคลหนึ่งอาจมีได้ทั้งสองอย่างพร้อมกันไป ครอบครองเป็นความสัมพันธ์ทางกายภาพบางอย่างกับวัตถุบุคคลที่เหลือทั้งหมดในโลกโดยมีเจตนาบางอย่างที่แน่นอน (สมเกียรติ วรปัญญาพันธ์, 2563)

คำว่า “ที่ดิน” ตามความหมายในประมวลกฎหมายที่ดิน มีความหมายที่กว้างกว่าที่ปรากฏตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็นทางกฎหมายไว้ว่า มาตรา 1 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินบัญญัติว่า “ที่ดิน หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะและที่ชายทะเลด้วย ” ซึ่งคำว่า “ให้หมายความรวมถึง” นั้น มิได้หมายความว่าจำกัดเฉพาะสิ่งที่กล่าวถึงนั้นเท่านั้น หากความหมายแท้จริงอยู่ที่คำว่า “พื้นที่ดินทั่วไป” เป็นสำคัญ และจากตัวอย่างที่ “ให้หมายความรวมถึง” นั้นเอง เช่น ลำน้ำและทะเลสาบ ทำให้เข้าใจได้ว่าพื้นที่ดินทั่วไปดังกล่าวจะอยู่บนบกหรืออยู่ใต้น้ำก็ได้ ดังนั้น พื้นผิวโลกอันเป็นที่ดินได้ทะเลที่ประเทศไทยมีอำนาจอธิปไตยจึงเป็น “ที่ดิน” ตามประมวลกฎหมายที่ดินด้วย ๆ แต่ทั้งนี้ก็ได้หมายความว่าเมื่อบริเวณใดเป็นที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน แล้วจะสามารถออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินได้เสมอไป

สิทธิในที่ดิน หมายความว่า กรรมสิทธิ์และให้หมายความรวมถึงสิทธิครอบครองด้วย

กรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองตามความหมายในประมวลกฎหมายที่ดินมีสถานะในทำนองเดียวกัน คือแสดงความเป็นเจ้าของ คำว่า “กรรมสิทธิ์” แสดงความเป็นเจ้าของอยู่ในตัวเอง แต่ คำว่า “สิทธิครอบครอง” นั้น ถ้าพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว แม้บุคคลผู้มิได้เป็นเจ้าของก็อาจอยู่ในฐานะเป็นผู้มีสิทธิครอบครองได้ เช่น ผู้เช่า ผู้ทรงสิทธิเก็บกิน เป็นต้น แต่ “สิทธิครอบครอง” ตามความหมายในประมวลกฎหมายที่ดิน หมายถึงแต่เฉพาะในฐานะความเป็นเจ้าของเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ ผู้เช่าก็ติ ผู้ทรงสิทธิเก็บกินก็ติ จึงไม่อยู่ในฐานะที่จะเป็นผู้ขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินได้

ข้อแตกต่างระหว่าง “กรรมสิทธิ์” และ “สิทธิครอบครอง” นั้น ที่ปรากฏชัดเจนก็คือ “กรรมสิทธิ์” ย่อมถูกแย้งได้ด้วยการเข้าครอบครองโดยความสงบ โดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ ติดต่อกันเป็นเวลา 10 ปี สำหรับอสังหาริมทรัพย์ และ 5 ปี สำหรับสังหาริมทรัพย์ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว กรรมสิทธิ์ย่อมตกเป็นของผู้ที่ได้ครอบครองทันที โดยไม่ต้องไปร้องขอต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งแสดงว่าตนมีกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์นั้นแต่อย่างใด เนื่องจากการได้มาโดยผลของกฎหมาย

(มาตรา 1382 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) แต่ถ้าบุคคลดังกล่าวประสงค์จะขอจดทะเบียนลงชื่อของตนให้ปรากฏในโฉนดที่ดินอันเนื่องมาจากการได้มาตามมาตรา 1382 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในกรณีเช่นนี้จึงจะต้องมีคำสั่งหรือคำพิพากษาอันถึงที่สุดของศาลมาแสดง ด้วย ทั้งนี้ตามนัยมาตรา 78 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ข้อ 4 (1) ระยะเวลา 10 ปี หรือ 5 ปีนี้เรียกว่าเป็น “อายุความการได้สิทธิ” แต่สำหรับ “สิทธิครอบครอง” แล้ว ย่อมถูกแย้งไปได้ด้วยอาการเข้ายึดถือทรัพย์สินโดยเจตนาจะยึดถือเพื่อตนเท่านั้น (มาตรา 1367 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) และเจ้าของที่ถูกแย้งการครอบครอง ย่อมมีสิทธิที่จะได้คืนซึ่งการครอบครอง ซึ่งการฟ้องคดีเพื่อเอาคืนซึ่งการครอบครองนั้นจะต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่เวลาที่ถูกระงับการครอบครอง (มาตรา 1375 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) หากมิได้ฟ้องเรียกคืนซึ่งการครอบครองภายในกำหนดดังกล่าวย่อมเป็นอันหมดสิทธิฟ้อง ระยะเวลา 1 ปีนี้มิใช่ “อายุความการได้สิทธิ” แต่เป็น “ระยะเวลาในการใช้สิทธิฟ้องคดี” (กรมที่ดิน, 2561)

บทบัญญัติตามมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ได้บัญญัติถึงการสอบสวนเปรียบเทียบไว้เฉพาะกรณีที่มีการโต้แย้งสิทธิกันในการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เท่านั้น ซึ่งหากเป็นการโต้แย้งสิทธิกันในเรื่องอื่นที่ไม่ใช่การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ย่อมไม่อาจดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบตามบทบัญญัติแห่งมาตรานี้ได้ และโดยที่ประมวลกฎหมายที่ดินมิได้ให้ถ้อยคำนิยามของคำว่า “การสอบสวนเปรียบเทียบ” ไว้ จึงต้องอาศัยความหมายตามที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ดังนี้

“การสอบสวน” หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการอย่างอื่น ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ “เปรียบเทียบ” หมายถึง เอาสิ่งหนึ่งเข้ามาเทียบกับอีกสิ่งหนึ่งเพื่อให้เห็นว่าใกล้เคียงกัน เสมอกัน หรือผิดกัน ถ้าเอามาเทียบกันดูแล้ว ฝ่ายที่มีภาวชิกว่าเรียกว่าได้เปรียบ ฝ่ายที่เป็นรองเรียกว่า เสียเปรียบ ถ้าจะเอาฝ่ายตนให้มีภาวชิว่าข้างเดียวเรียกว่า เอาเปรียบ ดังนั้น “เปรียบเทียบ” หมายถึง พิจารณาเทียบเคียงให้เห็นลักษณะที่เหมือนกันและต่างกัน (กรมที่ดิน, 2553)

หลักเกณฑ์ที่สำคัญซึ่งควรต้องพิจารณาในเรื่องการสอบสวนเปรียบเทียบมีอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. ต้องเป็นการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เท่านั้นหากมิใช่การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ แม้จะมีการโต้แย้งสิทธิกัน ก็ไม่สามารถนำบทบัญญัติมาตรานี้มาใช้ได้ ซึ่งเดิม มาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ได้บัญญัติเฉพาะเรื่องการออกโฉนดที่ดินไว้เพียงอย่างเดียวว่า ถ้ามีการโต้แย้งสิทธิกัน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานที่ดินทำการสอบสวนเปรียบเทียบ ถ้าตกลงกันได้ก็ดำเนินการตามนั้น ถ้าไม่ตกลงกัน ต้องเสนอเรื่องไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาสั่งการเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งประการใดแล้ว ให้แจ้งคู่กรณีทราบ และให้ฝ่ายที่ไม่พอใจไปดำเนินการฟ้องหรือร้องต่อศาลภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วัน ทราบคำสั่ง ในกรณีที่ได้ฟ้องหรือร้องต่อศาลแล้ว ให้รอเรื่องไว้จนกว่าศาลจะพิพากษาหรือมีคำสั่งประการใด จึงให้ดำเนินการไปตามกรณี ถ้าไม่ฟ้องหรือร้องภายในกำหนดก็ให้ดำเนินการไปตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่ง ต่อมาความในมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ได้ถูกยกเลิกโดยมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2528 โดยส่วนที่แก้ไขใหม่นั้นได้บัญญัติถึงการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไว้ด้วย โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานที่ดินเป็นผู้ทำการสอบสวนเปรียบเทียบ แล้วให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร (กรมที่ดิน, 2553)

2. การโต้แย้งคัดค้านจะต้องเป็นการ “โต้แย้งเรื่องสิทธิในที่ดิน” ของผู้ขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ หากเป็นการโต้แย้งคัดค้านในประเด็นอื่น เจ้าพนักงานที่ดินก็ไม่อาจใช้อำนาจตามมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินได้ เช่น กรณีที่สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (เดิม) ได้ยื่นคำขอคัดค้านการออกโฉนดที่ดินโดยอ้างว่า ผู้ขอออกโฉนดที่ดินไม่ยินยอมให้ขยาย ถนน ร.พ.ช. เข้าไปในที่ดินของผู้ขอ เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ซึ่งในกรณีเช่นนี้ไม่ใช่เป็นการโต้แย้งสิทธิ

ในที่ดิน ตามมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เนื่องจากการจะขยายเขตถนนเข้าไปในที่ดินของราษฎรโดยราษฎรไม่ได้ยินยอม อุทิศให้ ก็ควรดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ตามนัยมาตรา 68 แห่งพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 จึงไม่อาจรับคำขอคัดค้านไว้ดำเนินการได้

3. ที่ดินนั้นจะต้องเป็นที่ดินที่สามารถออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินได้ การโต้แย้งจะต้องเป็นการโต้แย้งสิทธิในที่ดินระหว่าง บุคคล 2 ฝ่าย ซึ่งอ้างว่าตนมีสิทธิในที่ดิน และอาจออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินได้ ดังนั้น หากที่ดินที่นำมาขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือ รับรองการทำประโยชน์ เป็นที่ดินที่ไม่สามารถออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้ พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ย่อมไม่มี อำนาจที่จะทำการสอบสวนเปรียบเทียบแต่อย่างใด เช่น การโต้แย้งคัดค้านในเขตที่ดินของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เพราะ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ผู้ใดจะมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินไม่ได้ และที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติก็ไม่อาจออกหนังสือแสดง สิทธิในที่ดินได้ ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานที่ดินจึงใช้อำนาจตามมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ทำการสอบสวน เปรียบเทียบในกรณีที่มีการพิพาทระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ (เจ้าหน้าที่ป่าไม้) กับเอกชนที่ขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำ ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติไม่ได้ สำหรับกรณีการออกโฉนดที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตป่าไม้ตามมติ คณะรัฐมนตรี หรือที่ดินของรัฐประเภทอื่น (สาธารณสมบัติของแผ่นดิน) ต่างก็เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามมาตรา 1304 แห่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่นเดียวกับที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งจะโอนได้โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเฉพาะหรือพระ ราชกฤษฎีกา นอกจากนั้นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตป่าไม้ตามมติคณะรัฐมนตรี ยังเข้าลักษณะเป็นที่ดินต้องห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินตามข้อ 14 (5) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 43 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระ ราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 อีกด้วย ดังนั้นพนักงานเจ้าหน้าที่จึงใช้อำนาจตามมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมาย ที่ดิน ทำการสอบสวนเปรียบเทียบไม่ได้เช่นกัน (กรมที่ดิน, 2553)

พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายถึง เจ้าพนักงานซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้ และพนักงานอื่นซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง ให้ปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้ โดยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัยคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามมาตรา 1 แห่งประมวล กฎหมายที่ดิน ไว้ในเรื่องเสร็จที่ 456/2535 ซึ่งแบ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ออกเป็น 2 ประเภท คือ เจ้าพนักงานซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติการตาม ประมวลกฎหมายที่ดิน หมายถึง พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีบัญญัติต่าง ๆ ในประมวลกฎหมายที่ดินกำหนดตัวบุคคลและอำนาจหน้าที่ ไว้โดยเฉพาะแล้ว เช่น ข้าราชการซึ่งเป็นข้าราชการประจำอยู่ในสำนักงานที่ดินจังหวัดแห่งหนึ่ง ออกไปปฏิบัติหน้าที่ในฐานะข้าราชการใน เขตท้องที่ของสำนักงานที่ดินนั้น แต่การออกไปดำเนินการนั้นจะต้องออกไปทำการรังวัดที่ดินที่มีผู้ขอตามกฎหมาย เช่น ขอรังวัดออก โฉนดที่ดิน เป็นต้น ถ้าเป็นกรณีที่ข้าราชการไปทำหน้าที่พิพาทตามคำสั่งศาลในคดีแพ่งไม่ใช่ออกไปทำการรังวัดตามคำขอ ขอรังวัดผู้ ออกไปทำการรังวัดไม่ใช่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามนัยที่กล่าวมานี้ เพราะมิได้ปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายที่ดิน เป็นแต่ศาลหรืออง กรในฐานะผู้ชำนาญหรือมีความรู้ในทางแผนที่เท่านั้น

“เจ้าพนักงานที่ดิน” ประมวลกฎหมายที่ดินมิได้ให้คำนิยามไว้ว่าหมายถึงบุคคลใด แต่ได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 66/2552 ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2552 แต่งตั้งให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นเจ้าพนักงานที่ดิน คือ 1) เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้า พนักงานที่ดินจังหวัดสาขา 2) นักวิชาการที่ดิน ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไปในฝ่ายทะเบียน 3) เจ้าพนักงานที่ดิน ตั้งแต่ระดับปฏิบัติ งานขึ้นไปในฝ่ายทะเบียน 4) นายช่างรังวัด ตั้งแต่ระดับชำนาญงานขึ้นไปในฝ่ายรังวัด 5. ข้าราชการพลเรือน ประเภทวิชาการ ตั้งแต่ ระดับปฏิบัติการขึ้นไป หรือประเภททั่วไป ตั้งแต่ระดับปฏิบัติงานขึ้นไป ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ในตำแหน่งตาม 2, 3 และ 4 เป็นการ ชั่วคราว

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้พอที่จะทราบได้ว่าบุคคลใดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ และบุคคลใดเป็นเจ้าพนักงาน ที่ดิน แต่อย่างไรก็ตาม การสอบสวนเปรียบเทียบตามมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ได้กำหนดให้บุคคลทั้งสองประเภทคือ พนักงานเจ้าหน้าที่ และ เจ้าพนักงานที่ดิน มีอำนาจทำการสอบสวนเปรียบเทียบได้ แต่ไม่มีอำนาจสั่งการ เนื่องจากการสั่งการในกรณี

ที่ไม่สามารถตกลงกันได้ กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา แล้วแต่กรณี เท่านั้น (กรมที่ดิน, 2553)

4. ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยตามลักษณะของการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งออกเป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร กฎหมาย กฎกระทรวง คำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้อง ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ หนังสือเวียนของทางราชการ และการวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารและการสัมภาษณ์ในการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

5. ผลการวิจัย

การสอบสวนเปรียบเทียบตามมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อพิพาทในที่ดินสามารถระงับได้ในชั้นของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งแม้มีการคัดค้านโต้แย้งสิทธิในที่ดิน พนักงานเจ้าหน้าที่ก็สามารถดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบและพิจารณาออกโฉนดที่ดินต่อไปได้ โดยไม่ต้องให้ประชาชนที่พิพาทกันในเรื่องสิทธิในที่ดินนำข้อพิพาทดังกล่าวไปฟ้องร้องเป็นคดีความกัน สอดคล้องกับนโยบายของรัฐที่ต้องการให้สามารถออกโฉนดที่ดินไปได้โดยเร็ว

อย่างไรก็ตาม แม้ว่า กฎหมายจะกำหนดให้อำนาจหน้าที่แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการสอบสวนเปรียบเทียบก็ตาม จากการศึกษา พบว่า ยังมีประเด็นที่เป็นปัญหา อันเกิดจากความไม่ชัดเจนของขอบเขตการดำเนินการ ความไม่เหมาะสมในเรื่องของระยะเวลาดำเนินการและคุณสมบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการให้มีประสิทธิภาพไม่บรรลุตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการศึกษาและวิจัยจึงนำเอาประเด็นปัญหาต่างๆ ไปสู่การวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบโดยนำเอาข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะประมวลกฎหมายที่ดิน ที่ได้กำหนดให้ต้องดำเนินการสอบสวนในกรณีต่างๆ ไว้หลายกรณี ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำไปสู่การแก้ไข เพิ่มเติม ประมวลกฎหมายที่ดิน เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถระงับข้อพิพาทในที่ดินและบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

โดยในการวิจัยครั้งนี้จำกัดเฉพาะกรณีออกโฉนดที่ดินเท่านั้น โดยมีรายละเอียดของการวิเคราะห์ 3 ประเด็น ดังนี้

1.) ปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตของการสอบสวนเปรียบเทียบ

ประมวลกฎหมายที่ดินไม่ได้กำหนดความหมายของการสอบสวนเปรียบเทียบไว้ ส่งผลให้เกิดความไม่ชัดเจนในเรื่องขอบเขตของการสอบสวนเปรียบเทียบ ว่า มีขอบเขตในการดำเนินการเพียงใด จึงเกิดเป็นปัญหาทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งไม่มีข้อบังคับหรือข้อกำหนดในรูปแบบของกฎกระทรวงหรือระเบียบ คงมีเพียงแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกรณีผู้โต้แย้งคัดค้านการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ซึ่งกรมที่ดินได้แจ้งเป็นหนังสือเวียนในพนักงานเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติ แต่ก็ยังไม่ชัดเจนหรือไม่เหมาะสมในหลายๆ เรื่อง ซึ่งนอกจากการสอบสวนเปรียบเทียบตามมาตรา 60 แล้ว ประมวลกฎหมายที่ดินได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนในกรณีอื่นด้วย เช่น สอบสวนในเรื่องการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมประเภทต่างๆ ซึ่งรายละเอียดในการสอบสวนก็จะปรากฏอยู่ในรูปแบบของกฎกระทรวง ซึ่งถือเป็นข้อบังคับให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติ

เมื่อพิจารณาจากประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว พบว่า ในกรณีที่มีการโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินนั้นปรากฏอยู่ในมาตราอื่นๆ ด้วย ได้แก่ มาตรา 69 ทวิ ซึ่งว่าด้วยการขอเขตที่ดิน โดยถ้ามีผู้คัดค้าน ถ้าตกลงกันไม่ได้ เจ้าพนักงานที่ดินไม่มีอำนาจสอบสวนเปรียบเทียบหรือสั่งการว่าฝ่ายใดควรมีสิทธิดีกว่า แต่ให้แจ้งคู่กรณีไปฟ้องศาล เพราะว่า เป็นการคัดค้านเรื่องแนวเขตที่ดินซึ่งเป็นข้อเท็จจริง

เกี่ยวกับการครอบครอง จึงควรให้ศาลซึ่งเป็นคนกลางหรือเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการชี้ขาด เพราะถ้าให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ออกโฉนดที่ดินเป็นผู้ชี้ขาดเสียเอง อาจไม่เป็นธรรมแก่คู่กรณีได้ โดยหากปรากฏว่ามีผู้คัดค้าน ให้เจ้าพนักงานที่ดินมีอำนาจสอบสวนใกล้เคียง (ไม่ใช่สอบสวนเปรียบเทียบ) โดยมีหลักการสำคัญที่เป็นหลักในการพิจารณา คือ ถือหลักฐานแผนที่เป็นหลักในการพิจารณาในการสอบสวนใกล้เคียงเท่านั้น ไม่สามารถสั่งการได้ว่าฝ่ายใดมีสิทธิดีกว่ากัน โดยถ้าตกลงกันได้ ก็ให้ดำเนินการไปตามที่ตกลง แต่ต้องไม่เป็นการสมยอมกันเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย ซึ่งหากตกลงกันไม่ได้ ให้แจ้งคู่กรณีไปฟ้องต่อศาลภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ซึ่งถ้าไม่ไปฟ้องต่อศาลภายในกำหนดดังกล่าว ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ขอคือให้ถือว่าผู้ขอไม่ประสงค์จะขอเขตโฉนดที่ดินนั้นต่อไป

การสอบสวนเปรียบเทียบสิทธิในที่ดินของผู้ขอออกโฉนดที่ดินกับผู้คัดค้านว่า ฝ่ายใดมีสิทธิในที่ดินดีกว่ากัน ดังนั้น จุดมุ่งหมายของการสอบสวนเปรียบเทียบก็เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติว่า ฝ่ายใดมีสิทธิในที่ดินดีกว่ากัน ซึ่งการที่จะให้ข้อเท็จจริงเป็นที่ยุตินั้นก็อยู่ที่พยานหลักฐาน ด้วยเหตุนี้ ในส่วนของพยานหลักฐานนี้ถือเป็นหลักสำคัญในการที่จะพิจารณาและสามารถกำหนดเป็นขอบเขตในการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ แต่ทั้งนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ก็สามารถใช้ดุลพินิจในการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่างๆ ประกอบการพิจารณาได้ ซึ่งเป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกิดขึ้นจากการที่กฎหมายเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้กฎหมายได้อย่างยืดหยุ่นและสอดคล้องกับข้อเท็จจริงเป็นการเฉพาะเรื่องเฉพาะราย และเป็นอำนาจที่กฎหมายบัญญัติเปิดช่องให้ฝ่ายปกครองสามารถเลือกตัดสินใจและเลือกปฏิบัติด้วยตนเองอย่างอิสระเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และความรับผิดชอบของตน ซึ่งพยานหลักฐานที่สำคัญได้แก่ พยานเอกสาร และพยานบุคคล

พยานเอกสารนั้น ที่ดินเป็นอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งหลักฐานสำคัญก็คือ ทะเบียนที่ดิน และส่วนใหญ่กฎหมายกำหนดให้การทำนิติกรรมต่างๆ เกี่ยวกับที่ดิน เช่น การขาย ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 456 เป็นต้น ซึ่งเมื่อมีการทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วก็จะถูกต้องตามกฎหมายสามารถใช้อ้างอิงและใช้ยื่นแก่บุคคลทั่วไปได้ และจะปรากฏชื่อผู้ได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินในทะเบียนที่ดินคือโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ และเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1373 ที่วางหลักไว้ว่า อสังหาริมทรัพย์ที่ได้จดทะเบียนไว้ในทะเบียนที่ดิน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลผู้มีชื่อในทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิครอบครอง ประกอบประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 4 ทวิ ที่กำหนดให้ การโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินซึ่งมีโฉนดหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และถือว่าผู้ที่ได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินนั้นได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดและเป็นสิทธิเหนือทรัพย์สินที่กฎหมายให้ความรับรองและคุ้มครอง ในส่วนของพยานเอกสารที่คู่กรณีนำมาแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น กฎหมายก็ไม่ได้กำหนดว่าจะต้องเป็นเอกสารประเภทใด แต่โดยหลักแล้ว ในการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะต้องพิจารณาจากเอกสารราชการเป็นหลัก เนื่องจากมีความน่าเชื่อถือ โดยหากฝ่ายใดมีหนังสือสำคัญหรือเอกสารสิทธิที่ทางราชการออกให้ก็ควรถือหลักฐานตามหนังสือสำคัญนั้นเป็นหลัก เช่น ใบจอง ใบเหี้ยมย่ำ น.ส. 3 หรือ น.ส. 3 ก. รวมตลอดทั้งเอกสารราชการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหลักฐานทางราชการหรือหลักฐานเกี่ยวกับแผนที่ต่างๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำขึ้นด้วย ซึ่งฝ่ายนั้นก็ควรมีสิทธิดีกว่า แต่ถ้าไม่มีหนังสือสำคัญของทางราชการด้วยกันทั้งสองฝ่ายก็ควรยึดถือการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินเป็นหลัก ในส่วนของพยานบุคคล ในทางปฏิบัติเป็นการสอบสวนด้วยวาจาโดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะสอบถามและบันทึกถ้อยคำข้อเท็จจริงที่ทั้งสองฝ่ายให้ไว้ ซึ่งนอกจากคู่กรณีแล้ว กฎหมายไม่ได้กำหนดว่าในเรื่องของพยานบุคคลไว้ แต่ความน่าเชื่อถือของพยานบุคคลนั้นน่าเชื่อถือหรือไม่ เพียงใด ดังนั้นในการพิจารณาพยานหลักฐานต่างๆ จึงเป็นดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า จะรับฟังและนำมาประกอบการพิจารณาได้เพียงใด

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ก็ได้ความคิดเห็นสอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือ คำว่า “สอบสวนเปรียบเทียบ” ไม่มีคำนิยามกำหนดไว้ จึงอาจทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ อีกทั้งไม่มีกฎกระทรวงหรือระเบียบข้อบังคับ คงมีแต่แนวทางปฏิบัติที่กรมที่ดินได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติ แต่แนวทางดังกล่าวก็ยังไม่มีความไม่ชัดเจนในหลายๆ เรื่อง ซึ่งเกิดเป็นปัญหาในการดำเนินการ ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการสอบสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัย จึงเห็นว่า ควรมีการกำหนดขอบเขตการดำเนินการในการสอบสวนเปรียบเทียบให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยในเบื้องต้นควรกำหนดคำนิยามหรือให้ความหมายของการสอบสวนเปรียบเทียบ เพื่อเป็นกรอบแนวทางให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดถือ อีกทั้งควรทบทวนแนวทางปฏิบัติที่กรมที่ดินได้แจ้งเวียนให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติและกำหนดให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นในรูปแบบของกฎกระทรวงเพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ และในส่วนของพยานหลักฐานที่จะนำไปสู่ข้อเท็จจริงและเปรียบเทียบว่าฝ่ายใดมีสิทธิดีกว่ากัน การได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินนั้นอาจได้มาทั้งทางนิติกรรมหรือทางอื่นนอกจากนิติกรรม ไม่ว่าจะเป็นจากการซื้อขาย การรับให้ หรือการรับมรดก เป็นต้น หลักฐานอย่างที่ดีที่น่าเชื่อถือที่สามารถอ้างอิงและใช้ยืนยันแก่บุคคลทั่วไปได้ ก็คือการได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินที่ได้มีการทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งถือว่าได้ดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ดังนั้น ก็ควรที่จะกำหนดให้ผู้ที่ได้ดำเนินการตามกฎหมายเป็นผู้มีสิทธิดีกว่า ก็คือยึดถือหลักฐานทางทะเบียนโดยผู้มีชื่อปรากฏในเอกสารสิทธิที่ได้มีการจดทะเบียนตามกฎหมายเป็นหลักในการพิจารณาว่า ผู้นั้นมีสิทธิในที่ดินดีกว่า รวมตลอดทั้งเอกสารราชการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหลักฐานทางราชการหรือหลักฐานเกี่ยวกับแผนที่ต่าง ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำขึ้น โดยควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานคือ ให้ยึดถือเอกสารทะเบียนที่ดินเป็นสำคัญ โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้มีชื่อปรากฏในทะเบียนที่ดินเป็นผู้มีสิทธิในที่ดินดีกว่า

2.) ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการสอบสวนเปรียบเทียบ

บทบัญญัติมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ไม่ได้กำหนดกรอบระยะเวลาในการเริ่มต้นกระบวนการในการสอบสวนเปรียบเทียบว่า จะต้องเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อใด และต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จเมื่อใด แต่กรมที่ดินได้วางแนวทางปฏิบัติไว้โดยหากไม่สามารถตกลงกันได้ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการสอบสวนเปรียบเทียบพร้อมทั้งเสนอความเห็นภายใน 7 วัน ซึ่งในการสอบสวนที่จะให้ข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติได้นั้น มีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลให้ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร โดยเฉพาะในการแสวงหาพยานหลักฐานและการพิจารณาพยานหลักฐาน ซึ่งหากพยานหลักฐานมีจำนวนมากก็ต้องใช้เวลาในการพิจารณามากขึ้นเช่นกัน ดังนั้น จึงไม่สามารถกำหนดเวลาได้อย่างแน่นอน เพราะในแต่ละกรณีนั้นอาจมีความยากหรือซับซ้อนแตกต่างกันไป ซึ่งอาจต้องใช้เวลามากกว่า 7 วัน อีกทั้งอาจมีปัจจัยทั้งภายนอกและภายในหรือเหตุขัดข้องอื่นๆ ที่อาจทำให้ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเวลาดังกล่าวได้ เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับกรณีอื่นๆ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน เช่น กรณีตามมาตรา 61 ซึ่งว่าด้วย การเพิกถอนหรือแก้ไขโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ซึ่งได้กำหนดกรอบระยะเวลาที่แน่นอนไว้ และหากไม่สามารถดำเนินการได้ทันทีสามารถขยายระยะเวลาออกไปได้

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ก็ได้แสดงความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ระยะเวลา 7 วัน นั้น ไม่เพียงพอต่อการที่จะดำเนินการให้แล้วเสร็จอย่างมีประสิทธิภาพได้

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การสอบสวนแล้วนำข้อเท็จจริงจากการสอบสวนไปเปรียบเทียบระหว่างฝ่ายผู้ขอออกโฉนดที่ดินกับฝ่ายผู้คัดค้าน โดยกำหนดเวลาให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการสอบสวนและเปรียบเทียบพร้อมทั้งทำความเห็นเสนอต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาสั่งการภายใน 7 วัน เป็นระยะเวลาที่น้อยเกินไป เนื่องจากในการสอบสวนนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสวงหาข้อเท็จจริงรวมทั้งพยานหลักฐานต่างๆ มาประกอบการพิจารณาและเปรียบเทียบว่าฝ่ายใดมีสิทธิในที่ดินดีกว่ากันซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลาพอสมควร และระยะเวลาเพียง 7 วัน ไม่สามารถทำให้ดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังนั้น จึงควรกำหนดเพิ่มระยะเวลาให้มีความเหมาะสม ซึ่งเห็นว่า ระยะเวลา 30 วัน เป็นเวลาที่เหมาะสม อีกทั้งกรณีมีความจำเป็นไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดได้ ก็ควรที่จะสามารถขยายระยะเวลาออกไปได้อีก โดยแสดงเหตุผลความจำเป็นเพื่อขออนุญาตขยายเวลาออกไปได้อีก 30 วัน และภายหลังจากที่ได้เสนอความเห็นต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาแล้ว ก็ควรที่จะกำหนดกรอบเวลาให้ผู้ออกคำสั่งพิจารณาสั่งการภายใน 7 วัน ซึ่งเมื่อได้กำหนดระยะเวลาที่พอสมควรแล้วการดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.) ปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานที่ดินผู้ทำการสอบสวนเปรียบเทียบไว้ว่า จะต้องเป็นข้าราชการในตำแหน่งใด และระดับใด ซึ่งการสอบสวนเป็นการดำเนินการที่ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในระดับที่จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาสามารถมอบหมายให้เจ้าพนักงานที่ดินซึ่งเป็นข้าราชการคนใดก็ได้เป็นผู้ดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบ แต่เจ้าพนักงานที่ดินในตำแหน่งต่างๆ นั้น มีความแตกต่างกันในเรื่องคุณวุฒิการศึกษาส่งผลให้ความรู้ความสามารถแตกต่างกันไป อีกทั้งกรมที่ดินไม่มีหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับการสอบสวนเปรียบเทียบในกรณีตามมาตรา 60 แต่อย่างใด ทำให้เจ้าพนักงานที่ดินอาจไม่มีความชำนาญหรือทักษะในการสอบสวนเปรียบเทียบที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ก็อาจทำให้การสอบสวนเปรียบเทียบนั้นไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร กล่าวคือ อาจทำให้ได้ข้อมูลข้อเท็จจริงที่ขาดสาระสำคัญหรือคลาดเคลื่อนในบางเรื่องส่งผลให้ข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกต้องครบถ้วนเพียงพอ เมื่อเปรียบเทียบกับพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจ ซึ่งจะต้องมีคุณวุฒิการศึกษาในสาขานิติศาสตร์ และจะต้องได้รับการฝึกอบรมและผ่านหลักสูตรพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติก่อนที่จะไปปฏิบัติงานจริงและเมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้วก็จะมีความรู้ความสามารถและทักษะอย่างเพียงพอในการสอบสวนในระดับที่สามารถปฏิบัติงานได้ และเมื่อเปรียบเทียบกับ การสอบสวนในกรณีอื่นๆ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน เช่น กรณี คณะกรรมการตรวจพิสูจน์ที่ดิน ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 43 (พ.ศ. 2537) ซึ่งประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่จากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือคณะกรรมการการสอบสวนข้อเท็จจริงตามมาตรา 61 ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งจะต้องมีประสบการณ์ในระดับชำนาญงานหรือชำนาญการขึ้นไป

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถสรุปความเห็นได้ว่า การที่ไม่ได้กำหนดตัวเจ้าพนักงานที่ดินที่จะทำการสอบสวนไว้โดยเฉพาะว่า จะต้องเป็นเจ้าพนักงานที่ดินในตำแหน่งใด และระดับใด อาจทำให้การสอบสวนเปรียบเทียบไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะการสอบสวนและเปรียบเทียบต้องใช้ความรู้ ทักษะความชำนาญหรือประสบการณ์การทำงานในระดับหนึ่ง ซึ่งหากเจ้าพนักงานที่ดินผู้ทำการสอบสวนเปรียบเทียบนั้นไม่มีความรู้ ทักษะความชำนาญหรือประสบการณ์ที่ไม่เพียงพอ ก็อาจส่งผลการให้การสอบสวนเปรียบเทียบนั้นเกิดความบกพร่องหรือคลาดเคลื่อนในสาระสำคัญได้

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า คุณสมบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานที่ดินมีความสำคัญต่อการดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบ แต่กฎหมายไม่ได้กำหนดคุณสมบัติเฉพาะไว้ ดังนั้น เพื่อให้การสอบสวนเปรียบเทียบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรกำหนดตัวเจ้าพนักงานที่ดินที่มีความรู้ด้านกฎหมายหรือใกล้เคียงกันในกรณีไม่มีคุณวุฒิการศึกษาด้านกฎหมายโดยตรง และมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วในระดับหนึ่ง คือ กำหนดให้นักวิชาการที่ดิน ระดับชำนาญการขึ้นไป เป็นเจ้าพนักงานที่ดินผู้ดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบ และในกรณีที่มีความซับซ้อนหรือมีผู้ได้แย้งหลายราย ก็ให้อำนาจเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบได้ด้วย

6. อภิปรายผล

มาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กำหนดให้ในกรณีที่มีผู้คัดค้านโต้แย้งการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ หากตกลงกันไม่ได้ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานที่ดินต้องดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบเพื่อมีคำสั่งว่าฝ่ายใดมีสิทธิในที่ดินดีกว่ากัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อระงับข้อพิพาทในชั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยไม่ต้องไปฟ้องต่อศาล แต่ด้วยปัญหาต่างๆ ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาการโต้แย้งสิทธิในที่ดินได้ เนื่องจากยังมีปัญหาในการดำเนินการ กล่าวคือ ไม่มีขอบเขตการดำเนินการที่ชัดเจน กล่าวคือ ไม่มีการกำหนดนิยามความหมายของคำว่าสอบสวนเปรียบเทียบ ไม่มีความชัดเจนว่าต้องสอบสวนอย่างไร มีขอบเขตในการสอบสวนเพียงใด ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะทำให้ข้อเท็จจริงก็คือพยานหลักฐาน แต่ก็ยังไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจนเกี่ยวกับพยานหลักฐาน ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องใช้ดุลพินิจเป็นหลัก โดยที่ดินเป็นอสังหาริมทรัพย์ที่กฎหมายกำหนดให้มีหลักฐานทางทะเบียนเป็นสำคัญซึ่งเป็นเอกสาร

ราชการหรือเอกสารมหาชนที่สามารถตรวจสอบและใช้อ้างอิงได้ มีความน่าเชื่อถือ จึงควรให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้มีชื่อในทะเบียนที่ดินเป็นผู้มีสิทธิดีกว่า และให้รับฟังพยานเอกสารที่เป็นเอกสารราชการเป็นหลัก ในส่วนของความไม่เหมาะสมในเรื่องของระยะเวลา ถ้าคู่กรณีตกลงกันไม่ได้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการสอบสวนเปรียบเทียบเสนอเรื่องพร้อมทั้งความเห็นให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาพิจารณาสั่งการไปตามพยานหลักฐาน ข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมาย ที่สอบสวนได้มา โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 7 วัน ซึ่งในการสอบสวนเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานนั้นไม่อาจสามารถกำหนดเวลาได้แน่นอน ระยะเวลาเพียง 7 วัน จึงน้อยเกินไป ประกอบกับไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานที่ดินผู้ทำการสอบสวนเปรียบเทียบ โดยยังไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจนว่าจะต้องเป็นข้าราชการในตำแหน่งใด รวมทั้งไม่ได้กำหนดว่าจะต้องมีคุณสมบัติ ประสบการณ์ รวมทั้งทักษะความชำนาญในระดับไหน ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวทำให้การสอบสวนเปรียบเทียบไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และไม่สามารถรับข้อพิพาทในที่ดินได้

7. ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษามาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พบว่า ยังมีปัญหาที่จะทำให้ไม่สามารถดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่บรรลุตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้มีข้อเสนอแนะ เพิ่มเติม กฎหมายดังกล่าว ดังนี้

(1) การกำหนดขอบเขตของการสอบสวนเปรียบเทียบ

โดยกำหนดเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 60 วรรคแรก ตอนท้าย และเพิ่มเติมความหมายของการสอบสวนเปรียบเทียบ เป็นมาตรา 60 วรรคท้าย ดังนี้

มาตรา 60 (วรรคแรก) ในการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ถ้ามีผู้โต้แย้งสิทธิกัน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานที่ดิน แล้วแต่กรณี มีอำนาจทำการสอบสวนเปรียบเทียบ ถ้าตกลงกันได้ก็ให้ดำเนินการไปตามที่ตกลง หากตกลงกันไม่ได้ ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา มีอำนาจพิจารณาสั่งการไปตามที่เห็นสมควร และให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้มีชื่อในทะเบียนที่ดินเป็นผู้มีสิทธิดีกว่า เว้นแต่ กฎหมายจะกำหนดเป็นอย่างอื่น

มาตรา 60 (วรรคท้าย) สอบสวนเปรียบเทียบตามความในวรรคแรก หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการอย่างอื่น เพื่อค้นหาข้อมูล ข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายในกรณีที่มีการโต้แย้งสิทธิกันในการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ แล้วนำข้อมูล ข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายที่ได้มาเปรียบเทียบว่าฝ่ายใดมีสิทธิในที่ดินดีกว่ากัน

(2) กำหนดระยะเวลาของการสอบสวนเปรียบเทียบ

โดยกำหนดระยะเวลาให้ดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบพร้อมทั้งความเห็นให้แล้วเสร็จภายใน 30 และกรณีมีเหตุจำเป็นสามารถขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกิน 30 วัน โดยเพิ่มเติม บทบัญญัติมาตรา 60 ทวิ

(3) กำหนดคุณสมบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่

โดยกำหนดให้นักวิชาการที่ดินระดับชำนาญการขึ้นไปมีอำนาจทำการสอบสวนเปรียบเทียบ และสามารถดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการได้ โดยเพิ่มเติม บทบัญญัติมาตรา 60 ทวิ

อย่างไรก็ตาม การสอบสวนเปรียบเทียบมีรายละเอียดปลีกย่อยค่อนข้างมาก จึงควรกำหนดรายละเอียดปลีกย่อยในรูปแบบของกฎกระทรวงด้วย โดยเพิ่มเติม บทบัญญัติมาตรา 60 ทวิ วรรคท้าย

มาตรา 60 ทวิ การสอบสวนเปรียบเทียบตามมาตรา 60 ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา แล้วแต่กรณี มอบหมายให้เจ้าพนักงานที่ดินตำแหน่งนักวิชาการที่ดินระดับชำนาญการขึ้นไปหรือแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบก็ได้ และให้ดำเนินการพร้อมเสนอความเห็นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิคำสั่งให้สอบสวนเปรียบเทียบ

ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้รายงานเหตุที่ทำให้การสอบสวนเปรียบเทียบไม่แล้วเสร็จต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา แล้วแต่กรณี เพื่อขอขยายระยะเวลาดำเนินการได้ตามความจำเป็น แต่ต้องไม่เกินสามสิบวัน และให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา พิจารณาสั่งการให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวัน นับแต่ได้รับรายงานสอบสวนเปรียบเทียบและความเห็น

การตั้งคณะกรรมการสอบสวน การสอบสวน และการพิจารณาสั่งการ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

รายการอ้างอิง

- กมลชัย รัตนสกววงศ์. (2532). ความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับดุลพินิจฝ่ายปกครองของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน. วารสารกฎหมายปกครอง, 8(2), 1-32.
- กรมที่ดิน. (2553). คู่มือการสอบสวนเปรียบเทียบ ตามมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน. กรมที่ดิน.
- กรมที่ดิน. (2561). ประมวลกฎหมายที่ดินและการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน. กรมที่ดิน.
- ชำนาญ ชัชวาลคำธร. (2566, 24 กุมภาพันธ์). เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี สาขาสตึก. สัมภาษณ์.
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2562). รายงานศึกษาฉบับสมบูรณ์เรื่องปัญหาเขตอำนาจศาลในคดีพิพาทเกี่ยวกับการใช้อำนาจหรือการดำเนินการทางปกครองในเรื่องสิทธิในที่ดิน. เดือนตุลา.
- วรเจตน์ ภาคิรัตน์. (2554). กฎหมายปกครองภาคทั่วไป. นิติราษฎร์.
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2543). สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. วิญญูชน.
- สิริโรจน์ วงศ์สิริภาส. (2566, 24 กุมภาพันธ์). นักวิชาการที่ดินชำนาญการพิเศษ. สัมภาษณ์.
- สมเกียรติ วรปัญญาอนันต์. (2563). รายงานฉบับสมบูรณ์เรื่องข้อคิดว่าด้วยการครอบครองตามกฎหมายลักษณะทรัพย์สิน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การพัฒนาแบบการป้องกันและการแก้ไขการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง THE DEVELOPMENT OF PREVENTION AND SOLUTION MODEL FOR CRYSTAL METHAMPHETAMINE ADDICTION AMONG FEMALE ADOLESCENTS

ฐิตชา ผ่องไพบูลย์¹ พีระพงษ์ ปักคีรี² กล้าหาญ ณ น่าน³ และ วิจิตรา ศรีสอน⁴

Thicha Phongpaiboon, Peerapong Pukkeeree, Khahan Na-Nam and Wijitra Srisorn

Article History

Received: 02-02-2023; Revised: 23-03-2024; Accepted: 23-03-2024

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.30>

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงปัญหาประสบการณ์และบทเรียนชีวิตของวัยรุ่นหญิงที่เกี่ยวข้องกับยาไอซ์ และ 2) เพื่อการพัฒนาแบบและการประเมินรูปแบบ โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 36 คน ได้แก่ วัยรุ่นหญิงที่ต้องโทษอยู่ในทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิงธัญบุรี ทัณฑสถานธนบุรี ทัณฑสถานชลบุรี ครอบครัว และเพื่อนบ้านในละแวกชุมชนของวัยรุ่นหญิงที่ต้องโทษอยู่ในทัณฑสถานทั้ง 3 แห่ง จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดชลบุรี เครื่องมือใช้ในการวิจัยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาเฉพาะกรณี วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความเชิงตรรกะ และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า

วัยรุ่นหญิง เกิดปัญหาจากตนเอง ครอบครัว สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และทัศนคติ การมีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาไอซ์ ด้านครอบครัว/ชุมชนยังไม่ดีพอถึงแม้จะรับรู้ถึงปัญหามีความต้องการร่วมป้องกัน แก้ไขให้เด็กวัยรุ่นหญิง และคนในชุมชนสามารถกลับไปใช้ชีวิตได้ตามปกติเพื่อให้ชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัยเสถียร ด้านเจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาเสถียรในชุมชน กลไกการทำงาน รูปแบบและวิธีการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติ ยังขาดความเชื่อมโยงในการดำเนิน

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Doctoral, Doctor of Philosophy in Social Sciences, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

E-mail: thi-katii@hotmail.com *First Author

²ประธานอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Chairman of the advisor, Ramkhamhaeng University

³อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Advisor, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

⁴อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Advisor, Suan Sunandha Rajabhat University

งานทำให้วิธีการป้องกัน และการแก้ไขปัญหายาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้เกิดแนวทางดำเนินงานที่มุ่งสร้างสังคมปลอดภัยจากยาเสพติด

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ; การป้องกันและแก้ไข; ยาไอซ์; วัยรุ่นหญิง

ABSTRACT

This research “The Development of Prevention and Solution Model for Crystal Methamphetamine Addiction among Female Adolescents” aimed to study the problems, experiences and life lessons of adolescent girls related to Crystal Methamphetamine, by using a qualitative research method and the group of 36 key informants included adolescent girls who were sentenced to prison in a special treatment facility for drug addicts at Thanyaburi Women Correctional Institution, Thonburi Women Correctional Institution, Chonburi Women Correctional Institution, family and neighbors in the neighborhood of adolescent girls sentenced in the Women’s Prevention model research presentations, and solving the problem of drug addiction among adolescent girls developed by the researcher which assessed by experts. Penitentiary Pathum Thani Province, Nonthaburi Province, Chonburi Province, Government Officials who responsible for various duties in the Women’s Penitentiary, Community officials include mayor, deputy mayor, deputy secretary of the municipality, village headman, and commander of Nakhon Si Thammarat Central Prison, in the total of 36 people. The case study analyze data through logical interpretations and inductive conclusions.

The results showed that:

Adolescent girls’ problems arise from themselves, family, environment, economy and attitudes, participation in prevention and solve the problem of Crystal Methamphetamine. On the family side and the community is not good enough even though it is aware of the problem and needs to be involved in such prevention. In order to resolve a problem for such girls and people in the community so that they can return to normal life to make the community a drug-free area. For government officials and private sectors related to drug problem management in the community, working mechanisms, patterns and methods of driving policies into practice which are still lack of linkages in operations. Therefore, the protection and the solving methods of Crystal Methamphetamine among adolescent girls. If also need to be revised to created operational guidelines that aimed at creating a safe society from drugs.

Keywords: Model development; Prevention and correction; Methamphetamine; Female Adolescents

1. บทนำ

ประเทศไทยยังคงเผชิญอยู่กับปัญหาสารเสพติดผิดกฎหมายที่มาจากแหล่งผลิตในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ และในขณะเดียวกันประเทศไทยก็ถูกใช้เป็นแหล่งพักสารเสพติดและเส้นทางลำเลียงผ่านเพื่อส่งยาบ้า ไอซ์ และสารเสพติดอื่นไปยังประเทศที่สาม โดยสารเสพติดที่อยู่ในประเทศไทยมีปริมาณมากและราคาถูก ส่งผลให้เกิดผู้เสพยาใหม่และในขณะเดียวกันผู้ใช้สารเสพติดเดิมอาจใช้สารในปริมาณที่มากขึ้น ส่งผลให้มีการเสพติดที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น สถิติผู้ใช้เมทแอมเฟตามีนที่เข้ารับการบำบัดรักษาในทุกระบบจากข้อมูลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด (บสต.) ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559-2563 โดยจำนวนผู้ใช้เมทแอมเฟตามีนที่เข้ารับการบำบัดรักษามีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ยาบ้ายังคงเป็นสารเสพติดที่เข้ารับการบำบัดมากที่สุด ขณะที่ยาไอซ์มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ผู้ป่วยเพศหญิงและผู้ติดยาเสพติดระดับรุนแรงมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นทุกปี ปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาผู้วิจัย เล็งเห็นถึงปัญหาการใช้ยาเสพติดของเด็กวัยรุ่นหญิงเป็นปัญหาที่มีอะไรหลายอย่างที่ซับซ้อน ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานที่เข้ามาร่วมดำเนินงานแก้ไขด้านการจัดการยาเสพติดในแต่ละพื้นที่ แต่จากข้อมูลเชิงพื้นที่ก็ยังมีปัญหาเสพติดระดับรุนแรงอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมากและมีโอกาสที่จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ที่เกิดจากเรื่องของกระบวนการ หน่วยงานต่าง ๆ และการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง คนที่ทำความผิดสามารถหลบหลีกได้ถ้ามีเงิน มีเส้นสาย หน่วยงานที่ทำให้ความยุติธรรม ไม่ยุติธรรมสามารถพลิกซ้าย พลิกขวาได้แล้วจะมีกฎหมายไว้ทำไมถ้ามีการแทรกแซงจากตำแหน่งข้าราชการต่าง ๆ ส่งผลให้ยากต่อการควบคุมในการแก้ไขปัญหาคrucialต่อกลุ่มวัยรุ่นหญิง อีกทั้งงานวิจัยส่วนใหญ่ยังมีการระบุแยกเพศของผู้ติดยาเสพติด ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเฉพาะเพศหญิงที่ติดยาไอซ์เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาเป็นการพัฒนารูปแบบแล้วนำไปปรับปรุงสามารถแก้ไขปัญหาให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่อื่น ๆ ได้อีกต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปัญหาการป้องกัน และการแก้ไขการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการป้องกัน และการแก้ไขการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง
- 3) เพื่อประเมินรูปแบบการป้องกัน และการแก้ไขการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง

3. การทบทวนวรรณกรรม

วัยรุ่นหญิง (Female Adolescent) หมายถึง วัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สภาวะทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจหรืออารมณ์ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา แบ่งเป็น 3 ระยะ วัยรุ่นตอนต้น ช่วงอายุ 10-14 ปี ค่อนข้างหลงตัวเอง (Narcissistic Phase) มีความต้องการเป็นอิสระ (Emancipation) ยังต้องพึ่งพาพ่อแม่ วัยรุ่นตอนกลางช่วงอายุ 14-18 ปี ในระยะนี้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ เป็นระยะที่ठीร้อน ง่าย ๆ มักจะมีความขัดแย้งกับพ่อแม่สูง การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายสมบูรณ์เต็มที่ เป็นระยะที่เริ่มทดลองเกี่ยวกับเพศ ซึ่งถ้าขาดความรู้และการป้องกันจะก่อให้เกิดปัญหาดังครกที่ไม่พึงปรารถนาหรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมทั้งโรคเอดส์ เป็นระยะที่มีปัญหามากและบ่อยที่สุด วัยรุ่นตอนปลาย ช่วงอายุ 18-20 ปี ความเป็นอิสระเต็มที่ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ให้ความสนใจต่อคำแนะนำต่าง ๆ รวมทั้งเรื่องการป้องกันปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

การป้องกันการติดยาไอซ์ (Crystal Methamphetamine Addiction Prevention) หมายถึงการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานในพื้นที่กรุงเทพมหานคร (ปทุมธานี นนทบุรี) ภาคตะวันออก (ชลบุรี) ให้สอดคล้องกับลักษณะและสถานการณ์ของปัญหาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยการขับเคลื่อนมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดสู่หน่วยปฏิบัติการในพื้นที่แบบครบวงจรภายใต้การปฏิบัติร่วมกันของหน่วยงานในพื้นที่ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนที่ต้องมีการรับรู้และความเข้าใจในแนวทางการลดอันตรายจากยาเสพติดอย่างชัดเจน และมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการดูแลและให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ผู้ใช้ยาเสพติดตามสิทธิที่พึงได้รับ เพื่อให้เกิดความปลอดภัย และผลกระทบเชิงลบในด้านต่าง ๆ

การแก้ไขปัญหามติดยาไอซ์ (Tackling Crystal Methamphetamine Addiction) หมายถึง การแก้ไขปัญหตามแนวทางการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายจากทั้งหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคประชาสังคม และชุมชนโดยการเข้าถึง และจูงใจให้เข้ารับบริการหรือดูแลจากหน่วยงานต่าง ๆ การคัดกรอง หรือการประเมินลักษณะ พฤติกรรมและความพร้อมของผู้ใช้ยาเสพติดว่าเหมาะสมที่จะได้รับการดูแลหรือบริการในลักษณะใด อีกทั้งมีการจัดบริการให้ความรู้และสร้างทัศนคติที่ดี การให้บริการด้านสุขภาพ เช่นการให้บริการสารทดแทน การจัดให้บริการป้องกันและดูแลรักษาอันตรายจากการใช้ยาเสพติดเกินขนาด การให้บริการด้านสังคม สร้างพัฒนาทักษะทางสังคมให้แก่ผู้ใช้ยาเสพติด สร้างโอกาสให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสม และควรมีการดูแลอย่างต่อเนื่องของหน่วยงาน ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งครอบครัว ชุมชน และภาคประชาสังคมเพื่อจูงใจให้ผู้ติดยาเสพติดปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติในการใช้ยาเสพติด สร้างความรับผิดชอบต่อสังคม

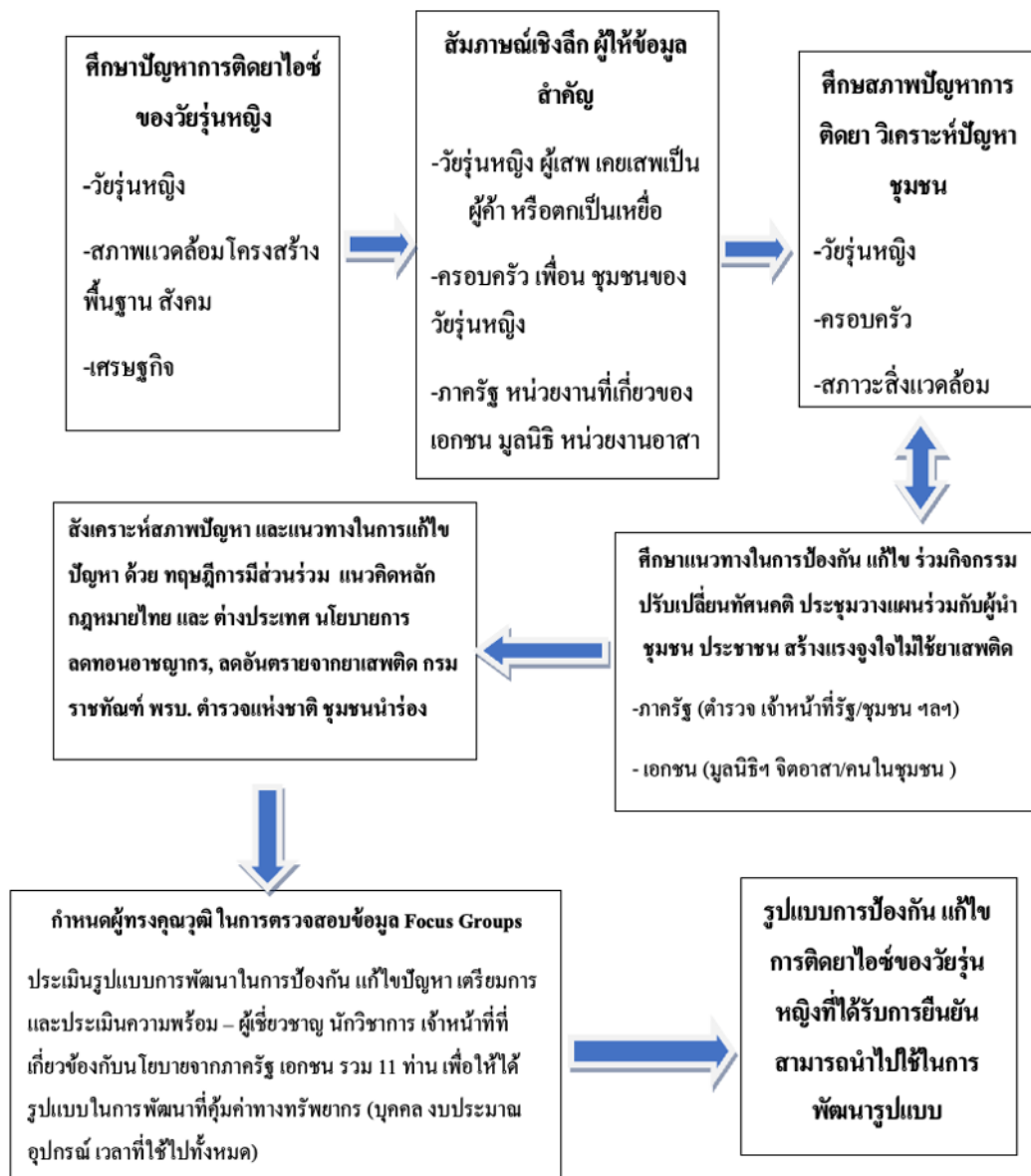
การพัฒนารูปแบบการป้องกัน และการแก้ไขปัญหายาไอซ์ (Developing a Modified form Prevent Crystal Methamphetamine Problems) หมายถึง การศึกษาสภาพปัญหาวัยรุ่นหญิง ครอบครัว และภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาไอซ์เพื่อศึกษาแนวทางในการป้องกัน การแก้ไขปัญหายาโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาปรับปรุงการพัฒนารูปแบบการป้องกัน การแก้ไขการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง ให้มีคุณภาพมากขึ้นโดยผ่านกระบวนการ วิธี การและเทคนิคที่เป็นระบบและต่อเนื่อง อันมีผลทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ (Efficiently) ประสิทธิภาพ (Effectively) ทำให้การพัฒนารูปแบบมีคุณภาพที่ดี

การประเมินรูปแบบการป้องกัน และการแก้ไขปัญหายาไอซ์(Evaluation of Preventive and Corrective Crystal Methamphetamine Problems) หมายถึง การกำหนดผู้ตรวจสอบรูปแบบโดยเลือกแบบเจาะจงผู้เชี่ยวชาญจากภาครัฐ ภาคเอกชนเพื่อทำการสนทนากลุ่ม กำหนดประเด็นการสนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนในประเด็นต่าง ๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงเพื่อหาข้อสรุปที่ตรวจสอบความสอดคล้องของผลการดำเนินงานกับวัตถุประสงค์ในการป้องกัน การติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิงสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาที่สามารถสร้างผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลรูปแบบการแก้ไข ป้องกันปัญหาการติดยาไอซ์

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิด

5. ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ (1)วัยรุ่นหญิง ผู้เสพยาเสพติดหรือผู้เคยเสพยาเสพติดประเภทยาไอซ์ โดยมีคุณสมบัติคืออายุ 11-18 ปี เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการเสพยา ครอบครองหรือจำหน่ายยาเสพติดประเภทยาไอซ์ที่ต้องโทษอยู่ในทัณฑสถานหญิง ได้สัมภาษณ์ผู้ต้องขังในทัณฑสถาน 3 แห่งคือ (1) ทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิงธัญบุรี (คลองห้า) (2) ทัณฑสถานหญิงชลบุรี (3) ทัณฑสถานหญิงธนบุรี (2) ครอบครัวยุ และเพื่อนบ้านในละแวกชุมชนของวัยรุ่นหญิงผู้ต้องโทษอยู่ในทัณฑสถานหญิงหรือพ้นโทษแล้วจากการเสพยา ครอบครอง จำหน่ายยาเสพติดประเภทยาไอซ์ ได้สัมภาษณ์อิงกับทัณฑสถาน 3 แห่งคือ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดชลบุรี (3) ภาค รัฐ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน้าที่หน่วยต่าง ๆ ในทัณฑสถานหญิง 3 แห่ง เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ชุมชนประกอบด้วย นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี รองปลัดเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช รวมทั้งสิ้นจำนวน 36 คน โดยเจาะจงเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางป้องกันให้การแนะนำ

2. ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกพื้นที่กรณีศึกษาแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีหลักสำหรับการเลือกกว่าเป็นพื้นที่ชุมชนที่มีปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด มีวิธีการดำเนินการปราบปราม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้ใช้เกณฑ์ในการเลือกกรณีศึกษา ดังนี้ . เลือกภาคกลาง กรุงเทพมหานคร (เขตการปกครองพิเศษ) ปทุมธานี นนทบุรีและภาคตะวันออก ชลบุรี โดยใช้เกณฑ์จำนวนประชากรมากที่สุด พื้นที่ภาคกลางค่อนข้างมีความหลากหลายทางด้านสังคม วัฒนธรรม และชาติพันธุ์ จึงเป็นพื้นที่ที่มีทั้งในมิติของระบบโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ระบบโครงสร้างการจ้างแรงงานจากปัจจัยเหล่านี้จึงส่งผลให้พื้นที่ภาคกลางเป็นพื้นที่ที่มีผู้คนจากหลายหลายภูมิภาค เชื้อชาติมาอาศัยอยู่เพราะเป็นแหล่งการจ้างงานที่สำคัญอีกทั้งหลาย ๆ จังหวัดในพื้นที่ภาคกลางเป็นประตูเปิดไปสู่จังหวัดต่าง ๆ ในภูมิภาคอื่น ๆ และประเทศเพื่อนบ้าน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) มีลักษณะคำถามแบบปลายเปิดและคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เดียว โดยมีสาระตรงกับวัตถุประสงค์ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังต่อไปนี้

(1) บันทึกภาคสนามของผู้วิจัย (2) แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์วัยรุ่นหญิง ผู้เสพยาหรือผู้เคยเสพยาเสพติด จำหน่าย ครอบครองยาเสพติดประเภทยาไอซ์ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ หรือผู้เกี่ยวข้องกับแนวนโยบาย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี หนังสือ เอกสาร บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของวัยรุ่นหญิง ปัญหาการมีส่วนร่วมของครอบครัว แนวคิดและการดำเนินงานในการป้องกัน และการแก้ไขปัญหายาเสพติดในประเทศไทย (2) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและมีความสมบูรณ์ ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูล โดยการสร้างข้อสรุปจากการศึกษาใช้ทฤษฎีเป็นกรอบในการสรุป และทำการสังเคราะห์โดยวิธีการอุปนัย (Analytic Induction) จากการตีความเชิงตรรกะ(Logical interpretation) และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive conclusion) ของข้อมูลที่ได้มาจากปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรมมองเห็นได้ และทำการตรวจสอบทุกขั้นตอนในขณะที่ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และเข้าไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในกรณีที่มีข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไม่เพียงพอที่จะตอบคำถามสลับกันไปอย่างนี้ตลอดการเขียนข้อมูลในการทำงานผลการวิจัย

6. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งการนำเสนอได้เป็น 3 ส่วน คือ (1) เพื่อศึกษาปัญหาแนวทางการป้องกัน และการแก้ไขการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง (2) เพื่อพัฒนารูปแบบการป้องกัน และการแก้ไขการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง (3) เพื่อประเมินรูปแบบการป้องกัน และการแก้ไขการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า การแพร่ระบาดของสารเสพติดได้ส่งผลกระทบต่อ ผู้เสพ/ผู้ติดสารเสพติด ครอบครัว สังคม การเมือง และนำไปสู่ปัญหาสังคมได้อีกมากมาย โดยรัฐบาลต้องสูญเสียงบประมาณจำนวนมากเพื่อดำเนินการปราบปราม ป้องกัน และบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ติดสารเสพติด เพื่อให้ผู้ติดสารเสพติดกลับมาเป็นประชากรที่มีคุณภาพและเป็นพลังในการพัฒนาประเทศ

1. ปัญหาการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิงการเสพยาหรือติดยาที่เกิดจาก (1) ตนเองอยากลอง (2) ครอบครัว ขาดความอบอุ่นหรือเข้มงวดเกินไป (3) สภาพแวดล้อมในชุมชน/สังคม ส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพ ค่าขาย/รับจ้างเพื่อให้พอเพียงกับค่าครองชีพในครอบครัวจึงไม่มีเวลาที่พร้อมมือแก้ไขปัญหากับหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนที่รับผิดชอบดูแลเรื่องยาเสพติด (4) เศรษฐกิจปัญหาด้านเศรษฐกิจที่ก่อตัวขึ้นจากหลายปัจจัยที่ส่งผลให้คนในชุมชนบางส่วนตกงานขาดรายได้นำไปสู่ความเครียด และมีเวลาว่างเพิ่มมากขึ้น (5) ทักษะคนที่ใช้ยาเสพติดที่ได้รับการบำบัดแล้วแต่ก็ยังไม่สามารถทำให้เลิกเสพติดได้แต่กลับทำให้ตนเองได้เครือข่าย หรือรู้จักกลุ่มคนมากขึ้น หรือในสภาพสังคม ชุมชนที่เป็นแบบเดิมถึงแม้จะออกจากเรือนจำแล้วก็ไม่สามารถทำให้ตนเองเลิกจากยาเสพติดได้

2. การป้องกันการติดยาไอซ์วัยรุ่นหญิง การดำเนินงานของหน่วยปฏิบัติในแต่ละพื้นที่การสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันยาเสพติด การสร้างชุมชนเข้มแข็ง ร่วมประชาคมหมู่บ้านหาแนวทางในการแก้ปัญหาเรื่องยาเสพติดโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม พบปะแกนนำหมู่บ้านและประชาชนในพื้นที่ เข้าพบผู้นำชุมชนหรือผู้นำหมู่บ้าน เข้าประชุมตามหมู่บ้านต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ทำความเข้าใจถึงโทษยาไอซ์ พิษภัย และโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทุกชนิดด้วยการเข้าถึงและค้นหาผู้ใช้ยาเสพติดที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจากหลายหน่วยงาน ซึ่งมีวิธีการที่แตกต่างกันไปทำให้สามารถเข้าถึงผู้ใช้ยาเสพติดได้หลายกลุ่มซึ่งอาจเกิดจากการยอมรับและความไว้วางใจที่ได้รับการบำบัดในระบบต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติด

3. การแก้ไขปัญหการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง การแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยด้าน/ส่วนใด ด้าน/ส่วนหนึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชนและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการดำเนินการร่วมมือกัน แต่ปัญหาของยาเสพติดนั้นก็มักจะเกิดจากปัญหาคอร์รัปชั่นเพราะว่าพื้นฐานคอร์รัปชั่นถือเป็นรากฐานที่สำคัญที่จะช่วยลดความเสี่ยงของกลุ่มเยาวชนกลุ่มใหม่ ๆ (1) แก้ไขโดยบทบาทของครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันหลักในการดูแลแก้ไข ป้องกันผู้ป่วยยาเสพติดในทุกช่วงวัย เพราะบทบาทบางอย่างของครอบครัวก็เป็นเหตุทำให้เกิดของปัญหายาเสพติด (2) แก้ไขโดยทบทวนและแก้ไขกฎหมายต่าง ๆ สรุป การป้องกัน และการแก้ไขปัญหการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตั้งแต่ประชาชนในชุมชน นายกเทศมนตรี ปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและที่สำคัญคือตำรวจที่มีหน้าที่ดูแลประชาชนในชุมชน ภารกิจหลักของตำรวจภูธร/ชุมชนในการป้องกันปัญหาวัยรุ่นที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และอาจก่ออาชญากรรม คือต้องทำหน้าที่สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ออกงานสายตรวจเพื่อรักษาความปลอดภัย และต้องเตรียมพร้อมเผชิญเหตุการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ เมื่อมีการแจ้งเหตุ หรือเห็นที่เกิดเหตุ ประสิทธิภาพในการป้องกันปัญหาทำให้เกิดความร่วมมือกับประชาชนและชุมชน อย่างไรก็ตาม ความท้าทายในการดำเนินการป้องกัน และการแก้ไขปัญหายาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง คือการแพร่ระบาดด้วยวิธี และรายาที่ถูกลดส่งผลกระทบต่อหน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาสังคมต้องมีการทบทวนแนวทางการดำเนินงาน เพื่อกำหนดรูปแบบการเข้าถึงผู้ติดยาเสพติด การให้บริการแก่ผู้ใช้ยาเสพติดเพิ่มเติม อาทิ การจัดให้มีการทำกิจกรรมกลุ่มจิตสังคมบำบัดควบคู่กับการให้ยาทดแทนสำหรับผู้ติดยาเสพติดที่มีพฤติกรรมการใช้ยา หรือให้ความรู้เกี่ยวกับอันตรายจากการใช้ยาเสพติด และให้คำแนะนำเพื่อจูงใจให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาตามรูปแบบที่เหมาะสม

4. การพัฒนารูปแบบการป้องกัน และการแก้ไขการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง

ปัญหาหายาเสพติดนับเป็นปัญหาสาธารณะที่แต่ละประเทศจัดให้เป็นปัญหาที่มีความสำคัญ และยังส่งผลกระทบต่อสังคมบนฐานคิดที่ว่ายาเสพติดเป็นจุดเริ่มต้นของอาชญากรรมหรือการเกิดอันตรายต่อสังคมในด้านต่าง ๆ รวมทั้งเป็นสิ่งที่ขัดขวางการพัฒนาประชากรในประเทศให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพจากฤทธิ์ของการเสพติด และสถานการณ์ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ทุกประเทศทุ่มเททรัพยากรในการจัดการและควบคุมปัญหา โดยมุ่งลดปัจจัยทั้งฝั่งของผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้เสพโดยการปราบปรามลงโทษโดยใช้กฎหมายเป็นหลัก รวมทั้งการลดจำนวนความต้องการ หรือผู้ติดยาเสพติดในสังคมโดยใช้มาตรการลงโทษ การบำบัดรักษา รวมทั้งการป้องกันมิให้เกิดผู้ติดยาเสพติดรายใหม่โดยดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนดังนี้ (1) การเข้าถึง (Reach) และจูงใจให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับบริการหรือการดูแลจากหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ (2) การคัดกรอง (Screening) หรือการประเมินลักษณะพฤติกรรมและความพร้อมของผู้ติดยาเสพติดว่าเหมาะสม (3) การจัดบริการที่ตรงตามความจำเป็นและความพร้อมของผู้ติดยาเสพติด (Service) เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดูแลผู้ติดยาเสพติด (4) การดูแลอย่างต่อเนื่อง (Retention) โดยควรมุ่งเน้นติดตามผู้ติดยาเสพติดให้ยังคงอยู่ในความดูแลของหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ (5) การสนับสนุนการดูแลผู้ติดยา (Support) จากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคเอกชน โดยแสวงหาการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมในด้านต่าง ๆ การแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนต้องใช้หลัก ป้องกัน คุ้มครอง สังคมมนุษยชน พันพุม มาตรการ

5. ประเมินรูปแบบการป้องกัน และการแก้ไขการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 11 ท่านได้ประเมินรูปแบบการป้องกัน และการแก้ไขการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง โดยได้แนะนำให้ศึกษาโครงการครู D.A.R.E โครงการนาร่องในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนหลาย ๆ พื้นที่ เพื่อเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะยาไอซ์ที่มีการจับกุมได้จำนวนมากขึ้นเนื่องจากราคาถูก และกลุ่มผู้เสพยาก็เป็นเยาวชน/วัยรุ่นที่อายุต่ำกว่า 10 ปี จนดูว่าจะเป็นภัยต่อสังคมและยากที่จะแก้ไขปัญหากหากไม่มีการร่วมมือจากประชาชน ชุมชน โรงเรียน องค์กรต่าง ๆ การดำเนินการป้องกัน แก้ไขปัญหาสารเสพติดควรได้รับความร่วมมือจากชุมชน องค์กรหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับสารเสพติด ทำให้การดำเนินงานป้องกันแก้ไขสารเสพติดมีความสำเร็จและมีความยั่งยืนมากขึ้น

7. อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการอภิปรายจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ปัญหาการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง ผู้วิจัยอธิบายผลการวิจัยโดยจำแนกสาเหตุของปัญหาการติดยาเสพติดไอซ์ออกเป็น ส่วน ๆ ดังนี้ สาเหตุที่หนึ่ง ตนเอง สาเหตุที่สอง ครอบครัว สาเหตุที่สาม สภาพแวดล้อมของชุมชน สาเหตุที่สี่ เศรษฐกิจ สาเหตุที่ทำให้ทัศนคติ

ปัจจัยสำคัญอันเป็นสาเหตุของการกระทำผิดที่เกิดจากตัววัยรุ่นหญิงเอง มีดังนี้

1.ปัจจัยภายในตัววัยรุ่นหญิง

(1) สติปัญญาและประสบการณ์น้อย ทำให้เกิดความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ถูกชักจูงให้กระทำความผิดได้โดยง่าย (2) ภาวะเหงาจิตวัยรุ่นมีภาวะทางจิตใจที่ยังไม่เจริญเต็มที่โดยเฉพาะวัยรุ่นที่มีอารมณ์รุนแรง คึกคะนอง ขาดความยับยั้งหรืออดทนต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อม (3) พันธุกรรม ความบกพร่องที่ได้รับถ่ายทอดจากพ่อแม่ เช่น โรคปัญญาอ่อน หรือความบกพร่องทางบุคลิกภาพอาจส่งผลให้ขาดความยับยั้งชั่งใจในการกระทำความผิด (4) ความไม่สมประกอบทางกาย เช่น ความพิการ เจ็บป่วยด้วยโรคภัย ซึ่งส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาทางอารมณ์มีปมด้อยไม่สามารถเข้ากับสังคมได้มีปฏิกิริยา หรือแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงหรือกระทำความผิด (5) ความไม่สมประกอบทางใจ เช่น จิตบกพร่อง ทำให้ไม่สามารถรู้ผิดชอบ ชั่วดี หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้อาจเป็นเหตุให้กระทำความผิดได้ง่ายกว่าปกติ

2. ปัจจัยภายนอกตัววัยรุ่นหญิง

(1) สภาพปัญหาภายในครอบครัว เช่น ปัญหาความอบอุ่นในครอบครัว ปัญหาการอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสมจนเกินไปหรือปล่อยปละละเลยในการอบรมสั่งสอน ปัญหาการซึมซับพฤติกรรมของคนในครอบครัว และปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัว (2) สภาพปัญหาภายนอกครอบครัว เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่/ชุมชน ที่พักอาศัยใกล้แหล่งเสื่อมโทรม แหล่งอบายมุข/สถานเริงรมย์ ปัญหาการลอกเลียนแบบ พฤติกรรมการลอกเลียนแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะลอกเลียนจากกลุ่มเพื่อน โซเชียลมีเดีย ทีวี สื่อออนไลน์ต่าง ๆ หรือกระแสความเชื่อผิด ๆ เช่นกระแสวัตถุนิยม ปัญหาเศรษฐกิจค่าครองชีพที่แพงขึ้น

สรุปได้ว่าการกระทำคามผิดของวัยรุ่นหญิงเกี่ยวกับปัญหายาไอซ์ อาจมิได้เกิดมาจากสาเหตุใด สาเหตุหนึ่ง แต่อาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุประกอบกันโดยแต่ละสาเหตุต่างมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหรือสาเหตุหนึ่งอาจนำไปสู่สาเหตุอื่น ซึ่งกระตุ้นหรือผลักดันให้วัยรุ่นหญิงกระทำคามผิดมากขึ้น การกระทำคามผิดเกี่ยวกับปัญหายาไอซ์ของวัยรุ่นหญิงมิได้เกิดจากจิตใจที่เลวร้าย แต่มักเกิดจากความหลงผิด รู้เท่าไม่ถึงการณ์ความเขลาเบาปัญญา หรือความอ่อนแอทางจิตใจ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้เกิดการพัฒนาแนวคิดที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปว่าหน่วยงานภาครัฐไม่ควรปฏิบัติต่อวัยรุ่นหญิงที่เสพยา เสพ/ค้ายาเหล่านี้เช่นอาชญากร เพราะจะเป็นการผลักดันให้วัยรุ่นหญิงหวนกลับ ถลากลึกลงสู่วงจรการเสพ หรือค้าอย่างไม่สามารถแก้ไขได้ ปัจจัยที่เกิดจากครอบครัวถือว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพล ความสำคัญของครอบครัวในการป้องกัน และแก้ไขการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง ที่ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวเข้าสู่วงจรของปัญหาเสพติด ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกัน แก้ไขปัญหานี้ พ่อแม่ ผู้ปกครองทุกคนจึงควรพยายามทำความเข้าใจให้รู้ว่ายาสเสพติดแต่ละชนิดมีฤทธิ์และส่งผลต่อร่างกาย อนาคตของบุตรหลานอย่างไร การเลี้ยงดูบุตรหลานที่อยู่ช่วงวัยรุ่น อันเป็นวัยที่เสี่ยงต่อปัญหาเสพติด การเลี้ยงดูบุตรหลานในแต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกันเกือบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือด้านการเรียน การได้รับคำปรึกษาหารือหรือคำแนะนำ ได้รับความรักและการสนับสนุนที่ดี การมีระเบียบกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน เข้มงวดของครอบครัว

2. การป้องกันการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง/แพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่นหญิง ด้วยการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันยาเสพติด ดังนี้

(1) การสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านปลอดยาเสพติดให้สังคมป้องกัน แจ้งเบาะแสผู้เกี่ยวข้องในหมู่บ้าน (2) ร่วมประชาคมหมู่บ้านหาแนวทางในการแก้ปัญหาเรื่องยาเสพติดโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม และจัดตั้งผู้นำ และคณะกรรมการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยเริ่มจากผู้เสพไปจนถึงผู้ค้า (3) พบปะแกนนำหมู่บ้านและประชาชนในพื้นที่ทำความเข้าใจของพิษภัย และโทษผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตรวจสอบแหล่งมั่วสุมของกลุ่มวัยรุ่น และจัดชุดเฝ้าตรวจตามแหล่งมั่วสุม ตั้งแหล่งข่าวติดตามพฤติกรรมของผู้ที่สงสัยเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง (4) เข้าพบผู้นำชุมชนหรือผู้นำหมู่บ้านพูดคุยกับชาวบ้านในพื้นที่อย่างเป็นกันเองและแนะนำให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน ให้ชาวบ้านเข้าใจถึงอันตรายของยาเสพติดและโทษ (5) พบปะพูดคุยกับประชาชนในพื้นที่ (6) ผู้นำชุมชนมีการกระจายข่าวสารแก่ประชาชน ด้วยการประกาศผ่านเสียงตามสาย การนัดประชุมประจำเดือน ปลุกฝังให้คนในชุมชนรู้จักโทษของยาเสพติดให้เกิดจิตสำนึก ของการเป็นคนในชุมชนโดยการร่วมมือปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่ด้วยการเฝ้าระวัง คอยเป็นหูเป็นตา ดูแลซึ่งกันและกันในชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งพร้อมที่จะต่อสู้กับยาเสพติด (7) เข้าประชุมตามหมู่บ้านต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์ให้รู้ถึงโทษยาไอซ์

3. การแก้ไขปัญหการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง การแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยด้าน/ส่วนใด ด้าน/ส่วนหนึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชนและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการดำเนินการร่วมมือกัน แต่ปัญหาของยาเสพติดนั้นก็มักจะเกิดจากปัญหาครอบครัวเพราะว่าพื้นฐานครอบครัวถือเป็นรากฐานที่สำคัญที่จะช่วยลดความเสี่ยงของกลุ่มเยาวชนกลุ่มใหม่ ๆ(1) แก้ไขโดยบทบาทของครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันหลักในการดูแล แก้ไข ป้องกันผู้ป่วยยาเสพติดในทุกช่วงวัย เพราะบทบาทบางอย่างของครอบครัวก็เป็นเหตุทำให้เกิดของปัญหายาเสพติด (2) แก้ไขโดยทบทวนและแก้ไขกฎหมายต่าง ๆ

4. การพัฒนารูปแบบการป้องกัน และการแก้ไขปัญหาคาติยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง ปัจจัยการป้องกัน และการแก้ไขปัญหาคาติยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิงในชุมชน สังคมไทยปัจจุบัน ให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวค่อนข้างมาก แต่ในทางปฏิบัติคนทั่วไป มักจะเห็นความสำคัญของครอบครัวก็ต่อเมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้ว ซึ่งเมื่อถึงตอนนั้นครอบครัวก็อ่อนแอเกินกว่าจะเป็นที่พึ่งหรือปกป้องดูแลในครอบครัว ปัญหาเสพติดมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงและส่งผลกระทบต่อปัญหาอื่น ๆ หลายด้าน อาทิ ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ ความคิดวิถีชีวิต และอาชญากรรม ดังนั้นการแก้ไขปัญหาคาติยาไอซ์จึงต้อง ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและจำเป็นที่หน่วยงานต่าง ๆ จะต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักถึงสำคัญของยาเสพติด การทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับประชาชนในชุมชนเพื่อให้เป็นเครือข่ายในการปฏิบัติงาน วางแผนงานบริหารจัดการด้านงบประมาณและบุคลากรร่วมกัน รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงาน ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องการปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาติยาไอซ์ให้เกิดประสิทธิผล ตามเป้าหมายในหลายด้าน ทั้งด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านกฎหมาย ด้านการบริหารจัดการ ด้านรูปแบบ และกระบวนการแก้ไขปัญหาคาติยาไอซ์ โดยเฉพาะปัญหายังคงทวีความรุนแรงมากขึ้นในกลุ่มวัยรุ่นหญิง จากผลกระทบของการใช้ยาเสพติดที่ได้กล่าวมา

ใช้หลักการป้องกัน คุ่มครอง สังคมมนุษย์ชน ฟันฟู มาตราการ

- ป้องกัน ให้ไม่เสพ ไม่ค้า ไม่กลับไปเสพซ้ำอีกและพึ่งพาตนเองและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมในทางที่ถูกต้องได้โดยคนในชุมชนด้วยวิธีของชุมชนเองซึ่งต่างจากวิธีการของทางราชการ

- คุ่มครอง ทางสังคมมนุษย์ชน เศรษฐกิจ การดำเนินการทางกฎหมายโดยประชาคมของคนในชุมชนอย่างแท้จริง หน่วยงานราชการเป็นเพียงผู้สนับสนุน

- ฟันฟู ส่งผู้เสพเข้ารับการฟันฟูในค่ายบำบัด เพื่อให้เลิกยา ฟันฟู ผีกระเบียบวินัย กติกาสังคม การใช้ศาสนาหล่อมเกลาคิดใจ โดยยึดหลักสันติวิธีในการแก้ไขปัญหาคาติยาไอซ์ หลักเรื่องการให้ความรุนแรงร่วมเป็นพลังดูแลสังคม เรียนรู้จัดการปัญหาเพื่อคนในชุมชน

- ชุมชนดูแลชุมชนเองโดยใช้มาตรการทางสังคมเป็นหลัก ไม่ใช่ใช้มาตรการทางกฎหมาย

การแก้ไขปัญหาคาติยาไอซ์ต้องทำแบบพหุภาคีโดยยึดรากฐานของชุมชน ที่ชุมชนร่วมกันคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบแก้ไขปัญหาคาติยาไอซ์ขององค์กรวม มีความหลากหลายต่อเนื่องโดยใช้กลไกการทำงานแบบเครือข่าย โดยมีกลไกภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม ร่วมกันทำงานอย่างเข้มแข็ง ใช้หลักการป้องกัน คุ่มครอง สังคมมนุษย์ชน ฟันฟู มาตราการ ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปนโยบายยาเสพติดโดยการนำนโยบายการลดทอนความเป็นอาชญากรรม จากการปราบปราม เป็นการบำบัด ออกแบบกระบวนการแก้ไขปัญหาคาติยาไอซ์ให้มีการจำแนกว่าการเสพและครอบครองแบบไหนคือ อาชญากรรม แบบไหนคือ อาการป่วยที่ต้องได้รับการรักษา และมาตรการแบบไหนที่สมเหตุสมผลต่อฐานความผิด เน้นที่มาตรการทางสาธารณสุขโดยให้ความสำคัญต่อกระบวนการบำบัด และฟื้นฟูสุขภาพจากพิษสารเสพติด (Treatment) ลดอันตรายจากยาเสพติด (Harm Reduction) และลดการพึ่งพาสารเสพติดของผู้ใช้ยาเปิดโอกาสให้ผู้พึ่งพาสารเสพติดสามารถอยู่ร่วมหรือกลับเข้าสู่สังคมได้อีกครั้งหนึ่ง

สรุป หากภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน แก้ไขปัญหาคาติยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิงไม่อาจหล่อมเกลาคิดให้กลับตัวเป็นคนดีได้ ก็ควรที่จะปฏิบัติต่อวัยรุ่นหญิงที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาไอซ์ ด้วยวิธีการที่แตกต่างไปจากผู้ใหญ่ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับปัญหาคาติยาไอซ์ กล่าวคือ รัฐไม่ควรลงโทษเด็กหรือวัยรุ่นหญิงด้วยวัตถุประสงค์เพื่อให้เข็ดหลาบ เพื่อเป็นการแก้แค้นหรือเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้อื่น แต่ควรมุ่งให้การสงเคราะห์อบรมป้องกัน คุ่มครอง ฟันฟู ให้กลับตัวเป็นคนดียิ่งกว่ามุ่งการลงโทษทางอาญา และในการพิจารณาว่าควรลงโทษหรือไม่ ใช้วิธีการอย่างใดจึงจะทำให้วัยรุ่นหญิงกลับตนเป็นคนดีได้นั้น ควรพิจารณาวัยรุ่นหญิงเป็นรายกรณีไป เพราะการกระทำความผิดทางอาญาของวัยรุ่นหญิงย่อมมีสาเหตุแตกต่างกัน หากมีวิธีการใดที่จะทำให้วัยรุ่นหญิงกลับตัวเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องลงโทษก็ควรใช้วิธีการนั้นแทนการลงโทษ

5. การประเมินรูปแบบการป้องกัน และการแก้ไขการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง

การพัฒนาแบบการป้องกัน และการแก้ไขการติดยาไอซ์ของวัยรุ่นหญิง ตามแนวคิด ทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรมทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องศึกษาโครงการครู D.A.R.E โครงการนำร่องในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนหลาย ๆ พื้นที่ เปรียบเทียบกฎหมายบทลงโทษความผิดของประเทศไทยกับต่างประเทศ โดยเล็งเห็นผลรับที่กลุ่มวัยรุ่นหญิง ครอบครัว ชุมชนจะได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องคุ้มค่ากับบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ เวลาที่ใช้ไปทั้งหมดอย่างคุ้มค่า โดยการนำพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร “ข้าราชการ ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใด ระดับไหน มีหน้าที่อย่างไร ล้วนแต่มีส่วนสำคัญอยู่ในงานของแผ่นดินทั้งสิ้น ทุกคน ทุกฝ่าย จึงไม่ควรจะถือตัวแบ่งแยก หากต้องยกย่องนับถือให้เกียรติกัน สมควรสมาน ร่วมมือร่วมความคิดกันให้การปฏิบัติ บริหารงานของแผ่นดินดำเนินไปอย่างมีเอกภาพ และได้ผลที่พึงประสงค์สมบูรณ์พร้อมทุกส่วน” และพล.ต.ท.สมหมาย กองวิสัยสุข ได้กล่าวว่า “ทุกวันนี้บ้านเมืองเป็นทางผ่านของพวกค้ายาเสพติด จึงต้องพยายามอย่างหนักไม่ให้ประเทศอื่นเขามาตำราเราว่าสนับสนุนการค้ายาเสพติด และต้องทำให้เพื่อนบ้านหรือประเทศอื่น ๆ รู้ว่าเราไม่ได้เป็นอย่างที่เขาคิด แม้จะเป็นตำรวจ ไม่ใช่พนักงานทูต แต่ชีวิตหนึ่งถ้ามีโอกาสก็ต้องทำหน้าที่แทนกันได้ด้วยวิถีแบบของเรา ที่เราต้องทำงานกันหนักขนาดนี้เพราะพวกค้ายาไม่เคยหยุดเลยสักวันเดียว ซึ่งพอพวกมันขยัน เราก็แค่ต้องขยันมากกว่ามันหน่อยเท่านั้นเอง” เพื่อเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะยาไอซ์ที่มีการจับกุมได้จำนวนมากขึ้นเนื่องจากราคาถูก และกลุ่มผู้เสพยาที่เป็นเยาวชน/วัยรุ่นที่อายุต่ำกว่า 10 ปี จนดูว่าจะเป็นภัยต่อสังคมและยากที่จะแก้ไขปัญหากหากไม่มีการร่วมมือจากประชาชน ชุมชน โรงเรียน องค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่มีบทบาทสำคัญของภาคีเครือข่าย และการเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์(Strategic Partnership) แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

สรุปการดำเนินการป้องกัน การแก้ไขปัญหายาเสพติดควรได้รับความร่วมมือจากชุมชน องค์กรหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับสารเสพติด ทำให้การดำเนินงานป้องกันแก้ไขสารเสพติดมีความสำเร็จและมีความยั่งยืนมากขึ้น เน้นการป้องกันการใช้สารเสพติด ลดความเสี่ยงในการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น ส่งเสริมให้วัยรุ่นมีภูมิคุ้มกันในตนเอง เพื่อเป็นแนวทางการป้องกัน และแก้ไข ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า ประเทศไทยยังมีสถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่รุนแรงอยู่ ซึ่งอาจจะเกิดจากเหตุผลว่า มีมาตรการทางอาญาอย่างเข้มงวดในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยพิจารณาได้จากระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หน่วยงานทั้งในภาครัฐหลายหน่วยงาน ฝ่ายทหาร ตำรวจ และสำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทำงานแก้ไขปัญหายาเสพติด ตามนโยบายการปราบปรามยาเสพติดของประเทศไทย ที่เน้นมาตรการบังคับโทษและการคุมขัง หน่วยงานภาครัฐเป็นกลไกสำคัญในการออกกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ ที่บางหน่วยงานไม่สามารถปฏิบัติได้ก็ยังคงใช้อำนาจในทางที่ผิด มีระบบอุปถัมภ์เอื้อผลประโยชน์ต่อกัน มีการแทรกแซงจากหน่วยงานภาครัฐ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่คุ้มครอง ป้องกัน ปราบปรามดูแลทุกข์ สุขของประชาชนกลับผิดกฎหมายเสียเองจึงทำให้กลไกในการแก้ไขปัญหายาไม่เดินหน้า หรือแก้ไขปัญหายาไม่ได้เลย

8. องค์ความรู้ใหม่

1. การแก้ไขปัญหาคอร์ปชั่น ระบบอุปถัมภ์ การเอื้อประโยชน์ให้กับผู้มีอำนาจในการแก้ไข ปราบปรามยาเสพติดอาจจะทำให้ปัญหาที่มีอยู่ไม่ได้รับการแก้ไขที่ถูกต้องวิธี
2. นำการแก้ไข ปราบปราม บำบัดยาเสพติดในแต่ละประเทศมาเป็นแนวทางปรับใช้เพื่อการพัฒนาที่เหมาะสม
3. แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ใช้วิธีการปราบปราม หรือจะใช้วิธีบำบัดไม่สามารถแก้ไขปัญหามีอยู่จริงให้หมดไปได้หากไม่ได้รับความร่วมมือในทุกภาคส่วน

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สร้างการรับรู้และเพิ่มภูมิคุ้มกันในกลุ่มเด็ก/วัยรุ่น
2. สร้างพื้นที่ปลอดภัย โดยการดูแลช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยง
3. บำบัดรักษายาเสพติด นอกจากการบำบัดรักษาในระบบปกติ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การนำนโยบายการลดทอนความเป็นอาชญากร นโยบายการลดอันตรายจากยาเสพติดที่ใช้หลักการบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจ มากกว่าการปราบปรามซึ่งการใช้มาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวด และการให้ความสำคัญกับการลงโทษ การเอาผิด และการคุมขัง สถานการณ์ปัญหายังทวีความรุนแรง และก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนแก่ผู้ต้องหาในคดียาเสพติดอย่างมาก ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ การนำผู้ต้องขังยาเสพติดไปรวมกันทำให้ยากต่อการแก้ไข ควบคุม ควรพิจารณาเพิ่ม ดังนี้ (1) รัฐบาลควรนำเอาหลักการแก้ไขวัยรุ่นหญิงติดยาไอซ์ของต่างประเทศที่ได้ผลดี (2) พิจารณาทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องว่ามีมากมายเกินความจำเป็นหรือไม่ และกฎหมายเหล่านั้นสามารถแยกผู้เสพ ผู้ค้าจำหน่ายรายใหญ่ออกจากกันได้หรือไม่อย่างไร

รายการอ้างอิง

- กรมการแพทย์. (2562). แนวทางการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูโดยการใช้ความร่วมมือของชุมชน. นนทบุรี: กระทรวงมหาดไทย. (2564, 18 สิงหาคม). กรมการปกครอง โครงการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน. <https://multi.dopa.go.th/modules/news>
- กระทรวงสาธารณสุข. (2564, 26 สิงหาคม). แผนขับเคลื่อนเพื่อรองรับร่างกฎหมายใหม่. <https://www.thaigov.go.th>
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2564, 26 สิงหาคม). ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศประจำปี 2564 สำนักปราบปรามยาเสพติด กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด บช.ปส. <https://www.oncb.go.th>
- สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ. (2565, 18 สิงหาคม). ไทยแชมป์จับยาบ้า-ยาไอซ์มากที่สุดในเอเชีย ตะวันออกและอาเซียนในปี 2021. <https://www.bbc.com>
- อรรถัย กักผล. (2555, 18 สิงหาคม). การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่นสถาบันพระปกเกล้า. <https://www.kpi.ac.th>
- Cohen, JM; & Uphoff ; N.T. (1980). *Rural development Participation: Concept and Measures for Project Development committee Center for International Studies*. Cornell University.
- Nastasi, B.K. & Schensul, S.L. (2005). Contributions of qualitative research to the validity of intervention research. *Journal of School Psychology, 43*(3), 177-195. <https://psycnet.apa.org>
- Shery R. Arnstein. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Planning Association, 33*(2), 34-50. <https://edisciplinas.usp.br>

ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543

ศึกษากรณีโทษปรับทางอาญา

PROBLEMS TO THE LOCAL COMPETENT OFFICIAL IN ACCORDANCE WITH THE LAND EXCAVATION AND FILL ACT B.E.2543: A study of criminal fine cases

กฤษฎี รักษาทรัพย์¹

Kritsadee Raksasap

Article History

Received: 30-06-2023; Revised: 17-09-2023; Accepted: 26-09-2023

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.31>

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา ความหมาย แนวความคิด ทฤษฎีหลักการบังคับใช้กฎหมายการขุดดินและถมดิน ปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้มาตรการทางอาญา รวมถึงศึกษาบทความ เอกสารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์และหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ผลการวิจัยพบว่า

การเปรียบเทียบปรับของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 กำหนดให้เป็นดุลพินิจเจ้าพนักงานท้องถิ่นทำการเปรียบเทียบปรับ ซึ่งเป็นการให้อำนาจการใช้ดุลพินิจที่กว้างเกินไป ประกอบกับ ไม่มีวิธีการ หลักเกณฑ์กำหนดอัตราค่าปรับไว้ชัดเจนทำให้ผู้บังคับใช้กฎหมายปฏิบัติงานได้โดยยาก นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนความผิดของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ปัญหาเรื่องหลักเกณฑ์และอัตราโทษปรับยังไม่เหมาะสม และปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายอีกด้วย

ข้อเสนอแนะของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เห็นควรยกเลิกและแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 มาตรา 42 ให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบปรับในเขตกรุงเทพมหานครและในเขตจังหวัดอื่น เพื่อถ่วงดุลพินิจการเปรียบเทียบปรับของเจ้าพนักงานท้องถิ่น และแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 33 ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสอบสวนและมีฐานะเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อลดภาระงานของพนักงานสอบสวน เกิดความรวดเร็วเป็นธรรมต่อระบบกระบวนการยุติธรรมและส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : มาตรการทางอาญา; การบังคับใช้กฎหมาย; ขุดดินถมดิน; โทษปรับทางอาญา

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Master's degree, Faculty of law, Sripatum University Chonburi Campus

Email: gitarm102@gmail.com *First Author

ABSTRACT

The objective of this research study is to investigate the background, significance, conceptual framework, and main theories related to the enforcement of laws on excavation and soil filling. It also aims to examine the problems and obstacles in the criminal enforcement measures, as well as study relevant articles, documents, and laws pertaining to Thailand and other countries. The ultimate goal is to analyze and find solutions to the issues concerning the powers and responsibilities of local officials in accordance with the aforementioned laws.

This study was found that:

the discretionary power granted to local officials for the comparative criminal fines under the Land Excavation and Land Filling Act B.E.2543 is too broad, resulting in excessive decision-making authority. Moreover, the lack of clear criteria and guidelines for determining penalty rates makes it difficult for law enforcement officers to carry out their duties effectively. Additionally, there are problems related to the investigative powers of local officials and the inappropriate criteria and penalty rates.

Based on this research, it is recommended to repeal and amend Article 42 of the Land Excavation and Land Filling Act B.E.2543. The amendment should establish a committee for comparative penalties in the Bangkok metropolitan area and other provinces, aiming to balance the discretionary power of local officials in imposing penalties. Furthermore, an additional amendment to Article 33 should grant local officials the power to investigate and hold the status of investigating officers in accordance with the criminal procedure code. This would alleviate the workload of investigative officers, expedite the judicial process, and promote a more efficient and fair legal system.

Keywords: Criminal measures; law enforcement; excavation and soil filling; criminal fines.

1. บทนำ

ปัจจุบันมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและอัตราการขยายตัวของพลเมืองที่ค่อนข้างสูงทำให้มีการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านอสังหาริมทรัพย์เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างที่อยู่อาศัยส่วนบุคคลหรือการประกอบธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์มีความจำเป็นต้องดำเนินการขุดดินหรือถมดินเพื่อเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยในการขุดดินและถมดินในปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. 2543 ประกาศใช้บังคับเพื่อควบคุมการขุดดินและถมดินให้ดำเนินการไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินและความปลอดภัยของประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีความผสมผสานกันระหว่างลักษณะของกฎหมายว่าด้วยการก่อสร้าง (Construction Law) และกฎหมายสิ่งแวดล้อม (Environment Law) และวางบทหลักผู้กำกับดูแลกิจกรรมการขุดดินหรือถมดิน คือ เจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งหมายความถึงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ในฐานะผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับเหนือท้องถิ่นนั้น ได้แก่ (1) นายกเทศมนตรี สำหรับในเขตเทศบาล (2) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร (3) นายกเมืองพัทยา สำหรับในเขตเมืองพัทยา (4) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (5) หัวหน้าผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายโดย

เฉพาะจัดตั้งขึ้นกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น สำหรับในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และ (6) นายกององค์การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับในเขตท้องที่อื่น นอกจาก (1) ถึง (5)

บทบาทหน้าที่หลักของเจ้าพนักงานท้องถิ่นประกอบด้วย การรับแจ้งและออกใบแจ้งตามแบบที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด เพื่อเป็นหลักฐานการแจ้งให้แก่ผู้แจ้งที่ประสงค์จะดำเนินการขุดดินหรือถมดิน ตรวจสอบสถานที่ขุดดินหรือถมดิน กรณีมีผู้ได้รับความเสียหายหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจได้รับความเสียหายจากการขุดดินหรือถมดินมีสิทธิร้องขอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นสั่งให้ผู้ขุดดินหรือถมดินหรือเจ้าของที่ดินหยุดการขุดดินหรือถมดินนั้นได้ หากก่อให้เกิดอันตรายจากการทำงานดังกล่าว และถ้าเจ้าพนักงานท้องถิ่นเห็นว่าความเสียหายได้เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นจากการขุดดินหรือถมดินนั้น ให้มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือสั่งให้ผู้ขุดดินหรือถมดิน หยุดการขุดดินหรือถมดินหรือจัดการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหรือจัดการแก้ไขการขุดดินหรือถมดินนั้นได้ตามที่เห็นสมควร รวมถึงให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหาได้ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบปรับภายในสามสิบวันแล้วให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

แต่อย่างไรก็ตามการนำพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. 2543 มาบังคับใช้ แม้มีการกำหนดมาตรการบังคับใช้ไว้ก็ตาม แต่ยังไม่สอดคล้องกับความเสียหายหรือความรุนแรงที่ผู้กระทำผิดได้ก่อขึ้น อีกทั้งอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมาย ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจเปรียบเทียบปรับและการไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ก่อปัญหาให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติ ความเป็นมา ความหมาย แนวความคิด ทฤษฎี หลักการบังคับใช้กฎหมาย และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขุดดินและถมดินของประเทศไทยและต่างประเทศ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้มาตรการทางอาญา ตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. 2543
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางที่เหมาะสมในการบังคับใช้มาตรการทางอาญา ตามพระราชบัญญัติการขุดดิน และถมดิน พ.ศ. 2543
4. เพื่อแก้ไขปัญหาอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมาย และสามารถบังคับใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดในการกำหนดโทษและความผิดที่มีโทษทางอาญา อาจคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันตามแต่สภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตามโดยสากลความผิดต่าง ๆ ตามกฎหมายไม่ว่าจะเป็นประเทศใด สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ Mala in se และ Mala prohibita โดยความผิดทั้งสองประเภทมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. Mala in se คือ การกระทำที่เป็นความผิดในตัวของมันเอง ไม่ว่าจะกระทำลงในสถานที่ใด ยุคสมัยใด เวลาใด และโดยผู้กระทำความผิดผู้ใดก็ตาม ซึ่งความผิดประเภทที่เป็น Mala in se มักจะเป็นการกระทำที่เป็นข้อห้ามทางศาสนา หรือทางศีลธรรมหรือเป็นสิ่งที่ไม่พึงปฏิบัติในทางจารีตประเพณีอยู่ด้วย เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ทำร้ายร่างกาย ลักทรัพย์ หรือหมิ่นประมาท เป็นต้น

2. Mala Prohibita คือ การกระทำที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิด ซึ่งอาจจะแตกต่างกันออกไปตามเงื่อนไขต่าง ๆ กล่าวคือ การกระทำหนึ่งอาจเป็นความผิดในประเทศหนึ่งหรือช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่อาจไม่เป็นความผิดในอีกประเทศหรือในระยะเวลาอื่นเช่น

ในช่วงเวลาหนึ่งศตวรรษของประเทศไทยเคยมีคำพิพากษาว่าการกระทำที่เรียกว่าการ “ฮั้วประมูล” เป็นความผิดตามกฎหมาย ต่อมา มีคำพิพากษาศาลฎีกาในอีกสมัยหนึ่งกลับหลักเดิม ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นวิถีทางที่พึงกระทำได้ในทางการค้าพาณิชย์ ดังนั้นจึงไม่ ผิดกฎหมายและในปัจจุบันศาลฎีกาก็ได้กลับไปใช้หลักเดิมแต่แรกเริ่มที่ถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิด โดยความผิดประเภท นี้ไม่ใช่ความผิดที่เป็นความชั่วร้ายในตัวเองอย่าง Mala in se แต่เป็นความผิดเพราะกฎหมายห้ามซึ่งเรียกกันว่าเป็น “ความผิดทาง เทคนิค” หรือ Technical Offence

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ความรับผิดในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติการขูดดินและถมดิน พ.ศ.2543 นั้น ส่วนใหญ่เป็นความรับผิด จากกระทำที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิด (Mala Prohibita) เช่น ความผิดฐานทำการขูดดินหรือทำการถมดิน โดยไม่ได้รับแจ้ง จากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามมาตรา 35 หรือกรณีขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 38 เป็นต้น

ตามกฎหมายไทย มีการกำหนดโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา 5 ประเภท ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับและ ริบทรัพย์สิน กล่าวโดยเฉพาะกับ “โทษปรับ” ซึ่งถือว่าเป็นโทษทางอาญาอย่างหนึ่ง เป็นการลงโทษต่อทรัพย์สินของผู้กระทำความ ผิดโดยถือว่าเป็นการลงโทษต่อทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดโดยถือว่าเป็นการลงโทษตามวัตถุประสงค์เพื่อการป้องปรามหรือการ ข่มขู่ (Deterrence) เพื่อให้ผู้กระทำความผิดมีความเข็ดหลาบ ไม่กระทำความผิดซ้ำอีก เนื่องจากเกิดความกลัวในผลที่ตนจะได้รับจากการ ถูกลงโทษค่าปรับ จึงมีความหมายถึงการลงโทษใด ๆ ที่เกี่ยวกับเงินตรา หรือการชดเชยความเสียหายใด ๆ แก่ผู้เสียหายเป็นเงินตรา ซึ่งในที่นี้หมายความว่าอย่างแคบ ศาสตราจารย์ เกอฮาร์ด กรีบิง (Gerhardt Grebing) ได้กล่าวว่าโทษปรับมีขึ้นเพื่อลดทอนค่าเสียหายที่จะทำร้ายผู้กระทำความผิดเป็นการแก้แค้นทดแทนในสมัยที่การแก้แค้นทดแทนยังแพร่หลายอยู่ ซึ่งจะเห็นได้จากในกฎหมาย อัมบรูาปี กฎหมายอียิปต์ หรือกฎหมายกรีกโบราณ ซึ่งการปรับผู้กระทำความผิดในสมัยโบราณนั้น เมื่อได้ทรัพย์สินมาจากค่าปรับจะนำมา แบ่งให้กับผู้เสียหายและแบ่งเข้าห้องพระคลัง

ในปัจจุบันการลงโทษปรับทางอาญานั้นในหลายประเทศได้พัฒนาระบบการลงโทษเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและ สังคมออกมาใช้บังคับในหลายรูปแบบเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการลงโทษปรับที่เหมาะสมกับประเทศของตนมากที่สุด โดยพิจารณาถึง ตัวผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย ตลอดจนผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับสังคม ซึ่งการลงโทษปรับในปัจจุบันสามารถแยกออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (Ordinary Fine) โดยแยกออกเป็นขั้นสูงสุดและขั้นต่ำสุด

การลงโทษปรับตามอัตราขั้นสูงสุดและขั้นต่ำสุดที่กฎหมายแต่ละฉบับกำหนดไว้ เป็นการกำหนดอัตราโทษปรับที่แน่นอน (Fixed Sum) กล่าวคือจะปรับได้ไม่ต่ำกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดและต้องไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด โดยการกำหนดจำนวน ของค่าปรับดังกล่าวเปิดโอกาสให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจซึ่งศาลจะต้องกำหนดอัตราโทษปรับดังกล่าวให้ได้สัดส่วนและเหมาะสมกับผู้กระทำความ ผิดแต่ละบุคคล

2. การปรับโดยกำหนดตามวันและรายได้ (Day Fine)

แนวคิดการลงโทษปรับตามวันและรายได้เป็นแนวคิดในการลงโทษปรับที่กำหนดอัตราค่าปรับให้มีความสัมพันธ์กับรายได้ โดยเฉลี่ยในแต่ละวันของผู้กระทำความผิด พิจารณาตัวผู้กระทำความผิดว่ามีฐานะทางเศรษฐกิจที่ร่ำรวย หรือยากจนเพื่อให้การลงโทษ ปรับแก่ผู้กระทำความผิดมีประสิทธิภาพในการยับยั้งมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดอีก มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 3 ข้อ คือ

1. รายได้ต่อวันของผู้ที่จะถูกปรับ โดยพิจารณาจากรายได้จริง รายได้เฉลี่ย และรายได้ประมาณการ
2. จำนวนวันที่ศาลเห็นสมควร จะปรับโดยพิจารณาจากความร้ายแรงของความผิด โดยจำนวนวันจะเป็นตัวตั้งเพื่อนำไปคูณกับรายได้ต่อวันของจำเลย
3. จำนวนค่า ปรับ คือ ผลลัพธ์ที่ได้จากการนำจำนวนวันไปคูณกับจำนวนรายได้ต่อวันของจำเลยอันจะเป็นค่าปรับในแต่ละคดีความผิด

3. การปรับตามจำนวนเท่าของผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิด

มีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือผลประโยชน์ของสาธารณะ เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างรุนแรง ซึ่งการลงโทษปรับโดยกำหนดตามจำนวนเท่าของผลประโยชน์ที่ได้รับดังกล่าวเป็นการกำหนดอัตราโทษปรับเพื่อบังคับคุ้มครองผลประโยชน์ของมหาชน ให้ผู้กระทำความผิดซึ่งใจระหว่างผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการกระทำความผิดกับการถูกลงโทษจากการชำระค่าปรับในอัตราที่สูง เพื่อยับยั้งและป้องปรามมิให้กระทำความผิด และเป็นการคุ้มครองผลประโยชน์ของส่วนรวม

4. การปรับรวม

เป็นการกำหนดอัตราโทษปรับที่มีบัญญัติไว้เป็นพิเศษเฉพาะ เช่น ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 27 ให้ปรับรวมกันตามราคาของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยมิได้เสียภาษีหรือยังมิได้ผ่านศุลกากร ซึ่งจะต้องรวมค่าอากรเข้าด้วย เพื่อบังคับคุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายการขุดดินและถมดินของต่างประเทศ

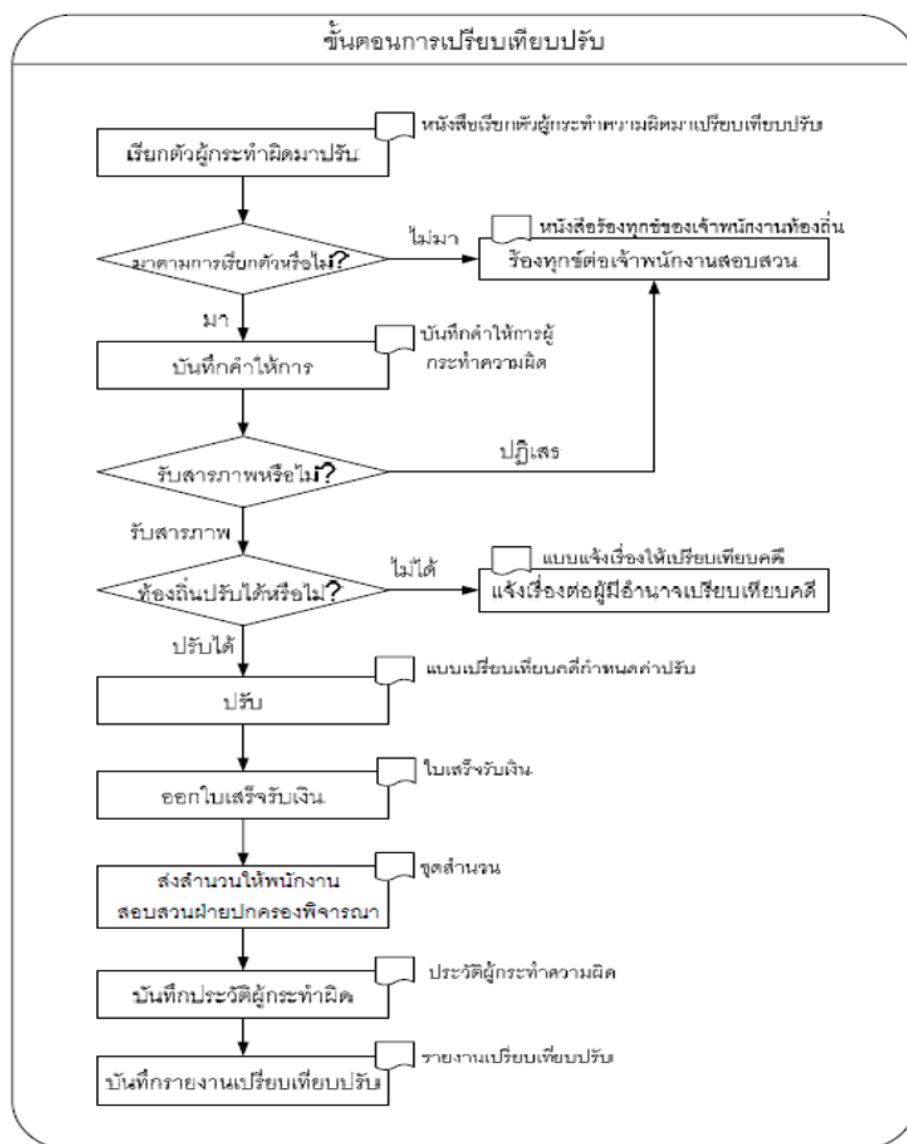
ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งปกครองด้วยระบอบสหพันธรัฐนั้นไม่มีกฎหมายกลางว่าด้วยการขุดดินหรือถมดินของประเทศ แต่สาระสำคัญจะอยู่ในรูปของ Ordinance ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งมีอำนาจทั่วไปในการควบคุมดูแลสิทธิในการใช้ประโยชน์ที่ดินของประชาชนในเขตพื้นที่มิให้กระทบต่อความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่น ผ่านระบบอนุญาต(Permit System) ซึ่งท้องถิ่นมีอำนาจและดุลพินิจในการพิจารณาหรือกำหนดมาตรการต่าง ๆ ประกอบการอนุญาตค่อนข้างกว้างขวางมาตรการเพิ่มเติมในวัตถุประสงค์ใกล้เคียงและมีความสืบเนื่องกันจะปรากฏอยู่ในรูปของกฎหมายของมลรัฐ (State Statue, State Code) ในลักษณะของการกำกับดูแลผ่านระบบการแจ้งก่อนดำเนินการก่อนการดำเนินการ (Notification System) ไปยังศูนย์รับแจ้งการขุดดิน เพื่อป้องกันและบรรเทาความเสียหายแก่ทุกบริเวณของมลรัฐในภาพรวมสำหรับเฉพาะกรณีอันเป็นผลสืบเนื่องจากการขุดดินที่ทำให้โครงสร้างสาธารณูปโภคหรือสาธารณูปการที่ติดตั้งไว้ใต้ดินเกิดความเสียหาย โดยเป็นมาตรการที่สอดคล้องกันและต้องกระทำทั้งสองประการหากต้องด้วยเงื่อนไขตามกฎหมายทั้งสองรูปแบบ

สหราชอาณาจักร ประกอบด้วยกฎหมายสองกลุ่มคือ กฎหมายเกี่ยวกับการก่อสร้างทั่วไป และกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แต่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกิจกรรมการขุดดินและถมดินโดยตรงคือ Health and safety at work etc. Act 1974 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติที่กฎหมายเนื้อหาของมาตรการขุดดินและถมดินในงานก่อสร้าง โดยกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ใน Construction (Design and Management) Regulation 2015 กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดนิยามของการขุดดินและการก่อสร้างและกำหนดขั้นตอนต่าง ๆ เกี่ยวกับการขุดดินและการก่อสร้างเอาไว้ นอกจากนี้ ยังปรากฏแนวปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการขุดดินซึ่งเป็นแนวปฏิบัติให้เป็นไปตาม Health and safety at work etc. Act 1974 และ Construction (Design and Management) Regulation 2015 ผ่านลักษณะของคู่มือการขออนุญาตซึ่งง่ายและสะดวกต่อประชาชนในการทำความเข้าใจและปฏิบัติตามกฎหมาย

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิด

5. ระเบียบวิธีวิจัย

ศึกษาแบบวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยค้นคว้าจากตำรา บทความ เอกสารการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ตำบทยุทธศาสตร์ของประเทศไทย และต่างประเทศ ตลอดจนข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อศึกษาและหาแนวทางแก้ปัญหาถึงอำนาจหน้าที่และการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมาย ตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. 2543

6. ผลการวิจัย

ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. 2543 พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดโทษปรับที่ไม่เหมาะสมกับความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิด หรือสอดคล้องกับกฎหมายฉบับอื่น จึงทำให้ไม่สามารถควบคุมการกระทำความผิดให้อยู่ภายใต้กฎหมาย และไม่บรรลุมาตรการทางอาญา องค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นไม่ได้รับการชี้แจงความเสียหาย หรือได้รับการชี้แจงความเสียหายล่าช้าเกินสมควร ซึ่งหากเพิ่มบทกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินของราชการ องค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นทุกแห่งก็ไม่จำเป็นต้องบังคับใช้กฎหมายอื่นเพื่อเรียกเอาค่าเสียหายอีก สามารถนำหลักประกันนั้นมาชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินสาธารณะประโยชน์ ให้กลับสู่สภาพเดิมใช้งานได้ตามปกติ และบรรเทาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ต้องส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนในเขตอำนาจดำเนินคดีตามขั้นตอนของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดทั้งที่มีภาระงานจำนวนมากเพื่อดูแลความสงบเรียบร้อยให้แก่ประชาชน ก่อให้เกิดความล่าช้าในการลงโทษผู้กระทำความผิด

ดังจะเห็นได้ว่า เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายมีอำนาจเพียงการเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหาในกรณีที่ไม่เกินจำนวนโทษปรับที่กฎหมายให้อำนาจ ซึ่งขั้นตอนการเปรียบเทียบปรับนั้น เป็นขั้นตอนสุดท้ายหลังจากการสอบสวนสืบสวน ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานแห่งการกระทำความผิดมาตั้งแต่ต้น แต่ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนจึงเห็นควรเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนของ เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน และแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญารวมถึงการออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยในการกำหนดแนวทางปฏิบัติให้มีความสอดคล้องต้องกัน และกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้มีอำนาจในการสอบสวนเพื่อให้การสอบสวนสืบสวน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตามกฎหมายการขุดดินและถมดิน 2 กรณี

กรณีแรก สืบเนื่องมาจากมาตรการในการควบคุมที่กฎหมายฉบับนี้ใช้ คือ ระบบการจดแจ้ง กล่าวคือ ห้ามผู้ใดกระทำการใดจนกว่าจะได้แจ้งความประสงค์ในการดำเนินการนั้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่รับทราบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสุ่มตรวจและอาจสั่งระงับการดำเนินการที่ผิดกฎหมายได้โดยเมื่อแจ้งแล้วจะออกใบรับแจ้งให้ไว้เป็นหลักฐาน ไม่มีการตรวจสอบคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้จดแจ้ง ไม่สามารถกำหนดข้อบังคับให้กระทำตามได้แต่อย่างใด เมื่อไม่สามารถใช้หลักวิชาการตามบริบท หรือใช้ดุลพินิจห้ามปรามผู้แสดงความประสงค์ได้ก็อาจเกิดผลกระทบต่อทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อมได้

กรณีที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจในการปฏิบัติตามกฎหมาย กล่าวคือ ตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบสถานที่ที่มีการขุดดินหรือถมดินว่าได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือประกาศหรือไม่ โดยกำหนดเวลาในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาทำการ เมื่อกำหนดเงื่อนไขเฉพาะกรณีการขุดดิน ผู้มีความประสงค์จะขุดดินที่มีเงื่อนไขต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด ก็สามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด และยังส่งผลให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบ ซึ่งแตกต่างจากการถมดินที่กฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขที่ต่ำกว่าและสูงกว่าที่จะดำเนินการถมดินได้ พนักงานเจ้าหน้าที่ยังคงมีอำนาจในการเข้าไปตรวจสอบได้

อันเป็นการอุดช่องว่างทางกฎหมายเพื่อจัดให้มีมาตรการป้องกันความเสียหาย ซึ่งการชดเชยนั้น อาจส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ความอุดมสมบูรณ์ ความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนใกล้เคียงด้วย

ปัญหาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบคดีของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหาได้ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันแล้วให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับดุลยพินิจที่ต้องพิจารณาใน 2 กรณี คือ กรณีแรก ผู้รับผิดชอบในการเปรียบเทียบปรับ เมื่อการเปรียบเทียบปรับสามารถใช้ดุลยพินิจได้ เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายเป็นบุคคลในพื้นที่ ย่อมใช้ดุลยพินิจไม่สุจริต เนื่องจาก เล็งเห็นประโยชน์ทับซ้อนเกี่ยวกับฐานเสียงสนับสนุนหรือการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในอนาคต การลงโทษตามกฎหมายจึงเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ประชาชนไม่เกรงกลัวที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย กรณีที่สอง กระบวนการเปรียบเทียบปรับ ได้กำหนดอัตราโทษให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายดำเนินการได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับบริบท สภาพแวดล้อมตามประเด็นที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงเห็นควรกำหนดการเปรียบเทียบปรับในรูปแบบคณะกรรมการ โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ ดังนี้

ประการแรก ปัญหาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบปรับของเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ด้วยพระราชบัญญัติการชดเชยและถมดิน พ.ศ.2543 มาตรา 42 ให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมาย มีอำนาจเปรียบเทียบปรับและเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงแล้ว ส่งผลให้สิทธิหน้าที่อาญาไม่ฟ้องย่อมระงับไป แต่การให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่น ใช้ดุลยพินิจกำหนดอัตราค่าปรับเพียงบุคคลเดียว ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการใช้ดุลยพินิจเปรียบเทียบให้เหมาะสมกับความผิดและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้กระทำความผิดได้เท่าที่ควร

จากการศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบปรับของประเทศไทยตามกฎหมายฉบับอื่น ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบปรับ ประกอบด้วยบุคคลหลากหลายอาชีพ แต่ละอาชีพย่อมมีความรู้ความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีความหลากหลายในการแสดงความคิดเห็นและลงมติ ส่งผลให้มติที่ผ่านกระบวนการลงความเห็นโดยคณะกรรมการย่อมมีการถ่วงดุลซึ่งกันและกัน อันก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและความยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เปรียบเทียบปรับ

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงควรกำหนดให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบปรับ โดยเป็นไปตามหลักการเปรียบเทียบปรับ และคล้ายคลึงกับกฎหมายอื่นของประเทศไทย เพื่อให้การใช้ดุลยพินิจเปรียบเทียบปรับ มีความเหมาะสมและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้กระทำความผิดทุกฝ่าย

ประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจในการสอบสวน

ด้วยพระราชบัญญัติการชดเชยและถมดิน พ.ศ.2543 ไม่ได้บัญญัติให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายมีอำนาจสอบสวน หากกรณีผู้กระทำความผิดไม่มาพบเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายตามหนังสือเรียกตัวให้มาเปรียบเทียบปรับ หรือกรณีผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบปรับหรือยินยอมให้เปรียบเทียบปรับแต่ไม่ชำระค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมาย ต้องส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนในเขตอำนาจดำเนินคดีตามขั้นตอนของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

โดยกรุงเทพมหานคร ในฐานะราชการบริหารส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยราชการที่ได้รับการกระจายอำนาจมาจากรัฐบาล ทำหน้าที่บริหารและบริการประชาชนภายในเขตพื้นที่การปกครองภายใต้อำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด เช่นเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่กรุงเทพมหานครสามารถให้ข้าราชการกรุงเทพมหานครที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งมีอำนาจในการสอบสวนและมีฐานะเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีผู้ต้องหาไม่ยอมตามที่ปรับ หรือเมื่อยอมแล้วไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลา

ดังนั้นเพื่อลดปัญหาความเข้าสู่กระบวนการของพนักงานสอบสวนมากเกินไปโดยไม่จำเป็นและทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นได้ด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งพนักงานท้องถิ่นของตนมีอำนาจสอบสวนในเขตอำนาจท้องถิ่นนั้นและเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่นเดียวกับกรุงเทพมหานคร เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ประการที่สาม ปัญหาเรื่องหลักเกณฑ์และอัตราโทษปรับไม่เหมาะสม

ด้วยพระราชบัญญัติการขูดดินและถมดิน พ.ศ.2543 ในฐานะกฎหมายแม่บท ไม่ได้บัญญัติให้ผู้ประสงค์จะขูดดินหรือถมดิน ต้องการวางหลักประกันความเสียหายไว้เฉพาะ อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 60 วรรคสอง ให้อำนาจเทศบาลในการตราเทศบัญญัติในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลนั้นได้ แต่หากพิจารณาแล้วจะเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นไม่ได้ดำเนินการออกเทศบัญญัติที่ระบุอัตราโทษปรับไว้แล้วปรากฏผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการขูดดินและถมดิน จึงต้องบังคับใช้โทษตามกฎหมายทั่วไป กล่าวคือ ต้องอยู่ภายใต้บังคับตามมาตรา 60 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 โดยการกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนเทศบัญญัติเทศบาล สามารถกำหนดโทษปรับได้ไม่เกินหนึ่งพันบาท

จากการศึกษาจะเห็นว่า การวางหลักประกันประกอบการแจ้งการขูดดินหรือถมดิน มีไว้เพื่อประกันความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นในกรณีที่มีการดำเนินการไม่เป็นไปตามหลักวิชาการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง และมีไว้เพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายในกรณีที่ได้รับ ความเสียหายจากการขูดดินหรือถมดิน ซึ่งหากนำโทษปรับตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาใช้บังคับเพียงอย่างเดียวย่อมไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับการกระทำความผิดเพราะกฎหมายให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการได้เพียงเท่านี้ ผู้วิจัยจึงเห็นควรเพิ่มเนื้อความเรื่องการวางหลักประกันความเสียหายและบทกำหนดโทษในเรื่องนี้ไว้ในพระราชบัญญัติการขูดดินและถมดิน พ.ศ.2543 เพื่อกำหนดให้เทศบาลทุกแห่งต้องถือปฏิบัติตามกฎหมายแม่บท ไม่จำเป็นต้องออกเทศบัญญัติและประกาศบังคับใช้ในเขตพื้นที่แต่ละเทศบาลนั้นอีก เกิดความชัดเจน และมีแนวทางปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ประการที่สี่ ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

1. ก่อนการรับแจ้งดำเนินการกิจกรรมขูดดินหรือถมดิน ระบบการแจ้งตามพระราชบัญญัติการขูดดินและถมดิน พ.ศ.2543 มีผลทำให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีแต่เพียงอำนาจผูกพัน กล่าวคือ หากผู้ประสงค์ดำเนินการกิจกรรมการขูดดินหรือถมดิน ได้แจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นประกอบกับยื่นเอกสารข้อมูลตามที่กฎหมายกำหนดครบถ้วนแล้ว เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีหน้าที่ต้องออกไปรับแจ้งให้เท่านั้น แม้จะต้องการเอกสารเพิ่มเติมเพื่อป้องกันความเสียหายจากการขูดดินหรือถมดินนั้น โดยเฉพาะกรณีการขูดดินใกล้แหล่งสาธารณูปโภคใต้ดิน เช่น ท่อก๊าซ หรือเสาไฟฟ้าแรงสูง ก็ไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องยื่นเอกสารข้อมูลแสดงแผนผังสาธารณูปโภคใต้ดินหรือเอกสารแนวทางการขูดดินหรือถมดินหรือแผนฉุกเฉินเมื่อเกิดเหตุและแผนฟื้นฟูหลังเกิดเหตุ เป็นต้น

2. หลังการรับแจ้งดำเนินการกิจกรรมขูดดินหรือถมดิน ตามพระราชบัญญัติการขูดดินและถมดิน พ.ศ.2543 มาตรา 30 กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบสถานที่ที่มีการขูดดินตามมาตรา 17 หรือการถมดินตามมาตรา 26 ว่าได้ปฏิบัติตามกฎหมายกำหนดหรือไม่ อย่างไรก็ตามพนักงานเจ้าหน้าที่ยังคงมีข้อจำกัดในการเข้าไปตรวจสอบการขูดดิน กล่าวคือ หากการขูดดินไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ที่ต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ก็สามารถดำเนินการขูดดินได้โดยไม่ต้องแจ้ง ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบ หากพบว่า การขูดดินจะก่อให้เกิดความเสียหาย เนื่องจากมาตรา 30 ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าตรวจได้กรณีเฉพาะการขูดดินนั้นอยู่ภายใต้บังคับมาตรา 17 เท่านั้น

7. อภิปรายผล

จากการศึกษาและการวิเคราะห์ถึงปัญหาอำนาจในการบังคับโทษปรับของพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 การมอบอำนาจการเปรียบเทียบปรับของพนักงานท้องถิ่นดังกล่าวเป็นมาตรการหลักในการทำให้คดีอาญาเล็กน้อยตามมาตรา 37 (4) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งโดยหลักแล้วอำนาจในการตัดสินโทษเป็นอำนาจของศาลเท่านั้น แต่การใช้อำนาจในการบังคับโทษปรับของพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายเป็นข้อยกเว้นเพื่อประโยชน์ในการลดคดีที่มีลักษณะเล็กน้อยไม่ให้เป็นภาระต่อศาลและอัยการ จึงอาจกล่าวได้กระบวนการเปรียบเทียบปรับมีความสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งการใช้ดุลพินิจเปรียบเทียบปรับของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมาย ไม่มีหลักเกณฑ์ วิธีการ ที่ชัดเจนให้ยึดถือปฏิบัติ หรือขาดหน่วยงานหรือองค์การที่มีบุคคลผู้เชี่ยวชาญร่วมพิจารณาอันเป็นส่วนหนึ่งของการถ่วงดุลอำนาจการใช้ดุลพินิจเพียงฝ่ายเดียว

ดังจะเห็นได้ชัดเจนคือปัญหาพนักงานของรัฐถูกร้องเรียน ฟ้องร้องดำเนินคดีอยู่บ่อยครั้งซึ่งสาเหตุอันอาจเกิดมาจากการใช้ดุลพินิจที่ผิดพลาด โดยเจตนาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบของเจ้าพนักงานท้องถิ่นนั่นเอง แสดงให้เห็นว่ากระบวนการเปรียบเทียบปรับและการบังคับใช้กฎหมายเจ้าพนักงานท้องถิ่น ยังไม่บรรลุความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของกฎหมาย รวมถึงไม่เกิดความเป็นธรรมต่อผู้กระทำความผิดทำให้เสียความยุติธรรมเป็นอย่างยิ่ง จึงเห็นควรแก้ไขพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. 2543 ดังนี้

1. เดิมพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 มาตรา 42 บัญญัติว่า บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากมาตรา 35 วรรคสอง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหาได้ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันแล้วให้ถือว่าคดีเล็กน้อยตามมาตรา 37 (4) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เห็นควรยกเลิกมาตรา 42 และแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ดังนี้

มาตรา 42 ให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบ

(1) ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้แทนกรุงเทพมหานคร ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นกรรมการ และให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการอีกไม่เกินสองคน

(2) ในเขตจังหวัดอื่น ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด อัยการจังหวัด และผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด เป็นกรรมการ และให้โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเป็นเลขานุการ และให้โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเป็นผู้ช่วยเลขานุการอีกไม่เกินสองคน

บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุกหรือไม่ควรถูกฟ้องร้อง ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบ

สำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่ห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ คณะกรรมการเปรียบเทียบอาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้ด้วย

การเปรียบเทียบของคณะกรรมการเปรียบเทียบและเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมาย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเล็กน้อยตามมาตรา 37 (4) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2. เดิมพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 ไม่ได้บัญญัติให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมาย มีอำนาจสอบสวนในกรณีปรากฏว่ามีผู้ใดฝ่าฝืนกระทำการขุดดินหรือถมดินไม่เป็นไปตามกฎหมายกำหนดและต้องได้รับโทษ

ปรับ เมื่อออกหนังสือเรียกตัวผู้กระทำผิดมาเปรียบเทียบปรับ ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบหรือยินยอมให้เปรียบเทียบแต่ไม่ชำระค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมาย ต้องส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนในเขตอำนาจดำเนินคดีตามขั้นตอนของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 33 ดังนี้

มาตรา 33 ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้มีอำนาจสอบสวนและมีฐานะเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18 ดังนี้

มาตรา 18 ในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป และมีอำนาจในการสอบสวนตามกฎหมายอื่น มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้

สำหรับในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี ให้ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป และมีอำนาจในการสอบสวนตามกฎหมายอื่น มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้

ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในมาตรา 19 มาตรา 20 และมาตรา 21 ความผิดอาญาได้เกิดในเขตอำนาจพนักงานสอบสวนคนใด โดยปกติให้เป็นหน้าที่พนักงานสอบสวนผู้นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนความผิดนั้น ๆ เพื่อดำเนินคดี เว้นแต่เมื่อมีเหตุจำเป็นหรือเพื่อความสะดวก จึงให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการสอบสวน

ในเขตท้องที่ใดมีพนักงานสอบสวนหลายคน การดำเนินการสอบสวนให้อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนผู้เป็นหัวหน้าในท้องที่นั้น หรือผู้รักษาการแทน.

3. เดิมพระราชบัญญัติการชดเชยและถมดิน พ.ศ. 2543 ไม่ได้บัญญัติเรื่องการวางหลักประกันความเสียหายไว้เฉพาะ แต่ให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดในเรื่องดังกล่าวขึ้นบังคับใช้ภายในเขตอำนาจของตนได้

เห็นควรออกร่างกฎกระทรวงหลักเกณฑ์การประกันความเสียหายที่เกิดจากการชดเชยและถมดิน พ.ศ. ตามความในมาตรา 6 (5) พระราชบัญญัติการชดเชยและถมดิน พ.ศ.2543 ดังนี้

ร่างกฎกระทรวงหลักเกณฑ์การประกันความเสียหายที่เกิดจากการชดเชยและถมดินพ.ศ.

ข้อ 1 เพื่อเป็นการประกันความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินของราชการ อันเนื่องมาจากการชดเชยหรือถมดิน ให้ผู้ชดเชยหรือถมดินซึ่งใช้เส้นทางหรือพื้นที่สาธารณะ ทรัพย์สินที่อยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ยื่นคำขอเพื่อวางหลักประกันเป็นเงินสดหรือหลักทรัพย์สินใดตามอัตราและแบบสัญญาประกันที่กำหนดไว้ท้ายกฎกระทรวงนี้

หลักประกันตามวรรคหนึ่งนั้น ให้ถือเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการประกันความชำรุดบกพร่องของสิ่งก่อสร้างถ้ามูลค่าความเสียหายจำนวนมากว่าหลักประกันแล้ว ผู้วางหลักประกันยังคงต้องชดเชยค่าเสียหายในส่วนที่ขาดอยู่นั้น

ข้อ 2 ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าผู้ชดเชยหรือถมดิน อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งก่อสร้างของราชการอันมีมูลค่าความเสียหายสูงกว่าหลักประกันตามข้อ 1 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น เพื่อให้มีคำสั่งเป็นหนังสือให้หยุดการชดเชยหรือถมดินไว้เป็นการชั่วคราวแล้วให้ผู้ชดเชยหรือถมดิน วางหลักประกันเพิ่มเติมก่อนที่จะให้ดำเนินการต่อไปก็ได้

ในกรณีที่ผู้รับจ้าง ไม่วางหลักประกันเพิ่มเติมตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับจ้างหรือเจ้าของที่ดิน หยุดการชดเชยหรือถมดินได้ทันที

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ถ้าหากไม่ดำเนินการอาจจะเกิดความเสียหายแก่ทางราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจมีคำสั่งให้ ผู้รับจ้างหรือเจ้าของที่ดิน หยุดการขุดดินหรือถมดิน หรือจัดการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น หรือจัดการแก้ไขการขุดดินหรือถมดินนั้นตามที่เห็นว่าจำเป็นได้ แล้วรายงานให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบโดยเร็ว ถ้าเจ้าพนักงานท้องถิ่นเห็นชอบด้วยกับคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีคำสั่งเป็นหนังสือภายใน 2 วันทำการนับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มีคำสั่งผู้รับจ้างหรือเจ้าของที่ดิน ดังกล่าวปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่และให้ถือว่าคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นมาตั้งแต่ต้น

ถ้าเจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่มีหนังสือสั่งภายในกำหนดเวลาภายใน 2 วันตามวรรคสาม ให้คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นอันสิ้นผล

ข้อ 3 เจ้าของที่ดิน จะวางหลักประกันความเสียหายตามข้อ 1 และข้อ 2 แทนผู้รับจ้างก็ได้

กรณีเจ้าของที่ดินจะวางหลักประกันความเสียหายแทนผู้รับจ้างนั้น ให้นำความในข้อ 1 และข้อ 2 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 4 ให้ผู้รับจ้าง แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบความชำรุดบกพร่องภายใน 5 วันทำการนับแต่วันที่ขุดดินหรือถมดินแล้วเสร็จ

ในกรณีที่มีความชำรุดบกพร่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่คำนวณค่าความเสียหายและริบหลักประกันสัญญาตามมูลค่าความเสียหาย และให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการคืนหลักประกันสัญญาตามส่วนที่ได้รับหักมูลค่าความเสียหายไว้แล้วให้ผู้วางหลักประกันภายใน 5 วันทำการนับแต่วันที่ได้รับการอนุมัติจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ในกรณีที่ไม่มีความชำรุดบกพร่อง ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการคืนหลักประกันสัญญาให้แก่ผู้วางหลักประกันภายใน 5 วันทำการนับแต่วันที่ได้รับการอนุมัติจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ผู้รับจ้าง หรือเจ้าของที่ดิน ผู้วางหลักประกันจะมียื่นคำขอคืนหลักประกันมาพร้อมกับหนังสือที่แจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบความชำรุดบกพร่องตามวรรคหนึ่งก็ได้

ข้อ 5 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อ 1 และข้อ 2 ต้องระวางปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

อย่างไรก็ตามเพื่อให้การลงโทษปรับมีความยืดหยุ่นและในขณะเดียวกันผู้กระทำความผิดก็เกรงกลัวต่อการกระทำความผิดซ้ำอีก และเพื่อให้กระบวนการเปรียบเทียบปรับเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน ผู้วิจัยเห็นว่าควรกำหนดให้มีระเบียบว่าด้วยการเปรียบเทียบ โดยกำหนดอัตราค่าปรับในลักษณะขั้นบันได และหากมีการกระทำความผิดซ้ำ ในลักษณะกระทำความผิดแล้วไม่เจตนาหลบหรือผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมชำระค่าปรับก็ให้นำผู้กระทำความผิดส่งดำเนินคดี

ทั้งนี้อัตราและแบบสัญญาประกันที่กำหนดไว้ท้ายกฎกระทรวง ผู้วิจัยไม่ขอทำการศึกษาเนื่องจากเห็นว่าเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับการกำหนดจำนวนเงินวางหลักประกัน ซึ่งอยู่นอกเหนือประเด็นสำคัญในการศึกษา

4. เดิมพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543 มาตรา 17 และมาตรา 26 ไม่ได้กำหนดให้ต้องยื่นเอกสารประกอบการแจ้งขุดดินหรือถมดินบริเวณใกล้เคียงสาธารณูปโภคใต้พื้นดิน อีกทั้งมาตรา 17 ถ้ากรณีการขุดดินมีความลึกจากระดับพื้นดินไม่เกินสามเมตรหรือมีพื้นที่ปากบ่อดินไม่เกินหนึ่งหมื่นตารางเมตร ไม่ต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น แม้การขุดดินนั้นจะใกล้แนวเขตที่ดินผู้อื่นก็ตาม ซึ่งหากเปรียบเทียบกับกรณีถมดินตาม 26 แล้ว แม้ไม่เข้าหลักเกณฑ์การถมดินตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น แต่ผู้ประสงค์ถมดินยังต้องจัดให้มีการระบายน้ำเพียงพอ ที่จะไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่เจ้าของที่ดินที่อยู่ข้างเคียงหรือบุคคลอื่น

เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 6 และมาตรา 17 ดังนี้

มาตรา 6 เพื่อประโยชน์ในการป้องกันการพังทลายของดินหรือสิ่งปลูกสร้างตลอดจนการอื่นที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด

- (1) บริเวณห้ามขุดดินหรือถมดิน
- (2) ความสัมพันธ์ของความลาดเอียงของบ่อดินหรือเนินดินตามชนิดของดิน ความลึกและขนาดของบ่อดินที่จะขุดดิน ความสูงและพื้นที่ของเนินดินที่จะถมดิน และระยะห่างจากขอบบ่อดินหรือเนินดินถึงเขตที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างของบุคคลอื่น
- (3) วิธีการป้องกันการพังทลายของดินหรือสิ่งปลูกสร้าง
- (4) วิธีการให้ความคุ้มครองและความปลอดภัยแก่คนงานและบุคคลภายนอก
- (5) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขอื่นในการขุดดินหรือถมดิน
- (6) กำหนดเอกสารประกอบการแจ้งขุดดินหรือถมดิน

มาตรา 17 ผู้ใดประสงค์จะทำการขุดดินโดยมีความลึกจากระดับพื้นดินไม่เกินสามเมตร เมื่อจะขุดดินใกล้แนวเขตที่ดินของผู้อื่นในระยะน้อยกว่าสองเท่าของความลึกของบ่อดินจะต้องจัดการป้องกันการพังทลายของดิน ตามวิธีที่ 'ควรกระทำ'

การขุดดินโดยมีความลึกจากระดับพื้นดินเกินสามเมตรหรือมีพื้นที่ปากบ่อดินเกินหนึ่งหมื่นตารางเมตร หรือมีความลึกหรือพื้นที่ตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นประกาศกำหนด ให้แจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามแบบที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยยื่นเอกสารแจ้งข้อมูล ดังต่อไปนี้

- (1) แผนผังบริเวณที่ประสงค์จะทำการขุดดิน
- (2) แผนผังแสดงเขตที่ดินและที่ดินบริเวณข้างเคียง
- (3) รายการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 6
- (4) วิธีการขุดดินและการขนดิน
- (5) ระยะเวลาทำการขุดดิน
- (6) ชื่อผู้ควบคุมงานซึ่งจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (7) ที่ตั้งสำนักงานของผู้แจ้ง
- (8) ภาระผูกพันต่าง ๆ ที่บุคคลอื่นมีส่วนได้เสียเกี่ยวกับที่ดินที่จะทำการขุดดิน
- (9) เอกสารและรายละเอียดอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ถ้าผู้แจ้งได้ดำเนินการตามที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่งโดยถูกต้องแล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกใบรับแจ้งตามแบบที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดเพื่อเป็นหลักฐานการแจ้งให้แก่ผู้นั้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับแจ้ง และให้ผู้แจ้งเริ่มต้นทำการขุดดินตามที่ได้แจ้งไว้ได้ตั้งแต่วันที่ได้รับใบรับแจ้ง

ถ้าการแจ้งเป็นไปโดยไม่ถูกต้อง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแจ้งให้แก้ไขให้ถูกต้องภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีการแจ้งตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้แจ้งไม่แก้ไขให้ถูกต้องภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้แจ้งได้รับแจ้งให้แก้ไขจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งให้การแจ้งตามวรรคหนึ่งเป็นอันสิ้นสุด

ถ้าผู้แจ้งได้แก้ไขให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตามวรรคสี่ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกใบรับแจ้งให้แก่ผู้แจ้งภายในสามวัน นับแต่วันที่รับแจ้งที่ถูกต้อง

ผู้ได้รับใบแจ้งต้องเสียค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

8. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ปัญหาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบคดีของเจ้าพนักงานท้องถิ่น อำนาจหน้าที่ในการสอบสวนความผิดของเจ้าพนักงานท้องถิ่น หลักเกณฑ์และอัตราโทษปรับยังไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับผลที่เกิดจากการกระทำความผิด และปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กรมโยธาธิการ และผังเมืองพิจารณาต่อไป

รายการอ้างอิง

- กรมโยธาธิการและผังเมือง. (20 ธันวาคม 2564). *โครงการศึกษา วิเคราะห์ และการแปลกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน. การศึกษาวิเคราะห์โดยละเอียดกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดินของประเทศไทยประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหราชอาณาจักรและประเทศสหพันธ์รัฐมาเลเซีย*. http://subsites.dpt.go.th/edocument/images/pdf/doc_other/7.pdf
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2552). *มาตรฐานการเปรียบเทียบปรับ*. http://www.dla.go.th/work/e_book/eb1/std210550/8/8.html
- กานดา ปานดำ. (2557). *การบังคับโทษปรับ : ศึกษากรณีบังคับให้ทำงานแทนค่าปรับ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์].
- เบญจนาภา จันทวัน. (2565). การกำหนดโทษปรับตามร่างพระราชบัญญัติบริษัทจำกัดคนเดียว พ.ศ. ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 23 (น.371-381). มหาวิทยาลัยขอนแก่น <https://app.gs.kku.ac.th/gs/th/publicationfile/item/23rd-grc-2022/HMO9/HMO9.pdf>
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (7 มีนาคม 2477). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 52 หน้า 598.
- ประมวลกฎหมายอาญา. (13 พฤศจิกายน 2477). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 73 ตอนที่ 95 หน้า 1-15.
- พิณทิรา ทวีปัญญาศ. (2555). *อำนาจในการบังคับโทษปรับและมาตรการทดแทนโทษปรับของพนักงานสอบสวน : ศึกษากรณีตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. 2543. (25 กุมภาพันธ์ 2543). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 117 ตอนที่ 16 ก หน้า 1-13.
- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496. (2496). (17 กุมภาพันธ์ 2496). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 70 ตอนที่ 14 หน้า 222.
- ร้อยตำรวจเอกกริช เพ็ชรสิมาลัย. (2555). *ปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 : ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดที่มีโทษทางอาญา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง].
- สิริกาญจน์ รัตนสุวรรณชาติ. (2549). *โทษปรับ : ศึกษากรณีการใช้มาตรการอื่นมาเสริมและแทนการปรับ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

LEGAL MEASURES TO PROTECT FOREIGN WORKERS: A CASE STUDY OF WORKERS IN THE CHANTHABURI FRUIT PROCESSING INDUSTRY

Kulapranee Gonvitit¹ Visitsak Nueangnong² Thitirat Itthimechai³ and Songporn Pramarn⁴

Article History

Received: 23-10-2023; Revised: 30-04-2024; Accepted: 30-04-2024

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.32>

ABSTRACT

The objectives of this article were 1) To study the background, conditions, and theory of legal measures to protect foreign workers, 2) To study legal measures to protect foreign workers, and 3) To find solutions and have legal measures to protect foreign workers. The research employed the qualitative approach by using documentary research.

The results of the research found that:

The study found that legal measures to protect foreign workers in Thailand, especially in the industrial sector of the Chanthaburi Province, still need to be improved. More legal clarity is also needed regarding how much protection should still be required to ensure effective law enforcement, for instance, illegal foreign workers, and the different treatment of Thai and foreign workers. The approaches to solving these problems are specific legislation that protects foreign workers in the industrial sector to be more clearly and comprehensively enabled to operate, the establishment of agencies that oversee the work of the employer in the case of foreign labor, and extension of the protection of the social insurance program in the event of foreign workers engaged in the occupation. Moreover, a social insurance fund for foreign workers should be established, and the principle of claiming damages for claims or proceedings relating to unemployment should be used to punish an employer who acts intentionally or deliberately against an employee in the event of a foreign worker being a victim.

Keywords: labor; foreign workers; labor shortage; protection of foreign workers; informal workers

¹Asst.Prof., Faculty of Law, Rambhai Barni Rajabhat University.

E-mail: Kullapranee.s@rbru.ac.th *First Author

²Lecturer, Ph.D., Faculty of Law, Rambhai Barni Rajabhat University. *Corresponding Author

³Asst.Prof., Faculty of Law, Rambhai Barni Rajabhat University

⁴Lecturer, Faculty of Law, Rambhai Barni Rajabhat University

1. INTRODUCTION

Thailand has faced a severe labor shortage in the industrial sector due to rapid economic growth and demand for labor, especially unskilled workers. Also, Thai people do not like hard, dirty work or dishonorable work. The foreign worker is a substitute for any part of the solution. (Namthip Samerchua, 2019). Chanthaburi's continuous economic growth has made Chanthaburi province one of the country's distinguished economic provinces and is a factor conducive to investment from the capital in Thailand or foreign capital. Along with the economic trend in the food and fruit processing market, Chanthaburi province is outstanding in terms of exporting processed fruits. It also leads to the industrial growth of processed fruits. That is one reason foreign workers, both skilled and unskilled, come to work, and the number of them increases yearly. As the times changed, there was more competition in the capitalist world, coupled with the rise of higher populations. There was a high demand in the markets. Merchants and entrepreneurs, therefore, needed to increase their production capacity to meet those markets' demands. Thus, foreign workers in the fruit processing industry play an imperative role in the industry's development and tend to continue expanding in the future. These foreign workers are increasingly playing an essential role in the economy and production of Chanthaburi province. Because of labor shortages, many businesses in the fruit processing industry of Chanthaburi require a large number of unskilled foreign workers nowadays. On the other hand, these laborers are a disadvantaged population in society but are a significant force in small industries. Studying documents and statistics from the Eastern Labor Market Information Administration Center (2021) about labor demand showed that Chanthaburi Province had a labor shortage problem. The labor demands are higher than those who want to work, and many employers need help finding suitable workers with the qualifications they want. As mentioned, when Chanthaburi province has a problem with the labor shortage, especially the work that uses labor and labor, the employer resolved by using foreign workers to replace the lack of Thai workers in order not to cause damage to the employer's business and to allow the company to continue. However, the work status of this group needs to be supervised by various agencies as they should, causing these workers to face many problems, for example, low wages and intermittent work. (Office of Foreign Workers Administration, 2020) The current legal measures do not protect the benefits of foreign worker, formal workers, and unskilled workers. It's because the employer pays less than the law, or the law pays more than the formal workers. Also, employers may fail to comply with legal conditions such as paying salaries, working hours, holidays, vacations, nursing care, or benefits in case of illness due to work, including those relating to occupational safety causing health problems and the tightness of the dormitory, which is the workplace, the occupational safety of foreign workers, as well as other employer regulations that impose and practice these foreign workers. Most of them remain in conditions that disadvantage the out-of-system workers. This type of worker is another informal worker who should receive social protection from official workers.

2. OBJECTIVES

1. To study the background, condition, and theory of legal measures to protect foreign workers.
2. To study legal measures to protect foreign workers.
3. To find solutions and have legal measures to protect foreign workers

3. LITERATURE REVIEW

Sumonrat Chaikarn (2014) studied “The Laws Protecting Informal Foreign Workers: Study of Minimum Wage Payment, Day Off Work Payment, and Nursing Care Payment.” It showed that informal foreign workers cannot access health care in Thailand because registration is more complex than for Thai workers and the high costs employers can’t afford. And that’s why these workers are still privileged and not entitled to what they deserve. The author used documentary research by studying books, thesis, research, theories, and academic paper. The author used documentary research by studying books, research, theories, and academic papers.

Phaksiri Anin (2017) studied “Migrant Workers: Administration and Management in Thailand.” It found that due to changes within Thailand, foreign labor problems are mainly caused by economic conditions, society, and politics. It resulted in the need for much labor, leading to the movement and human trafficking. In addition, the operations of the government sector need to improve in prosecuting and suppressing the problem of illegal foreign workers. As a result, the overall problem-solving lack of unity and efficiency affects national security and social order.

On the one hand, this issue reflects the undeniable importance of migrant workers to the Thai economy. Developed industrialized countries are growing up with foreign workers from other countries to support their economic growth. In other words, foreign workers should not be negatively viewed because migration benefits both the livelihoods of the workers and the economies of the countries of origin and destination. At the end of this article, the author presents a solution to the problem of foreign workers. It pointed out that to manage the entire labor system, the government must plan both short-term and long-term to be consistent in managing and supervise foreign workers who come to work in Thailand at an appropriate level and sufficient for the domestic labor demand, as well as urgently reforming the Thai higher education system to be more connected to the labor market. That will help see the policy’s hidden problems and help create appropriate solutions to migrant workers’ issues.

Pitakphong Kangkarn (2017) studied “The Impact of Foreign Labor Trafficking on National Security in Economics.” This research has the following objectives: 1) To study the characteristics of foreign labor trafficking in Chaiyaphum province, and 2) To study the causal factors of migrant labor trafficking in Chaiyaphum province. This study is a mix of quantitative and qualitative research. The sample used in the research was 100 entrepreneurs and 100 foreign workers. The results of the study revealed that 1) There are four characteristics of foreign labor trafficking: temporary labor sales only, labor sales mixed with covert sex sales, only sex sales, and smuggling illegal immigrants, 2) Causal factors affecting foreign labor trafficking consist of personal factors of foreign workers,

including attitudes, values, and poverty. Employer factors include the need to reduce production costs from outsourcing and cheap labor. Official factors include the need for more government officials working along the border.

4. RESEARCH METHODS

The method uses documentary research by studying textbooks, articles, works, and academic research; furthermore, the related thesis and the laws in Thailand and abroad related to informal workers to study various problems and obstacles. The goal is to provide protection and certification for casual workers through description and analysis, that is, to describe and compare the advantages and disadvantages of standards. Moreover, the disputes in the laws related to the current informal workers in Thailand are compared with different guidelines and legal principles.

5. RESEARCH RESULT

After studying, the authors divided the problems related to legal measures to protect foreign workers in the Chanthaburi fruit processing industry into two issues as follows:

1. Illegal foreign workers

1.1. Meaning of foreign workers

The Working of Aliens Act B.E. 2521 defines “alien” as an “Individual without Thai nationality.” According to the Nationality Act, B.E. 2508, a person acquires Thai nationality by birth in the following cases: 1) A person born of a father or mother of Thai nationality, whether inside or outside the Kingdom of Thailand; 2) A person born outside the kingdom by a mother is Thai; however, neither the legitimate father nor the father is without race; 3) A person born in the Thai monarchy.

1.2. The reasons for the immigration of foreign workers to work in Thailand

Many reasons impact the foreign workers coming into Thailand. Immigrant countries face economic challenges such as poverty, starvation, and overwork due to poor living conditions, high fertility levels, and undemocratic governance. Also, Thailand’s proliferated economy attracts workers from neighboring countries, offering higher wages and easier access to jobs like fishing, rubber tapping, and coal pit mining. Government officials recruit migrant workers for employers in Thailand, as it is a growth center and attracts many foreign workers due to its flexibility and easy access along the border.

1.3. Forms of foreign workers

Foreign workers who immigrate to work in Thailand can be divided into two types, which are:

1) Foreign workers who enter the country legally is a foreign worker who enters Thailand legally according to the Immigration Act B.E. 2522, which is the following foreign workers: an alien is permitted to work for a lifetime, foreigners have received investment promotion work permits, and an alien is allowed to work in a temporary category.

2) Illegal foreign workers are foreign workers who came to Thailand in violation of the Immigration Act B.E. 2522, which is the following aliens: Illegal immigrants who have a work permit for aliens under Section 12 of the Working of Aliens Act, including foreigners who are not allowed to enter the country legally immigration, and illegal migrant workers who enter Thailand illegally from the Immigration Office and the Police Department.

1.4. Legal measures

1) Working of Alien Act B.E. 2551

The substance of the law is as follows: Section 8, subject to the immigration legislation, any person who desires to enable a foreigner to operate in his or her own business in the Kingdom must apply for a license on behalf of the alien to the Director-General or the office where the Director-General or the official works. The Director-General shall be chosen within 30 days of foreigners' admission into the Kingdom, which will explain the assignment to allow foreigners to work under Sections 7, 8, 9, and 12. The Director-General or authorities authorized by the Director-General may impose any conditions on foreigners. In that part of the penalty, there is only a sentence or deportation for a foreigner, and no person is explicitly identified as the perpetrator. The law does not specify the procedure for forcing those into legal labor.

2) Immigration Act B.E. 2522

Section 12 outlines essential characteristics. Aliens who do not have a valid passport or travel document or who do not have a visa stamp from a Royal Thai Embassy or Consulate in a foreign country or the Ministry of Foreign Affairs are not permitted to enter the Kingdom, except in exceptional circumstances. Or entering the Kingdom to make a living as a laborer or to be hired to undertake physical work rather than skilled or technical employment or to conduct other occupations in contravention of alien working legislation;

An alien who is permitted to stay in the Kingdom service must comply with the following: 1) Only participate in vocations or work if authorization has been acquired from the Director-General or authorities designated by the Director-General or if there is legislation governing work aliens; otherwise, that law must be followed, and 2) The Act Governing Foreign Workers The Supreme Court Act will set the grounds for any employment that a foreigner is forbidden from conducting or under what conditions. In 2552 B.E., a royal decree was issued stipulating that 39 types of occupations and professions were forbidden for foreigners to do for commercial purposes or to earn money absolutely in every area of the kingdom, such as labor work, agriculture, animal husbandry, forestry, carpentry or other construction workers, storefront work auction, or providing accounting services.

Except for occasional internal audit work, weaving work, weaving mats, making mulberry paper, making silverware, Thai musical instruments, making bowls, making Buddha statues, broker work, or work as an agent in international trade Jobs in the engineering profession of civil engineering related to design work and calculations, systematization, project planning, testing, construction supervision or advice.

1.5. Problem solving guidelines

Some foreign workers in the industrial sector in Chanthaburi province still are illegal foreign workers smuggling from neighboring countries. Chanthaburi province has channels of entry and exit for foreign workers. Also,

there are always business contacts with Cambodia, especially during the fruit season; employers or entrepreneurs need much labor to harvest the produce as the market demands. The website MGR ONLINE (2020) reported that the Cambodians crossed the Chanthaburi border to work in a fruit garden in the natural canal after the labor deal was legalized. The Royal Thai Government's website (2024) said that entry into the cross-border labor inspection area was illegal in Chanthaburi, Rayong, and Chonburi. In this case, the local labor force needs to be increased because the labor force has gone into the industrial factory. As a result, employers and entrepreneurs have to rely mainly on foreign workers for harvesting. Foreign workers have come to play a significant role in agriculture. After analyzing the above laws, most of them are punishable and only send back the illegal workers to their own countries as stated above, the rules of which should be amended to provide legal provisions to force these people into the system properly.

2. Different treatment between Thai and foreign workers

2.1. The objectives of International Labor Organization (International Cooperation Bureau, 2020)

The International Labor Organization (ILO) was founded in 1999 and was also the National Summit under the Warsaw Treaty. The government, employers, and labor unions must work together to build social justice and well-being worldwide.

The International Labor Organization describes the mission as four strategic objectives.

- 1) Increase understanding of the values and fundamental rights of employees.
- 2) Provide possibilities for women and men to gain good employment and earn money.
- 3) Improve the comprehensive and effective social security coverage.
- 4) Improve the tripartite system and social dialogue.

2.2. Legal measures

1) Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560

The Constitution is the law that has the highest force, consisting of various provisions, including provisions on the protection of fundamental human rights as follows:

- 1 Human dignity and the right to freedom of the person are maintained.
- 2 Thai citizens, regardless of gender or religion. The protection of this constitution is always present.
- 3 Individuals are always subject to and protected by the law.
- 4 Individuals have the right to associate and form organizations, or the board.
- 5 The State must form a musical partnership with the United Nations and take primacy in practice.
- 6 The State must guarantee that the legislation protecting the rights of
- 7 The state shall encourage the employment of the working-age population through labor control, especially kid and female labor, as well as labor relations, social security, and compensation.

2) Social Security Act B.E. 2533

Because foreign workers enter Thailand as temporary entry, the methods and procedures of social insurance are complicated due to payments to society, according to Section 33. It will be done by three depart-

ments, namely, the employer, the employee, and the government, with the primary purpose of helping in case of sick employees. Storing social security funds for temporary immigrant employees can lead to medical issues. In the event of a vacancy or future old-age insurance, hiring foreign workers in the long run may be necessary. Entrepreneurs believe that foreign labor should be present in the country.

3) Labor Protection Act B.E. 2541

It is legal to protect both Thai and foreign workers. One of the most interesting categories is Chapter 5: Wage, Overtime Pay, Holiday Pay, and Holiday Overtime Pay. In section 63, it is “Section 63. Whereas an Employer requires an Employee to work overtime on a Holiday, the Employer shall pay Holiday Overtime Pay to the Employee at the rate of not less than three times the hourly wage rate of a Working Day for the number of hours of work done, or, where an Employee receives Wages on a piece rate basis, at not less than three times of the piece rate of Wage of a Working Day for work done.” However, such a provision is not explicitly defined, which makes it possible for some of the employers to agree with the employer themselves to pay the salary for delayed work, the cost of work on holidays, and the amount of work for delays on holiday, instead of spending it in cash. The employer must make a deal with the employee, who has no power to negotiate and eventually admits.

4) Problem solving guidelines

Employers or business owners still misunderstand migrant workers. The business owner understands that foreign workers will not be protected by laws related to employment in Thailand. (Ministry of Labor, 2023) Whether foreign workers enter the city illegally or legally, they should be treated in labor employment under the same labor protection laws as Thai workers. However, studies found that most foreign workers in the industrial sector in Chanthaburi province are treated unequally compared with Thai workers in all aspects, including wage payment, overtime payment, holiday pay, compensation payment, and welfare benefits. According to Provincial Labor Office Chanthaburi (2022), a 2022 report states that 60 surveys have shown nine non-compliance establishments in terms of safety at work. For instance, research on wage payment for foreign workers in Chanthaburi province discovered that most foreign workers are paid according to labor laws. Foreign employees are paid a minimum wage of 300 baht per day at 18 locations, 270 baht per day in one, and 250 baht per day in another. Foreign workers in Thailand get 300 baht per day or 9,000 baht per month, which is considered considerable compared to Thai employees who earn between 7,000 and 8,000 baht monthly. A study of overtime compensation for foreign workers in Chanthaburi province found that nine firms do not pay overtime, two pay less than the legal amount, and two do not allow or demand extra work. However, a large percentage of businesses continue to pay foreign workers overtime. The employer and the foreign worker often agree upon overtime labor. Some employers compensate for overtime, while others do not, or only sometimes. This is due to employees' need for more understanding of labor regulations and increased negotiating leverage among international workers. Foreign workers frequently do not seek extra compensation for fear of upsetting their employers and consequently experiencing harsh living circumstances. Labor Protection Act B.E. 2541 doesn't specify that foreign labor must be included in all its forms. It needs to be clarified whether foreign labor is legitimate under that law; if it has been

given an advantage or unequal remuneration, it can be protected under this law. Including the Social Security Act B.E. 2533, foreign workers can participate in social security, but if the process is harder and more costly than Thai workers, the employers will be reluctant to implement it.

Foreign workers hired as short-term temporary workers if they have the same social security as Thai employees should use other forms of insurance, such as charging premiums separately as a particular case for foreign workers or an amendment to this law;

(1) Section 46 of the Social Security Act, B.E. 2533 (1990): The government may provide funds to the social security fund for informal workers.

(2) According to Section 4 (6), subsection 5, 6, 7, and 8 of the Social Security Act B.E.2533 (1990), the Royal Decree for Employees, the company will prepare payment collection estimates and determine welfare packages based on actuarial insurance according to prescribed conditions. Moreover, a social insurance fund for foreign workers should be established, and the principle of claiming damages for claims or proceedings relating to unemployment should be used to punish an employer who acts intentionally or deliberately against an employee in the event of a foreign worker being a victim.

Regarding wage, overtime pay, holiday pay, and holiday overtime pay, there should be further amendments to the Labor Protection Act B.E. 2541 Section 63/1, as follows: section 63/1 The payment to which the employee is entitled is overtime working pay in section 61, working on the holidays pay in section 62, and overtime working on holiday in section 63. shall not be forbidden to the employer. Prohibit the employer from paying a contract to pay a reward rather than providing the incentive in cash.

6. DISCUSSION

The changing industry trend in Chanthaburi province results in foreign workers expanding and needing more social protection. However, the legal measures to protect such migrant workers in Thailand, especially those in the Chanthaburi industrial sector, are still undeveloped and lack legal clarity on protection as they should be. Thus, revising Thailand's legislation to protect foreign workers in Thailand is quite important. The Labor Protection Act B.E. 2541 has legal provisions to protect employees comprehensively regarding wages, holidays, and delays in Chapter 5. However, these provisions also contain vulnerabilities for various types of foreign workers that the law may be unable to protect. Otherwise, there is no clear reference to foreign workers. The penalty is relatively mild if the employer commits an offense or even if Social Security Act B.E. 2533 is inappropriate for foreign workers and their employers. The process for foreign workers or even Thai employers who employ foreign workers still needs to be simplified. Due to these legal measures, foreign workers are not protected as they are. Thai labor protection laws apply to everyone working in the country, regardless of whether they are Thai nationals. It causes many problems and directly affects industrial workers, including wages, living conditions, health, and other welfare benefits from the government and the current laws. Still, the foreign workers in this Chanthaburi province industry are being exploited, wages are being lower, and labor is being used for more than working hours.

There are no holidays, rest days, or welfare benefits for the medical fee, which guarantees stability and fairness for this group of foreign workers in the Chanthaburi industrial sector. Therefore, legal measures must be issued to protect foreign workers which has the same standards as the concept of human rights that the International Labor Organization, the ILO, has laid down as follows: everyone should be treated equally in their occupations without taking into account differences in race, color, nationality, religion.

7. ORIGINALITY AND BODY OF KNOWLEDGE

1. The author understands why foreign workers choose to work illegally in Thailand.
2. The author is aware that apart from the fruit processing industry, other areas of labor still face various problems.

8. RESEARCH RECOMMENDATIONS

1. Implication of the research

1. There should be specific legislation to protect migrant workers in the industrial sector to achieve precise and more comprehensive equality in work, citing an amendment to the law to protect foreign workers in the industrial sector or issuing a special rule applicable to the protection of equality in the creation of foreign workers in the industrial sector in particular, to set guidelines for practice for employers and foreign workers in the industrial sector regarding equality in the workplace to be appropriate. However, issuing a law that will protect the equality of workers in the case of foreign workers in the workplace must also be in response to the Constitution of the Kingdom of Thailand, 1997, on human rights, following section 29.

2. There should be an agency that supervises the work of employees in the case of foreign workers, expansion of the social security program protection in the case of foreign workers who are employed, and establishment of a social security fund for foreign workers only to be administered separately from the current Social Security Fund.

3. The principle of claiming damages should be used in litigation related to equality in work to punish the employer who commits the act deliberately to the foreign employee who is the victim as a legal measure to prevent or suppress actions that cause inequality in the workplace that will occur to employees of foreign workers in the industrial sector.

Therefore, measures to protect foreign workers should be based on human rights and fairness principles, able to be controlled, and not cause Thai workers to have lousy jobs. They should also be streamlined and actionable.

2. Recommendations for Future Research

1. The agencies involved in these issues, including their roles, actions, and related laws, should be studied in detail.
2. There should be a study of other industries compared with the processed fruit industry to show that illegal foreign workers still don't receive the appropriate rights.

3. A study should be conducted about the demand for foreign workers in the current Thai labor market and the registration period for foreign workers, which should be allocated throughout the year. This will make it easier for workers to enter the system and systematically manage and allocate foreign workers into the labor market. Labor rotation to work throughout the year will also make it easier for workers to escape from the system.

REFERENCE

- Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560. (6th April B.E. 2560). *Government Gazette*. Vol. 134, Part 40 a Page 1.
- Eastern Labor Market Information Administration Center. (2022, 10 March). *Labor situation in Mumbai Province*. <https://chanthaburi.mol.go.th/wp-content/uploads/sites/34/2019/11/>.
- Immigration Act, B.E. 2522. (1st March B.E. 2522). *Government Gazette*. Vol. 96, Part 28,45 a Page 1.
- International Cooperation Bureau. (2563, 1 June). *The Fundamental Information of International Labor Organization*. <https://icb.mol.go.th/wp-content/uploads/sites/10/2020/06>.
- Labor Protection Act B.E. 2541. (20th February B.E 2541). *Government Gazette*. Vol. 115, Part 8 Kor, Page 1.
- MGR ONLINE. (2020, 11 December). *The Cambodians crossed the border of Chanthaburi to work in the fruit garden after the labor agreement*. <https://mgronline.com/local/detail/9630000126800>
- Ministry of Labor. (2023, 11 December). *The legislation on the administration of foreign workers*. <https://www.doe.go.th/prd/alien/law/param/site/152/cat/5/sub/0/pull/module/view/listlabel>.
- Namthip Samerchua. (2019). Development of dealing with migrant workers, 1978-2008: Perspectives of state and policy. *Journal of Humanities and Social Sciences, University of Phayao*, 7(1), 229-250.
- Office of Foreign Workers Administration. (2022,11 December). *The situation of foreign workers*. https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/alien_th/55f7218ef5a7863995444_e13701e8f71.pdf.
- Paksiri Aninon. (2017). Migrant workers: administration and management in Thailand. *Journal of the Arts of Management*, 2(2), 117-132.
- Pitakpong Kangkarn. (2017). The impact of foreign labor trafficking on national security in economic, social and political aspects: a case study of Chaiyaphum Province. *Ratchapruuek Journal*, 15(3), 55-62.
- Provincial Labor Office Chanthaburi. (2022, 11 December). *The Labor situation report of Chanthaburi for the year 2565 (January - December 2565)*. <https://chanthaburi.mol.go.th/wpcontent/uploads/sites/34/2023/02/MINISTRY-OF-LABOUR-2565-1.pdf>
- Royal Thai Government. (2024, 9 February). *The Department of Employment is investigating transnational labor for illegal work*. <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/78708>
- Social Security Act B.E. 2533. (11th August B.E. 2533). *Government Gazette*. Vol. 116, Part 22 a.

- Songchai Thongpan. (2020). Problems and policy recommendations related to transnational migrant workers in Thailand: the result of research synthesis supported by the National Research Council of Thailand. *Journal of Multidisciplinary Academic Research and Development*, 2(4), 1-21.
- Sumonrat Chaikarn. (2014). *The Laws Protecting Informal Foreign Workers: Study of Minimum Wage Payment, Day Off Work Payment, and Nursing Care Payment*. [Unpublished master's thesis]. Ramkhamhaeng University.
- Working of Aliens Act B.E. 2521. (13th February B.E. 25). *Government Gazette*. Vol. 116, Part 22 a.

แนวทางการพัฒนาระบบประกันสุขภาพเอกชนที่เป็นธรรม :

กรณีศึกษากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัดจันทบุรี

AN APPROACH TO DEVELOP A FAIR PRIVATE HEALTH INSURANCE SYSTEM:
A CASE STUDY OF THE STAKEHOLDER IN CHANTHABURI PROVINCEปรทิพย์ จันทร์แจ่มศรี¹ ธันวา จิตต์สงวน² อติสร กุลวิฑิต³ และขวัญศิริ เจริญทรัพย์⁴

Poratip Chanchamsri, Thanwa Jitsanguan, Adison Gonvitit and Kwansiri Charoensup

Article History

Received: 8-08-2023; Revised: 18-04-2024; Accepted: 18-04-2024

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.33>

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาของระบบประกันสุขภาพเอกชนในปัจจุบัน 2) วิเคราะห์สภาพปัญหาของระบบประกันสุขภาพเอกชนตามแนวคิดในมิติสหวิทยาการ และ 3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาระบบประกันสุขภาพเอกชนที่เป็นธรรม โดยใช้การวิจัยแนวสหวิทยาการ เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงผสมผสาน โดย 1) การวิจัยเชิงคุณภาพใช้แนวสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 28 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์สาระ 2) การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม สอบถามผู้เอาประกันภัยจำนวน 110 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Ph.D. (Candidate). Doctor of Philosophy Program in Interdisciplinary Program for Sustainable Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University, E-mail: poratip.ch@gmail.com. **First Author

²ผศ.ดร.กรรมการที่ปรึกษา อาจารย์พิเศษหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Asst. Prof., Dr., Advisory Committee, Guest Lecturer of Doctor of Philosophy Program in Interdisciplinary Program for Sustainable Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University.

³ดร. กรรมการที่ปรึกษา อัยการประจำกอง สำนักงานอัยการสูงสุด

Dr., Advisory Committee., Divisional Public Prosecutor at the Office of the Attorney General

⁴ผศ.ดร. ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Asst. Prof., Dr., Chairman of Advisory Committee, Full-Time Lecturer of Doctor of Philosophy Program in Interdisciplinary Program for Sustainable Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University.

ผลการวิจัยพบว่า

ผู้เอาประกันภัยซื้อประกันสุขภาพเอกชนโดยไม่มีความรู้เรื่องมูลค่าเงินตามเวลา และปกปิดข้อมูลสุขภาพ ตัวแทนประกันชีวิตขายประกันสุขภาพเอกชนโดยไม่อธิบายข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมูลค่าเงินตามเวลา ไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณตัวแทนประกันชีวิต บริษัทประกันชีวิตออกแบบเอกสารเบี้ยและผลประโยชน์ประกันภัยโดยไม่แสดงข้อมูลมูลค่าเงินตามเวลา และชดเชยค่าสินไหมทดแทนไม่ถูกต้องตามสัญญา โรงพยาบาลเอกชนรักษาพยาบาลเกินมาตรฐานและความจำเป็นทางการแพทย์ และดำเนินงานเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเบิกค่าสินไหมทดแทนไม่ถูกต้อง ดังนั้น จึงต้องปรับปรุงหลักการและความรับผิดชอบของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยบูรณาการกับองค์ความรู้สหวิทยาการ โดยแนวทางการพัฒนาระบบประกันสุขภาพเอกชนที่เป็นธรรม ประกอบด้วย 1) ต้องพัฒนาผู้เอาประกันภัยด้านความรู้เรื่องประกันชีวิต ประกันสุขภาพ การลงทุน และสร้างความตระหนักเรื่องความสุจริตอย่างยิ่งของผู้เอาประกันภัย 2) ต้องกำกับดูแลตัวแทนประกันชีวิตด้านความรู้เรื่องการลงทุนประกันชีวิต ประกันสุขภาพ และสร้างระบบการบังคับใช้จรรยาบรรณตัวแทนประกันชีวิต 3) ต้องสร้างกระบวนการชดเชยค่าสินไหมทดแทนของบริษัทประกันชีวิตให้เป็นไปตามสัญญา และผลิตสัญญาประกันสุขภาพเอกชนที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์พื้นฐานของสัญญาตามกฎหมาย และ 4) ต้องกำกับกระบวนการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลเอกชนให้เป็นไปตามมาตรฐานและความจำเป็นทางการแพทย์ และดำเนินการส่วนที่เกี่ยวข้องกับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้ครบถ้วน ถูกต้อง

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; ระบบประกันสุขภาพเอกชน; ความเป็นธรรม; จันทบุรี

ABSTRACT

This research aims to achieve three main objectives: 1) to investigate the current state of private health insurance systems, 2) to analyze the ethical issues within the context of private health insurance from an interdisciplinary perspective, and 3) to propose a framework for the ethical development of a private health insurance system. The research employs an interdisciplinary approach, encompassing the dimensions of economics, management, ethics, and law. This research employs a mixed-methods research approach. 1) This qualitative research utilizes structured interviews and analyzes data through content analysis, along with examining life and health insurance policies of life insurance companies. The analysis is conducted based on fundamental legal contract criteria. 2) This quantitative study employs surveys and analyzes data using statistical methods, along with documents related to compensation payouts and insurance premiums and benefits from life insurance companies. Financial analysis is performed, drawing a comparison with economic analysis.

The findings of the research reveal that:

Private health insurance purchasers lack knowledge regarding the time value of money and often withhold health information. Life insurance agents market private health insurance without explaining information pertinent to the time value of money. Additionally, discrepancies exist between the actions of life insurance agents and ethical standards. Life insurance companies design insurance policies and benefits without indicating information related to the time value of money, leading to supplementary health insurance contracts being appended to life insurance policies. Furthermore, compensation claims are often inaccurate and do not comply with legal contract terms. Private hospitals exceed standard and medically necessary healthcare treatments, and actions related to

incorrect disbursements of compensation payouts are conducted, violating the principles outlined in the criteria for claim reimbursements. It is therefore imperative to revise the policies and responsibilities of the stakeholders across from key dimensions by collaborating with interdisciplinary knowledge. The proposed framework for the ethical advancement of private health insurance system includes the following elements: 1) Cultivating knowledge on life insurance, health insurance, and investments, and fostering a heightened ethical awareness among policyholders, 2) Monitoring knowledge about health insurance investments, establishing oversight mechanisms, and enforcing life insurance agents adhere to ethical conduct, 3) Creating procedures for accurate compensation aligned with contractual agreements and generating supplementary private health insurance policies in line with legal principles, and 4) Guiding medical treatment processes by following standardized medical practices, guaranteeing compliance with medical standards, and executing related compensation measures thoroughly and accurately. When the private health insurance system attains ethical maturity, the anticipated societal outcome and impact will manifest as improved public health and well-being for the Thai population.

Keyword: An approach to develop; Private health insurance system; Fairness; Chanthaburi

1. บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์ที่มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ องค์การสหประชาชาติจึงให้ความสำคัญกับสุขภาพและอนามัยของประชาชน โดยบรรจุเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (UNSDGs) เป้าหมายที่ 3 การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (United Nation, 2023) รัฐจึงจัดสวัสดิการประกันสุขภาพให้ประชาชนไทยทุกคน แต่พบสภาพปัญหางบประมาณรายจ่ายด้านสุขภาพประจำปีสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และทรัพยากรทางการแพทย์ไม่เพียงพอ ทำให้รัฐต้องพึ่งพิงระบบประกันสุขภาพเอกชน โดยส่งเสริมให้ประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ต้องการบริการที่สะดวก รวดเร็ว ไปซื้อประกันสุขภาพเอกชนไว้ดูแลตัวเอง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานงบประมาณรัฐสภา, 2561)

การประกันสุขภาพเอกชนเป็นแนวคิดให้ประชาชนโอนความเสี่ยงสุขภาพไปให้บริษัทประกันภัยเอกชนรับความเสี่ยงแทน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานงบประมาณรัฐสภา, 2561) ซึ่งประเทศที่พัฒนาแล้วนำมาใช้อย่างแพร่หลาย เห็นได้จากสัดส่วนเบี้ยประกันภัยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศที่ประเทศในทวีปยุโรปมีการซื้อประกันภัยมากที่สุด ร้อยละ 35.53 ทวีปอเมริกาเหนือ ร้อยละ 29.42 และทวีปเอเชีย ร้อยละ 27.57 หากพิจารณาด้านจำนวนกรมธรรม์ประกันสุขภาพ ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศพัฒนาแล้วในทวีปเอเชียที่มีสัดส่วนการถือครองกรมธรรม์ประกันสุขภาพเอกชนเกินร้อยละ 100 สำหรับประเทศไทยร้อยละ 5.8 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว (สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2561)

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่า สมาคมประกันชีวิตไทยได้นำเสนอสภาพปัญหาของระบบประกันสุขภาพเอกชนต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงาน คปภ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับ ดูแลระบบประกันภัย (สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2561) เพื่อเร่งแก้ไข ได้แก่ 1) ผู้เอาประกันภัยปกปิดข้อมูลสุขภาพก่อนทำประกันภัย และเข้ารักษาแบบผู้ป่วยในบ่อยครั้งทั้งที่ไม่ได้ป่วย 2) บริษัทประกันชีวิตจ่ายค่าสินไหมทดแทนไม่เป็นไปตามสัญญา 3) โรงพยาบาลเอกชนให้บริการรักษาพยาบาลเกินมาตรฐานและความจำเป็นทางการแพทย์

และ 4) ตัวแทนประกันชีวิตขายประกันชีวิตนอกเหนือเงื่อนไขกรมธรรม์ ช่วยผู้เอาประกันภัยปกปิดข้อมูลสุขภาพต่อบริษัทประกันชีวิต (สมาคมประกันชีวิตไทย, 2562) ทำให้เป็นอุปสรรคต่อระบบประกันภัยไทยให้มีการเติบโตอย่างยั่งยืนและการได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากประชาชน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สภาพปัญหาของระบบประกันสุขภาพเอกชนเกิดจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เอาประกันภัย ตัวแทนประกันชีวิต บริษัทประกันชีวิต และโรงพยาบาลเอกชน หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบอาจจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ยังไม่มีการวิจัยที่ศึกษาระบบประกันสุขภาพเอกชนในส่วนของบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยบูรณาการองค์ความรู้สหวิทยาการ 4 มิติ ได้แก่ เศรษฐศาสตร์ การบริหารจัดการ จริยศาสตร์ และนิติศาสตร์ เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาระบบประกันสุขภาพเอกชนที่เป็นธรรม จึงกล่าวได้ว่างานวิจัยนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการตั้งคำถามและแสวงหาคำตอบในเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบประกันสุขภาพเอกชนตามแนวคิดในมิตีสหวิทยาการ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของระบบประกันสุขภาพเอกชนในปัจจุบัน
2. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาของระบบประกันสุขภาพเอกชนตามแนวคิดในมิตีสหวิทยาการ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาระบบประกันสุขภาพเอกชนที่เป็นธรรม

3. การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยนี้บูรณาการองค์ความรู้สหวิทยาการ 4 มิติ โดยใช้แนวคิดที่สำคัญตามประเด็นศึกษาหลักในแต่ละมิติ ดังนี้

1. มิติเศรษฐศาสตร์ใช้แนวคิดมูลค่าเงินตามเวลา แนวคิดการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ มีรายละเอียด ดังนี้

1) แนวคิดมูลค่าเงินตามเวลา หลักการสำคัญ คือ มูลค่าเงินจำนวนเดียวกันในเวลาต่างกันจะมีมูลค่าต่างกัน โดยมีค่าตอบแทนและระยะเวลาเป็นตัวกำหนด ในการเปรียบเทียบมูลค่าเงินต้องทำการปรับมูลค่าเงินให้เป็นมูลค่าเงินปัจจุบันด้วยเทคนิคการคิดลด (ณศุณี มีแก้วกฤษ, 2561; สถาบัน ThaiPFA, 2564) ในงานวิจัยนี้จะนำมูลค่าเงินตามเวลาไปใช้วิเคราะห์ตารางเบี้ยและผลประโยชน์ประกันภัยของบริษัทประกันชีวิตกรณีศึกษา และมูลค่าการรักษาพยาบาลที่บริษัทประกันชีวิตชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เอาประกันภัย ในประเด็นต้นทุนและผลประโยชน์ประกันภัยและความคุ้มค่าในการลงทุนประกันสุขภาพเอกชน

2) แนวคิดการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ เป็นเทคนิคที่ใช้ในการเลือกโครงการที่เหมาะสม โดยนำต้นทุนภายนอกที่ไม่ใช่ตัวเลขเข้ามารวมด้วย (Pettinger, T, 2023) แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น การวิเคราะห์ทางการเงิน เป็นการวิเคราะห์ว่าผลตอบแทนมีความคุ้มค่ากับการลงทุนในทางบัญชีหรือไม่ และการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ เป็นการวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่ไม่มีมูลค่าทางการเงิน กล่าวคือ ต้นทุนค่าฟื้นฟูสุขภาพ ต้นทุนค่าเสียโอกาส ผลกระทบจากภายนอกทั้งแง่บวกและแง่ลบ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์สุทธิ 2) อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน และ 3) อัตราผลตอบแทนในโครงการ (ธันวาทิตต์สงวน, 2561) ในงานวิจัยนี้จะนำมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ประกันสุขภาพเอกชนสุทธิ และอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุนประกันสุขภาพเอกชน และปัจจัยที่ไม่มีมูลค่าทางการเงินการตลาดมาวิเคราะห์การอธิบายข้อมูลของตัวแทนประกันชีวิตให้ผู้เอาประกันภัยเข้าใจในประเด็นความคุ้มค่าในการลงทุนประกันสุขภาพเอกชน

2. มิติการบริหารจัดการใช้แนวคิดการจัดการค่าสินไหมทดแทน และแนวคิดการรักษาพยาบาลตามความจำเป็นทางการแพทย์ มีรายละเอียด ดังนี้

1) แนวคิดการจัดการค่าสินไหมทดแทน เป็นการดำเนินการเพื่อชดเชย ทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิม (จิตรา เพียรล้ำเลิศ, 2564) หลักการสำคัญของประกันสุขภาพเอกชน คือ การชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามจริง ซึ่งผู้รับ

ประกันภัย (บริษัทประกันชีวิต) จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามที่จ่ายจริงตามใบเสร็จรับเงินของโรงพยาบาล แต่ไม่เกินจำนวนเงินเอาประกันภัย (อิริวัฒน์ ศุภสวัสดิ์วัชร และงามตา เขมะจิโต, 2564) ในงานวิจัยนี้จะนำหลักการดังกล่าวมาวิเคราะห์บริษัทประกันชีวิตในประเด็นการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามหลักธรรมาภิบาลในเรื่องความรับผิดชอบและความโปร่งใส

2) แนวคิดการรักษาพยาบาลตามความจำเป็นทางการแพทย์ เป็นการปฏิบัติทางการแพทย์ที่เป็นที่ยอมรับและเป็นไปตามมาตรฐานการดูแลที่ไม่ใช่การทดลองหรือการสืบสวนโรค มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (Bergthold, L, 2020) หลักการสำคัญ คือ 1) ต้องสอดคล้องกับการวินิจฉัยโรคและการรักษาตามการบาดเจ็บหรือการเจ็บป่วยของผู้เอาประกันภัย 2) ต้องมีข้อบ่งชี้ที่ชัดเจนตามหลักเกณฑ์ทางการแพทย์ที่เป็นสากล และนำมาซึ่งแผนการรักษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับข้อสรุปจากประวัติการรักษาพยาบาล 3) ต้องไม่ใช่เพื่อความสะดวกของผู้เอาประกันภัย ครอบครัว หรือผู้ให้บริการรักษา 4) ต้องเป็นการบริการรักษาพยาบาลตามมาตรฐานการดูแลจากเจ้าหน้าที่ตามความจำเป็นของภาวะการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยของผู้เอาประกันภัย (สมาคมประกันชีวิตไทย, 2561) ในงานวิจัยนี้จะนำหลักการดังกล่าวมาวิเคราะห์โรงพยาบาลเอกชนในประเด็นการบริการรักษาพยาบาลตามมาตรฐานและความจำเป็นทางการแพทย์

3. มิติจริยศาสตร์ใช้แนวคิดสุจริตอย่างยิ่งของผู้เอาประกันภัย และแนวคิดจรรยาบรรณตัวแทนประกันชีวิต มีรายละเอียด ดังนี้

1) แนวคิดสุจริตอย่างยิ่งของผู้เอาประกันภัย เป็นการที่ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยต้องปฏิบัติต่อกันอย่างตรงไปตรงมา ไม่กล่าวเท็จ ไม่ฉ้อฉล หลอกลวงให้เข้าใจผิดในข้อสำคัญ (สรพล จุฑาธรรม, 2560) หลักการสำคัญ คือ ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่เปิดเผยข้อเท็จจริงส่วนที่เป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพและไม่แสดงข้อความเท็จต่อผู้รับประกันภัย (รุ่งอรุณ จันทร์พูล, 2566) ในงานวิจัยนี้จะนำหลักการดังกล่าวมาวิเคราะห์ผู้เอาประกันภัยในประเด็นผู้เอาประกันภัยเข้าทำสัญญาโดยยึดหลักสุจริตอย่างยิ่ง

2) แนวคิดจรรยาบรรณตัวแทนประกันชีวิต เป็นแนวคิดที่เป็นแนวทางให้ตัวแทนประกันชีวิตใช้ในการปฏิบัติตน และจรรยาบรรณลักษณะที่ดี 10 ประการ โดยมีหลักการที่มีความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างตัวแทนประกันชีวิตและผู้เอาประกันภัยที่นำมาใช้ในการวิจัยนี้ 4 ประการ คือ (1) ให้บริการที่ดีย่อมสม่ำเสมอและชี้แจงให้ผู้เอาประกันภัยทราบถึงสิทธิและหน้าที่ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัย (2) เปิดเผยข้อเท็จจริงของผู้เอาประกันภัยในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ เพื่อการพิจารณารับประกันภัยหรือเพิ่มความสมบูรณ์แห่งกรมธรรม์ (3) ไม่เสนอแนะให้ผู้เอาประกันภัยทำประกันภัยเกินความสามารถในการชำระเบี้ยประกันภัย หรือเสนอขายนอกเหนือเงื่อนไขแห่งกรมธรรม์ และ (4) ไม่แนะนำให้ผู้เอาประกันภัยสละกรมธรรม์เดิมเพื่อทำสัญญาใหม่ หากทำให้ผู้เอาประกันภัยเสียประโยชน์ (สถาบันประกันภัยไทย, 2564) เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวแทนประกันชีวิตในประเด็นพฤติกรรมของตัวแทนประกันชีวิตตามจรรยาบรรณ

4. มิตินิติศาสตร์ ศึกษาการเกิดของสัญญาโดยใช้หลักเกณฑ์พื้นฐานของสัญญา และโมฆะกรรมในสัญญาประกันชีวิต มีรายละเอียด ดังนี้

1) หลักเกณฑ์พื้นฐานของสัญญา หลักการสำคัญ คือ สัญญาจะเกิดขึ้นได้ เมื่อการเข้าทำสัญญาของคู่กรณีต้องเป็นบุคคลตามกฎหมาย ต้องมีความสามารถในการทำนิติกรรม หากความสามารถถูกจำกัดโดยกฎหมายต้องได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์ตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติไว้ การแสดงเจตนาด้วยคำเสนอและคำสนองต้องเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ปราศจากกลฉ้อฉลหรือการข่มขู่ คำเสนอและคำสนองต้องตรงกันทุกประการ คำเสนอคำสนองที่อยู่เฉพาะหน้าสัญญาจะเกิดขึ้นทันที หากอยู่ห่างโดยระยะทาง สัญญาจะเกิดขึ้นเมื่อผู้สนองรับคำเสนอ (ศันันท์กรณ โสทธิพันธ์, 2564) ในงานวิจัยนี้จะนำแนวคิดดังกล่าวมาวิเคราะห์การเกิดของสัญญาประกันชีวิตและสัญญาประกันสุขภาพเอกชนทางกฎหมายในประเด็นสัญญาประกันสุขภาพเอกชนที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์พื้นฐานของสัญญา

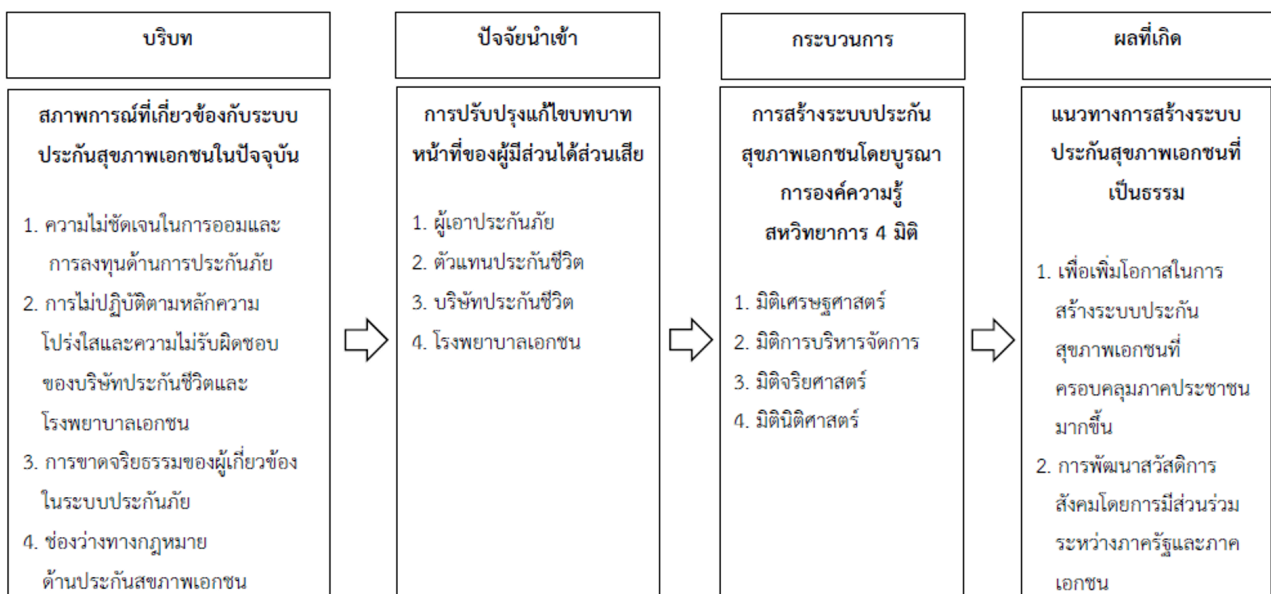
2) โมฆะกรรมในสัญญาประกันชีวิต หลักการสำคัญ คือ คู่สัญญาทั้ง 2 ฝ่ายจะต้องมีเสรีภาพในการเข้าทำสัญญา สามารถกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ได้ แต่ต้องไม่ขัดกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ถ้าคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มีเสรีภาพในการทำสัญญาอันเนื่องมาจากการถูกกลฉ้อฉล การหลอกลวง การถูกข่มขู่ หรือความสำคัญผิดในบุคคลหรือทรัพย์สิน และ

ถูกแทรกแซงภายหลังจากสัญญาเกิดขึ้นแล้ว กฎหมายอาจจะกำหนดให้สัญญาเป็นโมฆะกรรมหรือโมฆียะกรรมได้ (ศนันท์กรณ โสทธิพันธ์, 2564) ในงานวิจัยนี้ต้องการให้เมื่อเกิดสัญญาขึ้นแล้ว สัญญาต้องบังคับใช้ได้ จึงต้องนำแนวคิดดังกล่าวมาวิเคราะห์ประเด็นสัญญาประกันสุขภาพเอกชนที่ไม่ตกเป็นโมฆะตามสัญญาประกันชีวิตไปด้วย

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ระเบียบวิธีวิจัย

สรุปภาพรวมวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดพื้นที่ศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และองค์กรกำกับ ดูแล และส่งเสริมระบบประกันสุขภาพเอกชนดังนี้
 - 1) พื้นที่ศึกษา ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เอาประกันภัย ตัวแทนประกันชีวิต บุคลากรบริษัทประกันชีวิต และบุคลากรโรงพยาบาลเอกชนมาทำกิจกรรมร่วมกันในโรงพยาบาลเอกชนขนาดใหญ่ที่ผ่านการรับรองกระบวนการคุณภาพของสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) (Healthcare Accreditation) ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจดี (อันดับที่ 6 จาก 77 จังหวัด) มีโรคประจำตัวและเสียชีวิตด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โดยเฉพาะมะเร็งปอดเป็นอันดับ 1 ของประเทศ (สำนักงานจังหวัดจันทบุรี กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด, 2563) และพบเรื่องร้องเรียนด้านประกันสุขภาพเอกชนที่เกิดระหว่างผู้เอาประกันภัย ตัวแทนประกันชีวิต บริษัทประกันชีวิต และโรงพยาบาลเอกชน (โรงพยาบาลกรุงเทพจันทบุรี, 2564)
 - 2) บริษัทประกันชีวิตที่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับโรงพยาบาลเอกชนกรณีศึกษา ได้แก่ (1) บริษัท เอไอเอ จำกัด (มหาชน) (2) บริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) (3) บริษัท อลิอันซ์ออยุธยา ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) (4) บริษัท กรุงไทย-แอกซ่า ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) (5) บริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน)

3) โรงพยาบาลเอกชนขนาดใหญ่ ผ่านการรับรองกระบวนการคุณภาพของสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล และพบเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับประกันสุขภาพเอกชนของผู้เอาประกันภัย ตัวแทนประกันชีวิต บริษัทประกันชีวิต และโรงพยาบาลเอกชน ได้แก่ โรงพยาบาลกรุงเทพธนบุรี

4) หน่วยงานกำกับ ดูแล และส่งเสริมระบบประกันสุขภาพเอกชน ได้แก่ สำนักงาน คปภ. สมาคมประกันชีวิตไทย และสมาคมตัวแทนประกันชีวิตและที่ปรึกษาการเงิน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง มีคุณสมบัติดังนี้

1) ผู้เอาประกันภัยที่มีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับประกันภัยที่ศูนย์รับเรื่องร้องเรียนด้านการประกันภัยของสำนักงาน คปภ. จังหวัดจันทบุรี หรือได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมของตัวแทนประกันชีวิต จำนวน 5 คน

2) ตัวแทนประกันชีวิตของบริษัทประกันชีวิตกรณีศึกษาที่พบสภาพปัญหาจำนวน 10 คน

3) บุคลากรโรงพยาบาลกรุงเทพธนบุรี กลุ่มงานประกันสุขภาพเอกชน จำนวน 4 คน

3) บุคลากรหน่วยงานกำกับ ดูแล และส่งเสริมระบบประกันสุขภาพเอกชน เป็นผู้รับผิดชอบหลักที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการกำกับ ดูแล และส่งเสริมระบบประกันสุขภาพเอกชนให้มีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาประกันภัย จำนวน 5 คน

4) ผู้เชี่ยวชาญระบบประกันสุขภาพเอกชน เป็นผู้มีองค์ความรู้ รับรู้เหตุการณ์ที่ทำให้เกิดสภาพปัญหาในระบบประกันสุขภาพเอกชน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันประกันภัยไทย จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญจากคณะกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการประกันภัยฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2564-2568) จำนวน 1 คน และผู้วิจัยร่างพระราชบัญญัติประกันสุขภาพตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านสุขภาพด้วยการประกันภัยของสำนักงาน คปภ. จำนวน 2 คน

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือ ผู้เอาประกันภัยของโรงพยาบาลกรุงเทพธนบุรีที่แพทย์จำหน่ายออกจากโรงพยาบาล กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เอาประกันภัยที่จำหน่ายออกจากโรงพยาบาลในวันเก็บแบบสอบถามจำนวน 110 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ถีกรรมธรรม์ของบริษัทประกันชีวิตกรณีศึกษา 2) มีอายุ 21-60 ปี มีรายได้และสามารถตอบแบบสอบถามได้ด้วยตนเอง และ 3) มีค่ารักษาพยาบาล แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) 32,000-66,999 บาท/ครั้ง (2) 67,000-101,999 บาท/ครั้ง และ (3) $\geq 102,000$ บาท/ครั้ง

3. เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ 1) แนวสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับสัมภาษณ์ผู้เอาประกันภัย ตัวแทนประกันชีวิต บุคลากรโรงพยาบาลกรุงเทพธนบุรี และบุคลากรหน่วยงานกำกับ ดูแล ส่งเสริมและผู้เชี่ยวชาญระบบประกันสุขภาพเอกชน ตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพแบบ 3 เสา โดยการตรวจสอบด้านบุคคลจากจุดยืนที่แตกต่างกัน เป็นการตรวจสอบว่าถ้าผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลที่ได้รับในประเด็นเดียวกันจะมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และด้านแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน เป็นการตรวจสอบข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญและเอกสารจากสำนักงาน คปภ. และสมาคมประกันชีวิตไทย นำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกับ 2) ธรรมเนียมประกันชีวิตและประกันสุขภาพของบริษัทประกันชีวิตกรณีศึกษา

เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ 1) แบบสอบถามสำหรับสอบถามผู้เอาประกันภัยของโรงพยาบาลกรุงเทพธนบุรี ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์รายข้อที่มีคะแนน ≥ 0.5 ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัคส์ 2 ครั้ง ผลคะแนนครั้งที่ 1 ได้ 0.92 และครั้งที่ 2 ได้ 0.94 2) เอกสารการจ่ายค่าสินไหมทดแทนของบริษัทประกันชีวิตที่จ่ายให้ผู้เอาประกันภัยเมื่อเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยใน ตั้งแต่เริ่มสัญญาจนถึงวันเก็บข้อมูลจำนวน 30 ตัวอย่าง 3) ข้อมูลเบี้ยและผลประโยชน์ประกันภัยของบริษัทประกันชีวิตกรณีศึกษา จำนวน 20 ตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยโครงร่างวิจัยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จังหวัดจันทบุรี/เขตสุขภาพ 6 ตามหนังสือรับรองเลขที่ COA no. 095/64 วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 หมดยุ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 เก็บข้อมูลรวมระยะเวลาประมาณ 8 เดือน แบ่งออกเป็น

1) การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 28 คน

2) การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ (1) แบบสอบถามเข้าสอบถามผู้เอาประกันภัยที่จำหน่ายออกจากโรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร จำนวน 110 คน (2) แบบสอบถามในข้อ (1) นำไปสืบค้นข้อมูลค่ารักษาพยาบาลที่บริษัทประกันชีวิตจ่ายให้เมื่อเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในของโรงพยาบาลกรุงเทพมหานครทุกครั้งตั้งแต่เริ่มใช้สิทธิประกันสุขภาพเอกชนจนถึงวันเก็บแบบสอบถามจากระบบการจัดเก็บข้อมูล เลือกข้อมูลที่น่าสนใจจำนวน 30 ตัวอย่าง (3) ข้อมูลเบี้ยและผลประโยชน์ของบริษัทประกันชีวิตกรณีศึกษาดำเนินการขอจากธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดจันทบุรี เลือกข้อมูลที่น่าสนใจจำนวน 20 ตัวอย่าง

5. วิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น

1) การวิจัยเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ (1) แนวสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์สาระ (2) กรมธรรม์ประกันชีวิตและประกันสุขภาพเอกชน วิเคราะห์ด้วยหลักเกณฑ์พื้นฐานของสัญญาตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2) การวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ตามแหล่งข้อมูลโดย (1) แบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) ข้อมูลค่ารักษาพยาบาลที่บริษัทประกันชีวิตจ่ายค่าสินไหมทดแทนและข้อมูลเบี้ยและผลประโยชน์ประกันภัยของบริษัทประกันชีวิตกรณีศึกษา วิเคราะห์ด้วย มูลค่าเงินตามเวลา และการวิเคราะห์ทางการเงินและการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์

6. ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาของระบบประกันสุขภาพเอกชนในปัจจุบัน มีรายละเอียดดังนี้

1) สภาพปัญหาที่เกิดจากผู้เอาประกันภัย ได้แก่ (1) การซื้อประกันสุขภาพเอกชนโดยไม่รู้เรื่องมูลค่าเงินตามเวลา (2) การปกปิดข้อมูลสุขภาพส่วนที่เป็นสาระสำคัญต่อบริษัทประกันชีวิต

2) สภาพปัญหาที่เกิดจากตัวแทนประกันชีวิต ได้แก่ (1) การขายประกันสุขภาพเอกชนโดยไม่อธิบายข้อมูลที่เกี่ยวกับมูลค่าเงินตามเวลาให้ผู้เอาประกันภัยทราบ (2) การไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณตัวแทนประกันชีวิต อาทิ ช่วยผู้เอาประกันภัยปกปิดข้อมูลสุขภาพส่วนที่เป็นสาระสำคัญต่อบริษัทประกันชีวิต (3) การฉ้อฉลประกันภัย อาทิ แจ้งสาเหตุการเจ็บป่วยเป็นเท็จ

3) สภาพปัญหาที่เกิดจากบริษัทประกันชีวิต ได้แก่ (1) การออกแบบเอกสารเบี้ยและผลประโยชน์ประกันภัยโดยไม่แสดงข้อมูลมูลค่าเงินตามเวลาควบคู่กับมูลค่าเงินที่ไม่ได้ปรับมูลค่า (2) การนำสัญญาประกันสุขภาพมาเป็นสัญญาแนบท้ายสัญญาประกันชีวิต (3) การชดเชยค่าสินไหมทดแทนไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญา

4) สภาพปัญหาที่เกิดจากโรงพยาบาลเอกชน ได้แก่ (1) การรักษายาพยาบาลเกินมาตรฐานและความจำเป็นทางการแพทย์ (2) การดำเนินงานเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเบิกค่าสินไหมทดแทนไม่ถูกต้อง ได้แก่ บันทึกเวชระเบียนและชุดเอกสารเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนไม่สมบูรณ์และไม่ตรงกัน และการกำหนดรายการมาตรฐานค่ารักษาพยาบาลผิดหมวด

2. ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

2.1 สภาพปัญหาของระบบประกันสุขภาพเอกชนตามแนวคิดในมิติเศรษฐศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

1. ประเด็นต้นทุนและผลประโยชน์ประกันภัย พบว่า 1) แบบประกันชีวิตเมื่อคำนวณด้วยมูลค่าเงินตามเวลาและวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์แล้ว ไม่ตรงกับเอกสารประกอบการขายและไม่แสดงวิธีการคำนวณดังกล่าวควบคู่ด้วย มีสาเหตุจาก บริษัทประกันชีวิตต้องการใช้ผลประโยชน์ประกันภัยที่แสดงด้วยมูลค่าเงินที่ไม่ปรับมูลค่าเป็นสิ่งที่มุ่งในการขาย 2)

ตัวแทนประกันชีวิตไม่อธิบายเบี้ยและผลประโยชน์ประกันภัยด้วยมูลค่าเงินที่ไม่ได้ปรับมูลค่าเปรียบเทียบกับราคาคำนวณด้วยมูลค่าเงินตามเวลาและการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์ในการขายให้ผู้เอาประกันภัยเข้าใจ มีสาเหตุจาก ตัวแทนประกันชีวิต (1) ไม่มีความรู้เรื่องมูลค่าเงินตามเวลา (2) ต้องการใช้ผลประโยชน์ประกันภัยด้านมูลค่าเงินที่ไม่ได้ปรับมูลค่าเป็นสิ่งที่จูงใจในการขาย

2. ประเด็นความคุ้มค่าในการลงทุนประกันสุขภาพเอกชน พบว่า ตัวแทนประกันชีวิตไม่อธิบายปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ มูลค่าการรักษาในโรงพยาบาล และการนำผลประโยชน์ที่เกิดจากแผนการลงทุนรวมกับผลประโยชน์จากมูลค่าต้นทุนสุขภาพที่ประหยัดได้มาเปรียบเทียบกับเบี้ยประกันภัยรวม มีสาเหตุจากตัวแทนประกันชีวิตไม่มีความรู้เรื่องปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ ค่ารักษาพยาบาลตามภาวะสุขภาพ และความคุ้มค่าในการลงทุนประกันสุขภาพเอกชน

2.2 สภาพปัญหาของระบบประกันสุขภาพเอกชนตามแนวคิดในมิติการบริหารจัดการ มีรายละเอียดดังนี้

1. ประเด็นการชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามหลักความรับผิดชอบและความโปร่งใส พบว่า บริษัทประกันชีวิตไม่ชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามสัญญา พบว่าเกิดจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ 1) บริษัทประกันชีวิตมีข้อสังเกตในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เอาประกันภัย ได้แก่ (1) ปกปิดข้อมูลสุขภาพส่วนที่เป็นสาระสำคัญ (2) ทำการฉ้อฉลประกันภัย 2) บุคลากรทางการแพทย์บันทึกเวชระเบียนไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่สามารถสื่อสารให้บริษัทประกันชีวิตเข้าใจถึงการรักษาผู้เอาประกันภัยตามความจำเป็นทางการแพทย์ได้ 3) การวินิจฉัยของแพทย์บริษัทประกันชีวิตและโรงพยาบาลเอกชนไม่ตรงกัน 4) มาตรฐานการจ่ายค่าสินไหมทดแทนโรคร้อย่างง่ายไม่ตรงกันระหว่างบริษัทประกันชีวิตและโรงพยาบาลเอกชน 5) ความถี่ในการเข้ารับการรักษาโรคร้อย่างง่ายแบบผู้ป่วยในถูกนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการปฏิเสธการจ่ายค่าสินไหมทดแทนและขอยกเลิกสัญญา และ 6) เจ้าหน้าที่สินไหมของบริษัทประกันชีวิตเองขาดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการชดเชยค่าสินไหมทดแทน

2. ประเด็นการบริการรักษาพยาบาลตามมาตรฐานและความจำเป็นทางการแพทย์ พบว่าโรงพยาบาลเอกชนให้บริการรักษาพยาบาลเกินมาตรฐานและความจำเป็นทางการแพทย์ มีสาเหตุหลายประการ ได้แก่ 1) ผู้เอาประกันภัยร้องขอการรักษาพยาบาลตามความต้องการและแพทย์ไม่สามารถใช้หลักเกณฑ์มาตรฐานและความจำเป็นทางการแพทย์ได้อย่างเคร่งครัด เนื่องจากบริบทของความเป็นโรงพยาบาลเอกชน 2) ตัวแทนประกันชีวิตทำการฉ้อฉลให้มีการชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อหวังประโยชน์จากประกันภัย 3) บุคลากรทางการแพทย์บันทึกเวชระเบียนไม่ครบถ้วน สมบูรณ์ และไม่ตรงกับชุดเอกสารเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน 4) ความไม่ทั่วถึงในการกำกับ ดูแลบุคลากรทางการแพทย์ของพยาบาลประกันสุขภาพให้มีการรักษาพยาบาลตามมาตรฐานและความจำเป็นทางการแพทย์

2.3 สภาพปัญหาของระบบประกันสุขภาพเอกชนตามแนวคิดในมิติจริยศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

1. ประเด็นผู้เอาประกันภัยเข้าทำสัญญาโดยยึดถือหลักสุจริตอย่างยิ่ง พบว่า ผู้เอาประกันภัยปกปิดข้อมูลสุขภาพส่วนที่เป็นสาระสำคัญ มีสาเหตุจาก 1) ผู้เอาประกันภัยเกรงว่าบริษัทประกันชีวิตจะไม่รับเนื่องจากมีปัญหาด้านสุขภาพ โดยเฉพาะการมีสัญญาณโรคเรื้อรังหรือร้ายแรงที่จะเป็นในอนาคต และ 2) ความต้องการใช้ประโยชน์ในการรักษาโรคที่เป็นอยู่เมื่อพ้นระยะเวลาการรอคอย 2 ปี

2. ประเด็นพฤติกรรมของตัวแทนประกันชีวิตตามจรรยาบรรณ พบว่า ตัวแทนประกันชีวิตมีพฤติกรรมไม่เป็นไปตามจรรยาบรรณ เกิดจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ 1) ความต้องการรายได้จากค่าคอมมิชชั่นเกินความเหมาะสม 2) ความต้องการความก้าวหน้าในอาชีพอย่างไม่ซื่อสัตย์ สุจริต และ 3) การไม่มีความซื่อสัตย์ในการประกอบอาชีพ

2.4 สภาพปัญหาของระบบประกันสุขภาพเอกชนตามแนวคิดในมิตินิติศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

1. ประเด็นสัญญาประกันสุขภาพเอกชนที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์พื้นฐานของสัญญา พบว่า สัญญาประกันสุขภาพเอกชนมีบทบัญญัติเฉพาะที่ใกล้เคียงกับสัญญาประกันวินาศภัยและมีลักษณะไม่เป็นสัญญาประกันชีวิต ส่งผลให้เกิดสภาพปัญหาในระบบประกันสุขภาพเอกชนที่มาจากตัวสัญญา เนื่องจากบริษัทประกันชีวิตนำสัญญาประกันสุขภาพเอกชนมาจัดทำเป็นสัญญาเพิ่มเติมแนบท้ายสัญญาประกันชีวิต

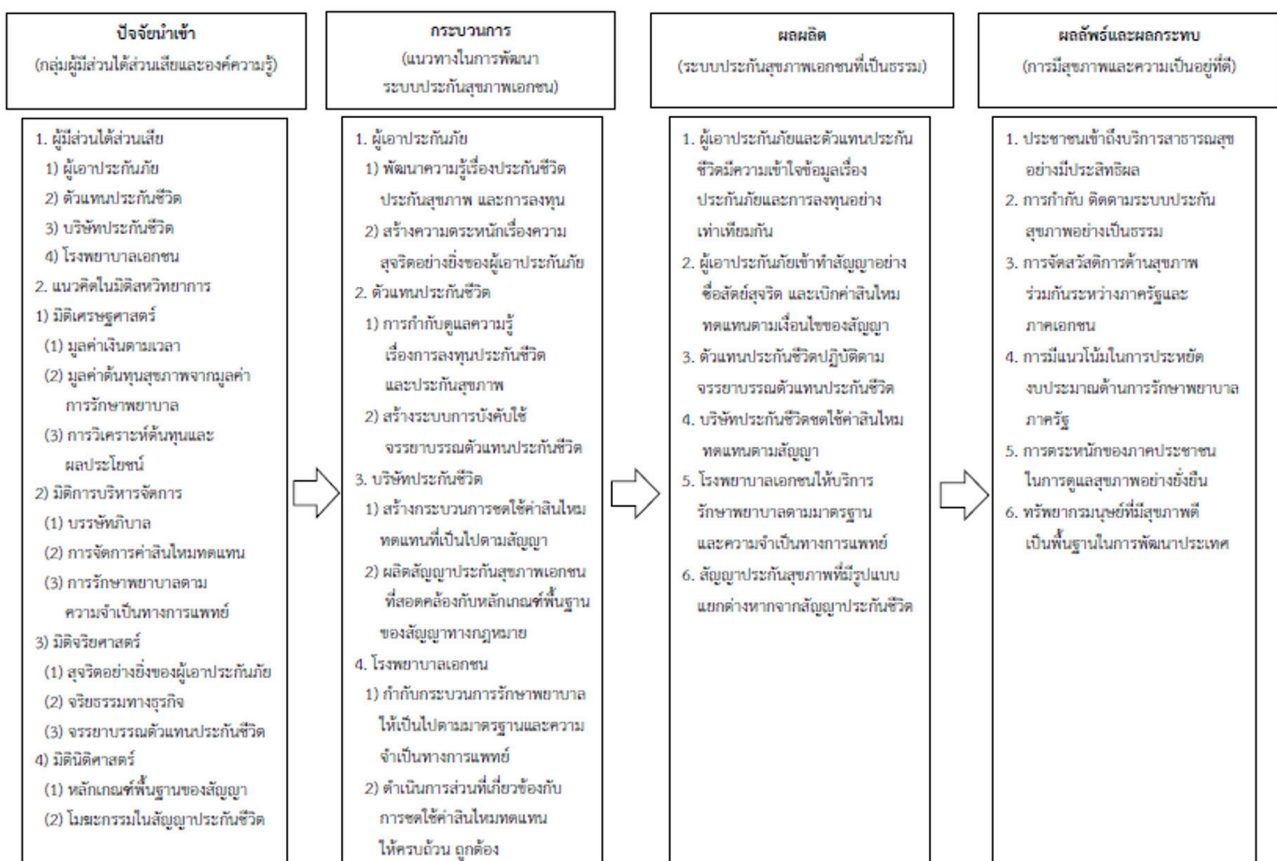
2. ประเด็นสัญญาประกันสุขภาพเอกชนที่ไม่ตกเป็นโมฆะตามสัญญาประกันชีวิตไปด้วย พบว่า สัญญาประกันสุขภาพเอกชนและสัญญาประกันชีวิตมีเหตุโมฆะในสัญญา และเหตุโมฆะในสัญญาประกันภัยเหมือนกัน แต่สภาพปัญหาที่มาจากตัวสัญญาประกันชีวิตและสัญญาประกันสุขภาพเอกชนนั้น เกิดจากสัญญาประกันสุขภาพเอกชนไม่นำโมฆะกรรมแยกส่วนตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 173 และข้อยกเว้นโมฆะกรรมในสัญญาประกันภัยตาม มาตรา 866 มาใช้

3. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาระบบประกันสุขภาพเอกชนที่เป็นธรรม ซึ่งจากผลการวิจัยสรุปได้ว่า สภาพปัญหาของระบบประกันสุขภาพเอกชนเกิดจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4 กลุ่ม ที่ต้องใช้องค์ความรู้สหวิทยาการ 4 มิติ มาทำการแก้ไข เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาระบบประกันสุขภาพเอกชน และเมื่อแนวทางการพัฒนานั้นผ่านกระบวนการบริหารโครงการและการประเมินผลเพื่อให้ทราบว่า แนวทางการพัฒนานั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งการประเมินผลจะต้องพิจารณาทั้งผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) รวมเรียกว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Base Management) ดังนั้นแนวทางการพัฒนาระบบประกันสุขภาพเอกชนที่เป็นธรรมตามรูปแบบการประเมินผลแบบชิป และการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2

แนวทางการพัฒนาระบบประกันสุขภาพเอกชนที่เป็นธรรม

7. อภิปรายผล

1. อภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2

เนื่องจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 มีความเชื่อมโยงกัน จึงขออภิปรายผลรวมกัน ดังนี้

1) ผู้เอาประกันภัยไม่มีความรู้เรื่องการลงทุนในประกันชีวิตและประกันสุขภาพ ส่งผลต่อการเลือกซื้อที่อาจได้ผลิตภัณฑ์ประกันภัยที่ไม่เหมาะสมตามภาวะความเสี่ยงภัยชีวิตและภัยสุขภาพของตน ไม่สอดคล้องกับแนวคิดมูลค่าเงินตามเวลา ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ มูลค่าเงินจำนวนเดียวกันในเวลาต่างกันจะมีมูลค่าต่างกัน ในการเปรียบเทียบมูลค่าเงินต้องทำการปรับมูลค่าเงินให้เป็นมูลค่าเงินปัจจุบันด้วยเทคนิคการคิดลด (ณฺศณฺี มีแก้วกฤษ, 2561; สถาบัน ThaiPFA, 2564) ในการลงทุนประกันสุขภาพเอกชนต้องวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่ไม่มูลค่าทางการตลาดด้วย อาทิ ต้นทุนค่าฟื้นฟูสุขภาพ ต้นทุนค่าเสียโอกาส และผลกระทบจากภายนอกทั้งแง่บวกและแง่ลบ ได้แก่ (1) มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์สุทธิ (2) อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน และ (3) อัตราผลตอบแทนในโครงการ (ธนา จิตต์สงวน, 2561)

2) ผู้เอาประกันภัยปกปิดข้อมูลสุขภาพส่วนที่เป็นสาระสำคัญ เพื่อให้บริษัทประกันชีวิตยอมรับทำสัญญา ส่งผลต่อการไม่เกิดเป็นสัญญาในภายหลัง ไม่สอดคล้องกับแนวคิดสุจริตอย่างยิ่งของผู้เอาประกันภัย ซึ่งผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่เปิดเผยข้อความจริงส่วนที่เป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพและไม่แถลงข้อความเป็นเท็จต่อผู้รับประกันภัย (รุ่งอรุณ จันทร์พูล, 2566)

3) ตัวแทนประกันชีวิตไม่มีความรู้เรื่องการลงทุนในประกันชีวิตและประกันสุขภาพเอกชน ไม่อธิบายหรือเปรียบเทียบเบี้ยและผลประโยชน์ประกันภัยด้วยมูลค่าเงินในปัจจุบัน และไม่นำมูลค่าการรักษายาบาลที่เป็นผลประโยชน์ประกันภัยมาร่วมคำนวณกับผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ เพื่อให้ผู้เอาประกันภัยซื้อด้วยข้อมูลที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์ที่มีองค์ประกอบ ได้แก่ (1) มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์สุทธิ และ (2) อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (ธนา จิตต์สงวน, 2561)

4) ตัวแทนประกันชีวิตมีพฤติกรรมไม่เป็นไปตามจรรยาบรรณ ได้แก่ ต้องการรายได้ให้ตนเองโดยการฉ้อฉลประกันภัย ร่วมกับผู้เอาประกันภัยปกปิดข้อมูลสุขภาพส่วนที่เป็นสาระสำคัญ แนะนำให้ทำประกันภัยเกินความสามารถในการชำระเบี้ยประกันภัย และเสนอแนะให้สละกรมธรรม์เดิมเพื่อทำสัญญาใหม่ ซึ่งไม่ไปตามหลักการสำคัญของแนวคิดจรรยาบรรณตัวแทนประกันชีวิตส่วนที่มีความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างตัวแทนประกันชีวิตและผู้เอาประกันภัย ได้แก่ (1) ให้บริการที่ต่ออย่างสม่ำเสมอและชี้แจงให้ผู้เอาประกันภัยทราบถึงสิทธิและหน้าที่ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัย (2) เปิดเผยข้อความจริงของผู้เอาประกันภัยในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ เพื่อการพิจารณาประกันภัยหรือเพิ่มคุณสมบัติแห่งกรมธรรม์ (3) ไม่เสนอแนะให้ผู้เอาประกันภัยทำประกันภัยเกินความสามารถในการชำระเบี้ยประกันภัย หรือเสนอขายนอกเหนือเงื่อนไขแห่งกรมธรรม์ และ (4) ไม่แนะนำให้ผู้เอาประกันภัยสละกรมธรรม์เดิมเพื่อทำสัญญาใหม่ หากทำให้ผู้เอาประกันภัยเสียประโยชน์ (สถาบันประกันภัยไทย, 2564)

5) บริษัทประกันชีวิตใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่ตรงตามจริง เนื่องจากเจ้าหน้าที่สินไหมขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน มาตรฐานการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโรคอย่างง่ายของบริษัทประกันชีวิตและโรงพยาบาลเอกชนไม่ตรงกัน และนำความถี่ในการเข้ารับการรักษาโรครายง่ายมาเป็นเกณฑ์ในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ไม่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการค่าสินไหมทดแทนของประกันสุขภาพเอกชน คือ การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามจริง ซึ่งบริษัทประกันชีวิตจะจ่ายค่าสินไหมทดแทนตามที่จ่ายจริงตามใบเสร็จรับเงินของโรงพยาบาล แต่ไม่เกินจำนวนเงินเอาประกันภัย (อริวัฒน์ ศุภสวีสต์วัชร และงามตา เขมะจิต, 2564)

6) บริษัทประกันชีวิตจัดทำสัญญาประกันสุขภาพเอกชนเป็นสัญญาเพิ่มเติมแนบท้ายสัญญาประกันชีวิต จึงตกเป็นข้อสัญญาหนึ่งของสัญญาประกันชีวิต พบว่ามีข้อสัญญาเรื่องโมฆะกรรมแยกส่วนที่คู่สัญญาสมัครใจที่จะรักษาสัญญาส่วนที่มีผลสมบูรณ์ไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 173 ซึ่งบริษัทประกันชีวิตไม่ได้นำมาใช้ และข้อยกเว้นโมฆะกรรมในสัญญาประกันภัยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 866 ซึ่งไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในกรมธรรม์ ไม่สอดคล้องกับหลักการสำคัญของหลักเกณฑ์พื้นฐานของสัญญา และโมฆะกรรมในสัญญาประกันชีวิต ซึ่งคู่สัญญาทั้ง 2 ฝ่ายจะต้องมีเสรีภาพในการเข้าทำสัญญา สามารถ

กำหนดเงื่อนไขต่างๆ ได้ แต่ต้องไม่ขัดกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ปราศจากกลฉ้อฉล การหลอกลวง การถูกข่มขู่ หรือความสำคัญผิดในบุคคล (ศันนท์กรณ์ โสคติพันธ์, 2564)

7) โรงพยาบาลเอกชนให้การรักษายาบาลเกินมาตรฐานและความจำเป็นทางการแพทย์ เนื่องจากผู้เอาประกันภัยต้องการใช้สิทธินอกเหนือเงื่อนไขของกรมธรรม์ ตัวแทนประกันชีวิตหวังประโยชน์จากประกันภัย แพทย์ให้การรักษาดูแลตามดุลยพินิจ และพยาบาลประกันสุขภาพกำกับ ดูแลบุคลากรทางการแพทย์ให้การรักษายาบาลตามมาตรฐานและความจำเป็นทางการแพทย์ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สอดคล้องกับแนวคิดการรักษายาบาลตามความจำเป็นทางการแพทย์ ซึ่งเป็นการปฏิบัติทางการแพทย์ที่เป็นที่ยอมรับและเป็นไปตามมาตรฐานการดูแลที่ไม่ใช่การทดลองหรือการสืบสวนโรค มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (Bergthold, L, 2020)

8) โรงพยาบาลเอกชนดำเนินงานเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจ่ายค่าสินไหมทดแทนไม่ถูกต้อง เนื่องจากบันทึกเวชระเบียนและชุดเอกสารเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนไม่สมบูรณ์และไม่ตรงกัน การกำหนดรายการมาตรฐานค่ารักษายาบาลไม่ถูกต้อง ไม่สอดคล้องกับแนวคิดบรรษัทภิบาล ซึ่งมีจุดประสงค์ให้มีการกำหนดทิศทางและสอดคล้อง ดูแลการปฏิบัติงานขององค์กรให้มีความถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ ไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความเสียหายของกิจการ (สถาบันไทยพัฒนา, 2564)

2. อภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

ในการสร้างระบบประกันสุขภาพเอกชนที่เป็นธรรม จึงต้องมีปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จ โดยขอนำเสนอปัจจัยแห่งความสำเร็จ ดังนี้

- 1) ต้องทำให้ประชาชนมีความรู้และความตระหนักเรื่องประกันภัย โดยบรรจุหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องประกันภัยตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา
- 2) การนำคุณสมบัติด้านความรู้มาเป็นเกณฑ์หรือมาตรการในการให้คุณให้โทษในส่วนของตัวแทนประกันชีวิต
- 3) สร้างระบบการกำกับติดตามที่เข้มแข็งทั้งในระดับบุคคลและองค์กรให้มีพฤติกรรมที่ถูกต้องโดยการสร้างแรงจูงใจทางบวกและการกำกับโดยมาตรการลงโทษทางกฎหมาย
- 4) ต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบประกันสุขภาพเอกชน เพื่อให้องค์กรหน่วยงาน คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องมีการทำงานที่เชื่อมประสานกัน และมีการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ร่วมกัน
- 5) มีการปฏิรูปกฎหมายให้เป็นกฎหมายเฉพาะประกันสุขภาพเอกชน และมีบทลงโทษที่รุนแรงมากขึ้น เพื่อให้ผู้ทำการฉ้อฉลมีความเกรงกลัวที่จะกระทำความผิด ได้แก่ การระบุงบลงโทษที่รุนแรงทั้งทางแพ่งและอาญา
- 6) การสร้างความร่วมมือทางวิชาการแบบบูรณาการศาสตร์และความร่วมมือภาคปฏิบัติขององค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาาระบบประกันชีวิต

8. องค์ความรู้ที่ได้รับ

- 1) เอกสารเบี้ยและผลประโยชน์ประกันภัยที่แสดงการคำนวณด้วยมูลค่าเงินโดยไม่ได้ปรับมูลค่า มีค่าแตกต่างจากการคำนวณด้วยมูลค่าเงินตามเวลา
- 2) การออมด้วยประกันสุขภาพเอกชนต้องพิจารณาตามภาวะสุขภาพ หากผู้เอาประกันสุขภาพดีที่ไม่มีการเจ็บป่วย ควรออมด้วยการฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ ถ้าสุขภาพไม่ดีซึ่งต้องเข้ารับการรักษาแบบผู้ป่วยในของโรงพยาบาลบ่อยและโรคนั้นมีความรุนแรง ควรออมด้วยประกันสุขภาพเอกชน
- 3) สัญญาประกันสุขภาพเอกชนไม่มีบทบัญญัติเฉพาะ มีลักษณะใกล้เคียงกับสัญญาประกันวินาศภัยและไม่มีลักษณะเป็นสัญญาประกันชีวิต ซึ่งบริษัทประกันชีวิตจัดทำเป็นสัญญาเพิ่มเติมแนบท้ายสัญญาประกันชีวิต ทำให้การเป็นโมฆะกรรมของสัญญาประกันสุขภาพเอกชนเกิดจากการเป็นสัญญาแนบท้ายสัญญาประกันชีวิต

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานกำกับ ดูแล และส่งเสริมระบบประกันภัย ได้แก่ สำนักงาน คปภ. สมาคมประกันชีวิตไทย พัฒนาความรู้เรื่องประกันชีวิต ประกันสุขภาพ และการลงทุนผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย โดยมีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย
2. บริษัทประกันชีวิตสร้างความตระหนักเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริตให้ผู้เอาประกันภัยในการเข้าทำสัญญาและการใช้สิทธิ สร้างระบบการกำกับ ดูแลตัวแทนประกันชีวิตให้มีพฤติกรรมตามจรรยาบรรณตัวแทนประกันชีวิต สร้างระบบการชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้ถูกต้อง ครบถ้วน ผลิตสัญญาประกันสุขภาพเอกชนที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์พื้นฐานของสัญญา มีการแยกสัญญาประกันชีวิตและสัญญาประกันสุขภาพออกจากกันเป็นเอกเทศ
3. โรงพยาบาลเอกชนกำกับ ดูแล ระบบการรักษาพยาบาลให้เป็นไปตามมาตรฐานและความจำเป็นทางการแพทย์ และดำเนินงานส่วนที่เกี่ยวข้องกับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้ถูกต้อง ครบถ้วน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาระบบประกันสุขภาพเอกชนที่เป็นธรรมในกลุ่มประชากรที่มีรายได้แตกต่างกัน
2. การศึกษาวิจัยระบบประกันสุขภาพเอกชนโดยใช้อรรถศาสตร์สหวิทยาการที่กว้างขวางมากขึ้น เช่น การตลาด บริหารธุรกิจ สถิติประกันภัย แพทยศาสตร์
3. การศึกษาวิจัยเชิงลึกในผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ในสภาพการณ์ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอย่างมากและมีระดับความรุนแรงสูง เช่น บุคลากรทางการแพทย์ พยาบาลประกันสุขภาพเอกชน เจ้าหน้าที่สินไหม
4. การศึกษาสภาพการณ์ปัญหาเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับประกันสุขภาพเอกชน เช่น การศึกษากรณีปัญหาที่เข้าสู่กระบวนการรับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ เพื่อให้ทราบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการฉ้อฉลประกันภัย
5. การศึกษากระบวนการส่งผ่านระบบสวัสดิการภาครัฐสู่ระบบประกันสุขภาพเอกชน

รายการอ้างอิง

- กองพัฒนานักศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. (2566, 13 มีนาคม). การอ่าน : การพัฒนาศักยภาพมนุษย์ (วัฒนธรรมเลี้ยงลูกด้วยหนังสือ : วัฒนธรรมสร้างชาติ). <http://dept.npru.ac.th>.
- จิตรา เพียรล้ำเลิศ. (2564, 8 กรกฎาคม). หน่วยที่ 8 ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด. <https://www.stou.ac.th>.
- ณัฐณี มีแก้วกฤษ. (2561, 8 กรกฎาคม). บทที่ 6 มูลค่าเงินตามเวลา. เอกสารประกอบการสอนคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ.
- ธันวาท จิตต์สงวน. (2561). เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการพัฒนา. เอกสารประกอบการสอนสาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- รุ่งอรุณ จันทร์พูล. (2566, 4 มกราคม). คู่มือปฏิบัติงานสำหรับตัวแทนประกันชีวิต หลักสูตรขอต่อใบอนุญาตตัวแทนประกันชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 3). <http://www.oic.or.th>.
- โรงพยาบาลกรุงเทพธนบุรี แผนกบริหารทรัพยากรทางการแพทย์. (2564). ผลประกอบการของโรงพยาบาลกรุงเทพธนบุรี ส่วนงานประกันสุขภาพเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริหารทรัพยากรทางการแพทย์ประจำเดือนมกราคม พ.ศ. 2564.
- ศันนักรณ โสทธิพันธ์. (2564). คำอธิบายนิติกรรมสัญญา (พิมพ์ครั้งที่ 24). วิญญูชน.
- สถาบันไทยพัฒน์. (2564, 1 พฤษภาคม). Corporate Governance (CG). <https://thaicsr.com>.

- สถาบันประกันภัยไทย. (2564). *คู่มือเสริมความรู้และเตรียมสอบเข้ารับใบอนุญาตตัวแทนประกันชีวิต*. สถาบันประกันภัยไทย.
- สถาบัน ThaiPHA. (2564,3 มีนาคม). *หลักสูตรการวางแผนการเงิน CFP ชุดวิชาที่ 1 บทที่ 3 มูลค่าเงินตามเวลา*. <https://www.thaipha.org>.
- สมาคมประกันชีวิตไทย. (2562, 6 พฤษภาคม). *รู้ระบบประกันสุขภาพ*. <https://www.tlaa.org>.
- สมาคมประกันชีวิตไทย. (2561). *เวชศาสตร์การประกันสำหรับแพทย์*. กรุงเทพฯ.
- สรพล จุฑาทรรณีย์. (2560). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะประกันภัย ศึกษาแบบเรียงมาตรา (พิมพ์ครั้งที่ 12)*. วิญญูชน.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. (2561, 4 มกราคม). *แผนพัฒนาการประกันภัย ฉบับ 3 (พ.ศ.2559-2563)*. <https://www.oic.or.th>.
- สำนักงานจังหวัดจันทบุรี กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. (2563). *แผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรี พ.ศ. 2561-2565 (ฉบับทบทวน 2563)*.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา. (2561, 8 เมษายน). *รายงานวิชาการสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา ฉบับที่ 7/2560 ภาระงบประมาณรายจ่ายสำหรับการบริการสุขภาพ*. <https://www.parliament.go.th>.
- อริวัฒน์ ศุภสวัสดิวัชร และงามตา เขมะจิโต. (2564,10 เมษายน). *บทที่ 4 การจัดการค่าสินไหมทดแทนประกันภัย คู่มือปฏิบัติงานสำหรับตัวแทนประกันวินาศภัย*. <https://www.oic.or.th>.
- Bergthold, Linda. (2020, 1 August). *Medical Necessity: Do we need it*. <https://www.healthaffairs.org>.
- Pettinger, Tejvan. (2023, 6 October). *Cost-Benefit Analysis Definition*. <https://www.economicshelp.org>.
- United Nation. (2023, 9 April). *The Sustainable Development Goals Report 2023 (Special Edition)*. <https://unstats.un.org/sdgs/report/2023>.

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เชื่อมโยงความรับผิดชอบต่อสังคม ชื่อเสียงองค์กร
คุณภาพชีวิตในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี
มุมมองของพนักงานองค์การธุรกิจอุตสาหกรรมยาแผนปัจจุบันในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ
ภาคตะวันออกของประเทศไทย

A CAUSAL RELATIONSHIP MODEL LINKING CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY,
CORPORATE REPUTATION, QUALITY OF WORK LIFE, ORGANIZATIONAL
COMMITMENT, AND ORGANIZATIONAL CITIZENSHIP BEHAVIOR
IN THE PERSPECTIVES OF MODERN PHARMACEUTICAL INDUSTRY EMPLOYEES
IN THE EASTERN ECONOMIC CORRIDOR OF THAILAND

สุนีรัตน์ นาสมชัย¹ สุรสิทธิ์ บุญชูนนท์² และอนวัตร แจ่มชัด³

Suneerat Nasomchai, Surasidh Boonchunone and Anuvat Jangchud

Article History

Received: 04-09-2022; Revised: 10-02-2024; Accepted: 10-02-2024

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.34>

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 2) ศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยความรับผิดชอบต่อสังคม และปัจจัยชื่อเสียงองค์กร ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีพนักงานโดยผ่านคุณภาพชีวิตในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร มุมมองของพนักงานองค์การธุรกิจอุตสาหกรรมยาแผนปัจจุบันในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของประเทศไทย โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก และใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสนับสนุนข้อค้นพบ เก็บข้อมูลแบบสอบถามจำนวน 542 คน วิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ph.D. (Candidate), Philosophy Program in Social Sciences, Business Administration, Ramkhamhaeng University.

E-mail: suneerat_8@hotmail.com *Frist Author

²อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ทางสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Dissertation Advisor, Doctor of Philosophy Program in Social Sciences, Ramkhamhaeng University.

³อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คณะอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Dissertation Advisor, Faculty of Agro-Industry, Kasetsart University.

ผลการวิจัยพบว่า

1) โมเดลวิจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) ความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร และมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีโดยผ่านคุณภาพชีวิตในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร อย่างมีนัยสำคัญ และ 3) ชื่อเสียงองค์กรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร และมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีโดยผ่านคุณภาพชีวิตในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษานี้สามารถให้ข้อมูลอ้างอิงที่เป็นประโยชน์แก่บริษัท บุคคลที่ทำงานในองค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: ความรับผิดชอบต่อสังคม; ชื่อเสียงองค์กร; คุณภาพชีวิตในการทำงาน; ความผูกพันต่อองค์กร; พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี; ระเบียบธุรกิจพิเศษภาคตะวันออกของประเทศไทย

ABSTRACT

In this dissertation, the researcher investigates (1) the congruence of a causal relationship model linking corporate social responsibility, corporate reputation, quality of work life, organizational commitment, and organizational citizenship behavior in the perspectives of modern pharmaceutical industry employees in the Eastern Economic Corridor (EEC) of Thailand with the empirical data; and examines, and (2) the effects of direct, indirect, and total influence of the factors of corporate social responsibility and corporate reputation on employees' organizational citizenship behavior through the quality of work life and organizational commitment from the perspectives of the employees under study.

The method of quantitative research was mainly employed and the technique of qualitative research was used to respond to the research objectives. Data were collected using a questionnaire with 542 subjects. In the qualitative research investigation, the technique of semi-structured interview was used with five executives of the modern pharmaceutical industry in the EEC. Descriptive statistics were used with the structural equation model (SEM) and path analysis.

Findings are as follows:

1. The causal relationship model linking corporate social responsibility, corporate reputation, quality of work life, organizational commitment, and organizational citizenship behavior from the perspectives of modern pharmaceutical industry employees in the Eastern Economic Corridor of Thailand exhibited congruence with the empirical data.

2. Corporate social responsibility exhibited a positive influence on the quality of work life and organizational commitment and a positive indirect influence on organizational citizenship behavior through the quality of work life and organizational commitment.

3. Corporate reputation exhibited a positive influence on the quality of work life and organizational commitment and a positive indirect influence on organizational citizenship behavior through the quality of work life and organizational commitment

Key words: Corporate Social Responsibility; Corporate Reputation; Quality of Work Life; Organizational Commitment; Organizational Citizenship Behavior; Eastern Economic Corridor of Thailand

1. บทนำ

องค์การธุรกิจมีผลการดำเนินงานที่ดี และยั่งยืนได้ต้องพัฒนา ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ ปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการ (Wang 2015) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน แผนยุทธศาสตร์ไทยแลนด์ 4.0 กำหนดธุรกิจเป้าหมายที่ใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศเพื่ออนาคต โดยกลุ่มอุตสาหกรรมอนาคต (New S-curve) เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมยาถูกกำหนดอยู่ในอุตสาหกรรมที่ 5 อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร ในขณะที่พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของประเทศไทย (Eastern Economic Corridor of Thailand: EEC) ประกอบด้วย จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และประเทศไทยได้ยกระดับมาตรฐานการผลิตยาเป็น Pharmaceutical Inspection Co-operation Scheme (PIC/S) การได้รับรองมาตรฐาน PIC/S GMP มีผลดีต่อประเทศไทยเป็นอย่างมากทำให้โรงงานผลิตยาในประเทศสามารถนำยาที่ผลิตไปจำหน่ายยังอาเซียน ตะวันออกกลาง และยุโรปได้ (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, 2561) จากเหตุผลดังกล่าวทำให้เกิดโอกาสทางธุรกิจขององค์การธุรกิจอุตสาหกรรมยาแผนปัจจุบันในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของประเทศไทย องค์การจึงควรมุ่งขยายฐานการผลิตให้สามารถผลิตภักทยาแผนปัจจุบันให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค เมื่อมีการขยายฐานการผลิตจะทำให้เกิดความต้องการพนักงานคุณภาพ นำไปสู่ภารกิจสำคัญที่องค์การต้องมุ่งเน้นสร้างพนักงานคุณภาพที่มีพฤติกรรมเป็นสมาชิกที่ดี ซึ่งเป็นพฤติกรรมพิเศษของพนักงานที่เกิดจากความสมัครใจ และความเต็มใจในการปฏิบัติเพื่อองค์การโดยไม่หวังรางวัล พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และส่งผลดีต่อการดำเนินงานขององค์การ พฤติกรรมเป็นสมาชิกที่ดี ได้แก่ 1) พฤติกรรมให้ความช่วยเหลือ 2) พฤติกรรมคำนึงถึงบุคคลอื่น 3) พฤติกรรมความมั่นใจเป็นนักกีฬา 4) พฤติกรรมคุณธรรมของพลเมือง และ 5) พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ เป็นต้น

การศึกษานี้มุ่งเน้นแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงาน โดยมีปัจจัยความรับผิดชอบต่อสังคมที่องค์การปฏิบัติจนถึงระดับที่พนักงานได้รับประโยชน์ และปัจจัยชื่อเสียงขององค์การที่องค์การปฏิบัติด้วยการสะสมชื่อเสียงด้านบวกพนักงานรับรู้เป็นที่ประจักษ์จนถึงระดับที่พนักงานชื่นชมองค์การเป็นปัจจัยเริ่มต้นให้เกิดคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานให้สูงขึ้น ทำให้พนักงานมีความผูกพันต่อองค์การ เชื่อมโยงสู่พฤติกรรมเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานที่มีต่อองค์การ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. ศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยความรับผิดชอบต่อสังคม และปัจจัยชื่อเสียงขององค์การ ที่มีผลต่อพฤติกรรมเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงาน โดยผ่านคุณภาพชีวิตในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์การ มุมมองของพนักงานองค์การธุรกิจอุตสาหกรรมยาแผนปัจจุบันในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของประเทศไทย

3. สมมติฐานของการวิจัย

- H1a ความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน
- H1b ความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรโดยผ่านคุณภาพชีวิตในการทำงาน
- H1c ความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรโดยผ่านคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กร
- H2a ชื่อเสียงองค์กรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน
- H2b ชื่อเสียงองค์กรมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรโดยผ่านคุณภาพชีวิตในการทำงาน
- H2c ชื่อเสียงองค์กรมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรโดยผ่านคุณภาพชีวิตในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร
- H3a ความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร
- H3b ความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรโดยผ่านความผูกพันต่อองค์กร
- H4a ชื่อเสียงองค์กรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร
- H4b ชื่อเสียงองค์กรมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรโดยผ่านความผูกพันต่อองค์กร
- H5a คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร
- H5b คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรโดยผ่านความผูกพันต่อองค์กร
- H6 คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร
- H7 ความผูกพันต่อองค์กรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานองค์กร

4. การทบทวนวรรณกรรม

ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร แนวคิดทฤษฎีพีระมิดแห่งความรับผิดชอบต่อสังคมเกี่ยวกับการบริหารด้วยคุณธรรม มี 4 มิติ คือ เศรษฐกิจ กฎหมาย จริยธรรม และ สาธารณประโยชน์ (Carroll, 1991) จากองค์ประกอบทั้งสี่มิติของ Carroll ได้นำไปต่อยอดรวมมิติสิ่งแวดล้อม จากแนวคิดองค์การสหประชาชาติ (United Nations Division for Sustainable Development 1992) ที่ระบุให้ธุรกิจรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

ชื่อเสียงองค์กร Chun (2005) แนวคิดชื่อเสียงองค์กรส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์กร เช่น การรักษาพนักงาน Almeida and Coelho (2019) ชื่อเสียงองค์กรเกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติต่อลูกค้า การเป็นนายจ้างที่ดี บริษัทมีความน่าเชื่อถือ และแข็งแกร่งทางการเงิน สินค้า และบริการที่มีคุณภาพ (Barakat et al., 2016)

คุณภาพชีวิตในการทำงาน ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ Maslow (2017) และได้จัดแบ่งตามแนวคิดของ Singhapakdi et al. (2015) ประกอบด้วย คุณภาพชีวิตในการทำงานลำดับล่าง และคุณภาพชีวิตในการทำงานลำดับสูง ใช้องค์ประกอบจากแนวคิดคุณภาพชีวิตในการทำงานความต้องการหลัก 7 ประการ Sirgy et al. (2001) ประกอบด้วย 2 มิติ ดังนี้ มิติสุขภาพ ความปลอดภัย และความรัก ประกอบด้วย ความต้องการสุขภาพที่ดี ปลอดภัย ครอบครัว และความมั่นคงในหน้าที่การงาน ความรัก และ มิติศักยภาพ และความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ความต้องการความภาคภูมิใจ ความต้องการในฐานะมีอาชีพที่มีความชำนาญ และ ความต้องการความคิดสร้างสรรค์

ความผูกพันต่อองค์กร Buchanan (1974) แนวคิดความผูกพันที่มีต่อองค์กรของบุคคลไว้ว่า เป็นเรื่องของการยอมรับในค่านิยม กฎเกณฑ์ และเป้าหมายขององค์กรโดยยินดีที่จะปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับองค์กร Cheasakul and Varma (2016) และ Wang (2015) ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานมีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจ ประกอบด้วย 3 มิติ

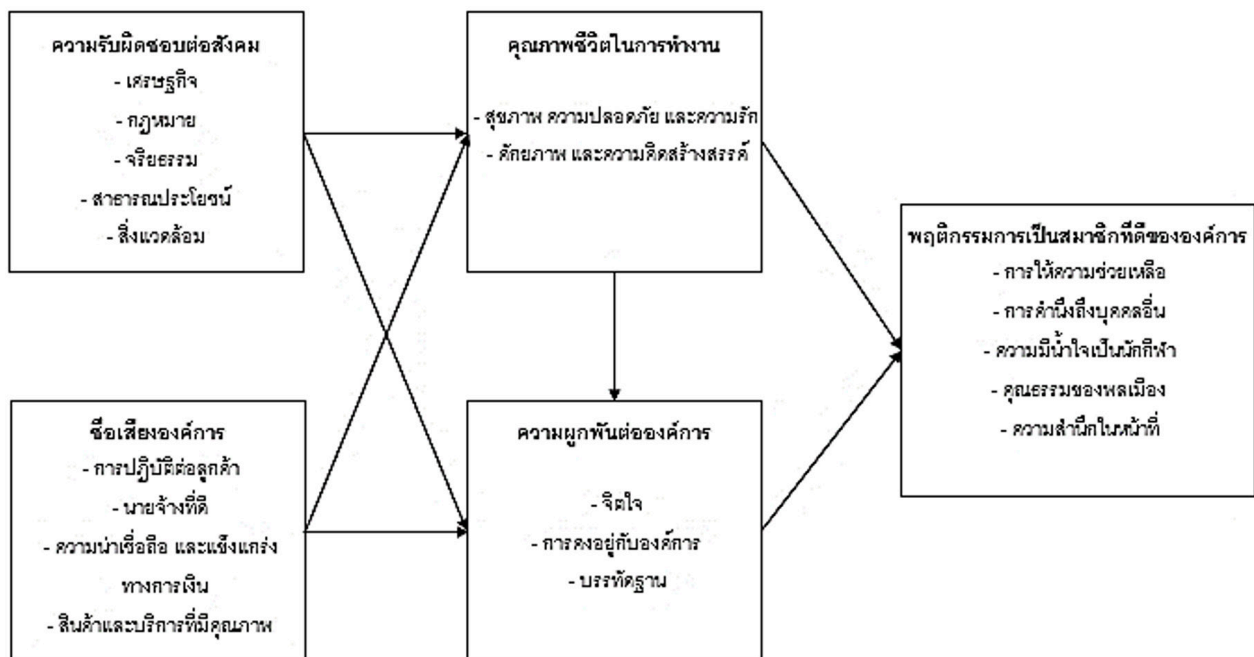
จิตใจ เป็นความผูกพันทางอารมณ์ของพนักงานกับองค์กรในความยินดีเต็มใจทำงานแบบทุ่มเท การคงอยู่กับองค์กร เป็นความผูกพันต่อความพอใจในอาชีพ และความภาคภูมิใจที่จะอยู่ร่วมงานกับองค์กร และบรรทัดฐาน เป็นความผูกพันเกี่ยวกับข้อผูกมัดที่ทำให้พนักงานยังคงยินดีอยู่ร่วมงานกับองค์กร

พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร Organ (1994) ประกอบด้วย 5 มิติ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือ เป็นการให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นทันทีเมื่อเกิดปัญหา การคำนึงถึงบุคคลอื่น เคารพสิทธิของเพื่อนร่วมงาน ไม่ทำให้ผู้ใดเดือดร้อน ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา อุดหนุน อุดหนุน ไม่เสียเวลากับการเรียกร้อง รู้จักการให้อภัย การเป็นพลเมืองที่ดี เป็นความเต็มใจของพนักงานในการให้ความร่วมมือกับองค์กร ให้ความร่วมมือในการทำงาน และ ความสำนึกในหน้าที่ เป็นความเต็มใจของพนักงานที่มาจากจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่เกินกว่าข้อกำหนดขององค์กร

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

6. ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ และใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ประชากรและขนาดตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ พนักงานองค์กรธุรกิจอุตสาหกรรมยาแผนปัจจุบันในพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของประเทศไทย ประกอบด้วย 1) ศูนย์ผลิตผลิตภัณฑ์-จากพลาสมา สภาเกษตรกรไทย 2) บริษัท โอสดอินเตอร์ แลบบอราทอรีส์ จำกัด และ 3) บริษัท ยูนิซัน จำกัด จำนวนประชากร 1,379 คน กำหนดขนาดตัวอย่างใช้แนวทาง 20 เท่าต่อ 1 ตัวแปรสังเกต (Hair

et al., 2010) เก็บตัวอย่างจำนวน 558 ชุด แบบสอบถามสมบูรณ์ 542 ชุด อัตราตอบกลับร้อยละ 97.13 การสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควตา เลือกตัวอย่างแบบการคัดเลือกตามสะดวก

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปทางประชากรศาสตร์ และข้อคำถามเกี่ยวกับการประเมินการปฏิบัติของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย เป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) ของลิเกิตสเกล (Likert Type Scale) มีระดับการวัด 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด (= 1) น้อย (= 2) ปานกลาง (= 3) มาก (= 4) และมากที่สุด (= 5)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 1) ความตรงตามเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) พบว่า ค่า IOC มากกว่า .67 ทุกข้อคำถาม และ 2) การตรวจสอบค่าความเที่ยงของแบบสอบถามจริง ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) ของมาตรวัดสำหรับข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ($n = 542$) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาขององค์ประกอบแต่ละมิติตัวแปรมีค่าตั้งแต่ .800 ถึง .902

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า โมเดลวิจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการประมาณค่าโมเดล (estimates) ด้วยวิธี Maximum Likelihood มีค่า $\chi^2/df = 105.820$, $df = 85$, X^2/df เท่ากับ 1.225, $p\text{-value} = .076$ ค่า GFI = .980 ค่า AGFI = .950 ค่า CFI = 1.000 และค่า RMSEA = .021 ดังภาพที่ 2

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า 1) H1a ความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .320 2) H1b ความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงลบต่อพฤติกรรมต่อการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานองค์การโดยผ่านคุณภาพชีวิตในการทำงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ -.022 3) H1c ความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานองค์การโดยผ่านคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .211 4) สมมติฐาน H2a ชื่อเสียงองค์การมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .580 5) H2b ชื่อเสียงองค์การมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงลบต่อพฤติกรรมต่อการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานองค์การโดยผ่านคุณภาพชีวิตในการทำงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ -.041 6) H2c ชื่อเสียงองค์การมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานองค์การโดยผ่านคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .383 7) H3a ความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .410 8) H3b ความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมต่อการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานองค์การโดยผ่านความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .381 9) H4a ชื่อเสียงองค์การมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อความผูกพันต่อองค์การอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ -.190 10) H4b ชื่อเสียงองค์การมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงลบต่อพฤติกรรมต่อการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานองค์การโดยผ่านความผูกพันต่อองค์การอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ -.177 11) H5a คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .710 12) H5b คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานองค์การโดยผ่านความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .660 13) H6 คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานองค์การอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ -.070 และ 14)

H7 ความผูกพันต่อการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์-เส้นทางเท่ากับ .930 ดังสรุปผลการทดสอบตามสมมติฐานการวิจัย ตารางที่ 1

ตารางที่ 1

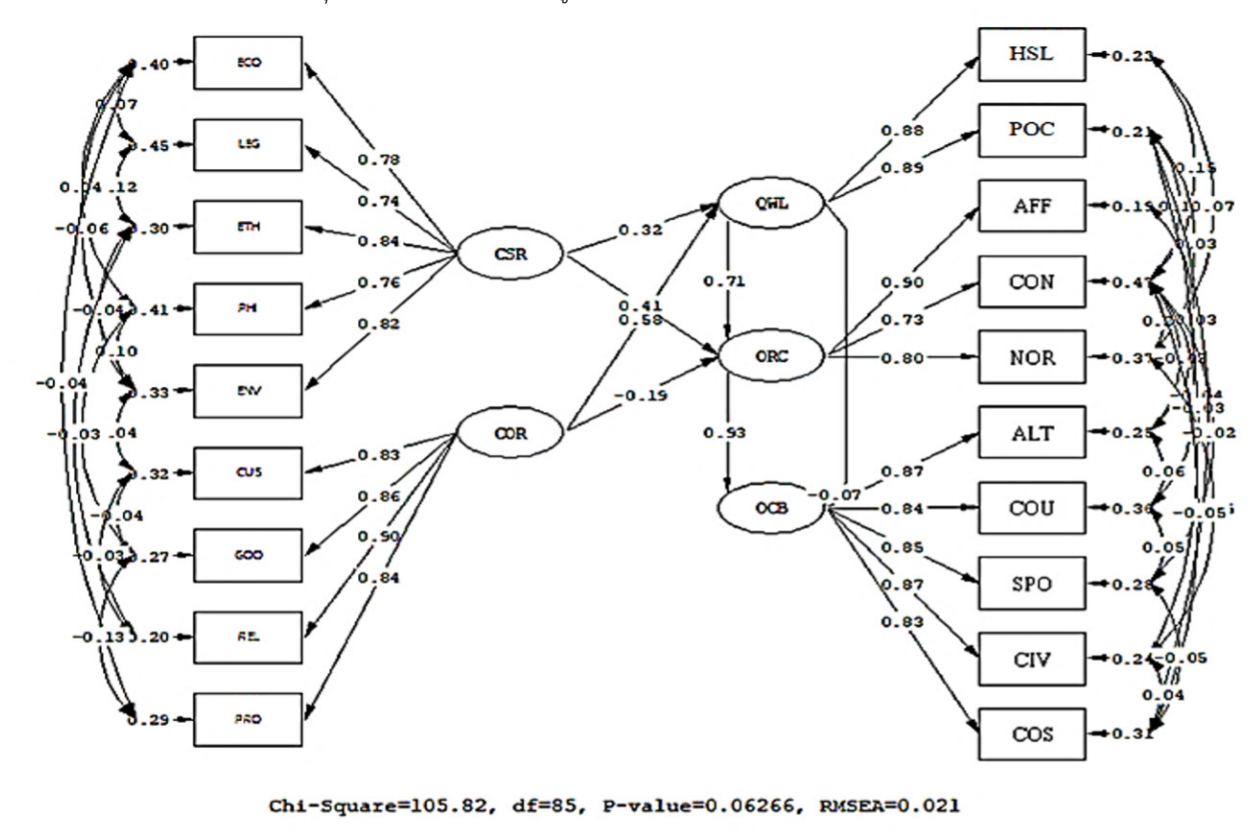
ผลการทดสอบตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน	อิทธิพลเส้นทาง	ค่าสัมประสิทธิ์ ^a	p-value	ผลการทดสอบ(Sig.)
H1a	CSR->QWL	.320*	$p < .05$	สนับสนุนสมมติฐาน
H1b	CSR->QWL-	-.022	$p > .05$	ไม่สนับสนุน
	>OCB			สมมติฐาน
H1c	CSR->QWL->ORC-	.211**	$p < .01$	สนับสนุนสมมติฐาน
	>OCB			
H2a	COR->ORC	.580***	$p < .001$	สนับสนุนสมมติฐาน
H2b	COR-> QWL->OCB	-.041	$p > .05$	ไม่สนับสนุนสมมติฐาน
H2c	COR-> QWL->ORC-	.383***	$p < .001$	สนับสนุนสมมติฐาน
	>OCB			
H3a	CSR-> ORC	.410**	$p < .01$	สนับสนุนสมมติฐาน
H3b	CSR-> ORC->OCB	.381***	$p < .001$	สนับสนุนสมมติฐาน
H4a	COR->ORC	-.190	$p > .05$	ไม่สนับสนุนสมมติฐาน
H4b	COR-> ORC->OCB	-.177	$p > .05$	ไม่สนับสนุนสมมติฐาน
H5a	QWL->ORC	.710***	$p < .001$	สนับสนุนสมมติฐาน
H5b	QWL->ORC->OCB	.660***	$p < .001$	สนับสนุนสมมติฐาน
H6	QWL->OCB	-.070	$p > .05$	ไม่สนับสนุนสมมติฐาน
H7	ORC->OCB	.930***	$p < .001$	สนับสนุนสมมติฐาน

หมายเหตุ: * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($1.960 \leq t\text{-value} < 2.576$), ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($2.576 \leq t\text{-value} < 3.290$), *** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t\text{-value} \geq 3.290$)

ภาพที่ 2

โมเดลวิจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

7. ผลการวิจัย

ความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับการศึกษาของ Kim et al. (2018) และแนวคิดทฤษฎีของ Carroll (1991) เมื่อองค์กรมีแนวทางดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่ชัดเจนปฏิบัติจนก่อให้เกิดประโยชน์ที่เพิ่มพูนมากขึ้นต่อพนักงาน โดยมุ่งเน้นไปที่จริยธรรมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานพนักงานได้มากที่สุด องค์การประกอบธุรกิจด้วยการมีจริยธรรม มีความโปร่งใส มีความซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภค ไม่เลือกปฏิบัติต่อพนักงาน ทุ่มเทดูแลพนักงานเป็นอย่างดี ช่วยเหลือทันทีที่พนักงานเจ็บป่วยขณะปฏิบัติงาน เมื่อองค์กรใช้พื้นฐานจริยธรรมเป็นหลักในการปฏิบัติงานถึงระดับที่พนักงานรับรู้ และสัมผัสได้ในมุมมองของพนักงานเชื่อว่าภายใต้ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่มีจริยธรรมพนักงานจะได้รับคุณภาพชีวิตในการทำงานที่สูงขึ้น รองลงมาการมุ่งเน้นด้านสิ่งแวดล้อม โดยองค์การมีความมุ่งมั่นในการลดผลกระทบต่อความเสียหายของสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการดำเนินงานโดยมีกระบวนการดูแลสิ่งแวดล้อมในทุกขั้นตอนการผลิต การกำจัดสิ่งปฏิกูล การกำจัดน้ำเสีย การไม่ปล่อยสารพิษออกสู่อากาศ เป็นต้น อย่างไรก็ตามก็ยังมีพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมต่อการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานองค์การโดยผ่านคุณภาพชีวิตในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร สอดคล้องกับการศึกษาของ Kim et al. (2017) และแนวคิดทฤษฎีของ Carroll (1999); Bateman and Organ (1993) และ Organ (1997) กล่าวคือ เมื่อมีการปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมในหลายมิติอย่างสม่ำเสมอโดยผู้บริหารขององค์กรพนักงานได้รับประโยชน์ผ่านคุณภาพชีวิตในการทำงานมากขึ้นจะทำให้เกิดความผูกพันของพนักงานที่มีต่อจิตใจ บรรทัดฐาน และการคงอยู่กับองค์การจนส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานที่มากขึ้นเรียงลำดับ

ตามความสำคัญได้ดังนี้ 1) คุณธรรมของพลเมือง 2) การให้ความช่วยเหลือ 3) ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา 4) การคำนึงถึงบุคคลอื่น และ 5) ความสำนึกในหน้าที่

ความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Bouraoui et al. (2019); Chaudhary and Akhouri (2019) และแนวคิดทฤษฎีของ Meyer and Allen (1991) เมื่อองค์การมุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการทุ่มเททรัพยากรงานโดยใช้พื้นฐานหลักจริยธรรม การมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน การให้โอกาสผู้ว่างงานในท้องถิ่น จะส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานที่มากขึ้นและยินดีอยู่ร่วมงานกับองค์การอย่างต่อเนื่องต่อไป ด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานองค์การ โดยผ่านความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับการศึกษาของ Chaudhary and Akhouri (2019) และแนวคิดทฤษฎีของ Buchanan (1974) และ Carroll (1999) กล่าวคือ เมื่อองค์การมุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อสังคมที่ปฏิบัติเกี่ยวกับผลประโยชน์ของพนักงานให้มากขึ้น การสนับสนุนให้พนักงานเติบโตในหน้าที่ การให้โอกาส การเพิ่มผลประโยชน์ให้ตามความสามารถของพนักงาน จนถึงระดับที่พนักงานได้รับประโยชน์อย่างแท้จริงเป็นการเพิ่มพูนความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์การมากขึ้นส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานที่มากขึ้นตามไปด้วย พนักงานจะนำวิธีการต่าง ๆ ที่องค์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง 5 มิติ ไปบอกเล่าเรื่องราวความดีอย่างมีคุณค่าขององค์การให้กับบุคคลภายนอกได้รับรู้ในมุมมองที่เป็นบวก ผู้คนชื่นชมและอยากเข้าร่วมงานกับองค์การที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น

ชื่อเสียงองค์การมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับการศึกษาของ Almeida and Coelho (2019) และแนวคิดทฤษฎีของ Chun (2005) และ Sirgy et al. (2001) กล่าวคือ ชื่อเสียงองค์การเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานได้มาก เมื่อมุ่งเน้นการสร้างชื่อเสียงองค์การเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ 1) บริษัทมีความน่าเชื่อถือ และแข็งแกร่งทางการเงินส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานได้มากที่สุด รองลงมา 2) นายจ้างที่ดีมีความสำคัญส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน และ 3) สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ชื่อเสียงองค์การยังมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานองค์การโดยผ่านคุณภาพชีวิตในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Fu et al. (2014); Lee and Kim (2013) เมื่อองค์การมุ่งเน้นการปฏิบัติเกี่ยวกับการสร้างชื่อเสียงที่ดีส่งให้พนักงานได้รับประโยชน์จนเกิดคุณภาพชีวิตในการทำงานที่เพิ่มมากขึ้นนำไปเพิ่มพูนความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์การมากขึ้นตามไปด้วย โดยทั้งคุณภาพชีวิตในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์การเป็นปัจจัยส่งผ่านที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานในบทบาทพิเศษในที่สุดองค์การจะประสบความสำเร็จในระยะยาว

อย่างไรก็ตามความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงลบต่อพฤติกรรมต่อการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การโดยผ่านคุณภาพชีวิตในการทำงานอย่างไม่มีนัยสำคัญ สอดคล้องกับการศึกษาของ Singhapakdi et al. (2015) และ Lee et al. (2015) กล่าวคือ ความเชื่อเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานที่สูงขึ้น และต่ำลงของพนักงานได้ ดังนั้นไม่ควรใช้ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การเป็นกลยุทธ์ของผลกำไรเพียงอย่างเดียว ควรใช้ความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดการชนะร่วมกันระหว่างองค์การกับพนักงานในแง่ของความเป็นอยู่ที่ดีของพนักงาน นอกจากนี้ชื่อเสียงองค์การยังมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงลบต่อพฤติกรรมต่อการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานองค์การโดยผ่านคุณภาพชีวิตในการทำงานอย่างไม่มีนัยสำคัญ สอดคล้องกับการศึกษาของ Prasetyo et al. (2017) กล่าวคือ องค์การจำเป็นต้องเพิ่มการปฏิบัติเกี่ยวกับการสร้างชื่อเสียงองค์การให้ชัดเจน มุ่งเน้นการสื่อสารภายในองค์การให้พนักงานรับรู้ องค์การต้องไม่ละเลยส่วนงานใดส่วนงานหนึ่งสื่อสารให้ครอบคลุมตั้งแต่ระดับปฏิบัติการจนถึงระดับผู้บริหารสื่อสารให้พนักงานเข้าใจยินดีปฏิบัติตามการช่วยสนับสนุนการสร้างชื่อเสียงองค์การ และชื่อเสียงองค์การมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อความผูกพันต่อองค์การอย่างไม่มีนัยสำคัญ สอดคล้องกับการศึกษาของ Beheshtifar

and Allahyary (2013) กล่าวว่า องค์การควรมุ่งเน้นสร้างชื่อเสียงองค์การที่ชัดเจนเพื่อเพิ่มพูนความผูกพันของพนักงานให้มากขึ้น จนเกิดชื่อเสียงในด้านบวก และชื่อเสียงองค์การมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงลบต่อพฤติกรรมต่อการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานองค์การ โดยผ่านความผูกพันต่อองค์การอย่างไม่มีนัยสำคัญ สอดคล้องกับการศึกษาของ Beheshtifar and Allahyary (2013) กล่าวว่า องค์การควรมุ่งเน้นกลยุทธ์การสร้างชื่อเสียงองค์การโดยการปฏิบัติให้เกิดชื่อเสียงที่ดีให้เป็นที่รู้จักในด้านบวกเป็นภารกิจที่องค์การ ต้องดำเนินการเพื่อให้พนักงานเกิดความเข้าใจ

สรุปการสัมภาษณ์ ผู้บริหารส่วนมากให้ความคิดเห็นสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณของพนักงาน และมีบางประเด็นที่ ผู้บริหารมีความคิดเห็นแตกต่างจากพนักงาน โดยผู้บริหารได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความรับผิดชอบต่อสังคม และปัจจัยชื่อเสียง องค์การว่า เมื่อองค์การมีความรับผิดชอบต่อสังคมจนถึงระดับที่พนักงานได้รับประโยชน์ จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของ พนักงานทั้งในแง่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น คุณภาพในการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น และความมั่นคงในหน้าที่การงาน ทำให้พนักงานเกิดความผูกพัน ที่มีต่อองค์การมากขึ้นตามไปด้วยเมื่อพนักงานเกิดความผูกพันต่อองค์การก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานที่ มากขึ้น ในขณะที่ปัจจัยชื่อเสียงองค์การเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารองค์การให้เกิดมูลค่าเพิ่ม องค์การจึงควรให้ความสำคัญในการ ปฏิบัติเพื่อสร้างชื่อเสียง การสะสมชื่อเสียงด้านบวกเพื่อผลดีต่อการเติบโตขององค์การ

8. องค์ความรู้ใหม่

แนวคิดทฤษฎีพีระมิดความรับผิดชอบต่อสังคมเกี่ยวกับการบริหารด้วยคุณธรรมทั้ง 4 มิติ Carroll (1991) ได้นำไปต่อย อตรวมกับแนวคิดองค์การสหประชาชาติ (1992) ที่ระบุให้ธุรกิจรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเน้นการดำเนินธุรกิจภายใต้ ความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจขององค์การในฐานะความเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ โดยข้อค้นพบ มิติที่สำคัญ คือ จริยธรรม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สามารถเพิ่มคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานให้สูงขึ้นได้ส่งผลให้เกิดความผูกพัน ของพนักงานที่มากขึ้นตามไปด้วย และส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงาน ในขณะที่การนำแนวคิดทฤษฎีชื่อเสียง องค์การ Chun (2005) มาศึกษาโดยมีข้อค้นพบว่า ชื่อเสียงองค์การที่ดีส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์การ มิติที่สำคัญคือ บริษัท มีความน่าเชื่อถือ และแข็งแกร่งทางการเงิน การเป็นนายจ้างที่ดี การมีสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถเพิ่มพูนคุณภาพชีวิต ในการทำงานของพนักงานให้สูงขึ้นส่งผลให้เกิดความผูกพันของพนักงานที่มากขึ้นตามไปด้วย และส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็น สมาชิกที่ดีของพนักงาน พนักงานยินดีสนับสนุนการทำงานขององค์การด้วยพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี ทำให้เกิดการผลิตราย สำเร็จรูปคุณภาพ องค์การประสบความสำเร็จแบบยั่งยืน

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

1. องค์การควรมุ่งเน้นการปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมมิติจริยธรรม โดยมุ่งเน้นการดูแลพนักงานบนหลักเกณฑ์ ของจริยธรรม โปร่งใส มีความซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภค ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่น่าออกจำหน่ายอย่างชัดเจน ให้ความรู้เกี่ยวกับ การใช้ผลิตภัณฑ์อย่างปลอดภัยที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพทางการรักษาต่อผู้บริโภค เป็นต้น เพื่อนำประโยชน์สู่พนักงาน ผู้ถือหุ้น ลูกค้า องค์การ และประเทศชาติต่อไป

2. องค์การควรมุ่งเน้นการสร้างชื่อเสียงองค์การมิติบริษัทมีความน่าเชื่อถือ และแข็งแกร่งทางการเงิน การสร้างธุรกิจให้มีผล กำไร เติบโตแบบยั่งยืน และมั่นคง เพื่อนำผลกำไรแบ่งปันผู้มีส่วนได้เสียขององค์การ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิดเดียวกันกับองค์การธุรกิจที่ใกล้เคียงบริษัทในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมยาแผนปัจจุบันทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อเป็นการยืนยันผลการวิจัย
2. ควรศึกษาอิทธิพลของปัจจัยตัวแปรต้นอื่น ๆ เพิ่มเติมจากกรอบแนวคิดงานวิจัยนี้อาทิเช่น การทำโครงการกิจกรรมดนตรีเพื่อสังคม การทำโครงการกิจกรรมพื้นที่การผลิตอาหารเพื่อสังคม เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2561, 25 พฤษภาคม). *รายนามสถานที่ผลิตยาแผนปัจจุบันที่ได้มาตรฐานวิธีการที่ดีในการผลิต*. [http://www.fda.moph.go.th/sites/drug/Post/Shared% 20Documents/Modern_GMP_THAI.pdf](http://www.fda.moph.go.th/sites/drug/Post/Shared%20Documents/Modern_GMP_THAI.pdf)
- Ahmad, R., Ahmad, S., Islam, T., & Kaleem, A. (2020). The nexus of corporate social responsibility (CSR), affective commitment and organisational citizenship behaviour in academia. *Employee Relations: The International Journal*, 42(1), 232-247.
- Almeida, M. d. G. M. C., & Coelho, A. F. M. (2019). The Antecedents of Corporate Reputation and Image and Their Impacts on Employee Commitment and Performance: The Moderating Role of CSR. *Corporate Reputation Review*, 22(1), 10-25.
- Barakat, S. R., Isabella, G., Boaventura, J. M. G., & Mazzon, J. A. (2016). The influence of corporate social responsibility on employee satisfaction. *Management Decision*, 54(9), 2325-2339.
- Bateman, T. S., & Crant, J. M. (1993). The proactive component of organizational behavior: A measure and correlates. *Journal of organizational behavior*, 14(2), 103-118.
- Beheshtifar, M., & Allahyari, M. H. (2013). Study the relationship among organizational reputation with organizational commitment and employees' turnover intention. *International Research Journal of Applied and Basic Sciences*, 6(10), 1467-1478.
- Bouraoui, K., Bensemmane, S., Ohana, M., & Russo, M. (2019). Corporate social responsibility and employees' affective commitment. *Management Decision*, 57(1), 152-167.
- Buchanan, B. (1974). Building Organizational Commitment: The Socialization of Managers in Work Organizations. *Administrative science quarterly*, 19(4), 533-546.
- Carroll, A. B. (1991). The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. *Business Horizons*, 34(4), 39-48.
- Carroll, A. B. (1999). Corporate Social Responsibility: Evolution of a Definitional Construct. *Business & Society*, 38(3), 268-295.
- Chaudhary, R., & Akhouri, A. (2019). CSR perceptions and employee creativity: examining serial mediation effects of meaningfulness and work engagement. *Social Responsibility Journal*, 15(1), 61-74.
- Cheasakul, U., & Varma, P. (2016). The influence of passion and empowerment on organizational citizenship behavior of teachers mediated by organizational commitment. *Contaduría y Administración*, 61(3), 422-440.

- Chun, R. (2005). Corporate reputation: Meaning and measurement. *International Journal of Management Reviews*, 7(2), 91-109.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Babin, B. J., & Black, W. C. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective* (Vol. 7). Pearson Upper Saddle River, NJ.
- Kim, H., Woo, E., Uysal, M., & Kwon, N. (2018). The effects of corporate social responsibility (CSR) on employee well-being in the hospitality industry. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 30(3), 1584-1600.
- Kim, H. L., Rhou, Y., Uysal, M., & Kwon, N. (2017). An examination of the links between corporate social responsibility (CSR) and its internal consequences. *International Journal of Hospitality Management*, 61(1), 26-34.
- Lee, M., & Kim, W. (2013). The Effect of Perceived Corporate Social Responsibility on Hotel Employee's Attitude and Behavior toward the Organization. *International Journal of Tourism Sciences*, 13(3), 51-74.
- Lee, Y.-W., Dai, Y.-T., & McCreary, L. L. (2015). Quality of work life as a predictor of nurses' intention to leave units, organisations and the profession. *Journal of Nursing Management*, 23(4), 521-531.
- Maslow, A. H. (2017). *A Theory of human motivation*. Dancing Unicorn Books.
- Meyer, J. P., & Allen, N. J. (1991). A three-component conceptualization of organizational commitment. *Human resource management review*, 1(1), 61-89.
- Organ, D. W. (1994). Personality and Organizational Citizenship Behavior. *Journal of management*, 20(2), 465-478.
- Prasetio, A. P., Yuniarsih, T., & Ahman, E. (2017). Job satisfaction, organizational commitment, and organizational citizenship behaviour in state-owned banking. *Universal Journal of Management*, 5(1), 32-38.
- Shanker, M. (2018). Organizational citizenship behavior in relation to employees' intention to stay in Indian organizations. *Business Process Management Journal*, 24(6), 1355-1366.
- Singhapakdi, A., Lee, D.-J., Sirgy, M. J., & Senasu, K. (2015). The impact of incongruity between an organization's CSR orientation and its employees' CSR orientation on employees' quality of work life. *Journal of Business Research*, 68(1), 60-66.
- Sirgy, M. J., Efraty, D., Siegel, P., & Lee, D.-J. (2001). A New Measure of Quality of Work Life (QWL) Based on Need Satisfaction and Spillover Theories. *Social indicators research*, 55(3), 241-302.
- United Nations Division for Sustainable Development. (1992, 21Decembe). *United nations conference on environment & development*. [https:// sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf](https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf)
- Wang, Y. (2015). Examining organizational citizenship behavior of Japanese employees: a multidimensional analysis of the relationship to organizational commitment. *The International Journal of Human Resource Management*, 26(4), 425-444.

ความพึงพอใจของนักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรีที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์
ของ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
SATISFACTION IN ONLINE TEACHING MANAGEMENT
AMONG CHINESE STUDENTS IN BACHELOR'S DEGREE AT
FACULTY OF COMMUNICATION ARTS, BANGKOKTHONBURI UNIVERSITY

เมธีวัฒน์ วัฒนศรี¹ สุกัญญา บุรณเดชาชัย² ขจรศักดิ์ กันไช้³ วรินทร์ แจ้งโรจน์⁴ และชนณเกษม โคตรบัวศรี⁵
Meteewat Wattanasri, Sukanya Buranadechachai, Khajonsak Khanchai, Warinthorn Jangroj
and Chanakasame Kodbuasri

Article History

Received: 27-04-2023; Revised: 11-08-2023; Accepted: 18-08-2023

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.35>

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณจำนวน 49 คน ที่ศึกษาในระหว่างปีการศึกษา 2560 – 2563 รูปแบบการเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามนักศึกษาจีน คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามออนไลน์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท มีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านหลักสูตร 2. ด้านอาจารย์ผู้สอน 3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 5. ด้านการวัดและการประเมินผล 6. ด้านการจัดการเรียนการสอน วิเคราะห์เป็นข้อมูล โดยหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) โดยผลรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากในด้านการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามปัจจัยในแต่ละด้าน พบว่าความพึงพอใจด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจด้าน

¹⁻⁵อาจารย์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Lecturer, Faculty of Communication Arts, Bangkokthonburi University

Email: com_art@bkkthon.ac.th *Frist Author

คณาจารย์มากที่สุด ความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด ความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด ความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด ความพึงพอใจด้านวัดและประเมินผลมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอนออนไลน์; ความพึงพอใจ; นักศึกษาจีน

ABSTRACT

The purposes of this study were to study the satisfaction of teaching and learning among undergraduate Chinese students in the Faculty of Communication Arts, Bangkokthonburi University. This research is quantitative research. The data collection model used a questionnaire for Chinese students of the Faculty of Communication Arts, Bangkokthonburi University. An online questionnaire of Likert's 5 level rating scale was used to define the following options: the highest, moderate, less and the least. Data statistics analysis used were Percentage and Mean to find the satisfaction level of 49 Chinese students of academic year 2017 - 2020 towards the management of undergraduate teaching and learning in the Faculty of Communication Arts, Bangkokthonburi University. The questionnaire had 6 areas: 1. Curriculum 2. Instructors 3. Teaching and Learning Activities 4. Facilities 5. Measurement and Evaluation 6. Instructional Management.

The results of the research found that:

1) the Chinese undergraduate students in the Faculty of Communication Arts, Bangkok Thonburi University were satisfied with the overall management in very high level.

Keywords: Online Teaching Management; Satisfaction; Chinese Student

1. บทนำ

บริบทสังคมมนุษย์ตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบัน การเดินทางระหว่างกลุ่มสังคมมนุษย์เป็นเรื่องปกติ เช่น การเดินทางเพื่อแลกเปลี่ยนสินค้า การเดินทางเพื่อการค้าขายระหว่างประเทศ การเดินทางเพื่อศึกษาหาความรู้ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าเราจะเดินทางไปสถานที่ใด ๆ ก็ตาม แน่นอนว่าเราจะต้องพบปะกับมนุษย์ผิวเหลือง โดยเฉพาะมนุษย์ที่เรียกชนชาติตัวเองว่าเป็น ชนชาติจีน หากกล่าวถึงเรื่องการศึกษา มีชาวจีนจำนวนไม่น้อยที่ให้ความสำคัญต่อการศึกษา ยิ่งในปัจจุบันชาวจีนที่มีฐานะ ได้หันส่งลูกหลานตัวเองไปศึกษาไปยังต่างแดนมากขึ้น ส่วนใหญ่แล้วนักศึกษาจะไปศึกษาต่อที่สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ฯลฯ ในปี พ.ศ. 2521 คือยุคเปิดและการปฏิวัติเศรษฐกิจจีนของเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์เติ้ง เสี่ยวผิง พยายามผลักดันนักศึกษาชาวจีน นักวิชาการชาวจีนไปยังต่างแดนเพื่อศึกษาเรียนรู้ มีจำนวนทั้งหมด 860 คน และนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา มีจำนวนนักศึกษาชาวจีนจำนวนไม่น้อยที่ไปศึกษาเรียนต่อในต่างประเทศ และจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง (Peter Bodycott, 2009) จากข้อมูลในปี พ.ศ. 2561 ให้ข้อมูลพบว่า มีนักศึกษาชาวจีนจำนวน 662,110 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในต่างประเทศ ทั้งนี้ นักศึกษาต่างชาติได้เดินทางมายังประเทศไทย ในมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย มีจำนวน 11,512 คน โดยมีนักศึกษาชาวจีนมาเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 17,055 คน (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2560)

ในปัจจุบันสถาบันการศึกษาทุกระดับการศึกษาต้องเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอน ที่ต่างต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในยุคโลกาภิวัตน์ และมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีได้ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยเลือกให้นักศึกษาชาวจีนเรียนหนังสือออนไลน์ได้เต็มตัว ไม่จำเป็นต้องเดินทางเข้ามาในประเทศไทย เพื่อมาเรียนที่มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ดังนั้น หากเปรียบเทียบกับการศึกษาในระบบเก่าคือ ผู้เรียนต้องเดินทางไปถึงสถาบันการศึกษา โดยที่ผู้เรียนและผู้สอนต้องใช้ต้นทุนการเดินทาง ใช้ทรัพยากร ใช้เวลากับการเดินทาง แต่ผลลัพธ์ในบางครั้งอาจไม่คุ้มค่าในการลงทุน ดังนั้นการจัดการศึกษาในปัจจุบันถือว่าเป็นการศึกษาไร้พรมแดน ซึ่งตอบโจทย์ในเรื่องต้นทุน ทรัพยากรให้น้อยลง และเปิดกว้างให้ผู้คนเข้าถึงความรู้ได้โดยหลีกเลี่ยงข้อจำกัดให้ได้มากที่สุด ในฐานะผู้วิจัยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาจีน อีกทั้งคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ได้เปิดรับนักศึกษาจีนซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์ใหม่ของอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ล่ามที่มีโอกาสได้สอนให้กับนักศึกษาชาวจีน นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2559 เป็นต้นมา คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีนักศึกษาจีนสมัครเข้าเรียนมาเป็นจำนวนที่มากขึ้น จึงเห็นควรที่จะศึกษาความพึงพอใจของการจัดการเรียนการสอนที่มีขึ้นในปัจจุบันว่า ความพึงพอใจเป็นอย่างไรบ้าง เพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการปรับกลยุทธ์การเรียนการสอนและปรับปรุงรายวิชาตลอดปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความพึงพอใจของนักศึกษาจีนต่อไป

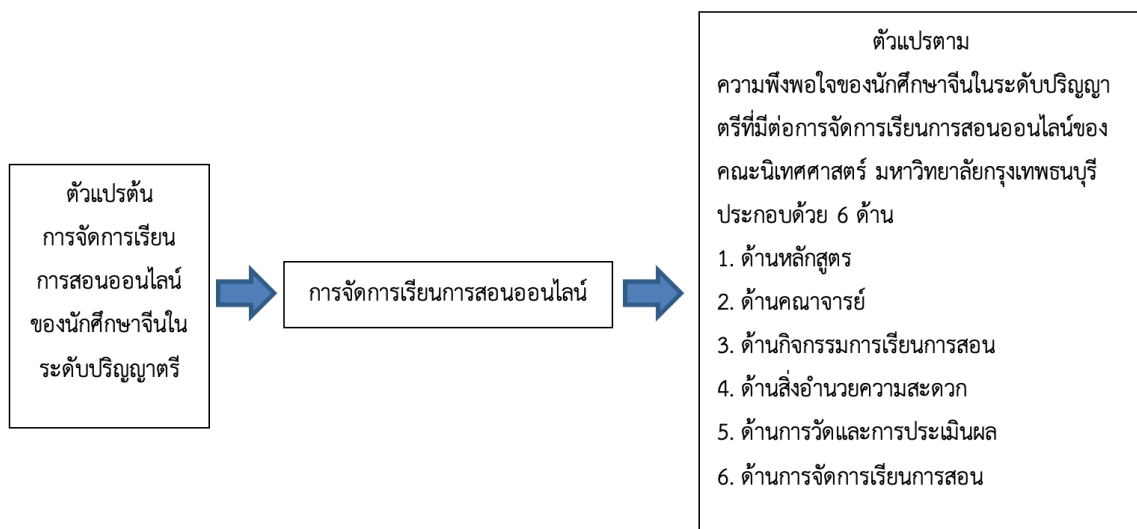
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการ ในแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ทุกชั้นปี จำนวน 55 คน และกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ทั้งหมดจำนวน 49 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คือ แบบสอบถามที่สร้างตามตัวแปรที่จะศึกษา โดยมีการแบ่งออกเป็น 3 ส่วน มีดังนี้

ส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาที่เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นปี

ส่วนที่ 2 คือ ข้อมูลที่เกี่ยวกับความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยใช้แบบมาตราวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert คำถามที่ใช้เป็นคำถามปลายปิด (Closed-Ended Question) ประกอบด้วยด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการวัดและการประเมินผล และด้านการจัดการเรียนการสอน

ส่วนที่ 3 คือ ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาจีน เป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Question)

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม (Questionnaire) ไปเสนอต่อคณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ ได้พิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านในการตรวจสอบโครงสร้างของแบบสอบถาม เพื่อเอามาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม จะนำมาวิเคราะห์โดยใช้หลักร้อยละ (Percentage) และใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งจะประกอบไปด้วยความถี่ (Frequency Distribution) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแสดงตารางร้อยละเพื่ออธิบายข้อมูลในด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักศึกษาชาวจีนที่ศึกษาในคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

5. ผลการวิจัย

การศึกษาความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีนั้น ผู้วิจัยศึกษาโดยการแยกวิเคราะห์ออกเป็นประเด็นหลัก จำแนกตามลักษณะข้อมูลตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษา และการใช้หลักสถิติในการบรรยายและอธิบายลักษณะการกระจายของข้อมูล ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาที่เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นปี

ตารางที่ 1

ข้อมูลของนักศึกษาจีนที่เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีตามชั้นปี

ชั้นปี	จำนวน
ชั้นปีที่ 1	13
ชั้นปีที่ 2	17
ชั้นปีที่ 3	12
ชั้นปีที่ 4	7
รวม	49

จากตารางที่ 1 พบว่านักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ที่ให้ข้อมูลมากที่สุดคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 เป็นจำนวน 17 คนและเมื่อพิจารณาการให้ข้อมูลของนักศึกษาจีนชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 มีจำนวนใกล้เคียงกันที่จำนวน 13 และ 12 ตามลำดับ

ตารางที่ 2

ข้อมูลของนักศึกษาจีนที่เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีตามเพศ

เพศ	จำนวน
ชาย	24
หญิง	25
รวม	49

จากตารางที่ 2 พบว่านักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีเมื่อพิจารณาการให้ข้อมูลของนักศึกษาจีนเพศชายและเพศหญิง มีจำนวนใกล้เคียงกันที่จำนวน 24 และ 25 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ตารางที่ 3

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อด้านหลักสูตร ของนักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ความพึงพอใจต่อด้านหลักสูตร	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
	จำนวน (ร้อยละ)							
เนื้อหาในแต่ละรายวิชามีความทันสมัย			9 (18.4)	11 (22.4)	29 (59.2)	4.41	.788	มาก
รายวิชามีความเหมาะสม และมีสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา			6 (12.2)	17 (34.7)	26 (53.1)	4.41	.705	มาก
รายวิชามีประโยชน์ สามารถนำไปประกอบอาชีพได้		2 (4.1)	7 (14.3)	12 (24.5)	28 (57.1)	4.35	.879	มาก
เนื้อหาในแต่ละรายวิชามีความทันสมัย		3 (6.1)	7 (14.3)	12 (24.5)	27 (55.1)	4.29	.935	มาก
รายวิชามีความเหมาะสม และมีสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา			7 (14.3)	12 (24.5)	30 (61.2)	4.47	.739	มาก
ภาพรวม						4.39	.759	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่านักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีความพึงพอใจต่อด้านหลักสูตร ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.39 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เกี่ยวกับเนื้อหาในแต่ละรายวิชามีความทันสมัย มีความเหมาะสม และมีสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา มีความเหมาะสม และมีสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา มีความพึงพอใจในระดับมาก เกี่ยวกับเนื้อหาในแต่ละรายวิชาที่มีความทันสมัยและเนื้อหาในแต่ละรายวิชาที่มีความทันสมัย

ตารางที่ 4

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อด้านอาจารย์ผู้สอน ของนักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ความพึงพอใจต่อ ด้านอาจารย์	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
	จำนวน (ร้อยละ)							
ลักษณะความเป็นกันเองระหว่าง อาจารย์และนักศึกษา			3 (6.1)	12 (24.5)	34 (69.4)	4.63	.602	มาก ที่สุด
ลักษณะการพูดคุยในระหว่างคาบ เรียน			3 (6.1)	16 (32.7)	30 (61.2)	4.55	.614	มาก ที่สุด
ระหว่างคาบเรียน นักศึกษาฟัง อาจารย์สอนเข้าใจง่าย			8 (16.3)	15 (30.6)	26 (53.1)	4.37	.755	มาก
มีความเชี่ยวชาญในถ่ายทอดความรู้			6 (12.2)	14 (28.6)	29 (59.2)	4.47	.710	มาก
มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ที่สอน			3 (6.1)	13 (26.5)	33 (67.3)	4.61	.606	มาก ที่สุด
ภาพรวม						4.51	.617	มาก ที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่านักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีความพึงพอใจต่อด้านอาจารย์ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับลักษณะความเป็นกันเองระหว่างอาจารย์และนักศึกษา มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ที่สอน ลักษณะการพูดคุยในระหว่างคาบเรียน มีความพึงพอใจในระดับมาก เกี่ยวกับความเชี่ยวชาญในถ่ายทอดความรู้และระหว่างคาบเรียน นักศึกษาฟังอาจารย์สอนเข้าใจง่าย

ตารางที่ 5

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ของนักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ความพึงพอใจต่อ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
	จำนวน (ร้อยละ)							
ในคาบระหว่างเรียน อาจารย์ผู้สอน ให้นักศึกษาทำกิจกรรมในคาบเรียน เช่น ถ่ายรูป ทำคลิปวิดีโอ กราฟิก มีกิจกรรมที่ฝึกประสบการณ์ตรง ให้กับนักศึกษาก่อนที่จะไปทำงาน จริง		2 (4.1)	6 (12.2)	13 (26.5)	28 (57.1)	4.37	.859	มาก
กิจกรรมในห้องเรียนและนอก ห้องเรียน สามารถให้นักศึกษามี พื้นที่ที่สามารถแสดงความสามารถ ได้มากขึ้น			7 (14.3)	9 (18.4)	33 (67.3)	4.53	.739	มากที่สุด
ภาพรวม						4.53	.739	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่านักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.53 อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เกี่ยวกับกิจกรรมในคาบระหว่างเรียน อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษาทำกิจกรรมในคาบเรียน เช่น ถ่ายรูป ทำคลิปวิดีโอ กราฟิก และกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สามารถให้นักศึกษามีพื้นที่ที่สามารถแสดงความสามารถ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับกิจกรรมที่ฝึกประสบการณ์ตรงให้กับนักศึกษาก่อนที่จะไปทำงานจริงสามารถได้มากขึ้น

ตารางที่ 6

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อด้านสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ความพึงพอใจต่อ ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
	จำนวน (ร้อยละ)							
ด้านสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน								
มีจำนวนของอุปกรณ์หรือสื่อการเรียนการสอนครบถ้วน			7 (14.3)	12 (24.5)	30 (61.2)	4.47	.739	มาก
ประสิทธิภาพของอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน			6 (12.2)	13 (26.5)	30 (61.2)	4.49	.711	มาก
ด้านสื่อสิ่งแวดล้อมอาคารสถานที่								
ในห้องเรียนสะอาด สวยงาม			7 (14.3)	10 (20.4)	32 (65.3)	4.51	.739	มากที่สุด
มีห้องสตูดิโอมีความเหมาะสมกับการเรียนรู้			6 (12.2)	11 (22.4)	32 (65.3)	4.53	.710	มากที่สุด
ห้องเรียนมีความเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา			7 (14.3)	10 (20.4)	32 (65.3)	4.51	.739	มากที่สุด
สภาพแวดล้อมภายในห้องน้ำสะอาด อากาศถ่ายเท มีแสงสว่าง			5 (10.2)	11 (22.4)	33 (67.3)	4.57	.677	มากที่สุด
บริเวณนอกอาคารสถานที่สะอาด ปลอดภัย			3 (6.1)	16 (32.7)	30 (61.2)	4.55	.614	มากที่สุด
ภาพรวม						4.51	.711	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่านักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีความพึงพอใจต่อสิ่งแวดล้อม ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในห้องน้ำสะอาด อากาศถ่ายเท มีแสงสว่างบริเวณนอกอาคารสถานที่สะอาด ปลอดภัย มีห้องสตูดิโอมีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ ห้องเรียนมีความเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา ในห้องเรียนสะอาด สวยงาม มีความพึงพอใจในระดับมากเกี่ยวกับประสิทธิภาพของอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนและมีจำนวนของอุปกรณ์หรือสื่อการเรียนการสอนครบถ้วน

ตารางที่ 7

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน ของนักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ความพึงพอใจต่อ ด้านการจัดการเรียนการสอน	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
	จำนวน (ร้อยละ)							
อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์และเป้าหมายของการเรียนการสอน			5 (10.2)	13 (26.5)	31 (63.3)	4.53	.680	มากที่สุด
มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นให้นักศึกษามีการทำกิจกรรมร่วมมือ เพื่อให้มีการคิด วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็น			5 (10.2)	13 (26.5)	31 (63.3)	4.53	.680	มากที่สุด
มีการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ และทักษะในการนำไปใช้จริง			5 (10.2)	14 (28.6)	30 (61.2)	4.51	.681	มากที่สุด
มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสนใจกับการเรียน	1 (2.0)		7 (14.3)	14 (28.6)	27 (55.1)	4.37	.809	มาก
อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์และเป้าหมายของการเรียนการสอน			6 (12.2)	12 (24.5)	31 (63.3)	4.51	.711	มากที่สุด
ภาพรวม						4.51	.681	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 พบว่านักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์และเป้าหมายของการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นให้นักศึกษามีการทำกิจกรรมร่วมมือ เพื่อให้มีการคิด วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็น อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์และเป้าหมายของการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ และทักษะในการนำไปใช้จริง มีความพึงพอใจในระดับมาก เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสนใจกับการเรียน

ตารางที่ 8

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการวัดและประเมินผล ของนักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ความพึงพอใจต่อ ด้านการวัดและประเมินผล	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มากที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
	จำนวน (ร้อยละ)							
อาจารย์ผู้สอนมีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์และเป้าหมายของการเรียนการสอน			6 (12.2)	12 (24.5)	31 (63.3)	4.51	.711	มากที่สุด
อาจารย์แต่ละรายวิชาได้ออกแบบข้อสอบมีระดับยากง่ายที่เหมาะสม			6 (12.2)	12 (24.5)	31 (63.3)	4.51	.711	มากที่สุด
อาจารย์แต่ละรายวิชามีการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ทำงานเพื่อประเมินการทำงานทั้งแบบงานกลุ่ม			7 (14.3)	13 (26.5)	29 (59.2)	4.45	.738	มาก
มีความชัดเจนของเกณฑ์การประเมินผล			4 (8.2)	17 (34.7)	28 (57.1)	4.49	.649	มาก
การวัดและการประเมินผลเป็นไปอย่างยุติธรรมและเป้าหมายของการเรียนการสอน			4 (8.2)	13 (26.5)	32 (65.3)	4.57	.645	มากที่สุด
ภาพรวม						4.55	.647	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 พบว่านักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีความพึงพอใจต่อการวัดและประเมินผล ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลเป็นไปอย่างยุติธรรม อาจารย์ผู้สอนมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์และเป้าหมายของการเรียนการสอน อาจารย์แต่ละรายวิชาได้ออกแบบข้อสอบมีระดับยากง่ายที่เหมาะสม มีความชัดเจนของเกณฑ์การประเมินผล และมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับอาจารย์แต่ละรายวิชาที่มีการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ทำงานเพื่อประเมินการทำงานทั้งแบบงานกลุ่ม

6. อภิปรายผล

จากการศึกษาด้านหลักสูตรพบว่า นักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีจำนวน 49 คน มีความพึงพอใจต่อด้านหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายวิชามีความเหมาะสมและมีความสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ เนื้อหาในแต่ละรายวิชามีความทันสมัย และรายวิชาที่มีความเหมาะสมและมีสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา รายวิชาที่มีประโยชน์สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ และเนื้อหาในแต่ละรายวิชาที่มีความทันสมัย

จากการศึกษาด้านอาจารย์พบว่า นักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีความพึงพอใจต่อด้านอาจารย์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ลักษณะความเป็นกันเองระหว่างอาจารย์และนักศึกษามีอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ที่สอน ลักษณะการพูดคุยในคาบระหว่างเรียน มีความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดความรู้ ลักษณะการพูดคุยในระหว่างคาบเรียน และระหว่างในคาบเรียนนักศึกษาฟังอาจารย์สอนเข้าใจง่าย

จากการศึกษาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีความพึงพอใจต่อด้านกิจกรรมการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เกี่ยวกับกิจกรรมในคาบระหว่างเรียน อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษาทำกิจกรรมในคาบเรียน เช่น ถ่ายรูป ทำคลิปวิดีโอ กราฟิก กิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สามารถให้นักศึกษามีพื้นที่ที่สามารถแสดงความสามารถได้ และกิจกรรมที่ฝึกประสบการณ์ตรงให้กับนักศึกษาก่อนที่จะไปทำงานจริงสามารถได้มากขึ้น

จากการศึกษาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า พบว่านักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีด้านความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวก ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในห้องน้ำสะอาด อากาศถ่ายเท มีแสงสว่าง บริเวณนอกอาคารสถานที่สะอาด ปลอดภัย มีห้องสตูดิโอมีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ ห้องเรียนมีความเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาและในห้องเรียนสะอาดสวยงาม มีความพึงพอใจในระดับมากเกี่ยวกับประสิทธิภาพของอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน และมีจำนวนของอุปกรณ์หรือสื่อการเรียนการสอนครบถ้วน

จากการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า นักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์และเป้าหมายของการเรียนการสอนและมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นให้นักศึกษามีการทำกิจกรรมร่วมมือ เพื่อให้มีการคิด วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็น อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์และเป้าหมายของการเรียนการสอน และมีการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ และทักษะในการนำไปใช้จริง มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสนใจกับการเรียน

จากการศึกษาด้านการวัดและประเมินผลพบว่า พบว่านักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีความพึงพอใจต่อการวัดและประเมินผลในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลเป็นไปอย่างยุติธรรม อาจารย์ผู้สอนมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์และเป้าหมายของการเรียนการสอนและอาจารย์แต่ละรายวิชาได้ออกแบบข้อสอบมีระดับยากง่ายที่เหมาะสม มีความชัดเจนของเกณฑ์การประเมินผล และมีความพึงพอใจในระดับมากเกี่ยวกับอาจารย์แต่ละรายวิชาที่มีการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ทำงานเพื่อประเมินการทำงานทั้งแบบงานกลุ่ม

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัยในครั้งนี้

1. ด้านหลักสูตรถึงแม้ว่าหลักสูตรของคณะนิเทศศาสตร์อยู่ในระดับที่เหมาะสม แต่เนื้อหาในแต่ละรายวิชาต้องมีการปรับให้เข้ากันยุคสมัย เพื่อเป็นประโยชน์ของตัวนักศึกษาที่เข้ามาเรียน และสามารถไปปรับใช้ในสายงานได้

2. ด้านอาจารย์ เนื่องจากอาจารย์ไทยมีลักษณะความเป็นกันเองระหว่างอาจารย์และนักศึกษามากกว่าอาจารย์จีน ซึ่งในคณะนิเทศศาสตร์ ในระหว่างการเรียนการสอน จะมีอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ล่ามประกบคู่ ดังนั้นอาจารย์ที่ถ่ายทอดต้องมีความสัมพันธ์กัน รู้ใจกัน และจะสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ดี นักศึกษาก็จะมีความเข้าใจในเนื้อหาเรียนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์จะต้องเรียนรู้จากอาจารย์ผู้สอนให้ได้มากที่สุด

3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน นักศึกษาควรมีพื้นที่ในการแสดงออกผลงานคาบระหว่างเรียนให้ได้มากที่สุด เพราะหลักสูตรวิชานิเทศศาสตร์ถือว่าเป็นสายวิชาชีพ ดังนั้นก่อนที่จะไปฝึกประสบการณ์การทำงานจริง อาจารย์ผู้สอนควรให้มีกิจกรรมและมีพื้นที่ในการแสดงออกผลงาน ความคิดให้ได้มากที่สุด

4. ด้านความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนต้องมีให้ครบถ้วน และด้านการวัดและประเมินผล อาจารย์แต่ละรายวิชาให้มีการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ทำงานเพื่อประเมินการทำงานทั้งแบบงานกลุ่มเป็นไปอย่างยุติธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาเรื่อง ศึกษาความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ในกลุ่มนักศึกษาจีนระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ได้แก่ ปริญญาโทและปริญญา อีกทั้งเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งประเมินผลนักศึกษาจีนในแง่มุมอื่น ๆ เช่น อายุ เพศทางเลือก ถิ่นกำเนิด เป็นต้น เพื่อให้ได้ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะฯ อย่างครบถ้วน

รายการอ้างอิง

- ดิเรก ฤกษ์สาหร่าย. (2528, 23 มกราคม). *ทฤษฎีความพึงพอใจ*. <http://www.research.doae.go.th/Textbook>.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560*.
- เสาวภา วิชาดี. (2554). การศึกษาในกระบวนทัศน์ใหม่: การเรียนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน. *Executive Journal*. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Peter Bodycott. (2015). Choosing a higher education study abroad destination. *Journal of research in international education*, 4(3), 349 – 369
- Xiaoyu Jiang. (2012). *Chinese International Student's Decision making and Attitudes towards Studying in the United States*. Iowa State University.

การดัดแปลงตัวละครจากวรรณคดีไทยเพื่อสร้างสรรค์บทละครสะท้อนปัญหาสังคม

เรื่อง Night at the library the ชะเอ็งเงย

ADAPTING CHARACTERS FROM THAI LITERATURE TO CREATE PLAYS REFLECTING SOCIAL PROBLEMS STORY: NIGHT AT THE LIBRARY THE CHA-ENG-NGEI

กษาปณ์ ปัทมสุต¹ และ พิมพ์ภีรดา ปัทมสุต²

Kasarp padmasuta and Pimpirada padmasuta

Article History

Received: 03-05-2023; Revised: 01-05-2024; Accepted: 17-05-2024

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.36>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการดัดแปลงตัวละครจากวรรณคดีไทย เพื่อสร้างสรรค์บทละครสะท้อนปัญหาสังคม เรื่อง Night at the library the ชะเอ็งเงยซึ่งผู้วิจัย ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ที่ใช้การสังเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์เป็นองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นเป็นความรู้ที่ประกอบด้วยผลงานการแสดงที่สร้างความหมายใหม่กับวงการศิลปะ โดยผู้วิจัยเป็นผู้เขียนบทละครร่วมสมัย เพื่อค้นหา วิธีการ ดัดแปลงบทละคร จากตัวละครในวรรณคดีไทย มาสะท้อนปัญหาสังคมปัจจุบัน งานวิจัยนี้ มีขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูลและการเขียนบท จนไปถึง การจัดแสดงจริง โดยมี การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ

ผลการวิจัยพบว่า

การดัดแปลงตัวละครจากวรรณคดีไทย เพื่อสร้างสรรค์บทละครสะท้อนปัญหาสังคม สามารถใช้ การดัดแปลง ตัวละครจากวรรณคดีไทย ที่มีปัญหา เทียบเคียงกับ ตัวละครในสังคมปัจจุบันได้ เป็นอย่างดี แต่ผู้เขียนบท จำเป็นที่จะต้องศึกษา แก่นแท้ ของวรรณคดีในแต่ละเรื่องให้เป็นอย่างดี แล้วจึงขยายความตัวละครนั้น ขึ้นมาสร้างเป็นบทละครเรื่องใหม่ต่อไป

คำสำคัญ: บทละครเวที; การดัดแปลงตัวละครจากวรรณคดีไทย; ละครร่วมสมัย

¹อาจารย์ คณะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

Lecturer, Faculty creative industry, University Rattan bundit

E-mail: Kasarppadmasuta@gmail.com *Frist Author

²อาจารย์ คณะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

Lecturer, Faculty creative industry, University Rattan bundi

ABSTRACT

The purpose of this research is to Study the adaptation of characters from Thai literature. To create a play reflecting social problems, titled Night at the library the Cha-Eng-Ngae, which the researcher conducted action research that uses synthesis and interpretation to create a body of knowledge that is comprised of performance works that create new meaning in art circle. The researcher is a contemporary drama writer , searching for ways to adapt scripts. From characters in Thai literature to reflect current social problems. This research involves the steps of collecting data and writing scripts until the actual exhibition, with in-depth interviews with key informants.

The research results found that:

Adaptation of characters from Thai literature To create a script that reflects social problems, it can be used to adapt characters from Thai literature that have problems, comparable to characters in today's society very well, but the screenwriter It is necessary to study the essence of each literary subject well. Then expand on that character. to be created into a new drama.

Keywords: drama, adaptation, contemporary drama, Adaptation of characters from Thai literature

1. บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยโดยเฉพาะสังคมเมืองที่มุ่งหวังเรื่องวัตถุนิยม ความเจริญในหน้าที่การงาน หน้าตาในสังคม การอยู่รอดในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันโดยปัญหาของแต่ละบุคคลแต่ละอย่างนั้นก็มีหลากหลายทั้งความแตกต่างทางความคิดของสมาชิกครอบครัว คู่ครอง เพื่อนร่วมงาน กิเลสตัณหาที่เกิดจากความคิดที่ขัดแย้งของมนุษย์ด้วยกันเอง ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม หรือแม้แต่ความขัดแย้งกับตนเอง ซึ่งความขัดแย้งต่างๆที่กล่าวมานี้ ล้วนเป็นรากฐานในการสร้างบเลละครเวทีขึ้น เพื่อสะท้อนปัญหาต่างๆ ให้ผู้ชมได้มองเห็นหรือรับรู้ได้ชัดเจน ผ่านความบันเทิงอย่างละครเวทีที่มีพื้นฐานมาจากตำนาน นิทาน วรรณกรรมหรือวรรณคดี ที่ประพันธ์ขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร และได้แสดงออกมาเป็นการละเล่น มหรสพต่างๆ พัฒนาการมาเป็นละครเวทีหลากหลายรูปแบบ

ในปัจจุบันไม่ว่าจะมีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรมไทย หรือจากวัฒนธรรมอื่นที่มีผลต่อวรรณคดีไทย ก็ล้วนแต่สะท้อนภาพสังคม และปัญหาที่เกิด จากกิเลสของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัยต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งการสร้างบเลละครร่วมสมัยวิธีหนึ่งนั้น ก็คือการเขียนบเลละครที่อาศัยตัวละครในวรรณคดีหรือตำนานพื้นบ้านที่โด่งดังมาสะท้อนปัญหาของคนในยุคปัจจุบัน โดยปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในวรรณคดีไทย ที่ผู้ประพันธ์เรื่องจะสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนคนในสังคม การดัดแปลงตัวละครจากวรรณคดีไทย เพื่อสร้างสรรค์บเลละครสะท้อนปัญหาสังคม จึงเป็นการเชื่อมโยงปัญหาของคนในสังคมให้ผู้ชมตระหนักว่าเรื่องราวในอดีตในยุคสมัยที่วรรณกรรมได้รับการประพันธ์นั้น ยังเกิดขึ้นเพียงแต่เปลี่ยนบริบทไปเพียงเท่านั้น

โดยได้เลือกตัวละครจนาในวรรณคดีเรื่องสังข์ทอง นางวันทองขุนช้าง-ขุนแผน พระลักษณ์จากเรื่องรามเกียรติ มัสสุหรีตำนานนางพญาเลือดขาว และนันทกานีนิเทศกัญฐ์ บเลละครนี้มีความสำคัญและน่าสนใจในประเด็นของคนเรามักจะสนใจแต่ปัญหาของตนเองและมองข้ามปัญหาของคนอื่น ที่เขามองเห็นตัวเราเป็นที่พึ่งสุดท้ายที่จะช่วยแก้ปัญหาให้เขาได้

ในส่วนของละครแบบไทยที่เป็นการแสดงที่มีพื้นฐานมาจากวรรณคดีหรือนิทานต่าง ๆ นั้นคนในสังคมไทยก็ผูกพันกับตัวละครในวรรณกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นเวลานาน ซึ่งการสร้างตัวละครในวรรณกรรม การดัดแปลงบเลละครร่วมสมัยเพื่อสะท้อนปัญหาสังคม กรณี

ศึกษาบทละครเรื่อง “Night at the library the เชะเอ็งเงย” เป็นส่วนหนึ่งของสร้างสรรค์ละครที่จะจัดการแสดงจัดแสดงที่คณะอุตสาหกรรม
สร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ในวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2565 จำนวน 1 รอบ ดำเนินการจัดแสดงโดยนิสิต มีนักแสดงรับเชิญมา
ร่วมแสดงมากมาย บรรเลงดนตรีโดยวงปี่พาทย์วงยอดศิลป์ ร่วมกับการใช้ดนตรีสากลร่วมสมัย มีผู้ชมเข้าชมการแสดงจำนวน 100 คน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการดัดแปลงตัวละครในวรรณคดีไทยจากบทละครเรื่องต่าง ๆ มาเป็นบทละครร่วมสมัยสะท้อนปัญหาสังคม
เรื่อง “Night at the library the เชะเอ็งเงย”

3. การทบทวนวรรณกรรม

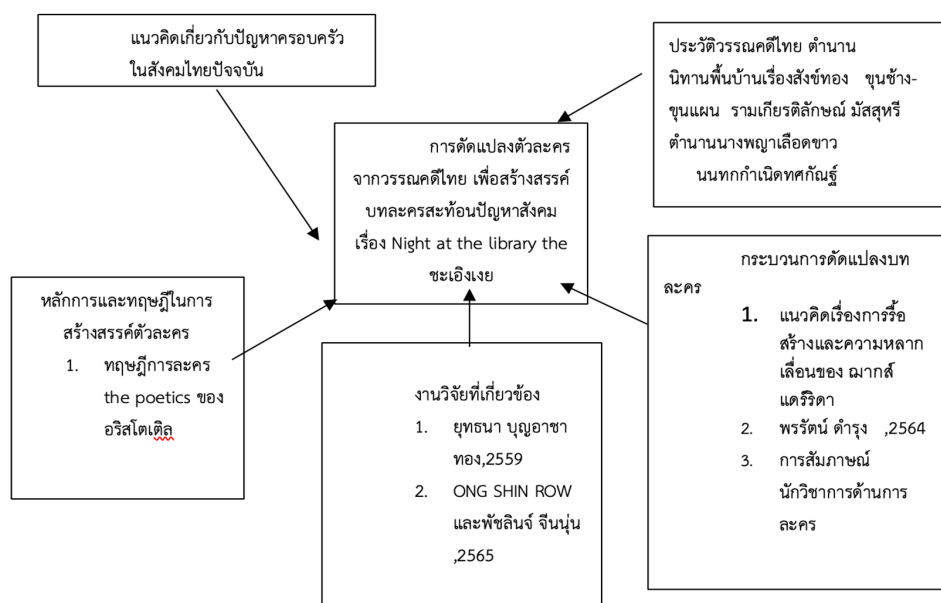
การดัดแปลงตัวละครจากวรรณคดีไทย เพื่อสร้างสรรค์บทละครสะท้อนปัญหาสังคมเรื่อง Night at the library the เชะ
เอ็งเงยดังต่อไปนี้ 1) แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวในสังคมไทยในปัจจุบัน 2) ประวัติวรรณคดีไทย ตำนาน นิทานพื้นบ้าน ตาม
เรื่องดังนี้ ได้แก่ สังข์ทอง ขุนช้าง-ขุนแผนรามเกียรติ์ในส่วนของพระลักษณ์ มัสสุหรืตำนานนางพญาเลือดขาวนทกกำเนิดทศกัณฐ์
3) แนวคิดเกี่ยวกับการเขียนบทละครและการดัดแปลงบทละคร 4) แนวคิดเรื่องการรื้อสร้างและความหลากหลายของ ฌากส์ แดร์
ริดา 5) ทฤษฎีการละคร the poetics ของอริสโตเติล 6) การดัดแปลงบทละคร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ยุธนา บุญอาชา
ทอง. (2559). กระบวนการสร้างบทละครเวทีไทยสมัยใหม่ และ ONG SHIN ROW และพัชลิน จินนุ่น. (2565). การดัดแปลงตัวละคร
ในวรรณกรรมเรื่อง “อิเหนาผู้ชายที่เป็นตุ๊ดแล้วเป็นทอมต่ออีกที” ที่มาจากวรรณกรรมเรื่อง “อิเหนา ฉบับหิเกะยัต ปันหยี สะมิหัง”

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภูมิกระบวนการดัดแปลงบทละครร่วมสมัยเพื่อสะท้อนปัญหาสังคม กรณีศึกษาบทละครเรื่อง “Night at the library
the เชะเอ็งเงย”

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการดัดแปลงบทละครร่วมสมัยเพื่อสะท้อนปัญหาสังคม กรณีศึกษาบทละครเรื่อง “Night at the library the เชงเอ็งเยย” การศึกษาวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ได้แก่

1. การศึกษาตัวละครในวรรณคดีที่เหมาะสมกับการนำมาสร้างสรรค์ใหม่ในบทละครร่วมสมัย ผู้วิจัยได้เลือกตัวละครที่สะท้อนปัญหาสังคมการคัดเลือกตัวละครในวรรณคดีไทยแต่ละตัวอาทิ รจนา วันทอง พระลักษมณ์ มีสสุหรีและนันทก มาเขียนเป็นบทละครเวทีร่วมสมัยเรื่อง “Night at the library เดอะเชงเอ็งเยย” สามารถสะท้อน

จากประเด็นปัญหาที่ตัวละครตัวหลักอย่างดร.นุชฤดี ตามรายละเอียดประเด็นปัญหา ผ่านตัวละครในวรรณคดี ตามกลวิธีการดัดแปลงบทละครที่จะกล่าวถึงต่อไปดังนี้

2. ผู้วิจัยได้ใช้กลวิธีในการดัดแปลงตัวละคร โดยใช้แนวคิดเรื่องการรื้อสร้างและความหลากหลายของฉากส์ แดร์ริดา ที่เป็นการนำเสนอปัญหาและปฏิบัติการถอดถอนเพื่อเปิดมุมมองหรือประเด็นปัญหาที่ถูกกลบเกล็นปิดกั้นหรือซ่อนทับไว้ในสังคมให้ปรากฏขึ้นมา ประกอบกับแนวคิดเรื่องการดัดแปลงบทประพันธ์มาเป็นบทละคร (adaptation) ที่เป็นการสร้างบทละครเวทีที่มีการทำบทจากบทดั้งเดิม (original) มาดัดแปลงโดยมีวิธีการ ที่สำคัญคือการอ่านบทอย่างเข้าใจวิเคราะห์โครงเรื่องของบทประพันธ์และเพิ่มมุมมองของผู้เขียนเพิ่มเติมลงไป

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักวิชาการด้านละครเวทีเพื่อประกอบกระบวนการดัดแปลงบทละครหลังการดัดแปลงบทละครเพื่อแก้ จำนวนสองคน ได้แก่ ผศ.ดร. สามมิติ สุขบรรจง อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ อ.ดร. อภิญญา อันพันลำ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ โดยสามารถอภิปรายการดัดแปลงตัวละครในวรรณคดีตามปัญหาของตัวละครที่เลือกมาได้ดังนี้

ตารางที่ 1

แสดงการดัดแปลง ตัวละครในวรรณคดี ผ่านประเด็น ปัญหาของตัวละครหลัก

ปัญหาของ ดร.นุชฤดี	ตัวละครในวรรณคดี	ปัญหาของตัวละครในวรรณคดี
1.การตัดสินใจเลือกคู่ครองของตนเองโดยไม่สนใจ ความต้องการของ พ่อแม่	1. นางรจนา	1. นางรจนา เลือกที่จะทำตามความต้องการของตัวเอง เมื่อเห็นพระสังข์รูปทอง ที่อยู่ในร่างของเจ้าเงาะ ผู้อภิสิทธิ์
2. ปัญหาความเจ้าชู้ ของนางวาทะกอนเรนทร ที่มักจะอ้างราชการ ในการไม่มาพบหน้า ไม่มีเวลาให้ และเธอก็รับรู้อยู่ เสมอว่า สามีของเธอ นอกใจมีเมียคนอื่นหลายคน	2.นางวันทอง	2. นางวันทอง เผชิญกับปัญหา ที่ขุนแผนสามีของเธอ ไปราชการศึก เชียงใหม่ กลับมา และได้รับ นางลาวทองมาเป็นอนุภรรยา
2.1 การที่เธอ มีเพื่อนรัก ต่างเพศ ที่สนิทกันมานานอย่าง คชาธาร มหาเศรษฐีระดับประเทศ ที่มีจิตใจดี รักเดียวกับ ดร.นุชฤดี เท่านั้น	2.1 ขุนช้าง	2.1ขุนช้างผู้มีรักเดียวใจเดียวกับนางวัน ทองอาศัยจังหวะที่ขุนแผนไปราชการศึกที่ เชียงใหม่ไปปรับตัวครอบครองนางวันทองมา อยู่ด้วย โดยอ้างว่าให้ โอนราชาอาญาศึก

3. ปัญหาการทำงาน ของของดร.นุชฤดี ที่เป็นคนที่เก่งที่สุด ด้านวรรณคดีไทยของหอสมุดแห่งชาติ แต่ต้องทำงาน เพื่อให้ ผู้อำนวยการหอสมุดแห่งชาติ ที่เป็นเจ้านายของเธอ ได้หน้าแทนเธอเสมอ	3.พระลักษณ์	3.พระลักษณ์ มีบทบาทของการเสียสละ ให้พี่ชายทุกเรื่อง ในขณะที่ ผู้คนต่างยกย่องพระราม ว่ามีเกียรติ แต่งานเบื้องหลังทั้งหลาย หลายครั้งเป็นบทบาทของพระลักษณ์
4. ปัญหาแม่ผัวลูกสะใภ้ ที่ดร.นุชฤดี ถูก แม่ของผู้การเรนทรโทรมาต่อว่าอยู่เสมอ ว่า เป็นชู้กับ คชาธาร แท้ที่จริงแล้ว แม่สามีของเธอรังเกียจครอบครัวของเธอ ที่เป็นหนี้เป็นสิน	4. พระนางมัสสุรี ตำนานนางพญาเลือดขาว	4. พระนางมัสสุรี ประสบปัญหาแม่ผัวลูกสะใภ้ เพราะราชินีแห่งลังกาวิไลไมโปรด พระนาง ที่เป็นสตรีสามัญชนชาวสยาม สยามเป็น ที่รุกรานลังกาวิไลมาโดยตลอด ราชินีแห่งลังกาวิไล จึงหาทางใส่ความว่าพระนางมัสสุรีคบชู้ กับ องครักษ์

ปัญหาของตัวละครจากวรรณคดีสี่ตัว ที่ผู้วิจัยได้เลือกมาเปรียบเทียบ กับปัญหาของตัวละครตัวหลักอย่าง ดร.นุชฤดี ผู้วิจัยจะเลือกจาก สิ่งที่อ่าน ในวรรณคดีหรือตำนานพื้นบ้าน แล้วมาสร้างปัญหาให้ตัวละครตัวหลัก ส่วนปัญหาของตัวละครในวรรณคดีอีกหนึ่งตัว เป็นปัญหาที่สะท้อนปัญหาตัวละคร ตัวอื่น ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจ กับตัวละครตัวหลัก ในการเลือกวรรณคดี ดีเด่นแห่งชาติ ส่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม นั่นคือ ปัญหา ของจ่านนท์ ทหารรับใช้ของนางาเอกราณเรนทร สามีของเธอ ที่เขาส่งมารับใช้ โดยผู้วิจัยได้จำแนก ปัญหาของตัวละครตัวหลัก กับปัญหาของตัวละครในวรรณคดี เพื่อมาดัดแปลงบทละคร ดังนี้

ตารางที่ 2

แสดงปัญหา ของตัวละครจ่านนท์ เปรียบเทียบกับตัวละครในวรรณคดี

ปัญหาของตัวละครจ่านนท์	ตัวละครในวรรณคดี	ปัญหาของตัวละครในวรรณคดี
1. จ่านนท์ ทหารรับใช้ของผู้การเรนทรสามีของ ตัวละครตัวหลักเป็นตัวละครที่มีความ กตัญญู กับมารดาของเขามากที่สุด เขาต้องการกู้เงินในระบบของกองทัพ เพื่อมา สร้างบ้านให้แม่อยู่ แต่จ่านนท์ ก็ถูก เจ้านายตนเองอย่างผู้การเรนทร โกงเงิน จนเขาเกิดความคับแค้น ไม่มีใครระบายปัญหาด้วยนอกจาก ดร.นุชฤดี	1.นนทก ยักษ์ผู้เฝ้าดินเขาไกรลาส มีหน้าที่คอยล้างเท้าเทวดา ก่อนที่จะขึ้นไปเข้าเฝ้าพระศิวะ	1. นนทก เป็น เป็นยักษ์หัวล้าน มีหน้าที่ล้างเท้าเทวดาก่อนขึ้นไปเฝ้าพระ ศิวะเขาถูกรังแกและดูถูกเหยียดหยาม จากเหล่าเทวดามาตลอด จนวันหนึ่งเขาได้ขึ้นไปขอ นวัตกรรม จากพระศิวะ เพื่อสามารถขึ้น ให้เหล่าเทวดา ดาย ปัญหาที่เกิดขึ้นเกิดจากความแค้นที่สะ สมของนนทก ที่เกิดขึ้นมานาน กับความไม่เป็นธรรม ที่เขาได้รับ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างเพื่อสำรวจความเห็นหลังการชมละครครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วยเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิตทั้งหมด 50 คน เป็นผู้ปกครองและบุคคลผู้สนใจทั้งหมด 50 คน

ขอบเขตการวิจัย

ด้านเนื้อหาผู้วิจัยได้เลือกกลวิธีการรวบรวม แนวคิดและกลวิธีการดัดแปลงบทละครเพื่อดัดแปลงตัวละครในวรรณคดีไทยมาสะท้อนปัญหา ที่ตัวละครหลักเผชิญดังที่กล่าวมาข้างต้นและการแสดงละคร จำนวนหนึ่งรอบ ด้านเวลาผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่การวิจัยเรื่องการดัดแปลงบทละครร่วมสมัยเพื่อสะท้อนปัญหาสังคม กรณีศึกษาบทละครเรื่อง “Night at the library the ชะเอมเงย” โดยดำเนินการวิจัยในพื้นที่คณะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต โดยแบ่งระยะเวลาในการวิจัยดังนี้

รายละเอียดของแผนงาน	ปี พ.ศ. 2565					
	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. เริ่มคัดเลือกตัวละครในวรรณคดี	*					
2. เริ่มเขียนโครงเรื่อง		*				
3. เชื่อมโยงเส้นเรื่องหลักกับตัวละครในวรรณคดี			*			
4. ลงรายละเอียดบทละครในแต่ละฉาก				*	*	
5. เริ่มซ้อมละครในแต่ละฉากแบบแยก					*	*
6. ซ้อมละครเรียงฉาก						*
7. แก้ไขบทละครให้เหมาะสมกับการสื่อสาร						*
8. แสดงจริงและเก็บข้อมูล จากการทำแบบสอบถาม						*

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือในการวิจัยให้เหมาะกับการวิจัยเชิงคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่สำคัญคือตัวผู้วิจัยที่มีส่วนร่วมในการดัดแปลงตัวละครในวรรณคดีเองโดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant Interview) ที่เป็นนักวิชาการด้านละครเพื่อวิเคราะห์สาระสำคัญของประเด็นที่ศึกษาแล้วทำการสังเคราะห์เนื้อหา ประกอบกับแนวคิดและทฤษฎีในการสร้างและดัดแปลงบทละครเวทีเพื่อให้ได้ข้อมูลไปสู่กระบวนการพัฒนาการสร้างองค์ความรู้ในการเขียนบทละครเวทีร่วมสมัยเพื่อสะท้อนปัญหาสังคมและจัดแสดงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการอ่านและทบทวนวรรณกรรม บทความที่เกี่ยวข้องกับการดัดแปลงตัวละครในวรรณกรรมรวมถึงการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant interview) ที่เป็นนักวิชาการด้านการละคร ประกอบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participation observation) โดยตัวผู้วิจัยจะเข้าร่วมในกิจกรรมและสังเกตการณ์ในฐานะผู้เขียนบทละครเวที มีปรับบทละครทั้งช่วงการค้นคว้าด้านวรรณคดีไทย ช่วงการอ่านบทละครครั้งแรก(first-reading) ตลอดจนการปรับบทละครในช่วงของการซ้อม โดยมีทำแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง หลังการจัดแสดงละครเรื่อง Night at the library the ชะเอมเงย ในวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2565

6. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่องการดัดแปลงตัวละครจากวรรณคดีไทย เพื่อสร้างสรรค์บทละครสะท้อนปัญหาสังคม เรื่อง Night at the library the ชะเอียงเงย โดยการทำแบบสอบถาม มีกลุ่มตัวอย่างมีผู้เข้าชมละครและตอบแบบสอบถามทั้งหมด 100 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59 เพศชายร้อยละ 41 ช่วงอายุเรียงตามลำดับมากไปน้อยคืออายุน้อยกว่า 10 ปี ร้อยละ 0 อายุ 10 – 15 ปี ร้อยละ 0 อายุ 16 – 20 ปี ร้อยละ 3 อายุ 20 – 21 ปีขึ้นไป ร้อยละ 74 และอายุอื่นๆ ร้อยละ 23 สถานภาพทางสังคมเป็นนักเรียน ร้อยละ 71 อาจารย์ ร้อยละ 1 และอื่นๆ ร้อยละ 28 โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตารางดังนี้

ตารางที่ 3

ระดับความคิดเห็นของผู้เข้าชมละคร

ลำดับ	รายการ	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
1	นักแสดงสามารถถ่ายทอดบทบาทได้มากน้อยเพียงใด	4.54	0.555	มากที่สุด
2	นักแสดงสามารถสื่อสารโต้ตอบกับผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.44	0.605	มากที่สุด
3	รูปแบบการแสดงมีความแปลกใหม่กว่าที่เคยเห็นมา	4.44	0.589	มากที่สุด
4	ผู้ชมเข้าใจประเด็นปัญหาของตัวละครในวรรณคดีเทียบกับปัญหาของตัวละครได้	4.52	0.538	มากที่สุด
5	ระยะเวลาในการจัดการแสดงมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด	4.45	0.606	มากที่สุด
6	สถานที่ในการแสดงมีความเหมาะสม	4.27	0.705	มากที่สุด
7	ผู้ชมได้รับความสนุกสนานและคล้อยตามเรื่องราวมากน้อยเพียงใด	4.48	0.574	มากที่สุด
8	เพลงประกอบมีความเหมาะสม	4.43	0.534	มากที่สุด
9	องค์ประกอบต่างๆ มีส่วนสนับสนุนละครให้มีประสิทธิภาพในการเล่าเรื่อง	4.37	0.688	มากที่สุด
	สรุปภาพรวม	4.437778	0.599	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเรียงตามลำดับดังนี้ ในด้านนักแสดงสามารถถ่ายทอดบทบาทได้มากน้อยเพียงใด มากที่สุดคือเป็น 4.54 ผู้ชมเข้าใจประเด็นปัญหาของตัวละครในวรรณคดีเทียบกับปัญหาของตัวละครได้ 4.52 และผู้ชมได้รับความสนุกสนานและคล้อยตามมากน้อยเพียงใด ในระดับมากที่สุด คิดเป็น 4.48

6. อภิปรายผล

กระบวนการดัดแปลงบทละครร่วมสมัยเพื่อสะท้อนปัญหาสังคม กรณีศึกษาบทละครเรื่อง “Night at the library the เซอเงิงเยย” และได้จัดแสดงที่คณะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565 โดยการรวบรวมกระบวนการเขียนบทโดยดัดแปลงจากปัญหาของตัวละครในวรรณคดี สามารถสะท้อนปัญหาสังคมที่ตัวละครในปัจจุบันเผชิญได้ดี และชัดเจน สอดคล้องกับ กลวิธีในการดัดแปลงวรรณคดีไทยเป็นบทละครสมัยใหม่ การดัดแปลงวรรณคดีไทย ด้วยการตัดทอนเพิ่มเติมและเรียงลำดับโครงเรื่อง พร้อมทั้งตัดทอนเพิ่มเติมบทบาทของตัวละครบทสนทนาและฉากใหม่โดยใช้กลวิธีที่หลากหลาย (มนตรี มีเนียม, 2565:ออนไลน์) นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับ การนำวรรณกรรมจากตัวบทต้นทางหรือตัวบทดั้งเดิมไปดัดแปลงเป็นตัวบทปลายทาง (ตัวบท) ใหม่ที่ได้รับการดัดแปลงมาจากตัวบทดั้งเดิม อาจทำได้ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การดัดแปลงโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก เหตุการณ์ และแนวคิด นอกจากนี้ก็อาจมีการใช้เทคนิคอื่น ๆ เข้ามาประกอบเพื่อให้ตัวบทปลายทางมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น โดยกิตติพงษ์ วงศ์ทิพย์ (2558) กล่าวว่า การดัดแปลงวรรณกรรมปดมี 2 ลักษณะ คือ การดัดแปลงรูปแบบคำประพันธ์และการดัดแปลงเนื้อหา ซึ่งการดัดแปลงรูปแบบคำประพันธ์นั้นอาจดัดแปลงทั้งเรื่องหรือเลือกแค่บางส่วน ส่วนการดัดแปลงเนื้อหานั้นอาจจะรักษาโครงเรื่องไว้ แต่เปลี่ยนชื่อตัวละคร ฉาก หรืออาจจะเพิ่มเติมบทจากเรื่องเดิมก็ได้ (ONG SHIN ROW และพัชลิน จินนุ่น, 2563)

7. องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ของกระบวนการดัดแปลงบทละครร่วมสมัยเพื่อสะท้อนปัญหาสังคม กรณีศึกษาบทละครเรื่อง “Night at the library the เซอเงิงเยย” นั่นคือ การได้ รวบรวม ข้อมูล จาก ตัวละครในวรรณคดีเรื่องต่างๆ ที่ตัวละคร ได้เผชิญกับปัญหา ที่มีความใกล้เคียงกับปัญหาในสังคมไทยปัจจุบัน และทำให้เกิดกระบวนการการเรียนรู้ ในการเขียนบท ในขั้นตอน การดัดแปลงบทละคร เพื่อให้เป็นบทละครร่วมสมัย อันหมายถึง การดึงเอาปัญหาที่เกิดขึ้น ในอดีต หรือในวรรณคดี ที่เป็นที่ยุติ ดึงมาเปรียบเทียบกับปัญหา ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมปัจจุบัน และยังสามารสรสร้างสรรคกลวิธีการเล่นเรื่อง ที่สื่อสารกับผู้ชม ได้อย่างชัดเจน แต่ยังรักษาความบันเทิงของละครเวทีได้อย่างสมบูรณ์

8. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การดัดแปลงตัวละครจากวรรณคดีไทย เพื่อสร้างสรรค์บทละครสะท้อนปัญหาสังคม เรื่อง Night at the library the เซอเงิงเยย ที่ผู้วิจัย ได้ใช้วิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกล่าวคือเป็นผู้เขียนบทละคร โดยใช้กระบวนการดัดแปลง ตัวละครจากวรรณคดีไทย มาสะท้อนปัญหาสังคมผ่านตัวละครตัวหลัก มาปะทะกับตัวละครในวรรณคดี และตัวละครในชีวิตจริง ถือเป็นกระบวนการ สร้างสรรค์งาน ที่มีผู้ สนใจ อยู่อย่างแพร่หลาย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การดัดแปลงบทละครควรวิธีการปรับความรู้สึกความต้องการของตัวละครในวรรณคดีบางตัวเป็นไป เพื่อสะท้อนความคิดของตัวละครตัวหลักอย่างดร.นุชฤดี ไม่ได้สะท้อน ความคิดของตัวละครในวรรณคดี แต่ดั้งเดิมได้ทั้งหมดใช้จึงอาจจะทำให้ผู้ชมหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านการเขียนบทละครเวที ที่ศึกษาที่มาของวรรณคดีอย่างแท้จริง อาจจะตั้งคำถามกับ เหตุผลของตัวละครบางตัวบ้าง ซึ่งผู้วิจัย จะนำไป ปรับใช้ ในการเขียนบทละครร่วมสมัย ที่ดัดแปลงจาก ตัวละครในวรรณคดีเรื่องต่อไป

2. การนำบทละครเวทีเรื่องนี้ไปพัฒนาในสื่ออื่นๆ ที่เรียกว่า Transmedia story telling ดังที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนบทละครได้แนะนำไว้ เพื่อที่จะทำให้บทละครเรื่องนี้ได้นำไปเผยแพร่ ให้ผู้ชมที่ไม่ได้เข้าชมในโรงละครที่มีข้อจำกัดด้านจำนวนที่นั่งและจำนวนรอบได้สามารถรับชมละครเวทีเรื่องนี้ ได้อย่างแพร่หลายต่อไป

รายการอ้างอิง

- กิตติพงษ์ วงศ์ทิพย์. (2558). การดัดแปลงเนื้อหาและตัวละครของวรรณคดีฉบับการ์ตูน: ผลกระทบต่อคุณค่าด้านความงามของวรรณคดีแบบฉบับและบทบาทของครูผู้สอนวรรณคดี. วารสารศรีนครินทร์วิโรจน์วิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 7(13), 23-45.
- พรรัตน์ ดำรุ่ง. (2564). วิจัยการแสดง: สร้างความรู้ใหม่ด้วยการทำละคร. สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์
- มนตรี มีเนียม. (2546, 2 กรกฎาคม). วิเคราะห์บทละครสมัยใหม่ที่ดัดแปลงจากวรรณคดีไทย. http://biography.oas.psu.ac.th/biography_management
- ยุทธนา บุญอาชาทอง. (2559). กระบวนการสร้างบทละครเวทีไทยสมัยใหม่. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- วินนิส. (2560, 2 กรกฎาคม). ปัญหาครอบครัวและวิถีแก้ปัญหา. <https://www.winnews.tv/news/14618#>
- วชิรญาณ. (2565, 2 กรกฎาคม). บทละครเสภาขุนช้าง-ขุนแผน. <https://vajirayana.org>
- วชิรญาณ. (2565, 2 กรกฎาคม). บทละครนอกเรื่องสังข์ทอง. <https://vajirayana.org/>
- ศิวารุช ไพรีพิณาศ. (2557). กระบวนการบดบังประวัติศาสตร์ในสื่อจินตคดีสมัยใหม่. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุพัชรินทร์ นาคทองคำ. (2564, 2 กรกฎาคม). ภาพแทนสตรีไทยในนวนิยายอีโรติกของนักเขียนชายไทย. <https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:119548>
- ONG SHIN ROW และพัชลินจ์ จินนุ่น. (2564). การดัดแปลงตัวละครในวรรณคดีเรื่องอิเหนาผู้ชายที่เป็นตุ๊ดแล้วเป็นทอมต่ออีกทีที่มาจากวรรณกรรมเรื่องอิเหนา ฉบับทักทายต์ ปันหยี สะมิหรง. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 12 (หน้า 407-417). วันศุกร์ที่ 25 มิถุนายน 2564 ณ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่ง
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม*

SERVICE QUALITY THAT AFFECTS SATISFACTION OF TRANSPORT SERVICE USERS
IN THE MUNICIPALITY OF NAKHON PATHOM PROVINCE

กิตติอำพล สุดประเสริฐ¹ ฉัตรวี อภิวงค์พงศ์² และ บุญญา ถึงถิ่น³

Kittiampol Sudprasert, Chatrawee Apiwarangpong and Bunyisa Thuenghin

Article History

Received: 01-12-2023; Revised: 01-02-2024; Accepted: 04-02-2024

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.37>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล และ 3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ใช้รูปแบบการวิจัยแบบปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใช้บริการขนส่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 385 คน ได้มาจากการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผู้ใช้บริการขนส่งในนครปฐมพึงพอใจกับคุณภาพการให้บริการโดยรวม โดยความน่าเชื่อถือเป็นด้านที่ได้รับการประเมินสูงที่สุด

2) ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งในนครปฐมไม่แตกต่างกันตามเพศ อายุ รายได้ และระดับการศึกษา แต่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญตามอาชีพ

3) การศึกษาแสดงความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งระหว่างคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งในนครปฐม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าใจและการรู้จักลูกค้าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อความพึงพอใจ

การนำผลวิจัยไปใช้ต้องมุ่งเน้นการฝึกพนักงานให้เข้าใจลูกค้าอย่างลึกซึ้งและพัฒนากระบวนการขนส่งและการสื่อสารที่

*งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ เลขที่ SH003/2566

¹⁻³อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Lecturer, Faculty of Business Administration, Southeast Asia University

Email : Kittiampols@sau.ac.th

มีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ ส่วนการวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตการศึกษาและสำรวจปัจจัยใหม่ๆ พร้อมใช้เทคนิควิจัยหลากหลายเพื่อความเข้าใจที่ดีขึ้นต่อความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้า

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ; ความพึงพอใจของลูกค้า; การขนส่ง

ABSTRACT

This research aimed to 1) examine the quality of transportation services affecting customer satisfaction in the Mueang district of Nakhon Pathom Province, 2) compare the satisfaction of transportation service users in the Mueang district of Nakhon Pathom Province, categorized by personal data, and 3) analyze the relationship between service quality and customer satisfaction of transportation service users in the Mueang district of Nakhon Pathom Province. The study employed a quantitative approach, with a sample group of 385 transportation service users in the Mueang district of Nakhon Pathom Province, obtained through simple random sampling. Data was collected using questionnaires and analyzed using descriptive and inferential statistics.

The results of the research found that:

- 1) Transportation service users in Nakhon Pathom were overall satisfied with the service quality, particularly rating reliability highly.
- 2) The satisfaction levels of transportation service users in Nakhon Pathom did not significantly vary by gender, age, income, and education level but did significantly vary by occupation.
- 3) The study demonstrated a strong correlation between service quality and customer satisfaction of transportation service users in Nakhon Pathom, especially noting that understanding and knowing the customer was the most crucial factor for satisfaction.

To apply these findings, there should be a focus on training employees to deeply understand customers and on developing efficient transportation processes and communication to enhance trust and reliability. Future research should expand the study's scope and explore new factors, using diverse research techniques for a better understanding of customer needs and satisfaction.

Keywords: Service Quality; Customer Satisfaction; Transportation

1. บทนำ

การขนส่งสินค้าและบริการโลจิสติกส์เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศและธุรกิจในยุคโลกาภิวัตน์ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) โดยเฉพาะในประเทศไทยที่เห็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมากจากหน่วยงานรัฐวิสาหกิจสู่บริษัทเอกชนที่เข้ามามีบทบาทในอุตสาหกรรมนี้ บริษัทเหล่านี้ เช่น DHL Express, Kerry, Flash Express และอื่นๆ มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการค้าขาย โดยเฉพาะบริษัท Flash Express ที่มีคอนเซปต์ “คิดถึง ส่งถึง In mind, In delivery” ซึ่ง

ไม่เพียงแต่ให้บริการจัดส่งพัสดุเท่านั้น แต่ยังมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการบริการและมอบประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้า ทั้งนี้ยังรวมถึงการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเพิ่มมาตรฐานการบริการขนส่งในระดับสากล (คณะทำงานจัดทำรายงานวิจัย Flash Express, 2566)

การเติบโตของตลาดอีคอมเมิร์ซและความต้องการในการจัดส่งสินค้าที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพได้นำมาซึ่งความท้าทายใหม่ในอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ ปัญหาหลักในสภาพแวดล้อมนี้คือการที่มาตรฐานในการให้บริการและความพึงพอใจของลูกค้าได้กลายเป็นจุดสนใจที่สำคัญ (Smith & Johnson, 2023) การเพิ่มขึ้นของความคาดหวังของลูกค้าทำให้ธุรกิจโลจิสติกส์ต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านี้ (Chang, Lee, & Kim, 2022) การเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการบริการและความพึงพอใจของลูกค้าจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องการการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อพัฒนามาตรฐานการบริการในอุตสาหกรรมนี้ (Wang & Zhao, 2022)

การวิจัยคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มุ่งเน้นไปที่การทำความเข้าใจผลกระทบของคุณภาพการให้บริการโลจิสติกส์ต่อความพึงพอใจของลูกค้า การเลือกนครปฐมเป็นที่ตั้งการวิจัยนี้มีความสำคัญเพราะจังหวัดนี้เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในเครือข่ายโลจิสติกส์ของประเทศไทย (องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม, 2566) นครปฐมเป็นจังหวัดที่มีบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจและโลจิสติกส์ของประเทศไทย มีการเชื่อมต่อที่ดีกับเมืองหลวงและมีศูนย์กระจายสินค้าหลายแห่งซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขนส่งและจัดการโลจิสติกส์ ปัจจัยเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการพัฒนาของจังหวัดนครปฐม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากรัฐวิสาหกิจไปสู่บริษัทเอกชนในอุตสาหกรรมนี้

การศึกษานี้ตอบสนองต่อความท้าทายในการเข้าใจความคาดหวังของลูกค้าที่เพิ่มขึ้นในภาคโลจิสติกส์ ซึ่งเป็นผลมาจากการเติบโตของตลาดอีคอมเมิร์ซและความต้องการในการจัดส่งที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การศึกษานี้จะใช้บริษัท Flash Express เป็นกรณีศึกษาในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า การวิจัยนี้คาดว่าจะนำมาซึ่งความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับวิธีที่คุณภาพการบริการขนส่งส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งจะช่วยในการปรับปรุงและพัฒนาบริการในอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ของไทย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ให้บริการขนส่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

3. สมมติฐานการวิจัย

ลักษณะส่วนบุคคลมีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการขนส่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

4. การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมโลจิสติกส์เป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ การวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นที่การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจของลูกค้า เพื่อทำความเข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและการใช้บริการซ้ำของลูกค้าในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

แนวคิดของ Parasuraman, Berry และ Zeithaml (1988) เกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการมีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยเน้นการสร้างเชื่อมั่นและความพึงพอใจให้กับลูกค้า ในขณะที่ Kotler และ Keller (2012)

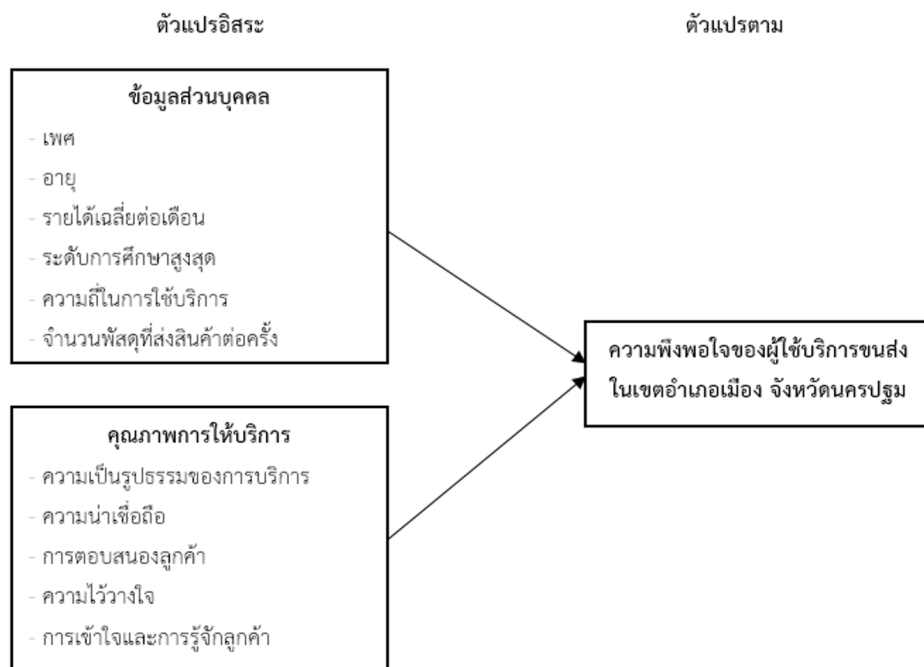
นิยามความพึงพอใจของลูกค้าว่าเกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังและประสบการณ์จริงจากการใช้บริการ ทฤษฎีของ Millet (1954) เกี่ยวกับความพึงพอใจเข้าเป้าหมายหลักของการบริการ โดยมีหลักการเสมอภาค ตรงเวลา เพียงพอ และก้าวหน้าเป็นหลัก

การทบทวนวรรณกรรมเหล่านี้ช่วยให้เข้าใจถึงความสำคัญของการบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า การศึกษานี้จึงใช้แนวทางเหล่านี้เป็นกรอบการวิจัยในการสำรวจคุณภาพการให้บริการของบริษัทโลจิสติกส์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิด

6. ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยนี้คือลูกค้าที่ใช้บริการขนส่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยใช้สูตรของ Cochran (1977) ในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่อมั่น 95% ผลจากการคำนวณพบว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างคืออย่างน้อย 385 คน เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มง่าย (Simple Random Sampling)

การใช้สูตรของ Cochran (1977) ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเรื่องบริการขนส่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีจุดเน้นหลักที่ความเชื่อมั่นและความแม่นยำ สูตรนี้เหมาะกับประชากรขนาดใหญ่หรือที่ไม่ทราบขนาดแน่ชัด ช่วยลดความคลาดเคลื่อนในการประเมินผลลัพธ์ และมีความยืดหยุ่นในการปรับค่าต่างๆ ตามข้อจำกัดหรือเป้าหมายของการวิจัย การเลือกใช้ในการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มง่าย (Simple Random Sampling) ช่วยให้ทุกคนในประชากรมีโอกาสเท่ากันที่จะถูกเลือก เพื่อให้ผลลัพธ์

สามารถนำไปสู่การทำนายหรืออนุมานได้อย่างเป็นทางการ (Leedy & Ormrod, 2015)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษาสูงสุด ความถี่ในการใช้บริการ จำนวนพัสดุที่ส่งสินค้าต่อครั้ง คุณภาพการให้บริการ ประกอบด้วย ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ความน่าเชื่อถือ การตอบสนองลูกค้า ความไว้วางใจ การเข้าใจและการรู้จักลูกค้า

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

3. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยมุ่งเน้นที่การวัดและวิเคราะห์ความพึงพอใจของลูกค้าที่ใช้บริการขนส่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่พัฒนาโดยอิงจากทฤษฎีคุณภาพการให้บริการของ Kotler และ Keller (2012) และทฤษฎีความพึงพอใจของ Millet (1954) มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้จัดทำผ่านแบบสอบถามดิจิทัลที่สร้างด้วย Google Forms และแจกจ่ายโดยใช้ QR Code โดยมีขั้นตอนและวิธีการดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถามดิจิทัล แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นจะถูกสร้างเป็นฟอร์มดิจิทัลบน Google Forms ซึ่งเป็นเครื่องมือสำรวจที่สะดวกและใช้งานง่าย ฟอร์มนี้จะประกอบไปด้วยคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. การสร้าง QR Code: จากนั้นจะสร้าง QR Code ที่เมื่อสแกนแล้วจะเปิดลิงก์ไปยังแบบสอบถาม Google Forms โดยตรง การใช้ QR Code ช่วยให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเข้าถึงแบบสอบถามได้ง่ายและรวดเร็ว
3. การแจกจ่ายแบบสอบถาม QR Code จะถูกแจกจ่ายให้กับลูกค้าที่ใช้บริการขนส่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม วิธีการแจกจ่ายสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การพิมพ์ QR Code และติดไว้ในสถานที่ที่ลูกค้าสามารถสแกนได้ง่าย เช่น ที่สำนักงานของบริษัทขนส่ง หรือในรูปแบบของใบปลิวหรือบร็อชัวร์
4. การเก็บข้อมูล เมื่อลูกค้าสแกน QR Code และกรอกแบบสอบถามบน Google Forms ข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บอัตโนมัติในฐานข้อมูลของ Google Forms ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงและวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ใช้ทั้งสถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมานเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา เพื่อสรุปข้อมูลส่วนบุคคล การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และการจัดลำดับ ในการอธิบายและสรุปลักษณะของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ของวัตถุประสงค์ที่ 1
2. สถิติเชิงอนุมาน สำหรับการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลคือ การทดสอบ ANOVA (Analysis of Variance) ซึ่งใช้ค่า F และ Sig. (Significance) เพื่อทดสอบสมมติฐานว่ามีความแตกต่างทางสถิติที่มีนัยสำคัญหรือไม่ ของวัตถุประสงค์ที่ 2

ใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation Analysis) โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) เพื่อวัดความแข็งแกร่งและทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจ ของวัตถุประสงค์ที่ 3

7. ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง 385 คน สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

	ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับที่
เพศ	ชาย	157	40.60	2
	หญิง	228	59.40	1
อายุ	20-30 ปี	38	9.88	4
	31-40 ปี	144	37.40	1
	41-50 ปี	127	32.98	2
	51 ปี ขึ้นไป	76	19.74	3
ระดับการศึกษาสูงสุด	ต่ำกว่า ปวส./ปวท./อนุปริญญา	74	19.30	2
	ปวส./ปวท./อนุปริญญา	43	11.00	4
	ปริญญาตรี	213	55.50	1
	สูงกว่าปริญญาตรี	55	14.20	3
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่า 15,000 บาท	68	17.80	4
	15,001-20,000 บาท	83	21.50	2
	20,001-25,000 บาท	95	24.70	1
	25,001-30,000 บาท	75	19.50	3
	30,001 บาท ขึ้นไป	64	16.50	5
อาชีพ	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	58	15.10	4
	พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน	130	33.80	1
	ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	127	33.00	2
	อื่นๆ	70	18.10	3
ความถี่ในการใช้บริการ	ทุกสัปดาห์	100	25.97	2
	1-2 สัปดาห์	120	31.17	1
	ทุกเดือน	90	23.38	3
	ไม่แน่นอน	75	19.48	4
จำนวนพัสดุที่ส่งต่อครั้งในการใช้บริการ	1-5 ชิ้น	150	38.96	1
	6-10 ชิ้น	100	25.97	2
	11-15 ชิ้น	80	20.78	3
	15 ชิ้น ขึ้นไป	55	14.29	4

จากตารางที่ 1 พบว่า เพศ ผู้หญิงมีจำนวนมากกว่าผู้ชายในกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้หญิงมีจำนวน 228 คน (59.40%, ลำดับที่ 1) และผู้ชายมีจำนวน 157 คน (40.60%, ลำดับที่ 2). อายุ กลุ่มอายุที่มีสัดส่วนสูงสุดคือ 31-40 ปี มีจำนวน 144 คน (37.40%, ลำดับที่ 1) ตามมาด้วยกลุ่มอายุ 41-50 ปี มีจำนวน 127 คน (32.98%, ลำดับที่ 2) ระดับการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรีมีสัดส่วนสูงสุด มีจำนวน 213 คน (55.50%, ลำดับที่ 1) ตามมาด้วยการศึกษาดำรง ปวส./ปวท./อนุปริญญา มีจำนวน 74 คน (19.30%, ลำดับที่ 2) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ช่วงรายได้ 20,001-25,000 บาทมีสัดส่วนสูงสุด มีจำนวน 95 คน (24.70%, ลำดับที่ 1) ตามมาด้วยช่วงรายได้ 15,001-20,000 บาท มีจำนวน 83 คน (21.50%, ลำดับที่ 2) อาชีพ พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชนมีจำนวนมากที่สุด 130 คน (33.80%, ลำดับที่ 1) ตามมาด้วยอาชีพค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว 127 คน (33.00%, ลำดับที่ 2) ความถี่ในการใช้บริการ กลุ่มที่ใช้บริการทุก 1-2 สัปดาห์มีจำนวนมากที่สุด 120 คน (31.17%, ลำดับที่ 1) ตามมาด้วยกลุ่มที่ใช้บริการทุกสัปดาห์ 100 คน (25.97%, ลำดับที่ 2) จำนวนพัสดุที่ส่งต่อครั้ง กลุ่มที่ส่งพัสดุ 1-5 ชิ้นต่อครั้งมีจำนวนมากที่สุด 150 คน (38.96%, ลำดับที่ 1) ตามมาด้วยกลุ่มที่ส่ง 6-10 ชิ้น 100 คน (25.97%, ลำดับที่ 2) ผลการวิจัยนี้แสดงถึงลักษณะและพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างในด้านต่างๆ ซึ่งมีความหลากหลายและเฉพาะเจาะจงตามหมวดหมู่ต่างๆ ที่กล่าวมา

ส่วนที่ 2 วัดประสิทธิผลที่ 1 เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 2

คุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจของลูกค้าในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

n=385				
คุณภาพการให้บริการ	$\bar{X}$	S.D.	ความพึงพอใจ	ลำดับที่
ความเป็นรูปธรรมของบริการ	3.81	0.59	มาก	2
ความน่าเชื่อถือ	3.86	0.55	มาก	1
การตอบสนองต่อลูกค้า	3.78	0.61	มาก	4
ความไว้วางใจ	3.81	0.58	มาก	2
การเข้าใจและการรู้จักลูกค้า	3.78	0.62	มาก	4
รวม	3.81	0.59	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณภาพการให้บริการโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.81 ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจมากตามการประเมินของผู้ใช้บริการขนส่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ความน่าเชื่อถือได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 3.86 และมี S.D. 0.55 แสดงถึงความสามารถในการให้บริการที่น่าเชื่อถือและมีความสอดคล้องสูงสุด ซึ่งได้รับการจัดอันดับเป็นลำดับที่ 1 ในด้านความพึงพอใจ ความเป็นรูปธรรมของบริการและความไว้วางใจมีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 3.81 และมี S.D. อยู่ที่ 0.59 และ 0.58 ตามลำดับ ทั้งสองได้รับการจัดอันดับความพึงพอใจเป็นลำดับที่ 2 สะท้อนถึงความสำคัญของการมอบบริการที่มีความเป็นจริงและสามารถสร้างความไว้วางใจกับลูกค้า การตอบสนองต่อลูกค้าและการเข้าใจและการรู้จักลูกค้ามีค่าเฉลี่ยที่ 3.78 และมี S.D. อยู่ที่ 0.61 และ 0.62 ตามลำดับ ทั้งสองถูกจัดอันดับความพึงพอใจเป็นลำดับที่ 4 ซึ่งแสดงถึงความต้องการให้มีการปรับปรุงในด้านนี้เพื่อเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้า

ส่วนที่ 3 วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 3

เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	F	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน
เพศ	1.448	0.219	ไม่แตกต่าง
อายุ	1.446	0.218	ไม่แตกต่าง
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	1.448	0.219	ไม่แตกต่าง
ระดับการศึกษาสูงสุด	1.445	0.217	ไม่แตกต่าง
อาชีพ	6.229	.000*	แตกต่าง
ความถี่ในการใช้บริการ	18.73	0.91	ไม่แตกต่าง
จำนวนพัสดุที่ส่งต่อครั้งในการใช้บริการ	22.34	0.67	ไม่แตกต่าง

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ไม่มีความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติในความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตามเพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษาสูงสุด และความถี่ในการใช้บริการ ซึ่งมีค่า Sig. มากกว่า 0.05 แสดงว่าคุณลักษณะเหล่านี้ไม่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในการใช้บริการขนส่ง มีความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติในความพึงพอใจตามอาชีพ ด้วยค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่าอาชีพเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ การวิเคราะห์ยังแสดงว่าจำนวนพัสดุที่ส่งต่อครั้งในการใช้บริการไม่มีความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติในความพึงพอใจ สรุปได้ว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ไม่ถูกแบ่งแยกตามเพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา หรือความถี่ในการใช้บริการ แต่อาชีพเป็นปัจจัยเดียวที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ แนะนำให้ผู้ให้บริการขนส่งเน้นการปรับปรุงและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการตามอาชีพที่แตกต่างกันเพื่อเพิ่มระดับความพึงพอใจของลูกค้าในอนาคต

ส่วนที่ 4 วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 4

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับความพึงพอใจ

คุณภาพการให้บริการ	ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับความพึงพอใจ			
	r	Sig.	ระดับความสัมพันธ์	ลำดับ
ความเป็นรูปธรรมของการบริการ	.876**	.000	มีความสัมพันธ์สูงมาก	4
ความน่าเชื่อถือ	.899**	.000	มีความสัมพันธ์สูงมาก	2
ความไว้วางใจ	.887**	.000	มีความสัมพันธ์สูงมาก	3
การตอบสนองลูกค้า	.872**	.000	มีความสัมพันธ์สูงมาก	5
การเข้าใจและการรู้จักลูกค้า	.937**	.000	มีความสัมพันธ์สูงมาก	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่าทุกด้านของคุณภาพการให้บริการมีความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งมากกับความพึงพอใจของลูกค้า โดยการเข้าใจและการรู้จักลูกค้า มีความสัมพันธ์สูงสุด ตามด้วยความน่าเชื่อถือ และความไว้วางใจ ค่า 'r' ที่สูงและค่า Sig. ที่น้อยกว่า 0.01 ในทุกด้านแสดงให้เห็นว่าคุณภาพการให้บริการมีความสัมพันธ์โดยตรงอย่างมากกับระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

8. อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าคุณภาพการให้บริการของผู้ให้บริการขนส่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมมีความสำคัญอย่างมากต่อความพึงพอใจของลูกค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ ความเป็นรูปธรรมของการบริการ และการเข้าใจและการรู้จักลูกค้า ซึ่งทั้งหมดนี้มีความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งและมีนัยสำคัญทางสถิติกับความพึงพอใจของลูกค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรพล บุญมาศ และคณะ (2564) ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนอำเภอเมืองนครปฐมต่อการให้บริการรถตู้สาธารณะ โดยพิจารณาจาก 4 ด้าน ได้แก่ บริการ การสร้างความเชื่อมั่น การสร้างสิ่งจับต้องได้ และการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการรถตู้สาธารณะภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยพบว่า มีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านบริการ รองลงมาด้านการสร้างสิ่งจับต้องได้ ด้านการสื่อสาร และด้านความเชื่อมั่น

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลเช่น เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า อาชีพเป็นปัจจัยสำคัญที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ในขณะที่ปัจจัยอื่นๆ เช่น เพศ อายุ รายได้ และระดับการศึกษา ไม่ได้มีผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อความพึงพอใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย ภูวนันท์ (2565) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการรถโดยสารประจำทางในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า คุณภาพการให้บริการของบริษัทขนส่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อความพึงพอใจของลูกค้า โดยเฉพาะในด้านการเข้าใจและการรู้จักลูกค้า ซึ่งเป็นด้านที่มีความสำคัญที่สุด ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลนั้น อาชีพเป็นปัจจัยเดียวที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจ

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในการศึกษานี้ ชี้ให้เห็นว่าคุณภาพการให้บริการในทุกด้านมีความสัมพันธ์อย่างมากกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งในนครปฐม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าใจและการรู้จักลูกค้าซึ่งมีความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของประภากร ศรีจันทร์ (2564) ที่ชี้ให้เห็นว่าคุณภาพการให้บริการในทุกด้านมีความสัมพันธ์อย่างมากกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งในนครปฐม นฤมล ชุมพล (2566) พบว่าคุณภาพการให้บริการด้านความน่าเชื่อถือ ความปลอดภัย ความรับผิดชอบ และการสื่อสาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

9. องค์ความรู้ใหม่

จากเนื้อหาทั้งหมดที่ได้พิจารณาและวิเคราะห์ องค์ความรู้ที่ได้รับสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความสำคัญของคุณภาพการให้บริการต่อความพึงพอใจของลูกค้า คุณภาพการให้บริการเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมบริการขนส่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ และการเข้าใจและการรู้จักลูกค้า
2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความพึงพอใจ ในการวิเคราะห์ทางสถิติ อาชีพเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจของลูกค้า ในขณะที่ปัจจัยอื่นๆ เช่น เพศ อายุ รายได้ และระดับการศึกษา ไม่แสดงผลกระทบที่มีนัยสำคัญ

3. การตอบสนองของลูกค้าและความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ แม้ว่าปัจจัยอื่นๆ มีความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งกับความพึงพอใจของลูกค้า แต่การตอบสนองของลูกค้าไม่ได้แสดงความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญในเชิงสถิติ

4. การนำไปสู่การปรับปรุงการให้บริการ ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เพื่อปรับปรุงคุณภาพการให้บริการของบริษัทขนส่งและเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้า โดยเฉพาะในด้านการเข้าใจและการรู้จักลูกค้าและการพัฒนาความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ

10. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การเน้นความสำคัญของการเข้าใจและการรู้จักลูกค้า บริษัทควรให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมพนักงานในการเข้าใจและรู้จักลูกค้าในระดับที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับความต้องการที่เฉพาะเจาะจงของลูกค้า และการให้บริการที่เป็นส่วนตัวมากขึ้น เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีและความพึงพอใจที่ยั่งยืนสำหรับลูกค้า

2. การปรับปรุงในด้านความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ การพัฒนากระบวนการขนส่งให้มีประสิทธิภาพและการสื่อสารที่ดีกับลูกค้าเกี่ยวกับสถานะการส่งสินค้า สามารถช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจได้ นอกจากนี้ การให้ข้อมูลที่ถูกต้องและทันเวลาเกี่ยวกับการจัดส่งสินค้าและการแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็วเมื่อเกิดข้อผิดพลาดก็เป็นสิ่งสำคัญ

3. การปรับปรุงและพัฒนาการตอบสนองของลูกค้า แม้ว่าในการวิจัยพบว่าด้านนี้ไม่มีผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อความพึงพอใจ แต่การตอบสนองลูกค้าที่ดียังคงเป็นปัจจัยสำคัญในการให้บริการขนส่ง การปรับปรุงในส่วนนี้อาจรวมถึงการปรับปรุงระบบสนับสนุนลูกค้า เช่น การใช้เทคโนโลยีแชทบอท หรือการมีทีมงานสนับสนุนที่สามารถตอบปัญหาและช่วยเหลือลูกค้าได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การขยายขอบเขตการวิจัย การศึกษาควรขยายขอบเขตไปยังพื้นที่อื่นๆ นอกจากเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากขึ้นและสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของความพึงพอใจและคุณภาพการให้บริการในบริบทที่หลากหลาย

2. การสำรวจปัจจัยเพิ่มเติมที่อาจมีผลต่อความพึงพอใจ นอกเหนือจากปัจจัยที่ได้ศึกษาไปแล้ว เช่น เพศ อายุ รายได้ และอาชีพ การวิจัยควรพิจารณาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีผลต่อความพึงพอใจ เช่น ความคล่องตัวในการให้บริการ ความปลอดภัยของสินค้า หรือความเร็วในการจัดส่ง

3. การใช้เทคนิควิจัยที่หลากหลาย การใช้เทคนิควิจัยที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์ลึก การสำรวจออนไลน์ หรือการจัดกลุ่มโฟกัส อาจช่วยให้ได้มุมมองที่กว้างขึ้นและเข้าใจความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้การวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เช่น การวิเคราะห์เชิงพหุคูณ อาจให้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและมีประโยชน์มากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

คณะทำงานจัดทำรายงานวิจัย Flash Express: กลยุทธ์และคอนเซปต์ในการให้บริการ. (2566). *Flash Express: กลยุทธ์และคอนเซปต์ในการให้บริการ. รายงานวิจัย (หน้า 1-25).*

นฤมล ชุมพล. (2566). ผลกระทบของคุณภาพการให้บริการต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งสาธารณะในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประภากร ศรีจันทร์. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งสาธารณะในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วีรพล บุญมาศ, ศิริชัย สุขสวัสดิ์, และ ศุภวัฒน์ แก้วศรี. (2564). ความพึงพอใจของประชาชนอำเภอเมืองนครปฐมต่อการใช้บริการรถตู้สาธารณะ. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 28(1), 1-19.
- สมชาย ภูวนันท์. (2565). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการรถโดยสารประจำทางในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยขอนแก่น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 45(2), 1-14.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). การขนส่งสินค้าและบริการโลจิสติกส์ในประเทศไทย: ความสำคัญและการเปลี่ยนแปลง ใน *รายงานประจำปีสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประจำปี 2566* (หน้า 102-118)
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม. (2566). *แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม (พ.ศ. 2566-2570)*.
- Chang, H., Lee, S., & Kim, D. (2022). Customer Satisfaction in the Digital Era: A New Challenge for Logistics. *International Journal of Logistics Management*, 33(2), 377-396.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques* (3rd ed.). John Wiley & Sons
- Leedy, P. D., & Ormrod, J. E. (2015). *Practical Research: Planning and Design* (11th ed.). Pearson.
- Parasuraman, A., Berry, L. L., & Zeithaml, V. A. (1988). SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 12-40.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2012). *Marketing Management* (14th ed.). Pearson Education, Inc.
- Millet, J. (1954). The Theory of Consumer's Satisfaction and Productivity. *Marketing Review*, 15(3), 1-3.
- Smith, J. & Johnson, M. (2023). The Evolving Landscape of E-commerce and Logistics. *Journal of Business Logistics*, 44(1), 45-60.
- Wang, Y. & Zhao, L. (2022). Quality of Service and Customer Satisfaction: A New Analysis in the Logistics Industry. *Logistics and Supply Chain Management Review*, 20(3), 200-215.

DIAGNOSING ENGLISH READING ABILITY IN CAMBODIAN LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS

Sem Kakada¹, Sornchai Mungthaisong² and Natthaphon Santhi³

Article History

Received: 25-05-2023; Revised: 17-06-2024; Accepted: 17-06-2024

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.38>

ABSTRACT

Cambodian lower secondary school students' deficits in English learning have raised concerns in the educational field. Despite the improvement in most of the study subjects by the Education Reform, most students are still struggling to learn English, particularly reading. This current study identifies their strengths and weaknesses in English reading and seeks some practical guidelines that can be applied to enrich their reading ability. This study answered these two research aims through quantitative and qualitative research designs. The study recruited both lower secondary school students and their teachers of English in a Cambodian high school to participate in a reading test, questionnaire, and interviews. The data analysis employed descriptive statistics and content analysis to offer the key results.

The results of the research found that:

1) Lower secondary school students had very strong demographic backgrounds, such as living with educated parents, being literate in their first language, or having a high interest in English reading, and they also had strong motivation for English reading. However, they were weak in grammar and word recognition and very weak in reading comprehension and vocabulary, respectively.

2) Six teaching guidelines: ensuring students' foundation of English, focusing on students' vocabulary, explaining grammar in reading texts, ensuring students' reading fluency, teaching reading sub-skills, and helping learners set goals were suggested.

Keywords: Reading ability; reading comprehension; reading diagnosis; reading difficulties and problems secondary schools

¹Master's degree, Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University

Email: semkakada98@gmail.com * Frist Author

²Asst. Prof., Ph. D., President of Chiang Rai Rajabhat University

³Ph. D., Faculty of Humanities, Chaing Rai Rajabhat University

1. INTRODUCTION

The English language plays an extremely important role in Cambodian contexts, particularly in higher education and employment. However, Cambodian learners have been found to be miserably incompetent in the language. According to a report, Cambodian English proficiency was found to be very low. From 2017 to 2021, Cambodian people's English proficiency ranked 77 out of 80, 85 out of 88, 94 out of 100, 84 out of 99, and 97 out of 112 studied countries, respectively (EF Education First, 2021). Similarly, upper secondary school students' (USSSs) English learning achievement was found to be terribly unsatisfactory. In 2019, among 453 successful Bac II exam candidates in the Takeo Pedagogical School national exam center, only 10 (2.20%) of them passed English subject (MoEYS, 2019). Also, lower secondary school students (LSSSs) face a similar problem. In 2021, out of 165 LSSSs in Sok An Kdey Tontoem high school, 71 (42.77%) failed their English subject (Sok An Kdey Tontoem, 2021). As can be seen, Cambodian English learners' competence was reported as exceedingly insufficient. This low competence could result from shortfalls in various skills such as reading and listening; however, reading could be the main contributor. As Brown (2004) stated, reading is the main warrantee of learning disabilities. Apparently, learners' deficits in the language could be mainly due to their reading inabilities. One strategy that may shed light on effective methods to deal with the shortfalls is to diagnose students' reading ability. However, very little literature is available on English reading diagnosis, particularly in Cambodian public schools.

2. OBJECTIVES

The objectives of the current study were to:

1. identify the strengths and weaknesses in students' English reading ability at the lower secondary school level.
2. propose guidelines for teaching reading at the lower secondary school level.

3. LITERATURE REVIEW

Despite the rich studies on first language (L1) reading, there have been few studies on second or foreign language (SFL) reading diagnosis (Alderson et al., 2015). People might argue that there have been several studies on SFL reading diagnosis. Various studies have been conducted on SFL reading difficulties (Chandran & Shah, 2019; McNeill et al., 2019; Taha & Alhameem, 2019; Hassan & Dweik, 2021; Septia et al., 2022). Some researchers have investigated SFL reading problems (Kasim & Raisha, 2017; Khataee, 2018; Dara, 2019; Khan et al., 2020). Also, numerous studies have explored factors contributing to SFL reading difficulties and problems (Alowalid et al., 2018; Ancheta, 2018; Araromi & Olatubosun, 2018; Agbo et al., 2019). Nonetheless, these studies might not be categorized as a reading diagnosis as they might not match the characteristics of the diagnostic assessment, or they might not be intended or claimed to be diagnostic. Particularly, those studies may not reflect the five principles for diagnostic assessment proposed by Alderson

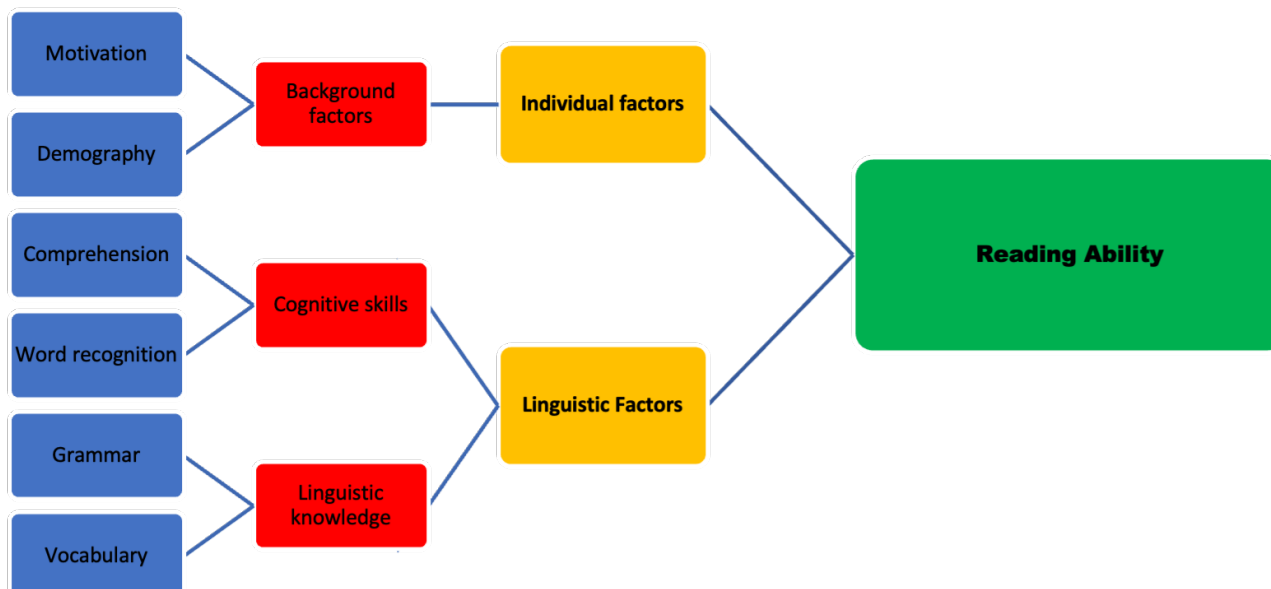
et al. (2014). In the diagnostic assessment, for example, one of the five principles suggests including these four stages: observation, initial assessment, tools or tests, and decision-making into a system. Nonetheless, a few studies have been carried out with the aim of SFL reading diagnosis. In the DIALUKI, Alderson et al. (2015) diagnosed SFL reading ability in three groups of participants, including primary, lower secondary, and upper secondary students in Finland. Vocabulary and grammar had a strong relation with SFL reading in all the studied groups. In addition, phonological awareness was the best predictor of SFL reading for all three groups, while the speed of lexical access significantly influenced all groups except the primary level. Comparing the influence of background factors, the two higher groups had a stronger relation with SFL reading than the primary group. Regarding motivational factors in SFL reading, however, the lowest group was moderately motivated, and the youngest group was even more motivated than the older groups. Hemmati et al. (2016) diagnosed English reading ability based on cognitive skills in 10,000 Iranian high school students. The results showed that 57 percent of the total examinees had not mastered the target sub-skills, including making inferences, deducing meaning from contexts, extracting explicit information, identifying pronominal references, and evaluating response options. Apparently, several studies have been conducted on SFL reading difficulties, reading problems, and the factors behind them, and a few studies were aimed at diagnosing SFL reading.

4. CONCEPTUAL FRAMEWORK

The current research primarily aimed to determine the strengths and weaknesses of the students' reading ability regarding the six variables. The primary data was generated from both the diagnostic test LSSERDT obtained from 248 9th grade students and the questionnaire obtained from 30 9th grade students. To meet the main objective, the instruments (test and questionnaire) were constructed basically under the SFL reading theoretical and diagnostic test frameworks contributed by Alderson et al. (2015). As described in the early section, their framework can be seen as focusing on the following variables: word recognition or decoding skills, working memory, vocabulary, grammar, comprehension, and learners' backgrounds and motivation. Based on the framework, the following conceptual framework was drawn to illustrate the concepts of this study; however, working memory was excluded from the study due to the fact that it is not something a teacher can change. The framework is presented in the following figure.

Figure 1

The Conceptual Framework of the Study, modified from Alderson et al. (2015)

5. RESEARCH METHODOLOGY

1. Sample and Population

The participants in this study included both lower secondary school students and their teachers at Sok An Kdey Tontoem High School. To select the sample, the researcher employed purposive sampling. Regarding the written test, the whole population of 9th grade students (248) in the school was selected. On the other hand, 30 students from the same population were purposefully selected to participate in the oral test and questionnaire. Therefore, the participants were 248 (123 females) 9th graders from the above public school. The students' ages are between 12 and 16. The participants were selected because they have received the most English education (more than 5 years) among the other grades at the same level. On the other hand, six lower secondary school teachers of English (all secondary school teachers of English in the school) were invited to take part in the interviews. Their ages are between 33 and 53, with 1 to 30 years of English teaching experience. They were invited since they are teaching English at this level, and the researcher aimed to elicit their perceptions from the whole population of lower secondary school teachers at the research site. The following table summarizes the sample and population.

Table 1

Sample and Population of the Study

NO	Groups	Population	Sample
1	Written test	Lower secondary school students	248 9 th grade students
2	Oral test	Lower secondary school students	30 9 th grade students
3	Questionnaire	Lower secondary school students	30 9 th grade students
4	Interviews	Lower secondary school teachers	6 teachers

2. Variables

The study included both independent and dependent variables. The independent variables include word recognition or decoding skills, working memory, vocabulary, grammar, comprehension, and learners' backgrounds and motivation, while the dependent variable is students' reading ability.

3. Research Scope

With the increased demands of English and the unsatisfied English learning achievements of students as well as general users in Cambodia, research on English reading ability is needed in the country. In view of these situations, the present study provides a diagnosis of students' English reading ability in the context. The scope of the study was limited to lower secondary school students studying at a public school in Cambodia and their teachers of English. The focus was specifically on 9th grade students. Particularly, this research focused on the analysis of reading abilities and their sub-skills or components involved in English reading. These variables were limited to vocabulary, grammar, word recognition, reading comprehension, demographic backgrounds, and motivation. These participants, abilities, and components have been little studied, and they are worth studying in this context. According to Alderson's Threshold Hypothesis, reading in SFL seems to be more of a language problem than a reading problem (Alderson, 1984). Moreover, a meta-analysis's findings seem to support this hypothesis (Melby-Lervåg & Lervåg, 2014). This reflects the fact that both language and reading-related abilities should be tested.

4. Research Tools

To reach the objectives, the researcher used various tools to gather data. A test (written and oral) and questionnaire were primarily employed to reach the first research objective, while interviews were fundamentally used to respond to the second objective. To gather the needed data that reflects the context of the current study, the researcher decided to develop all these instruments. Regarding the validity and reliability of the instruments, the researcher reviewed various sources before designing each instrument. For example, the test was developed based on the CEFR framework. They were then evaluated by three experts. Most importantly, the data triangulation was used to help maintain reliability.

1. Test

The researcher first developed a test called the Lower Secondary School English Reading Diagnostic Test (LSSERDT) based on the conceptual framework modified from Alderson et al. (2015), which suggests that vocabulary, grammar, word recognition, reading comprehension, demographic background, and motivation dominate reading ability, to identify students' strengths and weaknesses. The test consists of four sections: vocabulary, grammar, comprehension, and word recognition.

2. Questionnaire

Another instrument used in this study was a questionnaire. The questionnaire was used to measure students' demographic and motivational variables. Regarding demographic factors, parents' first language (L1) and foreign language (FL) literacy, family income, environment, support, learners' L1 literacy, learners' FL literacy, use of FL, FL learning habits, and FL private classes are questioned. In addition, learners' motivation was also assessed. Adopted from Alderson et al. (2015), seven types of motivation were assessed: instrumentality, intrinsic motivation, motivational intensity, parental encouragement, anxiety, self-regulation, and FL self-concept. These factors were included to see to what extent they are related to students' reading ability.

3. Interviews

The last instrument used in this study was semi-structured interviews. To elicit guidelines for teaching reading, the interview guide was developed. It consists of 15 semi-structured interview questions. Teaching experience, methods, and difficulties, learning difficulties, reading literacy, teaching guidelines (vocabulary, grammar, word recognition, reading comprehension, demography, and motivation), general teaching guidelines, suggestions, and additional information were asked. The researcher employed this method because it allowed him to go deeper into the questions and facilitate any unexpected misunderstandings. This method seems to improve the reliability of the results.

5. Data Collection

The study was carried out in the first semester of the academic year 2023 with 248 9th grade students and their six teachers of English through several processes. Before the collection, a permission letter was offered by the researcher's institution. After that, informed consent was approved by the school director. Next, the researcher spent one week passing the written test to the participants from six different classes. To minimize interruption, he decided to give individual classes the test only during their English classes. Then, the researcher carried out the oral test, questionnaire, and interviews the following week.

6. RESULTS

To meet the general purpose of the study, a mixed method design was employed. A test (written and oral), questionnaire, and interviews were used to gather the needed data. 219 9th grade students (19 were absent) participated in the written test; 30 of them were also involved in the oral test and questionnaire; and 5

teachers (1 was not available) were interviewed. To be clear, the obtained results were presented according to each research objective.

Research objective 1

This objective was directly pointed to an examination of whether LSSSs are strong or weak in English reading regarding vocabulary, grammar, reading comprehension, word recognition, demography, and motivation variables. Each individual variable's percentage was identified according to Evans' (1996) distribution criteria. Out of the six variables, the demography variable gained the highest percentage (86.66%) of passing candidates, which means that LSSSs had very strong demographic backgrounds, such as living with educated parents, or having a high interest in English reading. The detailed results are presented in Table 3 below.

Table 3

Students' Strengths and Weaknesses in English Reading

Variables	Total candidates	Cutoff scores	Mean scores	Passing candidates	Percentage	Results
Demography	30	35	44.46	26	86.66	Very strong
Motivation	30	17.5	21.33	23	76.66	Strong
Grammar	219	5	3.15	62	27.85	Weak
Word recognition (2 parts)	30	20; 103	9.13; 63.53	8	26.65	Weak
Reading comprehension	219	5	2.74	42	19.17	Very weak
Vocabulary (2 parts)	219	58/5	30.66; 2.55	16.5	7.53	Very weak

Note. The variables were measured by different instruments with different total numbers of participants. Demography and motivation were measured by a questionnaire answered by 30 students. Vocabulary, grammar, and reading comprehension were tested using a written test taken by 219 students. Word recognition was measured by an oral test taken by 30 students.

Table 3 shows students' strengths and weaknesses in English reading by listing them from strengths to weaknesses, respectively, regarding demography, motivation, grammar, word recognition, reading comprehension, and vocabulary variables. To be clear, each variable is presented and explained separately.

Demography According to Table 3, the number of students who passed the average score on the demography variable accounts for 86.66% (26 candidates). This very high percentage of passing students on the variable indicates that LSSSs had very strong demographic backgrounds in English reading. In other words, they are living with educated parents, are literate in their first L1, or have a high interest in English reading.

Motivation Based on the above table, most LSSSs had strong motivation to read in English. As shown, 76.66% (23 candidates) of the candidates passed the motivation measure. This second high percentage of passing students on the motivation variable indicates that most of them had strong motivation for English reading. This result also confirms the teachers' responses in the interviews. Three of the five teachers replied negatively when asked if their students had poor motivation in English reading. Teacher A slowly answered, "Er...for me, I always motivate them every time I teach them. I tell them to learn because English is a vehicle that can help us reach communication around the world." When the researcher repeated the question again to see if his students had motivation, he added, "Have, have." Additionally, when asked the same question, Teacher C responded:

Yes. I think more than 50%. Before, it might be low but now it's improved. Now the surroundings motivate them. Their parents motivate them to learn. Before they didn't let their kids learn English when they were young. When I talked to them, they understood. I said if you waited till higher grades, they would not have time to study. (Transcripts 31/03/2023)

Grammar Based on Table 3, few students passed a grammar test. As can be seen, 27.85% (62 candidates) of the candidates passed the grammar test. This low percentage, which is far below average, of the passing candidates clearly indicates students' weaknesses in grammar knowledge. This result also supports the teachers' responses. Three of the five teachers who directly responded to the interview question agreed that their students were not good at grammar. When asked if their students were good at grammar, three of the five teachers disagreed, while the other two did not clearly respond. Teacher A and B shortly responded, "No." Teacher E answered, "Some, some of them understand or others not understand my grammar." This means that all of the teachers realized that their students' grammar competence was insufficient.

Word recognition As can be seen in Table 3, a few students passed the word recognition test. Out of 30 candidates from the oral test group, only 26.65% (8 candidates) passed the word recognition test overall. This low percentage of passing candidates indicates that LSSSs were weak in word recognition. Most of them could not decode both the words they had already learned and those they had not seen since the word recognition test measured both non-word and passage reading. In line with this result, most of the teachers also thought that their students could not recognize English words. When asked if their students could spell or recognize words in their English textbooks, 2 teachers stated that their students were not good at word recognition; another 2 did not state a clear answer; and 1 answered positively. Responding to the researcher, Teacher A stated, "About 15% can spell and read, and about 5 students can be fluent." Similarly, Teacher E responded, "No, not really." As a result, it can be seen that more teachers thought that their students were not good at word recognition.

Reading comprehension On the report in Table 3, very few candidates could pass the reading comprehension test. Only 19.17% (42 candidates) of them scored above average in the reading comprehension variable. This second-lowest percentage demonstrates that LSSSs were very weak in reading comprehension. This result might also reflect students' knowledge of skimming, scanning, and inferencing skills since the reading comprehension test was made up of these three skills. This test result can be supported by the teachers' responses in

the interviews. When asked if their students were good at reading comprehension, three teachers disagreed, one agreed, and the other did not make a clear response. Responding to the researcher's question, which asked if their students were good at reading comprehension, Teacher A said, "There are a few smart students, about ten moderate students, and the others are poor." Similarly, Teacher B answered, "I think that about 25%." Finally, teacher C said, "From what I met, if we did not translate, only 30 or 20% can understand."

Vocabulary According to the same table above, very few students scored above average on the vocabulary test. The number of students who passed the vocabulary test accounts for only 7.53% (16.5 candidates). As can be seen, only about 16 of the 219 students passed the vocabulary test. This very low percentage of students who passed indicates that most LSSSs were noticeably weak in vocabulary. In line with this finding, four of the four teachers who responded in the interviews, except one who did not clearly state his answer, answered negatively when asked if their students were good at vocabulary. Teachers B, C, D, and E solely answered, "No." This can be implied by the fact that almost all of the teachers strongly agreed that their students were not good at vocabulary.

Research objective 2

Research objective 2 was straightforward: generate teaching guidelines for teaching reading in English. Responding to this second objective, the interviews were primarily used to generate answers. However, the quantitative data was also used to help answer or support this research objective. At the beginning, the recordings obtained from the interviews were transcribed and coded. A content analysis method was used to analyze the data. Major themes related to teaching guidelines were categorized. Based on the qualitative analysis and the quantitative results, six major themes of teaching guidelines for teaching reading emerged from the data. These guidelines are presented and clarified in the following subsections.

Ensuring students' foundation of English

A number of themes that seemed to form teaching guidelines were determined from the interviews. For example, some teachers who participated in the interviews suggested strengthening students' basic English. When asked about how to help students with poor word recognition, Teacher A responded, "For those students who can't read or can't decode, there is a technique that is to have them learn phonetics, A, B, C, and vowels again." When asked about students' spelling ability, most of the teachers agreed that their students were not good at spelling, and recommendations were made. Teacher A said, "Some of them! We can say about 15% can spell, but only about five or six are fluent." Teacher C answered, "Maybe, for me, maybe 30%." He added:

For my strategies, for some students who don't know vowels or consonants, I have them write and repeat the words. In addition, I prepare the poor students to sit next to the smart, so that the smart can help them. (Transcripts 30/03/2023)

The test results also found that only 26.65% of the students passed the word recognition test, which tested both word and passage reading fluency. From both qualitative and quantitative data, LSSSs were poor at basic English skills, and most of their teachers stressed basic English skills such as the alphabet or decoding.

Focusing on students' vocabulary

A strong suggestion that emerged from the teachers' responses and the test results was that the teacher should give more focus to vocabulary teaching during reading lessons. When asked for strategies to deal with students' poor reading comprehension, Teacher A stated:

Pre-teach vocabulary that we think that students don't know. Those words they used to know, no need to pre-teach. We select only those which are hard for them that they haven't seen before, such as structures or phrasal verbs, which are hard. The most important thing is words. If they know words they can speak. (Transcripts, 30/03/2023)

On the other hand, when asked how to deal with students' weaknesses in vocabulary, Teacher E still answered, "Em... again, I still pre-teach. I still find other ways to pre-teach new vocabulary, like using real things to pre-teach, and some pictures in students' books, and real things, realia." In addition, the vocabulary test results in Table 3 indicate that only 7.5% of the students passed the vocabulary test. Apparently, LSSSs seemed very weak in vocabulary, and most teachers think that vocabulary teaching should be prioritized.

Explaining grammar in the reading texts

The next guideline that could be drawn from both the quantitative and qualitative data was to explain the grammar in the passages. Based on the qualitative interviews, when asked about how to help students if they were poor at grammar, some teachers suggested drawing grammatical forms from the text. Teacher A explained by saying:

If we want them to learn, bring in some outside sources to help them because our textbooks didn't clearly state grammatical forms, so we drew it out. If the lesson is connected to verb.ing, we bring the form of present continuous, and if we face with be, introduce be. (Transcripts 30/03/2023)

The teachers' responses also support the written test result, which found that only 27.85% of the students passed the grammar test. As indicated, LSSSs could be seen as weak in grammar knowledge, and some teachers suggested teaching both grammatical forms and meanings.

Ensuring students' reading fluency

One more important teaching guideline initiated by the mixed data was to ensure students' reading fluency. When asked how reading should be taught in their school context, Teacher C stated, "For me, it's related to competition. Just like in the Khmer subject, we named it a reading competition. Similarly, in English subject, English reading completion can be a kind of motivation." Teacher D responded, "Er... specifically, have them read aloud in class. Teach them how to read. If they don't know how to read, they can't read." Moreover, when asked if their students could read English texts fluently, some teachers replied negatively. For example, Teacher B said, "Actually, no. Not really." Teacher C replied, "Hesitantly... not fluent". Similarly, Teacher D responded, "Can't be fluent." Finally, Teacher E responded, "No!" This finding also supports the oral test result, which found that only 26.65% of the students passed the word recognition test, which tested both word and passage reading fluency. Therefore, LSSSs' reading fluency is strongly suggested to be maintained.

Teaching them reading sub-skills such as skimming, scanning, and inferencing

Teaching reading sub-skills such as skimming, scanning, and inferencing could be another important guideline that may help improve LSSSs' reading in English. When asked how to deal with students' poor reading comprehension, Teacher C explained:

Er... for me, I tested them because some of them know more than others. Sometimes I tell them that when reading in English, we cannot translate every word. We should use our strategies, such as looking at the first sentence and middle and try to quote the message, for example, the main idea, to know its meaning. And first, look at the topic. Then use our feelings to feel what the writers want to give a message. These are my strategies. (Transcripts 31/03/2023)

This finding also supports the reading test results, which found that 80.83% of the students failed the reading comprehension test, in which the three sub-skills were tested. As can be seen, the majority of the students were not familiar with the necessary reading sub-skills.

Helping students set goals for learning English

The other guideline that might help LSSSs with English reading was to help them set goals for learning English. When asked about how to improve students' motivation, some teachers made strong suggestions towards students' English learning goals. For instance, Teacher A stated:

Based on my experience, I tell them to try to learn English. When you try to learn, it can help you have a good future. Whatever you want to be, such as doctor, teacher or guide, you need English. It's good. Even though you work in a factory, you may also have a better position. This is to build motivation. Some students understand, and that's good, but some still don't understand. (Transcripts 30/03/2023)

Teacher C claimed, "You have to have a goal. Studying needs time, so don't be demotivated. Explain them to try to study. Don't blame them. Tell them to ask when they don't understand." Although it might not be the main barrier to English reading, as found in the questionnaire, some teachers recommended setting learning goals.

In sum, the results from the first research question found that LSSSs had strong demographic backgrounds and motivation. More than 80 and 70% of them scored higher than average on these variables. However, they were noticeably weak in grammar, word recognition, reading comprehension, and vocabulary. Less than 30% of them passed the average scores on the four variables. Regarding the second research question generated from both the survey study and interviews, six teaching guidelines were suggested: ensuring students' foundation of English, focusing on vocabulary, explaining grammar in the reading texts, ensuring students' reading fluency, teaching them reading sub-skills, and helping them set English learning goals. Based on the data analysis from all of the instruments, it can be seen that the reliability of the results can be maintained since the interviewees' responses mainly support the obtained results in the research question and vice versa.

7. DISCUSSION

The purpose of this mixed methods research was to identify students' strengths and weaknesses in English reading using a test, questionnaire, and interviews. The researcher also looked for some guidelines that could be applied to the research site. Thus, the following discussion sections are mapped according to the objectives of the study.

Research objective 1

Demography The percentage of passing students yielded from the questionnaire showed that LSSSs had very strong demographic backgrounds related to English reading. According to the questionnaire, 86.66% of them scored above average regarding their demographic backgrounds. This very high percentage indicates that their family and personal backgrounds did not have a significant impact on their English reading since most of them reported having strong family and personal backgrounds and interests in English reading. This finding is in line with Taladngoan et al. (2020), who found that the least influential factors in EFL reading comprehension were teacher influence, family influence, and the environment. As pointed out, LSSSs seemed to have very strong demographic backgrounds regarding their English reading. When asked if their parents told them to study English, 17 of the 30 students circled the highest rank score (5), 6 students circled a rank score of 4, 5 students circled a rank score of 3, and only 2 of them circled a rank score of 2, while a rank score of 1 was not selected by any respondents.

Motivation The percentage of passing candidates on the motivation variable shows that LSSSs had strong motivation related to English reading. The high percentage of passing candidates demonstrates that the majority of the students were motivated to read in English. It is interesting to note that 76.66% of the respondents agreed that they were motivated to read in English. The finding also supports the teachers' responses, as well as Chandran and Shah (2019) and McNeill et al. (2019). From the interviews, among the 5 teachers, only 2 agreed that their students had low motivation for English reading, while the other 3 disagreed. Similarly, Chandran and Shah (2019) concluded that the USSSs had strong motivation for English reading. Also, 81.5% of the students responded that they enjoyed reading in English (McNeill et al., 2019). However, this study does not support Dara (2019), who found that motivation was the main problem in English reading comprehension in Cambodian 12th grade students. It might be reasonable that 12th grade students have lower motivation in English reading than 9th grade students because they are preparing for their up-coming 12th grade national exam (Bac II), which can be the most important exam in their 12-year academic life. Also, English is only an additional subject that is taken for granted and is not compulsory in the exam. As stated, it is possible that most LSSSs had strong motivation for English reading since students and teachers offered similar results.

Grammar The percentage of passing candidates on the grammar variable pointed out that LSSSs were weak in grammar. This low percentage of passing candidates expresses that the LSSSs had not mastered grammatical features at their level. It should be noted that only 27.85% of the test takers passed the grammar test. The finding also supports the interviews' data in this study, Alderson et al. (2015), and Torabi and Maleki (2022).

From this study's interviews, three of the five teachers who answered the question of whether their students were good at grammar all answered negatively. Alderson et al. (2015) concluded that both grammar and vocabulary are the main predictors of SFL reading ability. It could be assumed that those poor SFL readers may also be weak in grammar. According to Torabi and Maleki (2022), 65% of the intermediate students reported having grammar problems when reading in English. As demonstrated, the majority of LSSSs seemed to be weak in grammar, and most of their teachers seemed to have the same idea with the statement.

Word recognition The percentage of passing candidates on the word recognition variable illustrates LSSSs' weaknesses. Only 26.65% of the candidates passed the word recognition test. This low percentage clarifies that their word recognition was insufficient. The result is similar to those in Alderson et al. (2015), Alowalid et al. (2018), and the current study's interviews. In the DIALUKI, Alderson et al. (2015) found that all strong, medium, and weak L1 readers became weak FL readers, and FL weak readers are significantly different from strong FL readers regarding cognitive skills such as word recognition and others. Alowalid et al. (2018) found that spelling, which makes use of knowledge of the alphabets just like word recognition, was the main predictor that contributed to students' poor reading. From this study's interviews, Teacher A stated that only about 15% of his students could spell and read. In sum, it is possible to conclude that many of the LSSSs seemed to be weak in word recognition. Teacher A explained, "Most of the students can't read difficult words in the text even if I teach them carefully and again and again."

Reading comprehension Based on the written test, the percentage of passing candidates on reading comprehension shows that LSSSs' reading comprehension was at a very low level. According to Table 3 above, only 19.17% of the total candidates passed the reading comprehension test. This very low percentage demonstrates that LSSSs might also have little knowledge of reading sub-skills such as skimming, scanning, or inferencing since the test was totally made up of these skills. The result appears to support Araromi and Olatubosun (2018), Agbo et al. (2019), as well as this study itself. It was found that secondary school students' reading comprehension was generally low (Araromi & Olatubosun, 2018). It was also demonstrated that 90% of the junior secondary school students failed the reading comprehension test (Agbo et al., 2019). From this study's interviews, most of the teachers thought that their students were not good at reading comprehension. Apparently, it is probable that LSSSs were very weak in reading comprehension. Agbo et al. (2019) once summarized, "Summarily, out of 80 students who sat for the test, only 8 students passed; while 72 others failed. We can therefore say very strongly that students have problems with reading comprehension, as we have rightly hypothesized in the preamble."

Vocabulary The percentage of passing candidates on the vocabulary variable shows that LSSSs were very weak in vocabulary. The terribly low percentage of passing candidates indicates that LSSSs' vocabulary was very limited. It should be noted that only 7.53% of the test takers passed the vocabulary test. This finding also supports the teachers' responses in this study as well as Alderson et al. (2015). Among the four teachers who answered the question of whether their students were good at vocabulary, all answered negatively. Alderson et al. (2015) concluded that vocabulary and grammar were the main predictors of SFL reading ability. This might

imply that poor English readers are mainly due to insufficient vocabulary knowledge. As can be seen, LSSSs seemed to be seriously weak in vocabulary. That is why, when asked about how to help poor readers, Teacher A quickly suggested teaching vocabulary.

Research objective 2

Ensuring students' foundation of English Based on the teachers' responses, it was strongly suggested that the foundation of basic English must be ensured. This implies that most of the teachers realized that their students were mostly weak in basic English skills such as spelling, decoding, or word recognition. In addition to the teachers' perceptions, the students' test found that the majority of the candidates were weak in basic English skills. The first guideline proposed here also supports Weisi (2012), who concluded that improving spelling might result in reading comprehension development. As demonstrated, enriching LSSSs with basic English skills might help them overcome their English reading difficulties. Teacher A once suggested, "If students' reading is impossible for them, there is a technique that is to have them learn phonetics A, B, C, and vowels again. So that they know what letter it is and how to decode it."

Focusing on students' vocabulary Based on the analysis, a special focus should be given to vocabulary teaching. This second teaching guideline indicates that vocabulary plays a crucial role in English reading and that special attention should be given to it. Also, this guideline seems to reflect back on students' weaknesses found on the vocabulary test. This recommendation, to some extent, supports Alderson et al. (2015), who found that vocabulary was the main predictor of SFL reading ability. In other words, enriching learners with vocabulary would develop their reading ability. This guideline also supports Webb (2019), who found that pre-learning vocabulary could increase foreign language learners' proficiency in both reading and writing. As can be seen, vocabulary is likely to be prioritized when teaching reading in English.

Explaining grammar in the reading texts When teachers explain grammar during a reading lesson, people might argue that it is a reading lesson, not a grammar lesson; however, explaining grammar during a reading lesson might help readers comprehend texts, which is why it was suggested and supported by both quantitative and qualitative data. This suggestion presents the important role of grammar when reading English texts. This is because grammar might help learners digest the meaning of English texts. That is why some scholars, such as Halliday (1973) and Purpura (1998), do not separate grammar from vocabulary; instead, they call them lexicogrammar. This teaching suggestion lends support to Alowalid et al. (2018), who advised increasing grammar knowledge through strategies such as form and explicit instruction in order to gain better reading competence. Hence, grammar appears as if it requires proper explanation in English reading lessons.

Ensuring students' reading fluency From the teachers' perspective, reading fluency should be ensured if we want to increase students' reading ability. This suggestion exemplifies that reading fluency plays an important role when reading. This is because fluency in reading might help learners remember words and comprehend texts faster than those who have low fluency. In line with other scholars, this fourth guideline also

supports Gbadegesin (2019) and Grabe and Yamashita (2022), who recommended maintaining reading fluency. Apparently, reading fluency seems to suggest high attention when teaching reading.

Teaching them reading sub-skills Another guideline that emerged from the teachers' responses was that reading sub-skills such as skimming, scanning, and inferencing should be taught to improve students' reading ability. This recommendation displays the essential needs of these sub-skills required when reading English texts. In agreement with another study, this guideline seems to support Gilakjani and Sabouri (2016), who recommended teachers use reading comprehension strategies. In line with the qualitative data, this guideline responds to the LSSSs' weaknesses yielded from the reading comprehension test. It may be perceived that the reading sub-skills could be critically taught at the school level.

Helping students set learning goals The final guideline elicited from the interviews was to help students set goals for learning English. This statement indicates the critical role of having clear goals for English learning, which later influences students' reading ability. Having clear goals in foreign language learning might give students reasons why they should learn the language, and when they figure it out, they could pay more attention when learning or reading English texts. This guideline is also in agreement with Gilakjani and Sabouri (2016), who advised teachers to help learners find the goals and advantages of reading comprehension. As already indicated, LSSSs' reading ability seems to be positively influenced if students have specific reasons for learning English. Likewise, Teacher A always explained to his students that various jobs require English.

8. ORIGINALITY AND BODY OF THE KNOWLEDGE

Using a Cambodian public school as a case study, this study was designed to expand our understanding of SFL reading and provide direction for future research on SFL reading treatment by identifying the students' strengths and weaknesses in English reading. Specifically, this study might contribute to several educational stakeholders, such as English teachers, language planners, parents, and researchers, concerning the English learning process. Based on the findings, school teachers can use the obtained information to help them decide in what particular areas to help their students. Curriculum designers might review the findings obtained to consult on their new textbook and curriculum design to fit students' needs. Parents might use the information obtained to help their children focus on problematic areas. Finally, despite the fact that this current study was limited to a sample school, the information might be useful to other researchers in language education, particularly in SFL reading treatment. Thus, several educational stakeholders as well as reading researchers were expected to benefit from this study by both gaining a better understanding of SFL reading and indicating a new study on SFL reading remedies.

9. RESEARCH RECOMMENDATIONS

1. Implications of the Study

1. Emergent actions should be taken after the findings of the study. Phonics or basic English courses, for example, should be offered to the students, as the results indicated that the majority of the students could not decode English words.

2. Teachers should help students set clear goals for learning English. Clear goals for learning can attract students' attention in classes or at home. This might be reasonable when they know why they should learn English. For example, they have a dream to study abroad. Thus, to achieve it, they must study hard.

2. Recommendations for Future Research

1. As the study was conducted to primarily identify students' strengths and weaknesses in English reading, future research should focus on reading treatment.

2. Training students on decoding skills, applying reading strategies, or practicing new teaching methods could have a big impact on their reading ability.

REFERENCE

- Agbo, I. I., Kadiri, G. C., & Ekwueme, J. (2019). Investigating the impediments to reading comprehension in junior secondary Schools: Evidence from JSSII students in Nsukka Metropolis. *Advances in Language and Literary Studies*, 10(2), 143-151.
- Alderson, J. C., Brunfaut, T., & Harding, L. (2014). Towards a theory of diagnosis in second and foreign language assessment: Insights from professional practice across diverse fields. *Applied Linguistics*. doi: 10.1093/applin/amt046
- Alderson, J. C., Haapakangas, E. L., Huhta, A., Nieminen, L., & Ullakonoja, R. (2015). *The diagnosis of reading in a second or foreign language*. Routledge.
- Alowalid, A, Mujiyanto, J., & Anggani Linggar Bharati, D. (2018). The Linguistic Factors That Affect Poor Reading Comprehension Among Libyan Students. *English Education Journal*, 8(2), 229-240. <https://doi.org/10.15294/eej.v8i3.22466>
- Ancheta, R. F. (2018). Reading Ability of EFL learners: The case of level 3 students of Gulf College, Oman. *European Journal of English Language Teaching*. 3(1), 22-32.
- Araromi, M., & Olatubosun, O. (2018). Students' reading-related factors as predictors of achievement in english reading comprehension in lagelu local government area, oyo state, nigeria. *European Journal of Education Studies*, 10(1), 33-44.
- Brown, H. D. (2004). *Language assessment: Principles and classroom practices*. Pearson Education.
- Chandran, Y., & Shah, P. M. (2019). Identifying learners' difficulties in ESL reading comprehension. *Creative Education*, 10(13), 3372-3384.

- Dara, D. (2019). Investigating English reading comprehension problems of Cambodian high school students. *American International Journal of Social Science*, 8(3), 52-56.
- EF Education First. (2021). *EF English proficiency index*. <https://www.ef.com/wwen/epi/regions/asia/cambodia/>
- Evans, J. D. (1996). *Straightforward statistics for the behavioral sciences*. Cole Publishing Co.
- Gbadegesin, M. O. (2019). Reading Ability and Public Secondary School Students' Performance in English Language in Saki-West Local Government Area of Oyo State. *Journal of English and Communication in Africa*, 2(1), 33-45.
- Gilakjani, A. P., & Sabouri, N. B. (2016). A study of factors affecting EFL learners' reading comprehension skill and the strategies for improvement. *International journal of English linguistics*, 6(5), 180-187.
- Grabe, W. and Yamashita, J. (2022). *Reading in a second language: Moving from theory to practice*. Cambridge University Press.
- Halliday, M.A.K. (1973). *Explorations in the functions of language*. Edward Arnold.
- Hassan, I. J., & Dweik, B. S. (2021). Factors and challenges in English reading comprehension among young Arab EFL Learners. *Academic Research International*, 1(2), 18-30.
- Hemmati, S. J., Baghaei, P., & Bemani, M. (2016). Cognitive Diagnostic Modeling of L2 Reading Comprehension Ability: Providing Feedback on the Reading Performance of Iranian Candidates for the University Entrance Examination. *International Journal of Language Testing*, 6(2), 92-100.
- Kasim, U., & Raisha, S. (2017). EFL students' reading comprehension problems: Linguistic and non-linguistic complexities. *English Education Journal*, 8(3), 308-321.
- Khan, R. M. I., Shahbaz, M., Kumar, T., & Khan, I. (2020). Investigating reading challenges faced by EFL learners at elementary level. *Register Journal*, 13(2), 277-292.
- Khataee, E. (2018). Reading failure among Iranian EFL learners: Study of underlying problems. *Journal of English Language & Translation Studies*, 6(3), 164-176.
- McNeill, A., dos Santos Gonçalves, A., & da Costa, P. (2019). A study of the reading difficulties of second-year efl learners at public secondary school of kayrala cmanatuto timor-leste. Isce. *Journal of Innovative Studies on Character and Education*, 3(1), 50-77.
- MoEYS (2019). បញ្ជីរាយនាមបេក្ខជនប្រឡង “ជាប់” សញ្ញាបត្រមធ្យមសិក្សា ទុតិយភូមិ ចំនេះទូទៅ និងបំពេញវិជ្ជា. <https://drive.google.com/file/d/1Km6Jb02X349sg2Z0DsbsZEp85uMhOulXy/view>
- Purpura, J.E. (1998). Investigating the effects of strategy use and second language test performance with high-and low-ability test takers: A structural equation modelling approach. *Language Testing*, 15(3), 333-379. doi:10.1177/026553229801500303
- Septia, N. W., Indrawati, I., Juriana, J., & Rudini, R. (2022). An Analysis of Students' Difficulties in Reading Comprehension. *EEdJ: English Education Journal*, 2(1), 11-22.
- Sok An Kdey Tontoem (2021). របាយការណ៍លទ្ធផលប្រឡងសញ្ញាបត្រមធ្យមសិក្សា បឋមភូមិ

- Taha, A. H. A. rahman M. & Alhameem, T. (2019). Reading Comprehension Difficulties Faced by Sudanese School Learners: A Case Study. *International Journal of Linguistics, Literature and Translation*, 2(6), 279–289.
- Taladngoen, U., Palawatwichai, N., Estaban, R. H., & Phuphawan, N. (2020). A study of factors affecting EFL tertiary students' reading comprehension ability. *Rangsit Journal of Educational Studies*, 7(1), 12-21.
- Torabi, S., & Maleki, R. (2022). An Investigation into Iranian EFL Learners' Reading Comprehension Problems and the Tentative Solutions: Learners' Perceptions in Focus. *Anatolian Journal of Education*, 7(1), 123-138.
- Webb, S. A. (2009). The effects of pre-learning vocabulary on reading comprehension and writing. *Canadian Modern Language Review*, 65(3), 441-470.
- Weisi, H. (2012). Is reading comprehension of ESP program improved by explicit teaching of grammar?

วิดีโอสตรีมมิ่ง: การวิเคราะห์กระบวนการสื่อสารของธุรกิจสื่อบันเทิงออนไลน์
กับการเปลี่ยนแปลงหลังยุคโควิด-19

VIDEO STREAMING: ANALYZING THE COMMUNICATION PROCESS OF ONLINE
ENTERTAINMENT BUSINESSES AND CHANGES AFTER THE COVID-19 ERA

สุเทพ เดชะชีพ¹ บริรักษ์ บุญยรัตพันธุ์² พินทิพย์ สัตย์เพริศพราย³ และ วรเชษฐ์ มุฮัมหมัดสอิด⁴

Suthep Dechacheep ,Phd. Borilux Boonyarattapan, Pintip Satpreadpny
and Worachad Mohammud-said

Article History

Received: 02-04-2024; Revised: 26-04-2024; Accepted: 28-04-2024

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.39>

บทคัดย่อ

ตั้งแต่ปี 2019 ที่มนุษย์โลกได้พบกับวิกฤติการณ์โควิด-19 เป็นต้นมา ส่งผลให้วิถีชีวิตของทุกคนเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง ทั้งความเป็นอยู่ การกิน รวมไปถึงการเสพสื่อบันเทิงประเภทภาพยนตร์ เมื่อก่อนเราชมภาพยนตร์ด้วยการซื้อบัตรเดินเข้าไปรับชมในโรงภาพยนตร์ แต่หลังจากเกิดเหตุการณ์โควิด-19 เป็นต้นมา โรงภาพยนตร์ก็ถูกปิดไปในระยะเวลาหนึ่ง และผู้คนก็เริ่มต้องถูกกักตัวอยู่ที่บ้าน รูปแบบการรับชมภาพยนตร์เริ่มเปลี่ยนไป เปลี่ยนเป็นการชมภาพยนตร์ที่บ้านมากขึ้น สื่อภาพยนตร์จากระบบสตรีมมิ่งเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมกับชีวิตผู้คนมากขึ้น และหลังจากวิกฤติการณ์โควิด-19 ผ่านไป โรงภาพยนตร์ได้กลับมาเปิดให้บริการแบบปรกติอีกครั้ง แต่สิ่งที่เปลี่ยนไปแล้วคือพฤติกรรมของมนุษย์ คนหลายกลุ่มเลือกที่จะเสพสื่อทั้งสองระบบคือทั้งในโรงภาพยนตร์และระบบสตรีมมิ่ง โดยรับชมอยู่ที่บ้าน สิ่งที่น่าสนใจคือระบบสตรีมมิ่งจะต่อสู้กับโรงภาพยนตร์ที่กลับมาเปิดได้อย่างไร

จากการศึกษาพบว่า หลังจากที่โรงภาพยนตร์กลับมาเปิดให้บริการดังเดิม ระบบสตรีมมิ่งไม่ได้ประสบภาวะขาดทุนเลยนอกจากนี้ ยังมีกำไรและมีผู้สมัครสมาชิกเพิ่มขึ้นด้วย เหตุเพราะระบบสตรีมมิ่งได้เปลี่ยนพฤติกรรมการรับชมภาพยนตร์ของผู้คนไปแล้ว อีกทั้งยังไม่มีเด็คคือการที่มีภาพยนตร์ที่เรียกว่า “ออร์จินัล” อันเป็นลิขสิทธิ์และฉายเฉพาะในระบบสตรีมมิ่งเท่านั้น และด้วยความน่า

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร., คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Assoc. Prof. Ph.D, Faculty of Communication Arts, Kasem bundit University

E-mail: borilux.boon@kbu.ac.th *Frist Author

²⁻³อาจารย์, คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Faculty of Communication Arts, Kasem bundit University

⁴นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Master's degree, Faculty of Arts, Chulalongkorn University

สนใจของภาพยนตร์ออนไลน์นี้ทำให้ผู้ชมที่รับชมระบบสตรีมมิงยังคงสมัครสมาชิกอย่างเหนียวแน่น ซึ่งผู้เขียนจะขอยกกระบวนการสื่อสาร SMCR ของ เดวิด เค. เบอร์โล (Devid K. Berlo) มาวิเคราะห์ในงานครั้งนี้โดยจะเห็นได้ชัดเจนจากการที่ผู้ผลิตสื่อสตรีมมิงทุกเจ้านั้น นำรูปแบบการผลิตแบบเดิมมาใช้โดยใช้รูปแบบลักษณะพิเศษซึ่งก็คือสิ่งที่เรียกว่าออร์จินัลคอนเทนต์ แต่การสื่อสารนั้นก็แบบเดิม ไม่ได้เปลี่ยนแปลง แต่มีการเพิ่มเติมเทคนิคเข้าไป ทำให้กลุ่มผู้รับสารมีช่องทางในการเลือกรับสารได้มากขึ้น ซึ่งการแข่งขันกันนี้ผลประโยชน์นั้นก็จะตกอยู่ที่ผู้รับสารอย่างไม่ต้องสงสัย

คำสำคัญ: ภาพยนตร์; ธุรกิจวิดีโอสตรีมมิง; กระบวนการสื่อสาร

ABSTRACT

Since 2019, when people around the world encountered the COVID-19 crisis, it has resulted in everyone's way of life changing completely. including living, eating, and consuming entertainment media such as movies In the past, we used to watch movies by buying tickets and walking into the movie theater. But after the outbreak of COVID-19, the movie theater was closed for a period of time. And people began to be quarantined at home. Movie viewing patterns are starting to change. Switch to watching more movies at home Movie media from streaming systems is starting to become more involved in people's lives. And after the COVID-19 crisis has passed, movie theaters have returned to open for normal service again. But what has changed is human behavior. Many groups of people choose to consume media in both systems, both in movie theaters and streaming systems, while watching at home. What will be interesting is how streaming will fare against movie theaters reopening.

From the study it was found that After the movie theaters returned to open for business as usual. The streaming system has not suffered any losses, it has also made a profit and has increased subscribers. The reason is that the streaming system has already changed people's movie-watching habits. Moreover, there is a unique feature of having movies called "original" which are copyrighted and shown only on the streaming system. only And because of the interest of this original movie, viewers who watch the streaming system continue to subscribe faithfully. The author would like to bring up the SMCR communication process of David K. Berlo to analyze in this event. It can be clearly seen from the fact that every streaming media producer Adopts the traditional production model using a special style of so-called original content. But the communication is still the same. hasn't changed But there are additional techniques added. Giving the recipient group more channels to choose to receive the message. In this competition, the benefits will undoubtedly fall on the recipients.

Keywords: movie; video streaming business; communication process

1. บทนำ

นับตั้งแต่ปี 2019 เป็นต้นมา ทัวทั้งโลกต่างประสบภัยกับไวรัสชนิดใหม่ที่เรียกว่าไวรัสโคโรนา หรือสั้น ๆ ว่า โควิด-19 โดยตั้งแต่ปี 2019 - ปัจจุบัน (มิถุนายน 2021) มีผู้ติดเชื้อไปแล้วถึง 170,346,032 คน และเสียชีวิตไปแล้วถึง 3,541,343 คน (ข้อมูลจาก WHO) ซึ่งนับเป็นจำนวนที่สูงมาก ถือเป็นวิกฤตการณ์ที่ใหญ่หลวงที่โลกใบนี้ได้ประสบ อันส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง เศรษฐกิจพังทลายในหลายประเทศ และหลายธุรกิจเกิดการซบเซาถึงขั้นปิดกิจการ ธุรกิจบันเทิงประเภทภาพยนตร์ถือเป็นหนึ่งในธุรกิจที่มีปัญหาอย่างมากเช่นกัน กล่าวคือ การออกกองถ่ายทำได้ยากขึ้น บางประเทศไม่สามารถทำได้เลย โรงภาพยนตร์ต้องปิดตัวชั่วคราวส่งผลให้ตารางภาพยนตร์ที่วางไว้ต้องเลื่อนออกไปแบบไม่มีกำหนด บางเรื่องต้องเลื่อนออกไป 2-3 ปีก็ยังไม่ได้ฉาย ทั้งเงินลงทุน ค่าโปรโมทต่าง ๆ ก็ต้องจ่ายไปแบบไม่ได้กำไรคืน ปัญหาพวกนี้ทำให้ธุรกิจบันเทิงประสบปัญหาใหญ่อย่างที่ไม่เคยพบมา อย่างที่ทราบกันว่าทุกประเทศได้พยายามหาวิธีการป้องกันและรักษาโรคนี้ให้หมดไปอยู่ ซึ่งในความคิดของยุคนี้ที่มีอยู่บ้างคือ “อินเทอร์เน็ต” สามารถใช้การออนไลน์เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ไปได้ไม่มากนักน้อย โดยเฉพาะ “ธุรกิจวิดีโอสตรีมมิ่ง” ที่ต้องยอมรับว่าเป็นธุรกิจบันเทิงที่มาแรงที่สุดในยุคโควิดนี้

ธุรกิจวิดีโอสตรีมมิ่ง คือ อะไร ?

หากจะกล่าวโดยย่อให้เข้าใจง่าย ๆ ธุรกิจวิดีโอสตรีมมิ่ง คือ การให้บริการรับชมสื่อต่าง ๆ ที่จะดูที่ไหน เวลาใดก็ได้ สามารถทำได้ผ่านหลายช่องทาง เช่น โทรศัพท์ แท็บเล็ต โทรศัพท์มือถือ และคอมพิวเตอร์ โดยผู้ให้บริการมีหลายประเภททั้งแบบไม่เสียค่าบริการ เช่น ยูทูบ (Youtube) ทวิต (Twitch) เฟสบุค วิดีโอ (Facebook Video) หรือประเภทที่ต้องชำระค่าบริการรายเดือน เช่น เนตฟลิกซ์ (Netflix) , ดิสนีย์ พลัส (Disney+) , อมาซอน ไพรม์ (Amazon Prime) , แอปเปิ้ล ทีวี (Apple TV) และ เอชบีโอ แมกซ์ (HBO Max) โดยธุรกิจวิดีโอสตรีมมิ่ง เหล่านี้ให้บริการสื่อต่าง ๆ กันไปทั้งคลิปทั่วไป คลิปข่าว คลิปตลก ละครย้อนหลัง รวมถึงธุรกิจบันเทิงประเภทที่เราจะกล่าวถึงคือ ภาพยนตร์

โดยบทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะทำการวิเคราะห์ถึง “กระบวนการการสื่อสาร” ของสื่อธุรกิจบันเทิงออนไลน์ประเภทภาพยนตร์ที่เปลี่ยนไปหลังยุคโควิด-19 จากการที่โรงภาพยนตร์อันเป็นช่องทางหลักในการรับชมได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปสู่การรับชมภาพยนตร์ได้ทุกที่ ทุกเวลา และทุกอุปกรณ์ ที่เรียกว่า วิดีโอสตรีมมิ่ง ซึ่งน่าจะเป็นคำตอบของความบันเทิงด้านภาพยนตร์ในยุคนี้

วิดีโอสตรีมมิ่ง : สื่อบันเทิงกับช่องทางการรับชมที่เปลี่ยนไป

สื่อบันเทิงประเภทภาพยนตร์ในยุคนี้ สามารถรับชมได้หลายช่องทาง โดยโรงภาพยนตร์ได้กลับมาเปิดให้บริการเหมือนเดิมหลังจากยุคโควิด-19 กล่าวคือ ทุกเดือนจะมีภาพยนตร์เข้าฉายตามตารางที่วางไว้ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งความบันเทิงที่ใครหลายคนชอบและเฝ้ารอการฉายของภาพยนตร์เรื่องต่าง ๆ แต่ก่อนหน้านี้นี้ที่มีวิกฤตการณ์โควิด-19 ทำให้โรงภาพยนตร์ต่าง ๆ ไม่สามารถเปิดให้บริการได้ ในช่วงแรก โรงภาพยนตร์ใช้วิธีให้นั่งแบบ 2 ที่นั่ง เว้น 1 ที่นั่ง เพื่อรักษาระยะห่าง ซึ่งเพียงพอเท่านั้นก็ทำให้รายได้ของโรงภาพยนตร์หายไปครึ่งหนึ่งแล้ว เนื่องจากต้องเว้นที่นั่งไว้ ไม่สามารถคิดมูลค่าของที่นั่งได้ทั้งหมด ในขณะที่การฉายยังคงต้องทำเหมือนเดิม มีการเปิดใช้งานเครื่องปรับอากาศ จ่ายค่าจ้างพนักงาน ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานั้นก็ยังไม่หนักเท่าการที่โรงภาพยนตร์ถูกสั่งปิดตามมาตรการควบคุมโรค ในบางพื้นที่ถูกสั่งปิดบริการชั่วคราวเพียงรายเดือน แต่บางแห่งกลับถูกสั่งปิดบริการเป็นปี ๆ

บดินทร์ เทพรัดน์ (2563: 17) ได้กล่าวถึงผลกระทบของการปิดโรงภาพยนตร์ในประเทศจีนไว้ว่า ผลสำรวจของสมาคมภาพยนตร์จีนระบุว่า 40% ของโรงภาพยนตร์ในจีนต้องปิดตัวลงถาวร หลังหยุดให้บริการนานหลายเดือน จากโรงภาพยนตร์ที่มีมากกว่า 12,000 แห่ง จะต้องถูกปิดตัวลง 4,000 แห่งเลยทีเดียว และสำนักข่าวประชาชาติธุรกิจ (2020) ได้รายงานว่ามีบริษัทวิจัยคอมสกอร์ของสหรัฐอเมริกา ได้เปิดเผยยอดบ็อกซ์ ออฟฟิศ (Box Office) หรือตารางหนังทำเงินของสหรัฐอเมริกาว่าในช่วงวันที่ 12 -13 กันยายน 2020 โรงภาพยนตร์ในประเทศมียอดขายบัตรภาพยนตร์รวมกันเพียง 15 ล้านเหรียญสหรัฐ ถือเป็นตัวเลขที่ต่ำมาก หากเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนหน้า (2019) ซึ่งมียอดขายจำหน่ายบัตรภาพยนตร์อยู่ที่ 112.8 ล้านเหรียญสหรัฐ หาก

นับเป็นเปอร์เซ็นต์จะพบว่ายอดขายบัตรภาพยนตร์ของปี 2020 มีระดับไม่ถึง 20% ของปีก่อน (2019) ซึ่งนับเป็นวิกฤตอย่างยิ่ง หลงมากของวงการภาพยนตร์และโรงภาพยนตร์ โดยเป็นการขาดทุนมากที่สุดในรอบ 20 ปี

ดังนั้น สิ่งที่ตามมาจากการที่โรงภาพยนตร์ไม่สามารถเปิดให้บริการได้ก็คือ ตารางฉายภาพยนตร์ที่ต้องถูกเลื่อนกันจำนวนหลายเรื่อง เนื่องจากภาพยนตร์แต่ละเรื่องมีการลงทุนที่สูงมาก ทำให้ผู้ผลิตไม่เสี่ยงที่จะส่งภาพยนตร์ลงฉายในเวลาแบบนี้จึงเลือกที่จะเลื่อนออกไปเรื่อย ๆ ก่อน โดยบางเรื่องมีการเลื่อนกันถึงหลายปี ยกตัวอย่างเช่น เดอะ ฟาส แอน เดอะ ฟิวริส ภาคที่ 9 (The Fast and The Furious 9) ที่กำหนดฉายครั้งแรกไว้เมื่อเดือนเมษายน 2019 แต่เนื่องด้วยสถานการณ์ทำให้ทางผู้ผลิตตัดสินใจเลื่อนฉายมาเรื่อย ๆ โดยมีกำหนดการฉายใหม่อยู่ที่เดือน มิถุนายน 2021 ซึ่งด้วยสถานการณ์ในตอนนั้นก็ยังมีโอกาสสูงที่ภาพยนตร์เรื่องนี้จะถูกเลื่อนฉายอีกรอบ นับว่าหลังจากถ่ายทำเสร็จสิ้นภาพยนตร์เรื่องนี้ไม่สามารถฉายได้เป็นเวลารวม ๆ 2 ปีกว่าแล้ว แต่เนื่องด้วยภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียงทำให้ทางผู้ผลิตเลือกที่จะชะลอการฉายไว้ก่อนเพราะคิดว่าคุ้มค่ากว่า

อีกตัวอย่างของการเลื่อนฉายอย่างยาวนานคือภาพยนตร์เรื่อง แบล็กวิโดว์ (Black Widow) ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่สร้างชื่อเสียงของค่ายมาเวลสตูดิโอ (Marvel Studio) ภาพยนตร์ลำดับที่ 24 ในมาเวลซินิแมติกยูนิเวิร์สหรือเอ็มซียู (Marvel Cinematic Universe: MCU) ซึ่งภาพยนตร์ชุดนี้ออกฉายอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลา 10 ปี ไม่มีภาพยนตร์เฉลี่ยปีละ 2-3 เรื่อง ซึ่งไม่มีเรื่องใดไม่ทำกำไร แต่หลังจากเกิดวิกฤตการณ์โควิด-19 นี้ ทำให้ภาพยนตร์ชุดที่ฉายต่อเนื่องมามากกว่า 10 ปี กลับต้องหยุดฉายไปเพราะทางค่ายคิดว่าการเลื่อนออกไปนับเป็นวิธีการที่ดีที่สุด โดยภาพยนตร์เรื่อง แบล็กวิโดว์ (Black Widow) นี้ ถูกเลื่อนฉายมาแล้วถึง 3 ครั้ง กำหนดการฉายแรกคือเดือนมีนาคม ปี 2020 และกำหนดการฉายที่ระบุไว้ล่าสุดที่ผ่านมาคือเดือนกรกฎาคม ปี 2021 แต่จากบทความของรีเบคก้า รูบิน (Rebecca Rubin) สำนักข่าววาไรตี้ (variety) ได้กล่าวว่าทางค่ายดิสนีย์ (Disney) ได้ประเมินสถานการณ์ไว้แล้วว่า การนำภาพยนตร์ แบล็กวิโดว์ (Black Widow) ลงฉายในโรงภาพยนตร์อย่างเดียวย่อมจะเสี่ยงเกินไป แต่ก็เลื่อนฉายไปมากกว่านี้ไม่ได้อีกแล้ว ทำให้ทางค่ายได้ส่งภาพยนตร์เรื่องนี้ลงฉายพร้อมกัน 2 แพลตฟอร์ม คือ 1. ฉายในโรงภาพยนตร์แบบปกติ ในโรงภาพยนตร์ที่สามารถทำการฉายได้ทั้งในและต่างประเทศ และ 2 คือฉายลงระบบวีดีโอสตรีมมิ่งของตนเอง อย่างดิสนีย์พลัส (Disney+) โดยผ่านการฉายแบบเก็บเงินเพิ่มเติมนอกจากการจ่ายค่าสมาชิกที่เรียกว่า พรีเมียร์ แอดเซส (Premier Access) โดยมีอัตราค่าบริการอยู่ที่ 30 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งก็ทำให้ค่ายไม่เสียรายได้จากการฉายในโรงภาพยนตร์และไม่เสียฐานแฟนคลับไป เพราะในรัฐหรือประเทศใดที่ไม่สามารถไปชมที่โรงภาพยนตร์ได้ก็สามารถรับชมแบบถูกลิขสิทธิ์ได้ทันทีผ่านทางดิสนีย์พลัส (Disney+)

การแก้ปัญหาของค่ายค่ายดิสนีย์ (Disney) ในรูปแบบการนำภาพยนตร์ที่ต้องฉายในโรงภาพยนตร์แล้วนำมาฉายลงสตรีมมิ่งของตัวเองนี้ เป็นการแก้ปัญหาที่เป็นที่นิยมอย่างมากของวงการภาพยนตร์ในยุคนี้ เนื่องด้วยช่องทางการรับชมนั้นเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ กล่าวคือ ในบางพื้นที่ บางประเทศ ประชาชนถูกสั่งล็อกดาวน์ (Lock Down) ให้อยู่แต่ในบ้านเพื่อหยุดการแพร่กระจายของไวรัส โรงภาพยนตร์ถูกสั่งปิดบริการ แต่ธุรกิจภาพยนตร์ต้องเดินต่อ ดังนั้น ถึงเวลาที่ธุรกิจภาพยนตร์เจ้าต่าง ๆ จะต้องปรับตัวด้วยการหันทิศทางการตลาดไปสู่สิ่งที่เรียกว่า “วีดีโอสตรีมมิ่ง” (Video Streaming)

เซเกรา ซาเวดรา (Segarra Saavedra: 2021) กล่าวว่า “วีดีโอสตรีมมิ่ง” (Video Streaming) คือ การนำข้อมูลในรูปแบบของภาพและเสียง ส่งผ่านไปทางอินเทอร์เน็ตโดยมีลักษณะที่โดดเด่น คือ มีความต้องการในการส่งข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตใยแก้วหรือที่เรียกว่า แบนด์วิดท์ (Bandwidth) ต่ำมาก ๆ แต่กลับได้คุณภาพของภาพและเสียงที่คมชัดมาก ๆ โดยไม่ต้องผ่านการดาวน์โหลด (Download) เก็บไว้ก่อน ในยุคปัจจุบันระบบนี้เป็นที่นิยมเป็นอย่างมาก เพราะมีอุปกรณ์รองรับที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ที่สามารถต่ออินเทอร์เน็ตได้ หรือที่เราเรียกกันว่า สมาร์ท ทีวี (Smart TV) คอมพิวเตอร์ทั้งแบบพกพาและตั้งโต๊ะ หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ที่สามารถพกพาในกระเป๋าไปรับชมที่ใดก็ได้ เช่น สมาร์ทโฟน (Smart Phone) แท็บเล็ต (Tablet) สิ่งเหล่านี้มีอยู่รอบตัวอยู่แล้ว ทำให้การรับชมวีดีโอสตรีมมิ่งทำได้ง่ายตาย ในยุคที่อินเทอร์เน็ตมีความเร็วสูงมากเช่นทุกวันนี้ เพราะสามารถรับชมได้ทุกที่ ทุกเวลา ไม่

จำกัดจำนวนครั้ง โดยเริ่มพัฒนาจากวงการเพลงมาก่อน หลังจากที่มีการสตรีมมิงแบบเสียงเพียงอย่างเดียวเริ่มได้รับความนิยม การสตรีมมิงทั้งภาพและเสียงจึงค่อยเริ่มพัฒนามากขึ้นตั้งแต่ปี 2000 เป็นต้นมา

สำหรับสตรีมมิงในวงการภาพยนตร์ เดฟ บัตเลอร์ (Dave Butler: 2019) จากสำนักข่าว เดอะ สตรีท (The Street) ได้กล่าวถึงความคิดริเริ่มของการสตรีมมิงในวงการภาพยนตร์ว่า จุดเริ่มต้นจริง ๆ ของธุรกิจรูปแบบการรับชมภาพยนตร์แบบเรียกเก็บเงินผ่านทางสตรีมมิงออนไลน์นี้ เริ่มจากธุรกิจที่มีชื่อว่า “เน็ตฟลิกซ์.” (Netflix) โดยก่อนหน้านี้อาจจะมียักษ์ใหญ่ที่เปิดธุรกิจนี้มาก่อนอย่าง อมาซอน ไพรม์ วิดีโอ (Amazon Prime Video) หรือ ยูทูบ (Youtube) แต่ “เน็ตฟลิกซ์.” (Netflix) คือธุรกิจที่ทำเรื่องการขายภาพยนตร์แบบรับชมสตรีมมิงออนไลน์เป็นเจ้าแรก ที่เริ่มเปิดตัวระบบสตรีมมิงของตนเองเมื่อเดือนมกราคม ปี 2007 โดยมีแนวคิดที่ว่า “ทำไมคนเราจ่าย 30-40 เหรียญ แล้วเข้าใช้ฟิตเนส (Fitness) ได้ตามใจตัวเอง เราก็น่าจะเอามาปรับใช้กับธุรกิจเข้าวิดีโอได้สิ” โดยเน็ตฟลิกซ์. ใช้วิธีการให้เช่าหนังแบบบุฟเฟต์ (Movie Buffet) โดยตอนแรกให้เช่าวิดีโอเป็นแผ่นก่อน เริ่มตั้งแต่ปี 2001 หลังจากนั้นเมื่ออินเทอร์เน็ตพัฒนาขึ้น เน็ตฟลิกซ์. จึงเริ่มต้นการให้บริการแบบสตรีมมิงทันทีในปี 2007 โดยนำความคิดและไอเดียเดิมของตนเองในการให้เช่าหนังแบบบุฟเฟต์มาใช้ผ่านระบบที่เปลี่ยนไป แรกเริ่มมีภาพยนตร์ให้รับชมผ่านระบบของตนเองไม่ถึง 100 เรื่อง จนปัจจุบัน (2021) เน็ตฟลิกซ์. มีภาพยนตร์หมุนเวียนในระบบของตนเองกว่า 30,000 เรื่อง ส่งผลให้ราคาหุ้นของบริษัทเติบโตเพิ่มขึ้นจากใน ปี 2002 ที่มีมูลค่า 1.20 ดอลลาร์สหรัฐ กลายเป็น 439 ดอลลาร์สหรัฐในปี 2021 และมีสมาชิกทั่วโลกสูงที่สุดในกลุ่มธุรกิจนี้กว่า 208 ล้านยูเซอร์ (Users) และยังช่วงวิกฤตการณ์ โควิด-19 เน็ตฟลิกซ์. ได้มีสมาชิกเติบโตมากขึ้นกว่า 22.8% โดยหลังจากวิกฤติโควิดได้ผ่านไป เน็ตฟลิกซ์. มีสมาชิกผู้ให้บริการรายใหม่เพิ่มขึ้น 7.5 ล้านราย ซึ่งทำให้ยอดผู้ให้บริการรวมเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 190.36 ล้านราย

ปัจจัยที่ทำให้ผู้ชมของกลุ่มธุรกิจภาพยนตร์วิดีโอสตรีมมิงเพิ่มขึ้นอย่างมากในยุคโควิดนี้มีอยู่ด้วยกันหลายปัจจัย เช่น เมื่อโรงภาพยนตร์ถูกปิดบริการไป และหลายคนถูกล็อกดาวน์ (Lock Down) อยู่ที่บ้าน หลายคนต้องทำงานจากที่บ้าน (Work From Home) ทำให้การรับชมภาพยนตร์เป็นอีกหนึ่งในการหาความบันเทิงในช่วงเวลาแบบนี้ และด้วยอุปกรณ์ที่รองรับมากขึ้น สามารถรับชมได้ง่ายขึ้น ทำให้ธุรกิจนี้เติบโตได้อย่างไม่ต้องสงสัย เหตุเพราะราคาสมาชิกทุกค่ายจะเฉลี่ยอยู่ที่ 300 – 500 บาทต่อเดือน หรือถ้ารับชมในระบบโทรศัพท์เพียงอย่างเดียวจะจ่ายเพียง 140 บาทเท่านั้น ถ้าเทียบกับการออกไปรับชมภาพยนตร์หนึ่งครั้งราคาเฉลี่ยจะอยู่พอ ๆ กันแถมถ้าคิดว่าการสมัครสมาชิกวิดีโอแบบสตรีมมิงแล้วสามารถรับชมได้ไม่จำกัดจำนวนเรื่องก็นับว่าคุ้มค่าต่อผู้บริโภคยิ่งนัก คุ้มทั้งราคา และยังไม่ต้องเสี่ยงโรคอีกด้วย โดยการให้บริการรับชมภาพยนตร์ผ่านทางระบบสตรีมมิงนี้จะมีลูกเล่นและความน่าสนใจแตกต่างกันออกไปตามผู้ให้บริการแต่ละค่าย โดยผู้เขียนจำแนกออกมาได้เป็นดังนี้

1. ภาพยนตร์ที่เคยฉายในโรงไปแล้ว หมวดนี้จะเป็นการนำภาพยนตร์ที่เคยออกฉายไปแล้วในโรงภาพยนตร์นำกลับมาฉายใหม่ผ่านทางระบบสตรีมมิง เหมือนที่ในสมัยก่อนเราไปเช่าวิดีโอตามร้านนั่นเอง โดยแต่ละค่ายของผู้ให้บริการก็จะถือลิขสิทธิ์ต่างกัน เช่น เน็ตฟลิกซ์. (Netflix) จะถือลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ของ โคลัมเบีย พิกเจอร์ (Columbia Picture) ไทรสตาร์ พิกเจอร์ (Tristar Picture) และมีการเซ็นสัญญากับค่ายผู้ผลิตภาพยนตร์ในประเทศต่าง ๆ เช่น เน็ตฟลิกซ์. ไทยแลนด์ มีการผูกสัญญากับค่าย GDH เป็นต้น หรือในกรณีของ Disney+ (ดิสนีย์พลัส) ที่ถือลิขสิทธิ์ของภาพยนตร์ในเครือของดิสนีย์ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์อนิเมชัน (Animation) ของดิสนีย์เอง ภาพยนตร์ชุด มาเวล ชินิมาติก ยูนิเวิร์ส (Marvel Cinematic Universe) หรือภาพยนตร์ชุด สตาร์ วอร์ (Star Wars) เป็นต้น โดยสมาชิกก็สามารถเลือกรับชมภาพยนตร์ที่ตนเองต้องการได้ผ่านทางระบบของแต่ละค่าย ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วภาพยนตร์ในหมวดนี้จะลงให้กับบริการของระบบสตรีมมิงหลังจากออกจากโรงเพียง 1 – 2 เดือนเท่านั้น

2. ภาพยนตร์เคยวางตารางไว้ว่าจะฉายในโรงภาพยนตร์ แต่ถูกซื้อขาดมาฉายเฉพาะในสตรีมมิงเท่านั้น ในกรณีนี้เป็นกรณีที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤตโควิด - 19 นี้เลยภาพยนตร์หลาย ๆ เรื่องที่ถูกวางตารางการฉายเอาไว้กลับไม่สามารถฉายได้ ทางค่ายผู้ผลิตบางค่ายก็เลือกที่จะไม่เสี่ยงนำภาพยนตร์ลงฉายในโรงภาพยนตร์ ซึ่งส่วนมากจะเป็นภาพยนตร์ใหม่ ๆ ที่ไม่แน่ใจว่าถ้าลงโรงฉายไปแล้วจะคุ้มทุนมั้ย ตรงจุดนี้ ธุรกิจสตรีมมิงก็จะมีการซื้อขาดภาพยนตร์นั้น ๆ มาลงฉายในระบบของตนเองเลย ซึ่งก็นับว่าได้กำไรกัน

ทั้ง 2 ฝ่าย ฝ่ายผู้ผลิตก็มีรายรับที่แน่นอนไม่ต้องลุ้น ฝ่ายสตรีมมิ่งก็มีเนื้อหาใหม่ ๆ ไปเรียกยอดสมาชิกเพิ่มขึ้นได้อีก ยกตัวอย่างเช่น ภาพยนตร์ไทยเรื่อง โกสท์ แลป : ฉีกกฎทดลองผี (2021) ของค่าย GDH ที่แรกเริ่มเดิมทีถูกว่าตารางฉายไว้ในโรงภาพยนตร์ แต่เนื่องด้วยสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งการลงโรงฉายทำได้ยากมา ๆ ทำให้ เน็ตฟลิกซ์ เสนอซื้อขาดภาพยนตร์ไปฉายในระบบของตนเอง ซึ่งหลังจากฉายผ่านระบบสตรีมมิ่งไปแล้วก็ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี เพราะเมื่อลงระบบสตรีมมิ่งแล้วนั้นแปลว่าสามารถฉายออกไปยังต่างประเทศได้ทันที ทำให้ภาพยนตร์เรื่องนี้สามารถฉายพร้อมกันได้ถึง 14 ประเทศทั่วโลก

3. การฉายพร้อมกันทั้งโรงภาพยนตร์และระบบสตรีมมิ่ง รูปแบบนี้ถูกใช้ครั้งแรกโดยดิสนีย์ พลัส เรียกว่าระบบ พรีเมียร์ แอซเซส (Premier Access) กล่าวคือสมาชิกบริการดิสนีย์ พลัส รายเดือนจะสามารถรับชมภาพยนตร์ที่เข้าฉายในโรงภาพยนตร์ได้ จากที่บ้านในระบบภาพแบบ HRD เพียงแต่ต้องมีการชำระค่าบริการเพิ่มเติมอยู่ที่เรื่องละ 30 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเหมือนราคาจะสูง แต่หากเทียบกับการที่จะออกไปชมที่โรงภาพยนตร์ทั้งครอบครัวแล้ว ค่าตัวหากนำมาหารดูจะพบว่าราคาไม่ต่างกันมาก แถมระบบนี้ยังสามารถดูซ้ำได้เรื่อย ๆ แบบไม่จำกัดหลังจากชำระเงินแล้วอีกด้วย สำหรับใครที่ไม่อยากเสียเงินเพิ่มก็ต้องรอ 1 – 2 เดือน หลังจากภาพยนตร์ออกจากโปรแกรมฉายทางดิสนีย์ พลัสก็จะนำมาลงระบบสตรีมมิ่งให้ชมแบบปรกติต่อไป ซึ่งภาพยนตร์เรื่องแรกที่ถูกออกฉายพร้อมกันทั้งในโรงภาพยนตร์และระบบสตรีมมิ่งคือภาพยนตร์เรื่อง มู่หลาน (Mulan 2020) ซึ่งในขณะนั้นถูกเลื่อนฉายมาหลายรอบและในบางรัฐของสหรัฐอเมริกาสามารถเปิดโรงภาพยนตร์ได้ ในขณะที่อีกหลายรัฐก็ไม่สามารถเปิดได้ ดิสนีย์จึงทดลองฉาย มู่หลานด้วยระบบพรีเมียร์ แอซเซส เป็นเรื่องแรกหลังจากนั้นก็ใช้หลักการนี้กับภาพยนตร์ทุกเรื่องในเครือของตนที่กำลังจะเข้าฉายตาม

4. ชื่อภาคต่อมาฉายลงสตรีมมิ่ง อันนี้ก็นับเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่นิยมใช้กันอย่างมากในระบบสตรีมมิ่งของหลาย ๆ ค่าย กล่าวคือ โดยปรกติภาพยนตร์ดัง ๆ หลาย ๆ เรื่องก็มักจะมีจำนวนภาคเกิน 1 ภาคอยู่แล้วและภาคต่อต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก็จะฉายลงในโรงภาพยนตร์ ซึ่งกลุ่มธุรกิจสตรีมมิ่งก็ใช้ช่องว่างเหล่านี้ชื่อภาคต่อของภาพยนตร์ดังเหล่านั้นมาลงฉายเฉพาะในระบบของตัวเอง ยกตัวอย่างเช่นภาพยนตร์เรื่อง เดอะ โคลเวอร์ฟีลด์ พาราไดซ์ ภาพยนตร์ภาคที่ 3 ของภาพยนตร์ชุด เดอะ โคลเวอร์ฟีลด์ โดย 2 ภาคแรกนั้นฉายในระบบโรงภาพยนตร์แบบปรกติแต่ในภาคที่ 3 นี้ถูกทาง เน็ตฟลิกซ์ ซื้อลิขสิทธิ์และออกทุนสร้างให้จากนั้นก็นำมาลงฉายในระบบของตน ซึ่งแน่นอนว่าใครที่ติดตามภาพยนตร์เรื่องนี้ก็ต้องตามมาสมัครสมาชิกเพื่อรับชมอย่างไม่มากนักน้อย อีกกรณีดังก็คือภาพยนตร์ชุด จัสติสลีก (Justice League) ที่ฉบับฉายโรงภาพยนตร์กำกับโดย จอช วีดอน (Josh Wedon) ภาพยนตร์เรื่องนี้โดยวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักเพราะผู้กำกับที่แท้จริงของภาพยนตร์เรื่องนี้คือ แซ็ค ชไนเดอร์ (Zack Snyder) แต่มีปัญหาเกี่ยวกับทางค่ายผู้ผลิต ทำให้ต้องออกจากโปรเจกต์ไป จากนั้นก็มีกระแสเรียกร้องจากแฟน ๆ ของภาพยนตร์ชุดนี้เป็นอย่างมาก ที่อยากให้ แซ็ค ชไนเดอร์ ทำภาพยนตร์เรื่องนี้ในแบบฉบับของตนเองออกมา และเนื่องด้วยวิกฤตโควิด-19 นี้เอง ทำให้ทางค่ายเอชบีโอ (HBO) ที่เป็นเจ้าของระบบธุรกิจสตรีมมิ่งที่มีชื่อว่า เอชบีโอ แมกซ์ (HBO MAX) ผู้ถือลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ชุดนี้ได้เห็นโอกาสจึงได้ออกทุนให้ แซ็ค ชไนเดอร์ กลับมากำกับและทำภาพยนตร์เรื่อง จัสติสลีก ในแบบฉบับของตนเองออกมาอีกครั้งและนำมาลงฉายใน เอชบีโอแมกซ์ เท่านั้น ซึ่งหลังจากประกาศการสร้างออกมาก็มีแฟนคลับจำนวนมากได้สมัครระบบสตรีมมิ่งนี้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งก็นับว่าเป็นการกระตุ้นการสมัครสมาชิกได้ดีมากทีเดียว

5. ออริจินัล คอนเทนต์ (Original Content) เรื่องนี้นับเป็นหมัดเด็ดสำคัญของธุรกิจวิดีโอสตรีมมิ่งในยุคนี้ เพราะอย่างที่ได้อธิบายไปแล้วในช่วงเวลาโควิด-19 นี้ประชาชนต้องอยู่บ้านกันเป็นส่วนใหญ่ และหากจะรับชมภาพยนตร์ซ้ำ ๆ ที่ฉายมาแล้วก็น่าเบื่อไม่น้อย ทำให้ทุกค่ายผู้ผลิตวิดีโอสตรีมมิ่งต่างออกทุนให้ค่ายผู้ผลิตภาพยนตร์สร้างภาพยนตร์ออกมาเพื่อฉายในระบบของตนเองเท่านั้นโดยการลงทุนนั้นมีมูลค่าที่สูงมาก ๆ มีรายงานว่าในปีที่ผ่านมา (2020) เน็ตฟลิกซ์ มีการสร้าง ออริจินัล คอนเทนต์ ทั้งหมด 82 เรื่องใช้งบลงทุน 430,000 ล้านบาท เฉลี่ยเรื่องละ 5,200 ล้านบาท ซึ่งหากเทียบกับทุนสร้างของภาพยนตร์ปรกติแล้วนั้นไม่ได้ห่างกันมากนักเลย คุณภาพที่ออกมาก็ไม่ได้ด้อยไปกว่ากันเลย นับว่าการลงทุนออริจินัล คอนเทนต์นั้นมีการแข่งขันที่สูงมาก อยู่ในการถ่วงน้ำหนักของน้องใหม่ของวงการสตรีมมิ่งอย่าง ดิสนีย์พลัส ก็มีนโยบายสร้างออริจินัลคอนเทนต์ของตัวเองอย่างต่อเนื่อง และด้วยความที่ดิสนีย์ได้เปรียบคู่แข่งในการถือลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ดังมากมายหลายชุด ทำให้การผลิตออริจินัลคอนเทนต์ซึ่งเอาชื่อภาพยนตร์ดังของตนเป็นแกนหลักมีออกมา

อย่างต่อเนื่อง เช่น ภาพยนตร์ชุดสตาร์ วอร์ เดอะ แมนดัลอเรียน (Star Wars : The Mandalorian) ซึ่งได้มีการสร้างต่อยอดมาจาก ภาพยนตร์ชุด สตาร์ วอร์ดั้งเดิมนำมาขยายความ ขยายเรื่องราวให้มากขึ้น หรือภาพยนตร์ชุดมาเวลก็เช่นกันมีการประกาศสร้างภาคต่อ ขยายจากภาพยนตร์ลงเป็นซีรีส์มากมายหลายเรื่องเช่น วานด้า วิชั่น (Wanda Vision) เดอะ ฟาลคอน แอน เดอะ วินเทอร์ โซลเดอร์ (The Falcon and The Winter Solider) และเรื่องล่าสุดอย่าง โลกิ (LOKI) ซึ่งสามารถเรียกฐานแฟนคลับมาสมัครสมาชิกเพิ่มเติม ได้มากมายในช่วงเวลาที่ไม่สามารถไปโรงภาพยนตร์ได้ในตอนนี้

ออริจินัล คอนเทนต์ หมดแต่ระบบสตรีมมิ่ง

ออริจินัล คอนเทนต์ สิ่งซึ่งใจผู้บริโภคให้ยังคนสมัครและรับชมอยู่กับระบบสตรีมมิ่ง โดยจำกัดความของออริจินัล คอนเทนต์ คือ ภาพยนตร์หรือซีรีส์ที่ถูกสร้างขึ้นโดยบริษัทสตรีมมิ่งเอง ไม่ได้ซื้อสิ่งที่มีอยู่แล้วมาขายเป็นการผลิตขึ้นใหม่ โดยเป็นเรื่องเฉพาะของระบบสตรีมมิ่งนั้น ๆ อาจจะเป็นภาพยนตร์เรื่องใหม่เลย หรืออาจจะเป็นภาพยนตร์ภาคต่อที่สร้างขึ้นแบบออริจินัล ทำให้คนยังคงติดตามรับชมกันอย่างเหนียวแน่น โดย เน็ตฟลิกซ์เป็นระบบสตรีมมิ่งที่มีการสร้างออริจินัล คอนเทนต์มากที่สุด และยังมีคุณภาพมาก ๆ โดย House of Cards เป็นเรื่องแรกที่เน็ตฟลิกซ์ สร้างขึ้นและสามารถไปคว้ารางวัลเอมมีมาได้ทันที และยังมีเรื่องอื่น ๆ ที่มีคุณภาพและลงทุนสูงอีกมากมาย ยกตัวอย่างเช่น Money Heist, Sex Education, Stranger Things, Squid Game แม้แต่ในประเทศไทยของเราเองเน็ตฟลิกซ์ ก็ยังให้ทุนมาผลิตออริจินัลคอนเทนต์ซึ่งก็ประสบความสำเร็จหลายเรื่องยกตัวอย่างเช่น เควัง, คนหิว เกมกระหาย, Delete, Analog Squad, มนตร์รักนักพากย์, The Murderer และ เรื่องล่าสุดที่ตั้งในระดับโลกคือ Ready Set Love ที่ติดอันดับภาพยนตร์ซีรีส์ในหลายประเทศและหลายสัปดาห์ โดยเน็ตฟลิกซ์ ตั้งเป้าหมายจะสร้าง ออริจินัล คอนเทนต์ให้มากกว่า 50% ของภาพยนตร์ที่มีอยู่ในระบบทั้งหมด

นอกจากเน็ตฟลิกซ์แล้วค่ายสตรีมมิ่งอื่น ๆ ก็ชนคอนเทนต์ ออริจินัลออกมากเพื่อดึงดูดกระแสสมาชิกยกตัวอย่างเช่น Disney+ ก็มีหมดเด็ดของตัวเองเป็นออริจินัลประเภทขยายจักรวาล เช่น The Mandalorian ที่ได้รางวัลเอมมีที่สามารถขยายจักรวาล Star wars ได้อย่างน่าสนใจ หรือพวกซีรีส์ขยายจักรวาล Marvel เรื่องต่าง ๆ HBO go ก็มีเรื่องน่าสนใจมากมาย เช่น The Outsider, Band of Brothers, The Wire หรือที่ดังที่สุดคือ Game of Thrones และในอนาคตกำลังจะสร้าง Harry Potter แบบซีรีส์ยาวอีกด้วย อีกเจ้าที่กำลังมาแรงคือ Amazon Prime หรืออีกชื่อคือ Prime Video ที่มีเรื่องเด่น ๆ คือ The boys, The Terminal List หรือ The Lord of the Rings: The Rings of Power ที่ดัดแปลงต่อยอดจากภาพยนตร์ดังในอดีตซึ่งผู้ชมก็รอดติดตามกันอย่างมาก อีกอย่าง Prime Video สร้างในหลายประเทศคือ Local Content หรือการให้ทุนในประเทศนั้น ๆ เพื่อผลิตงานให้ตรงกับคนในประเทศของตนซึ่งตอนนี้มีการให้ทุนไปถึง 240 ประเทศทั่วโลกแล้ว

โดยสรุปแล้วหลังจากวิกฤติการณ์โควิด-19 ได้ผ่านไประบบสตรีมมิ่งก็ได้มีการปรับตัวได้อย่างดีด้วยการชู ออริจินัล คอนเทนต์ เหล่านี้ทำให้ผู้ชมยังคงสมัครสมาชิกอย่างต่อเนื่อง

การเข้าถึงที่ง่ายขึ้น การแข่งขันอันดุเดือด และ กำไรของผู้ชม

การเข้าถึงที่ง่ายมาก ๆ ของการดูภาพยนตร์ในระบบวิดีโอสตรีมมิ่งในยุคนี้ทำให้เกิดการแข่งขันกันระหว่างธุรกิจลักษณะเดียวกันนี้อย่างเข้มข้น โดยเป็นการต่อสู้กันตั้งแต่ระดับโลกจนลามมาถึงการแข่งขันกันในการสร้างเนื้อหาแข่งขันกันในระดับประเทศ การเข้าถึงของกลุ่มคนที่ง่ายขึ้น ราคาที่ถูกลง ยกตัวอย่างเช่น เมื่อต้นเดือนมิถุนายนที่ผ่านมาในประเทศไทยได้มีการเปิดตัว ดิสนีย์พลัส ฮอตสตาร์ (Disney+ hotstar) ในราคาต่อเดือนแบบมีโปรโมชันร่วมกับค่ายโทรศัพท์ AIS เพียง 35 บาทเท่านั้น หากใช้เครือข่ายอื่นจะคิดเป็นรายปี ราคา 799 บาท เฉลี่ยเดือนละ 66.5 บาทเท่านั้น (ข้อมูลจาก AIS) ซึ่งเป็นการเปิดตัวที่ทำให้วงการสตรีมมิ่งออนไลน์มีประเด็นพูดคุยกันเป็นอย่างมาก เพราะเป็นราคาที่ถูกลงมาก ๆ แต่แลกกับเนื้อหาภาพยนตร์ 700 เรื่อง และ ซีรีส์อีก 10,000 กว่าตอน ในขณะที่คู่แข่งที่อยู่มาก่อนอย่าง เน็ตฟลิกซ์ มีราคาต่อเดือนถูกที่สุดอยู่ที่ 99 บาท แต่รับชมได้เพียงหนึ่งช่องทางคือทางสมาร์ตโฟนเท่านั้น แต่ ดิสนีย์พลัส ฮอตสตาร์ รับชมได้พร้อมกันสูงสุด 2 อุปกรณ์โดยไม่จำกัดว่าจะจะเป็นเพียงแค่มือถือ หากใครมีโทรทัศน์ที่รองรับ

หรือในคอมพิวเตอร์ก็สามารถรับชมได้เลย แลกกับราคา 35 บาท ทำให้หลาย ๆ คนกดสมัครล่วงหน้ากันทั้งป้อนโดยไม่ต้องคิดอะไรมาก ซึ่งตรงจุดนี้จะเห็นได้ว่าการแข่งขันกันด้านราคาแบบนี้ทำให้กลุ่มผู้ชมผู้รักการชมภาพยนตร์นั้นได้กำไรจากการสมัครโดยไม่ต้องสงสัย ซึ่งประกอบกับสถานการณ์โควิด-19 นี้ ทำให้กลุ่มผู้บริโภคต้องอยู่บ้านกันมากขึ้น การรับชมภาพยนตร์ที่บ้านแบบถูกลิขสิทธิ์ในราคาถูกแบบนี้ นับเป็นข้อได้เปรียบในยุคนี้ของผู้บริโภคอย่างแท้จริง

2. สรุป

เรื่องราวของการปรับตัวด้านธุรกิจภาพยนตร์ในยุคโควิด 19 นี้ เราจะเห็นได้ว่าหากนำเอาทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสารหรือที่เรียกว่า SMCR ของ เดวิด เค เบอร์โล (Devid K. Berlo) มาผูกเข้ากับเรื่องนี้เราจะเห็นได้ว่า

1. Sender หรือผู้สร้างสารนั้นต่างเป็นกลุ่มคนที่ผลิตรายเดิมที่ต้องผ่านการปรับตัวใหม่ให้สอดคล้องกับการตลาดและการรับชมที่เปลี่ยนไปของผู้บริโภค แต่นั่นก็แปลว่าการสร้างภาพยนตร์นั้นก็ยังคงเป็นรูปแบบเดิม ๆ เหมือนที่เคยเป็นมา แต่ที่มีการปรับตัวคือรูปแบบการนำเสนอตนเอง ผู้ส่งสารสามารถสื่อสารผ่านช่องทางที่หลากหลายได้มากขึ้นไม่ต้องรอสื่อกระแสหลักอย่างโรงภาพยนตร์อีกต่อไป ผู้ส่งสารไม่จำเป็นต้องมาจากค่ายใหญ่ ๆ แต่เพียงเท่านั้น เพราะระบบสตรีมมิ่งนั้นทำให้สามารถเชื่อมโลกได้มากขึ้น เพียงแค่เพิ่มการพากย์เสียงหรือคำบรรยายเสียงลงไป คนทั่วโลกก็สามารถรับชมได้แล้ว และเจ้าของธุรกิจสตรีมมิ่งเองก็พร้อมจะสนับสนุนทุนเพื่อผลิตงานอยู่แล้ว รายได้ก็มีช่องทางที่แน่นอน วัตถุประสงค์ที่ไฉฉาจากยอตวี่ว เรื่องไหนคนดูเยอะก็ให้ทุนทำต่อ เรื่องไหนไปไม่ได้ ไม่มีคนดูก็สามารถตัดทุนได้ทันที ผู้สร้างจึงนิยมผลิตงานให้ระบบสตรีมมิ่งมากขึ้น ยกตัวอย่างภาพยนตร์เรื่อง Rebel Moon (2024) ของผู้กำกับแซค สไนเดอร์ ที่ได้ทุนสร้างจาก Netflix โดยได้ทุนสร้างพร้อมกันทีเดียว 2 ภาค เพราะแซค สไนเดอร์ ได้ทำภาพยนตร์เรื่อง Army of the dead ที่ลงให้กับ Netflix ได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ทำให้การขอทุนทำภาพยนตร์ที่ตนเองอยากทำสามารถทำได้ไม่ยาก เพราะแซค สไนเดอร์เองได้นำภาพยนตร์เรื่อง Rebel Moon ไปเสนอค่ายต่าง ๆ เพื่อทำเป็นรูปแบบภาพยนตร์ฉายในโรงแล้ว แต่ไม่มีค่ายไหนยอมออกทุนให้เลยเพราะอาจจะไม่ชอบแนวทางการนำเสนอ แต่ Netflix ได้ให้โอกาสกับแซค ซึ่งแม้ Rebel Moon จะไม่ได้รับคำวิจารณ์ที่ดีมาก แต่อย่างน้อยผู้ชมก็ได้รับชมภาพยนตร์ที่สร้างมาจากวิสัยทัศน์ของผู้กำกับอย่างแท้จริง ซึ่งถ้าไม่ได้โอกาสจากระบบสตรีมมิ่ง เราอาจจะไม่มีวันได้รับชมภาพยนตร์เรื่องนี้เลยก็ได้ เพราะฉะนั้น ผู้ผลิตสารในยุคนี้จึงมีโอกาที่จะได้ผลิตงานมากขึ้นแบบไม่ต้องสงสัย

2. Message ภาพยนตร์ที่ถูกสร้างขึ้นก็ยังคงยึดรูปแบบเหมือนเดิม ไม่ได้ถูกเปลี่ยนไปตามวิกฤตโควิดที่เกิดขึ้น เพราะไม่ว่าจะผ่านมาก็ภาพยนตร์ก็仍是สื่อบันเทิงที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงไป เพียงแต่มีการปรับให้เข้ากับยุคและสมัยเท่านั้น การมีสิ่งที่เรียกว่า ออร์จินัล คอนเทนท์ ที่ระบบสตรีมมิ่งได้คิดค้นขึ้นเพื่อดึงใจผู้บริโภคทำให้ตอนแรกที่หลายคนคิดว่าหลังจากโรงภาพยนตร์ได้กลับมาเปิดแล้ว ธุรกิจสตรีมมิ่งจะซบเซาลง แต่กลับกันพอมีออร์จินัล คอนเทนท์ สมาชิกก็ยังติดตามรับชมอยู่เหมือนเดิมเพราะเนื้อหาเหล่านี้เอง และเนื้อหาออร์จินัลเหล่านี้เองก็มีรูปแบบที่น่าสนใจและได้รับโอกาสมากขึ้นยกตัวอย่างเช่น ซีรีส์เรื่องสาร (2024) ที่เป็นเรื่องราวของการตีแผ่วงการพระ ตอนแรก ๆ ที่ตัวอย่างซีรีส์ได้ถูกปล่อยออกมา คนไทยต่างกังวลกันมาก ๆ ว่าจะได้โดนแบนหรือไม่ เพราะที่ผ่าน ๆ มาสื่อเกี่ยวกับพระมักจะโดนเผ่งเล้งเสมอ แต่ความจริงก็คือซีรีส์ที่ฉายผ่านระบบสตรีมมิ่งนั้นเป็นการฉายมาจากเซิร์ฟเวอร์ของต่างประเทศ ทำให้ไม่เข้าเกณฑ์การตรวจของกองเซนเซอร์ประเทศไทย ทำให้ สาร ได้ฉายและได้ฉายไปยังหลายประเทศและประสบความสำเร็จอย่างมากอีกด้วย เราจึงเห็นได้ว่า สาร หรือ Message ของสื่อในยุคนี้มีรูปแบบที่หลากหลายและช่องทางที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้นอย่างมาก

3. Channel ช่องทางการรับชมนั้นเป็นสิ่งที่ถูกเปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด หลังยุคโควิด -19 นี้ เพราะจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้โรงภาพยนตร์ต้องปิดตัวไปตั้งนั้น ผู้ผลิตยังคงเดิม ภาพยนตร์ถูกผลิตออกมาเหมือนเดิม แต่ช่องทางเดิมคือโรงภาพยนตร์ไม่สามารถใช้งานได้ชั่วคราว ระบบวิดีโอสตรีมมิ่งจึงเข้ามาตอบรับกับยุคนี้เพราะทุกคนสามารถรับชมภาพยนตร์ได้เหมือนเดิม เพียงแต่เปลี่ยนเป็นการดูที่บ้านแทน ซึ่งบริษัทต่าง ๆ ก็ต่างจัดเอากลยุทธ์ที่เป็นจุดเด่นของตนเองออกมาเพื่อจูงใจลูกค้าเพื่อให้มาเป็นสมาชิก

ผ่านการลงทุนที่สูงมาก ทำให้เหล่าสมาชิกต่างแหกกันไปสมัครระบบวิดีโอสตรีมมิ่งกันอย่างล้นหลาม แต่ในข้อดีก็ย่อมมีข้อเสีย ข้อเสียที่เห็นได้ชัดในการรับชมภาพยนตร์ที่บ้านนั้นคือ อรรถรส ที่หายไปไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดของภาพที่แต่ละบ้าน แต่ละอุปกรณ์มีคุณภาพการรับชมที่ต่างกัน ทำให้บางทีอาจจะรับชมภาพยนตร์ไม่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เสียง เรื่องเสียงเป็นอีกปัจจัยที่โรงภาพยนตร์ทำได้ดีกว่าการดูที่บ้านอย่างมาก เพราะในโรงภาพยนตร์นั้นระบบเสียงได้ถูกออกแบบมาเพื่อตอบสนองการรับชมที่สมบูรณ์แบบที่สุด แต่ที่บ้านนั้นไม่ใช่ ทำให้ภาพยนตร์หลากหลายประเภทขาดอรรถรสไป เช่น ภาพยนตร์ประเภทแอคชั่น (Action) หรือ ภาพยนตร์สยองขวัญ การรับชมที่บ้านนั้นสิ่งที่ขาดไปในภาพยนตร์เหล่านี้คือเรื่องของระบบเสียง หรือข้อเสียใหญ่หลวงของระบบออนไลน์ก็คือ อะไรที่ลงไปออนไลน์แล้วย่อมสามารถนำออกมาได้ กล่าวคือมีผู้ไม่หวังดีขโมยภาพยนตร์ที่ฉายอยู่ในระบบสตรีมมิ่งเหล่านี้ออกมาปล่อยลงในเว็บไซต์ดูหนังเถื่อนเป็นจำนวนมาก ซึ่งการปกกันนั้นสามารถทำได้ยากมากในยุคที่ทุกอย่างออนไลน์เช่นนี้

ช่องทางใหม่นี้เป็นหมัดเด็ดของผู้สร้างงานในเวลานี้เพราะมีโอกาสที่ได้เผยแพร่ผลงานมากขึ้นมาก ไม่ต้องรอฉายโรงเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป ทำให้ผู้บริโภคมีช่องทางให้เลือกมากขึ้นและการแข่งขันนั้นแน่นอนว่าต้องสูงขึ้นตามไปด้วย ถ้าจริงตกเป็นของผู้ชมไปในที่สุด

4. Receiver กลุ่มผู้รับชมก็เป็นคนกลุ่มเดิมแต่รับชมผ่านช่องทางใหม่อย่างที่ได้กล่าวไปข้างต้น พฤติกรรมของผู้บริโภคที่เน้นใช้คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โทรศัพท์มือถือและสมาร์ตทีวีนั้นต่างตอบสนองการเข้ามาของระบบวิดีโอสตรีมมิ่งได้เป็นอย่างดี และในตัวบุคคลหนึ่งคน หรือ ครอบครัวหนึ่งครอบครัวส่วนใหญ่มักจะเป็นสมาชิกของบริษัทวิดีโอสตรีมมิ่งมากกว่าหนึ่งเจ้ากันทั้งนั้น เพราะคอนเทนต์ที่มีต่างกัน ภาพยนตร์ที่ถูกซื้อลิขสิทธิ์ไปก็ต่างกันทำให้กลุ่มคนที่รักการดูหนังเหล่านี้สามารถเลือกชมภาพยนตร์ได้หลากหลาย ไม่จำกัดสถานที่ เวลา หรือแม้กระทั่งการกักตัว เพราะระบบเหล่านี้ถูกออกแบบมาให้ผู้ชมได้ชมจากที่บ้านอยู่แล้ว แถมประกอบกับราคาที่ถูกลงของผู้ให้บริการต่าง ๆ ทำให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น

จากที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่ามนุษย์มีการปรับตัวเสมอไม่ว่าสถานการณ์ในเวลานั้นจะเป็นอย่างไรก็ตามแต่ก็เป็นเรื่องที่น่าใจหายตามวัฏจักรการเป็นไปของโลกที่ว่า เมื่อมีอะไรอย่างหนึ่งเกิดขึ้นมา ก็จะมีอย่างหนึ่งเริ่มล้มหายตายจากไปเสมอ เหมือนในอดีตที่ผ่านมาสื่อต่าง ๆ ก็มีความเปลี่ยนแปลงกันไปหมดแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการอ่านข่าวที่เมื่อก่อนต้องไปซื้อหนังสือพิมพ์มาอ่านหรือรอดูตามชมในโทรทัศน์ แต่เดี๋ยวนี้ทำได้แค่เลื่อนดูในโทรศัพท์ ทำให้หนังสือพิมพ์มากมายเจ้าต้องถูกปิดตัวไป แต่สื่อที่ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างภาพยนตร์ที่ในอดีตถูกฉายในโรงภาพยนตร์อย่างไร หากไม่มีโควิด - 19 เข้ามาโรงภาพยนตร์ก็จะเป็นแหล่งแรกที่คนรักหนังจะเลือกเข้าไปรับชมเสมอ แต่ด้วยสถานการณ์ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ทำให้โรงภาพยนตร์ก็ต้องถูกปิดไปชั่วคราว ระบบสตรีมมิ่งก็เข้ามาแทนที่ และหลังจากโควิด - 19 ผ่านไปโรงภาพยนตร์กลับมาเปิดได้ปกติเหมือนเดิม แต่ที่เปลี่ยนไปคือพฤติกรรมของผู้บริโภค ซึ่งก็ปรับตัวเปลี่ยนไปแล้วเพราะแต่ละบ้านก็สมัครสตรีมมิ่งที่ตนเองชอบ แต่ก็อาจจะมีการกลับไปชมในโรงภาพยนตร์ ทำให้ผู้ผลิตต้องมีการแข่งขันที่สูงขึ้น ซึ่งก็เป็นกำไรของผู้บริโภคแน่นอน จึงกล่าวได้ว่าผู้บริโภคในยุคนี้เป็นกลุ่มที่สามารถเลือกรับสารได้อย่างหลากหลาย เลือกได้ด้วยตัวเอง และยังมีทางเลือกที่มากมาย ในราคาที่ไม่แพงจนเกินไป ทำให้เป็นเรื่องที่น่าสนใจมากกว่าในยุคต่อจากนี้การแข่งขันจะดุเดือดขึ้นเพียงใดและผู้บริโภคจะมีทางเลือกอะไรเพิ่มขึ้นอีก

3. องค์ความรู้ใหม่

หลังจากได้ศึกษาเรื่องนี้จึงได้พบว่าการสร้างภาพยนตร์นั้นเป็นแบบเดิมไม่ได้ต่างออกไป แต่สิ่งที่เปลี่ยนไปในยุคนี้คือช่องทางการฉายช่วงการระบาดใหญ่ของโควิด-19 เปรียบเสมือนยุคทองของสตรีมมิ่งยอดผู้ใช้งานพุ่งสูงทะยานแตะ 200 ล้านคนทั่วโลก ผู้คนใช้เวลากับแพลตฟอร์มสตรีมมิ่งมากขึ้น แต่หลังโควิดคลี่คลาย สถานการณ์เริ่มเปลี่ยนแปลง ผู้ผลิตก็เลยปรับตัวสร้าง ออริจินัลคอนเทนต์ออกมามากขึ้น เพื่อดึงดูดผู้สมัครให้มากขึ้น ซึ่งก็ประสบผลสำเร็จได้อย่างดีเยี่ยม การเติบโตอย่างก้าวกระโดดของธุรกิจสตรีมมิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในยุคโควิด 19 อย่างแท้จริง เราสามารถเลือกดูภาพยนตร์ ซีรีส์ ได้ตลอดเวลา จากทุกอุปกรณ์ ซึ่งเหมาะกับ

ลักษณะชีวิตของคนยุคนี้เป็นอย่างมาก รวมถึงหลังจากผ่านวิกฤติโรคระบาดมา มนุษย์ก็เริ่มระวังตนเองกันมากขึ้น การได้เลือกดูหนังที่บ้านจึงเป็นคำตอบที่น่าจะตอบโจทย์สำหรับคนบางกลุ่ม ซึ่งแน่นอนว่าบรรณารักษ์และสเน่ห์บางอย่างก็อาจจะหายไป ซึ่งผู้ผลิตก็รู้ตรงนี้ดี จึงหาแนวทางใหม่ ๆ ในการผลิตงานออกมา (ออริจินัลคอนเทนต์) เพื่อบังคับให้คนที่อยากดูเรื่องราวนั้น ๆ ต้องดูแค่ในระบบสตรีมมิ่งเท่านั้น การผลิตสารที่อาจจะใช้รูปแบบเดิมเหมือนที่เคยทำกันมา แต่ตอนนี้ช่องทางการสื่อสารนั้นได้ต่างออกไปแล้ว เป้าหมายของผู้ผลิตได้ผลิตงานตอบโจทย์ผู้รับสาร หรือกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขึ้นอย่างมาก ผ่านการรวบรวมข้อมูล และ ข้อจำกัดของลักษณะชีวิตของผู้คนในยุคนี้ และได้ผลิตงานออกมาได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ทำให้ทัศนคติของผู้รับสารได้เปลี่ยนไป ส่งผลให้ธุรกิจสตรีมมิ่งได้ทำผลงานและผลกำไรออกมาดีคู่กับธุรกิจโรงภาพยนตร์เดิมได้อย่างสูสี และการที่ระบบสตรีมมิ่งมีการใส่ภาษาและคำบรรยายภาษาต่าง ๆ จำนวนมากลงไปในสื่อของตนเองทำให้สามารถสื่อสารออกไปได้ไกลมากขึ้น ทำให้ซีรีส์หรือภาพยนตร์จากประเทศเล็ก ๆ ได้เผยแพร่ออกสู่สายตาชาวโลกได้ง่ายขึ้นโดยไม่ต้องรอระบบโรงภาพยนตร์อีกต่อไป นอกจากนี้ก็ไม่ต้องกลัวตารางฉายที่น้อยไป หรือการฉายชนกับภาพยนตร์จากค่ายใหญ่ เพราะการเลือกรับชมมันขึ้นอยู่กับผู้รับสารแต่เพียงอย่างเดียว การโปรโมทนั้นก็เป็นการเพิ่มยอดรับชมหรือยอดผู้สมัครเท่านั้น ผู้ผลิตสตรีมมิ่งไม่ต้องกลัวรายได้จากภาพยนตร์แต่ละเรื่อง เพราะได้รับรายได้จากระบบเหมาจ่ายมาแล้วนั่นเอง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าช่องทางใหม่ ๆ นี้เป็นสิ่งที่เหมาะกับมนุษย์โลกในช่วงเวลานี้อย่างแท้จริง เพราะในยุคปัจจุบันนี้เทคโนโลยีก้าวหน้าจนผู้บริโภคสามารถเลือกช่องทางการสื่อสารด้วยตนเองได้แล้ว ไม่ต้องรอรับจากผู้ผลิตแต่เพียงผู้เดียวอีกต่อไป

รายการอ้างอิง

- กิตติมา สุรสุนธิ. (2548). *ความรู้ทางการสื่อสาร = Introduction to communication*. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉัตร เกล้า. (2563). *ช่วงเวลาแห่งความสำเร็จ วิกฤติที่สร้างโอกาสของเน็ตฟลิกซ์*. เอนเตอร์เทน.
- ธนาคารกรุงเทพ. (2563, 3 มีนาคม). *Netflix – WeTV เปิดศึกชิงเจ้าแห่งวีดิโอสตรีมมิ่ง*. <https://www.bangkokbanksme.com/en/netflix-wetv-video-streaming>
- บดินทร์ เทพรัตน์. (2563, 3 กรกฎาคม). *Cinema after Covid-19*. สตาร์พิคส์.
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2563, 6 มีนาคม). *โรงหนังอเมริกา (ยัง) เหนียวอดตัวหด-หนังฟอร์มยักษ์เลื่อนอีก*. <https://www.prachachat.net/marketing/news-525166>.
- ลงทุนแมน (นามแฝง). (2018, 6 มีนาคม). *ธุรกิจโรงภาพยนตร์ กำลังถูก NETFLIX ทำลาย?*. <https://www.blockdit.com/posts/5c010bba421c0c19a2581105>.
- เอไอเอส (AIS). (2021, 6 มีนาคม). *แพ็คเกจ Disney+ Hotstar*. <https://www.ais.th/disney/?cid=sem-disneyplushs-Jun21-package>.
- Boom Praniti. (2020, 6 มีนาคม). *สรุปประวัติ NETFLIX ฉบับสมบูรณ์ จากร้านเช่าวิดีโอ สู่อุตสาหกรรมมูลค่า 6 ล้านล้าน*. <https://www.billionway.co/netflix-history-complete-edition/>
- Donnelly, Matt. (2020, 2 March). *A Day on a Film Set in the Time of Coronavirus*. <https://variety.com/2020/film/news/day-on-a-film-set-coronavirus1234765348>.

Finnomena (นามแฝง). (2562, 13 มีนาคม). *Disney+: โปรเจกต์เงินล้านของดิสนีย์ มีอะไรน่ารู้บ้าง?*. <https://www.finnomena.com/z-admin/disney-plus/>.

Obsmoscou. (2018, 13 มีนาคม). *ท่านรู้หรือไหม Streaming คืออะไร*. <https://www.obsmoscou.net/>.

คำแนะนำในการเตรียมและส่งต้นฉบับสำหรับผู้พิมพ์

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร ควรจะมีความเนื้อหาทางวิชาการอยู่ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ สาขาวิชาครุศาสตร์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชามนุษยศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการ สาขาวิชาการตลาด สาขาวิชาบัญชี สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ สาขาวิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สาขาวิชาตำรวจศาสตร์ และสาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา บทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้พิมพ์บทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสารอย่างเคร่งครัดรวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทั้งนี้ผู้พิมพ์จะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จหรือการปลอมแปลงรวมทั้งทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสารถือเป็นความรับผิดชอบของผู้พิมพ์บทความนั้นและไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร รวมทั้งผู้พิมพ์จะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย ไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเองทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บ ThaiJo ในระดับ ไม่เกิน 25% โดยมีผลตั้งแต่ เดือน มีนาคม 2563 เป็นต้นไป

วารสารจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจำนวน 5,000 บาท ต่อ 1 บทความ ผู้พิมพ์จะต้องลงทะเบียนในระบบ ThaiJo พร้อมจ่ายค่าธรรมเนียมมาที่ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เลขที่บัญชี 178 1489 579 ส่งหลักฐานการชำระค่าธรรมเนียมมาที่ Journalofcommarts@rbru.ac.th จะคืนให้ผู้พิมพ์ในกรณีบรรณาธิการปฏิเสธการตีพิมพ์เท่านั้น หากส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความแล้ววารสารจะไม่คืนค่าธรรมเนียม

ประเภทของบทความ

1. บทความวิชาการ (Academic article) คือ บทความที่เขียนขึ้นในลักษณะวิเคราะห์วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่ ๆ จากพื้นฐานวิชาการที่ได้เรียบเรียงมาจากผลงานทางวิชาการของตนเองหรือของผู้อื่นหรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นความรู้สำหรับผู้สนใจทั่วไปกล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวทางการแก้ไขปัญหา มีการใช้แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัย จากแหล่งข้อมูล สรุป อาทิ หนังสือ วารสารวิชาการ อินเทอร์เน็ต ประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนวทางการแก้ไข

2. บทความวิจัย (Research article) คือ เป็นการนำเสนอผลการวิจัยอย่างเป็นระบบกล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ การดำเนินการวิจัย บทความวิจัยประกอบด้วย หน้าแรก เป็นชื่อเรื่อง บทคัดย่อ และเนื้อหาของบทความ ในส่วนหน้าที่เป็นชื่อเรื่องควรมีข้อมูลตามลำดับดังนี้ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้นิพนธ์ สังกัด (คณะ มหาวิทยาลัย) อีเมล (e-mail) หรือในกรณีที่เป็นักศึกษาควรมีรายละเอียด เช่น หลักสูตร สาขา มหาวิทยาลัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เป็นต้น **บทคัดย่อ** ต้องระบุถึงความสำคัญของเรื่อง วัตถุประสงค์ วิธีการวิจัย (ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่ม เครื่องมือ และสถิติ ที่ใช้ในการวิจัย) ผลการวิจัยและบทสรุป **ความยาวไม่เกิน 250 คำ** ในกรณีที่ต้นฉบับเป็นภาษาไทยให้ผู้นิพนธ์เขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำสำคัญของเรื่อง (keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ **เนื้อหาของบทความ** ได้แก่ บทนำต้องมีความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ และสมมุติฐานของงานวิจัย (ถ้ามี) กรอบแนวคิดการวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ เป็นต้น

3. บทความปริทัศน์ (Review article) คือ งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษา คั่นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ทันสมัยโดยให้ข้อวิพากษ์ที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อยอดได้ บทความปริทัศน์นั้นเป็นการนำเสนอภาพรวมของเรื่องที่น่าสนใจโดยในหน้าแรกของบทความปริทัศน์จะต้องประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้นิพนธ์ สังกัด (คณะ มหาวิทยาลัย) และ อีเมล (e-mail) พร้อมบทสรุป เพื่อเป็นการสรุปเรื่องโดยย่อให้เข้าใจว่าเรื่องที่ได้นำเสนอมีความน่าสนใจและความเป็นมาอย่างไร พร้อมระบุคำสำคัญของเรื่อง (keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ

การเตรียมต้นฉบับ

1. การพิมพ์ให้จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Office Word ระยะเวลาบรรทัดเดียวโดยจัดหน้ากระดาษขนาด A4 (8.5x11 นิ้ว) ตั้งค่าหน้ากระดาษสำหรับการพิมพ์ห่างจากขอบกระดาษทุกด้าน ด้านละ 2.0 เซนติเมตร **จัดสองคอลัมน์ใส่เลขหน้ากำกับทุกหน้า**

2. รูปแบบตัวอักษร จัดพิมพ์ด้วยอักษร Thai Sarabun New ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รายละเอียดดังนี้ หัวเรื่องอักษรขนาด 18 pt. ใช้ตัวหนา ชื่อผู้พิมพ์ (ตัวปกติ) และหัวข้อหลัก (ตัวหนา) ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. หัวข้อรอง (ตัวหนา) ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt. เนื้อหาทุกส่วน (ตัวปกติ) ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt. เชิงอรรถหน้าแรก ใช้ตัวอักษรขนาด 12 pt. ตัวปกติ

3. จำนวนหน้าความยาวของบทความ **ไม่เกิน 10 หน้า (รวมตาราง รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง)**

4. ตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และกราฟ ให้แทรกไว้ในเนื้อเรื่องอาจจัดทำเป็นขาวดำหรือสีก็ได้โดยให้ผู้พิมพ์คัดเลือกเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น เรียงลำดับให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง **ชื่อตารางให้อยู่ด้านบนของตาราง** ส่วนชื่อรูปภาพ แผนภูมิ ให้อยู่ด้านล่างพร้อมทั้งคำอธิบายสั้น ๆ

6. เอกสารอ้างอิง (**การอ้างอิงสารสนเทศตามแบบ APA**) (7th edition) มีรายละเอียดตามที่กำหนด ดังนี้

6.1 ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่ (ฉบับที่)./ หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

6.2 ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ เลขปีที่ (ฉบับที่)./ เลขหน้า./ <https://doi.org/เลขdoi>

6.3 ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อหนังสือ./ (พิมพ์ครั้งที่)./ สำนักพิมพ์.

6.4 ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อหนังสือ./ (พิมพ์ครั้งที่)./ URL

6.5 ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)./ ชื่อวิทยานิพนธ์./ [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์ หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาโท/ดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]./ ชื่อมหาวิทยาลัย.

6.6 ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)./ ชื่อวิทยานิพนธ์./ [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์ปริญญาโท/ดุษฎีบัณฑิต]./ ชื่อเว็บไซต์./ URL

6.7 ชื่อผู้แต่ง./ (ปี)./ ชื่อเรื่อง./ ชื่อเรื่องย่อ./ ชื่อวารสาร./ เลขของปีที่ (เลขของฉบับที่)./ เลขหน้า./ URL หน้า./

7. ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ก่อนการจัดส่งต้นฉบับ และส่งต้นฉบับมาที่ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/ISSC/index> โดยสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 081 374 3100

คณะนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
41 ม.5 ถ.รักศักดิ์ชุมูล ต.ท่าช้าง
อ.เมือง จ.จันทบุรี 22000
โทร. 086-445-7171,
039-319111 ต่อ 11200

สื่อจันทบุรี

SR